إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

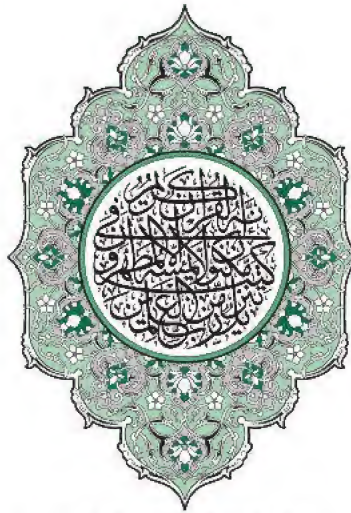

خادم الحرمين الشريفين مەلیك عبدالله كوڕی عبد العزيز ئالی سعود
مەلیكی شانشینی عەرەبستانی سعودیە شەرەفمەندیوو بەڕیاردان لەسەر چاپكردنی
قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی ماناكانی

تَشَرَّفَ بِالْأَمْرِ بِطِبَاعَةِ هَذَا الْمُصْحَفِ الشَّرِيفِ وَرَحْمَةِ مَعَانِيهِ
خَادِمُ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ الْمَلِكُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلُ سُعُودٍ
مَلِكُ الْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه
يوزع مجانًا

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله كوڕی عبدالعزیز ئال سعوده
(بەخۆرایی دابەش دەكرێت)

قورئانی پیرۆز

لەگەڵ وەرگێڕانی ماناكانی بۆ زمانی كوردی

كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلَّم القرآن وعلَّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلِّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَكْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجُرُوستَاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلَّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شیخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئالی شیخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆخوای پەروردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروودوسڵاو بۆسەربەڕێزترینی پێغەمبەران ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خیرکم من تعلم القرآن وعلّمه» واتە: چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان:

بۆجێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێوموسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان.

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بەگرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆگشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناوجێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرموودەی پێغەمبەر(ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرموێت: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَو آيَة» واتە: لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها ئاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەڕمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلبەند فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەوەرە، خۆشحاڵە ئەم نەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەشی بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی (مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی) پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلبەند فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەرپەك لە بەڕێزان : (دكتۆر كەمال صادق باسین لەك) و (مامۆستا ئومید عمر چرۆستانی) پێداچوونەتەوە.

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد ویالآدەست دەكەین بۆئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەواربن كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە ئەرجەمە و وەرگێڕانی ماناكانی قورئانی پیرۆز – هەرچەندە وورد بێت – كەموكورتی هەر دەبێت ونائوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیەخشێت، كە ئەواوی خەڵكی لەناست خۆیدا دەستەوساكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە تەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەموو كار وئیشێكی ئەرێ ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموخوێنەرێنكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەیبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلبەند فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەوەرە بكاتەوە؛ بۆ سوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەپارەمەتی و ووپسی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە ونەنها لەو ڕێ نیشانەدەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبوڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر ئۆی بیسەر و زانا.

سورەتی ﴿ الفاتحة ﴾

ئەم سوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونکە لەهەموو ڕکاتێکی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿١﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەرد گاری جیهانیان ﴿٢﴾ ﴿الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەخشندەی میهرەبان، (الرحمن) بەو مانایەی ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانەدا هەموو مەخلوقاتی گرتوەتەوە بەبێ باوەڕانیشەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕوادارانەوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿٣﴾ ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ (تەنها ئەوە) خاوەنی ڕۆژی سزا وپاداشت دانەوە (باوەڕداران لە نوێژەکانیاندا هەموو ڕکاتێك ئەمە دەڵێنەوە، ئاوەکو هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیر بێت وبەکار وکردەوەی چاکە، خۆیانی بۆ ئامادە بکەن) ﴿٤﴾ ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ (خوایە) تەنها تۆدەپەرستین (تەنها تۆیت شایستەی پەرستن وجگە لە تۆ هیچ کەس شیاوی ئەوە نییە) ﴿وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتیی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکە هەموو فەرمانێك بەدەست تۆیە، جگە لە تۆ هیچ کەس بەئەندازەی گەردیلەیەك خاوەنی هیچ شتێك نییە) ﴿٥﴾ ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ڕێنموونیمان بکە بۆڕێگای ڕاستی (کە ڕێگای ڕاستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وەبەردەوام بین لەسەری هەتا ئەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتی هەق تەعالای تۆ) ﴿٦﴾ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ڕێگای ئەوانەی کەچاکەت لەگەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشمی (تۆیان) لێگیراوە (وەك جولەکەو هاوکردەوەکانیان) ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ وە نەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ﴿٧﴾ لەکۆتایی ئەم سوورەتە پیرۆزەوە سوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سورەتی ﴿ البقرة ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی [1] ﴿ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ ﴾ ئەم قورئانە ﴿ لَا رَيْبَ فِيهِ ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێردراوە) ﴿ هُدًى ﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە (پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوانن لەبەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان وڕێنمایەکانی دەکەون) ﴿ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿ بِالْغَيْبِ ﴾ بەشتە بەنهان ونادیارەکان (ئەو شتە بەنهانەی کە بەحەواس وعەقڵی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەک یاوەڕبەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وڕۆژی شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ ﴾ وەنوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی نەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ﴿ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ وەئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەوقورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێردراوە) ﴿ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ وەبەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێردراوانی) پێش تۆ نێردراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیبە بەڕۆژی دوایی ﴿ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق وپارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگارییانەوە ﴿ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دونیا ودواڕۆژدا) [2]

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەوە ڕاستترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرایێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی ترپش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ئاون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ئاون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە پیاوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر ئەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان چوون بەکە ﴿ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوانا هێنن ۝٦ ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ﴾ وە بەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە ۝٧ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ وەئەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە بەخوا بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ۝٨ ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ (بەڵای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ۝٩ ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ لە دڵیاندا نەخۆشی (ناباکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن (بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ۝١٠ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێک پێ یان بووترایە ﴿لَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەڕیا مەکەن لە ولاندا) ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾ دەیان وت : ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ۝١١ ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْمُفْسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ۝١٢ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێ پێ یان بووترایە ﴿ءَامِنُوا۟ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ﴾ دەیان ووت : چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ وەك ئەو گێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێندار بن کە بەڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام نازانن ۝١٣ ﴿وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ دەیانوت : ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمْ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ﴾ دەیانووت : ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ﴾ بێگومان ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ۝١٤ ﴿ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەرکەشیی خۆیاندا سەرلێ شێواو بن ۝١٥ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلْهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی ﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی ڕاستیان گرت ۝١٦

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەکان) وێنەیان وەك یەکێك وایە کە (لەشەوێکی تاریکدا) ئاگرێك هەڵگیرسێنێت ﴿فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ﴾ کە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك کردەوە ﴿ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناکی یەکەیان لێ بکوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریکیەکی وادا کەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ﴾ کەڕو لاڵ و کوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ یا وەك (کەسانێك لەچۆڵییەکدا) بارانێکی لێژمەو بەخوڕیان (لێ داکات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ کەتاریکی زۆر و هەورە تریشقەو بروسکەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ﴾ (بەجۆرێك کە) پەنجەکانیان دەکەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەکان ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ بۆخۆپاراستن لەمردن ﴿وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ ٱلْبَرْقُ﴾ نزیك بێ ئەو بروسکەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ (بینایی) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم﴾ هەرکاتێ ڕووناکیی بۆ بدانایەتەوە ﴿مَّشَوْا۟ فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ تاریکیشی بکردایە لێیان ﴿قَامُوا۟﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسکانە) کەڕو کوێری دەکردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست کردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا﴾ ئەو (خوایەی) کەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانی بۆ کردوون بەکۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بەگومەزی) ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ کەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەکەن. ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ کەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگومان دان ﴿مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) کەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بانگی هاوکارەکانتان بکەن (لەڕەوان بێژان وشاعیران) بێجگەلە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن، (بەفەرموودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەکرد؟ ﴿وَلَن تَفْعَلُوا۟﴾ وە هەرگیز نایشی کەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ﴾ کە سوتەمەنی یەکەی خەڵك (ی بەدکار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان ساز کراوە (ئامادە کراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەجۆگە ئاوی زۆر بەژێریانەدا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییەك بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن :ئەمە ئەوەیە کەلەمەو پێش پێمان دراً(جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهًا﴾ ئێستاوێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿۲۵﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسْتَحْيِۦٓ﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا﴾ بەوەی کە(بۆنێگەیاندنی خەڵك) هەر نمونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بەمێشولەوبچوکتر (یاگەورەتر) لەوێش ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نمونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن: خواچی ویستووە بەم نمونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕادەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِۦ كَثِيرًا﴾ وە ڕێنمونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە گومڕانەکات بەو نمونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿۲۶﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و(هەڵی دەوەشێنەوە) ﴿مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە نەپچڕێنن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە)ی کەخوافەرمانی داوە بەپەیوەستیی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا خرابە دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿۲۷﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَٰتًا فَأَحْيَٰكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانیی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێتەوە ﴿۲۸﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردوە بۆئێوە ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿۲۹﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیریان بێنەوە) کاتێك کەپەروەردگاری تۆ بە فریشتەکانی وت ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێك دروست دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوٓاْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن﴾ (فریشتەکان) ووتیان: ئایا کەسێکی وای تیا دروست دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی تێدا بکات ﴿وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ﴾ وە خوێنی تیا برێژێ ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لەبەر کاتێکدا کە ئێمە یادت دەکەین بەستایش کردنت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (خوا) فەرموی: بێگومان ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿۳۰﴾ ﴿وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ لەبەباشان ئەو شتانەی نیشانی فریشتەکان دا ﴿فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِي بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون: ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن، (کە ئێوە لە ئادەم باشترن) ﴿۳۱﴾ ﴿قَالُواْ سُبْحَٰنَكَ﴾ (هەموو) ووتیان: خوایە تۆ پاکیت لەهەڵە ﴿لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ﴾ ئێمە هیچ نازانین، مەگەر ئەوەی کە خۆت فێرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زانا و دانا ﴿۳۲﴾ ﴿قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ﴾ (خوا) فەرموی: ئەی ئادەم ﴿أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ ناوی ئەو شتانەیان پێ بڵێ ﴿فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ جاکاتێك کە ناوەکانی پێ وتن ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خوا) فەرموی: ئەی بێم نەووتن؟ ﴿إِنِّيٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بێگومان من ئاگادارم بەنهێنیی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن ﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەئەوەش کە دەیشارنەوە ﴿۳۳﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیننەوە بیسرت) کاتێك ووتمان بە فریشتەکان ﴿ٱسْجُدُواْ لِأَدَمَ﴾ سوژدە ببەن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ﴾ جا(هەموو) سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بەگەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە لە بێ بڕوایان بوو ﴿۳۴﴾ ﴿وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ وە ووتمان: ئەی ئادەم ﴿ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێر و تەسەلی ﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ﴾ وە نزیبکی ئەم درەختە مەکەون ﴿فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ تا لە ستەمکاران نەژمێردرێن - تا نەبنە ستەمکار- ﴿۳۵﴾ ﴿فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ عَنْهَا﴾ ئەمجا شەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانەیەی کە تێیدابوون دەری بەڕاندن ﴿وَقُلْنَا ٱهْبِطُواْ﴾ وە ووتمان: (بە ئادەم وحەواو شەیتان) بچنە خوارەوە(بۆ سەر زەوی) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمن ئەبن لە گەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە جێگیربوون لەسەر زەوی ﴿وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەندی(و ئارەزووی دونیا) تاماوەیەك ﴿۳۶﴾ ﴿فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَٰتٍ﴾ لەمجاڵادەم چەندووتەیەکی (پارانەوەی) لەپەروەردگارییەوەوەرگرت ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ﴾ (لەویش) لێی گیراکرد ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبە گیراکەری میهرەبانە ﴿۳۷﴾

﴿قُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ مِنْهَا جَمِيعًا ۖ﴾ ووتمان: هەموو بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ ئەمجا ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونی یەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَاىَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرەو نەخەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ﴾ ئەوانە هاوەڵ و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیبل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِىٓ﴾ وە پەیمانی من ببەنەسەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە ببەمەسەر ﴿وَإِيَّٰىَ فَٱرْهَبُونِ﴾ وەهەر لەمن بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشتیوانی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوٓا۟ أَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهِۦ ۖ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّٰىَ فَٱتَّقُونِ﴾ وەهەر لە (بێ فەرمانی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا۟ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ ڕاست و ڕەوا تێکەڵ مەکەن بەناڕەواو درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا۟ ٱلْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حەق و ڕاستی مەشارنەوە، لەکاتێکدا کە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ وەلەگەڵ کڕنوش بەراندا کڕنوش بەرن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵکیدا دەدەن بەچاکە ؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ (لەگەڵ ئەمەشدا) کەئێوە پەڕاوەکە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن ؟ ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱسْتَعِينُوا۟ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن ونوێژکردن(بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە بێگومان نوێژ(ئەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلْخَٰشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا ئەترسن (خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵنیان بە خزمەت پەروەردگاریان دەگەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵنیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل(نەوەکانی یەعقوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یادی ئەو بەخششانە بکەنەوە کە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ کە کەس هیچ سوودێك بەکەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وە بارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتیی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پێوەندی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ﴾ کوڕەکانتانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ﴾ وە کچەکانتانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَفِى ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتانداا(لەم سزا سەختەی بەسەرتانداا درا) ﴿بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەبەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَٰكُمْ﴾ و بڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَٰعَدْنَا مُوسَىٰٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل شەومان دا بەموسا ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی موسا بۆ کێوی طور) گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەکتان) لێتان خۆش بووین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێنمونیی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە موسا بەگەلەکەی وت ﴿يَٰقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلْعِجْلَ﴾ بەگوێرەکەپەرستیەکەتان ﴿فَتُوبُوٓاْ إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتەبگەڕینەوە بەبەشیمانیی بۆلای بەدیهێنەرتان ﴿فَٱقْتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ ناوانتان تاوان بارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ لەمەتانباشترەبۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدیهێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا(خواش) پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ ووتتان ئەی موسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ﴾ لەبڕ هەورە تریشقەیەك لێی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم﴾ لەباشان زیندووەمان کردنەوە ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَٰمَ﴾ وەبەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە، ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزو و بالندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ (وە پێمان ووتن) بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (کەواتەی ناسوپاسیی یان کرد) ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان: بچنە ئەم شارە(کە قودسە) ﴿فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ(هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بە ملکەچی(بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ﴾ وە بڵێن (خوایە) لەگوناهەکانمان خۆش ببە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ ئەوسا لەگوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زۆرتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ ئیتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەونافەرمانی یەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ ٱسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەمووسا داوای باران بارینی کرد بۆگەلەکەی ﴿فَقُلْنَا ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو(تاشە) بەردەدا ﴿فَٱنفَجَرَتْ مِنْهُ ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەپڕ دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی(ئاوە خۆرەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ مِن رِّزْقِ ٱللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان: ئەی مووسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَٰحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگریین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنۢ بَقْلِهَا وَقِثَّآئِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزیی وخەیاریی ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ ٱلَّذِى هُوَ أَدْنَىٰ بِٱلَّذِى هُوَ خَيْرٌ﴾ (مووسا)فەرمووی: ئایا ئێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿ٱهْبِطُوا۟ مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك(لەم شارانەی فەلەستین) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە درابەسەریاندا ڕیسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسوڵمانن) وەئەوانەی جوولەکەن ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ وەگاورونەستێر میان فریشتە پەرستەکان ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخوا و ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بزەهیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەپەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ﴾ وەبیرکەنەوە لەوەی کەنێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەر تانەوە ﴿لَكُنتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرزەمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیبوو ﴿ٱعْتَدَوْاْ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست دریژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُواْ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ﴾ بین بەمەیموونی دوور خراوە لەبزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەربڕن ﴿قَالُوٓاْ أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان: ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ ووتی: پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکەلەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك نێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَٱفْعَلُواْ مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێرین ﴿تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُواْ ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن بىّ تەومانگایە؟ ﴿إِنَّ ٱلۡبَقَرَ تَشَٰبَهَ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لىّ تێك چووە ﴿وَإِنَّآ إِن شَآءَ ٱللَّهُ لَمُهۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوىّ ڕێنمونیی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: خوا ئەفەرموىّ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٞ لَّا ذَلُولٞ تُثِيرُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ بەڕاستی مانگایەك بىّ ڕانەهێنراین ئەو کێڵانی زەوی ﴿وَلَا تَسۡقِي ٱلۡحَرۡثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٞ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بىّ نەنگ وبىّ پەڵەیی ﴿قَالُواْ ٱلۡـَٰٔنَ جِئۡتَ بِٱلۡحَقِّ﴾ ووتیان: ئاێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریك بوو ئەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذۡ قَتَلۡتُمۡ نَفۡسٗا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کە بەکێکتان کوشت ﴿فَٱدَّٰرَٰٔتُمۡ فِيهَا﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوە و ناڕاوەتان بوو ﴿وَٱللَّهُ مُخۡرِجٞ مَّا كُنتُمۡ تَكۡتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلۡنَا ٱضۡرِبُوهُ بِبَعۡضِهَا﴾ ئەمجا ووتمان: بەپارچەیەکیی (مانگسا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بیدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحۡيِ ٱللَّهُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ ئا (بەو شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وەنیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتۡ قُلُوبُكُم مِّنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَٱلۡحِجَارَةِ أَوۡ أَشَدُّ قَسۡوَةٗۚ﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵکو زۆر ڕەقتر ﴿وَإِنَّ مِنَ ٱلۡحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنۡهُ ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لىّ هەڵدەقوڵىّ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخۡرُجُ مِنۡهُ ٱلۡمَآءُۚ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبىّ و ئاوی لىّ دێتەدەرىّ ﴿وَإِنَّ مِنۡهَا لَمَا يَهۡبِطُ مِنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۗ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی شاخەکان) بەرلەبێتەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بىّ ئاگا نیی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطۡمَعُونَ أَن يُؤۡمِنُواْ لَكُمۡ﴾ جا ئایا بەئەمان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێێنن بەئایینەکەتان ﴿وَقَدۡ كَانَ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسۡمَعُونَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ فەرمودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُۥ مِنۢ بَعۡدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کاریان دەکرد ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ (جوولەکەکان) کاتێك تووشی موسڵمانەکان ببونایە دەیان وت: ﴿ءَامَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە(بە پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ قَالُوٓاْ﴾ بەڵام کاتێك لەیەکیانەکەوە هەندێکیان بەهەندێکیان بگەشتنایە دەیان وت: ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەوە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن کە خوا بۆئێوەی باس کردووە(لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَآجُّوكُم بِهِۦ﴾ تائەو تەورانە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمۡۚ﴾ لای پەروەردگارتان(لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەبەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپوچ نەبێت ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەئەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنوسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن: ﴿هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاواروتیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نوسیویتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان: ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێک خراپەیەک بکات ﴿وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودابگرێتەوە ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێک کەپەیمانمان لەجوولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە هیچ شتێک نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایک و باوک ﴿وَذِي الْقُرْبَى﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك بەبەڵێنمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەوەڵاتتان ﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا(لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەرئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەکنری دەکوژن ﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمْ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە ووڵاتیان ﴿تَظَٰهَرُونَ عَلَيْهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ بە بەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَٰرَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلتان بۆبێنن (لەخۆتان بەبانکرنەوەو) ﴿تُفَٰدُوهُمْ﴾ بڕینی بان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لە گەمەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیسان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسانە کەوا بکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزْىٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ هەر ڕیسوایی و بەد ناوی بە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەختترین سزا ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نیە لەوەی کەدەیکەن ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿ٱشْتَرَوُا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دواڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتیی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێن) ﴿۝﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەورامان دا بە موسا ﴿وَقَفَّيْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ بِٱلرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕوشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکمان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ﴾ بە جۆرێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿ٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز بوون و خۆتان بە گەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکتان(لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکتان کوشتوون ﴿۝﴾ ﴿وَقَالُوا۟ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان(بە پێغەمبەر ﷺ) دڵمان داپۆشراوە (قوفڵدراوە و قسەی نۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕوابیانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿۝﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ﴾ کاتێك کەنامەیەکیان بۆهات(کە قورئانە) ﴿مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ کە پەسەندکەری تەورات‌ەکەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستکاری بکەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُوا۟ مِن قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جوولەکەکان) لەوەوپێنش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەکرد لەخوا بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُوا۟﴾ کەچی کاتێك ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسیی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا۟ بِهِۦ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿۸۹﴾ ﴿بِئْسَمَا ٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ شتێکی زۆر خراپ بوو کە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَن يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوایی بوو بەو قورئانەی کەخوا نارد وبەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی کەخودا بڕێژی ﴿مِن فَضْلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەرکەسێکدا کەخۆی بیەوێ ﴿مِّنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای یەکی خوا بوون ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿۹۰﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا۟﴾ کاتێك پێ یان بوترایە: بڕوا بهێنن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا نارد وبەتیە خوارەوە (کە قورئانە) ﴿قَالُوا۟ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ﴾ وە بەبێ بڕوا ئەبوون بە ئەوانەی کە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا کە ئەو قورئانە ڕاستە وپشتیوانی تەورانە (بێ دەستکاری) یەکەی ئەوانەوبەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ﴾ بڵێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەکوشت ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿۹۱﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَكُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسەتان بۆهات بەچەند نیشانەیەکی ڕوشنەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ کەچی لەدوای ئەو گوێرەکەتان پەرست ﴿وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمکارن ﴿۹۲﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ (وەبیربکەنەوە) کاتێك کەبەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە کێوی طوورمان بەرز کردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وەووتمان) ئەوەی پێماندااوون (تەورات) باش کاری پێ بکەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَٱسْمَعُوا۟﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُوا۟ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتبان: بیستمان و(بەکردەوەش) بێ فەرمانیمان کرد ﴿وَأُشْرِبُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە وەڵیان تاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەکە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمْ﴾ بڵێ: بڕواکەتان چ فەرمانێکی بەدتان پێ دەدات ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿۹۳﴾

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلْآخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ ئێوەیە لای خوا(وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ ٱلنَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆخۆتان بێت بەبێ ئەوەی کەس بینی بە هاوبەشتان ﴿فَتَمَنَّوُا۟ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًۢا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە) کەبەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿١٥﴾ ﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو(جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) هەریەکێکیان ئاواتەدەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژیایە ﴿وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِۦ مِنَ ٱلْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی نامەکانیی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنمووئیی کەرو مژدە دەرە بۆ بڕواداران ﴿١٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خوا و فریشتەکانی خوا ﴿وَرُسُلِهِۦ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَىٰلَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان خوا دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿١٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆمان نارد وویت ﴿ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا(کە قورئانە) ﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر بەدکارانی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُوا۟ عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا نەبن بەتایبەتی کاتی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُۥ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خوایە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەورات (دەستکاری نەکراوە) کەبان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان و (پشت گوێیان خست) ﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ (جوولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ﴾ لەسەردەمی باشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هاروووت و ماروووت(دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ﴾ وە(ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەرتاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد) ین کەواتە بێ بڕوامەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بەکەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ ۚ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادوو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ (بەڵەموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوْاْ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و بارێزکار بونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌ ۚ﴾ ئەوا پاداشێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُواْ﴾ مەڵێن ﴿رَٰعِنَا﴾ ووشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُواْ﴾، وە بڵێن ﴿ٱنظُرْنَا﴾ بەڵەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَٱسْمَعُواْ ۗ﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەزناکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۚ﴾ کە هیچ شتێکی باشستان لەخوا وە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ﴾ بەڵام خوا بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەبیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿۱۰۵﴾

﴿مَانَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْنُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ﴾ یەکێکی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانیت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ خوایە؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یارییدەرێكتان نی یە، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْـَٔلُوا۟ رَسُولَكُمْ﴾ یاخۆوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك لەمەوپێش داواكرا لەموسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ ٱلْكُفْرَ بِٱلْإِيمَٰنِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ زۆر لەخاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستیەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَٱعْفُوا۟ وَٱصْفَحُوا۟﴾ بەلام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیمان بۆ دەنێریت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بكەن وزەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبڕكەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاوورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ﴾ مەگەر بەكێك كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕووبكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نەخەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ جوولەکە تەڵێن: گاوور لەسەر هیچ (ئایینێك) نین ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن: جوولەکە لەسەر هیچ (ئایینێك) نین ﴿وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێنەوە، (یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش ئینجیل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزانن (لە بت پەرستەکان) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ ئەمجا خوا لە رۆژی دوایيدا لە نێوانیاندا بریار دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوشتانەی کەتیایدا جیاواز و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ کە ڕێگری لەمزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَآ﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ وێران کردنیان ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کە قەدەغەی خوایەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَ﴾ بۆیان نیی بە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ لەژیانی دونیادا ڕیسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهەڵات وڕۆژ ئاوا هەر بۆخوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ﴾ کەواتە ڕووبکەنە هەرلایەك (لە نوێژ کردندا بەفەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە وڕوتان لەخودا کردووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەزەیی و میهرەبانی) فراوانەو زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ (گاوورو جوولەکە و بت پەرستەکان) ووتیان: خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ تەو(خوا) پاك و بەدوورە لەوە ﴿بَل لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار وملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خوا) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ وە کاتێ کەویستی شتێ بکات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێی ی بڵێ: ببە ئیتر ئەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ﴾ نەزانەکان ووتیان: بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات ﴿أَوْ تَأْتِينَآ ءَايَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَٰبَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت ﴿قَدْ بَيَّنَّا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی زۆرمان باس کردووە بۆ کەسانێك بەشوێن دڵنیایی دا دەگەڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئایینێکی ڕاست و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ أَصْحَٰبِ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لەیارانی دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ هەرگیز نە جولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئایینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ﴾ (پێ یان) بڵێ: هەر ڕێنمونیی خوایە ڕێنمونیی ڕاست ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە) ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەروپارێزەدەرێکت نابێ لەلایەن خوا ﷻ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانە کەنامەمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بەڕێنمونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابن پێی ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەر مەند و خەسارمەند ﷺ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کەڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەموواندا ﷺ ﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ کەکەس لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەك کەلکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﷺ ﴿وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی: بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى﴾ (ئیبراهیم) وتی: لەنەوەشم لە کەیت (بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەریەتیی من ناگات بەستەمکاران ﷺ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی و جێ ی ئاسایش ﴿وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان ووتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه سلام) لە سەری ڕاوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاك بکەنەوە بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَٱلْعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە نیاید ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﷺ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەنیبراهیم ووتی: خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی بڕ لەئاسایش ﴿وَٱرْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ تەوانەیان کەبڕوایان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە. ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی: ئەوەش بێ بڕوابێ ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﷺ

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَٰعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان بکە بە گوێڕایەڵ وفەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لەنەوەشمان گەلێك بکە بەفەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خوا پەرستیمان نیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَآ ۖ﴾ وە پەشیمانیمان گییرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەرتۆی گییراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لەخۆیان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ﴾ قورئان و دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەرتۆی بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کێ ڕوو وەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ﴾ مەگەر کەسێك کەخۆی گێل ونەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ﴾ سوێندبێ بێگومان ئیبراهیممان هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لەڕۆژی دواییدا لەچاکەکارانە ﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوا پێی فەرموو: گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداربە ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾ ﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە فەرمانبەرداری خوابن ﴿يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ﴾ (وەهەریەکەیان پێیان وتن) ڕۆڵەکانم: خوا ئایینی یەکتاپەرستی بۆ هەڵ بژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى ۖ﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان: خوای تۆو باوو باپیرانت دەپەرستین ﴿إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ إِلَٰهًا وَٰحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك وتەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕیین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ﴾ هەرچیان کرد بۆ خۆیانیان کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لەکردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا۟ كُونُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ تَهْتَدُوا۟﴾ (جولەکە و گاوورەکان) ووتیان: (بەموسڵمانەکان) بین بە جوولەکە یان بە گاوور تابکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِـۧمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ: بەڵکو پەیڕەوی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیدا کەران نەبووە ﴿۱۳۵﴾ ﴿قُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بڵێن: (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێنا بە خوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو تورئانەی کەبۆخۆمان نێرراوەتە خوارەوە ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ وەبەوەی کەدراوە بە موسا و عیسا ﴿وَمَآ أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران لەلایەن پەروەدگارییانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامیانداو ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێرایەڵی خوایین ﴿۱۳۶﴾ ﴿فَإِنْ ءَامَنُوا۟ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو وێنەیەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوا بێگومان ڕێنی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە دوو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر خوایە بیسەری زاتا ﴿۱۳۷﴾ ﴿صِبْغَةَ ٱللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئایینەی خوداوە کەفیترەتی پاکی ئێوەی لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆرە پاك نیە (کەواتە چاك دەستی پێبوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ عَٰبِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین ﴿۱۳۸﴾ ﴿قُلْ أَتُحَآجُّونَنَا فِى ٱللَّهِ﴾ بڵێ: ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەڕیمان لەگەڵ لەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ وە کردەوەی خۆمان بۆخۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی بەندایەتی خوا دەکەین ﴿۱۳۹﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن: ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ﴾ جولەکە یا گاوور بوون؟ ﴿قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ: ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و بیشاریتەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگانی یە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿۱۴۰﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەکبوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان کردبۆ خۆیانیان کرد، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿۱۴۱﴾

﴿سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هه‌ندێ نه‌زان و گێل ونه‌فام له‌خه‌ڵك ده‌ڵێن: ﴿مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِى كَانُوا۟ عَلَيْهَا﴾ چی موسڵمانه‌كانی وه‌رگێڕا له‌و ڕووگه‌یه‌وه‌ی كه‌جاران له‌سه‌ری بوون ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهه‌ڵات و ڕۆژئاوا هه‌موی موڵكی خوایه ﴿يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ كێ‌ی بوێ ڕێنموونیی ده‌كات بۆ ڕێبازی ڕاست ﷺ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هه‌روه‌ها كردمانن به‌گه‌ڵێكی میانه‌ڕه‌و مامناوه‌ند (ی هه‌ڵبژارده) ﴿لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تاببنه شاهید و چاودێر به‌سه‌ر خه‌ڵكه‌وه، و پێغه‌مبه‌ریش ﷺ شاهید و چاودێر بێت به‌سه‌ر ئێوه‌وه ﴿وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِى كُنتَ عَلَيْهَآ﴾ ئه‌و ڕووگه‌یه‌ی كه‌جاران له‌سه‌ری بوویت نه‌مانگێڕا (به‌ڕووگه‌و له‌پاشان گۆڕیمان به‌كه‌عبه) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ﴾ ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ربكه‌وێت كێ شوێن پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌كه‌وێت (وه‌جیاده‌بێته‌وه) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ له‌وانه‌ی كه‌پاش گه‌ڕده‌بنه‌وه ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وه‌ڕاستی (ئه‌م گۆڕینه) كارێكی زۆر گه‌وره‌و گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر لای ئه‌وانه‌ی كه‌خوا ڕێنموونیی كردوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ﴾ وه‌خوای گه‌وره‌ بڕوا (و نوێژه‌كانی جاران) تانی به‌زایه نه‌داوه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ﴾ به‌ڕاستی خوا له‌گه‌ڵ خه‌ڵكیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهره‌بانه ﷻ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ به‌ڕاستی ئێمه گه‌ڕانی ڕووخسارت ڕووبه‌ئاسمان ده‌بینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ ده‌ی سوێندبه‌خوا ڕووت ده‌كه‌ینه ﴿قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا﴾ ڕوو گه‌یه‌ك كه‌یه‌سه‌ندت بێ ورازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وه‌رچه‌رخێنه به‌ره‌و لای كه‌عبه (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوه‌ش ئه‌ی موسڵمانان له‌هه‌ر لایه‌ك بوون ﴿فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ (له‌نوێژدا) ڕووتان بكه‌نه ئه‌وێ، به‌ره‌و (مسجد الحرام) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی به‌ڕاوبان پێدراوه ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئه‌زانن كه‌ئه‌مه شتێكی ڕاسته له‌به‌روه‌ردگاریانه‌وه ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وه‌ خوداش ئاگا نی یه له‌وه‌ی كه‌ده‌یكه‌ن ﷻ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ﴾ سوێندت بێت ئه‌گه‌ر هه‌رچی به‌ڵگه‌و نیشانه هه‌یه بۆ هێنیته‌وه بۆ ئه‌م خاوه‌ن نامه وبه‌ڕاوانه ﴿مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگه‌ی تۆ ناكه‌وون ﴿وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وه تۆش دوای ڕووگه‌ی ئه‌وان ناكه‌ویت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وه ئه‌وان دوای ڕووگه‌ی یه‌كتری ناكه‌وون ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بێت ئه‌گه‌ر تۆ دوای ئاره‌زووه‌كانی ئه‌وان بكه‌ویت ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئه‌و زانینه‌ی كه (به‌سروش) بۆت هاتووه ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و كاته تۆ له‌سته‌مكاران ده‌بیت ﷻ

﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەی کە پەرواومان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن کوڕونەوەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ ٱلْحَقَّ﴾ کە وڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبوت هاتووە) لەپەروەردگارەوە. ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەموو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە ﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لەکردار وچاکە کاندا ﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا۟﴾ لەهەر کوێ هەبن ﴿يَأْتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەموو تان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ڕووت وەربگێرە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَإِنَّهُۥ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەم ڕووکردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خودایش ناگاشی یەلەوەی کەدەیکەن ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتەدەری ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ (لەکاتی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێرە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ وە ئێوەش (لەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ ڕوو وەرگێرن بۆلای ئەو (کەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تا بیانوی خەڵکتان نەبێتەسەر ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ﴾ مەگەر ستەم کارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ جا لێیان مەترسن ﴿وَٱخْشَوْنِى﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِى عَلَيْكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێنمایی ڕاست بگرن ﴿كَمَآ أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿فِيكُمْ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولًا مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ وەدەروونتان پاکتان بکاتەوە وەفێرتان کات ﴿ٱلْكِتَٰبَ﴾ فێری قورئان ﴿وَٱلْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی (فەرمودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُم﴾ وە فێرتان کات ﴿مَّا لَمْ تَكُونُوا۟ تَعْلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی کەنەتان دەزانی ﴿فَٱذْكُرُونِىٓ﴾ کەواتە یادم بکەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ تامنیش یادتان بکەم و لەبیرتان نەکەم ﴿وَٱشْكُرُوا۟ لِى﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ پێ نەزان و ناسوپاسییم مەکەن ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱسْتَعِينُوا۟﴾ بشت ببەستن ﴿بِٱلصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەر گیز مەڵێن ﴿لِمَن يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێک ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس ﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ مالّ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ وبەڕووبوم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جامژدەبدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی ونەهامەتی وناخۆشیەک بسوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خوامین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگارییانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾ بەڕاستی صەفا ومەروە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێک حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە وئاوانی ناگات ﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کەهاتوچۆ وسەعی نێوان سەفا ومەروەبکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێک بەئارەزووی خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوارێکی زانایە ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ئاردوومانەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان کردەوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی ئەورات و ئینجیل) دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا ئەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە ئەفرەتکەرانیش ئەفرەتیان لێ دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەتەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ بەشیمانیان لێ گیراوەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەر بانە نەفرینی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ خەڵکی بەتێکڕایی ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لەسەر سووک ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دواناخرێن لەسزا ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ وە پەرستراوی ئێوە ﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەتەنیا ئەو نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ به‌رامستی هه‌یه له دروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانه‌کان ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ وزه‌وی ﴿وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شه‌وورۆژ (به کورتی و دریژی) ﴿وَٱلْفُلْكِ ٱلَّتِي﴾ و ئه‌و که‌شتیانه‌ی ﴿تَجْرِي فِي ٱلْبَحْرِ﴾ که دین وده‌چن له‌ناو ده‌ریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ به‌وشتانه که قازانج ده‌گه‌یه‌نن به‌خه‌لکی ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وه ئه‌وه‌ی که خوا له‌ئاسمانه‌وه بارانی ﴿مِن مَّآءٍ﴾ له ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ﴾ پاشان زه‌وی پێ زیندوو کرده‌وه (پێ بووژانده‌وه) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وه بڵاوی کرده‌وه ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِن كُلِّ دَآبَّةٍ﴾ له‌هه‌موو جۆره زیندەوه‌ریک ﴿وَتَصْرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ﴾ وه گێڕانی بایه‌کان (به هه‌موو لایه‌کدا) ﴿وَٱلسَّحَابِ﴾ وه ئه‌و هه‌ورانه‌ی ﴿ٱلْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ له‌ناوه‌ندی ئاسمان ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ و زه‌ویدا ﴿لَءَايَٰتٍ﴾ جه‌ند به‌ڵگه‌ن ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ که‌سانێک که تێبگه‌ن ﴿۝﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وه که‌سانی واهه‌یه له خه‌لکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا﴾ که‌هاوبه‌شی زۆر بۆ خوا په‌یدا ده‌که‌ن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان ده‌وێن ﴿كَحُبِّ ٱللَّهِ﴾ وەك خۆشه‌ویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ی بڕوایان هێناوه زۆر زیاتر خوایان خۆش ده‌وێت ﴿وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟﴾ که‌ڤر ببینن ئه‌وانه‌ی سته‌میان کردوه (به هاوبه‌شی په‌یدا کردن بۆ خوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ﴾ کاتێک که چاویان ده‌که‌وێت به‌سزا(ی خوا ده‌ڕژن) ﴿أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ که هه‌رچی ده‌سه‌ڵات هه‌یه هه‌موی بۆ خوایه ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ﴾ وه بێگومان سزای خوا زۆر سه‌خته ﴿۝﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُوا۟﴾ کاتێک که ئه‌و که‌سانه‌ی خه‌ڵک شوێنیان که‌وتون له دونیادا (واته سه‌رۆکه گومڕاکه‌کان) یه‌خه هه‌ڵبته‌کێنن ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوا۟﴾ له‌وانه‌ی (له دونیادا) دوایان که‌وتوون ﴿وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ وه سزای (دۆزه‌خیان به‌چاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ ٱلْأَسْبَابُ﴾ وه هه‌موو په‌یوه‌ندی یه‌کیان بچڕابه‌وه ﴿۝﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوا۟﴾ وه ئه‌وانه‌ی که دوایان که‌وتبوون ووتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگه ئێمه بگه‌ڕاینایه‌ته‌وه (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ ئا یه‌خه‌مان لێ هه‌ڵبته‌کاندنایه ﴿كَمَا تَبَرَّءُونَا مِنْهُمْ﴾ هه‌ر وەك(ئه‌وان)چۆن یه‌خه‌یان له‌ئێمه هه‌ڵته‌کاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هه‌ر به‌و شێوه‌یه ﴿يُرِيهِمُ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ خوا کرده‌وه‌کانیان نیشان ئه‌دات ﴿حَسَرَٰتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئه‌یکات به‌داخ له‌سه‌ر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ﴾ وه ئه‌وان ده‌رچوونیان نی یه ﴿مِنَ ٱلنَّارِ﴾ له ئاگر ﴿۝﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئه‌ی خه‌ڵکینه ﴿كُلُوا۟﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ له‌وه‌ی که‌له زه‌ویدا دایه ﴿حَلَٰلًا﴾ به‌حه‌ڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ وه دوای هه‌نگاوه‌کانی شه‌یتان مه‌که‌وون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ به‌رامستی شه‌یتان دوژمنێکی ئاشکرا(یه) ﴿۝﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُم﴾ به‌رامستی (شه‌یتان) فه‌رمانتان پێ ده‌دات ﴿بِٱلسُّوٓءِ﴾ به‌ناوان ﴿وَٱلْفَحْشَآءِ﴾ و خراپه ﴿وَأَن تَقُولُوا۟﴾ له‌گه‌ڵ هه‌ڵبه‌ستنی شتی وا ﴿عَلَى ٱللَّهِ﴾ به‌دەم خواوه ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ که نازانن ﴿۝﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێك پێیان بوترێت ﴿ءَامِنُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ شوێن ئەو (قورئان) ەکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا۟ نُؤْمِنُ بِمَآ﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێن ئەوە دەکەوین ﴿أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿۝١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە نموونەی ئەو بێ بڕوایانە ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِى يَنْعِقُ﴾ وەك یەکێك وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێك بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَآءً وَنِدَآءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمٌۢ﴾ کەماڵە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن ، (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمْىٌ﴾ کوێرن(لە بینینی ڕێ ی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿۝١٧١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا۟﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاکانەی کردومانە بەڕۆزیشان ﴿وَٱشْكُرُوا۟ لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿۝١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿ٱلْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕاپێ ﴿لِغَيْرِ ٱللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەکێك لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوری میهرەبانە ﴿۝١٧٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کەخودا ناردونیەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە ئەوراتە ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ إِلَّا ٱلنَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿۝١٧٤﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِٱلْهُدَىٰ﴾ بەڕێنمونیی ﴿وَٱلْعَذَابَ بِٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَآ أَصْبَرَهُمْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿۝١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ ئەمە (هەموویی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردۆتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە ئەوراتدا ﴿لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادان) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿۝١٧٦﴾

﴿لَيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەلات و ڕۆژئاوا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَٱلْكِتَٰبِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَءَاتَى ٱلْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی بەخشێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِۦ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و بە هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينَ﴾ وبەبێ نەوایان (هەژاران) ﴿وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَٱلسَّآئِلِينَ﴾ و بەسوالکەران ﴿وَفِى ٱلرِّقَابِ﴾ و لەڕێی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و بەپەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَٰهَدُوا۟﴾ کاتێک کەپەیمانیان دابێت ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِى ٱلْبَأْسَآءِ﴾ لەکاتی تەنگەدەستی ﴿وَٱلضَّرَّآءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ ٱلْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وە هەرئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِى ٱلْقَتْلَى﴾ لە کوژراوانداً (بەیەکسانی) ﴿ٱلْحُرُّ بِٱلْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَٱلْعَبْدُ بِٱلْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَٱلْأُنثَىٰ بِٱلْأُنثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێینە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِىَ لَهُۥ﴾ ئەمجا هەرکەسێک بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی بەوە ﴿شَىْءٌ﴾ بە بەشێک (لە خوێنەکە) ﴿فَٱتِّبَاعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) بەپێرەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَآءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَٰنٍ﴾ (بکوژەیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ ٱعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێک دوای ئەمە دەست درێژیی کرد ﴿فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِى ٱلْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ﴾ لە کوشتنەوە وتۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ﴾ کاتێک بەکێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِن تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر مالی لەباش بەجێ ما ﴿ٱلْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایک وباوک ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان (یەک کەمیراتیان بەرنەکەوێ) بەچوانی وڕێکوپێکی ؟ ﴿حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَنۢ بَدَّلَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێک وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُۥ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَآ إِثْمُهُۥ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۥٓ﴾ هەر لەملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لەوەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کەهەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (لەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە وئەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەك چۆن فەرزکراوە لەسەر ئەوئومەتانەی لەپێش ئێوەدابوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا بترسن ﴿۞ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرزکرا) چەندڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جاهەر کەسێك لەئێوەنەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وەبەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەزای بکاتەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بریتی (یان لەسەرە)، کەخۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك زۆرتر بریتی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ و ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆخۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿۞ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێردراوەتە خوارەوە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆخەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕوشن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنمونیی و جیاکردنەوەی (ی دروست ونادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لەئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وەهەرکەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لەسەفەردابوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ بابەئەندازەی ئەوڕۆژانەی قەزای بکاتەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەزای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بەگەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنمونیی یەی کە کردووتی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿۞ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردبێت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەرکاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێ ی ڕاست بدۆزنەوە ﴿۞﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان) دا ﴿الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ کە بچنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە بەشیمانی لێن گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ ولێتان خۆش بوو ﴿فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ﴾ ئێستر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوی کە خوا بۆی نوسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وە بخۆن و بخنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ﴾ ڕوشنەی سپی(ڕۆژ) ﴿مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ لە ڕوشنەی ڕەشی(شەو) ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ لەشەبەدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تاشەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنەلای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ لەکاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خوابەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿۱۸۷﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ مااڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بەناڕەوا ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ وە بە(بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان وفەرماندارانی ﴿لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێک لەمااڵی خەڵکی بخۆن بەگوناە ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿۱۸۸﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێن دەکەن دەربارەی نوێ بونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ بڵێن ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ وخانوەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکارو لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بین ﴿۱۸۹﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ لە گەڵ ئەوانەی جەنگتان لە گەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ وە دەست دێژی مەکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست دێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿۱۹۰﴾

﴿وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخۡرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنۡ حَيۡثُ أَخۡرَجُوكُمۡۚ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۚ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لە گەڵ مەکەن ﴿عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لە لای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِيهِۖ﴾ تا ئەوان لەوێدا نەجەنگن لە گەڵتان دا ﴿فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگین لە گەڵتاندا ﴿فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ﴾ ئێوەش بجەنگن لە گەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەمەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لەجەنگ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوا خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لە گەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین وهاوەڵ بڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ﴾ وەئاین وملکەچی هەربۆ خوادەبێت ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدۡوَٰنَ﴾ ئیتر دەست درێژیی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿ٱلشَّهۡرُ ٱلۡحَرَامُ بِٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَٱلۡحُرُمَٰتُ قِصَاصٞۚ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لە گەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحۡسِنُوٓاْۚ﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّواْ ٱلۡحَجَّ وَٱلۡعُمۡرَةَ لِلَّهِۚ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەست پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنۡ أُحۡصِرۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغەکران) ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۖ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسوڕا لەقوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحۡلِقُواْ رُءُوسَكُمۡ﴾ وەسەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡهَدۡيُ مَحِلَّهُۥۚ﴾ تاقوربانیە کەدەگاتە جێ ی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ بِهِۦٓ أَذٗى مِّن رَّأۡسِهِۦ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدۡيَةٞ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی یەك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوۡ صَدَقَةٍ أَوۡ نُسُكٖۚ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلۡعُمۡرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى ٱلۡحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۚ﴾ ئەوە چی بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٖ فِي ٱلۡحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبۡعَةٍ إِذَا رَجَعۡتُمۡۗ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلۡكَ عَشَرَةٞ كَامِلَةٞۗ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمۡ يَكُنۡ أَهۡلُهُۥ حَاضِرِي ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ ئەمەبۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ باشتر نەچێنە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِى ٱلْحَجِّ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا۟﴾ وە توێشوو(ی پاریزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ کەباشترین توێشوو لەخواترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ وەلەمن بترسن لەئ هۆشمەندان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەدوای ڕۆزی پەروەردگارتان بکەون ﴿فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد وگەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ﴾ وەبادی خودا بکەن کە ڕێنمونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ با لەپێش ئەوەشا ئێوە لەگومڕابان بووبن ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوە لەوشوێنەی خەڵکی لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و واجباتی حەجتان تەواوکرد ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا﴾ خوایە بمانبەرێ لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لەڕۆژی دوایبدا خێرو خۆشیمان بێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگر ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورو زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا

﴿وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئـاوی خـوا بەرن(اللـه اکبر بکـەن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ لەچەنـد رۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ هەرکەسـێك پەلە بکات لە دوو رۆژدا(هەرسـێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ رۆژ پەجم بکات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ لِمَنِ ٱتَّقَىٰۗ﴾ گوناهی لەسـەر نی یە بۆکەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسـێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسـن و (لەسـزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن کە ئێـوە ﴿إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(لەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿۞ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿يُعۡجِبُكَ قَوۡلُهُۥ﴾ کە بە قسـە سەرسـاعەت دەکات ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشۡهِدُ ٱللَّهَ﴾ وە خـوا دەکات بەشـاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلۡبِهِۦ﴾ لەسـەر (راسـتی) ئـەوەی لـە دڵیایەتـی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ ٱلۡخِصَامِ﴾ کەچـی ئـەو دوژمنێکی سـەر سـەختە ﴿۞ وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وەکاتێك پشـتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هـەوڵ دەدات ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لـە زەوی دا (لـە وەڵاتـدا) ﴿لِيُفۡسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئـەوەی خراپەی تێدا بـکات ﴿وَيُهۡلِكَ ٱلۡحَرۡثَ وَٱلنَّسۡلَۗ﴾ وە کشـتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَسَادَ﴾ وەخـوا خراپەکاری خۆش ناوێـت ﴿۞ وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پـێ ی بووترێت ﴿ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتۡهُ ٱلۡعِزَّةُ بِٱلۡإِثۡمِۚ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەد کردارێی ﴿فَحَسۡبُهُۥ جَهَنَّمُۚ﴾ جا ئەو دوژمنـی بەسـە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ کـە بەدتریـن جێگایە ﴿۞ وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لـە ناوخەڵکیش کەسـانێك هەن ﴿مَن يَشۡرِي نَفۡسَهُ﴾ کـە گیانـی خـۆی دەفرۆشێـت ﴿ٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِ ٱللَّهِۗ﴾ بـۆ ڕەزامەنـدی خـوا ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خـوا میهرەبانـە بەبەنـدەکان ﴿۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی بـڕواداران ﴿ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةٗ﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسـلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکرایانە ﴿۞ فَإِن زَلَلۡتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتانداا(هەڵخلیسکان) ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَآءَتۡكُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ کە نیشـانە ئاشـکراکانتان بۆهات ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ کەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ زاڵ و کار دروسـتە ﴿۞ هَلۡ يَنظُرُونَ﴾ ئایـا ئەوانـە چاوەڕوانن ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوایـان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٖ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِّنَ ٱلۡغَمَامِ﴾ هەوریکی سپی دا ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆیێ) ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُۚ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێنەوە ﴿۞

﴿سَلۡ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمۡ ءَاتَيۡنَٰهُم مِّنۡ ءَايَةم بَيِّنَةٖۗ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕۆشنمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلۡ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعۡمَةَ ٱللَّهِ﴾ بەهەری (ڕێنمونی) خوا ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان خوداتۆڵەی زۆر سەختە ﴿۝﴾ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسوپاس کەران) ﴿ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا﴾ ژیانی دونیا (بە جۆرێك) ﴿وَيَسۡخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۘ﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ (بەڵام پایەی) ئەوانەی لەخوا ترسن ﴿فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ گەلێ بەرزترە لەوان لە ڕۆژی دوایبدا ﴿وَٱللَّهُ يَرۡزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەسێك کەبیەوێت ﴿بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن ﴿۝﴾ ﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ خەڵکی یەك کۆمەڵ بوون (بە سروشت) ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ ئەمجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بە مژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لە گەڵدا نارد ﴿لِيَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەنێو خەڵکی دا ﴿فِيمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِۚ﴾ لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەکێ بوون تیایدا ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی نەکرد لە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِنۢ بَعۡدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕۆشنیان بۆ هات ﴿بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۖ﴾ بەهۆی حەسادەتی نێوخۆیانەوە ﴿فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنمونیی بروادارانی کرد ﴿لِمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ مِنَ ٱلۡحَقِّ بِإِذۡنِهِۦۗ﴾ بۆ ئەو ڕێگا ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَٱللَّهُ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنمونیی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿۝﴾ ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ﴾ ئایا واتان زانیبوو ﴿أَن تَدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأۡتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلِكُمۖ﴾ کەچی هێشتا نەهاتوتە ڕێتان نەوەی لەنارەحتی تووشی نەوانە بوون کە لە پێش خۆتەوە تێپەڕین ﴿مَّسَّتۡهُمُ ٱلۡبَأۡسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ﴾ (کە لەڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەحمەت و زیان بوون ﴿وَزُلۡزِلُواْ﴾ وە زۆر بە تونەدی تەکان دران و ڕۆژیان بوهات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ بەڕەنگێك کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصۡرُ ٱللَّهِۗ﴾ سەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَآ إِنَّ نَصۡرَ ٱللَّهِ قَرِيبٞ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿۝﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی بیەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلۡ مَآ أَنفَقۡتُم﴾ بڵێ: ئەوی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە مااڵی باك و حەڵاڵ ﴿فَلِلۡوَٰلِدَيۡنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۗ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٞ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿۝﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا۟ شَيْـًٔا﴾ وەئە گونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ کەچی باش وخێر بێت بۆتان ﴿وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّوا۟ شَيْـًٔا﴾ وەئە گونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خراپ بێت بۆتان ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخرابی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ کردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەلاّم بەرهەڵستی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌۢ بِهِۦ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گری موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِۦ مِنْهُ﴾ وەدەرکردنی خەڵکی ئەو مزگەوتە لێی ﴿أَكْبَرُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لە جەنگ کردن لە مانگی حەرامدا) ﴿وَٱلْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ ٱلْقَتْلِ﴾ وە هاوەڵ پەیداکردن بۆخوداو هەوڵدان بۆبەشیمان کردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە (پیاو) کوشتن (لەومانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەستهەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تابەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إِنِ ٱسْتَطَٰعُوا۟﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمرێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پووچ ئەبێتەوە ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژیشدا ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاوەدەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەئێجگاری ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟﴾ وئەوانەی کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێ ی خوادا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ ٱللَّهِ﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێی خۆش بوو میهرەبانە ﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بڵێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەڵکی ﴿وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ﴾ بەلاّم گوناهەکەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەکەیان ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی بەخشن ﴿قُلِ ٱلْعَفْوَ﴾ بڵێ ئەوەی لێتان زیادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئاوەها خودا بەلگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربکەنەوە

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا ودواڕۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾ لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لە گەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکسازی (تێکەڵاوی کردن) بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وەئەگەر تێکەڵ بین لە گەڵیاندا (قەیناکات چونکە برانانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و ناڕەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿۲۲۱﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیدا کەم ماڕە مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیدا کەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی کردبن (بەجوانی یان داراییان) ﴿وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان ماڕە مەکەن لەهاوبەش پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ﴾ باشترە لە (ئازادێکی) هاوبەش پەیدا کەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بەدارایی یا جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵک) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵک) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕوشن دەکاتەوە بۆخەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیریکەنەوە ﴿۲۲۲﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەوابە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاک دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان شت (دوای پاک بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاکانی خۆش دەوێت ﴿۲۲۳﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست جوونە لابانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەرشێوەیەک دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوە یەک دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿۲۲۴﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ نەکەن سوێند بەخوا خواردن بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِّأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾ کەچاکیی و پاریزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەر و زانایە ﴿۲۲۵﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هووده (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەلام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ بتانەوێت ومەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿۲۲۵﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُو﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێنخۆشبوو میهرەبانە ﴿۲۲۶﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەلاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿۲۲۷﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەلاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیانەدا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نیە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژیی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە میردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیدەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر میردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەبێ ی ئاوونەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ﴿۲۲۸﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەلاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشیی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەرەڵاکردن وتەڵاقدانیەتی بەباشیی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نیە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەنەنەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەوشتانەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتەکە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن وەدەستدرێژی نەکەنە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنوری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿۲۲۹﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەلاقی (سێیەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نیە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوونەکات بە میردێکی تر (بە ئیجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (میردی دووهەم) تەلاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و میردەکە (کۆنەکە) ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێننەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێک کە تێ بگەن ﴿۲۳۰﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەلاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ناخرو نۆخری عیدەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ڕایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەلاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ ڕایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆتۆەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ تەوستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا ءَايَٰتِ ٱللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَٱذْكُرُوا نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لە چاکەی خوالەسەتانداوە ﴿وَمَآ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ وئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِۦ﴾ لەقورئان و فەرموودەی پێجن بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعْلَمُوٓا أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿۝٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ کاتێك ژنتان تەلاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیدەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان (بەرگریان) مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَٰجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە میردیان ﴿إِذَا تَرَٰضَوْا بَيْنَهُم﴾ ئەگەر ڕێك کەوتن لەنأو خۆیاندا ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخوا و بەڕۆژی دوایی بێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەندە وەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿۝٢٣٢﴾ ﴿وَٱلْوَٰلِدَٰتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى ٱلْمَوْلُودِ لَهُۥ﴾ لەسەر باوکە کەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کالای دایکەکان ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌۢ بِوَلَدِهَا﴾ با زیان نەگەیەندری بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦ﴾ وە بەهیچ باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى ٱلْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی(پێشوونەفەقەی دایکی منداڵە کە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان(منداڵەکە) لەشیر ببڕنەوە(لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژبی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی بیاوان) ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوٓا أَوْلَٰدَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر بیان دەنێ ﴿مَّآ ءَاتَيْتُم بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿۝٢٣٣﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیدەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس و کاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (لەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێی ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِۦ مِنْ خِطْبَةِ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە خوازبینی ژنانی (میرد مردوو) بە ئاراستەوخۆ بێنیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا(بریار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ لەمەو دوا ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّآ أَن تَقُولُوا۟ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەک کەباش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا۟ عُقْدَةَ ٱلنِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری ماوەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ ٱلْكِتَٰبُ أَجَلَهُۥ﴾ تا عیدەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَٱحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَّلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەر خۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ ئەگەر ژنانێک تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەجوونە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا۟ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەبیتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەمالی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى ٱلْمُوسِعِ قَدَرُهُۥ﴾ دەوڵەمەند بەپێی ی خۆی ﴿وَعَلَى ٱلْمُقْتِرِ قَدَرُهُۥ﴾ وە هەژار بەپێی ی خۆی ﴿مَتَٰعًۢا بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەو یارمەتی دانێک کە باو و نەریت بێت. ﴿حَقًّا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾ ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی نیان بۆدانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەبان دەکەوێ ﴿إِلَّآ أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان(ژنان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَا۟ ٱلَّذِى﴾ یان ئەو کەسە لە (میرد) ی خۆش بێت ﴿بِيَدِهِۦ عُقْدَةُ ٱلنِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوٓا۟ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا۟ ٱلْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ﴾ وە(بەتایبەتی) نوێژی ناوەڕاست(کە نوێژی عەسرە) ﴿وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بەگەردن کەچی و (بێ قسەکردن) ﴿۞ فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن) بە پیادە یان بەسواری ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمْ﴾ کەترسستان تەما ﴿فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا عَلَّمَكُم﴾ بەوڕەنگەی کەفێری کردوون ﴿مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوەی جاران نەتانەزانی ﴿۞ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی دەمردن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا﴾ باش خۆیان ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزْوَٰجِهِم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان ﴿مَّتَٰعًا إِلَى ٱلْحَوْلِ﴾ تاساڵێک بەخێو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی میردیان) ﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نیە (ئەی کەس وکاری میرد) ﴿فِى مَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِن مَّعْرُوفٍ﴾ بەباشیی ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زاڵ وبالادەست و کار دروستە ﴿۞ وَلِلْمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعٌ﴾ بۆ ئەڵاق دراوان هەیە(بەسەر میردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێک پارە) ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران ﴿۞ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئاوا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاتێ بگەن و ژیربن ﴿۞ أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ووردنەبوێتەوە لەوانەی ﴿خَرَجُواْ مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ کەلە ولاتی خۆیان دەرچوون ﴿وَهُمْ أُلُوفٌ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان هەزاران(کەس) بوون ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ لەترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُواْ﴾ ئەمجا خوا پێی وتن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَٰهُمْ﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾ بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵک ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿۞ وَقَٰتِلُواْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لەڕێی خوادا ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿۞ مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز بدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ﴾ ئەمجا خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ﴾ وە خوا(ڕۆزی خۆی) لەگرێتەوە وە فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿۞﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و ناودارانی ﴿مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (ئەوەکانیی یەعقوب) ﴿مِنْ بَعْدِ مُوسَى﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکیی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ یەکەین لەڕێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیك نییە ئێوە ﴿إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وڵاتمان و مال و منداڵمانەوە ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکارانەدا ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالوتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن لەبن بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستە ترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی: بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا مووڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا(بەهرە) فراوان و زانایە ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشای بەکەی ئەوەیە ﴿أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتانە لەبەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانیی مووسا و هارووڕن ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادار بن ﴿٢٤٨﴾

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِٱلْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێك کە طالوت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ مُبْتَلِيكُم﴾ پێی ی ووتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك (رووبارێك) ﴿فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو لە (لەشکری) من نی یە ﴿وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُۥ مِنِّي﴾ وە هەرکەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ ٱغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك بەرمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِۦ﴾ بە دەستی خۆی (و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێربان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُۥ هُوَ﴾ کاتێك طالوت لێی پەڕیبەوە ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لە گەڵیدا (بێ ئەوانەی کە تێربان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا ٱلْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ﴾ ووتیان: ئەمڕۆ تێنەما دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان: ئەوانەی کە بێتیان وابوو ﴿أَنَّهُم مُّلَٰقُوا ٱللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةًۢ﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ﴾ کاتێك کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ ووتیان: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ﴾ وە زاڵمان بکەبەسەر گەلی ﴿ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایانەدا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُۥدُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لەسەربازانی طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ وَٱلْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەریێتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُۥ مِمَّا يَشَآءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تربان ﴿لَّفَسَدَتِ ٱلْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخشندە ﴿عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) رێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لە گەڵ کردووە (وەک موسی علیه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەک ﴿وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگەو (موعجیزەیەکی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سروش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نەدەجەنگین ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ دوای ئەو نیشانە رۆشنانەی کەبۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟﴾ بەڵام دووبەرەکی یان نێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوا بوو ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا ٱقْتَتَلُوا۟﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیویەوێت دەیکات ﴿۝٢٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰكُم﴾ بەبەخشین لەو ڕزقەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدابێت ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدابێت ﴿وَلَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدابێت (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَٱلْكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران. ﴿۝٢٥٤﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا تەنها خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿ٱلْحَىُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿ٱلْقَيُّومُ﴾ تەدبیرکەر و ڕاگری (ی هەموو بوونەوەر) ﴿لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز تەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەرهی ئەوەهەرچی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وەهەرچی لەزەوی دایە ﴿مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ﴾ کێ بە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بە ئەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەیە(لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ناماندە کراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێک ﴿مِّنْ عِلْمِهِۦٓ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَآءَ﴾ مەگەر بەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خودا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتوتەوە ﴿وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نیە) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بڵند بڵەی پایە گەورە ﴿۝٢٥٥﴾ ﴿لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێک زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاستی لەبەک جیابوونەتەوە ﴿ٱلرُّشْدُ﴾ ڕێنمووئی و شارەزایی ﴿مِنَ ٱلْغَىِّ﴾ لە گومڕایی و سەرلێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس لە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر بەرستراوێک جگەلە خوا) ﴿وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بەخوا ﴿فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە تونـدی دەستی گرتووە ﴿بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستە گیرەیەکی قایمی بەهێزی وا (کە ئیسلام، یان ئیمانە کەیەتی) ﴿لَا ٱنفِصَامَ لَهَا﴾ کە بچڕان و بەربونی بۆ نی یە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿۝٢٥٦﴾

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕو ڕێنموونیی ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ ٱلنُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِى﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو (نەمروود) ەی ﴿حَآجَّ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کە دەمەقاڵیی کرد لە گەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەردا علیه السلام) ﴿فِى رَبِّهِۦٓ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمروود دا) ووتی: ﴿رَبِّىَ ٱلَّذِى﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْىِۦ﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەستێنێ (ودەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی: ﴿أَنَا۠ أُحْىِۦ﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەستێنم ودەشمرێنم (دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کردو ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ ئیبراهیم ووتی: ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِى بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ﴾ دە (ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿ٱلَّذِى كَفَرَ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوْ كَٱلَّذِى﴾ یا وەك ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو (شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی: ﴿أَنَّىٰ يُحْىِۦ هَٰذِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ؟ (واتە پاش وێران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری) سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُۥ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: چەندە ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لەڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین ﴿ءَايَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی (گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان دەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێ ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی: بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ (ئەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێك کە ئیبراهیم وتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِى﴾ نیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿أَوَلَمْ تُؤْمِنْ﴾ بڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ وتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِى﴾ بەڵام (ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ ٱلطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار مەل بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا(سەربان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿ٱجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هەر پارچەیەکیان لەسەر شاخێك دابنێ ﴿ثُمَّ ٱدْعُهُنَّ﴾ لە پاشان بانگیان بکە ﴿يَأْتِينَكَ سَعْيًا﴾ بەپەلە دێنە بۆلات ﴿وَٱعْلَمْ﴾ وە چاك بزانە و ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا بالادەستی کار بەجێ یە ﴿٢٦٠﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنەی(خێری) ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ کە مالی خۆیان دەبەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەك دەنکە(تۆوێك) وابە (ڕوابێت) و ﴿أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حەوت گوڵی گرتبێت ﴿فِى كُلِّ سُنۢبُلَةٍ﴾ لەهەر گوڵێکدا ﴿مِّا۟ئَةُ حَبَّةٍ﴾ سەد دانەی تێدا بێت ﴿وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ﴾ وە خوا لەمەش ، زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەر کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگادارە ﴿٢٦١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ ئەوانەی کە مالّ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى﴾ دوای ئەوە هیچ منەتێك نانێن و ئازارێك(بە دڵی هەژاران) ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نیە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەم و خەفەتێکیان نیە. ﴿٢٦٢﴾ ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسە وگوفتاری جوان وشیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشی(لە هەڵەدا) ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لە خێرێك ﴿يَتْبَعُهَآ أَذًى﴾ کە ئازارو دڵ تێشاندنی بە دوادا بێ ﴿وَٱللَّهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ﴾ خوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسەر خۆیە ﴿٢٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا۟﴾ بوچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَٰتِكُم﴾ خێرو بەخشینەکانتان ﴿بِٱلْمَنِّ﴾ بە منەت ئان ﴿وَٱلْأَذَىٰ﴾ و ئازاردان و دڵ تێشان ﴿كَٱلَّذِى﴾ وەك ئەو کەسەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُۥ﴾ مالّ و سامانی خۆی دەبەخشێت ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ڕووپاماییی خەڵك ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِٱللَّهِ﴾ بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُۥ﴾ جا وێنەی ئەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەك بەردێکی ساف و لووس وایە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسەرەوە بێت ﴿فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی لێژمەی لێ بدات ﴿فَتَرَكَهُۥ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بە ڕووتیی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێك لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنمووئی گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناکات ﴿٢٦٤﴾

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ﴾ کە مال و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ﴾ لە پێناو بەرزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان (لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ﴾ وەک باخێک وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوە بێت ﴿أَصَابَهَا وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد لێی ئەدات (وانە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە دەیکەن ۞ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی بێت ﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لەدەرختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها دەرختی تری و ڕەز ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُۥ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەک ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿ٱلْكِبَرُ﴾ پیری ﴿وَلَهُۥ﴾ وە بیستی ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ﴾ چەند منداڵێکی وورەی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ﴾ ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمووم تێدا بێ ﴿فَٱحْتَرَقَتْ﴾ بەکەسەر باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی) خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ۞ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾ ئەوەی بەدەستانی کردووە ﴿وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لە بۆمان دەرهێناوون (ڕووەندوون) ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی پەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپەی وەرناگرن (ئەگەر بتان دریتێ) ﴿إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە چاک بزانن کەخوا ﴿غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ نیازێکی شایستەی ستایشە ۞ ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری ﴿وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ وەفەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ۞ ﴿يُؤْتِى ٱلْحِكْمَةَ﴾ ئەی بەخشینی ﴿ٱلْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێک کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێک ژیری و دانایی پێندرا ﴿فَقَدْ أُوتِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی بەری دراوە ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بەند وەرناگرن ﴿إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ تەنها خاوەن ژیریی و هۆشمەندەکان نەبێت ۞

﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوۡ نَذَرۡتُم مِّن نَّذۡرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُهُۥۗ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نیە ﴿مِنۡ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَۖ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخۡفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤۡتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿ٱلۡفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۚ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمۡۗ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَيۡكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمۡ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهۡدِي مَن يَشَآءُۗ﴾ هەرکەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لەسامان و(چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ. ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەست و پێ بەستراون لە ڕێ ی خوادا ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کەدەوڵەمەندن بەهۆی بێ نیازی یانەوە(سواڵ نەکردنیانەوە) ﴿تَعۡرِفُهُم﴾ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسییت ﴿بِسِيمَٰهُمۡ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلۡحَافٗاۗ﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيۡلِ﴾ بە شەو ﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرّٗا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةٗ﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ ئا ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیچ ترسێکیان لە سەر نیە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دواییدا ﴿٢٧٤﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰا﴾ ئەوانەی کە سوود (ربا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِى﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓا۟﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران وونیان: ﴿إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ ٱلرِّبَوٰا﴾ وەک سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ﴾ لەکاتێکدا خوا ڕێی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰا﴾ بەڵام سوود (ربا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَآءَهُۥ﴾ کەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری ﴿مِّن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَٱنتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُۥ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەوالە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە (بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وهەتاهەتایی ﴿۝﴾ ﴿يَمْحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰا﴾ خوا فەڕ و بەرەکەتی سوود نامێنێت ﴿وَيُرْبِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە بڕەو بە خێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار ﴿۝﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە(لەڕۆژی دواپیدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێک ڕووبان تێ ناکات. ﴿۝﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە (بە خوا) ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا۟﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِىَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓا﴾ لەو سوودەی کە لای خەڵک ماوتانە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ڕێتو بڕوادارن ﴿۝﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر دەستان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا۟﴾ کەوابێ بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ جەنگ لە گەڵ خودا و پێغەمبەرەکەی ڕاگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ ئەستەم بکەن(لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئەستەمتان لێ دەکرێت ﴿۝﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەدارببوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە با مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەڵاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُوا۟﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) نازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿۝﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردووەیەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿۝﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو (دیاری کراو) ﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینوسن ﴿وَلْيَكْتُب﴾ وە با بینوسێ ﴿بَّيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌۢ﴾ نووسەرێک ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەادەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێک با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكْتُبَ﴾ لە نوسینی (سەندی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُ﴾ هەروەک خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینوسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ ٱلَّذِى﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەندەکە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە بەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِى﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان نانەوا بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یانیش نەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەندەکە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەادەری) ﴿وَٱسْتَشْهِدُوا۟ شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان (موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَٱمْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێک و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەنەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُوا۟﴾ کاتێک بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْـَٔمُوٓا۟﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینوسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووک بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نوسینەتان ڕاست تر وبەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپینەر تر وبۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓا۟﴾ وە نزیک تر لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر کاتێک ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست بێ بیگێڕن لە ناو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوٓا۟﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ کاتێک کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ وە با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەندرێ ﴿وَإِن تَفْعَلُوا۟﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانا وئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەکەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نووسەرێك ﴿فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێکتان لە هەندێکتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو کەسەی کە بە ئەمین زانراوە سپاردەکە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو کەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو کردەوەیەکتان ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەکات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو کەسەی کە بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای کەسێك دەدات کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵاتە و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی کە بۆی نێردراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگارییەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لە گەڵی بڕوادارانن ﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە ب نامەکانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەکێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) ووتیان: (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەرییمان کرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەکەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ کەسێك ناکات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاکەیەك بکات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بکات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَا﴾ ئەگەر کردەوەیەکی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێکمان کرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾ وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئومەمەتانی پێشوو تر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەڵای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ کە بۆمان هەڵنە گیرێت ﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەکانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان لە گەڵدا بکە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆزی یارمەتیدەرو پشتیوانمانی ﴿فَانصُرْنَا﴾ کەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿۲۸۶﴾

سورەتی ﴿ آلِ عِمْرَانَ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(تەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەپری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿ اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿ ٱلْحَيُّ ٱلْقَيُّومُ ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بوونەوەرە. ② ﴿ نَزَّلَ عَلَيْكَ ﴾ ناردوویە تیە خوارەوە بۆت ﴿ ٱلْكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ بِٱلْحَقِّ ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿ مُصَدِّقًا ﴾ بەڕاست دانەری ﴿ لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە لەپێشیدا بوون ﴿ وَأَنزَلَ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە ③ ﴿ مِن قَبْلُ ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿ هُدًى لِّلنَّاسِ ﴾ بەڕێنمونی خەڵکیی ﴿ وَأَنزَلَ ﴾ وە ناردی بە خوارەوە ﴿ ٱلْفُرْقَانَ ﴾ قورئان(واتە: جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست _ مەبەست بێ ی قورئانە) ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ ﴾ وە خوا بااڵ دەست و بەتوانایە ﴿ ذُو ٱنتِقَامٍ ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە ④ ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَىْءٌ ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ وون نابێت. ﴿ فِى ٱلْأَرْضِ ﴾ نە لەزەوی ﴿ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ ﴾ وە نە لەئاسمانیدا ⑤ ﴿ هُوَ ٱلَّذِى ﴾ ئەو خوایە زانیکە ﴿ يُصَوِّرُكُمْ ﴾ شێوەتان لە کێشێ ﴿ فِى ٱلْأَرْحَامِ ﴾ لە منداڵدانە کانیدا ﴿ كَيْفَ يَشَآءُ ﴾ چۆنی بوێ ﴿ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نە بێت ﴿ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴾ زاڵی بااڵدەستی کار بەجێ یە ⑥ ﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ ﴾ ئەو خوایە ﴿ أَنزَلَ عَلَيْكَ ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿ ٱلْكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ ﴾ هەندێکی لەئایەتەکانی (مەبەستە کانیان) ڕوشنن ﴿ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ﴾ وە ئەوانی تر(ئایەتانێکن کە مەبەستە کانیان) ڕوشن نین ﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ﴾ ئەمجا ئەوکەسانەی ﴿ فِى قُلُوبِهِمْ ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿ زَيْغٌ ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿ فَيَتَّبِعُونَ ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابهن(هاوشێوەن ،واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە کردنی نازانێت ﴿ إِلَّا ٱللَّهُ ﴾ تەنها خوا نەبێت ﴿ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراوان لە زانینی علمی شەرعیدا ﴿ يَقُولُونَ ﴾ ئەڵێن ﴿ ءَامَنَّا بِهِۦ ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بەو(متشابە) ﴿ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿ وَمَا يَذَّكَّرُ ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی و بیر وهۆش نەبێت ⑦ ﴿ رَبَّنَا ﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ لَا تُزِغْ ﴾ لای مەدە(لە ڕێ ی ڕاست) ﴿ قُلُوبَنَا ﴾ دڵە کانمان ﴿ بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنمونیت کردین ﴿ وَهَبْ لَنَا ﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿ مِن لَّدُنكَ ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿ رَحْمَةً ﴾ بەزەیی یەک (میهرەبانیەک) ﴿ إِنَّكَ أَنتَ ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿ ٱلْوَهَّابُ ﴾ بەبخشندە ⑧ ﴿ رَبَّنَآ ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿ إِنَّكَ ﴾ بێگومان تۆ ﴿ جَامِعُ ٱلنَّاسِ ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿ لِيَوْمٍ ﴾ بۆ ڕۆژێک ﴿ لَّا رَيْبَ فِيهِ ﴾ کە هیچ گومانی تیدا نی یە ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ ﴾ بەڕاستی خوا ﴿ لَا يُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیهێنە سەر ⑨

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کەڵک و سوودیان بێ ناگەیەنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ نە مااڵیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ شێوەیەك ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ ٱلنَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ (داب و یاوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب ونەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وایە ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانە کانیانەوە ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە ﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُوا۟﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ لەمەولا ئەشکێنن و ژێر دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ ءَايَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە (ئەی موسوڵمانینە یان ئەی کافرەکان) ﴿فِى فِئَتَيْنِ ٱلْتَقَتَا﴾ لەدو دەستەی (کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾ دەستەیەکیان ﴿تُقَٰتِلُ﴾ دەجەنگیین ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان بێ بڕوابوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْىَ ٱلْعَيْنِ﴾ بە بینینی چاو ﴿وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِۦ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە ﴿لِّأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە ورازێنراوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ خۆشی وئارەزوەکانی نەفس ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿وَٱلْبَنِينَ﴾ و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَٱلْقَنَٰطِيرِ ٱلْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ ٱلذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و ژێر ﴿وَٱلْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَٱلْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و مایانی ﴿ٱلْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر چوار پەلی) ﴿وَٱلْأَنْعَٰمِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَٱلْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَٰعُ﴾ بەهرە و (کەڵ و پەل) ی ﴿ٱلْحَيَوٰةِ﴾ ژیندەگانیی (ژیان) ی ﴿ٱلدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوا هەیە ﴿حُسْنُ ٱلْمَـَٔابِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ: ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ ﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات ﴿ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش بیە لە گوناهەکانمان ﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە) ئارام گران ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی وماڵبەخشن ﴿وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِٱلْأَسْحَارِ﴾ لە پێش بەیانیاندا ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات(واتە ڕای دەگەیەنێت و بەبەڵگە دەیچەسپێنێت) ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُوْلُواْ ٱلْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش شایەتی ئەدەن(واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمَۢا بِٱلْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ کە باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿ٱلْإِسْلَٰمُ﴾ (هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کە نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات ﴿بَغْيَۢا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا(کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنْ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر(خاوەن نامەکان) دەمەقاڵێ یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بەخوا (وملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و ئینجیلیان دراوەتێ(کە جوولەکە و گاوورەکانن) ﴿وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان(هاوبەش پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿ءَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون ؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوە بەڕاستی مانانی ئەوەبە کە هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿وَإِن تَوَلَّوْاْ﴾ وە ئەگەر ڕووشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا(بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان ئەدەن ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەرێ (وەك سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِي ٱلدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك ﴿٢٢﴾

﴿أُوتُوا﴾ ئایا ورد نابێتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ بێبەش دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای کتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەکەن ﴿وَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێکدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە کە ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿لَن تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناکەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێکی ژمێردرا و کەم ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی(و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِم﴾ لە دینەکەیاندا ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی کە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ کەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو کاتەی کە کۆیان دەکەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێکدا ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بتەوێت ﴿وَتَنزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەستێنەوە ﴿مِمَّن تَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەکەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەکەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاکەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەکەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لە زیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێ کە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕوادارەکان بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە جیاتی بڕوادارەکان ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەسێك وابکات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لە گەڵ خوادا نامێنێ ﴿إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێیان (بەشێوەیەك کە بە دەم بیڵێن و بەدڵ باوەڕتان پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِن تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشکرای بکەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەیبینێت ﴿مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحْضَرًا﴾ ئامادەبە ﴿وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوٓءٍ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُۥٓ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپە کەیدا ﴿أَمَدًۢا بَعِيدًا﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفْسَهُۥ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی. ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ ٱللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَٱتَّبِعُونِى﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ﴾ تا خواش ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَّحِيمٌ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ: ﴿أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿ءَادَمَ وَنُوحًا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَءَالَ إِبْرَٰهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَءَالَ عِمْرَٰنَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەدا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةًۢ﴾ نەوەیەکن ﴿بَعْضُهَا مِنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ ٱمْرَأَتُ عِمْرَٰنَ﴾ (بیبەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّى نَذَرْتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردوە بۆ تۆ ﴿مَا فِى بَطْنِى مُحَرَّرًا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس) ﴿فَتَقَبَّلْ مِنِّىٓ﴾ دە ئەوش (بەم نەزرەم) لێ گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتْ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّى وَضَعْتُهَآ أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتْ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيْسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلْأُنثَىٰ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەستە لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکەران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّى سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم ناوە مریەم ﴿وَإِنِّىٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٍ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنۢبَتَهَا﴾ وە ڕووانیدی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنًا﴾ بە ڕووانینێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەریی کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا ٱلْمِحْرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا﴾ خواردەمەنی وڕزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بوو؟ ﴿قَالَتْ﴾ (مەریەم) ووتی: ﴿هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَرْزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ شومار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پارایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ وتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لە لایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ کوڕێکی سەروشت پاک ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پارانەوەیت ﴿۳۸﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لە کاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابە کەدا وەستابوو نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە(کوڕێک ناوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕواهێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جلەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بە کێکە لە پێغەمبەرانی چاک کردار ﴿۳۹﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ﴾ لە حالێکدا بەڕاستی پیری بەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت دەیکات ﴿۴۰﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدا بکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (هێما) نەبێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێوارانَ ﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەبەیانیان ﴿۴۱﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێک کە فریشتە (جیبریل) ووتی: ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژاردە ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاکی کردیتەوە (لە هەموو خووڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿۴۲﴾ ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو کرنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لە گەڵ ئەوانەی کە سوژدەو کرنوش دەبەن ﴿۴۳﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانن ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بە وەحیی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ کاتێک کە قەڵەمەکانیان هاوێشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەریئی وسەرپەرشتی وبەخێوکردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿۴۴﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێک کە فریشتە کە ووتی: ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەک لەوەوە ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خوایە ﴿۴۵﴾

﴿وَيُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ﴾ وە قسە دەکات لە گەڵ خەڵکیدا ﴿فِي ٱلْمَهْدِ﴾ لە بێشکەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (کاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاکانیشە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم ووتی: ﴿رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە کاتێکدا کە پیاو نەهاتۆتە لام (لێم نەکەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جیبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ ٱللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ وایە (کە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەکات ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ کاتێك کە بڕیاری شتێکی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێ بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری کتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِـَٔايَةٍ﴾ (پێ یان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەکم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّيٓ أَخْلُقُ لَكُم﴾ کە من بۆتان دروست دەکەم ﴿مِّنَ ٱلطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْـَٔةِ ٱلطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەکەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًۢا﴾ یەکسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاکی ئەکەمەوە ﴿ٱلْأَكْمَهَ﴾ کوێری زکماك ﴿وَٱلْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەکەمەوە ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَـَٔايَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەریەتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ بەو تەوراتەی کەلە بەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ ٱلَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بکەم هێندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کە قەدەغە کراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وەفەرمانبەرداریم بکەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بە ڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە عیسا هەستی کرد ﴿مِنْهُمُ ٱلْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەکەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی: کێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەکانی (حەوارییەکانی) ووتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَٱشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ کە ئێمە گوێڕایەڵ وملکەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَآ أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردوونەتە خوارەوە ﴿وَٱتَّبَعْنَا ٱلرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَٱكْتُبْنَا﴾ ئەی خوایە ناومان بنووسە (بمانژمێرە) ﴿مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداراني (یەکتاپەرستن)دا ﴿۵۳﴾ ﴿وَمَكَرُوا۟﴾ (جوولەکەکان) پیلانیان گێڕا (بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ ٱللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی بۆ گێڕان ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێرە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی فرەفێلەکانیان) ﴿۵۴﴾ ﴿إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ﴾ (بیهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ﴾ من تۆ دەبەمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە پاک کەرەوەی تۆم لە (هاوەڵەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی (ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ بەسەر بێ بڕواياندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تێیاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿۵۵﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿۵۶﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿۵۷﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلْءَايَٰتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە ونیشانەکان ﴿وَٱلذِّكْرِ ٱلْحَكِيمِ﴾ و قورئانی پڕ لە حیکمەتەن ﴿۵۸﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای خوا ﴿كَمَثَلِ ءَادَمَ﴾ وەک وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُۥ﴾ لە پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿۵۹﴾ ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿۶۰﴾ ﴿فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دەمە قاڵێی لە گەڵ کردیت (لە بارەی عیساوە) ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا۟﴾ ئۆش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ﴾ با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ لە پاشاندا (هەموومان) لەخوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ لە وانەمان کە لەدرۆزنان ﴿۶۱﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆک و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ تەنها خۆی بالادەستی کار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەلکرد. ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەلکاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی ﴿سَوَآءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە جگە لە خوا نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾ وە هیچ شتێک نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە هێندێکمان هێندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەلکرد ﴿فَقُولُوا۟﴾ ئێوەش بڵێن: ﴿ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ و ملکەچی خودایین ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵی دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێرراونەتە خوارەوە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن ؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ﴾ ئاگادارین ئێوە ﴿هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کەدەمەقاڵیتان کرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە شتێکتان لێدەزانسی ﴿فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵیێ دەکەن لە شتێکدا کە هیچی لێ نازانن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نەجوولەکە بووە ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵکو پاک و خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەشی پەیدا کەران نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەختی خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا ٱلنَّبِىُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرەو ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ دەستەیەک لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا ناکەن ﴿إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەلام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ بۆ بۆشاکی درۆ لەکەن بەبەر ڕاستی دا ﴿وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشارنەوە ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشتان ئەمە دەزانن ﴿٧١﴾ ﴿وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە دەستەیەک لەخاوەن نامەکان ووتیان (بە هەندێکیان) ﴿ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ﴾ بڕوابێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ کە نێراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ﴾ سەرلە بەیانیان (بەفێڵ) ﴿وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ﴾ وە بێ بڕوا ببنەوە دەمەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بەڵکو ئەوانیش بەشیمان ببنەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ﴾ باوەڕیان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ﴾ مەگەر بە کەسێک کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی ڕێنمونی ﴿هُدَى ٱللَّهِ﴾ هەر ڕێنمونیی خوایە ﴿أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان ئێوە پێتان گرانە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بە ئێوە دراوە ﴿أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ﴾ یا دەمەقاڵێتان لەگەڵ بکەن (بۆڕاستان بسەمێن) ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ﴾ لای هەروەردگارتان ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەو بەهرەیە(واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەستی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ دەیبەدات بەهەر کەسێک کە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشینی زۆر و زانایە. ﴿٧٣﴾ ﴿يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ﴾ تەوخوایە) بەڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەر کەسێک بیەوێت (شیاوی بێت) ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورەیە ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ﴾ کەگەر خەزنەیەک بە سپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِ إِلَيۡكَ﴾ دەتدانەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ﴾ وە هی واشیان تیایە ﴿إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ﴾ ئەگەر دینارێکی لا دابنێیت ﴿لَّا يُؤَدِّهِ إِلَيۡكَ﴾ ناتدانەوە ﴿إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗاۚ﴾ مەگەر بەسەریەوە بوەستیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەم ناپاکی یە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُواْ﴾ کە دەیان ووت: ﴿لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ﴾ گوناهمان ناگات لە خواردنی مالی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾ ﴿بَلَىٰ﴾ نەخێر وانی یە (وەک دەڵێن) ﴿مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ هەر کەسێک بەپەیمانی خۆی بەجێ بهێنێت ﴿وَٱتَّقَىٰ﴾ وە پاریزکاری بکات ولەخودا بترسێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاریزکارانی خۆش دەوێت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی دەیفرۆشن ﴿بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ بەپەیمانی خوا ﴿وَأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ و سوێندەکانی خۆیان ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ﴾ بێ بەشن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە تەماشایشیان ناکات ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و لەگوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە راستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەك هەیە ﴿يَلْوُۥنَ أَلْسِنَتَهُم بِٱلْكِتَٰبِ﴾ (ناو بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان با لەدەن و لەپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (لەو کاتێکدا) کە ئەوە لە نامەی خوا نیی بە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لە خوایەوە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خوا نیی بە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خوا دەکەن ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ تاکەسی بەك ﴿أَن يُؤْتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەریتی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا۟ عِبَادًا لِّى﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُوا۟ رَبَّٰنِيِّـۧنَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خوا پەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ چونکە ئێوە خەڵك فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِٱلْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوابن (کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوادار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ (بهێنەوە یادیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَآ ءَاتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَٰبٍ﴾ لە نامەو ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ﴾ لە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بە نامەی کەلە لاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِۦ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُۥ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی: ﴿ءَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِى﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی متمانی وەرگرت ﴿قَالُوٓا۟﴾ پێغەمبەران ووتیان: ﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێداناو بەپەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَٱشْهَدُوا۟﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بە شاهید بن ﴿وَأَنَا۠ مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ بە کێکیم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُۥٓ أَسْلَمَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لەئاسمان و زەوی دایە گوێرایەڵ وملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بەپانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یانەپانەوێ (بەناچاری) ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە خوای گەورە ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم ﴿وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ﴾ وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موساو عیسا ﴿وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وپێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێک لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا﴾ وە هەر کەسێک دوای هەر ئایینێک بکەوێت جگە لە ئایینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ وەپێی لێ وەر ناگیرێ ﴿وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِى ٱللَّهُ قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنمونیی گەلێک دەکات ﴿كَفَرُوا۟﴾ بێ بڕوابوون ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوٓا۟﴾ وە شایەتیان دابێ ﴿أَنَّ ٱلرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و (لەلایەن خواوە هاتووە) ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ وە نیشانەی زۆریان بۆ هاتبێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنمونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ ٱللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان ﴿وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ لەو(نەفرینە) دا دەمێنێنەوە بە بێجگاری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووک ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن. ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە ﴿وَأَصْلَحُوا۟﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلضَّآلُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ﴾ بیبەخشێت لە بڕیتی دا (بۆ سووک کردنی سزا لەسەری) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتیدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا۟ ٱلْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێر و چاکە ناگەن (وە دەستگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا۟ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا نەیەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَىْءٍ﴾ وە هەرچی بەبەخشن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونان پاداشتان دەداتەوە) ﴿كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەلاڵ بوون ﴿لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰٓءِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەبەر پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ نازدنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَٱتْلُوهَآ﴾ و بیخوێننەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿فَمَنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆبە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیانن ستەمکاران ﴿قُلْ صَدَقَ ٱللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَٱتَّبِعُوا۟ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ﴾ کەوا بوو بەپەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾ کە پاکە (بە وبستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێک لە هاوبەشی بڕیاردەران نەبووە ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بەڕاستی یەکەم ماڵێک ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِى بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لەبەککەیە (مەککەیە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ بیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێنموونی یە بۆ جیهانیان ﴿فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ﴾ تێیدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێنی وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُۥ﴾ وە هەر کەس چوویتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ ءَامِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ خودا بڕیاریداوە لەسەر خەڵکی وفەرزی کردوەلەسەریان ﴿حِجُّ ٱلْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێک کەتوانای گەیشتن و(ڕێگیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی نامەدارانی (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَٱللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بینابر ئاگادارەو. ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەئەوەی کە دەیکەن ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەر چی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوا ﴿مَنْ ءَامَنَ﴾ کەسێک کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمبەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنە بەرچاوی خەڵک ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَآءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زانا و ئاگادارن (بەوەی ڕێ ی خوایە) ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگانی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕوایانهێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا۟ فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێبایەڵی دەستەبەک بن ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ﴾ دەتانگەڕەنەوە بە کافر دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿٧٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوادەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بە سەرتاندا ﴿ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ بەڵگە کانی خوا (ئایەتە کانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە (ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنمونیی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿۱۰۱﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِۦ﴾ ترسانێک کە شیاوێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ ﴿۱۰۲﴾ هەر بە موسڵمانی نەبێ ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەموتان دەست بگرن بەهۆی بەیەوەستیتان بەخواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا۟﴾ چەند بەرەکە (ولێك جیا) مەبن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ببیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا﴾ ئێستر بوون بەبرای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لەئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ خوا بەڵگە ونیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنمونیی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿۱۰۳﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ لەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێك بێنێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەک ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەک ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەرکەوتوو وسەرفرازن ﴿۱۰۴﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) کە بەشی بەش و ﴿وَٱخْتَلَفُوا۟﴾ جیاواز بوون ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿۱۰۵﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿ٱسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ (پێ یان دەوترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کەوانە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿۱۰۶﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِى رَحْمَةِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی خوادان (لەبەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿۱۰۷﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿۱۰۸﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودایە) ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿۱۰۹﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە (موسوڵمانان) باشترین گەلێک بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە جڵەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئایینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿۱۱۰﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّآ أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێنن لەگەڵتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿۱۱۱﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا﴾ لەهەر شوێنێك بین ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری (دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿۱۱۲﴾ ﴿لَيْسُوا۟ سَوَآءً﴾ هەموو(نامە دارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئایینی ئیسلام) ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کرنوش بردنیان دا ﴿۱۱۳﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿۱۱۴﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿۱۱۵﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِىَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنێ ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ نەمالەکانیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ هیچێک لەلای خواوە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿۱۱۶﴾ ﴿مَّثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو مالّ و دارایییەی کەبەختی دەکەن ﴿فِى هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆلەی تێدابێت ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بەدات لەکشتوکاڵی ناقمێك ﴿ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کردبێت ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿۱۱۷﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان(واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دڕێغیتان لێ ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّوا۟﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾ بێگومان دەرکەوتبێت ﴿ٱلْبَغْضَآءُ﴾ خەشم و تین ﴿مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردوویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر لێوە ژیربن ﴿۱۱۸﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ أُو۟لَآءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ بێدارین ئاگەوە لێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان لێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وەباوەڕتان هەیە ﴿بِٱلْكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانی یەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئەوان بێتان بگەن ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ دەڵێن بڕواسان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا۟﴾ وە کاتێك تەنها بونەوە ﴿عَضُّوا۟ عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ﴾ سەرە پەنجەکانی خۆیان لە گەزن لێتان ﴿مِنَ ٱلْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا۟﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵە کاندایە ﴿۱۱۹﴾ ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ لەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا۟ بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن بێی ﴿وَإِن تَصْبِرُوا۟﴾ ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا تەواو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن ﴿۱۲۰﴾ ﴿وَإِذْ﴾ وە (بیرەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕواداەکانت نیشتەجێ ئەکرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿۱۲۱﴾

﴿إِذْ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە تێوە خەریك بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست بن وتێك بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕوا داران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿۱۲۳﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێندبە خوا بێگومان خوا تێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا تێوە کەم و لاواز بوون ﴿فَٱتَّقُوا ٱللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿۱۲۴﴾ ﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕواداران ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەستان نی یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿۱۲۴﴾ ﴿بَلَىٰٓ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ بەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿۱۲۵﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵە کانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن) سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ﴾ بالآ دەستی دانایە ﴿۱۲۶﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە نادنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بڕو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێك ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا﴾ لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەفەتبارییان بکات (بە تێشکانیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَآئِبِينَ﴾ ئەمجا بگەڕێنەوە بە ناتومێدی ﴿۱۲۷﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵماتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست ئۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێك لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا) تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوانە ستەمکارن ﴿۱۲۸﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ خۆش نەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿۱۲۹﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا ٱلرِّبَوٰٓا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَٰفًا مُّضَٰعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارین ﴿۱۳۰﴾ ﴿وَٱتَّقُوا ٱلنَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿ٱلَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ بڕواکان ﴿۱۳۱﴾ ﴿وَأَطِيعُوا ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خودا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان میهرەبانیتان لە گەڵ نەکرێت ﴿۱۳۲﴾

﴿وَسَارِعُوٓا إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە بانییەکەی (بە ئەندازەی) ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی مال دەبەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە کاتی خۆشی (دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ﴾ دەبوورن لە خەڵکی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خواش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێك کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ یاستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُواْ ٱللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبووریت لە گوناهەکان ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمۡ يُصِرُّواْ﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ پاداشتیان لێ بوردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگارییانەوە ﴿وَجَنَّٰتٞ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك) ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕوبارەکان دەڕۆن بەژێریانەدا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ ئەمێنێنەوە لەو بەهەشتانەدا بەهەمیشەیی ﴿وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدۡ خَلَتۡ﴾ بێگومان ڕابوردە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ سُنَنٞ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی ﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٞ﴾ و ڕێنمووئیس و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحۡزَنُواْ﴾ وە غەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵند ترن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ لەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ﴾ لەگەر ئێوە (لە ئوحودا) زام و بریندار نووش بووە ﴿فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و بریندار نوش بووە ﴿مِّثۡلُهُۥۚ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵیوون و سەرکەوتنانە) ﴿نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی (لەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ مِنكُمۡ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَۗ﴾ چەند کەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ستەم کارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تا خوا(لە تاوان) پاك بكاتەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی كە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وەیێ باوەڕان بنەبڕ بكات ﴿۱۴۱﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ كە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لە كاتێكدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە تاقی نەكردونەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی ێ دەكۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشتا دەری نەخستوون كەسانێك لە ئێوە كە خۆڕاگران ﴿۱۴۲﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان نەخواست ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن تَلْقَوْهُ﴾ پێ ی بگەن ﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە زەق سەیرتان دەكرد ﴿۱۴۳﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمرنی یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِيْن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان كوژرا ﴿ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان(پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبْ﴾ هەر كەس هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی(بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هەرگیز (ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿۱۴۴﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ كەسێك نەبووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ كە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا﴾ نوسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی دونیایی ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ وە هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجْزِى ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بەزووی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿۱۴۵﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِىٍّ﴾ زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و كوشتاریان كردووە لەگاڵیاندا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا۟﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەی كە دووچاریان بووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا۟﴾ وە یێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟﴾ وە سەریان شۆڕ نەكرد بۆ دوژمن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خۆش دەوێت ﴿۱۴۶﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە ووتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ كەدەیان ووت ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان ﴿فِىٓ أَمْرِنَا﴾ لە كاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرْنَا﴾ و سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر كۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿۱۴۷﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا پێ ی بەخشین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاكەكاراتی خۆش دەوێت ﴿۱۴۸﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕوایتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُواْ﴾ ئەگەر ئێوە گوێبایەڵی بکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ تەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ﴾ تەمجا ئەگەمڕینەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ﴾ وەخواباشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ﴾ بەزوویی دەخەینە دڵی ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿ٱلرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی بەنین ﴿بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کرد بوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ شتانێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردوتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وەچەند نیشتە جێیەکی خراپە ﴿ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنا بۆتان ﴿وَعْدَهُۥٓ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێک (سەرەتای جەنگی ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێک (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَٰزَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِي ٱلْأَمْرِ﴾ لەکاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وەیێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم﴾ لەپاش ئەوەی کەخوا نیشانی دان ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسەرکەوتن لەسەرەتایی جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێک لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە (جەنگی) ئەوان (و تێ شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێیان بووردا ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەو چاکەیە ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێک دووردەکەوتنەوە (سەردەکەوتن بەکێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ﴾ وەبەڕێی کەس نەئەوەستان ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لەکاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِيٓ أُخْرَىٰكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم و خەفەت دانەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ﴾ بۆ ئەوەی غەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە دەستان چووە ﴿وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ وە (غەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ﴾ خواش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دایبەزاند بە سەرتانداا(بۆی ناردن) ﴿مِّن بَعْدِ ٱلْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمەی (کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَآئِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەوتاقمێکی دیکەتان (کەپاوەڕیان هێندەبەهێز نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەستبوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ ناڕاست وناهەقیان بەخوادەبرد ﴿ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بەدەستمانە) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا(زال بوون) ﴿مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُۥ لِلَّهِ﴾ هەموی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِىٓ أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئەوەی کە دەڕی نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَٰهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵێی ئەگەر ئێوە ﴿فِى بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرابوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِىَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِى صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵڤتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِى قُلُوبِكُمْ﴾ لەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەرونەکاندایە ﷺ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا۟ مِنكُمْ﴾ پشتیان هەلکەرد لەناوتاندا ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا ٱسْتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بێگومان ئەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن ولەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا۟﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کەلەوەو پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێی یان خۆشبوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبوورەدەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێبڕوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ بە برا بێبڕوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا۟ غُزًّى﴾ یان غەزایان بکردایە وبچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا۟ عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە (نیشتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا۟﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا۟﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تا خوا ئەوەبکات ﴿حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَٱللَّهُ يُحْىِۦ﴾ وە خوا (مرۆف) دەژێنێ ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﷺ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کەکۆی دەکەنەوە ﷺ

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر تێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر لای خوا ﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿۱۵۸﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم و نیانی بوێت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بووبایتە ﴿لَٱنفَضُّوا۟﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لەدەورت ﴿فَٱعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێ یان ببورە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردونیان بۆ بکە لەخوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە ﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لە کاروبارەدا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێک (دوا ڕاوێژکردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کەپشت بەخوا دەبەستن ﴿۱۵۹﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا ٱلَّذِى﴾ کێیە ئەوو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿۱۶۰﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِىٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبوو ﴿أَن يَغُلَّ﴾ کەخیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو خیانەتەوەی کردوویەتی دێت (بەکۆلیەوەیە) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە باشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێک ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿۱۶۱﴾ ﴿أَفَمَنِ ٱتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێک کەشوێنی ﴿رِضْوَٰنَ ٱللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَنۢ بَآءَ﴾ وەک کەسێک وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بەخەشمێکەوە لەلایەن خواوە ﴿وَمَأْوَىٰهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿۱۶۲﴾ ﴿هُمْ دَرَجَٰتٌ﴾ (چاکە کاران و خراپە کاران) خاوەنی چەند پلەی جیاوازن ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کەدەیکەن ﴿۱۶۳﴾ ﴿لَقَدْ مَنَّ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانداا ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتێ کەڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەرو نێردراوێک ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لەخۆیان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَٰتِهِۦ﴾ بەڵگەو نیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ و پاک و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێردەکات ﴿وَإِن كَانُوا۟ مِن قَبْلُ﴾ ئەگەر چی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لەگومڕایی یەکی ڕوون و ئاشکرادا بوون ﴿۱۶۴﴾ ﴿أَوَلَمَّآ أَصَٰبَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێک دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەک (لەئوحود دا) ﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان تێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لەبەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾ ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿۱۶۵﴾

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمۡ﴾ ئەوەی کەدووجارتان بوو ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەک گەیشتن (لەئوحوددا) ﴿فَبِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بـوو ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕوادارانی دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕوەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وپێیان ووترا ﴿تَعَالَوۡاْ قَٰتِلُواْ﴾ وەرن بجەنگـن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَوِ ٱدۡفَعُواْ﴾ یابەرگـری (لـە وڵاتـی خۆتـان) بکـەن ﴿قَالُواْ لَوۡ نَعۡلَمُ قِتَالٗا﴾ ووتیـان: ئەگـەر بمانزانیایـە جەنـگ دەبێـت ﴿لَّٱتَّبَعۡنَٰكُمۡ﴾ شوێنتان دەکەوتیـن ﴿هُمۡ لِلۡكُفۡرِ يَوۡمَئِذٍ﴾ ئەوانـە لـەو رۆژەدا لـە بـێ بڕوایـیـەوە ﴿أَقۡرَبُ مِنۡهُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ﴾ نزیـک تـر بـوون تـا لـە بـڕواو ئیمانـەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفۡوَٰهِهِم﴾ ئەوانـە بەدەمیـان شتێـک دەڵێن ﴿مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ کەلەدڵیانـدا نـی یـە ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ وەخـوا (لەهەمـوو کـەس) زاناتـرە ﴿بِمَا يَكۡتُمُونَ﴾ بـەوەی کـە دەیشـارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُواْ﴾ ئەوانـەی کەووتیـان (مەبەسـت پێی دووڕوەکـانـە) ﴿لِإِخۡوَٰنِهِمۡ﴾ دەربـارەی بڕاکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُواْ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشـتن و دەرنـەچـوون ﴿لَوۡ أَطَاعُونَا﴾ ئەگـەر ئـەوان گوێرایـەڵـی ئێمـە بوونایـە ﴿مَا قُتِلُواْۚ﴾ نەدەکـوژران ﴿قُلۡ فَٱدۡرَءُواْ﴾ بڵـێ کەوانـە بەرگری ﴿عَنۡ أَنفُسِكُمُ ٱلۡمَوۡتَ﴾ مردن لە خۆتـان دوورببخەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە ڕاسـت دەکـەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحۡسَبَنَّ﴾ هەرگیـز وا گومـان مەبـەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُواْ﴾ ئەوانـەی کـە کوژران ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَمۡوَٰتَۢاۚ﴾ مردوون ﴿بَلۡ أَحۡيَآءٌ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکـو ئەوانە زیندوون ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرۡزَقُونَ﴾ ڕۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ بِمَآ﴾ شـادمان و دڵخۆشـن بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیـوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لەبەهـرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسۡتَبۡشِرُونَ بِٱلَّذِينَ﴾ شـادمانن بەوانـە (بەبڕا تێکۆشـەرەکانیان) ﴿لَمۡ يَلۡحَقُواْ بِهِم﴾ کە هێشتا نەگەیشـتوون پێیان ﴿مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لـەدوای (شـەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەهیچ ترسێکیان لەسـەرە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ و نە لەوانە هیچ غەم و خەفەتێک دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ﴾ بەو بەهـرەو زیادە فەزڵـەی لەلایـەن خـواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاسـتی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسۡتَجَابُواْ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ کـە وەڵامـی خـواو پێغەمبەریان دایـەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ﴾ لەپاش ئەوەی کـە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلۡقَرۡحُ﴾ (لەئوحوددا) تووشـی بریندارێ بـوون ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ مِنۡهُمۡ﴾ بـۆ ئەوانەیـان هەیـە کەکـردەوەی چاکیـان کردوە ﴿وَٱتَّقَواْ﴾ وەخـۆیـان پـاراستـووە ﴿أَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾ ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووتن ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بە ڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدۡ جَمَعُواْ لَكُمۡ﴾ لەشکر و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَٱخۡشَوۡهُمۡ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ کەچی ئـەوان (ئیمانـداران) بەمـە باوەڕیان زیاد بـوو ﴿وَقَالُواْ﴾ وە ووتیان ﴿حَسۡبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسـە ﴿وَنِعۡمَ ٱلۡوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانقَلَبُوا۟ بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ ونەزل وپاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَٱتَّبَعُوا۟﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَٰنَ ٱللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە ﴿۱۷۴﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَآءَهُۥ﴾ کەدۆست و (براەدەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جاتێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾ وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕواداران ﴿۱۷۵﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ ٱلَّذِينَ﴾ بادل خەمگینت نەکەن ئەوانەی ﴿يُسَٰرِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِى ٱلْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕوایيدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وبۆ ئەوان سزایە کی گەورە هەیە ﴿۱۷۶﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿ٱشْتَرَوُا۟ ٱلْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕوایيان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بِٱلْإِيمَٰنِ﴾ بەبڕوا و ئیمان ﴿لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿۱۷۷﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان لەدەین ﴿لِيَزْدَادُوٓا۟ إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿۱۷۸﴾ ﴿مَّا كَانَ ٱللَّهُ لِيَذَرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واڕ لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دوورڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿ٱلْخَبِيثَ مِنَ ٱلطَّيِّبِ﴾ پیس لەپاك ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى ٱلْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورە ﴿يَجْتَبِى مِن رُّسُلِهِۦ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێوراوەکانی دا ﴿مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکی بوێت ﴿فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِۦ﴾ وەبەنێراوەکانی ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا۟﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿۱۷۹﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچرووکی دەکەن ﴿بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکی ی) ەچاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا۟ بِهِۦ﴾ بە زووبی ئەوەی چروکیان پێ دەکرد وەك ئەوق دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەباشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆخوایە وەملکی ئەوە ﴿مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿۱۸۰﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ﴾ به‌راستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا﴾ ووته‌ی ئه‌و (جوولەك) انه‌ی كه ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هه‌ژاره ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ﴾ و ئێمه ده‌وڵه‌مه‌ندین (چونكه داوای قه‌رزمان لێ ده‌كات مه‌به‌ستیان له ئایه‌تی – ومن يقرض الله قرضاً حسناً – یه) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئه‌وه‌ی كه ووتیان ده‌ینووسین ﴿وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ (وه ده‌ینووسین) كوشتنی ئه‌وانه بۆ پێغه‌مبه‌ره‌كان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ به ناره‌وا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا﴾ وه (پێیان) ده‌ڵێین بچه‌ژن ﴿عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنه‌ر ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئه‌و (سزا سه‌خته) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ به‌هۆی كرده‌وه‌ی (خرابی خۆتانه‌وه‌یه) كه پێشتان خستووه ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆره ستەمێك ناكات له به‌نده‌كان ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓا﴾ ئه‌و (جوولەكانه‌ی) كه ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ به‌راستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَآ﴾ به‌یمانی داوه به ئێمه ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ كه بڕوا نه‌هێنین به‌هیچ نێرراوێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هه‌تا قوربانی و خێرێكمان بۆ نه‌هێنێت ﴿تَأْكُلُهُ ٱلنَّارُ﴾ كه ئاگر (بێته خواره‌وه‌و) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِى﴾ چه‌ند پێغه‌مبه‌رێك له‌پێش منه‌وه ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ به به‌ڵگه‌ و رووناكه‌وه ﴿وَبِٱلَّذِى قُلْتُمْ﴾ وبه ئه‌وه‌ (موعجیزه‌یه‌ی) كه ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ ده‌ی بۆچی ئه‌وه (پێغه‌مبه‌ر) انه‌تان كوشت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ له‌گه‌ر ئێوه‌ ڕاست ده‌كه‌ن ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جائه‌گه‌ر باوه‌ڕیان پێ نه‌كردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئه‌وه بێگومان بڕوا نه‌كراوه (پێغه‌مبه‌رانی پێش تۆش به‌درۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ به پێغه‌مبه‌رانی له‌پێش تۆوه ﴿جَآءُو بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ هێناویانه به‌ڵگه ڕوونه‌كان ﴿وَٱلزُّبُرِ﴾ و نامه‌ی ئاسمانی (نامه‌ی پەند و ته‌مێ كه‌ر) ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُنِيرِ﴾ و نامه‌ی ڕوون كه‌ره‌وه ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هه‌موو (خاوه‌ن) گیانێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ﴾ مردن ده‌چێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وه به‌راستی به‌ته‌واوی پێتان ده‌درێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشته‌كانتان ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ له ڕۆژی دوایی دا (هه‌ستانه‌وه‌دا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئه‌مجا هه‌ركه‌س دوور خرێنه‌وه ﴿عَنِ ٱلنَّارِ﴾ له ئاگری دۆزه‌خ ﴿وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ﴾ و بخرێته به‌هه‌شته‌وه ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئه‌وه به‌راستی ئه‌و كه‌سه سه‌ركه‌توووه ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیه ﴿إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾ جگه له چه‌ند سات و ئاره‌زوویه‌كی فریوده‌ر نه‌بێت ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی ده‌كرێنه‌وه ﴿فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ له سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان ده‌بیستن ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ له‌وانه‌ی كه نامه‌یان پێندراوه ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ له پێش ئێوه ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ وه له‌وانه‌ی هاوبه‌شیان بۆ خوا داناوه ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسه‌ی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُوا۟﴾ جا ئه‌گه‌ر ئێوه ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ و پارێزكاربن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئه‌وه بێگومان ئه‌وه ﴿مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ له كاره به‌هێز و گه‌وره‌كانه (له‌و كارانه‌یه لێ ڕانی ده‌وێ)

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ﴾ (بینەوە ببریان) کاتێك کەخواوەری گرت ﴿مِيثَاقَ الَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ خەلکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەلام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیانەوە ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ﴾ و کڕیان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾ ئای چەند خراپە ئەوەی کڕیان ﴿۱۸۷﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وەگومان مەبە ﴿الَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن ﴿بِمَا أَتَوْا﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَنْ يُحْمَدُوا﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ﴾ بەرزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەبە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿۱۸۸﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەربۆخوایە پادشایەتی وموڵکی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان وزەوی ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەلاتدارە ﴿۱۸۹﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَاخْتِلَافِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان ﴿۱۹۰﴾ ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ﴾ وەبییر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەلێین) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست نەکردووە ﴿بَاطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان پارێزە لەسزای ئاگری دۆزەخ ﴿۱۹۱﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ﴾ هەرکەس تۆ بیخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿۱۹۲﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێ پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾ بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَآمَنَّا﴾ دەست بەجێ بڕواماں هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان خۆش بە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وبسڕەوە لێمان ﴿سَيِّئَاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە ﴿مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿۱۹۳﴾ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان بەبخشە (لەباش مردن) ﴿مَا وَعَدْتَنَا﴾ ئەوەی بەڵێنیت پێ دایین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت ﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿۱۹۴﴾

﴿فَٱسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی(نزاکانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَآ أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَٰمِلٍ مِّنكُم﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکتان تر تان بوون ﴿فَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ وَأُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا۟ فِى سَبِيلِى﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێی منداو ﴿وَقَٰتَلُوا۟﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا۟﴾ و کوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە بێگومان دەیبان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیە کە لای خواوە ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوایە ﴿حُسْنُ ٱلثَّوَابِ﴾ جوانترین(چاکترین) پاداشت ﴿۝﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشمەتت نەبات(فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان(بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ لە وڵاتدا ﴿۝﴾ ﴿مَتَٰعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿۝﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیابدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ﴾ چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿۝﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێ قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لای پەروەردگارییانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبە کردنی خێرایە ﴿۝﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱصْبِرُوا۟﴾ خۆ گرن بن ﴿وَصَابِرُوا۟﴾ و(لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا۟﴾ و لە سەنگەردا ئێشک بگرن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بین ﴿۝﴾

سورەتی ﴿ النِّسَاء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی کە دروستی کردوون ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەک کەسەوە(کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش هاوسەرەکەی دروست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی کردۆتەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەکەن لە یەکتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە بڕچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە ﴿١﴾ ﴿وَآتُوا﴾ بیدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان(دوای باڵغ بونیان) ﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ مال و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس(لە مالّی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاک (لە مالّی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە مالّە کانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لە گەڵ مالّە کانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێکی گەورەیە ﴿٢﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾ دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(ماڕەیی) ئەو ئافرەتانەی بێ باوکانەدا(ماڕەیان مەکەن) ﴿فَانْكِحُوا﴾ ئەوە ماڕە بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ لەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سیان سیان ﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە نا چوار ژن دروستە لەیەک کاتدا کەوی یەکەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەک ئافرەت(ماڕە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ یان ئەو کەنیزەکانەی کە مولکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار نەکەون) ﴿٣﴾ ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(نەک کەسی وکاریان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ ماڕەییە کانیان وەک بەخشینی نەک وەک کرێ ﴿فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ بێنیان خۆش بوو بەخشینی شتێک لەو(ماڕەیی یە) بە تۆوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾ ئەوە تۆیە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (تۆشی گیانتان بێ) ﴿٤﴾ ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ نەیدەنە گێل وکەم عەقڵەکان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ مالّە کانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵەتێکدا خوا ئەو(مالّانە) ی بۆ کردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ژیاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا﴾ وە (بۆ عەقڵەکان) ڕزۆزی و خۆراکیان بدەنێ لەو مالّە ﴿وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتۆگۆیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە گفتۆگۆیەکی باش ﴿٥﴾ ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ﴾ هەر کاتێک گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شوکردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر هەستان کرد ﴿مِّنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەواندا ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و مالّە کانیان بێ بدەنەوە ﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و مالّە کانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەک گەورە بین (ولیّتان وەرگرنەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر کەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو ﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێنەوە (لە خواردنی مالّیان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو ﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لەی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر کات مالّی هەتیوەکانتان دایەوە بیانیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) ﴿٦﴾

﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیكەكان ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیكەكان ﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە تەوەی(بەجێی دەهێڵن) كەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەبەشێكی بڕیار دراو ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر كاتی دابەش كردنی(میراتەكە) ئامادەبوون ﴿أُولُو الْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیكەكان(كە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ﴾ و هەتیوو و هەژارە (پێگانە) كان ﴿فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ﴾ ئەو لەوە كەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە نەك واجب) ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ وە قسەیان لە گەڵ بكەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە قسەكردنێكی جوان و چاك ﴿٨﴾ ﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ﴾ لەوانەی (سەرپەرشتیاران) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن ﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَافًا﴾ منداڵنی لاواز(بچوك) ﴿خَافُوا عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان(بفەوتێنن) ﴿فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و قسەی ڕاست و ڕەوا بكەن(مەبەستە بێی ئەوەیە وەسیەتێك نەكەن زیان بگەیەنن بەمنداڵەكانیان پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵێن وەهەموو مااڵ وسەروەتەكەیان بكەن بەخێر و سەدەقە) ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو كەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ﴾ كە ماڵی هەتیوەكان دەخۆن ﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و نارەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سكی خۆیان ئاگر دەخۆن. ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێكی بێتین و هەڵگیرساوەوە ﴿١٠﴾ ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەكات ﴿فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەكانتان ﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینك هەیە (لە میرات) بە وێنەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ نِسَاءً﴾ خۆ ئەگەر(منداڵە كانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان ﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەشی لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەكە) بەجێی ی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً﴾ بەاڵم ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا النِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی (میراتەكەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر كام لە دایك و باوكی مردووەكە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی كە بەجێی ی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەكە منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ﴾ بەاڵم ئەگەر مردووەكە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و باوكی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایكە كەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ﴾ بەاڵم ئەگەر (مردووەكە) چەند برایەكی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایكە كەیەتی ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەركردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَا﴾ وەسیتی پێ كرابێ (لە الیەن مردووەكەوە) ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (كە لەسەری بێت) ﴿آبَاؤُكُمْ﴾ باوكە كانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و كوڕەكانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ كامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ (ئەو دابەش كردنە) لە الیەن خواوە پێویستە كراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١١﴾

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کەژنەکانتان بەجێ یان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەک ﴿مِّمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کەکردیێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێک (کەلەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیە چوار یەک ﴿مِّمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوەبۆ ئەوان هەیە هەشت یەک ﴿مِّمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کەکردیێتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێک (کەلەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێک یان ژافرەتێک کەمیراتی لێ ئەگیرا (مردیوو) نەباوان (دایک وباوک) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەک یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەک ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەک ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لەبرایەک یان خوشکێک (ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەمووبان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسێ یەک (ی میراتەکە)دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کەکرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێک ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسیێتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (یاسایانە) سنورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هەر کەسێک گوێرایەڵی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وەئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وەسزایەکی ڕیسواکەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئه‌وانه‌ی که کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) ده‌که‌ن ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ له ئافره‌تان(ی بڕوادار) تان ﴿فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعٗا مِّنكُمۡۖ﴾ له‌وه چوار شایه‌ت له خۆتان له‌سه‌ریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُواْ﴾ ئه‌مجا ئه‌گه‌ر شایه‌تییان دا ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ﴾ ئه‌وه ژنه زیناکارانه‌ بهند بکه‌ن ﴿فِي ٱلۡبُيُوتِ﴾ له ماڵه‌کانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هه‌تا(فریشته‌ی) مه‌رگ گیانیان ده‌کێشێت ﴿أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا﴾ یان خوا ڕێگایه‌ك (ی ڕزگار بوون) یان بۆ دائه‌نێ (ئه‌مه حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنه خواره‌وه‌ی ئایه‌ته‌کانی سوره‌تی النور واته حوکمی ئه‌م ئایه‌ته‌ی سوره‌تی (النساء)به ئایه‌ته‌کانی سوره‌تی النور سڕاوه‌ته‌وه) ﴿١٥﴾ ﴿وَٱلَّذَانِ﴾ وه ئه‌و دووانه‌ی(کوڕو کچه‌ی) ﴿يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ﴾ ئه‌و کاره پیسه (زینا) ده‌که‌ن له ئێوه ﴿فَـَٔاذُوهُمَاۖ﴾ ئه‌وه ئازاریان بده‌ن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئه‌گه‌ر گه‌ڕانه‌وه‌و ته‌وبه‌یان لێکرد ﴿وَأَصۡلَحَا﴾ وه چاك بوون ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ﴾ ئه‌وا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ چونکه به‌ڕاستی خوا هه‌میشه ﴿تَوَّابٗا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهره‌بانه ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ﴾ بێگومان وه‌رگرتنی ته‌وبه ﴿عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ﴾ لای خوا ته‌نها بۆ ئه‌وانه‌یه که گوناه ده‌که‌ن به نه‌فامی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان به‌شیمان ده‌بنه‌وه ﴿مِن قَرِيبٖ﴾ به زوویی(پێش مردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئه‌وانه ﴿يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ﴾ خوا گه‌ڕانه‌وه‌یان لێ وه‌رده‌گرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ خواش هه‌میشه ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایه ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ﴾ به‌شیمانی(وه‌رگرتن) نی یه ﴿لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ بۆ ئه‌وانه‌ی تاوانی زۆر ده‌که‌ن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هه‌تا کاتی سه‌ره مه‌رگی یه‌کێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ﴾ ده‌ڵێت: به‌ڕاستی من ئێستا ته‌وبه‌م کرد ﴿وَلَا ٱلَّذِينَ﴾ وه بۆ ئه‌وانه‌ش نی یه ﴿يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ﴾ که ده‌مرن به بێ بڕوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ﴾ ئه‌وانه‌ی(باسکران) ئاماده‌مان کردووه بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایه‌کی ئازار ده‌ر ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که بڕواتان هێناوه ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمۡ﴾ حه‌ڵاڵ نی یه بۆتان ﴿أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ﴾ که ئافره‌تان به زۆر(به ناچاری) به میراتی به‌رن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ﴾ وه به‌رگری شوکردنیان لێ مه‌که‌ن ﴿لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئه‌وەی هه‌ندێ له(ماره‌یی یه‌ی) که پێتان داون ببه‌ن(بۆ خۆتان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مه‌گه‌ر کاتێ که کرده‌وه‌یه‌کی زۆر ناشرین(زینا) به ئاشکرا بکه‌ن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ وه ڕه‌فتاریان له‌گه‌ڵ بکه‌ن به‌چاکی(و ڕێانیان له‌گه‌ڵ به‌نه سه‌ر) ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ﴾ جا ئه‌گه‌ر حه‌زتان لێیان نه‌بوو(ته‌لاقیان مه‌ده‌ن) ﴿فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا﴾ چونکه له‌وانه‌یه ئێوه حه‌ز نه‌که‌ن له شتێك ﴿وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا له‌وه‌دا داینابێت ﴿خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾ چاکه وخێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێن ژنێك (کەحەزی لێ نەکەن) ﴿وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ مالێکی زۆر (یەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا﴾ ئەوە مەی سەنتەوە ﴿مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ لێی هیچ شتێك (لەومالە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَٰنًا﴾ ئایا ئەو (مارەیی یە)یان لێ دەسەنتەوە بەبوختان کردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا(بەرامبەری ئافرەتەکە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەکاتێکدا چوونەتەلای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و میرد ایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ بەیمانێکی پتەو بەهێز (کەوا بەستنی نیکاحەیە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا﴾ (ئەی پیاوان) مارەی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حەرام کردنە) کرایێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَٰحِشَةً﴾ کردەوەیەکی زۆر پیس وچەپەڵ ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەدەغەکراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَٰتُكُمْ﴾ (مارەکردنی) دایکانتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَٰتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَٰلَٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن) ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَٰتُكُمُ ٱلَّٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَٰعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَٰٓئِبُكُمُ﴾ و کچانی ژنانتان کە لەمێردی تریان بن ﴿ٱلَّٰتِى فِى حُجُورِكُم﴾ کەوانەی کەلە مالی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّٰتِى﴾ لەو ژنانەتانن ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا۟ دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچوونەتە لایان (دایکی کۆڵەبەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە کردنی کچەکانیاندا) ﴿وَحَلَٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان(بووك) ﴿ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَٰبِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا۟﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەئەفامیدا) کرابێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَٱلْمُحْصَنَٰتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوەلێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە مولکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران) پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُم﴾ وە بۆتان حەلالکراوە ﴿مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەموی حەلالە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ بِأَمْوَٰلِكُم﴾ کە بەمال وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێنن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا ٱسْتَمْتَعْتُم بِهِۦ مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەژنەتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانەی (ی حەلالن) ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ ئەوا مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەفەرزکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ناوانتان لەسەر نی یە ﴿فِيمَا تَرَٰضَيْتُم بِهِۦ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنۢ بَعْدِ ٱلْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی ﴿أَن يَنكِحَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیمانداربکات ﴿فَمِن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم﴾ ئەوە با لەوانە مارەبکات کەبوونەتە مولکتان ﴿مِّن فَتَيَٰتِكُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَٰنِكُم﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەموتان ئەوەی ئادەمن) ﴿فَٱنكِحُوهُنَّ﴾ لەبەرئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَءَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان بێ بدەن ﴿بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوازێکی چاك ﴿مُحْصَنَٰتٍ غَيْرَ مُسَٰفِحَٰتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَٰتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا کردن) ﴿فَإِذَآ أُحْصِنَّ﴾ جائەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَٰحِشَةٍ﴾ پاشان خرابەیەکی ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى ٱلْمُحْصَنَٰتِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە نازادەکانیان لەسەرە (لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ ٱلْعَنَتَ مِنكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَن تَصْبِرُوا۟ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات ﴿سُنَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوادەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببوورێت ﴿وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ﴾ بەلام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ کەشوێن ئارەزو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُوا۟﴾ کە لاتان بدەن ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووک بکات ﴿وَخُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەرتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەک بێت ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی بە پێتان ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێک ئەوە بکات(وانە یەکێک بکوژێنت) ﴿عُدْوَٰنًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست دڕێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجْتَنِبُوا۟ كَبَآئِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەپۆشین ﴿وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاک و ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا۟﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو بڵەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكْتَسَبُوا۟﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكْتَسَبْنَ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَسْـَٔلُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضْلِهِۦٓ﴾ لەبەهرەو بەخششی خۆی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێک زانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەک یان میراتێک) ﴿مَوَٰلِىَ﴾ چەند میرات گرێک(کە بەشیان تەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایک و باوک و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَٱلَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَٰنُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتر بەرن) ﴿فَـَٔاتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن (کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعْضَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَآ أَنفَقُوا۟ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَٰنِتَٰتٌ﴾ گوێرایەڵاتنی بەردەوام (بۆ خوا و پاشان میردەکانیان) ﴿حَٰفِظَٰتٌ لِّلْغَيْبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان و سامانی میردەکانیانن) کە میردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَٱلَّٰتِى تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەشی کەئێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتیان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَٱهْجُرُوهُنَّ فِى ٱلْمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لە گەڵیان مەخەون) ﴿وَٱضْرِبُوهُنَّ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێک کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ﴾ جا ئەگەر گوێرایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبْغُوا۟ عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەک لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ لە تێکچوونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَٱبْعَثُوا۟ حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِۦ﴾ ئەوە ناوبژیوانێک بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَآ﴾ و ناوبژیوانێک لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَآ إِصْلَٰحًا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێست ﴿يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيْنَهُمَآ﴾ خوا نێوان ژن و میردەکە چاک دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشْرِكُوا۟ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾ و هیچ شتێک مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا﴾ هەروەها لەگەڵ دایک و باوکتاندا چاک بن ﴿وَبِذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱلْجَارِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَٱلْجَارِ ٱلْجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَٱلصَّاحِبِ بِٱلْجَنۢبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاک بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكْتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ وە ئەوانەی مالەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن نەبەخوا ﴿وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيْطَٰنُ لَهُۥ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَآءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا۟﴾ وەبیان بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەک ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر چاکەیەک هەبێت ﴿يُضَٰعِفْهَا﴾ (خودا) پاداشتە کەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ وەدەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێک هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍۭ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێک (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئائەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَعَصَوُا۟ ٱلرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلْأَرْضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (وائە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ ٱللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێک لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێک ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا۟ مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێنگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِى سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بەمزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا۟﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان کەسێک لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ ٱلْغَآئِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەناو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یالە یەک کەوتنی لە گەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆلێکی پاک تەیەموم بکەن ﴿فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان نەیەموم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەوەوەی تاوانە و لێبوردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ کە بەشێک لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەورانە) ﴿يَشْتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکەن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا۟ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕابن ﴿٤٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ﴾ وەتەنها خوا چاك ئاگاداره بەدوژمنەکانتان ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا﴾ وە تەنها خوا بەسە دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا﴾ تەنها خواش بەسە یاریدەدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەندێك لە جولەکەکان ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ فەرموودەکانیی خوا دەگۆڕن لەشوێن و مەبەستی خۆی ﴿وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ وە دەڵێن: بیستمان و سەرپێچیمان کرد!! ﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ﴾ گوێ بگرە قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَاعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بەزمانی جولەکە وانە تۆ خراپترینمانی ئەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ دەمیان خوار دەکردەوە (بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەکە بگەیەنێت) ﴿وَطَعْنًا فِي الدِّينِ﴾ وە بۆتانەوە تەشەردان لەئایینی (ئیسلام) ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا﴾ وە لەگەڵ ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بیستمان و گوێرایەڵین ﴿وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا﴾ و (قسەمان) بیستەوە بەئەمان لێ مەکە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ﴾ ئەوە چاکتروو ڕاستتر بوو بۆیان ﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ کردن ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەکەیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن کەمێکیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ کەتامەتان پێ بەخشراوە ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم﴾ کە بەڕاست دانەڕی ئەو (تەورات)ی ئێوەیە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا﴾ پێش ئەوەی ڕوخسارانێك ساف بکەین (لەپشتەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئەمجا بیپەینە پشت سەریان ﴿أَوْ نَلْعَنَهُمْ﴾ یان نەفرەتیان لێ بکەین ﴿كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان کرد لە خەڵکانی شەممە (ئەوانەی کەڕاوە ماسییان لێ قەدەغە کرا لە ڕۆژی شەممەدا کەچی دەهاتن لەڕۆژی هەینیدا تۆزی کاتیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وەبڕیاری خوا هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لێی خۆش نابێت گەر هاوبەشی بۆ دانرێ بێجگە لەوە خۆش نەبێت لەهەر گوناهێکی تر ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەرکەسێك کە بیەوێت، ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بێگومان گوناهێکی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم﴾ کەخۆیان بەپاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا هەر کەسێکی بوێت پاك و خاوێنی دەکات ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و کەمترین ستەمیان لێ ناکرێت (بابەئەندازەی ئەو دەزوە باریکەی ناوکی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیری بکە چۆن ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا﴾ وەبەسە ئەو درۆیەکە گوناهێکی ڕوون و ئاشکرایە ﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا تاوڕێکت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ بەشێك لەنامەی خوایبان پێدراوە ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ بڕوا لەهێنن بەشتی بێ نرخ و بەرنامەی غەیری خوا (بە جادووگەران و بەشەیتان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە لەڵێنن بەوانەی کەبێ بڕوان ﴿هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ﴾ ئەوانە ڕێبازیان ڕاستترە ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ لەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ ﴿٥٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەوو کاتەیە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) تۆپکڵی دەنکە خورمایەک ﴿٥٣﴾ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئێرەیی (حەسوودی) دەبەن بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بەئەوەی ئیبراهیم کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جالە و خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾ هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾ لەمەوڵا دەیانخەینە ناو ئاگرێک ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێک کە پێستیان سووتا (وبرژا) ﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕێن بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەوڵا دەیانخەینە چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاک وخاوێن ﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕو بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنە کانیان ﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێک داوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خودا فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن ﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە پاشانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾ جا ئەگەر دووبارەکەتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ نیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئیمەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەورانە) ﴿يُرِيدُونَ أَنْ﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحومکیان ببەن بۆلای یەکێک کە حوکم بەپەرنامەی خوا ناکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَنْ يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت : وەرن ﴿إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بۆلای ئەوەی خوا نازدوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆلای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (لەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی ناخۆشیان تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستیان پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆلات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها نیازی چاکە و یەک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین بۆلای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕووبان لێ وەرگێرە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکە ﴿وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ ووتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆلات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردونیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆش بوونی بۆ بکردنایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەیی ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانی یە کەخۆیان بە باوەڕدار نیشان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ نەکەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ناڕاوە و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست نەکەن لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بڕارێیەک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ نەبن بەملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ کە یەکسەری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەویان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئەو ئامۆژگارییانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئایینەکەیان) ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُمْ﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە هەر کەسێک گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان ﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بەهەموو شتێک) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە ﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسی وا بەڕاستی خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی بەسەرهاتێکی خراپ هاتین ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەک بوون لەخوا ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُم﴾ ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت وەک لەنێوان ئێوە و ئەوا هیچ دۆستایەتی یەک نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە لەگەڵ ئەواندا بومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کەوابێت با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێک کە ژیانی دونیا دەفرۆشن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید بێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ بێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (بەج بیانوویەك) جەنگ ناكەن لەپێناوی خواد ﴿وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەكان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان ﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی كە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان كەی لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەككەیە) ﴿ٱلظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ كە خەڵكەكەی ستەمكارن ﴿وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێكمان بۆ بەدی بهێنە ﴿وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿۷۵﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ﴾ لە پێناوی ناڕەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَٰتِلُوٓا أَوْلِيَآءَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ كەوابە شەڕبكەن لەگەڵ دۆستە كافرى شەیتاندا ﴿إِنَّ كَيْدَ ٱلشَّيْطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿۷۶﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾ ئایا سەیری ئەو كەسانەت نەكردووە كەپێیان ووترا ﴿كُفُّوٓا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستان بگێڕنەوە (لەجەنگ و كوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژ بكەن ﴿وَءَاتُوا ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەكات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ﴾ كەچی كاتێك جەنگیان لەسەر بێتوبست كرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ ٱلنَّاسَ﴾ یەكسەر دەستەیەكیان لە خەڵكی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ ٱللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخودا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا ٱلْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان پێویست كردووە. ﴿لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ كردن) بۆ ماوەیەكی كەم ﴿قُلْ مَتَٰعُ ٱلدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر كەمە ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و پرۆژی دوایی باشترە ﴿لِّمَنِ ٱتَّقَىٰ﴾ بۆ كەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەستەمتان لێ ناكرێت بەئەندازەی تاڵی ناوكەخورمایەك ﴿۷۷﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿يُدْرِككُّمُ ٱلْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات ﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِى بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو قەڵا و كۆشكی بەرزوقایمشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وەئەگەر (ئاپاكان) خۆشی و چاكە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر نووشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بڵێ: هەموی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ ٱلْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵكە ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەكو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿۷۸﴾ ﴿مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾ هەر چاكەیەكت نووشی بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەكت نووشی بوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان نارد وە بەپێغەمبەر بۆخەڵكی ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿۷۹﴾

﴿مَنْ يُطِعِ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کەسێک گوێرایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێرایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەرکەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿۞ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ (دوورووەکان) دەڵێن گوێرایەڵیین (مل کەچ و فەرمانبەرداریین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا۟ مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێک لەلای تۆدەرچوون ﴿بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێک لەوان شەو دەکەنەوە بەپیلان گێران (لەموسڵمانان) ﴿غَيْرَ ٱلَّذِى تَقُولُ﴾ بەبێجگە وانەی قسەکانی تۆ ﴿وَٱللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وەخوادەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردوویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ و بشێت بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە بشێتبوانت بێ ﴿۝ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئەوبۆ بیر ناکەنەوە لەقورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی تریشەوە بوایە جگەلە خوا ﴿لَوَجَدُوا۟ فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی نیایدا ﴿ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿۝ وَإِذَا جَآءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە کاتێک هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ ٱلْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (ئیوانتان) ﴿أَوِ ٱلْخَوْفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا۟ بِهِۦ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕانایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰٓ أُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسْتَنۢبِطُونَهُۥ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَٱتَّبَعْتُمُ ٱلشَّيْطَٰنَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێنی شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿۝ فَقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ دادوا کراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ هاندی بڕوادارانیش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى ٱللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتینترە ﴿۝ مَّن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً حَسَنَةً﴾ هەرکەسێ نکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێکی لە (یاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَٰعَةً سَيِّئَةً﴾ وە هەرکەسێ نکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە (سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿۝ وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر کاتێک سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّوا۟ بِأَحْسَنَ مِنْهَآ﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَآ﴾ یان وەکو خۆی بیسەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرساو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿۝﴾

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسەو (بەڵێنی) ڕاست تر ﴿۝٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا﴾ لەکاتێکدا خوا تەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوە کانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهْدُوا۟ مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ڕێنمووئی کەسێک بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسێک خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿۝٨٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا۟﴾ وەک چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَآءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ أَوْلِيَآءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەتا (بەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێ ی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەمجا نە گەڕ ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە(بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێک تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا۟ مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتیدەرێک لەوان هەڵمەبژێرن ﴿۝٨٩﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَآءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لای ئێوە لەسەر دڵیان ناڕەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَن يُقَٰتِلُوكُمْ أَوْ يُقَٰتِلُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَٰتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ ٱعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەناڕگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (مل کەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێنگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (نابێ شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿۝٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا۟ قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێک بانگ کرانبۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا۟ فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەناشتی ڕازی نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەناڕگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوٓا۟ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَٱقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێک کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەتە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لەدژیان ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتێی ئاشکرا ﴿۝٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (لەسەر یەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ و (نرخی) خوێنبەكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَن يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر ببیەخشن (لە خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر كوژراوەكە لەگەڵێك بوو كە دوژمنتان بوون (كافری شەڕ كەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەر یەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر (كوژراوەكە باوەڕدار بوو) ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ ئەوا (نرخی) خوێنبەك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت (یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەر یەتی) ڕۆژوو گرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەر یەك ﴿تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێی بوو بردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا﴾ وەهەر كەسێك ئیماندارێك بەدەس ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ كردووەو سزایەكی گەورەی بۆئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك كەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەڕۆون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە نەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ﴾ كە سڵاو (ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و سامانی دونیاییدا بگەڕێن ﴿فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ لەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَّا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین تەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەک نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ تێکۆشەرانی ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمال و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ خوا فەزڵی تێکۆشەران بە مال و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بە سەر دانیشتوان (لە جیهاد)دا بە پلەیەک ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەک لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی پێ داوون (کە بەهەشتە). ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ کە لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لەخۆیان دەکرد(بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ﴾ (پەشەمرەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئایینەکەتان) لەچیدا بوون؟! ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾ و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵانن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیربیان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێک ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێ بان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک کۆچ بکات لە ڕێ ی خوادا ﴿يَجِدْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە) ﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێک لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێک سەفەرتان کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەناو بڕوادارانداا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَوٰةَ﴾ و پێنوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوٓاْ أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُواْ﴾ جا کاتێك سوژدەیان برد (رکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُواْ مِن وَرَآئِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە باتاقمەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّواْ﴾ کە نوێژیان نەکردوە (وپاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّواْ مَعَكَ﴾ و لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُواْ حِذْرَهُمْ﴾ وە باوورياى خۆيان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ پێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە تێوە پێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَٰحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بەدەن بە سەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ئارەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰٓ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوٓاْ أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُواْ حِذْرَكُمْ﴾ بەلام ووریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ﴿۱۰۲﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَٰمًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەرتەنیشتان (بە پالکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا ٱطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێك دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَٰبًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿۱۰۳﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست مەبن ﴿فِى ٱبْتِغَآءِ ٱلْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُواْ تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ کەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿۱۰۴﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانبەزاندۆتە سەر تۆ ﴿ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿۱۰۵﴾

﴿وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بە بەزەیی یە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَٰدِلۡ عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمٗا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمۡ﴾ لە کاتێکدا خوا لە گەڵیاندایە ﴿إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ﴾ (ئیمانداران) بێداربن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ﴾ دەی ئایا کێ بەرگرییان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَن يَعۡمَلۡ سُوٓءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ﴾ پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردرووستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوۡ إِثۡمٗا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تەوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بە نیازبوون ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡۖ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيۡءٖۚ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُۚ﴾ وە ئەوەی کەنەتئەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەک نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێک فەرمان بکات بەمالێ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێک نەوە بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﷺ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێک دژایەتی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێنیازی ڕاستی بۆ ڕوون بووبەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێنی ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەڕێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی وەردەگێڕین بۆئەو ڕێنیازەی کەهەڵی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دوزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە ﷺ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەسێک کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک هاوەڵ بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕابوونێکی دوور لەڕاستی ﷺ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا نزاو هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێکی ناولێنراوی) مێینە نەبێت (وە لات وەمەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﷺ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) ووتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﷺ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی نەفامیدا هەر وشترێک پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ناشکرا ﷺ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﷺ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دوزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی ﷺ

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێک ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێر درەختەکانیان دا دەڕۆن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ﴾ دەمێنەوە و تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلٗا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاست بێژترە ﴿لَّيۡسَ بِأَمَانِيِّكُمۡ وَلَآ أَمَانِيِّ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِۗ﴾ (بەرزی و باداشت) نەبە ئارەزووی ئێوەیە و نەبەئارەزووی خاوەن کتێبەکانە ﴿مَّن يَعۡمَلۡ سُوٓءٗا يُجۡزَ بِهِۦ﴾ هەر کەسێک خراپەیەک بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدۡ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لە خوا ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێک ﴿۞ وَمَن يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ نَقِيرٗا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی تۆپکلێی ناوکە خورمایەک) ﴿۞ وَمَنۡ أَحۡسَنُ دِينٗا﴾ ئایا کێ ئایینی چاکتر و جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنۡ أَسۡلَمَ وَجۡهَهُۥ لِلَّهِ﴾ لە کەسێک کە ڕووی خۆی بەکلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحۡسِنٞ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۗ﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە وەیستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبۡرَٰهِيمَ خَلِيلٗا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژاردە بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿۞ وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٖ مُّحِيطَۢا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿۞ وَيَسۡتَفۡتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِۖ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُفۡتِيكُمۡ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَٰمَى ٱلنِّسَآءِ﴾ (وەڵامێکە) لەبارەی کچانی هەتیوەوە ﴿ٱلَّٰتِي لَا تُؤۡتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرۡغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن مارەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلۡوِلۡدَٰنِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی کە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُواْ لِلۡيَتَٰمَىٰ بِٱلۡقِسۡطِۚ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِهِۦ عَلِيمٗا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێی ۞

﴿وَإِنِ ٱمْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ژنافرەتێك ﴿خَافَتْ﴾ ترسا ﴿مِنۢ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا پشت هەلکردنی میردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ﴾ تاوە هەردووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ کە ئاشتەوایەکی چاك بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَٱلصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر ئاشتەوایی و یەك کەوتن چاکترە ﴿وَأُحْضِرَتِ ٱلْأَنفُسُ ٱلشُّحَّ﴾ هەر چەندە چرکی و ڕەزیلی تێکەڵاوی دەرونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا۟ وَتَتَّقُوا۟﴾ وە ئەگەر چاکە کارو پارێزکارین ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ تاوە دڵنیاین بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ﴿۱۲۹﴾ ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوٓا۟ أَن تَعْدِلُوا۟﴾ نێوە هەرگیز ناتوانن دادبەروەربن ﴿بَيْنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا۟ كُلَّ ٱلْمَيْلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری یەکێکیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَٱلْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵبەستراو (نە ئەوبە میردی هەبێت نەبەرەڵاش کرا بێت وتەڵاق درا بێت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا۟ وَتَتَّقُوا۟﴾ وەئەگەر بسازێن و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿۱۳۰﴾ ﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ ٱللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِۦ﴾ وە ئەگەر لێك جیابوونەوە بەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر) بێ نیاز و پێویستی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَٰسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان و کاردروستە ﴿۱۳۰﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردوون ﴿ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەی کەنامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا۟﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا هەمیشە دەوڵەمەندو سوپاس کراوە ﴿۱۳۱﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە ئەنها بۆ خوایە مولکی ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ ئەنها خوا بەسە پێ سپێراو و چاودێر بێت ﴿۱۳۲﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿وَيَأْتِ بِـَٔاخَرِينَ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا بەتوانایە ﴿۱۳۳﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ هەر کەسێك پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوایە ﴿ثَوَابُ ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشە خوا بیسەری بینایە ﴿۱۳۴﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا۟ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن ﴿شُهَدَآءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلْهَوَىٰٓ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُۥٓا۟ أَوْ تُعْرِضُوا۟﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە ﴿١٣٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕایی یەکی زۆر دوور (لەڕاستی) ﴿١٣٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ءَامَنُوا۟﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ ئەوسا بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًۢا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٣٧﴾ ﴿بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ موژدەبدە بەدوو ڕوەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریان بۆهەیە ﴿١٣٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ﴾ ئایا بەتەمان سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی سەربەرزیو باڵا دەستی هەمووی بۆ خوایە ﴿١٣٩﴾ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ هەر کاتێك بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا۟ مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا دەکەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا۟ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشتن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەك ئەوانن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ﴾ بە ڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ﴾ دووڕوەکان و بێ باوەڕەکانیشە ﴿فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا ﴿١٤٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ دەڵێن مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿وَإِن كَانَ لِلْكَٰفِرِينَ نَصِيبٌ﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان بەشێکیان (لەسەرکەوتن) هەبوو ﴿قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر ئەوان دا؟ ﴿وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ و ئێوەمان نەپاڕاست لەئیمانداران؟ (کەوانە بەشمان بدەن) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ جا خوا لەڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا سەرناخات (لەم جیهانەدا) ودروست نیە باوەڕداران ملکەچ وسەر شۆڕی بێباوەڕان بن وحوکمی ئەوان جێ بەجێ بکەن ﴿١٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ﴾ دەیانەوێت خوا بخەڵەتێنن ﴿وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە وفڕ وفێڵەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿وَإِذَا قَامُوٓا۟ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿قَامُوا۟ كُسَالَىٰ﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ ڕوپامایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە یادی خوا ناکەن کەمێک نەبێت ﴿١٤٢﴾ ﴿مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ دوودڵ ودڵەڕاوکێیانە لە نێوان(کوفر وباوەڕ) دا ﴿لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ نەلای بڕوادارانن ﴿وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وەنە لای بێ باوەڕانن ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزێتەوە (بیگەیەنێت بەمەبەست) ﴿١٤٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبری ئیمانداران ﴿أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ﴾ ئایا(بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿١٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ (بابزانن)بەڕاستی دوو ڕووەکان ﴿فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لە خانە و تەبەقی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ وە هەرگیز ڕزگار کەرێکت بۆ ئەوان دەست ناکەوێت ﴿١٤٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا۟﴾ و خۆیان چاك دەکەن ﴿وَٱعْتَصَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ ودەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿وَأَخْلَصُوا۟ دِينَهُمْ لِلَّهِ﴾ و ئایینەکەیان پاك وخاوێن دەکەن بۆ خوا ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جائەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان لەداهاتوودا خوا دەیبەخشێت بەئیمانداران ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٤٦﴾ ﴿مَّا يَفْعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمْ﴾ ئایا خوا چ ئیشێکی هەیە بە سزادانتان ﴿إِن شَكَرْتُمْ﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿وَءَامَنتُمْ﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانیەتی و زانایە پێیان ﴿١٤٧﴾

﴿لَّا يُحِبُّ ٱللَّهُ﴾ خوا پێی خۆش نی یە ﴿ٱلْجَهْرَ بِٱلسُّوٓءِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی نابەجێ و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر کەسێك ستەمی لێکرا بێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا کات) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ﴿١٤٨﴾ ﴿إِن تُبْدُوا۟ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێر و چاکە دەرخەن (بەئاشکرا بیکەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا۟ عَن سُوٓءٍ﴾ یان ببورن لەخراپە یەك ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبوردەی بەتوانایە ﴿١٤٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟﴾ وەدەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێك (لەپێغەمبەران) دەهێنین ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەر ناهێنن بەهەندێکی تریان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێت ﴿أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگەیەك بدەنەبەر ﴿١٥٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕسواکەر ﴿١٥١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکانی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا۟﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٥٢﴾ ﴿يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەمەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ پەڕاوێك لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە مووسا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوٓا۟﴾ ووتیان ﴿أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان نیشان بدە بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ﴾ جابروسکەیەك لێ ی دان و گرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کرد بە پەرستراوی خۆیان ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش کرد (لە گوێرەکە پەرستییەکە یان) ﴿وَءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشیمان بەمووسا ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ﴿١٥٣﴾ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر سەریانەوە (کێوی طور) ﴿بِمِيثَٰقِهِمْ﴾ بەهۆی پەیماندانیانەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە ووتمان پێ یان ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەمل کەچی وسوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا۟ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەکەن لە رۆژی شەمماندا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی بەهێز و بتەو ﴿١٥٤﴾

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَٰقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەک زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿بَل طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر وایە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿۝﴾ ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕواڕنەهێنانیانەوە ﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسە گەورەکردنیان لەدژی مەریەم ﴿بُهْتَٰنًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿۝﴾ ﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەوتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لە گومانداون لە کوشتنە کەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانینێکیان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّ﴾ جگە لەشوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿۝﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (واتی بە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿۝﴾ ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ وە هیچ کەسێک نی یە لەنامەدار و (خاوەن کتێب) ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبْلَ مَوْتِهِۦ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿۝﴾ ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾ حەرامیان کرد لێیان ﴿طَيِّبَٰتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاک و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر دڕایەتی کردن و بەرەڵستی کردنیان لەڕێگەی خوا ﴿۝﴾ ﴿وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ وەبەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە ﴿وَقَدْ نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ کەبێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەهۆی ستاندن و مالی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿بِٱلْبَٰطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار ﴿۝﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿فِى ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لەزانیاریدا لەوان (لە جوولەکە کان) ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە بەچەن هێنەرانی نوێژ ﴿وَٱلْمُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لەداهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿۝﴾

﴿إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَٱلۡأَسۡبَاطِ﴾ و ئەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ﴾ وە بۆ عیساو ئەیوب و یونس و هاروون وسولەیمان ﴿وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا﴾ وە زەبوورێشمان بەخشی بەداوود ﷺ ﴿وَرُسُلٗا﴾ وە پێغەمبەرانێك ﴿قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَۚ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﷺ ﴿رُّسُلٗا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەران (مان نارد‌وە) کەموژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن بن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﷺ ﴿لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَآ أَنزَلَ إِلَيۡكَۖ﴾ بەڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُۥ بِعِلۡمِهِۦۖ﴾ بە زانینی خۆی ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَشۡهَدُونَۚ﴾ و فریشتە کانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدٗا﴾ وە خوا بەسە شایەتبێت ﷺ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و بەرەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدۡ ضَلُّواْ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و لەڕادە بەدەر ﷺ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بروایان نەهێنا وەستەمیان کرد ﴿لَمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهۡدِيَهُمۡ طَرِيقًا﴾ ڕێنمووئیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﷺ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ﴾ کەمێنتەوە تیایدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ لای خوا ئاسانە ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هێناوەتەی بۆتان ﴿بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ کەواتە ئیتر باوەڕ بهێنن چاکتر‌ە بۆتان ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﷺ

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانی یەکان ﴿لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ﴾ زیادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتان دا ﴿وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ﴾ وە شتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لەڕاستی ﴿إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿رَسُولُ اللَّهِ﴾ تەنها پێغەمبەری خوایە ﴿وَكَلِمَتُهُ﴾ (دروستی کردوە بە)ووتەی خۆی (بیە) ﴿أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ﴾ بەجیبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿وَرُوحٌ مِنْهُ﴾ و(عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخوا پێغەمبەرانی ﴿وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ﴾ وە مەڵێن (خواکاتمان) سیانن (اللە و عیسی و مەریەم) ﴿انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ﴾ (لەو ووتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایە ﴿سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لەزەویدایە ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە چاودێرێ (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ﴾ هەرگیز مەسیح لاریی نی یە (ناڕازی نی یە) ﴿أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿وَيَسْتَكْبِرْ﴾ وە خۆی بەگەورە دابنێت ﴿فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا﴾ ئەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خۆی ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لەبەهرەی خۆی ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا﴾ بەڵام ئەوانەی لاریی یان کرد (لەبەندایەتی ئەو) ﴿وَاسْتَكْبَرُوا﴾ وە خۆیان بەگەورە زانی ﴿فَيُعَذِّبُهُمْ﴾ ئەوە خواسزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە جگەلەخوا دەستیان ناکەوێت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بەڵگەی ناشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ وە نارد مانە خوارەوە بۆتان ﴿نُورًا مُبِينًا﴾ ڕووناکییەکی تاشکراکەر (کەقورئانە) ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿وَاعْتَصَمُوا بِهِ﴾ و پشتیان بەو بەستووە ﴿فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی خۆیەوە ﴿وَفَضْلٍ﴾ و بەهرەو چاکەی خۆیەوە ﴿وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ وە ڕێنمایییان دەکات بۆلای خۆی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا فتواتان بۆدەدات ﴿فِى ٱلْكَلَـٰلَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ ٱمْرُؤٌا۟ هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێك مردو ﴿لَيْسَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُۥٓ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَآ﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمردبێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکەکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر خوشکە مردووەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِن كَانَتَا ٱثْنَتَيْنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشک بوون (دوای برا مردووەکەیان) ﴿فَلَهُمَا ٱلثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەوا (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِن كَانُوٓا۟ إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَآءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشک و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿أَن تَضِلُّوا۟﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿ المَائِدَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا۟ بِٱلْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان بەنەسەڕ ﴿أُحِلَّتْ لَكُم﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿بَهِيمَةُ ٱلْأَنْعَـٰمِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چواریەی (مەڕو بزن و وشترو ڕەشە وڵاغ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێجگەلەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيْرَ مُحِلِّى ٱلصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕا بکەن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دابن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا۟ شَعَـٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لەدروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێنەوە) ﴿وَلَا ٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا ٱلْهَدْىَ﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێترێن بۆ مەککە ﴿وَلَآ ٱلْقَلَـٰٓئِدَ﴾ و ڕێ مەگرن و زیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لەمل کراوە (دیاری کراون بۆ نەزر وقوربانی کردن) ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی نیازی مااڵی حەوانەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا﴾ بەتەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی بەروەردگاریان ﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَٱصْطَادُوا۟﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە (دروستە) ڕا بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ﴾ باخەشم و قینتان لە کۆمەڵێك وا تان لێنەکات ﴿أَن صَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەر گرپبان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿أَن تَعْتَدُوا۟﴾ کە دەست دریژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا۟﴾ وە کۆمەکی بەکتر مەکەن ﴿عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ لەسەر تاوان و دەست دریژی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە ﴿الْمَيْتَةُ﴾ (گوشتی) مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾ و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ وە ئەوەی کەلێ ی دراپێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مرد بێت ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ﴾ وە ئەوەی درندە لێ ی خواردبێ ﴿إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب: چەند بەردێک بوون لە دەوری کەعبە بەپەرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ و داواکردنی بەش بەخت(و نیاز گرتنەوە) بەتیرو پشک (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەموویی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون ﴿مِن دِينِكُمْ﴾ لەئایینەکەتان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ تەنها لە من بترسن ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ ئەمڕۆ ئایینەکەتانم تەواو (کامڵ) کردوە بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتوەتە بەسەرتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئایینتان بێت ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ جا هەرکەس ناچار بوو ﴿فِي مَخْمَصَةٍ﴾ لەبرسیەتیدا ﴿غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ﴾ بێ ئەوەی نیەتی گوناە کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ۝٣ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ﴾ چی حەلاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ بڵێ حەلاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ﴾ وە (ئێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوافێری کردوون ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ دەبخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن ﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتێ تانجی بەکەی تێ بەڕەدەن وکاتێ دەیخۆن) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ۝٤ ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ ئەمڕۆ حەلاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿حِلٌّ لَّكُمْ﴾ حەلاڵە بۆتان ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەلاڵە بۆ ئەوان ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەئیمانداران (حەلاڵە بۆتان) ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەنامەدارانی (گاوور وجولەکە) ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ کەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەلاڵن بۆتان) ﴿مُحْصِنِينَ﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاک بن ﴿غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾ و دۆستی ژێر بەژێرنان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارەمەندان ۝٥

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَٱغْسِلُواْ وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى ٱلْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لە گەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَٱمْسَحُواْ بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى ٱلْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لە گەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِن كُنتُمْ جُنُبًا فَٱطَّهَّرُواْ﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتان خاوێنن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەربەك کەوت) لە گەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُواْ مَآءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە ئەیەموم بکەن بەخۆلێکی پاك ﴿فَٱمْسَحُواْ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاوو دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُم مِّنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و نارەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿١﴾ ﴿وَٱذْكُرُواْ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکەو فەزڵی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە. ﴿وَمِيثَٰقَهُ ٱلَّذِى وَاثَقَكُم بِهِۦٓ﴾ وە ئەو پەیمانەی کەدایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێك کەووتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لەسینگەکاندایە ﴿٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕیتان هێناوە ﴿كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەڕێکوپێکی هەستن بەتەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَآءَ بِٱلْقِسْطِ﴾ شایەتی دەربن بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ﴾ بەڕق و کینەتان لەدەستەو کۆمەڵێك هاتنان نەدا ﴿عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿ٱعْدِلُواْ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترەلەپارێزکاری وخواپەرستی پەوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وەلەخوابترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایەبە کردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ خوا بەڵێنی داوەبەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَآ﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانەنا ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿۝١٠﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ هَمَّ قَوْمٌ﴾ کاتێک کۆمەڵێک نیازیان کرد ﴿أَن يَبْسُطُوٓا۟ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ خوایش بەرگری دەستی دڕێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿۝١١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَـٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا بەیمانی بەهێزی وەرگرت لەئەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿ٱثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾ دوانزە چاودێر ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّى مَعَكُمْ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنْ أَقَمْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەڕێ وبێنکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَءَاتَيْتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَءَامَنتُم بِرُسُلِى﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێردراوەکانم ﴿وَعَزَّرْتُمُوهُمْ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقْرَضْتُمُ ٱللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێڕیان پێ بکەن ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاک ﴿لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناە و خراپە کانتان لەسڕمەوە ﴿وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّـٰتٍ﴾ وە لەتان خەمە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ﴾ کەڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا بێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿۝١٢﴾ ﴿فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَـٰقَهُمْ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەز بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّـٰهُمْ﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَـٰسِيَةً﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشک ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُوا۟ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام خەریکی فڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ مەگەر کەمێک لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نی یە) ﴿فَٱعْفُ عَنْهُمْ وَٱصْفَحْ﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ﴿۝١٣﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ﴾ ئیمە گاوورین ﴿أَخَذْنَا مِيثَٰقَهُمْ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُواْ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُواْ يَصْنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهان دا) ﴿۞ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێردراومان هاتووە بۆ نێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرًا مِّمَّا كُنتُمْ تُخْفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەنێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعْفُواْ عَن كَثِيرٍ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆریک لەوانە ﴿قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ﴿۝ يَهْدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضْوَٰنَهُۥ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخْرِجُهُم﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهْدِيهِمْ﴾ وە ڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿۝ لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَن يَمْلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێک بگرێت لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَ أَن يُهْلِكَ ٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿وَأُمَّهُۥ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەویی دا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن دارێتی ئاسمانەکان و زەوی وموڵکی ئەون ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەرچی وا لە نێوانیاندا ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ دروست ئەکاو دایمە هێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿۝﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ جوولەکە وگاوورەکان دەیان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَٰٓؤُا۟ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥ﴾ ئێمە کوڕان و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە کاتانەوە ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (نەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ لەو مرۆڤانەی کەخوا دروستی کردون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ و سزای هەرکەسیش ئەدات کەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەر بۆ خوایە مولکی ئاسمانەکان و زەوی وەهەرچی والە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی نامە دارەکان ﴿قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێردراوەکەمان هات بۆ ناوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەک لەناردنی پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُوا۟﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن: ﴿مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەر و ترسێنەرێک ﴿فَقَدْ جَآءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەلآت دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ باسی ئەو کاتە بکە کەموسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿يَٰقَوْمِ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی گەلەکەم بییری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ﴾ کاتێک کەپێغەمبەرانی تێدا هەڵبژاردون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وە چەندینی کردوون بەپاشا ومەلیک ﴿وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾ وە شتێکی پێ بەخشیوون کە ئەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهانیان ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (باکراوەتەوە لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان ﴿وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِكُمْ﴾ وە باشەوپاش وەرنەگەڕێنەوە لەئاینەکەتان ﴿فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و نائومێدی ئەگەڕێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی موسا ﴿إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ تا ئەوان لێی دەرنەچن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَٰخِلُونَ﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾ دوو پیاو ووتیان: ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت بوو بەسەریاندا ﴿ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ﴾ بڵەن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَٰلِبُونَ﴾ جا ئەگەر چوونە ناوبەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟﴾ وەبشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٢٣﴾

﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی موسا ﴿إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَآ أَبَدًا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُوا۟ فِيهَا﴾ تائەوان تێیدابن ﴿فَٱذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن ﴿إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (موسا) ووتی ﴿رَبِّ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێك نیم ﴿إِلَّا نَفْسِى وَأَخِى﴾ بێجگە لەخۆزم و براکەم نەبێت ﴿فَٱفْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ ٱلْقَوْمِ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان ﴿أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێتەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱبْنَىْ ءَادَمَ بِٱلْحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا﴾ لەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ ٱلْءَاخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) ووتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ ئەویش ووتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَىَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقْتُلَنِى﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَآ أَنَا۠ بَٰسِطٍ يَدِىَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّىٓ أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوٓأَ بِإِثْمِى وَإِثْمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە ﴿فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبێت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا۟ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتْ لَهُۥ نَفْسُهُۥ﴾ لەمجا دەرونی (ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتْلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ وەکوشتی ﴿فَأَصْبَحَ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ بەمۆی یەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابًا﴾ پاشان خوا ئەلە ڕەشێکی ناردە ﴿يَبْحَثُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵدەکەند ﴿لِيُرِيَهُۥ كَيْفَ يُوَٰرِى سَوْءَةَ أَخِيهِ﴾ بۆ ئەوەی نیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَٰوَيْلَتَىٰٓ﴾ ووتی ئای داخی سەختم وتیاچوون بۆ من ﴿أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَٰذَا ٱلْغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم ئەلەڕەشەبم؟ ﴿فَأُوَٰرِىَ سَوْءَةَ أَخِى﴾ تا ئەڕم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصْبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ﴾ لەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ پێویستمان کرد لەسەرنەوەی ئیسرائیل ﴿أَنَّهُۥ﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿مَن قَتَلَ نَفْسًۢا﴾ ئەوەی تەنیا کەسێك بکوژێت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿أَوْ فَسَادٍ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ یان تۆڵەی خراپە کاری و ئاژاوە بنێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿فَكَأَنَّمَآ أَحْيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبنەوە ﴿وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿فِي ٱلْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ﴾ زیادە ڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّمَا جَزَٰٓؤُا۟ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي ٱلْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿أَن يُقَتَّلُوٓا۟﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿أَوْ يُصَلَّبُوٓا۟﴾ یا هەڵبواسرێن بەدارا ﴿أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿مِّنْ خِلَٰفٍ﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿أَوْ يُنفَوْا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِي ٱلدُّنْيَا﴾ ئەمە زەبونی و ئابڕو بردنیانە لە جیهاندا ﴿وَلَهُمْ فِي ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دوارۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٣٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە ﴿مِن قَبْلِ أَن تَقْدِرُوا۟ عَلَيْهِمْ﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان ببێت بەسەریاندا ﴿فَٱعْلَمُوٓا۟﴾ تا بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ کەبەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَٱبْتَغُوٓا۟ إِلَيْهِ ٱلْوَسِيلَةَ﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿وَجَٰهِدُوا۟ فِي سَبِيلِهِۦ﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بەئومێدی ڕزگار بونتان ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەلەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿مَّا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لِيَفْتَدُوا۟ بِهِۦ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و رزگارکەن لەسزای ڕۆژی دوایی وبیبەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ﴾ پیاو و نافرەتی دز ﴿فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستبان ببڕن ﴿جَزَاءً بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بالا دەستی کار درووستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو باش بوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێک دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ وە ئەبوورێنت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵە کانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جوولەکەن ﴿سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەبەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ وونەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ لەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَاحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ﴾ وەهەر کەسێک خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستوە دڵەکانیان پاک بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆرەبن ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ ئەوە (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿أَكَّٰلُونَ لِلسُّحْتِ﴾ مالی حەرام زۆر دەخۆن ﴿فَإِن جَآءُوكَ﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿فَٱحْكُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿وَإِن تُعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿فَلَن يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنْ حَكَمْتَ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِٱلْقِسْطِ﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ ۝٤٢﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ وە ئەوانە چۆن تۆدەکەن بەدادوەر ﴿وَعِندَهُمُ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ لە کاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿فِيهَا حُكْمُ ٱللَّهِ﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە (ی کەکردیبیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ ۝٤٣﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان نارد خوارەوە ﴿فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ کەڕێنمونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿أَسْلَمُوا۟﴾ کەموسڵمان و ملکەچ بوون ﴿لِلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ﴾ هەروەها زانا خوا ناسەکان و زانا شەرع زانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ﴾ وەشایەتیش بوون لەسەری ﴿فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ﴾ کەوائە ئەی (زانایانی جوولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿وَٱخْشَوْنِ﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِى﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارانەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ۝٤٤ ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ﴾ لەتەوراتدا نوسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ﴾ کەبێگومان هەر کەسێک بەدەستی ئەنقەست کەسێک بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ﴾ وەزامەکانیش تۆڵەیان زامدار کردنی دەست دریژی کەرانە ﴿فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم﴾ وە هەر کەسێک حوکم نەکات ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ۝٤٥

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم﴾ ئەمجابەدوای پێغەمبەرانی (جولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ باوەڕی هەیە بەئەو تەورانەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنمووئی و ڕووناکی تێدابە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنمووئی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنجِيلِ﴾ دەبا بەپەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کەخوا نارد وویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا نارد وویەتیە خوارەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان نارد خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانی و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە ورگاوەرکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ کەواتەحوکم و بڕیاربدە لەناو نامەدارەکاندا بەوەی خوا نارد وویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەواو هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆتە هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئومەتێک لەئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەک ئومەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (نیەکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِي مَا آتَاكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ کەواتە پێش بڕکی بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازبوون تیایدا ﴿وَأَنِ احْكُم بَّيْنَهُمْ﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا نارد وویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ و شوێن حەزو ئارەزوویان نەکەویت ﴿وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە وورپابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ لە هەندێک لەوەی خوا نارد وویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕوویان وەرگێڕاو سەرپێچی یان کرد ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ ئەوە بزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێک لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەشن و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ﴾ جوولەکەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ﴾ ئەوەتان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خوی ﴿فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡۗ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥١﴾ ﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِيهِمۡ﴾ پێش برکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ نَخۡشَىٰٓ﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٞۚ﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان ببێت ﴿فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَ بِٱلۡفَتۡحِ﴾ دەی نزیکە خوا سەرکەوتن و زاڵ کردنی تەواو بنێرێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوۡ أَمۡرٖ مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات ﴿فَيُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّواْ﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی پەنهانیان کردبوو ﴿فِيٓ أَنفُسِهِمۡ نَٰدِمِينَ﴾ لەدەروونی خۆیاندا پەشیمان دەبتەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿إِنَّهُمۡ لَمَعَكُمۡۚ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ کردەوەکانیان پوچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصۡبَحُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو ڕەنجە ڕۆبوون ﴿٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕوا داران ﴿أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا دەستەڵات فراوانی زانایە ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بێگومان دۆست و یارمەتی دەری ئێوە تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بڕوا دارانن ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەبەڕێك و پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَهُمۡ رَٰكِعُونَ﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ فەرمانی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات بەپشتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون ﴿٥٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَكُمۡ﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿هُزُوٗا وَلَعِبٗا﴾ گاڵتەو لاقرتی پێکراو ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَٱلۡكُفَّارَ﴾ وە لەبێ بڕواکانیش ﴿أَوۡلِيَآءَۚ﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ کاتێک نێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دور ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ لەمەش بەهۆی ئەوەوە یە کەئەوان گەلێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّا﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ اللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿مَن لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا﴾ وەکاتێک دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَد دَّخَلُوا بِالْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی بەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕوایبنەوە دەرچوون ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاک دەزانێ بەوەی کەدەیان شارەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆربنک لەوانە ﴿يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ پێشبڕکێ دەکەن لەگوناهو دەستدرێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەک پەرنیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان لەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ﴾ ئەوە بۆچی بەرگریبان نەکردن خواپەرست و زانا کانیان ﴿عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ﴾ لەگوفتاری گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەک پەرنیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدیبو لەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جوولەکەکان وونیان ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (باکی بۆخودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ یاخوانەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەهەر ئایەتەدا جێگیرکردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچوواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زانباو سەرۆکەکانیان) ﴿مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێنراوتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِّلْحَرْبِ﴾ هەر جارێک ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندۆتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ ءَامَنُوا﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان) بڕوایان بهێنابە ﴿وَٱتَّقَوْا﴾ و خۆیان بپاراستبابە و پارێزکار ولەخواترس بوونایە ﴿لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ بێگومان گوناهو خرابەکانیانمان دەسڕی یەوە لێیان ﴿وَلَأَدْخَلْنَٰهُمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت ﴿۝٦٥﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِم﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆیان ﴿مِن رَّبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَأَكَلُوا۟ مِن فَوْقِهِمْ﴾ بێگومان ڕۆزی یان دەخوارد لەلای سەرویانەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ وە لە ژێر پێیانەوە(لە زەوی یەوە) ﴿مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ﴾ تێیان دایە دەستەوکۆمەڵێکی ڕێك و پێك ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ﴾ بەڵام زۆرێك لەوان ﴿سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿۝٦٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿بَلِّغْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُۥ﴾ ئەوە ڕاسپێردەکەی خوات ڕانەگەیاندووە بەجێت نەهێناوە ﴿وَٱللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ وەخواتۆدەپارێزێت لەخەڵکی (کەبت کوژن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنمونمی بێ بڕوایان ناکات ﴿۝٦٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿لَسْتُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ هەتبا بەڕێنك و ڕاستی بەپەڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆربان ﴿مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕییان (زیاد دەکات) ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿۝٦٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و ئەوانەی بوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـُٔونَ﴾ ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە نەهیچ مەترسیە کیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەفەت بار دەبن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿۝٦٩﴾ ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ سوێندبەخوا بەیمانی بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿وَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ رُسُلًا﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان ﴿كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُولٌۢ﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُهُمْ﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبوایە ﴿فَرِيقًا كَذَّبُوا۟﴾ دەستەبەکیان بەدرۆزن دانەنان ﴿وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەبەکیشیان دەکوشتن ﴿۝٧٠﴾

﴿وَحَسِبُوٓا۟ أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ وایان دەزانی کەتۆلە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُوا۟ وَصَمُّوا۟﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (لەئاست بیستن و بینینی هەق) ﴿ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُوا۟ وَصَمُّوا۟ كَثِيرٌ مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینەرەبەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾

﴿لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ ٱلْمَسِيحُ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆخوا دابنێت ﴿فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾

﴿لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبڕیتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِن لَّمْ يَنتَهُوا۟ عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو ووتە ناڕەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ﴾ دەی ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟ ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَهُۥ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَّا ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٌ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأْكُلَانِ ٱلطَّعَامَ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ ٱنظُرْ﴾ پاشان سەیر کە ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن لادەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾

﴿قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغْلُوا۟ فِى دِينِكُمْ﴾ زیادە ڕۆی مەکەن لەئایینەکەتانـدا ﴿غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ جگە لەوەی نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوٓا۟ أَهْوَآءَ قَوْمٍ﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدْ ضَلُّوا۟ مِن قَبْلُ﴾ کەپەڕاستی پێشتر گومڕابوون ﴿وَأَضَلُّوا۟ كَثِيرًا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّوا۟ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەفرین کراوەتەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەبەرەو نەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست دریژیان دەکرد ۝٧٨ ﴿كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ۝٧٩ ﴿تَرَىٰ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوۡنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئۡسَ مَا قَدَّمَتۡ لَهُمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆ خۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي ٱلۡعَذَابِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ۝٨٠ ﴿وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خوشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بەڵام زۆر بەیان ﴿فَٰسِقُونَ﴾ لەئایین دەرچوون و یاخیبن لەخوا ۝٨١ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ ٱلنَّاسِ عَدَٰوَةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿ٱلۡيَهُودَ وَٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۖ﴾ جولەکە و هاوبەشی دانەران ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقۡرَبَهُم مَّوَدَّةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّا نَصَٰرَىٰۚ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاوورییین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنۡهُمۡ قِسِّيسِينَ وَرُهۡبَانٗا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن ۝٨٢ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ﴾ هەر کاتێک گوێیان لێ بووایە ﴿مَآ أُنزِلَ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰٓ أَعۡيُنَهُمۡ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لە فرمێسک (پردەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُواْ مِنَ ٱلۡحَقِّۖ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی ناردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَٱكۡتُبۡنَا مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و(لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ۝٨٣

﴿وَمَالَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَاجَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایە پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی بیاو چاکانەوە ﴿۸۴﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێرداندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەیننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿۸۵﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو نەیانەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿۸۶﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ تەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان باساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿۸۷﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ یەتی ﴿۸۸﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ تەو سوێندانەتان کە نیازی دڵی لە گەڵدا نیە ﴿وَلَٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ﴾ بەڵام لێ تان تە گرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾ بەهۆی (شکاندنی) سوێندێك کە بەنیازی دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سرینەوەی شکاندنی) تەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ و خێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جائەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ تەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوەی (ی باسکرا) کەفارەتی سوێندە کاتانە کاتێك کە سوێندتان خواردو (و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی نەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿۸۹﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکارئەهێنرێن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنوسوس) ﴿رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ تەوانە پیس و لەکردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دووری کەونەوە لێی تا بڕزگارین ﴿۹۰﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە دوژمنایەتی و کینەو ڕق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتان بکات لەیادی خودا و لەنوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە وازدەهێنن (لەو خراپانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی ئێڕاوەر کەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگادارین) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەڕی نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر ئێڕاوەرە کەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشکرای ئایینەکەیە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووەو نی یە لەسەر ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێک لەوەی خواردویانە (لەڕەق و پارەی قومار پێشی حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت (لەو چەرخەدا لەوەی کە حەرام بووە لە سەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕداربوون ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت) ﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبوبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام بوون لەسەر خۆ پاڕیزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاکە کانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێندبەخوا، خواتاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بەهەندێک نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بەڕمەکانتان ڕاوبان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێی دەترسێت بەپنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەس دەست دڕێژی بکات دوای ئەو (هەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بەئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە لەسەریەتی سەر بڕینی وێنەی ئەوەی کە کوشتوویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژاڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر ج ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاک لەخۆتان ﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (وەکوو بیکات بەقوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراک بدات بە چەند هەژارێک ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یان بەقەدەر ئەو خۆراکدانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بچێژێت تۆبالی کارەکەی ﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆشی بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەرکەسێک بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بە تینی لێ دەسێنێت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ﴾ راو(ی نیچیر) و خواردەمەنی دەریایی حەلاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ببنە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ ٱلْبَرِّ﴾ وراو(نیچیری) کێوی و ووشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ﴾ لە (بیتەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾ ﴿جَعَلَ ٱللَّهُ ٱلْكَعْبَةَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ خوا کەعبەی کە (بیت الحرام)ە دایناوە ئاوەکو (جێگای) ﴿قِيَٰمًا لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿وَٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَٱلْهَدْىَ وَٱلْقَلَٰٓئِدَ﴾ وە هەروەها مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تێیاندا حەرامە)و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر بە تینە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆ بە کاران) ﴿٩٨﴾ ﴿مَّا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ نیز دراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ)هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن نەبێت ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەڕی دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّا يَسْتَوِى ٱلْخَبِيثُ وَٱلطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاك وەك یەك نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾ هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ ٱلْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی خاوەنانی زیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار بین ﴿١٠٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێك ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ناشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْـَٔلُوا۟ عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ ٱلْقُرْءَانُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێك قورئان دەنێردرێتە خوارەوە، بۆتان ناشکرا دەکرێن ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێك ﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا۟ بِهَا كَٰفِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە. ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ ٱللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ پێبەڕست وهاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان وچیتی بهێڵن بۆ بتەکانیان وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِنۢ بَحِيرَةٍ﴾ لەبەحیرە: (ووشترێك بوو پێنج سکی بکردایە و پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَآئِبَةٍ﴾ و سائیبە: (ووشترێك بوو کە دە تا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە: (ووشترێك بوو بە کەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام: (ووشترێکی نێر بوو کە لە پشتی ئەو دە سک پەیدا بیوایە) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ درۆ بە دەم خواوە هەڵدەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێک کە بووترێ پێ یان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو (ئایەتەی) کەباوک و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا (جاوبان لێ دەکەن) ئەگەر لە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبن ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ خۆتان بەخۆتانەوە بپێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕا بووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنمووئی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەموتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ لەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەک کە کردووتانە ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بەدەن لە نێواتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک کەمردنی هەرکامتان نزیک بووبەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دووکەسی تر جگەلە خۆتان (کافرین) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وەرگاندا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەڵای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە (سوێند خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێک ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ باشایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وە شایەتی (دان بۆ) خواناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتیەکەمان شاردەوە) کەواتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردووە خۆیان تاوان بارکردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دووکەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکترین (لەمردووەکە) لەدووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لەڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەمانەدا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو (جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتەکەیان بەشێوەی ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یابترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆخزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنمووئی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﷺ

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ ٱللَّهُ ٱلرُّسُلَ﴾ لە رۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا۟ لَا عِلْمَ لَنَآ﴾ دەڵێن هیچ زانیارییەكمان نییە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگادارى هەموو نهێنییەكانیت ﴿إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿ٱذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَٰلِدَتِكَ﴾ بیربكەرەوە لەچاكە وبەهرەی من بەسەر خۆت ودایكەتەوە ﴿إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ ٱلنَّاسَ فِى ٱلْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لەبێشكەدا بوویت و بەگەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێرى كتێب (ونووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ ٱلطِّينِ كَهَيْـَٔةِ ٱلطَّيْرِ بِإِذْنِى فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربكەرەوە كاتێك بەفەرمانى من لەقوڕ شتێكت لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًۢا بِإِذْنِى﴾ دەست بەجێ بەفەرمانى من ئەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ ٱلْأَكْمَهَ وَٱلْأَبْرَصَ بِإِذْنِى﴾ وە بەفەرمانى من كوێرى زكماك و بەڵەكیت چاك دەكردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ بِإِذْنِى﴾ وەكاتێ بەفەرمانى من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو كراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگرى نەوەكانى ئیسرائیلم كردیت (بتكوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُمْ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون ووتیان ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستى ئەمە هیچ نى یە جگەلە جادوویەكى ئاشكرا نەبێت ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَارِيِّـۧنَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە دڵى هاوڵەتایبەتەكانت ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِى وَبِرَسُولِى﴾ كەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسى) ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَٱشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش ووتیان: ئەوا بڕواماندا هێنا و تۆش شایەت بە كە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿إِذْ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان ووتیان: ئەی عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (عیسا) ووتى لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿قَالُوا۟ نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) ووتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردوین (لەوەی كەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿

﴿قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرموی ﴿ٱللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئەی خوای بەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا﴾ تا بیبێت بە جەژن بۆ ئێستامان و نەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَءَايَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەک بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە رزق و ڕۆزیمان بێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﷺ ﴿قَالَ ٱللَّهُ إِنِّى مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرموی: بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ ڕەوا و نا سوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّىٓ أُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّآ أُعَذِّبُهُۥٓ أَحَدًا مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی بێ نادەم لە جیهانیان ﷺ ﴿وَإِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێک خوا دەفەرموێ (لەڕۆژی دوایبدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتوتە بە خەڵکی ﴿ٱتَّخِذُونِى وَأُمِّىَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو بەرستراو دابنێن (وبمانبەرستن) لەجیاتی خوا؟! ﴿قَالَ سُبْحَٰنَكَ﴾ (عیسا) ووتی: پاک و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِى بِحَقٍّ﴾ نایبێت و ناگونجێت بۆ من شتێک بڵێم کە بە هیچ شێوەیەک مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُۥ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگسام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای تەواوی بە هەموو نهێنی یەک ﷺ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەووتوون ﴿إِلَّآ مَآ أَمَرْتَنِى بِهِۦٓ﴾ بێجگە لەوەنەبێت کە تۆفەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەبەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى﴾ ئەمجا کاتێک تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﷺ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ کەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێیشیان خۆش بیی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەستەلاتی کاردروست ﷺ ﴿قَالَ ٱللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی: ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستیژان ڕاستیەکەیان کەلکیان پێندەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ ئەمێنەوە و تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﷺ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەلاتدارە ﷺ

سورەتی ﴿ الأنعام ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشەندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەربۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان کاتێکی دیاری کردووە(بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (باڵادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان ولەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٤﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾ جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾ بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان والێ کرد بوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناو مان بردن بە هۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وە لە دوای ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی نوسراومان بناردایە تەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت: بۆچی فریشتەیەك نەنێنرراوەتە خوارەوە بۆسەری (بیبینین) ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ﴾ پاشان مۆڵەت نەئەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەر) مان بکردایە بەفریشتەیەك ﴿لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا﴾ بێگومان دەمانگۆڕیا بە وێنەی پیاوێك (تابیبینن وتسەی لە گەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان لێتمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿۹﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندیش بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆزش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُوا۟ مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەبان گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەبان پێدەکرد (لەسزای سەخت) ﴿۱۰﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا ﴿ثُمَّ ٱنظُرُوا۟﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی بەلگەکانی خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿۱۱﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی کێن یە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ﴾ بڵێ نەنهایۆ خوایە کە بەزەیی و میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەرخۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێندیش بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە لە ڕۆژی دواپیی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانایی یە ﴿ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ﴿۱۲﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِى ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿۱۳﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا؟ بێجگە لە خوا دۆست و بەرستراوێ تر بۆخۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە بەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەشدانەران مەبە ﴿۱۴﴾ ﴿قُلْ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى﴾ بڵێ: بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ﴿۱۵﴾ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەرکەس لەو سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێیدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکراو تەواو ﴿۱۶﴾ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری بەلاو زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە لەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لایبات ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشبەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە خودا دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿۱۷﴾ ﴿وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش کار دروستی ئاگادارە ﴿۱۸﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەمەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێک گەورەترە (لەسەر پێغەمبەریتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و نێوە دا ﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سروشی (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی نێوەی پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێی ی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی نێوە شایەتی ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لە گەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەبێ؟! ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من شایەتی (وا نارەوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە نێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە نامەمان پێ بەخشیون (لە گاوورو جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارۆمەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەم کارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ باوەڕ بوو بێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بە وانەی هاوبەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوبەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بە هاوبەڵی خواتان دانابوون ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا﴾ پاشان بە هانەبان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە بەهیچ جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا ﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان وون بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسانێ هەیە کە گوێت بۆ دەگرن کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بە لام نیمە (بەهۆی تاوان گوناەو هاوبەڵدانانیانەوە) چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێ ی نە گەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەری و گوێ گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ بێن بۆ لات دەمە دەمێ و بەربەرەکانیست لە گەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم قورئانە هیچ نی یە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە) ﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن جگە لە خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کەلە چی خەسارۆمەندیە کدان) ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیبان بینیت کاتێك کە لەسەر قەراغی دۆزەخ وە ستێنراوون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن خۆزگە دەگەڕێنرایینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەدەزانی ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران نەبووین ﴿

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشارەوە بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کەلێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿۲۸﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿۲۹﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەو کاتانەی کەلە حزووری پەروەردگاریاندا وەستێراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن: بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) ﴿۳۰﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان کرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و بەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کردلە دونیادا و لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بەکۆڵیانەوەیە ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەدو خراپە ئەو بارەگرانەی هەڵی دەگرن ﴿۳۱﴾ ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵیی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیرنابن ﴿۳۲﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کەبێگومان ئەوەی کەئەوان دەیڵێن غەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێین ﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەم کارانەئایەتە کانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (وبەدرۆی دەزانن) ﴿۳۳﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) باوەڕیان پێ نەکراوە ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان ﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەهەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِي الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێندبێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿۳۴﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بەناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان پەیژەیەك بۆ ئاسمان دا نییت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنمونیی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ کەوانە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن ﴿۳۵﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەلامی تۆ ئەدەنەوە کە(بەدڵ) تەبیسن ﴿وَٱلْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگارییەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَىٰٓ أَن يُنَزِّلَ ءَايَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەک بهێنێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەرنی یە لەزەویدا ﴿وَلَا طَٰٓئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەک نی یە کە بەفڕێ بە هەردوو باڵە کەی ﴿إِلَّآ أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەک ئێوە ئومەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِى ٱلْكِتَٰبِ مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِى ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ ٱللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خوا تان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێک بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار لەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰٓ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَٰهُم بِٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەربېرن (لاوازی وکزی بنوێنن) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا۟﴾ دەی بۆ نەپارانەوە کاتێک سزای ئێمەیان بۆهات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەوە کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ﴾ جا کاتێ لەبیریان چوبووە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا۟ بِمَآ أُوتُوٓا۟﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێ یان درابوو ﴿أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاوادا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش ئائومێد و سەرگەردان بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و هەمو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینیتان لێ بسەنێتەوە ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ مۆریش بنێ بەسەر دڵەکانتانداً ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ چ پەرستراوێک هەیە بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دە گۆڕین و جەند بارەبان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێن پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای خوا لەناکاو دا یە بە ئاشکرا بێت بۆتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ تایا لەناو دەبرێ (بە سزای خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەم کاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێرراوەکانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ مەگەر بە موژدەدەرو ترسێنەرنەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای هێناو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ و غەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وەئانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە ستوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم تەنها بۆ نیگام کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ تایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی تایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکا کارێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخودا بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ وە ئەوانە دەرنەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری لێ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەبەیانیان و ئێوارانداً (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت (دوریان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لە ستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا رێزو بەهرەی پێ بە خشیوون لە ناو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نی یە بەوانەی شوکرانە بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە بێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاک بکات ﴿فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەپاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ﴾ بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وابکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەلە ڕێزی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنمونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ ئەو (سزای)ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نی یە ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوەپەلە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا چاک ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنی یە کان هەر لای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خودا) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە وشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەلاپەک بکەوێتە خوارەوە خوا پێ ی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێلەیەک لە تاریکی یە کانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو وشکێک هەبێت ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيْلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لە شەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن هاتووە) ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِٱلنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ﴾ پاشان لە ڕۆژدا لە خەوبێدارتان دەکاتەوە ﴿لِيُقْضَىٰٓ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو (ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿۬﴾ ﴿وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ﴾ ئەو (خوا) زاڵ و دەسە لاندارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ و فریشتانێکتان بۆ دەنێرێت (کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتان) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ﴾ تاکاتی مردنی یەکێکتان دێت ﴿تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ نێردراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی یەك ناکەن (لە کارەکانیاندا) ﴿۝﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ مَوْلَىٰهُمُ ٱلْحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا کەسەروەری ڕاستەقینە یانە ﴿أَلَا لَهُ ٱلْحُكْمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بریار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسْرَعُ ٱلْحَٰسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿۝﴾ ﴿قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی ووشکانی و دەریا ﴿تَدْعُونَهُۥ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ کە هاوار و نزای لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَئِنْ أَنجَىٰنَا مِنْ هَٰذِهِۦ﴾ (ئەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم مەترسیی یە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی خوا دەبین ﴿۝﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسی یە ﴿وَمِن كُلِّ كَرْبٍ﴾ و لە هەموو نارەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ (لە گەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا بڕیار دەدەن ﴿۝﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلْقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەستەلاندارە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا﴾ کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوْقِكُمْ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ﴾ جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزا و ئازار بدات ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و ببرێکەنەوە ﴿۝﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِهِۦ قَوْمُكَ وَهُوَ ٱلْحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان پەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەڕێوبەرستان نیم ﴿۝﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا بڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە بەزووبی دەزانن ﴿۝﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی ئێمە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا۟ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر ﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ ٱلذِّكْرَىٰ مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لە گەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿۝﴾

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خزیان دەپارێزن هیچ پرسیارو تاوانێ ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَكِنْ ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام پێرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن ﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی کەیان کردووە بە گەمە و گاڵتەجاری ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندون ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾ وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردوویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بڕێتی بەك بدات لێ ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانەیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کەبێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ أَنَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك کەنەسوودمان پێ دەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزبینەوە لە ئایینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنمونی کردین (بۆ ڕێگای ڕاست)؟ ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ بەوێنەی ئەوکەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ ﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ لەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێی بەکی هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بەگوێیان نەکات) ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنمونی خوا ڕێ نمونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ بەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە(فەرمانمان پێدراوە) کە بەڕێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە) بترسین ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەموتان هەر بۆلای ئەو زاتە کۆ دەکرێنەوە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وەهەر ئەو خوایەیە کەئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێی بەشتێك بفەرموێ بە ئەویش دەست بەجێ دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆئەوە مولك و خاوەنێتی لەو ڕۆژەدا کەفوو دەکرێت بە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ ءَازَرَ﴾ وە(پیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا ءَالِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ بەڕاستی من تۆر گەلەکەت لە گومڕایی یەکی ئەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿۷۴﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُرِيٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بەو شێوەیە نیشانی ئیبراهیم مان دا ﴿مَلَكُوتَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ دەسەلآت و خاوەنێتی(خوا بۆ)ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ ٱلْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەپرێزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿۷۵﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ ٱلَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَءَا كَوْكَبٗا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّآ أَفَلَ﴾ بەلآم کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَآ أُحِبُّ ٱلْءَافِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا بێ خۆشم ناوێ ﴿۷۶﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا ٱلْقَمَرَ بَازِغٗا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّآ أَفَلَ﴾ بەلآم کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا ئەگەر پەروەردگارم ڕێنمونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومڕایان دەبم ﴿۷۷﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا ٱلشَّمْسَ بَازِغَةٗ﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَآ أَكْبَرُ﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّآ أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆرییش ئاوا بوو ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەڕیم لە هەرشتێ کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا ﴿۷۸﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرنەگێڕم بۆلای زاتێك ﴿فَطَرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفٗا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی تر ناکەم ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش بەیداکەران نیم ﴿۷۹﴾ ﴿وَحَآجَّهُۥ قَوْمُهُۥ﴾ (بەلآم ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵییان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّي فِي ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنِ﴾ فەرمووی ئایا ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنمونیی منی کردووە ﴿وَلَآ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِۦٓ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان ناگەیەنن) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّي شَيْـٔٗا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە ﴿۸۰﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِٱللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنٗا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێراوە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن) ﴿فَأَيُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِٱلْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستە ترە بە نەترسان (و ئارامی) ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿۸۱﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوٓاْ إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بەستەم (هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر ئەوانەش ڕێنموون کراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَٰهَآ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون کە دابوومان بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ لە بەرانبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لەئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنمونیمی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێش ڕێنمونیی نووحیشمان کرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ ولەنەوەکانی نووح داوود سولەیمان و ئەیووب و یوسف و موساو هارونمان (ڕێنمونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو چەشنە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾ وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِسْمَٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ هەریەکە لەمانە ڕێزماندراون بەسەر هەموو خەڵکیدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَابَآئِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ وَإِخْوَٰنِهِمْ﴾ هەروەها هەندێ لەباوك و نەوەو و براکانیان ﴿وَٱجْتَبَيْنَٰهُمْ وَهَدَيْنَٰهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و ڕێنمونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِي بِهِۦ مَن﴾ ئەوە ڕێنمونی خوایە ڕێنمونی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان ڕەوابدایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان هەموی بێ پاداشت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کە ﴿ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەریتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰٓؤُلَآءِ﴾ جا ئەگەر ئەوانە (قورەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُواْ بِهَا بِكَٰفِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەبەکی ترمان سپاردووە (جاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێی ﴿٨٩﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو پێغەمبەرانەی باس کران) کەسانێك بوون خوا ڕێنمونیی کردن ﴿فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ﴾ دەی بەپەڕەوی ڕێگەو وریبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا۟﴾ کاتێ ووتیان ﴿مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَىْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ ٱلَّذِى﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَآءَ بِهِۦ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموونیی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەلەکەکانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُۥ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی (کە قازانجتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کەزیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوٓا۟﴾ شتانێك فێر کراوون کەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَآ ءَابَآؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ هەرخوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕۆبچن. ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتەخوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و فەڕدارە ﴿مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەککە ودەوروبەری ئاگادار کەینەوەو بیانترسێنی ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەبێ بڕوا بەو (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیانکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەوکەسەستەم کارترەکەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِىَ إِلَىَّ﴾ یان بڵێ نیگا وسرووشم بۆکراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَىْءٌ﴾ بەڵام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووەدادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِى غَمَرَٰتِ ٱلْمَوْتِ﴾ وان لە ناڕەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ بَاسِطُوٓا۟ أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان) ﴿أَخْرِجُوٓا۟ أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم ناڕەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن) ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناڕاستان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ ءَايَٰتِهِۦ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟﴾ ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکە تۆوە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لەزەویدا) ﴿يُخْرِجُ ٱلْحَيَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری مردوانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لەپەرستنی ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بوونەوەیە ﴿وَجَعَلَ ٱلَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی خوای بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کەئەستێرەی داناوە بۆتان ﴿لِتَهْتَدُوا۟ بِهَا فِي ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لەمنداڵدانی دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بە ڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەووردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە) هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕوواندووە ﴿نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە (وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ ٱلنَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورما لە چەند پەلێکی هێشووی شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆرلە ترێ ی هەمە جۆر ﴿وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ﴾ هاو وێنە و لەیەکتر جیا جیا (لەتامدا) ﴿ٱنظُرُوٓا۟ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەی دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا۟ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتٍۭ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوبێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٌ﴾ چۆن منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿۱۰۲﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ چاوەکان بەی بێ نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ﴾ بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای وردبینە ﴿۱۰۳﴾ ﴿قَدْ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِۦ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرنیم بە سەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ﴿۱۰۴﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُوا۟ دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن خوێندەوتە وپێتووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُۥ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاک ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێک کەتێدەگەن و شارەزان ﴿۱۰۵﴾ ﴿ٱتَّبِعْ مَآ أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە ڕوو وەرگێرە لەهاوبەشبۆ بڕیارەدران ﴿۱۰۶﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُوا۟﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە هاوبەڵیان دانەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆردارو دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ﴿۱۰۷﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّوا۟ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێوو قسەی ناشرین مەڵێن بەوبت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّوا۟ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندوومانەتەوە بۆ هەموو تومەتێک کردەوەکەیان ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان پێ دەداتبەو کردەوانەی کەئەنجامیان دەدا ﴿۱۰۸﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ وە بەهێزترین سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت (لەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێی ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْءَايَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَآ إِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتە کایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿۱۰۹﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْـِٔدَتَهُمْ وَأَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە (کاتی هاتنی موعجیزەکان بەهۆی بێ بڕوایانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان) ﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا۟ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەک لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان دەهێڵین ﴿فِى طُغْيَٰنِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿۱۱۰﴾

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَآ إِلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (پێناوەر) انە بنارداية ﴿وَكَلَّمَهُمُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَىْءٍ﴾ و هەموو شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ روو بەروو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوٓا۟﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و بێ ئاگان ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێک دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَٰطِينَ ٱلْإِنسِ وَٱلْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِى بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخْرُفَ ٱلْقَوْلِ غُرُورًا﴾ ووتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ دەی لێیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵیدەبەستن ﴿وَلِتَصْغَىٰٓ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێیگرێ بۆ ئەو (ووتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ بەکشری دەکەن) ﴿أَفْـِٔدَةُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ دڵی ئەو کەسانەی بڕوایان نیی بە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بین بێ ی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا۟ مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەئا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿أَفَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْتَغِى حَكَمًا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە کەنارد وبەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿ٱلْكِتَٰبَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو بابەتێکە بەدرێژی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشیون ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُۥ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ﴾ چاک دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگومانداران مەبە ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و وتەی پەروەردگارت تەواو بووەو بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیارو ووتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گوتەرە کاری دەکەن ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاک دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ کێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگای ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان گرتووە ﴿فَكُلُوا۟ مِمَّا ذُكِرَ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِـَٔايَٰتِهِۦ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەئایەتەکانی خوا بڕوادارن ﴿

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزوی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرا بێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لەگوناهی ئاشکراو نهێنی واز بێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەگوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەستوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جائەگەر بەگوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (وانە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ فەراهەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە بەهیچ جۆرێ دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارانەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ وپیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (و کێ شیاو ترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەزوویی ئەوانەی تاوانبان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی وڕیسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ﴾ جا هەرکەسێك خوا بەویست رێنموونی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وبڕوا هێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ﴾ وەهەرکەس خوابیەوێت گومڕای کات (لەبەر نەشایستی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سنگی زۆر تەنگ دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز بێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەناڕەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ﴾ بەو جۆرەخوا پیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەرئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای بەرەوردگارتە کەڕێك و ڕاستە ﴿قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کەبیربکەنەوە ﴿٢٦﴾ ﴿لَهُمْ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانەیە لای بەرەوردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەوو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکە ﴿قَدِ ٱسْتَكْثَرْتُم مِّنَ ٱلْإِنسِ﴾ بێگومان لێتوە زۆر کەسیان لەئادەمیەکان گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا ٱسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ ئەی بەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت. ﴿وَبَلَغْنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِىٓ أَجَّلْتَ لَنَا﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کرد بووین. ﴿قَالَ ٱلنَّارُ مَثْوَىٰكُمْ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێنەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە ﴿٢٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّى بَعْضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضًۢا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانمان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِى﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێنێتەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان نەترساندن ﴿قَالُوا۟ شَهِدْنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیاخەڵەتاندینی ﴿وَشَهِدُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا۟ كَٰفِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەبەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابوون ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری ئێ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنەکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆکێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بریاریاندا بۆ خوالەوەی کە (خوا) دروستی کردو دای هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لەکشتوکاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان وونیان لەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جائەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وەئەوەش بۆ خوایەئەوەدەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە: خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ لەبەو شێوەیە شەیتانەکان کۆشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان)وە بۆ ئەوەی ئایینە کەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ بالەگەڵ ئەو درۆو دەڵەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُوا۟ هَٰذِهِۦٓ أَنْعَٰمٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ ومالآت وکشتوکاڵێکن کەقەدەغە کراون ﴿لَّا يَطْعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ﴾ تایبێ لێیان بخوات کەسانێك ئەێ خۆمان بمانەوێت ﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بەگومانی خۆیان ﴿وَأَنْعَٰمٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ مالآتێکیش پشتیان قەدەغە کرابوو (تایبە باریان لێ بنرێ یا سواریان بین) ﴿وَأَنْعَٰمٌ لَّا يَذْكُرُونَ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و مالآت هەیە (لەکاتی سەربڕین دا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿افْتِرَآءً عَلَيْهِ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەستەنێت ﴿وَقَالُوا۟ مَا فِى بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسکی ئەم ئاژەڵ و مالآتانە دایە ﴿خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بەنێرینە کانمانەوە (بیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِنَا﴾ وە قەدەغە کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَآءُ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوون ئەوا هەموو تیایدا هاوبەشبوو بەشدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەزوویی خوا سزای ئەم پێناسە (نەفامانە) یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ﴿قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓا۟ أَوْلَٰدَهُمْ﴾ بەڕاستی زیانباربوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەنەفامی ونەزانی ﴿وَحَرَّمُوا۟ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغەکرد ﴿ٱفْتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا۟ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گومڕابوون و ڕێنمووئی کراو نەبوون ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٍ﴾ وە تەنها خوایە کەبەدی هێناوە باخاتی ﴿مَّعْرُوشَٰتٍ﴾ کەپڕو هەرزاڵە بۆ کراو(یا ساق هەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَٰتٍ﴾ وە کەپڕو هەرزاڵە بۆ نەکراو(ساق کورت) ﴿وَٱلنَّخْلَ وَٱلزَّرْعَ﴾ وە دار خورماو کشتوکاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُۥ﴾ جیاواز لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ زەیتوون و هەنارەیشی (بەدی هێناوە) ﴿مُتَشَٰبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ﴾ لەیەك چوو (لەوێنەو دیمەندا) و لەیەك نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُوا۟ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبومی کاتێك هاتەبەر ﴿وَءَاتُوا۟ حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەو چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوٓا۟﴾ و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لەئاژەڵ و مالآتیش هەندێکی بارهەڵگرەو هەندێکی بۆ کوڵك و خوری (کەواخەرو فەرشی لێ دروست دەکرێت) ﴿كُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیبوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بێگومان شەیتان دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە.

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و مالاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلْمَعْزِ ٱثْنَيْنِ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێجوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە ﴿نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (لەخواوە) ﴿وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشەوڵاخ دووان (نێرو مێیەك) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێجوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وڵاخە) مێینەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادەو شایەدبوون ئەو کاتەی کە خوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغەکردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەم کارتر ە کەدرۆ بەدەم خوا وە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنمونیی کۆمەڵی ستەم کاران ناکات ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەلاڵی دەست نەکەوت) با زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جوولەکە حەرامماان کرد ﴿كُلَّ ذِى ظُفُرٍ﴾ هەموو چرنوکدارێك (باڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلْبَقَرِ وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕو بزنیش پیو وبەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلْحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆلەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکا بێت بەئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﷺ

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەوا (پێیان) بڵێ پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزاو تۆڵەی ئەو (خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن: ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆخوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزاو تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری ببڕن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێك ناکەون بێجگە لەگومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هەر لەخۆتانەوە بەگۆترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز و(دەسەڵات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر (خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتییان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێن هەواو هەوەس وئارەزواتی ئەوانە مەکەوە کەباوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێن ئەوانەش مەکەوە کەبڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بابیخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە کەوا) هیچ شتێك نەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوك و دایکدا ئاکار چاك و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو کردەوە زۆر بەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە) ئەوەش پەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی نێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەجوانترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تا باڵغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با (لەدژی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی ببەنەسەر ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥١﴾ ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرە ڕێگا وڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾ ﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموونیی و میهرەبانی بێ ﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەحوزوری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ وپیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوورو جوولەکە) نێراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبْلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین ﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لە پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموونیی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەم کار ترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەو دوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی ﭺ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ﴾ یان بە پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێی: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿۞ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئایینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە ﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك كەكردوویانە ﴿۞ مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لەڕۆژی دواییدا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات ﴿فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە ستەمیان لێ ناكرێت ﴿۞ قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من بەپەروەردگارم ڕێنمونیی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئایینێكی زۆر ڕاست و پاك (كەهیچ لارییەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئایینی ئەو ئیبراهیمەیە كەلەهەموو ئایینە ناراستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران نەبووە ﴿۞ قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێی بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿۞ لَا شَرِيكَ لَهُۥ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە من یەكەمی ئەو هەموو موسڵمانانەن و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿۞ قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِى رَبًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا بەڕستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ﴾ لەكاتێكدا ئەو بەپەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای بەپەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەمجا هەواڵنان پێ دەدا بەوەی كەلێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿۞ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە خوا لەو زاتەیە كە لێوەی كردووە بەجێنشینانی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی ترتاندا ﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿۞﴾

سورەتی ﴿ الأعراف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓصٓ﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەمانای مەبەستی پێی، بۆ زانیاری زیاتر سەبری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە نامەیەکە نێراوەتە خوارەوەبۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتبە دڵ تەنگ مەبە(بەپەرەو نەکەرانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان) بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریش بێ بۆ بڕواداران ② ﴿ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بەپەرەوی ئەوە بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ وە بێجگە (خودا) شوێن هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بە پشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ③ ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد ﴿فَجَآءَهَا بَأْسُنَا بَيَٰتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَآئِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و بشووی نیوەڕۆدا بوون. ④ ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَىٰهُمْ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَآ﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت: بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین. ⑤ ﴿فَلَنَسْـَٔلَنَّ ٱلَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بڕسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا (کە چۆن پێشوازیبان لێکردن) ﴿وَلَنَسْـَٔلَنَّ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان بڕسیارێش دەکەین لەپێغەمبەران (کە چۆن وەڵامیان دراندەوە). ⑥ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان دەگێڕینەوە لەرووی زانیاریەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ⑦ ﴿وَٱلْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژەدا دەبێت و گومانی تێدا نی یە ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ جاهەر کەس کێشراو (ی چاك) بکانی قورس بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانەن ڕزگار و گەیشتوو بەئامانج ⑧ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە هەرکەس کێشراوی (چاکەکانی) سووك بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیانیان دۆڕاندووەو زەرەر مەندبوون ﴿بِمَا كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی ئێمە (و بەدڕویان دانا) ⑨ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّٰكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ و جێگیرکرد لەزەوی بدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ⑩ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَٰكُمْ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ﴾ پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە ببەن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ هەموویان بەکەسر سوژدەیان برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ⑪

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کەسوژدە نەبەیت کاتێک فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی: من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووەو ئەوت لەقوڕ دروست کردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی: (لە بەهەشت) بەرزبوونەخوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نی یە لەو (بەهەشتە)دا خۆت بەگەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ بەکەسەر دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبێ نرخ و ڕیسوایانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەمرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی: بێگومان تۆ لەمۆڵەت دراوانیت ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ ووتی ئەی بەڕوەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ کەمجا سوێندیبێ بێگومان بۆیان دەچم لەبێشیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَن أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لەلای ڕاستیان و لەلای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ کەوسا نابینی زۆربەیان سوپاس گوزارین ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی: دەرچۆ تێیدا بەلۆمەکراوی و دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندیبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ بەڕ دەکەم لەئێوە هەموتان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ وە(ووتمان) ئەی ئادەم تۆو هاوسەرەکەت نیشتەجێ ی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن لەهەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەلام نزیکی ئەو دەرەختە مەکەونەوە ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەگێشا لەستەم کاران دەبن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ کەمجا شەیتان خەیاڵ و خەتەرەو وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەریخات بۆیان لەو عەیب و عەورەتەی کەشاردبوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن: پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەک) بەرگری لەو دەرختەی لێ نەکردون ﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەنەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا) بمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بەخەڵەتاندن هانی دان ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێک (لەبەرووبومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بەداپۆشینی خۆیان بەگەلای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە بەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لە گەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەک ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی لەزەوی دا دەژین و لەوپشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەوپش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ نارد دوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش(مان بۆ نارد دوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی ترسان لەخوا و پارێزکاری چاکترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەرچۆنێ باوک و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە کەئێوە نەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێک کردەوەیەکی زۆر بەدو ناشرینیان دەکرد (کەبەپووتی تەواف کردن نموونەیە کەیانی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت: لە باوو باپیرانمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی پەو (کردەوە)ی پێ داوین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێک دەڵێن کەنایزانن و بێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆزانە هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆنێ لە بەکەم جارەوە (خوا) دروستی کردون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنمونیی کردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونیی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتێکتاندا) ﴿وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (لەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (نازونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَٱلۡإِثۡمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا﴾ وە(حەرامی کردوە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞۖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسۡتَأۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ ئایەتەکانی منبان بۆ دەخوێندنەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە نا فەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکار ترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ﴾ دەیانمرێنن و(گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو نزاتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و وون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لە گەڵ ئەو ئومەتانەی کە پێش ئێوە وە بوون لە جنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناوبەوە نەفرین لە هاوبیرانی دەکات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾ هەتا هەموو دەگەن بەیەك و کۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواپینە کانیان (کەشوێن کەوتووبوون) دەربارەی پێشەوا کانیان (کەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە ئێمەیان گومڕا کرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لە ئاگردا دووقات سزایان بدە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەرکامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن وبێ ئاگان ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاولێکراوەکان بە شوێن کەوتووەکانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێکتان بەسەر ئێمەدا نییە ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان کرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ وەخۆیان بەگەورەو زل دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاکانی ئاسمانیان بۆ ناکرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر نەچێتە بەکونی دەرزی دروماندا (ئەمەش مەرجێکە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە تاوانباران دەستێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ کەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە) ﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە وکردەوەی چاکیشیان کردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داواڵە هیچ کەس ناکەین زیادلەتوانای خۆی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ کەوان هەمیشەبین تێیدا ﴿٤٢﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بووبێنت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لەکینە و ڕق (دەربارەی بەکتری) ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر (کۆشك وباخەکان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی کەڕێنمونیی کردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ کە ئێمە هەرگیز ڕێبازی ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ نەگەر خوا ڕێنمونیی نەکردبنایە ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێندبەخوا پێغەمبەرانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا ﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەکرێت بەمەی کەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو کردەوە (چاکانەی کە) دەتان کرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابین ڕاست بوو پێی گەیشتین ﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جارچیەک جاری دەدا لەنێوانیاندا ﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٤﴾ کەئەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرەهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو ڕێگایە) بەخوار و ناڕێک نیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ﴾ ولەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەک هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێک هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆری نیشانە (وشیوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ أَنۡ سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە ناوبەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێک ڕووبان لادرێ و وەرگێڕدرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٧﴾ مەمانخەنە ڕیزی گەلمی ستەم کاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێک بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی یان دا دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن ﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە (هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن ﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان بێ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێک لەو ڕۆزیەی کەخوا پێی بەخشیوون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەلامیاندا) دەڵێن: خوا هەردووکی لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئایینەکەی خۆیان کردبووە ﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقالی یێ سوود و گالتە جاری ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵبخەڵەتاندن ﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیر خۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەرجۆرێنیک ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبۆوە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی) ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَٰهُم بِكِتَٰبٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون ﴿فَصَّلْنَٰهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێک بڕوا دەهێنن ﴿۵۲﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُۥ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەرەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِى تَأْوِيلُهُۥ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەرەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێردراوەکانمی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا۟ لَنَآ﴾ جا ئایا (ئەمڕۆ) تکا کارانێک بۆ ئێمە هەبە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ ٱلَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی جاک بکەین نەک ئەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿۵۳﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ بەڕاستی پەروەردگار تان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بوونەوە سەر عەرش و قەرارى گرت (ئێمەی ئێمانمان پێ یەتی بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کراڵە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنێتیە کەی نەزانراوەو پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ﴾ بەتاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوە بەخێرایی ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ﴾ زێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ﴾ بێدارین کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿۵۴﴾ ﴿ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپارێنەوە بەزەلیلی (و کڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست دڕێژی کارانی خۆش ناوێت ﴿۵۵﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَٱدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿۵۶﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦ﴾ بەمووژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەورى قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ ٱلْمَآءَ﴾ جا بەو (هەورە) باران دەباردێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبومێك دەردەهێنین (لەزەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ هەربەوشێوەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (وزیندووبان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿۵۷﴾

﴿وَٱلْبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُۥ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ﴾ ڕووەك و شینایيەکەی بەفەرمانی پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَٱلَّذِى خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ دەرك و دالّ نەبێ لێ ی نادرێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە ئایەتەکانی خۆمان یاس دەکەین ﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك کە سوپاسگوزارین ﴿٥٨﴾ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ سوێند بەخوا بێنگومان ئێمەنوحمان ڕەوانە کرد بۆ لای گەلەکەی ﴿فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ووتی: ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ ئێوە هیچ بەپەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِۦٓ﴾ کاربەدەست و دەسەلاّتدارانی گەلەکەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەکی ئاشکرادا دەبینین ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِى ضَلَٰلَةٌ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڵکو من نێردراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٦١﴾ ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٦٢﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان (کەنووحە) ﴿لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا۟﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان کاتەوە وبنانترسێنێت و خۆتان بپارێزن (لەنا فەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٦٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَٰهُ﴾ دوای ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِى ٱلْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەوانەش لە گەلیدا بوون لەکەشتیەکەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە ئایەتەکانمان نوقمان کردن و خنکاندمان ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵی (دڵ) کوێران بوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ئاردمان بۆ لای گەلی عاد براکەیان کە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ هیچ بەپەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزکار نابن ولەخودا ناترسن؟! ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەلاّتدارانەی کە یێ بڕوایبوون لە گەلەکەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِى سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامی دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وە بەڕاستی وا گومان دەبەین کە تۆ لەدرۆزنان بیت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِى سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە منادا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڵکو من نێردراوێکم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە ﴿٦٧﴾

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەتێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا۠ لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ تێوە ئامۆژگاریەکەرێکی دەستپاک و تەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (نیگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێک لەخۆتان تا بتانترسێنێت ﴿وَٱذْكُرُوٓا۟ إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ تێوەی کرد ﴿خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِى ٱلْخَلْقِ بَصْۜطَةً﴾ وە لەش وقەلافەتی تێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَٱذْكُرُوٓا۟ ءَالَآءَ ٱللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ لەوەی ڕزگارتان بێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ ٱللَّهَ وَحْدَهُۥ﴾ وڕوتیان ئایا بۆ تەوە هاتووی بۆ ئاومان کەبەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوک و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ کەواتە تەو (سزایەی) کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ﴿٧٠﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاست گۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی: بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَٰدِلُونَنِى فِىٓ أَسْمَآءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵدا دەکەن دەربارەی چەند ناوێک ﴿سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم﴾ کەتێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتانێک ﴿مَّا نَزَّلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردۆتە خوارەوە ﴿فَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ ئەوسانەوو لەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەک لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَمَا كَانُوا۟ مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەناو باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ جگە لەو بەڕستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ تێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِىٓ أَرْضِ ٱللَّهِ﴾ جا لێی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوٓا۟ إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کە خوا ئیوەی گێڕا ﴿خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین لەپاش هۆزی عاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ ٱلْجِبَالَ بُيُوتًا﴾ وە لەشاخەکانی دا، مالّ و خانوو دائەتاشن ﴿فَٱذْكُرُوٓا۟ ءَالَآءَ ٱللَّهِ﴾ دەبیربکەنەوە لەچاکە گەورەکانی خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەولاتدا (و مەبن بەخراپەکار و گێژە شێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦ﴾ دەسەلاتدارە لووت بەرزەکانی گەلەکەی ووتیان ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ بەوانەی لاوازو ژێر دەستە کرا بوون ﴿لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَٰلِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە کراوە لەلایەن پەروەردگارییەوە ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّا بِمَآ أُرْسِلَ بِهِۦ مُؤْمِنُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بڕواداریین بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی ووتیان ﴿إِنَّا بِٱلَّذِىٓ ءَامَنتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێی هێناوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا۟ ٱلنَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا۟ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشییان کرد لەفەرمانی پەروەدگاریان ﴿وَقَالُوا۟ يَٰصَٰلِحُ﴾ وە ووتیان: ئەی صالح ﴿ٱئْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ئەوە بەئێمە (سزا) ی بەئێمە دەدەیت بۆسان بێنەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی بەتین لێیی دان ﴿فَأَصْبَحُوا۟ فِى دَارِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر هەمووییان لەمالّ وخانووەکانیان دا بوون بەلاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان(و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّى﴾ وە فەرموی ئەی گەلەکەم سوێندەبەخوا بەڕاستی پەیامی بەروەردگارەمپێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بوم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان خۆشناوێت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە لوطیشمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾ چۆن ئێوە ئەو کارە زۆرە بەدو خراپە دەکەن کە (نێر بازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ هیچ کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەبیسەی)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ وە وەلامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی کەوتیان ﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لوط و ئیماندارەکان) هەربکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەراستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاک و تەمیز ڕادەگرن ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکەی کە لەتیاچوان بوو ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسەرا باراندن (بەرد بارانمان کردن) ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیر کە سەرئەنجامی تاوان باران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شووعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ئەمرووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ کەواتە لە پێوانە و کێشانەتان دا ڕێنك و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێنگایەك دامەنیشن (ڕێنگە مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێنگەی خوا بکەن ﴿مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێناوە ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێنگای خوا بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوە کە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَانظُرُوا﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێردراوە ﴿وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَاصْبِرُوا﴾ ئەوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦ﴾ ئەو کاربەدەستە وەدەستەلاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دانەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا ووتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَٰشُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین. ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِن قَرْيَتِنَآ﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئایینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی: ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَٰرِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیش نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿قَدِ ٱفْتَرَيْنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە. ﴿إِنْ عُدْنَا فِى مِلَّتِكُم﴾ کەگەر بگەڕێینەوە ئاوا ئایینەکەتمان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ئاو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت. ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە. ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا ٱفْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (ووتیان): ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْفَٰتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿۸۹﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦ﴾ دەستەو تەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون ووتیان ﴿لَئِنِ ٱتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێندیان بە خوا لەگەڵ تێوە شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿۹۰﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوە وە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا۟ فِى دَارِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جوولە کەوتن) ﴿۹۱﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا۟ فِيهَا﴾ (وا تیا چوون) وەک هەرگیز لەو ماڵانە نەدانە بوون (وتێیدا نەژیابن) ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُوا۟ هُمُ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارەمەند بوون ﴿۹۲﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئینجا (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰقَوْمِ﴾ فەرمووی بیان: ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى﴾ سوێندبە خوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئینجە گەیاندە ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ ءَاسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَٰفِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕوا و کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿۹۳﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِّن نَّبِىٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێک پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّآ أَخَذْنَآ أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان نووش کردووە ﴿بِٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (بەزیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ تاڵە پەروەردگار بپاڕێنەوە و بەشیمان ببنەوە ﴿۹۴﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلْحَسَنَةَ﴾ لەدوایبدا خراپە و ناخۆشیە کەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَوا۟﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەتدا. ﴿وَّقَالُوا۟﴾ وە ووتیان: ﴿قَدْ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و نەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿۹۵﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار وگوندەکان ﴿ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان بپارێستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَٰتٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی دەرگای بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا۟﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان) ﴿فَأَخَذْنَٰهُم﴾ ئەمجا تێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی دەیان کرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ ٱلْقُرَىٰٓ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شار وگوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی سزای تێمەیان بۆ بێت ﴿بَيَٰتًا﴾ لەو کاتەی کە خەڵکەکە نوستوون ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون ﴿٩٧﴾ ﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ ٱلْقُرَىٰٓ﴾ وە ئایا خەڵکی ئەو شار وگوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی کەسزای تێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن ﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا۟ مَكْرَ ٱللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باک بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ ٱللَّهِ﴾ دەی کەس لە پیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ جگەلە کەسانی زەرەرمەند نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبۆتەوە بۆ ئەوانەی زەویبان بە میراث بۆ دەمێنێتەوە ﴿مِنۢ بَعْدِ أَهْلِهَآ﴾ دوای (تیا چوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَآءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿أَصَبْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەڵایان دەکەین ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر دەنێین بەسەر دڵیان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر لەوان (هیچ پەند وئامۆژگارییەک) نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿تِلْكَ ٱلْقُرَىٰ﴾ ئەو شار وگوندانانەی (کە ویرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآئِهَا﴾ هەندێک لە هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێندبەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان بۆهات بەبەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا۟ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی بێ باوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ پەیمانێک بن ﴿وَإِن وَجَدْنَآ أَكْثَرَهُمْ لَفَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و ناوانبار) بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا۟ بِهَا﴾ بەلام ئەوان بەنیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ جا بڕوانە و سەرنج بدە کەسەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰفِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی: ئەی فیرعەون ﴿إِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَلَّآ أَقُولَ﴾ وا شیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم. ﴿عَلَىٰٓ أَلَّآ أَقُولَ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون. ﴿فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزە یەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا موسا گۆچانەکەی فڕێدا. ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ بەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ناشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگدارببو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست ودەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون ووتیان: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (موسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وواڵاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان: ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (موسا) وبراکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆئەو شارانەی (جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان: ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر موسا دا)؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی: بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ: ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لەنزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی موسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (موسا) ووتی: ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد ﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ موسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆینەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بووبەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو بووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوا﴾ (ساحیرەکان) ووتیان: ﴿ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هارووندە ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون ووتی: ﴿ءَامَنتُم بِهِۦ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی ئێزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەراستی ئەمە ﴿لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا. ﴿لِتُخْرِجُوا مِنْهَآ أَهْلَهَا﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن. ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان ببڕم ﴿مِّنْ خِلَٰفٍ﴾ بەپێچەوانەوە (چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتان هەڵدەواسم ﴿قَالُوٓا﴾ ووتیان: (بەفیرعەون) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیایین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لەئێمە نی یە ﴿إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا﴾ جگەلەوەی کە ئێمە باوەڕمان بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَآءَتْنَا﴾ کاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَآ أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانەیەتی بمان مرێنە ﴿وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێک لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون ووتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُۥ﴾ ئایا واز لە موسا و هۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی لەوە وڵاندا (خاکی میسردا) خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَ﴾ و دەست لەخۆزت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿سَنُقَتِّلُ أَبْنَآءَهُمْ﴾ لەمەوە دوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسْتَحْىِۦ نِسَآءَهُمْ﴾ وئافرەتانیان دەهێڵینەوە بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن). ﴿وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَٰهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿ٱسْتَعِينُوا۟ بِٱللَّهِ وَٱصْبِرُوٓا۟﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و خۆ ڕاگر بن. ﴿إِنَّ ٱلْأَرْضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی مولکی خوایە. ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ دەیدا بەهەرکەس لەبەندە (شیاوەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی چاک بۆ خوانەناسانە ﴿قَالُوٓا﴾ (گەلەکەی) ووتیان: ﴿أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ ئاومان ئازار دراین ﴿وَمِنۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ئاومان (بەپێغەمبەرایەتی) ﴿قَالَ﴾ (موسا) لەڕەسووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ﴾ بەلکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان لەناو بەرێنت ﴿وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین (ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی ﴿فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروەدەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بِٱلسِّنِينَ﴾ بە ووشکەسالی وقات وقڕی ﴿وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەرو بوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَّعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوەو (پەند وەربگرن) ﴿۱۳۰﴾

﴿وَإِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلْحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە (لە سەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُوا۟ لَنَا هَٰذِهِۦ﴾ دەیان ووت: ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵا خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُوا۟ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شووم‌ی موسا و شوێن کەوتووانیەوە ﴿أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمْ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بێدارین بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەڵایانەوە شووم و خراپە لە لایەن خواوەیە (نەک موسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان ونازانن ﴿۱۳۱﴾ ﴿وَقَالُوا۟﴾ دەیان ووت (بە موسا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِۦ مِنْ ءَايَةٍ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ بهێنی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێ ی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پێ ناهێنین ﴿۱۳۲﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش نارد مانە سەریان ﴿ٱلطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَٱلْجَرَادَ﴾ وکوللە ﴿وَٱلْقُمَّلَ﴾ ونەسێ ﴿وَٱلضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن ﴿ءَايَٰتٍ مُّفَصَّلَٰتٍ﴾ کەچەند بەلگەو موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی کە بڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُوا۟ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿۱۳۳﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ ٱلرِّجْزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزاو بەڵایان بەسەردا هات ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان: ﴿يَٰمُوسَى ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی موسا لە بەرەوەردگارت بپارێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەک بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا ٱلرِّجْزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵا و سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ دێنین ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لە گەڵدا دەنێرین ﴿۱۳۴﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ ٱلرِّجْزَ﴾ بەڵام کاتێک سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُم بَٰلِغُوهُ﴾ تاگەیشتنە ماوەی دیاری کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿۱۳۵﴾ ﴿فَٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ فِى ٱلْيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُوا۟ عَنْهَا غَٰفِلِينَ﴾ وهەمیشە لێی یان بێ ئاگا بوون ﴿۱۳۶﴾ ﴿وَأَوْرَثْنَا ٱلْقَوْمَ ٱلَّذِينَ﴾ ئینر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ کرد ﴿كَانُوا۟ يُسْتَضْعَفُونَ مَشَٰرِقَ ٱلْأَرْضِ وَمَغَٰرِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەلات و ڕۆژئاوای ئەو وولاتەدا ﴿ٱلَّتِى بَٰرَكْنَا فِيهَا﴾ کەپیست و بەرەکەتمان تێ خست بوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوی ئیسرائیل ﴿بِمَا صَبَرُوا۟﴾ بەهۆی ئارامگری یانەوە (لەسەر ناڕەحەتی بەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان وتێکماندا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُۥ﴾ ئەو کۆشک و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا۟ يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (میوە و ڕەز وباخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ﴿۱۳۷﴾

﴿وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ ئەمجا ئەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە (فیرعەون و گەلەکەیمان تێدا خنکاند) ﴿فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێک بوون ﴿يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ﴾ بەردەوام خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُواْ يَٰمُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان: ئەی موسا ﴿ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ﴾ هەروەک ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ موسا فەرمووی: ﴿إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوشاوەیە ﴿قَالَ﴾ (موسا) فەرمووی: ﴿أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِيكُمۡ إِلَٰهٗا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم ؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە (ئەو خوایە) رێزی داوون بەسەر جیهانیانەدا ﴿وَإِذۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو وەختەی رزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کە ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ وە لەو (ئازاردانە)تاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە موسا دا ﴿ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ﴾ سی شەو ﴿وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ﴾ بەدە شەوی تر ماوەکەمان تەواوکرد ﴿فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ﴾ تەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ﴾ موسا بە هارووڕنی برای ووت ﴿ٱخۡلُفۡنِي فِي قَوۡمِي﴾ تۆ لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصۡلِحۡ﴾ و کاری چاک بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ سَبِيلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ و شوێنی ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا﴾ جا کاتێ موسا هات بۆ کات و شوێنی دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆکردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ و پەروەردگار ووتوویژی لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ﴾ خۆتم نیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ لَن تَرَىٰنِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری (لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۖ﴾ ئەوە دوای کەمێک تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ﴾ جا کاتێک پەروەردگاری خۆی دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُۥ دَكّٗا﴾ شاخەکەی وورد و هان کرد (و لە گەڵ زەویدا تەختی کرد) ﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗا﴾ و موساش بەبێ هۆشی کەوت بەڕووداو ﴿فَلَمَّآ أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا هاتەوە (چاک بووبەوە) ﴿قَالَ سُبۡحَٰنَكَ﴾ فەرمووی: پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار) ﴿تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوا دارنم ﴿

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ئەی موسا ﴿إِنِّي ٱصْطَفَيْتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردوە بەسەر هە موو خەڵکی دا ﴿بِرِسَٰلَٰتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَٰمِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت راستەوخۆ) ﴿فَخُذْ مَآ ءَاتَيْتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێتم بەخشیوی تونـد دەستی پێبـوە بگـرە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﷻ ﴿وَكَتَبْنَا لَهُۥ فِي ٱلْأَلْوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەرووڵی (کە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ کەواتە (موسا) بەتوندی بیانگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بکەن بـە جوانتـر و چاکترینیان ﴿سَأُوْرِيكُمْ دَارَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێنی لەسـتوور دەرچووانتان نیشـان دەدەم ﷺ ﴿سَأَصْرِفُ عَنْ ءَايَٰتِيَ﴾ لایـان ئـەدەم لـە بەڵگـە و نیشـانە و ئایەتەکانـم ﴿ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ کەوانەی کە خوایان بە گەورە دادەنێن لەسـەر زەویدا ﴿بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بەناهەق و نـاڕەوا ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ ءَايَةٍ﴾ ئەوانـە ئەگـەر هەمـوو ئایـەت و موعجیزەیـەك ببیـنن ﴿لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ باوەڕیـی ناهێنـن ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ ٱلرُّشْدِ﴾ وە ئەگـەر ئاڕاستـەی ڕاسـت و دروسـت ببیـنن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ نایکـەن بـە ڕێبـازو ئاڕاستـەی خۆیـان ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ ٱلْغَيِّ﴾ وە ئەگـەر ڕێگـەی گومڕایـی و ئاڕاستـەی چـەوت ببیـنن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ دەیکـەن بـە ئاڕاستـەی و ڕێبـاز بۆ خۆیـان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا﴾ هەمـوو ئەمانە لەبـەر ئەوەیـە کە بەڵگەو نیشـانەکانی ئێمەیـان بـەدرۆ دەزانـی ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَٰفِلِينَ﴾ وە هەمیشـە بـێ ئاگا بـوون لێیـان ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە کەسـانێك کـە بەڵگەو نیشـانەکانی ئێمەیـان بـە دروزانـی ﴿وَلِقَآءِ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ هەروەهـا دیـداری ڕۆژی دوایـیان (بـە دروز زانـی) ﴿حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ﴾ کارو کـردەوەی (چاکیـان) بـە هیـچ دەرچـوو (پوچـەڵ بوویـەوە) ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا جگەلەو (خراپانە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﷺ ﴿وَٱتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ وە هۆزی موسا پاش (ڕۆیشتنی) موسا دروستیان کرد ﴿مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان پەیکەرەی گوێرەکەیەك ﴿لَّهُۥ خُوَارٌ﴾ کە قوڕەی (وەك گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾ ئایـا ئەوانـە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسـەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ و هیچ ڕێبازێکیشیان نیشـان نـادات ﴿ٱتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُوا ظَٰلِمِينَ﴾ و ئەوانە سـتەمکاربوون ﷺ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيْدِيهِمْ﴾ وە کاتـی لـە دەستیان دەرچـوو (زۆر پەشـیمان بوونـەوە) ﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کـە بێگومـان گومڕبـوون ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان: ﴿لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ سـوێند بـە خـوا ئەگـەر پەروەردگارمـان بەزەیـی پێنمانـدا نەیەنـەوە ﴿وَيَغْفِرْ لَنَا﴾ وە لـە گوناهەکانمـان خـۆش نەبێـت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمـە لـە زیـان لێ کەوتوان دەبین ﷺ

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ جا کاتێ موسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَٰنَ أَسِفًا﴾ بەڕق و تووڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (موسا) وتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنۢ بَعْدِىٓ﴾ لە دوای من ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا بەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى ٱلْأَلْوَاحَ﴾ (موسا) تەختەکانی (تەورات) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيْهِ﴾ وە (قڕی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) ووتی: ﴿ٱبْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ ٱلْقَوْمَ ٱسْتَضْعَفُونِى﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا۟ يَقْتُلُونَنِى﴾ نزیک بوو بسم کوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِىَ ٱلْأَعْدَآءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا دامەنێ ﴿قَالَ﴾ (موسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِأَخِى﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانانیت ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونەبەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا. ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەینەوە ﴿وَٱلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَءَامَنُوٓا۟﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى ٱلْغَضَبُ﴾ جا کاتێ موسا تووڕەیی یەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ ٱلْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەورات) هەڵگرتەوە ﴿وَفِى نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و نوسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنمووئی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿وَٱخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُۥ﴾ وە موسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَٰتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە یەکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستبەکەیان، جا کاتێک هاتنە ئەوێ ووتیان بە موسا بروات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لە گەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّآ أَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان وبومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێک کە بوومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (موسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر بتویستایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّىَّ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل ونەفامەکانمان تەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِىَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَآءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِى مَن تَشَآءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنمووئی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش بەبە و ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْغَٰفِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿وَٱكْتُبْ لَنَا فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ إِنَّا هُدْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئەی پەروەردگارم بۆ ئێمە لە دونیا و قیامەتدا چاکەمان بنووسە ﴿قَالَ عَذَابِىٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ﴾ (خوا) فەرمووی: سزای من بە هەر کەسێک بوێت دەیدەم ﴿وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ﴾ بەزەیی من هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ جا بۆ ئەوانە دەینووسم کە ﴿وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەی باوەڕ بە نیشانەکانمان دەهێنن ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلْأُمِّىَّ﴾ ئەوانەی شوێن پێغەمبەرێک دەکەون کە نەخوێندەوار بووە ﴿ٱلَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ﴾ ئەو کەسەی کە ناوی لە تەورات و ئینجیلدا نووسراو دەبینن ﴿يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمانیان پێ دەکا بە چاکە ﴿وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ ڕێیان لێ دەگرێ لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە پاک و حەڵاڵەکان بۆ حەڵاڵ دەکا ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ﴾ شتە پیس و حەرامەکان لەسەر حەرام دەکا ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ بارگرانی و سەختی لەسەر لادەبا ﴿وَٱلْأَغْلَٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ و ئەو زنجیرانەی کە لەسەر بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان پێ هێنا و پشتیوانیان لێ کرد ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ و یارمەتیان دا ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلنُّورَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ و شوێن ئەو ڕووناکییە کەوتن کە لەگەڵ ئەو نێردراوە دابەزێنرا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە ڕزگاربووانن

﴿وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَۚ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿عَذَابِيٓ﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُۖ﴾ دووچاری هەرکەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ﴾ وە بەزەیی و رەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێن پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراویی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَٱلۡأَغۡلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو (پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو قەدریان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە لەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو (کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی مەحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و بەووتەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی مووسادا ﴿أُمَّةٞ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَٰهُمُ ٱثْنَتَىْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا کرد ﴿إِذِ ٱسْتَسْقَىٰهُ قَوْمُهُۥٓ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ کرد (لە تینواندا) ﴿أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەبەردەکە ﴿فَٱنۢبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئینجا دەست بەجێ لێی هەلقوڵا ﴿ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْغَمَٰمَ﴾ وەهەورمان کرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و بالندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ لەوڕزق و ڕۆزیە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وەئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿۝﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێ بەوان وتورا ﴿ٱسْكُنُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیست المقدس) نیشتە جێ ببن ﴿وَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە (خواردنە کانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ﴾ و بڵێن: (داوای) لێبمە سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە بڕونە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٰتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانە کانتان دەبوورێین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ لەئایندەدا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿۝﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کەستەمیان کرد گۆڕیبیان ﴿قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (ووتەی) کە پێیان ووترا بوو بەووتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ لێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان نارد سەریان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿۝﴾ ﴿وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿ٱلَّتِى كَانَتْ حَاضِرَةَ ٱلْبَحْرِ﴾ کە لە نزیك دەریا(ی سور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ کە لە ڕۆژی شەممەدا دەستدرێژی یان دەکرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەکردلە کاتێکدا خوای گەورەلەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە ڕۆژی شەممە کەیاندا ماسیە گەورەکان دەهاتن وەدەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورو بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهاتن بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون وسەر پێچییان دەکرد (بەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا، وڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿۝﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریانی) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵێک دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزر بێ (و ناوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگریبان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەش کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێک یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن: ببنە چەند مەیموونێکی دوور خراوەی بێ نرخ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو دای بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندیێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و میهرەبانیشە ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابەش چەند کۆمەڵێک دابەش کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەک ئەوان نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەتومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان ﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ مالّ وسامانی (حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت بێگومان لێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کالایەکی وەک ئەوەی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نەکراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ بەپەیمان لەتەورات ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەورات هەیبوو خوێندیانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێك کە کێوی (یەکجار) مان بەرز کردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێت بە سەر باندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان ووتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿۱۷۱﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی نادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی ووتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان: بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا بەپەروەردگارمانە) ﴿۱۷۲﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن: ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ فەرمو خراپەکاران کردوویانە ﴿۱۷۳﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ لما بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەڕەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿۱۷۴﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ دابڕنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجاشەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بو بەیەکێك لە گومڕایان ﴿۱۷۵﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَٰكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ کە گەر لێی بدەیت و دەربکەیت (مۆرەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنیٰ هەر زمان دەردەهێنێ ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو (سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیانداو بیر بکەنەوە ﴿۱۷۶﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ﴾ وینە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿۱۷۷﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿۱۷۸﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ زۆرێك لە جنۆکە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێناگەن (لە ڕاستی) ﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەقی) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە (هەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوار پێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر و گومڕاترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترینی ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و نرخ دامەنێن بۆ ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کەلەناوەکانی (خوا) دا گۆڕان و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەی ئەوەی دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵك دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن ﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ ووردە ووردە(پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆیشیان بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کەهاوڕێ کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها تر سێنەرێکی ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە ناڕوانن؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە گەورەو فراوانەی لەئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیك بوبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەك لە پاش قورئان بڕوا دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا گومڕای بکات (بەناوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە ﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی یەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ: زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لەپەروەردگار نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە ﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّمَا عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لە خەڵکی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي نَفۡعٗا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆخۆم ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوۡ كُنتُ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَٱسۡتَكۡثَرۡتُ مِنَ ٱلۡخَيۡرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُۚ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکیم پێ نە دەگەیی ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿۞هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لەیەك کەس (کە نادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَاۖ﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (تارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيفٗا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پربوو) ﴿فَمَرَّتۡ بِهِۦۖ﴾ نەمجالەسەر نەم (سك پربە) ماوەیەك تێپەری ﴿فَلَمَّآ أَثۡقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و میزەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنۡ ءَاتَيۡتَنَا صَٰلِحٗا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿۞فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحٗا﴾ بەلام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆخوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَاۚ﴾ لەوەی کەپێی دابوون ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿۞أَيُشۡرِكُونَ مَا لَا يَخۡلُقُ شَيۡـٔٗا﴾ ئایا شتانێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ لەکاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿۞وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ لَهُمۡ نَصۡرٗا﴾ وە(ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿۞وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێنی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمۡۚ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡ أَدَعَوۡتُمُوهُمۡ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمۡ أَنتُمۡ صَٰمِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿۞إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوار و داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَٱدۡعُوهُمۡ﴾ دەی بانگ وهاواریان لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (وبیسنە کاتتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿۞أَلَهُمۡ أَرۡجُلٞ يَمۡشُونَ بِهَآ﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێی ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَيۡدٖ يَبۡطِشُونَ بِهَآ﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَعۡيُنٞ يُبۡصِرُونَ بِهَآ﴾ یان چاویان هەیە کەپێی ی ببینن ﴿أَمۡ لَهُمۡ ءَاذَانٞ يَسۡمَعُونَ بِهَاۗ﴾ یان گوێیان هەیە کەپێی ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان نەخشەو پیلانم بۆدانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتیشم مەدەن ﷺ

﴿إِنَّ وَلِيِّيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی) کەقورئانی نارد خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات ﴿ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ﴾ ناتوانن یارمەتی تان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسْمَعُوا۟﴾ ئەوان نابیستن ﴿وَتَرَىٰهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿خُذِ ٱلْعَفْوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی یەوە (چاوو پۆشی بکە) ﴿وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ﴾ فەرمانیش بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ بهێنە) ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە لایەنی شەیتانەوە ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمْ طَٰٓئِفٌ مِّنَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ کاتێک خەتەرەو وەسوەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُوا۟﴾ یادی خوا دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕۆشن دەبێتەوە (ڕاستی دەوزنەوە) ﴿وَإِخْوَٰنُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى ٱلْغَىِّ﴾ وە بڕا (شەیتانە) کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕاییی بوونیدا ﴿ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِم﴾ وە هەر کاتێک (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٍ قَالُوا۟ لَوْلَا ٱجْتَبَيْتَهَا﴾ دەیان ووت: بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێی: پێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ مِن رَّبِّى﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕۆشنی و بەڵگەیە لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدًى﴾ و ڕێنمووئی و نیشاندەرە ﴿وَرَحْمَةٌ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێک کە باوەڕ دێنن ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلْقُرْءَانُ﴾ وە کاتێک کە قورئان خوێندرا ﴿فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُوا۟﴾ و بێ دەنگبێش بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیان لە گەڵدا بکات ﴿وَٱذْكُر رَّبَّكَ فِى نَفْسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعًا وَخِيفَةً﴾ بە پارانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلْجَهْرِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بەبێ ئەوەی دەنگ بەرزبکەیتەوە ﴿بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێوارادا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْغَٰفِلِينَ﴾ وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنْ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو(خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە ستایشی دەکەن (کرنوشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسْجُدُونَ﴾ و تەنها سوژدەی بۆ ئەو دەبەن. ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿ الأنفال ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەسکەوتەکان(ی جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ: ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەست کەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی نێوان خۆتان چاك بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادارن ﴿١﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن ﴿إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێنەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەن کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن ﴿٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن ﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی پەسەندو چاك (یان بۆ هەیە) ﴿٤﴾ ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لەشاری مەینە) دەربهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لەبڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو ﴿٥﴾ ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾ دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون بۆتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بە سەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەونە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانیەکە) ﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت ووتەکانی خۆی بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ ﴿٧﴾ ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەرێ و پوچەڵێ بکاتەوە ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨﴾

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَٱسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ ووتی من دەتپرم بۆ یارمەتیان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دینە خوارێ) ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وەخوا ئەوەی تەنها بۆ شادی و مژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِۦ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێی ئارام بگرێت ﴿وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ وە سەر کەوتنیش تەنها لای خواوەیە و بەس ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەستەلاتی کار بەجێ یە ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ ٱلنُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) ومەنوزی بەسەرتاندا هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بووە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ بارانیشی لە تاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ و پیسی شەیتان (دوو دڵی و گرمان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و پەیوەندی دڵە کانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانی) پێکانتان دامەزراو و جێگیر بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بیتەوە بیر) کاتێک کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ بۆ فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر وباوەڕداران پابگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە) لە گەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ دەی دڵی کەسانێک قایسم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلرُّعْبَ﴾ بەزوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَٱضْرِبُوا۟ فَوْقَ ٱلْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَٱضْرِبُوا۟ مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەیان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِقِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت وبەئێشە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و سزای ئێوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ زَحْفًا﴾ کاتێک (لەجەنگ دا) ڕووبەڕووی زۆرێک لەبێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ قەت پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەپەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُۥ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەڕق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وەکاتێ کە (مشتێ خۆڵ و زیخت ڕووبەکافران) هاوێشت بەئەنقەست نەئەهاوێشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕوادارانی تاقی بکاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەڵایەن خۆیەوە بەناقی کردنەوەبەکسی چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿١٧﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو (کەڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پەلانی بێ بڕوایان بوچەڵ دەکاتەوە ﴿١٨﴾ ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وەئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێنەوە (بۆ سەر خستی یاوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەر گیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەر چەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەبێگومان خوا لەگەڵ بڕواداران دایە ﴿١٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ وپشتی تێنەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تێنەگەن و دەیبیستن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە(بەسەر زارەکی) ووتیان بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو کەڕوڵاڵانەن (مەبەست بێ بێباوەڕانە) کە بیرناکەنەوە و زیر نابن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکیەک لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن بیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ ببیستنایە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویسان وەردەگێڕا ﴿وَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەدرن ﴿٢٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ کاتێک کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کەژیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی (وبستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا (واتە ئەو پەڕی دەستەلاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وەخۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەک ﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشی ستەم کارانتان نابێت بە تایبەتی (هەموو تان دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر سەختە ﴿٢٥﴾

﴿وَٱذْكُرُوٓا۟﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کەم و لاواز کراو و ژێر دەست بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ﴾ کەخەڵکی بتان فرێنن وبەدن بەسەرتاندا ﴿فَـَٔاوَىٰكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِۦ﴾ وە بەیارمەتی خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە رزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵە) کان پێی بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لە گەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا ﴿وَتَخُونُوٓا۟ أَمَٰنَٰتِكُمْ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دەزانن (ناپاکی بە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ﴾ بەڕاستی مالّ و منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی (ڕاست و ناڕاست) تان بۆ فەراهەم دێنێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبوورێ ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێیان خۆش دەبێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان لە دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە) دەرت بکەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕو فێڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ﴾ وە خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەکانیان ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا﴾ وە کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا۟ قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن :بیستمان (واتە گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَآ﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُوا۟ ٱللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانە ڕاستەو لەلایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ ئەی بەرد بەسەرماندا ببارێنە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ٱئْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بێنرە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لە کاتێك دا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات ﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نەدات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێزو پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خوا ناسان و پارێزکارانن ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان (بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ مالّ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (مالّ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لەدۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاك لە دەستەی پاك جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و ناپاکە کانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەموویی پێکەوە کۆ بکاتەوە ﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارۆ مەندی تەواون ﴿٣٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی (خوا) دەبورێنت لەهەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (خرابە کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ بێ باوەڕانداء ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی وبت پەرستی) نامێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەموی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەبەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەهەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕووویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە ﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یارمەتیدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَٱعْلَمُوٓا﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَىْءٍ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت(دەسکەوت) وگرت ﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو(دەسکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمْ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلْنَا﴾ وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ) ﴿يَوْمَ ٱلْفُرْقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو کۆمەڵ بەیەک گەیشتن (دژ بەیەک جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿إِذْ أَنتُم بِٱلْعُدْوَةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وەکاتێک ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیک (مەدینە)دا بوون ﴿وَهُم بِٱلْعُدْوَةِ ٱلْقُصْوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەروی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون ﴿وَٱلرَّكْبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ لەخوارتری ئێوە بوو ﴿وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخْتَلَفْتُمْ﴾ بێگومان هیچاوا دەبوون ﴿فِى ٱلْمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد) ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقْضِىَ ٱللَّهُ أَمْرًا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێک بەدی بێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەڵای خواوە) لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٍ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحْيَىٰ مَنْ حَىَّ عَنۢ بَيِّنَةٍ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەڵای خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿إِذْ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیرکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو(پێ بڕوای)انەی نیشان دەدایت ﴿فِى مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾ لەخەوتدا کەم بوون ﴿وَلَوْ أَرَىٰكَهُمْ كَثِيرًا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر نیشان بدایتایە ﴿لَّفَشِلْتُمْ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعْتُمْ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بە ئەوەی لەناو دڵاندایە ﴿وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ﴾ (بیرکەنەوە) کاتێک خوا ئەوانی نیشان دان ﴿إِذِ ٱلْتَقَيْتُمْ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِىٓ أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران ﴿وَيُقَلِّلُكُمْ فِىٓ أَعْيُنِهِمْ﴾ ئێوەشی لەبەرچاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقْضِىَ ٱللَّهُ أَمْرًا﴾ بۆ ئەوەی خوا کارێک بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگێڕینرێنەوە ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثْبُتُوا﴾ خۆگربن (هەڵنەیەن) ﴿وَٱذْكُرُوا ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوبن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَٰزَعُوا۟ فَتَفْشَلُوا۟﴾ وەجیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازبین ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ و هێزتان بڕواو نەمێنێت ﴿وَٱصْبِرُوٓا۟﴾ وەخۆڕاگربن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ خَرَجُوا۟﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَٰرِهِم﴾ لەماڵ و وولاتی خۆیان ﴿بَطَرًا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بەفیزوو ڕووپامایی بۆ خەڵك کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وەبەرگری (خەڵکیان) دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان) ڕازاندنەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی: ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ ٱلْيَوْمَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ ﴿وَإِنِّى جَارٌ لَّكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَآءَتِ ٱلْفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی: ﴿إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذْ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ دووڕووەکان ﴿وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت بەخوا بیەستێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەڵاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ﴾ لەدەموچاوو پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ و (پێیان دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سوتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە باوو نەریتیان) هەر وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئیتر (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمۡ يَكُ مُغَيِّرٗا نِّعۡمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێك ناگۆڕێ ﴿أَنۡعَمَهَا عَلَىٰ قَوۡمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ مَا بِأَنفُسِهِمۡ﴾ هەتا ئەوەی لەخۆیاندایە نەیگۆڕن (واتە ئیمانە کەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو باوو نەریتی دەستەی فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ بەڵگە کانی پەروەردگاریان بەدرۆ زانی ﴿فَأَهۡلَكۡنَٰهُم بِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئێمەش لەناوماندا بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغۡرَقۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَۚ﴾ وە دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلّٞ كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەم کار بوون ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیان لەبەران (کەسانێکن) بەڵای خواوە ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهۡدَهُمۡ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانە کەیان دەشکاند ﴿فِي كُلِّ مَرَّةٖ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمۡ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثۡقَفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡحَرۡبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا ﴿فَشَرِّدۡ بِهِم مَّنۡ خَلۡفَهُمۡ﴾ (سزاو کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوۡمٍ خِيَانَةٗ﴾ وە ئەگەر بەڕاستی مەترسبت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانە کەیان بشکێنن) ﴿فَٱنۢبِذۡ إِلَيۡهِمۡ عَلَىٰ سَوَآءٍۚ﴾ ئەو کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وپێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحۡسَبَنَّ﴾ وە باگومان نەبەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ سَبَقُوٓاْۚ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمۡ لَا يُعۡجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستە پاچە ناکەن (لە دەستی دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّواْ لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ﴾ ئەوەی لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ ٱلۡخَيۡلِ﴾ وە لەئەسپی دایەستراو ﴿تُرۡهِبُونَ بِهِۦ﴾ تا بترسێنن پێی ﴿عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمۡ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمۡ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە لەوان ﴿لَا تَعۡلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە ناياننناسن ﴿ٱللَّهُ يَعۡلَمُهُمۡۚ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ﴾ وە هەرشتێك ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ (پاداشە کەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُواْ لِلسَّلۡمِ فَٱجۡنَحۡ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زاناية ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوا﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخْدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسْبَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی خۆی ﴿وَبِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان ﴿لَوْ أَنفَقْتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان ﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسْبُكَ ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلَى ٱلْقِتَالِ﴾ هانی بڕواداران بدە لەسەر جەنگ کردن (لەگەڵ دوژمنان) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمْ﴾ ئەگەر لەتۆدا ببێت ﴿عِشْرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی(یێ بەوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّا۟ئَةٌ﴾ وە ئەگەر سەد کەس لەتۆوە هەبێت ﴿يَغْلِبُوٓا۟ أَلْفًا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ لەئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿ٱلْـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمْ﴾ خوا فەرمانەکەی سووک کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەتۆوەدا ببێت ﴿مِّا۟ئَةٌ صَابِرَةٌ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا۟ مِا۟ئَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی یێ بەوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەتۆوە هەبن ﴿يَغْلِبُوٓا۟ أَلْفَيْنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆڕاگراندایە ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِىٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێک ڕەوا نیە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسْرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان) هەبێت و ڕابان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ نەکات وەسەلاتی نەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنْيَا﴾ ئایاتۆبە مالّی دونیاتان دەوێت (بە وەرگرتنی فیدیە)؟ ﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ تۆوە) ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوْلَا كِتَٰبٌ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار) یێک ﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە) ﴿لَمَسَّكُمْ فِيمَآ أَخَذْتُمْ﴾ بێگومان لەبەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا) تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُوا۟ مِمَّا غَنِمْتُمْ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە بەغەنیمەت گرتان ﴿حَلَٰلًا طَيِّبًا﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەک هەبە ﴿يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فیدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان دەبوورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوالێ بووردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وەئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکیان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡۚ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەمااڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بەگیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان یەکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ﴾ هەتا کۆچ نەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وەئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ﴾ لەدینەکەتان ﴿فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لەپارێزگاری) ئایین ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر لەدژی گەلێک ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾ ئەگەر ئەوە(پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەدخویەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کەبڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ وکۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش (کۆچەرەکان) یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و پۆزیەکی چاک و بەنرخ ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدوایدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مِنكُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستە ترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۗ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿ التَّوۡبَة ﴾

﴿بَرَآءَةٞ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لە لایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لە گەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ① ﴿فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ﴾ ماوەی چوار مانگ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ و بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ② ﴿وَأَذَٰنٞ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لە لایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ﴾ لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِن تُبۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بینەوە ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِۚ﴾ لە دەستی خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ مژدەش بدەبەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی ئازاردەر ③ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لە گەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمۡ يَنقُصُوكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕییان لێ نەکردن ﴿وَلَمۡ يُظَٰهِرُواْ عَلَيۡكُمۡ أَحَدٗا﴾ وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوٓاْ إِلَيۡهِمۡ عَهۡدَهُمۡ﴾ ئەوە ئێوەش بەپەیمانەکەیان بۆ تەواو بکەن (لە گەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمۡۚ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت ④ ﴿فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ﴾ ئەمجا کاتێك مانگە حەرامەکان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوە هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ﴾ لە هەر شوێنێك دەستیان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمۡ﴾ وە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱحۡصُرُوهُمۡ﴾ وە بەرگریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَٱقۡعُدُواْ لَهُمۡ كُلَّ مَرۡصَدٖۚ﴾ وە بۆیان دانیشن لە هەموو جێگایەک جاوەڕوانی دا ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان کرد ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡۚ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەلاکەن ووازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ⑤ ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر کەسێك لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێ یەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرۡهُ﴾ ئەوە پەنای بدە ﴿حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥۚ﴾ لە پاشان بیگەیەنە جێگای هێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکن هیچ نازانن ⑥

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ﴾ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵبەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێنک و ڕاست بوون لەگەلتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێنک و ڕاست بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾

﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەبەنە سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بین بەسەرتاندا ﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و بەڵێنێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان دژتانن و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە زۆربەیان ستوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەلگەو ئایەتەکانیی خوایان گۆڕیبووە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگریبان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ بڕوادارێك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئایینداو ﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەلگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەزانن ﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾ پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەڕو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لە گەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانە کەیان هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و نیازی دەرکردنی پێغەمبەرﷺیان کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەپەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا ﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کەلێی بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَٰتِلُوهُمۡ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ بِأَيۡدِيكُمۡ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات ﴿وَيُخۡزِهِمۡ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرۡكُمۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشۡفِ صُدُورَ قَوۡمٖ مُّؤۡمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذۡهِبۡ غَيۡظَ قُلُوبِهِمۡۗ﴾ و ڕق و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و ناهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تُتۡرَكُواْ﴾ ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمۡ يَتَّخِذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نەیان کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان ﴿وَلِيجَةٗۚ﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعۡمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلۡكُفۡرِۚ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شاهیدن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي ٱلنَّارِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعۡمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمۡ يَخۡشَ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ و لە کەس نەترسا بێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ لەو کەسانە بن کە ڕێنموونیی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلۡتُمۡ سِقَايَةَ ٱلۡحَآجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنا بێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ و تێکۆشا بێت لە ڕێی خوادا ؟ ﴿لَا يَسۡتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِۗ﴾ چوون یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعۡظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و رەزامەندی لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی بەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براکانتان دامەنێن (هەڵمەبژێرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕیان لەباوەڕ لاخۆشەویستر و چاکتربوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشیرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ ومال و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیەك کەدەترسن بڕەوی نەبێت (بێ بازاربێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەك کەپێی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویست تر لایان لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دەنێرێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنمونی کەسانی تێپەڕ لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگاو شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆربەیە) هیچ سوودێکی نەبوو بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسەر تەنگ بووبەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەباش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) نارەد خوارەوە کەئێوە نەتاندەبینین ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەسزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و بریندار و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُشۡرِكُونَ نَجَسٞ﴾ بێگومان هاوبەشی دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقۡرَبُواْ ٱلۡمَسۡجِدَ ٱلۡحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعۡدَ عَامِهِمۡ هَٰذَاۚ﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ عَيۡلَةٗ﴾ وەئەگەر لەنەبوونی ترسان ﴿فَسَوۡفَ يُغۡنِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓ إِن شَآءَۚ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگەر وبستی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ئەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاست و دروست (ئایینی ئیسلام) ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی) ﴿عَن يَدٖ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕو ڕیسوان ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱلۡيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿عُزَيۡرٌ ٱبۡنُ ٱللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى﴾ و گاوورەکانیش ووتیان ﴿ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ ٱللَّهِۖ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوۡلُهُم بِأَفۡوَٰهِهِمۡۖ﴾ ئەوە ووتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێنن ﴿يُضَٰهِـُٔونَ قَوۡلَ ٱلَّذِينَ﴾ وەك ووتەی ئەوانە دەڵێنەوە ﴿كَفَرُواْ مِن قَبۡلُۚ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ﴾ زانا و قەشەکانیان کردوە ﴿أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ﴾ بێجگە لەوەی کەیەك خوا بپەرستن ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) یەی ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئایینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێلێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئایینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیناوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێی یان ناخۆش بێت ﴿۳۲﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا زاتێکە کە پێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئایینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئایینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿۳۳﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لەزانا و قەشەکانی (جوولەکەو گاوور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سامان و مالی خەڵکی دەخۆن بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵک) دەکەن لەڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئالتون و زیوو سەرپەڵک دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن لە پیناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿۳۴﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لەئاگری دوزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئالتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕووبان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿۳۵﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) وا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغەکراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئایینی ڕێک و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەوائە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخۆتان (وکوشتاریان تێدا مەکەن) ﴿وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بچەنگین لەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکڕا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هەروەک ئەوان دژی ئێوە دەجەنگین بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ ئەوەش بشزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناساندایە (بە چاودێری و یارمەتی) ﴿۳۶﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ﴾ بەراستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِي ٱلْكُفْرِ﴾ ڕۆجوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دە کرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامًا﴾ (دواخستنەکە) سالێك حەلاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا﴾ و سالێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔوا۟ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ تەوەی ڕێك لە گەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کە خوا ڕێزداری کردوون (جەنگیی تێیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا۟ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەلاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعْمَـٰلِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنمونیی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بووترێت ﴿ٱنفِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مِنَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری باشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَـٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ لەبەرامبەری خۆشی باشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُوا۟﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ناڕازەدەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتیی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەدوو کەس ﴿إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَـٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتەبەهاوڵەکەی (بەئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ﴾ لەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ نارەدە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازانێك کە نەتانەدیبین ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفْلَىٰ﴾ بەژێر کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِىَ ٱلْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی بالادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿ٱنفِرُوا۟ خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەشی ساغ و دەولەمەند و دەسەلاتدارین) ﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژارین) ﴿وَجَٰهِدُوا۟﴾ و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەمال و گیانتان ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر لێتوە بزانن ﴿۴۱﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست کەوتێکی نزیك ﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّٱتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنیت دەکەوتن (دەردەچوون لەگەڵتدا) ﴿وَلَٰكِنۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ ٱلشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبوك) بۆ ئەوان نارەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بێگومان (بەناچاری) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ ٱسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین (بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ بەڕاستی ئەو(دوو ڕوواڵەت) درۆزنن ﴿۴۲﴾ ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت ببوورێت ﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتتی ئەو (دوو ڕوانەت) دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت ﴿ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿۴۳﴾ ﴿لَا يَسْتَـْٔذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوا بخەن لە جیهادکردن) ﴿ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أَن يُجَٰهِدُوا۟﴾ کەتێبکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمال و گیانیان ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ وە خوا ئاگاو زانایە بەخۆ پارێزەران ﴿۴۴﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن (کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ کە بڕوایان نیی بەخوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿۴۵﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً﴾ ئەوە هێزو کەرەستەی پێویستیان بۆ تامادە دەکرد (لەچەك و ووڵاخ وتفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟﴾ پێیان ووترا دانیشن ﴿مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾ لەگەڵ جێ ماوانەدا ﴿۴۶﴾ ﴿لَوْ خَرَجُوا۟ فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچوونایە ﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیادە نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت ﴿وَلَأَوْضَعُوا۟ خِلَٰلَكُمْ﴾ و نێوان ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتوهوت) ﴿يَبْغُونَكُمُ ٱلْفِتْنَةَ﴾ ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەنا ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ دەگرن ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم کاران ﴿۴۷﴾

﴿لَقَدِ ٱبْتَغَوُا۟ ٱلْفِتْنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و بشێوی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمْ كَٰرِهُونَ﴾ کە ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئْذَن لِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّى﴾ و تووشی گوناهو خرابەم مەکە ﴿أَلَا فِى ٱلْفِتْنَةِ سَقَطُوا۟﴾ ئاگادارین (لەئێستەوە) کەوتونەتە ناو گوناهو خرابەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتەڕێگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ ناڕەحەت و غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگەر ناڕەحەتی و تێکشانت تووش بێت ﴿يَقُولُوا۟﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدْ أَخَذْنَآ أَمْرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾ جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحالی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نوسیوەتی بۆمان ﴿هُوَ مَوْلَىٰنَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحْدَى ٱلْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگەلە یەکێک لەدوو شتە زۆر چاکە کە (سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا) ﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات ﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەک لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓا۟﴾ کەوائە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمەش لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُوا۟ طَوْعًا﴾ مال ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێک بەرگری ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کە گیرا بکرێت لێ یان ﴿نَفَقَٰتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشیان ﴿إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە (هیچیشک) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَٰرِهُونَ﴾ ئیللا بێیان ناخۆشە و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرنجت ڕانەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُمْ﴾ (زۆری) مال و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (مال و منداڵەوە) لەم ژیاتی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕداراتن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ کەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکن زۆر دەترسن (زراویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَـًٔا﴾ ئەگەر پەناپەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَٰرَٰتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و قوژبن و نەفەقێک ﴿لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و(ڕووی تێدەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە ڕادەکەن (یا هیچ شتێک جلەویان ناگرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەندێ کەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا۟ مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا۟ مِنْهَآ﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ ئەو کاتە ئەوان تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەوەی خوا پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا۟﴾ وەبیان ووتایە ﴿حَسْبُنَا ٱللَّهُ﴾ خواسان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ﴾ لەمەوە پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و میهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُۥٓ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (پەشیمان دەدا) ﴿إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو پەڕۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کومەڵانەیە کە خوای گەورە یاسیی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَآءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا﴾ و بۆ بڕێکیکارانێک کەبەسەریەوەن (کۆی دەکەنەوە) ﴿وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دا ئەهێنرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِى ٱلرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿وَٱلْغَٰرِمِينَ﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی بە کەکەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە وفەرزکراوە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ ٱلَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکانەدا کەسانێک هەیە ﴿يُؤْذُونَ ٱلنَّبِىَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو خۆش باوەڕو گوێ گرەو بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیماندارانە هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانیی یەبۆ ئەوانەی ﴿ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (ناپاکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێبهان رازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەرازی بکەن ﴿إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿۝٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَٰلِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْخِزْيُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و زەبوونی زۆر گەورە ﴿۝٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ دوو ڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێک دەربارەیان بنێرێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ ٱسْتَهْزِءُوٓا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: گاڵتە و لاقرتی بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿۝٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندیش ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابن تێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ: ﴿أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایا بەخوا و بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِۦ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتیان دەکەن؟ ﴿۝٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بەهانە مەهێنەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێناتان ﴿إِن نَّعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَآئِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿۝٦٦﴾ ﴿ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ پیاوانی دوورووو ﴿وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ﴾ و ئافرەتانی دوو ڕوو ﴿بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ﴾ کەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُوا ٱللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چۆتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾ بۆیە خواش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دوورووەکان هەر ئەوانن ﴿ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿۝٦٧﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو ئافرەتە دوورووەکان ﴿وَٱلْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێنەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِىَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿۝٦٨﴾

﴿كَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ (ئێوە ئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنكُمۡ قُوَّةٗ﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لەئێوە ﴿وَأَكۡثَرَ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿فَٱسۡتَمۡتَعُواْ بِخَلَٰقِهِمۡ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِخَلَٰقِكُمۡ﴾ وەئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا ٱسۡتَمۡتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ هەرچۆنێك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَٰقِهِمۡ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿وَخُضۡتُمۡ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون لەناهەق و بەتاڵدا ﴿كَٱلَّذِي خَاضُوٓاْۚ﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمۡ يَأۡتِهِمۡ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێ یان نەگەیشتووە ﴿نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ﴾ لەگەلی نووح وعاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿وَقَوۡمِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصۡحَٰبِ مَدۡيَنَ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتِۚ﴾ و شارەکانی ژێرو زەبەر کراو (هۆزی لووط) ﴿أَتَتۡهُمۡ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ ناویان ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ هەندێکیان پشتوان و بارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ جێ بەجێ دەکەن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرۡحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّٰتٖ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕوبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۚ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ ودووڕوەکان ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بەڵەدژیان ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە دواڕۆژو چارە نوسینکی خراپە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا۟﴾ (ئەو وتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا۟ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ﴾ سوێندیشیان بەخواپێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا۟ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ﴾ وەبێ بڕوابوونەتەوە لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا۟ بِمَا لَمْ يَنَالُوا۟﴾ و نیازی شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی پێغەمبەر ﷺ کاتێی گەڕانەوەی لەتەبوک) ﴿وَمَا نَقَمُوٓا۟﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕێکیان نەبوو ﴿إِلَّآ أَنْ أَغْنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خوا و پێغەمبەرەکەی (بەڕواداربانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِن يَتُوبُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان بێنەوە ﴿يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِن يَتَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەر گێڕن و (لەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزایەکی سەخت ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەزەوی دا نی یە بۆ ئەوان ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێک ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّنْ عَٰهَدَ ٱللَّهَ﴾ وەلەناپاکان کەسانێک هەن کەپەیمانیان داوەبەخوا ﴿لَئِنْ ءَاتَىٰنَا مِن فَضْلِهِۦ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضْلِهِۦ﴾ کەچی کاتێک خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُوا۟ بِهِۦ﴾ بژڕدی و چروکیان تێدا کرد ﴿وَتَوَلَّوا۟﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە ڕوو وەر گێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەدوو ڕوویی لەدڵیاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُۥ﴾ هەتا ئەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَآ أَخْلَفُوا۟ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی ئەبرد نەسەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوە شەوە درۆیان دەکرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا ئەیان زانیبوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ کەبێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بەنهێنی ﴿وَنَجْوَىٰهُمْ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی ڕاوە ئاگار زانایە بەشاراوەو بەنهێنەکان ﴿٧٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کەتانەو تەشەر دەدەن ﴿ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگەلە زەکات مالّ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وەتانە وتەشەر دەدەن) لەوانەی کەتەنها کەمێکیان هەیە بەزەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسا هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ تەرانە ﴿٧٩﴾

﴿ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای لێبورەدونیان بۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێبوردونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردونیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جار ﴿فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیان نابوورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بەهۆی ئەوەیە بێبڕوامان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنمونیی خەڵکانی دەرچوو لەتایین ئاکات ﴿٨٠﴾ ﴿وَفَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕوانەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و(لەمەدینەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووک دا) ﴿وَكَرِهُوٓا۟ أَن يُجَٰهِدُوا۟﴾ وە پێیان ناخۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێکۆشن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بەئیماندارانیان) دەووت ﴿لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایەدا دەرمەچن بۆ جیهاد ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگری دۆزەخ زۆر گەرم تترە (لەم گەرمایە) ﴿لَّوْ كَانُوا۟ يَفْقَهُونَ﴾ ئەگەر تێبگەن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا۟ قَلِيلًا﴾ دەی با کەم پێ بکەنن ﴿وَلْيَبْكُوا۟ كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سزایە) تۆڵەو پاداشتی ئەو کردەوانەیە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسا ئەگەر خوا تۆی گەڕاندەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبووک) ﴿إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێک لەو بەجێ ماوانە ﴿فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لێ کردیت بۆ دەرچوون (بۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُلْ﴾ تۆش بڵێ: ﴿لَن تَخْرُجُوا۟ مَعِىَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ منداد دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَٰتِلُوا۟ مَعِىَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ منداد جەنگ ناکەن لەگەڵ هیچ دوژمنێکدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشتن لەیەکەم جاردا ﴿فَٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْخَٰلِفِينَ﴾ کەوابێت هەر دانیشن لەگەڵ بەجێ ماوانەدا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ﴾ لەسەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾ وە ڕاممەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَمَاتُوا۟﴾ و مردن ﴿وَهُمْ فَٰسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بەردەوام سنوورشکێن بوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) باسەرت سوڕنەهێنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَٰدُهُمْ﴾ مال و منداڵی زۆریان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە(مال و منداڵ) سزایان بدات ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێک سورەتێک بنێرە دڕێتە خوارەوە ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَٰهِدُوا۟ مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشان بکەن لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿ٱسْتَـْٔذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لُوا۟ ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ کەوانەبان کەخاوەن دەسەڵات و سامانن ﴿وَقَالُوا۟ ذَرْنَا﴾ و دەڵێن لێمان گەڕێ و ڕازمان لێ بێنە ﴿نَّكُن مَّعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەک ئافرەت و منداڵ وبەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراوان دا بن (وەک ئافرەت و منداڵ و پەککەوتەکانمان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیانداو ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ بیانوو گران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (لەڕێن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لەداهاتوودا دوو چاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ﴾ (گوناهێک) لەسەر بێ هێز و بەککەوتە ونەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کە هیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێک کە دڵسۆڕ و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەک نی یە بۆ (ناوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ وە ناوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کە هاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وولاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ وونت وولاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّوا۟﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبارکردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتن بۆ جیهادیان هەیە) ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد وەک ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عـوزر و بەهانەتـان بـۆ دەهێنـنـەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ كاتێـك (لەجیهـاد وغـەزا) گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿قُل لَّا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵـێ بەهانـە و عـوزر مەهێنـنـەوە ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ﴾ ئێمـە هەرگیـز باوەرتـان پـێ ناکەیـن ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکـە بەراستی خـوا ناگاداری کردووین لـە هەواڵەکانتـان (کـە ئێـوە نابـاك و دوورڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لـە داهاتـوودا خـوا و پێغەمبەرەکـەی کردەوەکانتـان دەبینـن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشـان (لـەڕۆژی دوایـی دا) دەگەڕێنرێنـەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بـۆ لای زانـای هەمـوو نهێنـی و ناشـکراکان (کـە خـوای گەورەیـە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتـان پـێ دەدا بەوەی لـە دونیـدا دەتـان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەزوویـی سـوێندتان بۆدەخـۆن بـە خـوا ﴿إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێـك گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بـۆ ئـەوەی چاوپۆشیـان لـێ بکـەن و سـەرزەنشـتیان نەکـەن ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێـوەش ڕوویـان لـێ وەرگێـڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەراسـتی ئـەو (دوورڕوو) انە پیـس (ونەگریسـن) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایـان دۆزەخـە (لـە ڕۆژی دوایـی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیـان لـێ دەسـەنرێت بەهـۆی ئـەو تـاوان وخرابـەی لەدونیـدا دەیـان کـرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بـە درۆ) سـوێندتان بۆ دەخـۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی لێیـان ڕازی بـن ﴿فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لەکەسـانی دەرچـوو لەسـنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبـە دەشـتەکییەکان بـێ بڕوایـی و دوو ڕوویـی یـان بەهێـز تـرە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شـایسـتەترن کـە نەزانـن ﴿حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سـنوورانەی خوا نـاردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سـەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خـوا زانـای کاردروسـتە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانەدا هەنـدێك هەیـە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئـەوەی لێی بـی وەردەگیرێـت و دەی بەخشـێت بەباج و سـەرانەی دادەنێـت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانـی دەکـەن بەسـەر هاتـی خراپتان بەسـەردا بێـت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵاو بەسـەر هاتی خراپ بە سـەر خۆیانـدا بێـت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ خـواش بیسـەری زانایـە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە هەندێکـی تـر لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانە هەیـە ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کـە باوەڕیـان بەخـوا و بەڕۆژی دوایـی هەیـە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای دادەنێـت ئەوەی دەی بەخشـێت هۆی نزیك بوونەوەیـە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لەخـوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا کردنـی پێغەمبـەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ بێدارین بێگومان ئەوە هـۆی نزیك بوونەوەیانە لەخـوداوە ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لـە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانـی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبـوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا) ﴿مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یارمەتیدەران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ﴾ لەوانەش زۆر بە چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە ﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ لەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی گەورە ﴿۝١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکییانەی کە لە دەورو بەرتان دان ﴿مُنَٰفِقُونَ﴾ ناپاکانێک هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ﴾ هەندێک لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا۟ عَلَى ٱلنِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاک دەیانناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ) ﴿۝١٠١﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ ٱعْتَرَفُوا۟ بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بە گوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا۟ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَءَاخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپیدا ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تۆبەیان لێ وەرگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿۝١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە) تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناە و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن دەکەیت بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یە بۆ ئەوان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿۝١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە هەر ئەو خێر وبەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لە گەڵ بەندەکانیدا) ﴿۝١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ :کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕوادارانی کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿۝١٠٥﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکیش تر هەیبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ ٱللَّهِ﴾ بۆ فەرمان و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿۝١٠٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا﴾ وه‌(له‌ناپاکان) ئه‌وانه‌ی مزگه‌وتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارٗا﴾ بۆ زیان گه‌یاندن(به موسڵمانان) ﴿وَكُفۡرٗا﴾ و خوانه‌ناسی ﴿وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و جیاوازی خسنه نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ﴾ و بۆ چاوه‌ڕوانی کردنی که‌سانێ ﴿حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ که دژایه‌تی خوا و پێغه‌مبه‌ره‌که‌یان کردوه ﴿مِن قَبۡلُۚ﴾ له‌وه‌و پێش ﴿وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ بێگومان (له‌و دوو ڕووانه) سوێند ده‌خۆن (ده‌ڵێن) ته‌نها چاکه‌مان وبستووه ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ به‌ڵام خوا شایه‌تی ده‌دات ﴿إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ که به‌ڕاستی له‌وانه درۆزنن ﴿۞ لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ﴾ هه‌رگیز نوێژی تێنه‌دانه‌که‌ی (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) ﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ بێگومان مزگه‌وتێک که له‌سه‌ر بناغه‌ی ته‌قوا و له خوا ترسان دامه‌زرابێت ﴿مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ﴾ له یه‌که‌م ڕۆژه‌وه (یه‌که‌م ڕۆژ هاتنت بۆ شاری مه‌دینه) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ﴾ شایسته‌تره که نوێژی تێبدا بکه‌یت ﴿فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ﴾ پیاوانێکی تێدایه پێیان خۆشه ﴿أَن يَتَطَهَّرُواْۚ﴾ که خۆیان خاوێن و پاك بکه‌نه‌وه (له‌ڕۆنگ وزاری سه‌رده‌می نه‌فامی) ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئه‌وانه‌ی خۆش ده‌وێت که ده‌یانه‌وێت خۆیان پاك بکه‌نه‌وه ﴿۩ أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ جا ئایا که‌سێك بناغه‌ی مزگه‌وته‌که‌ی دامه‌زراند بێنت ﴿عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ﴾ له‌سه‌ر خواناسی و به‌ده‌ست هێنانی ڕه‌زامه‌ندی خوا چاکتره ﴿أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ یان که‌سێك بناغه‌ی مزگه‌وته‌که‌ی دامه‌زراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ﴾ له‌سه‌ر لێواری که‌نده‌لانێکی فشه‌ڵ و ڕووخه‌ك ﴿فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ﴾ جا به‌خۆیه‌وه بڕوخێته ناو ئاگری دۆزه‌خه‌وه ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وه خوا ڕێنمووننی که‌سانی سته‌مکار ناکات ﴿۩ لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي﴾ به‌رده‌وام ئه‌و دروست کراوه‌یان ﴿بَنَوۡاْ﴾ که دروستیان کرد ﴿رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆی بێ ئارامی و گومانه له دڵیاندا (واته هه‌رگیز له دڵیان ده‌رناچێت) ﴿إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ مه‌گه‌ر دڵیان پارچه پارچه بکرێت (و بمرن) ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وه خوا زانای کار دروسته ﴿۩ إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ﴾ به‌ڕاستی خوا کڕیویه‌تی ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ له باوه‌ڕداران ﴿أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم﴾ گیان و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ﴾ به‌وه‌ی که به‌هه‌شتیان ده‌داتێ له بریتیدا ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئه‌و بڕواداران‌انه) ده‌جه‌نگن له ڕێی خوادا ﴿فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ﴾ ئه‌مجا (بێ باوه‌ڕان) ده‌کوژن و(خۆشیان) ده‌کوژرێن (شه‌هید ده‌بن) ﴿وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ ئه‌مه به‌ڵێنێکی ڕاسته (و خوا بڕیاری داوه) له‌سه‌رخۆی ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ له ته‌وڕات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ جا کێ به به‌ڵێن و په‌یمانی خۆی وه‌فادارتره ﴿مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ وه‌ك خوای گه‌وره؟ ﴿فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي﴾ که‌واته مژده به‌خۆشن و شادمان بن به‌و فرۆشتنه‌تان ﴿بَايَعۡتُم بِهِۦۚ﴾ که مامه‌ڵه‌تان پێوه کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ (به ڕاستی) هه‌ر ئه‌وه‌یه گه‌یشتن به ئامانجی زۆر گه‌وره ﴿۩﴾

﴿ٱلتَّـٰٓئِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئه‌مانه سیفه‌تیانه) تۆبه‌کارن ﴿ٱلۡعَـٰبِدُونَ﴾ خوابه‌رستن ﴿ٱلۡحَـٰمِدُونَ ٱلسَّـٰٓئِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگه‌شتیارن (کۆچه‌رن له‌پێناو خوادا) ﴿ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّـٰجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژده به‌رن (نوێژ خوێنن) ﴿ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فه‌رمان ده‌رن به‌چاکه و ﴿وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ به‌رگری که‌رن له خرابه ﴿وَٱلۡحَـٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ﴾ پارێزه‌ران بۆ سنووره‌کانی خودا ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ جا (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) موژده بده به‌و باوه‌ڕدارانه‌ی (ئه‌و سیفاتانه‌یان نیه‌دایه) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ڕه‌وا وشایسته نی یه بۆ پێغه‌مبه‌ر وباوه‌ڕداران ﴿أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ که داوای لێبوردن بکه‌ن بۆ هاوبه‌ش دانه‌ران ﴿وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ له پاش ئه‌وه‌ی که بۆیان ده‌رکه‌وتووه ﴿أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ که بێگومان ئه‌و (هاوبه‌ش دانه‌رانه) هاوه‌ڵ وبێڕی دوزه‌خن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وه داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ﴾ ته‌نها له‌به‌رواده و به‌ڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَآ إِيَّاهُ﴾ که به باوکی دابوو (که داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویه‌وه ﴿أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ﴾ که بێگومان باوکی دوژمنی خوایه ﴿تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ﴾ خۆی لێ به‌ری کرد ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ﴾ به‌ڕاستی ئیبراهیم زۆر له خوا ترس و له‌سه‌ر خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوۡمَۢا﴾ وه خودا هیچ گه‌ل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰهُمۡ﴾ دوای ئه‌وه‌ی ڕێنمونیی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَۚ﴾ هه‌تا بۆیان ڕوون نه‌کاته‌وه ئه‌وه‌ی پێویسته خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زاتا و ئاگادارە به‌هه‌موو شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بێگومان هه‌ر بۆ خوایه پادشایه‌تی وموڵکی هه‌موو ئاسمانه‌کان و زه‌وی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۚ﴾ (خوا) ده‌ژێنێت و ده‌شمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وه بێجگه له‌خوا بۆ ئێوه نیه ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و فریادڕه‌س و یارمه‌تی ده‌رێك ﴿١١٦﴾ ﴿لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا ته‌وبه‌ی وه‌رگرت له پێغه‌مبه‌ر ﷺ ﴿وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ ٱلَّذِينَ﴾ و له‌و کۆچه‌ر و یاری ده‌ره‌رانه‌ی ﴿ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ ٱلۡعُسۡرَةِ﴾ که شوێنی (پێغه‌مبه‌ر ﷺ) که‌وتن له کاتی سه‌ختی و ناڕه‌حه‌تیدا (مه‌به‌ست پێی جه‌نگی ته‌بوکه) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ﴾ پاش ئه‌وه‌ی نزیك بوو دڵی کۆمه‌ڵێکیان له هه‌ق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ پاشان خوا ته‌وبه‌ی لێ وه‌رگرتن ﴿إِنَّهُۥ بِهِمۡ﴾ به ڕاستی خوا له گه‌ڵیان ﴿رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ دڵسۆز و میهره‌بانه ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُواْ﴾ هه‌روه‌ها (خوا ته‌وبه‌ی وه‌رگرت) له‌و سێ که‌سه‌ش که دواخران (خوا ده‌رباره‌یان بڕیاری نه‌دابوو) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتۡ عَلَيۡهِمُ﴾ هه‌تا ئه‌و کاته‌ی لێیان ته‌سک بوویه‌وه ﴿ٱلۡأَرۡضُ بِمَا رَحُبَتۡ﴾ زه‌وی به‌و فراوانیه‌ی که‌هه‌یه‌تی ﴿وَضَاقَتۡ عَلَيۡهِمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ و بیزاربوون له‌گیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوٓاْ أَن لَّا مَلۡجَأَ﴾ و زانیان هیچ په‌ناگه‌یه‌ک نی یه ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ له (سزای) خوا ﴿إِلَّآ إِلَيۡهِ﴾ مه‌گه‌ر په‌نایی خۆی نه‌بێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡ﴾ پاشان به‌شیمانی لێ وه‌رگرتن (به دابه‌زاندنی چه‌ند ئایه‌تێك) ﴿لِيَتُوبُواْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی توبه‌بکه‌ن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ به‌ڕاستی خوا هه‌میشه توبه‌وه‌رگری میهره‌بانه ﴿۝١١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بڕواتان هێناوه ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن له‌(تۆڵه‌ی) خوا ﴿وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ وه‌له‌گه‌ڵ ڕاست گۆیاندابن و له‌ڕیزی ئه‌واندابن ﴿۝١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ﴾ نه‌ده‌بوو خه‌ڵکی مه‌دینه ﴿وَمَنۡ حَوۡلَهُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ و ئه‌و عه‌ره‌به ده‌شته‌کییانه‌ی به‌ده‌وور و به‌ریاندان ﴿أَن يَتَخَلَّفُواْ عَن رَّسُولِ ٱللَّهِ﴾ له پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌جێ بمێنن و دوابکه‌ون (له‌جیهادکردن) ﴿وَلَا يَرۡغَبُواْ بِأَنفُسِهِمۡ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ و گیانی خۆیان له گیانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ خۆشتربوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئه‌وه له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که بێگومان ئه‌وان ﴿لَا يُصِيبُهُمۡ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٞ وَلَا نَصَبٞ﴾ هیچ تینوویه‌تی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخۡمَصَةٞ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و برسێتی یه‌ك له‌ڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَـُٔونَ مَوۡطِئٗا﴾ هه‌روه‌ها پێ ناخه‌نه هیچ شوێنێك (له‌خاکی کافران) ﴿يَغِيظُ ٱلۡكُفَّارَ﴾ که ڕقی کافرانی پێ هه‌ڵسێ و توڕه‌یان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنۡ عَدُوّٖ نَّيۡلًا﴾ وه هیچ زیانێك له دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتنیان یا گرتنی مال و ساماتیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِۦ﴾ ئیلا بەم کرده‌وانه بۆیان ده‌نوسرێت ﴿عَمَلٞ صَٰلِحٌۚ﴾ کرده‌وه‌یه‌کی چاك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوای گه‌وره ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکه کاران وون ناکات ﴿۝١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةٗ﴾ وه هیچ شتێك (له‌ڕێگه‌ی خودا) نابه‌خشن ﴿صَغِيرَةٗ وَلَا كَبِيرَةٗ﴾ بچووك بێت یان گه‌وره (که‌م بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقۡطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ وشوێنك نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمۡ﴾ ئیلا بۆیان ده‌نوسرێت ﴿لِيَجۡزِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خوا پاداشتیان بداته‌وه ﴿أَحۡسَنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ به‌چاکترین پاداشتی ئه‌وه‌ی که ده‌یانکرد ﴿۝١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وه نه‌ده‌بوو باوه‌ڕداران ﴿لِيَنفِرُواْ كَآفَّةٗۚ﴾ تێکبڕا هه‌موو ده‌رچن و بڕۆن (بۆجیهاد) ﴿فَلَوۡلَا نَفَرَ﴾ ئه‌گه‌ر ده‌رنه‌چوونایه ﴿مِن كُلِّ فِرۡقَةٖ مِّنۡهُمۡ طَآئِفَةٞ﴾ له هه‌موو کۆمه‌ڵێکیان چه‌ند که‌سێك ﴿لِّيَتَفَقَّهُواْ فِي ٱلدِّينِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی له تایبه‌که‌یان تێبگه‌ن و شاره‌زابن ﴿وَلِيُنذِرُواْ قَوۡمَهُمۡ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی گه‌ل و هۆزه‌که‌یان (شاره‌زا بکه‌ن له‌وه‌ی که فێری بوون) بیشیان ترسێنن (له‌ئاگری دۆزه‌خ) ﴿إِذَا رَجَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێك گه‌ڕانه‌وه (له‌جیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَحۡذَرُونَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وانیش (شاره‌زابن) وبێدار بینه‌وه (له‌نه‌زانی) ﴿۝١٢٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که ئیمانتان هێناوه ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ بجه‌نگن له‌دژی ئه‌وانه‌ی ﴿يَلُونَكُمْ﴾ که نزیکن لێتانه‌وه ﴿مِّنَ ٱلْكُفَّارِ﴾ له بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُواْ فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وه با بێ باوه‌ڕان له ئێوه‌دا توند و تیژی ببینن ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ وبزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ له گه‌ڵ پارێزکاران و له‌خوا ترساندایه ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وه کاتێك سوره‌تێك (له‌قورئان) بنێرێته خواره‌وه ﴿فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووه‌کان) هی وایان هه‌یه ده‌ڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا﴾ کام له ئێوه باوه‌ڕی به‌م (سوره‌ته) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئه‌وانه‌ی که باوه‌ڕیان هێناوه ﴿فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا﴾ که‌سه ئیمانیان زیاده ده‌کات (و به‌هێزتر ده‌بێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وه ئه‌وان مژده به‌خۆشی و خۆش حاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ به ڵام ئه‌وانه‌ی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ له‌نێو دڵیاندا نه‌خۆشی (و ناپاکی) هه‌یه (وه‌ك دوو ڕووه‌کان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئه‌وه سوره‌ته که بۆیان زیاده ده‌کات ﴿رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ سه‌ره‌ڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُواْ﴾ ئه‌و (ناپاکانه) ده‌مرن ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ له‌کاتێکدا که بێ بڕوان ﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئه‌وانه نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئه‌وان تاقی ده‌کرێنه‌وه ﴿فِى كُلِّ عَامٍ﴾ له‌هه‌مو ساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئه‌وان ناگه‌ڕێنه‌وه و تۆبه‌ناکه‌ن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وه‌رناگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وه کاتێك سوره‌تێك بنێرێته خواره‌وه ﴿نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (ئه‌و دووڕووانه) ده‌ڕوانن بۆیه کتری ﴿هَلْ يَرَىٰكُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ (ده‌ڵێن) ئایا هیچ که‌س ده‌تان بینێت؟ ﴿ثُمَّ ٱنصَرَفُواْ﴾ پاشان (به دزییه‌وه) ده‌گه‌ڕێنه‌وه ﴿صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خوا دڵیانی وه‌رگێڕا (له ڕێ وا هێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ چونکه به‌ڕاستی ئه‌وانه کۆمه‌ڵێکن هیچ تێ ناگه‌ن ﴿٢٧﴾ ﴿لَقَدْ جَآءَكُمْ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی بۆتان هاتووه ﴿رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ پێغه‌مبه‌رێك له خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گران به‌لایه‌وه ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناڕه‌حه‌تی و ناخۆشی ئێوه ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُم﴾ زۆر سووره له‌سه‌ر (باوه‌ڕهێنان)تان ﴿بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهره‌بانه ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْاْ﴾ جا ئه‌گه‌ر ڕوویان وه‌رگێڕا و گوێیان پێ نه‌دایت ﴿فَقُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ ئه‌وسا بڵێ من ته‌نها خوام به‌سه ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ که هیچ به‌رستراوێکی ڕاست نی یه جگه له ئه‌و ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ته‌نها پشت به‌و ده‌به‌ستم ﴿وَهُوَ رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ ئه‌ویش به‌ڕوه‌ردگاری عه‌رشی گه‌وره‌یه ﴿٢٩﴾

سوره‌تی ﴿ يُونُسَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، را و) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای کەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی نە گۆڕاوی پڕ حیکمەتە ﴿١﴾ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بە لای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ﴾ (پێیمان ووتووە) کەناەدەمی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە مژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەڵأم بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوبەوە سەرعەرش وقەرارگرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵأم چۆنیەتێکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ نکا کارێك نی یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لەباش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەوائە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەقی وڕاستە ﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانە بداتەوە ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کولاو کولّی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون ﴿٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشک ﴿وَالْقَمَرَ نُورًا﴾ مانگێشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگەیەکە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ به‌راستی ئه‌وانه‌ی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ به‌هیوای دیداری ئێمه نین (له دواڕۆژدا) ﴿وَرَضُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وڕازی بوون به‌ژیانی دونیا ﴿وَٱطْمَأَنُّوا۟ بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنْ ءَايَٰتِنَا﴾ غَٰفِلُونَ﴾ وه ئه‌وانه‌ی بێ ئاگان له ئایه‌ته‌کانی ئێمه ﴿٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئه‌وانه جێگایان دۆزه‌خه ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ له‌بەر ئه‌وه‌ی کرده‌وانه‌ی که (له‌دونیادا) ده‌یان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ به‌راستی ئه‌وانه‌ی بڕوایان هێناوه ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوه چاکه‌کانیان کردوه ﴿يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم﴾ به‌ڕه‌وه‌ردگاریان ڕێنموونیان ده‌کات ﴿بِإِيمَٰنِهِمْ﴾ به‌هۆی باوه‌ڕه‌که‌یانه‌وه ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕوباره‌کان دێن و ده‌چن به‌ژێربان دا ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ له باخ وبه‌هه‌شتانی پڕ نازو نیعمه‌ت دا ﴿٩﴾ ﴿دَعْوَىٰهُمْ فِيهَا سُبْحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ﴾ دوعایان تێیدا (ئه‌وه‌یه که‌ده‌ڵێن) پاکو بێگه‌ردی بۆتۆ ئه‌ی په‌ڕوه‌ردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ﴾ سڵاو کردن لێیان له‌و (به‌هه‌شته‌دا) به‌ووشه‌ی سه‌لامه ﴿وَءَاخِرُ دَعْوَىٰهُمْ﴾ وه دواهه‌مین دوعایان (ئه‌وه‌یه‌که ده‌ڵێن) ﴿أَنِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس و ستایش هه‌ر بۆ خوایه که په‌ڕوه‌ردگاری هه‌موو جیهانه ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ﴾ وه‌ئه‌گه‌ر خوا په‌له‌ی بکردایه (له قوبوڵ کردنی دوعای) شه‌ڕو خرابه‌دا بۆ خه‌ڵکی ﴿ٱسْتِعْجَالَهُم بِٱلْخَيْرِ﴾ وەک په‌له‌کردنی (له‌قوبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِىَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئه‌وه ماوه‌که‌یان دوایی پێ ده‌هێترا (وکاتی مردونیان ده‌هات) ﴿فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ﴾ بۆیه مۆڵه‌تی ئه‌وانه ده‌دەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ به‌هیوای دیداری ئێمه نین (له‌ڕۆژی دوایی دا) ﴿فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ له نێو گومڕایی و سه‌رکه‌شیی خۆیان دا بسوڕێنه‌وه و بتێڵێته‌وه ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ﴾ وه‌کاتێك تادەمی زیانێکی لێ بکه‌وێت ﴿دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَآئِمًا﴾ به‌ڕاکشان یان به‌دانیشتن یان به‌پێوه لێمان ده‌پاڕێته‌وه ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ﴾ ئه‌مجا کاتێك زه‌ره‌ر و زیانه‌که‌مان له‌سه‌ر لابردو نه‌مان هێشت ﴿مَرَّ﴾ ده‌ڕوات (ده‌چێته سه‌ر حاڵی پێشووی و ده‌گه‌ڕێته‌وه سه‌ر کاری ناپه‌سه‌ندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ﴾ وەک هاوار و دوعای نه‌کردبێت لێمان نه‌پاڕابێته‌وه ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ﴾ بۆ لابردنی زیانێك که دووچاری بوربوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾ به‌و جۆره ڕازێنراوه‌ته‌وه ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیاده ڕەوییان ئه‌و کرده‌وانه‌ی که ده‌یان کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی له‌ناومان برد ﴿ٱلْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چه‌ند گه‌ل و نه‌ته‌وه له‌پێش ئێوه‌دا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا۟﴾ کاتێك ناهه‌قیان کرد ﴿وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ له‌کاتێکدا که پێغه‌مبه‌رانیان به‌به‌ڵگه‌ی ڕوونه‌وه بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟﴾ هه‌ر باوه‌ڕیان نه‌هێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا به‌و جۆره تۆڵه له کۆمه‌ڵی تاوانباران ده‌ستێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكُمْ خَلَٰٓئِفَ﴾ له‌پاشان ئێوه‌مان کرد به‌جێگر و جێنشین ﴿فِى ٱلْأَرْضِ﴾ له‌زه‌ویدا ﴿مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ له‌پاش ئه‌وان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ بۆ ئه‌وەی سه‌رنج بده‌ین ئێوه چۆن ڕەفتار وکرده‌وه ده‌که‌ن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێک بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ نایەتە روونەکانی ئێمە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ ئەوانەی بەتەمای دیداری ئێمە نین (لەدواڕۆژ دا) دەڵێن ﴿ٱئْتِ بِقُرْءَانٍ غَيْرِ هَٰذَآ﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِىٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بپیان بڵێ بۆ من نی یە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُۥ مِن تِلْقَآئِ نَفْسِىٓ﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەکرێت بۆم ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِن عَصَيْتُ رَبِّى﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوْتُهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَآ أَدْرَىٰكُم بِهِۦ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بیگومان من مامەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِۦٓ﴾ ماوەی تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیرناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓ﴾ یانایەتە کانی قورئان بەدرۆ دابنێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەوانە بێجگەلەخوا شتانێک دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەزیانیان پێ دەگەیەنن ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ نەسوودە و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ تکا کارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەوال دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێک کەپێ ناگایەلێ ی ﴿فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاک و بێنەرد و بڵندە لەوەی کەدەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ﴾ خەڵکی لەڕابردوودا ﴿إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ هەربەک ئوممەت بوون (بڕوا دار بوون بەخوا) ﴿فَٱخْتَلَفُوا۟﴾ کەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێک پێشتر نەدرابە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ بەلگەو نیشانەیەک لەلایەن پەروەردگارییەوە ﴿فَقُلْ إِنَّمَا ٱلْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بیگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ نایەت بە خوایە ﴿فَٱنتَظِرُوٓا۟﴾ کەوانە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّى مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانەکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةً﴾ وه کاتێك که نیعمه‌ت و ره‌حمه‌تی خۆمان ده‌ده‌ین به‌خه‌لکی و تامی ئه‌و نیعمه‌تیان پێده‌چێژین ﴿مِنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ﴾ له‌پاش زیان و ناخۆشیه‌ك که‌لێیان که‌وتووه ﴿إِذَا لَهُم مَّكۡرٞ﴾ ده‌ست به‌جێ ئه‌وان پیلان ده‌گێڕن ﴿فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ﴾ ده‌ربار‌ه‌ی به‌لگه و ئایه‌ته‌کانی ئێمه ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ خوا خێراتره له پیلان کردنا (له به‌رامبه‌ر پیلانی ئه‌واندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشته و جاوێره‌کانمان ﴿يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ﴾ هه‌ر پیلان و فێڕو فێڵێك (ئه‌و بێ باوه‌ڕانه)ده‌یکه‌ن ده‌ینوسن ﴿١٠﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ﴾ خوا زاتێکه هاتو چۆتان پێ ده‌کات ﴿فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ﴾ له‌وو‌شکایی و له‌ده‌ریادا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ﴾ هه‌تا کاتێك ئێوه ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ له‌که‌شتی دان ﴿وَجَرَيۡنَ بِهِم﴾ (که‌شته‌کان) ده‌یان گێڕێت ﴿بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ﴾ به‌هۆی شنه بایه‌کی خۆشه‌وه ﴿وَفَرِحُواْ بِهَا﴾ و خۆش حاڵ ده‌بن پێی ﴿جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٞ﴾ (له‌پڕ) ره‌شه بایه‌کی زۆر به‌هێز له‌و (که‌شتییانه) هه‌ڵکات ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ﴾ وشه‌پۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ له‌هه‌مو لایه‌که‌وه ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ﴾ وه دڵنیا بوون له‌وه‌ی که ئه‌وان ﴿أُحِيطَ بِهِمۡ﴾ ده‌وره دراون (و له‌ناو ده‌چن) ﴿دَعَوُاْ ٱللَّهَ﴾ هاوار ده‌که‌نه خوا‌ی گه‌وره ﴿مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ زۆر به‌دڵسۆزی وگه‌ردنی بۆ که‌ج ده‌که‌ن ﴿لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا﴾ (و ده‌ڵێن) سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر ڕزگارمان بکه‌یت ﴿مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ له‌م سه‌ختی و‌ناره‌حه‌تیه ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمه له سوپاسگوزاران ده‌بین (بۆتۆ ئه‌ی خوایه) ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ﴾ ئه‌مجا کاتێك خوا ڕزگاری کردن (له‌و ناره‌حه‌تیه) ﴿إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ﴾ که‌تو‌پڕ ده‌ست ده‌که‌نه‌وه به خرابه‌کاری و بێ باوه‌ڕی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ له‌زه‌ویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ به ناڕه‌وا ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئه‌ی ئاده‌می به (خرابه‌کاره‌کان) ﴿إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ﴾ له‌ڕاستیدا سته‌م و ناحه‌قی یه‌کانتان ﴿عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ زیانی هه‌ر بۆ خۆتانه ﴿مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ له‌زه‌تی ژیانی دونیاش بێ نرخه ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گه‌ڕانه‌وتان هه‌ر بۆلای ئێمه‌یه ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئه‌مجا هه‌واڵتان پێ ده‌ده‌ین به‌وه‌ی که (له‌دونیدا) ده‌تان کرد ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومان وێنه‌ی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وه‌ك بارانێك وایه له‌ئاسمانه‌وه باراندومانه ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ جا به‌هۆی ئه‌و (بارانه‌وه ڕوه‌کی زۆر ڕواوه و) سه‌وزی و ڕوه‌کی زه‌وی تێکه‌ڵ به‌یه‌ك بوون وبه به‌کدا چوون ﴿مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ له‌وه‌ی که خه‌ڵکی و ئاژه‌ڵیش ده‌یخۆن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هه‌تا کاتێك ﴿أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ﴾ زه‌وی (به‌سه‌وزی و ڕوه‌ك) ڕه‌ونه‌ق و جوانی خۆی وه‌ده‌ره‌گرێت و خۆی ده‌ڕازێنێته‌وه ﴿وَظَنَّ أَهۡلُهَآ﴾ دانیشتوان و خه‌ڵکی ئه‌و (زه‌ویه) وا ده‌زانن ﴿أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ﴾ که‌بە ڕاستی ئه‌وان به‌توانا‌ن به‌سه‌ر (دروێنه کردن)یدا ﴿أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا﴾ (له‌ناکاوێکدا) فه‌رمانی ئێمه بێت بۆ ئه‌و (زه‌وی و کشتوکاڵه) ﴿لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ له‌شه‌و یان له‌ڕۆژدا ﴿فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا﴾ که‌مجا وه‌ك دروێنه کراوی لێ بکه‌ین (وهیچیان بۆ نه‌مێنێته‌وه) ﴿كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ﴾ وه‌ك له‌وه‌و پێش هه‌ر نه‌بووبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئاوه‌ها جۆره ڕوونی ده‌که‌ینه‌وه ﴿ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایه‌ت و به‌ڵگه‌و نیشانه‌کانمان ﴿لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ گه‌ڵێ که بیر بکه‌نه‌وه ﴿١٣﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ﴾ وه خوا (خه‌ڵك) بانگ ده‌کات ﴿إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (به‌هه‌شت) ﴿وَيَهۡدِي مَن﴾ وه ڕێنمونیی هه‌ر که‌سێك ده‌کات ﴿يَشَآءُ﴾ که بیه‌وێت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگه‌ی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئه‌وانه‌ی چاکه‌یان کردوه ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (به‌هه‌شت) و زیاتریان هه‌یه (که‌بینینی خوایه) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان داینا‌گرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسوایه‌ك ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئه‌وانه ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی به‌هه‌شتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئه‌وانه‌ له‌و(به‌هه‌شته)دان به‌هه‌میشه‌یی ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئه‌وانه‌ش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾ که‌کرده‌وه‌ی خرابیان کردوه ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵه‌ی هه‌ر خرابه‌یه‌ك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ به‌ئه‌ندازه‌ی ئه‌و (خرابه‌یه تۆڵه‌ی لێ ده‌سێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وه ڕیسوایی دایان ده‌گرێت ﴿مَا لَهُمْ﴾ بۆیان نیه ﴿مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ په‌ناده‌رێك له(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (به‌ڕاده‌یه‌ك ڕووبان ڕەش بووه) ده‌ڵێی دەم و چاوریان داپۆشراوه ﴿قِطَعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ به چه‌ند به‌شێك له‌شه‌وه ڕەنگ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئه‌وانه‌ی(که‌باس کران) هاوڕێنی ئاگری دۆزه‌خن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئه‌وان تێیدا ده‌مێننه‌وه به‌هه‌میشه‌یی ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ باسی بکه بۆیان) ئه‌و ڕۆژه‌ی هه‌موویان کۆده‌که‌ینه‌وه ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئه‌مجا ده‌ڵێین به‌وانه‌ی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبه‌شیان بۆ خوا بڕیار داوه ﴿مَكَانَكُمْ﴾ له‌شوێنی خۆتاندا نه‌جوڵێن (ڕاوه‌ستن) ﴿أَنْتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و په‌رستراوه‌کانتان ﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئه‌مجا لێکیان جیاده‌که‌ینه‌وه ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ په‌رستراوه‌کانیان ده‌ڵێن ﴿مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ﴾ ئێوه ئێمه‌تان نه‌ده‌په‌رست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا به‌سه که شاهیدبێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ له‌نێوان ئێمه و ئێوه‌دا ﴿إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمه بێ ئاگابووین له‌په‌نادانه‌تی کردنتان بۆ ئێمه ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُوا﴾ له‌وێندا ده‌رده‌که‌وێنت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ﴾ هه‌موو که‌سێك چی پێش خۆی خستووه ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وه هه‌موو ده‌گه‌ڕێنرێنه‌وه بۆلای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ که کۆمه‌کی که‌ر وپه‌روه‌ردگاری حه‌ق و ڕاستیانه ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ﴾ وه‌لێیان وون ده‌بێت ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئه‌و (په‌رستراوه درۆیانه‌ی) هه‌ڵیان به‌ستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان ده‌دات ﴿مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ له‌ئاسمان (به باران) و له‌زه‌ویه‌وه (به ڕووه‌ك) ﴿أَمَّنْ يَمْلِكُ﴾ یان کێ خاوه‌نی (دروستکه‌ری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانه ﴿وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وه کێ زیندوو له مردوو ده‌رده‌هێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وه مردوو له‌زیندوو ده‌رده‌هێنێت ﴿وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هه‌روه‌ها کێ کاره‌کان هه‌ڵده‌سوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان به‌کسه‌ر ده‌ڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ که‌وانه (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) پێیان بڵێ ده‌ی بۆ خۆتان ناپارێزن (له‌سزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾ هه‌ر ئه‌و خوایه ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ په‌روه‌ردگاری ڕاستی ئێوه‌یه ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ ده‌ی له‌به‌اش ڕاستی هیچ هه‌یه ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگه له گومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ ده‌ی چۆن له‌ڕێگه‌ی ڕاست لاده‌درێن؟! ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ به‌و جۆره چه‌سپاوه ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری په‌روه‌ردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ له‌سه‌ر ئه‌وانه‌ی ﴿فَسَقُوا﴾ له‌سنوور لایان داوه ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئه‌وانه بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە بەهاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ کەسێك هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ نەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ ٱللَّهُ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ نەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَآئِكُم﴾ لە ناو بەرستراوەکانتانەوە ﴿مَّن يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنمونیی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِى لِلْحَقِّ﴾ ڕێنمونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِىٓ﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنمونیی دەکات ﴿إِلَى ٱلْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ﴾ شایانی تر بەوەی پەیڕەوی بکرێت وشوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّىٓ﴾ یان کەسێك ڕێبازی ڕاست شارەزا نابێ ﴿إِلَّآ أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن لەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا﴾ لە ناست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ﴾ ڕەوانی یەو ناگونجێت ئەم قورئانە ﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەستراوێ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (لە لایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى﴾ بەڵکو بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ وە ڕوون کەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانیە بە ﴿مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ﴾ بەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِۦ﴾ وەك ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ مَنِ ٱسْتَطَعْتُم﴾ و هەر کەسێك کەدەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ نەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿بَلْ﴾ (ئەوە وازلێ بێنە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا۟ بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێناو بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا۟ بِعِلْمِهِۦ﴾ کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُۥ﴾ سەرئەنجامی (سزاو تۆڵەی) قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (بەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی ﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لە پێش ئەمانەوە بوون ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ دوارۆژو ئاکامی ستەم کاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوا بەقورئان دەهێنێت ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی واشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ نەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّى عَمَلِى﴾ ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان ﴿أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعْمَلُ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیارنین) لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا۠ بَرِىٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش بەریم (بەرپرسیارنیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ گوێت لێ دەگرن (کەقورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بەکەڕان دەژنەوێنی؟ ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێت بۆت ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ دەی ئایا تۆ ڕێنمووئیس ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق وڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ ساتێکی کەم نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبونەوەو) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ وەئەوانە ڕێنمووئ وەرگرنەبوون ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر نیشانت بدەین ﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زالبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش بەدی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان (لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بەدادگەریی و ڕاستی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٧﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نی یە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەوا نەساتێك دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەپێشیش دەکەون ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر سزای خوا تان بۆهات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆچی (سزایەك) بەلە دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی داو بەدی هات ﴿ءَامَنتُم بِهِۦٓ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِۦ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بە ڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە نۆزلەتان لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان کرد ﴿٥١﴾ ﴿وَيَسْتَنۢبِـُٔونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا لەو سزایە ڕاستە (بەدی دێت)؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ بێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەرکەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) یان بێ باوەڕ بوو بێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبریتی خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری ببێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٥٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەروونتان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خواوەیە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بابەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُم مِّن رِّزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلْتُم مِّنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتانێکیش حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵئەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن ﴿٦٠﴾ ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدابیت ﴿وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِن قُرْآنٍ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارت ﴿مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لەئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ وە نەبچوکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر ئەوەتا لە ناو پەڕاوێکی ئاشکرادا (کەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ﴿٦١﴾

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان له‌سه‌ر نیه ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خه‌فه‌تیش ناخون ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وه‌همیشه خۆیان ده‌پارێزن و له‌خوا ده‌ترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ هه‌ر بۆ ئه‌وانه مژگێنی وموژده ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ له‌ژیانی دونیادا ﴿وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ و له دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبْدِيلَ﴾ گۆڕان نیه ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ووته (و به‌ڵێنه) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ همر ئه‌وبه ﴿ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ سه‌رکه‌وتنی زۆر گه‌وره ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ باخه‌بارت نه‌کات ﴿قَوْلُهُمْ﴾ ووته‌ی ئه‌وانه ﴿إِنَّ ٱلْعِزَّةَ﴾ چونکه به‌ڕاستی هێز و ده‌سه‌ڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هه‌مووی بۆ خوایه ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ خوایش بیسه‌ری زانایه ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن به‌ڕاستی هه‌ر بۆ خوایه ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هه‌ر چی له ئاسمانه‌کان ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هه‌رچیش له زه‌وی دایه ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ په‌یڕه‌ویان نه‌کرد ووه ﴿ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی بێجگه له خوا ده‌یپه‌رستن ﴿شُرَكَآءَ﴾ به‌رستراوانێ (هاوبه‌شانێ بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئه‌وانه تەنها شوێن گومان که‌وتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وه ئه‌وانه تەنها درۆده‌که‌ن (به‌گومان و گۆتره شت ده‌ڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى﴾ ئه‌و خوایه زاتێکه ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ شه‌وی بۆ داناون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تا تێیدا بحه‌سێنه‌وه ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ ڕۆژیشی داناوه به ڕووناکیه‌وه (که‌مایه‌ی زیان و گوزه‌رانتان بێت) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ به‌ڕاستی له‌وه‌دا (که باس کرا) ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ چه‌ند به‌ڵگه و نیشانه هه‌یه بۆ که‌سانێك که ده‌بیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ ئه‌وانه ده‌ڵێن خوامندالی بۆخۆی هه‌ڵبژارده‌وا! ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ پاکی وبێگه‌ردی بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ﴾ ئه‌و بێ نیازه ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ته‌نها ئه‌و خاوه‌نیانه هه‌رچی وا له ئاسمانه‌کان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وه‌هه‌رچی وا له‌زه‌ویدا ﴿إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَٰنٍۭ بِهَٰذَآ﴾ هیچ به‌ڵگه‌یه‌کتان لانیه به‌مه‌ی که ده‌ڵێن ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ تایا شتێك ده‌ڵێن به‌دەم خواوه که نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ که درۆ هه‌ڵ ده‌به‌ستن به ناوی خواوه ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ (هه‌رگیز) ڕزگاربان نابن ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٌ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکه) به‌هره و ڕابواردنێکی که‌م له دونیادا (به‌سه‌ر ده‌به‌ن) ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمه‌یه ﴿مَرْجِعُهُمْ﴾ گه‌ڕانه‌وه‌یان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ له‌مجا پێیان ده‌چێژین ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ به‌هۆی ئه‌وه‌ی که بڕوایان نه‌هێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ده‌نگویاس و هه‌والی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنه‌ره‌وه ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦ﴾ کاتێك به‌گه‌له‌که‌ی ووت ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم﴾ ئه‌گه‌ر به‌لاتانه‌وه قورس و گرانه ﴿مَّقَامِى﴾ مانه‌وه‌م له‌ناوتانداو ﴿وَتَذْكِيرِى بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) به‌ئایه‌ته‌کانی خوا ﴿فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ئه‌وامن پشتم به‌خوا به‌ستووه ﴿فَأَجْمِعُوٓا۟ أَمْرَكُمْ﴾ ئێوه‌ش کارو بڕیاری خۆتان کۆکه‌نه‌وه ﴿وَشُرَكَآءَكُمْ﴾ له‌گه‌ڵ هاوبه‌شه‌کانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾ ئه‌مجا باکار و بڕیاره‌کانتان شاراوه نه‌بێت به‌لاتانه‌وه (به‌لکو ئاشکرابێت) ﴿ثُمَّ ٱقْضُوٓا۟ إِلَىَّ﴾ پاشان به‌لامارم بده‌ن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و ماوەم مه‌ده‌ن ﴿۷۱﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ جا ئه‌گه‌ر سه‌رپێچیتان کردم (بڕستم تێ ده‌که‌ن) ﴿فَمَا سَأَلْتُكُم﴾ ئه‌وه من داوام نه‌کردووه لێتان ﴿مِّنْ أَجْرٍ﴾ هیچ پاداشتێك ﴿إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی من هه‌ر له‌سه‌ر خوایه ﴿وَأُمِرْتُ﴾ وه فه‌رمانم پێ دراوه ﴿أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ که له فه‌رمانبه‌ردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿۷۲﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئه‌مجا به‌درۆیان زانی ﴿فَنَجَّيْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئه‌وسا ئێمه‌ش ئه‌و (نووح) و ئه‌وانه‌ش که‌له‌گه‌ڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِى ٱلْفُلْكِ﴾ له‌که‌شتیه‌که‌دا ﴿وَجَعَلْنَٰهُمْ﴾ وه‌کردمانن ﴿خَلَٰٓئِفَ﴾ به‌جێ نشینانی (ئه‌وان له‌ده‌ویدا) ﴿وَأَغْرَقْنَا ٱلَّذِينَ﴾ ئه‌وانه‌شمان ژێرئاوخست ﴿كَذَّبُوا۟﴾ ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ که‌بڕوایان به‌ئایه‌ته‌کانی ئێمه نه‌هێنا ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئه‌مجا سه‌رنج بده و بڕوانه بزانه چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ داواڕۆژ و ئاکامیی ترسێنراوان ﴿۷۳﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئه‌مجا له‌دوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغه‌مبه‌رانێك ﴿إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ بۆ ناو گه‌له‌کانیان ﴿فَجَآءُوهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ ئه‌وانیش هاتن بۆ لایان به‌به‌لگه‌ڕوونه‌کانه‌وه ﴿فَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟﴾ که‌چی ئه‌وان بڕوایان نه‌هێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا۟ بِهِۦ مِن قَبْلُ﴾ به‌وه‌ی که‌له‌ڕابردوودا بڕوایان پێنه‌هێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ﴾ به‌و جۆره مۆر ده‌نێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ به‌سه‌ر دڵی ﴿ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ ده‌ست دێژ کارانداا (تاتێبگه‌ن) ﴿۷۴﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِنۢ بَعْدِهِم﴾ له‌پاش ئه‌و نێردراوانه ﴿مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ موسا و هارووندا بۆلای فیرعه‌ون ﴿وَمَلَإِيْهِۦ﴾ و ه بۆ لای ده‌سته و تاقمه‌که‌ی ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ به‌به‌لگه و موعجیزه‌کانمانه‌وه ﴿فَٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ به‌لام ئه‌وان خۆیان به‌گه‌وره زانی ﴿وَكَانُوا۟ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ و ئه‌وان هۆزێکی تاوان باربوون ﴿۷۵﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ﴾ جا کاتێك بۆیان هات ﴿ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ هه‌ق و ڕاستی له‌لایه‌ن ئێمه‌وه ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئه‌مه ﴿لَسِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویه‌کی ڕوون و دیاره‌ا ﴿۷۶﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰٓ﴾ موسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ﴾ ئایا ئێوه‌بەم هه‌ق و ڕاستیه ده‌ڵێن (جادووه) ﴿لَمَّا جَآءَكُمْ﴾ کاتێك بۆتان هاتووه ﴿أَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئه‌وه جادووه ﴿وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ﴾ که جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿۷۷﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَجِئْتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلْفِتَنَا﴾ بۆ ئه‌وه‌ی لامان ده‌ی ﴿عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَا﴾ له‌وه‌ی باوو باپیرانمان له‌سه‌ری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تا بۆ هه‌ردووکتان (موسا و هارون) بێت ﴿ٱلْكِبْرِيَآءُ﴾ گه‌وره‌یی (وسه‌رۆکایه‌تی به‌نو ئیسرائیل) ﴿فِى ٱلْأَرْضِ﴾ له‌ڕوویدا ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ وه ئێمه هه‌گیز باوه‌ڕتان پێ ناکه‌ین ﴿۷۸﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون وتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و(کۆی بکەنەوە) هەموو ﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادوو گەرێکی زۆر زانا و لێزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جادوو گەرەکان هاتن ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ﴾ موسا پێی ووتن: ﴿أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن (فڕێی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ نەمجا کاتێك (جادووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ موسا ووتی ﴿مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومان خوا بەزووبی پوچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ کردەوەی خراپەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت) ﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَىٰ﴾ بەموسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێك نەبێت ﴿مِنْ قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَىٰ خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمان ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون ﴿وَمَلَائِهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾ بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆیە زۆڵ زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە بەڕاستی لە سنوور بەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە موسا ووتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ نەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و مل کەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُوا﴾ تەوانیش (باوەڕدارەکان) ووتیان ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕەوە بە ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە ﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾ وەنیگامان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ موسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و برا کەی (هارون) ﴿أَنْ تَبَوَّءَا﴾ کە پێکی بێنن و ئامادەی بکەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (کەتێیدا بحەوێنەوە) ﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەڕێکو پێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت و سەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ و موسا ووتی ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ ﴿آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشیووتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و جوانیی و مال و سامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ تەوەی خەڵك گومڕا بکەن ﴿عَنْ سَبِيلِكَ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان لە ناوی بەرە و مەبەهێڵە ﴿عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ﴾ مال و سامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیان ڕەق وڕەش بکە ﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بیگومان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا ﴿فَٱسْتَقِيمَا﴾ جا خۆ ڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئایینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن ڕێگای ﴿ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَٰوَزْنَا بِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندووە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَدْرَكَهُ ٱلْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ ءَامَنتُ﴾ ئەوسا ووتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا ٱلَّذِىٓ﴾ جگە لەئەو (خوایە) نەبێت ﴿ءَامَنَتْ بِهِۦ﴾ کە بڕوایان پێ هێناوە ﴿بَنُوٓا۟ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا۠ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾ ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنێت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لەخراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ ءَايَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بەپەند بۆ ئەوەی لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێک لەخەڵکی ﴿عَنْ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ﴾ بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتە جێمان کردن ﴿بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لەشوێنێکی چاک و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی چاک و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا ٱخْتَلَفُوا۟﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەک نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ هەتا زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِى بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون ﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جائەگەر تۆ ﴿فِى شَكٍّ﴾ لەگوماندای ﴿مِّمَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردومانەتە خوارەوە بۆت ﴿فَسْـَٔلِ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لەپێش تۆ ﴿لَقَدْ جَآءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ هەق و ڕاستی لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لەدەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی (و باوەڕیان پێ نەهێنان) ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَآءَتْهُمْ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت ﴿كُلُّ ءَايَةٍ﴾ هەموو بەڵگەو نیشانەیەک ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا۟﴾ هەتا نەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ﴾ (خه‌لکی) هیچ شار و گوندێك (له‌وانه‌ی که هه‌ره‌شه‌یان لێکرا) وباوه‌ڕیان هێنا (کاتی بینین و دابه‌زینی سزای به‌روه‌ردگار) ﴿فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ﴾ باوه‌ڕه‌که‌یان هیچ سوودی پێ نه‌گه‌یاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگه‌له‌ گه‌لی یونس (علیه السلام) نه‌بێت ﴿لَمَّآ ءَامَنُوا﴾ کاتێك هه‌موو بڕوایان هێنا وته‌وبه‌یان کرد (که دڵ نیابوون سزای به‌روه‌ردگار دابه‌زیوه بۆ سه‌ریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد له‌سه‌ریان ﴿عَذَابَ ٱلْخِزْيِ﴾ سزای سه‌رشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ له‌ ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و به‌هره‌ و خۆشیمان پێبدان تا ماوه‌یه‌ك (ئاکاتی مردنیان) ﴿۹۸﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ﴾ وه‌ئه‌گه‌ر په‌روه‌ردگارت بیویستایه ﴿لَءَامَنَ﴾ برپای ده‌هێنا ﴿مَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئه‌و (خه‌لکه‌ی) والەزه‌ویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هه‌موو به‌ تێکڕا ﴿أَفَأَنتَ﴾ ده‌ی ئایا تۆ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ﴿تُكْرِهُ ٱلنَّاسَ﴾ زۆر له‌خه‌لکی ده‌که‌یت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُوا۟ مُؤْمِنِينَ﴾ هه‌تا ببنه‌ بڕوادار ﴿۹۹﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وه‌ بۆ هیچ که‌سێك نی یه‌ ﴿أَن تُؤْمِنَ﴾ که‌بڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مه‌گه‌ر به‌ ویستی خوا نه‌بێت ﴿وَيَجْعَلُ ٱلرِّجْسَ﴾ وه‌ پیسی (وبێ باوه‌ڕی) ده‌خاته‌ ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ سه‌ر نه‌وانه‌ی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ که‌ تێ ناگه‌ن وبیر ناکه‌نه‌وه ﴿۱۰۰﴾ ﴿قُلِ ٱنظُرُوا۟﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ: سه‌رنج بده‌ن ﴿مَاذَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ چی له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدایه ﴿وَمَا تُغْنِى ٱلْءَايَٰتُ وَٱلنُّذُرُ﴾ که‌ چی نیشانه‌ و ترسینه‌ره‌کان هیچ سوود ناگه‌یه‌نن ﴿عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ به‌که‌سانێك بڕوانه‌هێنن ﴿۱۰۱﴾ ﴿فَهَلْ يَنتَظِرُونَ﴾ ده‌ی چاوه‌ڕوانی چی ده‌که‌ن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ﴾ بێجگه‌ له‌ ڕووداوێك وەك ڕووداوه‌کانی له‌وانه‌ی ﴿خَلَوْا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ که‌ له‌ پێشیانه‌وه‌ ڕابوردن ﴿قُلْ فَٱنتَظِرُوٓا۟﴾ بڵێ ده‌ی چاوه‌ڕوان بکه‌ن ﴿إِنِّى مَعَكُم﴾ به‌ڕاستی منیش له‌گه‌ڵ ئێوه‌دا ﴿مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ له‌ چاوه‌ڕوانانم ﴿۱۰۲﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّى﴾ پاشان ئێمه‌ ڕزگاری ده‌که‌ین (له‌ کاتی نارەحه‌تیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغه‌مبه‌رانمان (﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ و نه‌وانه‌ی بڕوایان هێناوه ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوه‌ها ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویسته‌ له‌سه‌رمان ﴿نُنجِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمان داران ڕزگار بکه‌ین ﴿۱۰۳﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ بڵێ ئه‌ی خه‌ڵکینه‌ ﴿إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه‌ له‌گومانداتن ﴿مِّن دِينِى﴾ له‌ (ڕاستی) ئایینه‌که‌م ﴿فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ﴾ ئه‌وه‌ من ناپه‌رستم ئه‌وانه‌ی ﴿تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ که‌ ئێوه‌ ده‌ی په‌رستن بێجگه‌ له‌خوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ به‌ڵکو ﴿أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ له‌و خوایه‌ده‌په‌رستم ﴿يَتَوَفَّىٰكُمْ﴾ که‌ئێوه‌ ده‌مرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وه‌ من فه‌رمانم پێ کراوه‌ که ﴿مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ له‌بڕواداران بم ﴿۱۰۴﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وه‌ ڕووت ڕێك و ڕاست بکه‌ ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئایینێك که‌ڕاسته‌ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وه‌ به‌هیچ جۆرێك له‌هاوبه‌ش دانه‌ران مه‌به‌ ﴿۱۰۵﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوارمه‌که (مه‌به‌رسته) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگه‌ له‌خوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ نه‌سوودت پێ ده‌گه‌یه‌نێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نه‌زیانت لێ ده‌دات ﴿فَإِن فَعَلْتَ﴾ جا ئه‌گه‌ر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ له‌وه‌ بێگومان ئه‌وکاته‌ تۆ ﴿مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ له‌سته‌مکارانی ﴿۱۰۶﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بە تۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ﴾ هیچ لادەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ﴾ ئەوە هیچ بەرگری کەرێك نیە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێ بوردەی بەبەزەییە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَآءَكُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموونی وەرگرتبێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش گومڕا بووبێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەر پرسیارنیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَٱتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ﴾ کە سرووش وەحی کراوە بۆت ﴿وَٱصْبِرْ حَتَّىٰ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿يَحْكُمَ ٱللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿ هُودٍ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە کتێبێکە بتەو داڕێژراوە ﴿ءَايَٰتُهُۥ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون کراونەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا ٱللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِى لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و موژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەی دیاری کراو (بۆتان) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُۥ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّىٓ أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەکەم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ یەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە(کە ڕۆژی دوابیە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا۟ مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بێدارین کاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەرنەکەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەکاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان له‌به‌رێك نی یه ﴿فِي ٱلْأَرْضِ﴾ له‌زه‌وی دا ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئیلا له‌سه‌ر خوایه ﴿رِزْقُهَا﴾ رزق و ڕۆزیه‌که‌ی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وه‌(خوا) ده‌زانێ شوێنی مانه‌وه‌ی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾ وه شوێنی لێ ده‌رچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هه‌موی نوسراوه له‌کتێبی ڕوون که‌وه‌(لوح المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئه‌و (خوایه) زاتێکه ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ که ئاسمانه‌کان وزه‌وی دروست کردوه ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ له شه‌ش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُۥ عَلَى ٱلْمَآءِ﴾ و عه‌رشه‌که‌ی له‌سه‌ر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی ئاقبتان بکاته‌وه ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامتان کرده‌وه‌ی چاکتر (ده‌که‌ن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندیێ ئه‌گه‌ر بڵێیت (به‌وانه) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ به‌ڕاستی ئێوه زیندوو ده‌کرێنه‌وه ﴿مِّنۢ بَعْدِ ٱلْمَوْتِ﴾ له‌پاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا﴾ بێگومان ئه‌وانه‌ی که بێ بڕوان ده‌ڵێن ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئه‌مه هیچ نی یه بێجگه له جادوویه‌کی ڕوون و دیار نه‌بێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ ٱلْعَذَابَ﴾ وه سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر ئه‌و سزایان دوا بخه‌ین ﴿إِلَىٰٓ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تاماوه‌یه‌کی که‌می دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُۥٓ﴾ ئه‌وه به‌ڕاستی ده‌ڵێن چی ئه‌و سزای ڕاگرتووه (بۆچی بۆمان نایه‌ت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بێدار بن ڕۆژێ ئه‌و سزایه‌یان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وه ده‌وریان ده‌دات ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئه‌وه‌ی که ئه‌وانه گاڵته‌و لاقرتیان پێ ده‌کرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ﴾ سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر ئێمه بچێژین به ناده‌می ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاکه و فه‌زڵ و به‌هره‌یه‌ك لای خۆمانه‌وه ﴿ثُمَّ نَزَعْنَٰهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئه‌و (چاکه‌و به‌هره‌یه‌ی) لێ بگرینه‌وه ﴿إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئه‌و زۆر نائومێد و سڵه‌یه (له‌و کاته‌دا کوفری نیعمه‌تکانی خوا ده‌کات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ﴾ سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر پێی بچێژین ببه‌ینێ ﴿نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ﴾ به‌هره‌و چاکه دوای ئه‌و سه‌ختی و نارەحتیانه‌ی تووشی بووه ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّىٓ﴾ بێگومان ده‌ڵێت گشت سه‌ختی و زیانه‌کانم له مل بوویه‌وه (به‌ڕۆکی به‌ردام) ﴿إِنَّهُۥ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان (له‌وکاته‌دا) زۆر دڵخۆش و لوت به‌رزو خۆ به‌زل زانه ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ جگه له‌وانه‌ی که باشارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کرده‌وه چاکه‌کانیان به‌جێ هێنا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُم﴾ ئه‌وانه بۆیان هه‌یه ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گه‌وره ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ﴾ ئایا تۆ وازهێنه‌ری ﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ﴾ له (ڕاگه‌یاندنی) هه‌ندێك له‌وه‌ی نیگات بۆ کراوه ﴿وَضَآئِقٌۢ بِهِۦ صَدْرُكَ﴾ و دڵ ته‌نگ ده‌بێ پێی ﴿أَن يَقُولُوا۟﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ده‌ڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گه‌نج و خه‌زێنه‌ی بۆ نانێرێ دڕێته خواره‌وه ﴿أَوْ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشته‌یه‌کی له‌گه‌ڵدا نه‌هاتووه ﴿إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٌ﴾ بێگومان تۆ ته‌نها ترسێنه‌ری ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هه‌موو شتێك سه‌رپه‌رشتیکار و چاودێره ﴿١٢﴾

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئه‌وانه ده‌ڵێن پێغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌ڵیه‌ستووه ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ﴾ بڵێ‌ ده‌ی ئێوه‌ش ده‌ سوورەتی وه‌کو ئه‌و (قورئانه) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هه‌ڵیه‌ستراوین ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾ وه‌بانگ بکه‌ن (بۆ پشتیوانیتان) هه‌رکه‌س ده‌توانن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگه‌ له‌خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه‌ ڕاست ده‌که‌ن ﴿٣﴾ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئه‌گه‌ر وه‌ڵامیان نه‌داته‌وه ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ﴾ ئه‌وه‌ بزانن که‌بێگومان ئه‌م (قورئانه) نێردراوه‌ته‌ خواره‌وه ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ به‌ئاگاداری وزانینی خوا ﴿وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هه‌روه‌ها بزانن هیچ په‌رستراوێکی ڕاست نی یه‌ بێجگه‌ له‌و ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه‌ مسڵمانن؟ ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ﴾ هه‌رکه‌س ده‌یه‌وێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوه‌ و جوانی ئه‌و ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمه‌ (به‌رهه‌می) کرده‌وه‌کانیان به‌ته‌واوی بۆ ده‌ده‌ین تیایدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وه‌ ئه‌وان له‌م ژیانه‌دا که‌م و کوڕی یان له‌گه‌ڵ ناکرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئه‌وانه‌ که‌سانێکن بۆیان نی یه‌ ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ له‌ڕۆژی دوایی‌دا جگه‌ له‌ئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وه‌ ئه‌وه‌ی کردیان تێیدا پوچ و بێ به‌رهه‌م بووه ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وه‌ هه‌رچیان کرد به‌ره‌وده‌وام بوو به‌هیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ﴾ جا ئایا که‌سێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ به‌ڵگه‌یه‌کی ئاشکرای بێ له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ﴾ و شایه‌تێك لای ئه‌وه‌وه‌ بۆی بخوێنێته‌وه ﴿وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ﴾ وه‌ له‌پێش ئه‌م (شایه‌تیه‌ی خۆیه‌وه) به‌ڕای موو‌ساش (شایه‌ته‌ بۆی) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ که‌پێره‌و و پێشه‌واو میهره‌بانیه ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ که‌وانه‌ بڕوایان هه‌یه‌ به‌و (شایه‌ته‌ که‌قورئانه) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وه‌ هه‌رکه‌س باوه‌ڕی پێی نه‌بێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ له‌و کۆمه‌ڵ و تاقمانه‌ (ئه‌وانه‌ی کۆبونه‌وه‌ له‌سه‌ر دژایه‌تی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئه‌وه‌ ئاگر جێگایه‌تی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ که‌وانه‌ هیچ جۆره‌ گومان و دوو دڵیه‌کت نه‌بێت له‌و (قورئانه) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و قورئانه‌ ڕاسته‌ له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاره‌وه‌ هاتووه ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ك له‌خه‌ڵکی بڕواناهێنن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وه‌ئایا کێ سته‌مکاتره‌ له‌و که‌سه‌ی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ که‌درۆ هه‌ڵیه‌ستێ به‌ده‌م خواوه‌؟ ﴿أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ که‌وانه‌ ده‌بڕێنه‌ حوزوری په‌روه‌ردگاریان (ووته‌کانیان ده‌خرێته‌ ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وه‌ شایه‌ته‌کان (له‌پێغه‌مبه‌ران وفریشته‌کان) ده‌ڵێن ﴿هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئه‌وانه‌ ئه‌و که‌سانه‌ن ﴿كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (له‌دونیادا) درۆیان هه‌ڵده‌به‌ست به‌ده‌م په‌روه‌ردگاریانه‌وه ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بێدارین نه‌فرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ سته‌مکارانه ﴿١٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی به‌رهه‌ڵستی ڕێگه‌ی خوا ده‌که‌ن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و ده‌یانه‌وێ به‌ڵاڕو چه‌وتی نیشانه‌ی بده‌ن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ﴾ له‌کاتێکدا له‌وان به‌ڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمْ يَكُونُواْ مُعْجِزِينَ﴾ ئه‌و (نه‌فرین لێ کراو)انه ناتوانن (له‌ده‌ستی خوا) خۆیان قوتار بکه‌ن ﴿فِي ٱلْأَرْضِ﴾ له‌ولاّت و زه‌ویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نیبانه ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ﴾ بێجگه له‌خوا هیچ پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات ده‌کرێته‌وه ﴿ٱلْعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُواْ يَسْتَطِيعُونَ ٱلسَّمْعَ﴾ توانای بیستنی (ئه‌و قورئانه)یان نه‌بوو ﴿وَمَا كَانُواْ يُبْصِرُونَ﴾ (هه‌قیشیان)نه‌ده‌بینی ﴿٢٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئه‌وانه که‌سانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ﴾ که‌خۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وه لێیان وون بوو ﴿مَّا كَانُواْ يَفْتَرُونَ﴾ ئه‌و درۆو ده‌له‌سانه‌ی له‌دونیادا ده‌یان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ﴾ به‌راستی و بێگومان ئه‌وانه ﴿فِي ٱلْآخِرَةِ﴾ له‌ڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ﴾ زه‌ره‌مه‌ند ترین که‌س خۆیانن ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ به‌راستی ئه‌وانه‌ی بڕوایان هێناوه ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردوه‌ چاکه‌کانیان به‌جێ هێناوه ﴿وَأَخْبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و گه‌ردن که‌ج و دڵ ئارام بوون بۆ (فه‌رمانه‌کانی) په‌روه‌ردگاریان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئه‌وانه هاوه‌ڵانی به‌هه‌شتن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا ده‌مێننه‌وه به‌هه‌میشه‌یی ﴿٢٣﴾ ﴿مَثَلُ ٱلْفَرِيقَيْنِ﴾ وێنه‌ی ئه‌و دوو ده‌سته‌یه ﴿كَٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْأَصَمِّ وَٱلْبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِ﴾ وه‌ك کوێر و که‌پ و بیسه‌ر و بیناوان ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئه‌ودوو ده‌سته‌یه به‌کسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ده بۆ بیرناکه‌نه‌وه ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند به خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ نوح بۆ لای گه‌له‌که‌ی ﴿إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (پێی ووتن) دڵنیابن من ترسێنه‌رێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ که‌جگه له‌خوا نه‌په‌رستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ (چونکه) به‌راستی من ده‌ترسم یه‌خه‌تان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی سه‌خت و به‌ئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ ٱلْمَلَأُ﴾ جا کاربه‌ده‌ست وده‌سه‌لاّتداره‌کان ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئه‌وانه‌ی که‌بڕوایان نه‌هێنا بوو ﴿مِن قَوْمِهِۦ﴾ له گه‌له‌که‌ی (نوح) ﴿مَا نَرَىٰكَ﴾ ئێمه تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا﴾ جگه له‌ئاده‌می یه‌کی وه‌ك خۆمان ﴿وَمَا نَرَىٰكَ﴾ وه نابینین تۆ ﴿ٱتَّبَعَكَ﴾ هیچ که‌سێك شوێنت که‌وتبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ جگه له‌وانه‌ی ﴿هُمْ أَرَاذِلُنَا﴾ که هه‌ژار و به‌سته‌کانمانن ﴿بَادِيَ ٱلرَّأْيِ﴾ بێ ئاوه‌ژا و ساوێلکه‌ن (ڕوالەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ﴾ وه نابینن ئێوه ﴿عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ هیچ شتێکتان له ئێمه زیادبێ ﴿بَلْ نَظُنُّكُمْ كَٰذِبِينَ﴾ بەڵکو به‌درۆزنتان ده‌زانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ (نوح) ووتی ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿أَرَءَيْتُمْ﴾ هه‌والّم بده‌نێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئه‌گه‌ر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ﴾ به‌ڵگه‌ی ئاشکرام هه‌بێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ له‌لای په‌روه‌ردگاره‌وه ﴿وَءَاتَىٰنِي رَحْمَةً﴾ و ڕه‌حمه‌تێکی پێ به‌خشیبم ﴿مِّنْ عِندِهِۦ﴾ له‌لایه‌ن خۆیه‌وه ﴿فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ﴾ به‌لاّم ئه‌وه له‌ئێوه شاردرابێته‌وه ﴿أَنُلْزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا به‌زۆر پابه‌ندتان بکه‌ین بیبنه‌وه ﴿وَأَنتُمْ لَهَا كَٰرِهُونَ﴾ له که‌تێکدا ئێوه حه‌زی لێ ناکه‌ن و پێتان ناخۆشه ﴿٢٨﴾

﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ وه ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا﴾ له‌سه‌ر ئه‌م (گه‌یاندنی پەیامه) داوای هیچ مال و سامانێکتان لێ ناکه‌م ﴿إِنْ أَجْرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى ٱلَّذِي﴾ هه‌ر له‌سه‌ر خوایه ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وه من ئه‌وانه ده‌رناکه‌م بڕوایان هێناوه ﴿إِنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ رَبِّهِمْ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه به‌دیداری په‌روه‌ردگاریان ده‌گه‌ن (له‌ڕۆژی دوایدا) ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمْ﴾ به‌ڵام من ئێوه ده‌بینم ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ که کۆمه‌ڵێکی نه‌زانن ﴿۝٢٩﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م کێ یارمه‌تیم ده‌دات ﴿مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمْ﴾ له‌به‌رانبه‌ر خوادا ئه‌گه‌ر ئه‌وانه بتارێنم (و ده‌ریان بکه‌م) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ده‌ی ئایا بۆ بیرنا‌که‌نه‌وه؟ ﴿۝٣٠﴾ ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ﴾ من پێتان ناڵێم ﴿عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ خه‌زێنه‌کانی خوا لای منه ﴿وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ﴾ و ناشڵێم غه‌یب و شته نادیاره‌کان ده‌زانم ﴿وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ﴾ هه‌روه‌ها ناڵێم من فریشته‌م ﴿وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ به‌وانه‌ش ناڵێم ﴿تَزْدَرِيٓ أَعْيُنُكُمْ﴾ که له‌به‌ر چاوی ئێوه سووک و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤْتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيْرًا﴾ خوا هیچ چاکه‌یه‌کیان ناداتێ ﴿ٱللَّهُ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك ده‌زانێ ﴿بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمْ﴾ به‌وه‌ی له‌ده‌رووندا‌یه‌ ﴿إِنِّيٓ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ به‌ڕاستی من ئه‌وکاته (ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌ژارانه ده‌رکه‌م) له‌سته‌م کاران ده‌بم ﴿۝٣١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰنُوحُ﴾ وتیان ئه‌ی نووح ﴿قَدْ جَٰدَلْتَنَا﴾ بێگومان ده‌مه‌قاڵێت کرد له‌گه‌ڵماندا ﴿فَأَكْثَرْتَ جِدَٰلَنَا﴾ زۆرێش ده‌مه‌قاڵێت کرد له‌گه‌ڵماندا ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ده‌ی ئه‌وه‌ی به‌ڵێنمان پێ ده‌ده‌یت (له‌سزا) بۆمان بهێنه ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر تۆ له‌ڕاست گۆیانیت ﴿۝٣٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ ووتی بێگومان خوا بۆتان ده‌هێنێت ﴿إِن شَآءَ﴾ ئه‌گه‌ر بیه‌وێت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وه ئێوه ناتوانن (له‌سزای خوا) خۆتان قوتار بکه‌ن ﴿۝٣٣﴾ ﴿وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِيٓ﴾ وه ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگه‌یه‌نێت ﴿إِنْ أَرَدتُّ﴾ گه‌ر بمه‌وێت ﴿أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ﴾ ئامۆژگاریتان بکه‌م ﴿إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئه‌گه‌ر خوا بیه‌وێت ﴿أَن يُغْوِيَكُمْ﴾ گومڕاتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمْ﴾ ئه‌و په‌روه‌ردگارتانه ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وه هه‌ر بۆلای ئه‌ویش ده‌گه‌ڕێنه‌وه ﴿۝٣٤﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یا ئه‌وانه ده‌ڵێن موحه‌ممه‌د ﷺ ئه‌م (قورئانه‌ی) به‌ناوی خۆیه‌وه هه‌ڵیه‌ستووه ﴿قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ﴾ بڵێ ئه‌گه‌ر من هه‌ڵمبه‌ستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجْرَامِى﴾ ئه‌وه گوناهو تاوانه‌که‌ی ته‌نها له‌سه‌ر خۆمه ﴿وَأَنَا۠ بَرِىٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ﴾ وه منیش به‌ریم له‌تاوانی ئێوه ﴿۝٣٥﴾ ﴿وَأُوحِىَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وه‌حی کرا بۆ نووح (علیه السلام) ﴿أَنَّهُۥ لَن يُؤْمِنَ﴾ که‌وا که‌سی تر بڕوا ناهێنێت ﴿مِن قَوْمِكَ﴾ له‌گه‌ڵ که‌ت ﴿إِلَّا مَن قَدْ ءَامَنَ﴾ بێجگه له‌وه‌ی پێشتر بڕوای هێناوه ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ﴾ که‌واته ناڕه‌حه‌ت وغه‌مبار مه‌به به‌وه‌ی ئه‌وان ده‌یکه‌ن ﴿۝٣٦﴾ ﴿وَٱصْنَعِ ٱلْفُلْكَ﴾ وه که‌شتیه‌که‌ش دروست بکه ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ به پێش چاو و چاودێری وفه‌رمان و نیگای ئێمه (له‌م ئایه‌ته‌دا باسی سێیه‌تی - چاو، عین - هاتووه بۆ خوای گه‌وره، بڕوامان پێیه‌تی به‌بێ هیچ لێچوونێک ولێکدانه‌وه‌یه‌ك ، شێوه‌که‌ی نازانین وه ته‌نها خوا خۆی ده‌زانێت) ﴿وَلَا تُخَٰطِبْنِى﴾ وه هیچ قسه‌م له‌گه‌ڵدا مه‌که ﴿فِى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟﴾ له‌بارەی ئه‌وانه‌ی سته‌میان کردووه (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکه بێگومان ئه‌وانه ده‌خنکێنرێن ﴿۝٣٧﴾

﴿وَيَصْنَعُ ٱلْفُلْكَ﴾ وه ده‌ستی کرد به‌دروست کردنی که‌شتیه‌که ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ﴾ هەر کاتێك تێ به‌ربنایه به‌لایدا ﴿مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِۦ﴾ کۆمه‌ڵێ له‌گه‌ڵ که‌ی ﴿سَخِرُوا۟ مِنْهُ﴾ گاڵته‌یان پێ ده‌کرد ﴿قَالَ إِن تَسْخَرُوا۟ مِنَّا﴾ (نووح) ده‌یووت ئه‌گەر ئێوه ئێسته گاڵته‌و لاقرتی به‌ئێمه ده‌که‌ن ﴿فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ﴾ ئه‌وه بێگومان ئێمه‌ش لاقرتی به‌ئێوه ده‌که‌ین ﴿كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوه لاقرتی به‌ئێمه ده‌که‌ن ﴿٣٨﴾ ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا له‌مه‌وپاش ده‌زانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ سه‌ر شۆڕی ده‌کات (له‌دونیاداو له‌قیامه‌تیشدا) سزای هەمیشه‌یی به‌سه‌رداديت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (نووح) (که‌شتیه‌که‌ی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَآءَ أَمْرُنَا﴾ فه‌رمانی ئێمه هات (بۆ له‌ناوبردنیان) ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و ته‌نوره‌که ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلْنَا ٱحْمِلْ فِيهَا﴾ ووتمان (به‌نووح) له‌و (که‌شتیه)دا هەڵی بگره ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ له‌هەموو نێرو مێیه‌ك دووان ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵه‌کانیشت هەڵبگره ئه‌وه‌یان نه‌بێت ﴿سَبَقَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلُ﴾ بڕیاری خوای له‌سه‌ر دراوه (به‌خنکاندن) ﴿وَمَنْ ءَامَنَ﴾ هەر ئه‌وانه‌ش (هەڵ بگره که) بڕوایان هێنا (له‌گه‌ڵ که‌وت) ﴿وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ وه خەڵکێکی که‌م نه‌بێت بڕوایان نه‌هێنا له‌گه‌ڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱرْكَبُوا۟ فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەموونان سوارین له‌و (که‌شتیه)دا ﴿بِسْمِ ٱللَّهِ مَجْرٖىٰهَا وَمُرْسَىٰهَآ﴾ به‌ناوی خواوه له‌کاتی ڕۆیشتن و وه‌ستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارم ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ زۆر لێ بوورده‌ی میهره‌بانه ﴿٤١﴾ ﴿وَهِىَ تَجْرِى بِهِمْ﴾ که‌شتیه‌که ده‌یبرد ﴿فِى مَوْجٍ كَٱلْجِبَالِ﴾ به‌ناو شه‌پۆلی وه‌ك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبْنَهُۥ﴾ نووحیش عەلیه السلام کوڕه‌که‌ی بانگ کرد (که‌ناوی که‌نعان بوو) ﴿وَكَانَ فِى مَعْزِلٍ﴾ که له‌شوێنێکی که‌ناردا بوو ﴿يَٰبُنَىَّ ٱرْكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئه‌ی کوڕی خۆشه‌ویستم له‌گه‌ڵمان دا سواربه ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و له‌گه‌ڵ بێ بڕوایان مه‌به ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَـَٔاوِىٓ إِلَىٰ جَبَلٍ﴾ (کوڕه‌که‌ی) ووتی به‌نا بۆ شاخێك ده‌بەم ﴿يَعْصِمُنِى مِنَ ٱلْمَآءِ﴾ که به‌بەرێزیت له‌م لافاوه ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلْيَوْمَ﴾ (نووح) ووتی ئه‌مڕۆ هیچ پارێزه‌رێك (به‌ناده‌رێك) نیه ﴿مِنْ أَمْرِ ٱللَّهِ﴾ له‌فه‌رمانی خوا (که‌خنکاندنه) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ﴾ مه‌گەر که‌سێك خوا به‌حه‌می بێ بکات (و باوه‌ڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيْنَهُمَا ٱلْمَوْجُ﴾ له‌وکاته‌دا شه‌پۆلی لافاو که‌وته نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلْمُغْرَقِينَ﴾ جا ئه‌و (کوڕه خنکاو) له‌خنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَٰٓأَرْضُ﴾ ئه‌وسا ووترا ئه‌ی زه‌وی ﴿ٱبْلَعِى مَآءَكِ﴾ ئاوه‌که‌ت هەڵمژه ﴿وَيَٰسَمَآءُ أَقْلِعِى﴾ و ئه‌ی ئاسمان باران مه‌بارێنه ﴿وَغِيضَ ٱلْمَآءُ﴾ ئینجا لافاوه‌که ڕۆچوو به‌ناخی زه‌وی دا ﴿وَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ﴾ کاره‌که (خنکانیان) ته‌واو کرا ﴿وَٱسْتَوَتْ عَلَى ٱلْجُودِىِّ﴾ و (که‌شتیه‌که) وه‌ستا به‌سه‌ر (کێوی) جوودیه‌وه ﴿وَقِيلَ بُعْدًا﴾ ووترا دووری له‌ڕه‌حمی خوا ﴿لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گه‌ڵی ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُۥ﴾ نووح هاواری کرده‌په‌روه‌ردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئه‌ی به‌ڕوه‌ردگارم ﴿إِنَّ ٱبْنِى﴾ به‌ڕاستی کوڕه‌که‌م ﴿مِنْ أَهْلِى﴾ له‌ که‌س و کاری منه ﴿وَإِنَّ وَعْدَكَ ٱلْحَقُّ﴾ و بێگومان به‌ڵێنی تۆش ڕاسته ﴿وَأَنتَ أَحْكَمُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وه تۆش داده‌رترینی هەموو فه‌رمان ڕه‌وایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ﴾ (خـوا) فه‌رمووی ئه‌ی نووح به‌راستی ئه‌و (که‌نعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ له‌که‌س و کاری تۆ نی یه ﴿إِنَّهُۥ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئه‌و (کوڕه) کرده‌وه‌ی ﴿غَيْرُ صَٰلِحٍ﴾ خراپ و ناپه‌سه‌ند بوو ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِ﴾ جـا که‌واته داوای شـتێکم لێ مه‌کـه ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ که‌زانیاریت ده‌ربـاره‌ی نی یه ﴿إِنِّىٓ أَعِظُكَ﴾ به‌راستی مـن ئامۆژگاریـت ده‌کـەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ تـا له‌نه‌فامان نه‌بیـت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّىٓ﴾ (نـووح) ووتـی پەروەردگـارم به‌راستی مـن ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنـات پێ ده‌گرم (لـه‌وه‌ی) ﴿أَنْ أَسْـَٔلَكَ مَا﴾ داوای شـتێکت لـێ بکـەم ﴿لَيْسَ لِى بِهِۦ عِلْمٌ﴾ که‌نایزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِىٓ﴾ وه ئه‌گـەر نه‌بوریت لێم وەڕەحمم پێ نه‌که‌ی ﴿أَكُن مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ له‌زیان لێکه‌وتوان ده‌بم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَٰنُوحُ﴾ ووترا ئه‌ی نووح ﴿ٱهْبِطْ بِسَلَٰمٍ مِّنَّا﴾ داببه‌زه (له‌که‌شتیه‌که) به‌هێمنـی و بێـوه‌ی له‌لایـەن ئێمـه‌وه ﴿وَبَرَكَٰتٍ عَلَيْكَ﴾ وه به‌پیت و فه‌ڕی زۆر به‌سـه‌رخۆتەوه ﴿وَعَلَىٰٓ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ﴾ وه‌به‌سه‌ر گه‌لانێک که‌پەیدا ئەبن له‌وانه‌ی کـه له‌گـەڵ تۆدان (یا به‌سـه‌ر ئه‌و خه‌ڵکانـه‌ی له‌گەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەنـد نه‌ته‌وەو گەل دواتر دێن خۆشـی و نازو نیعمه‌تیان پێ ده‌ده‌ین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا﴾ پاشـان له‌لایـەن ئێمەوه دووچاریان ده‌بێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سـزای سـه‌ختی ئازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئه‌مانـه‌(ی باسـکران) له‌هه‌واڵـه گرنگـه نادیاره‌کانـه ﴿نُوحِيهَآ إِلَيْكَ﴾ به‌نیگا یۆمـان نارده‌ی ﴿مَا كُنتَ تَعْلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾ نه‌تـۆ و نه‌گه‌له‌کـه‌ت نه‌تـان ده‌زانیـن ﴿مِن قَبْلِ هَٰذَا﴾ له‌پێـش ئـەم (نیگـای ئێمه) ﴿فَٱصْبِرْ﴾ که‌واتـه خۆڕاگربـه ﴿إِنَّ ٱلْعَٰقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ به‌راستی سـه‌رئه‌نجام بۆ له‌خوا ترسـانه ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وه‌بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئه‌ی گه‌له‌کەم خوابپه‌رستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ هیچ به‌رستراوێکتان نی یـه جگه له ئه‌و ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوه تەنها درۆ هه‌ڵئه‌به‌ستـون ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئـه‌ی گه‌له‌کەم ﴿لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لـه‌سـه‌ر ئەم (گەیاندنـی پەیامه) داوای هیچ پاداشـتێکتان لـێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِى﴾ پاداشـتی من هەر لـه‌سـه‌ر ئه‌و (خوا)یه ﴿فَطَرَنِىٓ﴾ که‌ەروسـتی کـردووم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ده‌ی ئایا زیـر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ وه ئـه‌ی گه‌له‌کەم ﴿ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبـوردن لەپەروەردگارتـان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ دواتـر بگـەڕێنـەوه بـۆلای ئـه‌و ﴿يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم﴾ (ئه‌گەر وابکـەن خوا) له‌ئاسمانەوه (یاران) دەبارێنێت بەسـه‌رتاندا ﴿مِّدْرَارًا﴾ به‌لێزەمه ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد ده‌کات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزه‌که‌تان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا۟ مُجْرِمِينَ﴾ وەڕووو وەرمەگێـڕن (له‌بانگەوازه‌که‌م) بەتـاوان باری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰهُودُ﴾ ووتیان ئه‌ی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ﴾ تـۆ هیچ به‌ڵگەیه‌کـی ڕوونت بـۆ نه‌هێناوین ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِىٓ ءَالِهَتِنَا﴾ بۆیـه ئێمەش واز له‌پەرستراوه‌کان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوْلِكَ﴾ له‌بەر قسـه‌ی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وه ئێمه باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِنْ نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئیمه ته‌نها (ئه‌وه به‌تۆ) ده‌ڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هه‌ندێك له‌به‌رستراوه‌كانمان تووشبان كردووی ﴿بِسُوءٍ﴾ به‌شێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ ووتی به‌ڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا ده‌كه‌م به‌شایه‌ت ﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوه‌ش شایه‌ت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ كه‌به‌ڕاستی من به‌ریم و دووڕم ﴿مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ له‌وه‌ی كه‌ئێوه ده‌یكه‌نه هاوبه‌ش بۆخوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگه له‌خوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هه‌موتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ له‌پاشان مۆڵه‌تیشم مه‌ده‌ن(و لێم مه‌وه‌ستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾ به‌ڕاستی من پشتم به‌خوا به‌ستووه ﴿رَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ كه‌به‌وه‌ردگاری من و به‌وه‌ردگاری ئێوه‌یشه ﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیان له‌به‌رێك نیه له‌ژێر ركێفی خوای گه‌وره‌دا نه‌بێت (بگری پێشه سه‌ربه‌تی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ به‌ڕاستی به‌وه‌ردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ له‌سه‌ر ڕێگه‌یه‌كی ڕاسته ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئه‌وسا نه‌گه‌ر ئێوه ڕوو وه‌ر گێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئه‌وه بێگومان من پێم ڕاگه‌یاندون ﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئه‌وه‌ی به‌منداو نێردراوه بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وه به‌وه‌ردگارم كۆمه‌ڵێكی تر له‌شوێنی ئێوه داده‌نێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوه‌ش هیچ زیانێك به‌خوا ناگه‌یه‌نن ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ به‌ڕاستی به‌وه‌ردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا چاودێرو پارێزه‌ره ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وه كاتێك فه‌رمانی ئێمه هات (بۆ له‌ناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار كرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئه‌وانه‌ش باوه‌ڕیان هێنابوو له‌گه‌ڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ به‌میهره‌بانی خۆمان ﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وه ئه‌وانمان له‌سزایه‌كی تووندو به‌هێز ڕزگار كرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئه‌وه‌ش گه‌ڵی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوه‌ڕیان نه‌هێنا به‌ به‌ڵگه‌و موعجیزه‌كانی به‌وه‌ردگاریان ﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سه‌رپێچی نێرراوه‌كانی خوایان كرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فه‌رمانی هه‌موو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆرداریكی سه‌ركه‌ش كه‌وتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ به‌شوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ نه‌فرین له‌م دونیایه‌دا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و له‌ڕۆژی دوایشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ بیدار بن به‌ڕاستی گه‌ڵی عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان به‌وه‌ردگاریان نه‌هێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بێداربن دووری و له‌ناوچوون ﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گه‌ڵی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گه‌ڵی سه‌موودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ صالح پێغه‌مبه‌ر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئه‌ی گه‌له‌كه‌م ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپه‌رستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ به‌رستراوێكتان نیه بێجگه له‌ئه‌و ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئه‌و دروستی كردوون ﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ له‌زه‌ویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردونی به‌شاوه‌دان كه‌وه‌ره نێیدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ كه‌واته داوای لێبوردنی لێ بكه‌ن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگه‌ڕێنه‌وه بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ به‌ڕاستی به‌وه‌ردگارم ﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وه‌رگره ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ ووتیان ئه‌ی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ به‌ڕاستی تۆ له‌ناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئه‌مه ﴿أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا به‌ڕگیرمان ده‌كه‌ی له‌په‌رستنی ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئه‌وه‌ی كه‌باو و باپیرانمان په‌رستوویانه ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و به‌ڕاستی ئێمه له‌ گومانداین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ له‌وه‌ی تۆ بانگمان ده‌كه‌یت بۆلای و دوو دڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ صالح ووتی ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ﴾ بێم بڵێن ئه‌گه‌ر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ به‌ڵگه‌یه‌کی ئاشکرام هه‌بێ له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارمه‌وه ﴿وَءَاتَىٰنِى مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وه له‌لایه‌ن خۆیه‌وه پێغه‌مبه‌رێتی پێ به‌خشیبم ﴿فَمَن يَنصُرُنِى﴾ جا کێ یارمه‌تیم ده‌دات ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ له‌به‌رامبه‌ر خوادا ﴿إِنْ عَصَيْتُهُۥ﴾ ئه‌گه‌ر سه‌رپێچی ئه‌و بکه‌م ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِى﴾ که‌واته ئێوه هیچ بۆ من زیاد ناکه‌ن ﴿غَيْرَ تَخْسِيرٍ﴾ زه‌ره‌رو زیان نه‌بێت ﴿۝٦٣﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ﴾ ئه‌مه ووشتره‌که‌ی خوایه ﴿لَكُمْ ءَايَةً﴾ که‌موعجیزه‌یه‌کی ڕوونه بۆ ئێوه (له‌سه‌ر ڕاستی پێغه‌مبه‌رێتیه‌که‌م) ﴿فَذَرُوهَا﴾ جائێوه‌ش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِىٓ أَرْضِ ٱللَّهِ﴾ با له‌ زه‌وی خوا بخوات (بله‌وه‌ڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ﴾ به‌خرابه‌ ده‌ستی بۆ مه‌به‌ن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئه‌گینا سزایه‌کی به‌ زوویی توشتان ده‌بێت ﴿۝٦٤﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ که‌چی ئه‌وان ووشتره‌که‌یان سه‌ربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) ووتی ﴿تَمَتَّعُوا۟ فِى دَارِكُمْ﴾ ڕابوێرن له‌ماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعْدٌ﴾ ئه‌وه به‌ڵێنێکه ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییه ﴿۝٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێک فه‌رمانمان هات (بۆ له‌ناو بردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَٰلِحًا﴾ صالح مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ که‌واته‌ش هه‌تا بوایان هێنابوو له‌گه‌ڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ به‌هۆزه‌یه‌ک له‌لایه‌ن خۆمانه‌وه ﴿وَمِنْ خِزْىِ يَوْمِئِذٍ﴾ له‌ سه‌رشۆڕی و ڕیسوایی ئه‌و ڕۆژه (به‌نامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلْقَوِىُّ ٱلْعَزِيزُ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارت هه‌ر خۆی به‌توانا و به‌ده‌سه‌لاته ﴿۝٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ٱلصَّيْحَةُ﴾ که‌واته‌ش که‌سته‌میان کرد شێرخه‌یه‌ک گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا۟ فِى دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ ئێستر له‌ناو ماڵه‌کانیاندا که‌وتن به‌ڕووداو جوولەیان لێ ببڕا (مردن) ﴿۝٦٧﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا۟ فِيهَا﴾ وەك ئه‌وه‌ی له‌وێدا نه‌بوورین ﴿أَلَآ إِنَّ ثَمُودَا۟﴾ بێدار بن به‌ڕاستی گه‌لی سه‌مود ﴿كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون به‌په‌روه‌ردگاریان ﴿أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ﴾ بێدابڕین دووری و له‌ناوچوون بۆ گه‌لی سه‌مود ﴿۝٦٨﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ﴾ سوێند به‌خوا پێنگومان نێردراوه‌کانمان هاتن ﴿إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم به‌مژده‌وه ﴿قَالُوا۟ سَلَٰمًا﴾ ووتیان سه‌لامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَٰمٌ﴾ (له‌وێش) وتی سه‌لامی خوا له‌ئێوه‌ش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾ ئه‌مجا ئه‌وه‌نده‌ی نه‌بورد ﴿أَن جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێره‌که‌یه‌کی برژاوی هێنا بۆیان ﴿۝٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَآ أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێک بینی ده‌ستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکه‌ن بۆی (و لێ ی ناخۆن) ﴿نَكِرَهُمْ﴾ ناڕاسایی هاتنه‌ به‌رچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و له‌ده‌رونی خۆیدا مه‌ترسی لێ کردن (که‌نیازی خراپیان هه‌بێت) ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مه‌ترسه ﴿إِنَّآ أُرْسِلْنَآ﴾ به‌ڕاستی ئێمه نێردراوین ﴿إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سه‌ر گه‌لی لووط ﴿۝٧٠﴾ ﴿وَٱمْرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٌ﴾ له‌وکاته‌دا خێزانه‌که‌ی وه‌ستابوو ﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکه‌نی ﴿فَبَشَّرْنَٰهَا بِإِسْحَٰقَ﴾ ئێمه‌ش مژده‌مان پێ دا به‌لیسحاق ﴿وَمِن وَرَآءِ إِسْحَٰقَ يَعْقُوبَ﴾ وه له‌پاش ئیسحاق (مژده‌مان پێدا) به‌یه‌عقوب (که‌کوڕی ئیسحاقه) ﴿۝٧١﴾

﴿قَالَتْ يَٰوَيْلَتَىٰٓ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیڕۆ (وای) ﴿ءَأَلِدُ وَأَنَا۠ عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعْلِى شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ ٱللَّهِ﴾ لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ ٱللَّهِ وَبَرَكَٰتُهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ رەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەربێت ﴿أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُۥ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێك ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو نەما ﴿وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ﴾ لەسەرخۆو دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾ ﴿يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ﴾ بەڕاستی بێگومان دەرچووە (بۆ ئەوکارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوانە دێت ﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَتْ﴾ کاتێك کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان بۆلای لووط ﴿سِىٓءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَآءَهُۥ قَوْمُهُۥ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِن قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەوانە پاك وحەڵاڵن بۆتان ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِىٓ﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو نێگەیشتووتان تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُوا۟ لَقَدْ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾ ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم ببوایە ﴿أَوْ ءَاوِىٓ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم ببوایە پەنام پێ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰلُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین ﴿لَن يَصِلُوٓا۟ إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنەلای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا تۆ وماڵ ومنداڵت و ئەوەی باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەو نووشی دەبێت ئەوەی کەنووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ مَوْعِدَهُمُ ٱلصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ ٱلصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك نییە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ جا كه فه‌رمانی ئێمه هات (بۆ له‌ناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ له‌و (شوێنه)مان سه‌رو ژێر كرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان به‌سه‌ریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ وورده‌زیخی گلێین ﴿مَّنضُودٍ﴾ به‌دوای یه‌كداوین بچڕان (ده‌باری) ﴿۝٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هه‌موو‌ئه‌و (وورده‌زیخانه)دیاری كرابوون ﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای به‌ره‌وه‌رد‌گاره‌وه ﴿وَمَا هِيَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وه ئه‌و (سزایه) دوور نی یه له‌سته‌م كارانه‌وه ﴿۝٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وه (نارد‌مان) بۆ (خه‌ڵكی) مه‌دیه‌نیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعه‌یبی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ وتی ئه‌ی گه‌له‌كه‌م ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خوا بپه‌رستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ به‌رستراوێكتان نی یه بێجگه ئه‌و ﴿وَلَا تَنقُصُوا۟﴾ وه كه‌م و كوڕی مه‌كه‌ن ﴿ٱلْمِكْيَالَ وَٱلْمِيزَانَ﴾ له‌پێوانه و كێشانه‌دا ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰكُم﴾ به‌راستی من ده‌تان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ به‌مال و سامانی زۆره‌وه ﴿وَإِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وه به‌راستی من ده‌ترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزایه‌ك كه گه‌ماروتان بدات و لێی رزگار نه‌بن ﴿۝٨٤﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ جا ئه‌ی گه‌له‌كه‌م ﴿أَوْفُوا۟ ٱلْمِكْيَالَ وَٱلْمِيزَانَ بِٱلْقِسْطِ﴾ پێوانه و كێشانه راست و دروست ته‌نجام بده‌ن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا۟ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ وه كه‌م و كوڕی مه‌كه‌ن له‌شت و مه‌كی خه‌ڵكیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپه كاری مه‌كه‌ن (یاخراپه بڵاومه‌كه‌نه‌وه) له‌زه‌ویدا ﴿۝٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ ٱللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئه‌وه‌ی خوا ده‌یهێڵێته‌وه (له‌قازانجی حه‌ڵاڵ) چاكتره بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه سپرواداران ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ و من پاریزه‌ر نیم به‌سه‌رتانه‌وه ﴿۝٨٦﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰشُعَيْبُ﴾ ووتیان ئه‌ی شوعه‌یب ﴿أَصَلَوٰتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژه‌كه‌ت فه‌رمانت پێ ده‌دات ﴿أَن نَّتْرُكَ﴾ كه‌ئێمه وازبێنین ﴿مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَآ﴾ له‌وه‌ی باوو باپیرانمان به‌رستوویانه ﴿أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِىٓ أَمْوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُا۟﴾ یان وازبێنین له‌وه‌ی به‌ویستی خۆمان له‌مان و سامانماندا ده‌یكه‌ین ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلْحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ﴾ به‌راستی تۆ به‌له‌نه‌كه‌ری لێ زان و هۆشمه‌ندیت ﴿۝٨٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئه‌ی گه‌له‌كه‌م ﴿أَرَءَيْتُمْ﴾ هه‌والم بده‌نێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ ئه‌گه‌ر من به‌ڵگه‌یه‌كی ڕوونم له‌لایه‌ن به‌ره‌وه‌رد‌گارمه‌وه پێ بێت ﴿وَرَزَقَنِى مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وه‌ڕۆزیه‌كی زۆرو باشی پێدابم له‌لایه‌ن خۆیه‌وه (چ مه‌به‌ستێكم هه‌یه درۆ بكه‌م) ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وه من هه‌رگیز نامه‌وێت پێچه‌وانه‌ی ئێوه بكه‌م ﴿إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ﴾ له‌و (كاره‌ی) به‌رگری لێنوه‌ی لێ ده‌كه‌م (خۆم بیكه‌م) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا ٱلْإِصْلَٰحَ مَا ٱسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ مه‌به‌ستێكم نی یه بێجگه له‌چاككردن وچاكسازی نه‌بێت ئه‌وه‌نده‌ی بتوانم ولەتوانامدا بێت ﴿وَمَا تَوْفِيقِىٓ إِلَّا بِٱللَّهِ﴾ سه‌ركه‌وتنیشیم ته‌نها به (پشتیوانی) خوایه ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هه‌ر به‌و به‌ستووه ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هه‌ر بۆلای ئه‌ویش ده‌گه‌ڕێمه‌وه ﴿۝٨٨﴾

﴿وَيَٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيٓ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م دژایه‌تیتان له‌گه‌لم نه‌بێته هۆی ئه‌وه‌ی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَآ أَصَابَ﴾ تووشتان بێت وێنه‌ی ئه‌و (سزایه‌)ی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَٰلِحٍ﴾ گه‌لی نووح یان گه‌لی هوود یان گه‌لی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گه‌له‌که‌ی لووط دوور نی یه لێتانه‌وه (چیان به‌سه‌ر هات) ﴿۸۹﴾ ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ وه داوای لێبوردنیش له‌په‌روه‌ردگارتان بکه‌ن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان بگه‌ڕێنه‌وه بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّى رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارم میهره‌بانی دڵسۆزه ﴿۹۰﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰشُعَيْبُ﴾ ووتیان ئه‌ی شوعه‌یب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمه تێناگه‌ین له‌زۆربەك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ له‌وه‌ی تۆ ده‌یڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ به‌ڕاستی ئێمه ﴿لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ به لاواز ده‌بینین له‌ناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئه‌گه‌ر (له‌به‌ر) خزمه‌کانت نه‌بوایه ﴿لَرَجَمْنَٰكَ﴾ دڵنیابه به‌رد بارانمان ده‌کردی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونکه) تۆ خۆت هیچ دەسه‌ڵاتێکت نی یه له‌به‌رامبه‌ر ئێمه‌دا ﴿۹۱﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿أَرَهْطِىٓ أَعَزُّ عَلَيْكُم﴾ ئایا خزمه‌کانم به‌ده‌سه‌ڵاتر تەرن له‌به‌رامبه‌ر ئێوه‌دا ﴿مِّنَ ٱللَّهِ﴾ له‌خوا ﴿وَٱتَّخَذْتُمُوهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ له‌فه‌رمانی ئه‌و (خوا)تان پشت گوێ خستووه ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگاداره به‌هه‌رچی ئێوه ده‌یکه‌ن ﴿۹۲﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ کرده‌وه بکه‌ن له‌سه‌ر باروحاڵه‌تی خۆتان ﴿إِنِّى عَٰمِلٌ﴾ به‌ڕاستی منیش کارو کرده‌وه ده‌که‌م ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ له‌مه‌ودوا ده‌زانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسوای سه‌ر شۆڕی ده‌کات ﴿وَمَنْ هُوَ كَٰذِبٌ﴾ وه‌کێش درۆزنه ﴿وَٱرْتَقِبُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوه‌ڕوانی بکه‌ن به‌ڕاستی منیش له‌گه‌ڵتان چاوه‌ڕوانم ﴿۹۳﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ کاتێك فه‌رمانی ئێمه هات (بۆ له‌ناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعه‌یبمان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وئه‌وانه‌ش بڕوایان هێنابوو له‌گه‌ڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ به‌به‌زەیی له‌لایه‌ن خۆمانه‌وه ﴿وَأَخَذَتِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ٱلصَّيْحَةُ﴾ وه ئه‌وانه‌ی سته‌میان کرد بوو نالەو شریخه که (نه‌عره‌ته‌که) گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا۟ فِى دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر هه‌موویان له‌مال و جێگاکانیاندا ده‌مەو ڕووکه‌وتن و جوولەیان نه‌ما (مردن) ﴿۹۴﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا۟ فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەك هه‌ر نێنیدا نه‌بووین ﴿أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ﴾ بێنادرین دووری و تیاچوون بۆ خه‌ڵکی مه‌دیه‌ن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گه‌لی سه‌موود تیاچوون و دوور بوون له‌ڕه‌حمی خوا ﴿۹۵﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند به‌خوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ موسا به‌موعجیزه‌کانمانه‌وه ﴿وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ وه به‌ڕابه‌رو به‌ڵگه‌ی ڕوونه‌وه ﴿۹۶﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِ﴾ بۆلای فیرعه‌ون و ده‌سته‌وبێژه‌نده‌که‌ی ﴿فَٱتَّبَعُوٓا۟ أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ به‌ڵام ئه‌وان شوێنی فه‌رمانی فیرعه‌ون که‌وتن ﴿وَمَآ أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ له‌کاتێکدا فه‌رمانی فیرعه‌ون ڕاست و ڕەوانه‌بوو ﴿۹۷﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُۥ﴾ پێش گه‌له‌که‌ی ده‌که‌وێت ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ له‌ڕۆژی دوایی‌دا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ ٱلنَّارَ﴾ ئه‌مجا هه‌مووی‌ان ده‌باته‌ ناو ئاگری دۆزه‌خ ﴿وَبِئْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ﴾ ئای چه‌ند خراپه‌ ئه‌و شوێنه‌ی ئه‌واتی بۆ ده‌بڕێت ﴿۹۸﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَٰذِهِۦ لَعْنَةً﴾ وه‌ لەم (دونیا)دا نه‌فرینیان به‌شوێنه‌دا نێردراوه ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ هه‌روه‌ها له‌ڕۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ ٱلرِّفْدُ ٱلْمَرْفُودُ﴾ ئای چه‌ند خراپه‌ ئه‌و به‌خشراوه‌ی پێیان به‌خشراوه ﴿۹۹﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْقُرَىٰ﴾ ئه‌وه‌ی (باسکرا بۆت چه‌ند هه‌والێکه‌) له هه‌والی شاره‌کانی ڕابردوو ﴿نَقُصُّهُۥ عَلَيْكَ﴾ ده‌یگێڕینه‌وه‌ بۆت (له‌م سوره‌ته‌دا) ﴿مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هه‌ندێکیان ماون وه‌هه‌ندێکی تریان نه‌ماون (وێران بوون) ﴿۱۰۰﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ﴾ وه‌ ئێمه‌ سته‌مه‌مان لێ نه‌کردن ﴿وَلَٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ به‌ڵکو خۆیان سته‌میان کرد له‌خۆیان ﴿فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نه‌گه‌یاندن ﴿ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى﴾ ئه‌و به‌رستراوانه‌یان ﴿يَدْعُونَ﴾ که‌ده‌یان به‌رستن و هاواریان لێ ده‌کردن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ له‌جیاتی خوا ﴿مِن شَىْءٍ﴾ به‌ هیچ شتێک (سوودیان پێ نه‌گه‌یاندن) ﴿لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فه‌رمانی پەروەردگارت هات (بۆ له‌ناو بردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئه‌و (بت)انه‌ هیچیان زیاد نه‌کرد بۆ ئه‌وانه‌ی (ی ده‌یان به‌رستن) بێجگه‌ زیان و له‌ناوچوون نه‌بێت ﴿۱۰۱﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ تا به‌و شێوه‌یه‌ سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ﴾ کاتێک خه‌ڵکی شاره‌کان سزا ده‌دات ﴿وَهِىَ ظَٰلِمَةٌ﴾ له‌ کاتێکدا سته‌مکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُۥٓ﴾ به‌راستی نۆڵه‌ سه‌ندنی ئه‌و ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار ده‌ر و به‌ئێشه‌ ﴿۱۰۲﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ به‌راستی له‌وه‌دا (باسکرا) به‌ندو ئامۆژگاری هه‌یه ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ که‌سێک بترسێت ﴿عَذَابَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ له‌سزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئه‌و ڕۆژه‌ ڕۆژێکه‌ ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ﴾ که‌ئاده‌می بۆ کۆده‌کرێته‌وه‌ ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئه‌وه‌ ڕۆژێکی دیارو به‌رچاوه‌ (هه‌موان ئاماده‌ن تێیدا) ﴿۱۰۳﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ﴾ وه‌ ئێمه‌ دوای ناخه‌ین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مه‌گه‌ر بۆ کاتێکی دیارو به‌رچاو نه‌بێت ﴿۱۰۴﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئه‌و ڕۆژه‌ ده‌یێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ که‌س قسه‌ ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مه‌گه‌ر به‌مۆڵه‌تی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئه‌وسا له‌ناویاندا هه‌یه‌ بێ به‌خت (وچاره‌ڕەش)و هه‌یه‌ به‌خته‌وه‌ر (وئاسوده‌) ﴿۱۰۵﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟﴾ جا ئه‌وانه‌ی بێ به‌خت وچاره‌ڕەش بوون ﴿فَفِى ٱلنَّارِ﴾ ئه‌وه‌ له‌ناو ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ له‌ناو ئه‌و (ئاگره‌)دا هه‌ر ئاخ وئۆف و هه‌ناسه‌یانه ﴿۱۰۶﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تایدا ده‌مێننه‌وه‌ به‌هه‌میشه‌یی ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانه‌کان و زه‌وی به‌مێنێت (مه‌به‌ست بێتی ئاسمان وزه‌ویه‌ له‌ قیامه‌تدا که‌ ئه‌وانیش هه‌ر ده‌مێنن) ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مه‌گه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی پەروەردگارت بیه‌وێت (ورزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ به‌راستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئه‌وه‌ی که‌بیه‌وێت ده‌یکات ﴿۱۰۷﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ی ﴿سُعِدُوا۟﴾ که‌به‌خته‌وه‌ر وئاسوده‌کراون ﴿فَفِى ٱلْجَنَّةِ﴾ له‌وه‌ له‌به‌هه‌شت دان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ به‌هه‌میشه‌یی ده‌مێننه‌وه‌ تیایدا ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زه‌وی به‌مێنێت ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مه‌گه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی پەروەردگارت بیه‌وێت ﴿عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئه‌وه‌ به‌خشینێکه‌ بێ برانه‌وه‌ ﴿۱۰۸﴾

﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ که‌واته هیچ جۆره گومان و دودڵیه‌کت نه‌بێت ﴿مِمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ له‌(ناپاستی) ئه‌وه‌ی ئه‌وانه ده‌یپه‌رستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ ئه‌نها ئه‌وه ده‌یپه‌رستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ که‌باوو باپیرانیان ده‌یان پەرستن ﴿مِن قَبْلُ﴾ له‌وه‌و پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ به‌پاستی ئێمه بێبەش ده‌ده‌ین به‌ئه‌واوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ به‌شی خۆیان(له‌سزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ به‌بێ لێ که‌مکردنه‌وه‌(پراوپڕ) ﴿۱۰۹﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند به‌خوا به‌پاستی ئێمه به‌خشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ به‌موسا به‌پاوی (ته‌ورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئه‌مجا جیاوازی تێدا‌کرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئه‌گه‌ر له‌به‌ر بڕیارێك نه‌بوایه که‌پێشتر دراوه ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ له‌لایه‌نی به‌روه‌ردگارت‌ه‌وه ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوه‌ری ده‌کرا له‌نێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ و به‌پاستی ئه‌وانه ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ له‌گومان و دوو دڵیدان له‌وه (قورئانه) ﴿۱۱۰﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هه‌موو (ئه‌وانه‌ی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ به‌روه‌ردگارت (پاداشتی) کرده‌وه‌کانیان به‌ته‌واوی پێ ده‌دات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ به‌پاستی ئه‌و ئاگادارە به‌هه‌ر کرده‌وه‌یه‌ك که‌ده‌یکه‌ن ﴿۱۱۱﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ که‌واته ڕاست به‌وشێوه‌ی فه‌رمانت پێدراوه ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وه ئه‌وانه‌ش تۆبه‌یان کردوه له‌گه‌ڵ تۆدا(و گەڕاونه‌ته‌وه) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیاده ڕەوی مه‌که‌ن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و(خوا) بینایه به‌هه‌ر کرده‌وه‌یه‌ك که‌ده‌یکه‌ن ﴿۱۱۲﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مه‌ده‌ن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ به‌وانه‌وه که‌سته‌میان کردوه ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکه دووچاری ئاگری دۆزەخ ده‌بن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگه له‌خوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمه‌تی نادرێن ﴿۱۱۳﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وه نوێژ ئه‌نجام بده ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ له‌م سه‌رو ئه‌وسه‌ری ڕۆژدا (له‌به‌یانیان و ئێواراندا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و له‌به‌شێك له‌شه‌وه‌دا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکه به‌پاستی (کرده‌وه) چاکه‌کان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کرده‌وه) خراپه‌کان لاده‌به‌ن وده‌بانسڕنه‌وه ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئه‌وه به‌ند و ئامۆژگاری یه بۆ به‌ندەوەرگران ﴿۱۱۴﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وه خۆڕاگر به ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکه به‌پاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکه‌کاران وون ناکات ﴿۱۱۵﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ ده‌ی بابیوایه له‌ناو ئه‌و نوممه‌تانه‌ی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ که‌له پێش ئێوه دابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ که‌سانی خاوه‌ن تابین و زیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ که‌به‌ر گریان بکردایه له‌خراپه‌کاری له‌زه‌ویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مه‌گه‌ر که‌میك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ له‌وانه‌ی ڕزگارمان کردن له‌وه گه‌لانه‌دا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وه ئه‌وانه‌ی که‌سته‌میان کرد شوێنی ژیان خۆشی و ڕابواردن که‌وتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و به‌رده‌وام بوون له خراپه‌کاری ﴿۱۱۶﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هه‌رگیز به‌روه‌ردگارت به‌ستەم خه‌ڵکی شارو گوندەکان له‌ناو نابات (واته خوای گه‌وره سته‌مکار نیه) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ له کاتێکدا دانیشتوانی (ئه‌و شارانه) موصڵح و چاکه‌کاربووبن ﴿۱۱۷﴾

﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ﴾ گشت خەلکی دەکرد ﴿أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ بە (پەیرەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەلآم ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بریاری پەروەردگارت دەرچوو (کۆتایی هات) ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێندبەخوا دۆزەخ پڕدەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمی هەموو پێکەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەموروت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَآءَكَ فِى هَٰذِهِ ٱلْحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندبەشی تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە کار وکردەوە بکەن لەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَٰمِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش کردەوە دەکەین (بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان وزەوی وتەنها هەر ئەویش بۆی ئاگاداره ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿ٱلْأَمْرُ كُلُّهُۥ﴾ هەموو کار و بارێك ﴿فَٱعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ کەواتە ئەو بپەرستەوە هەڕبشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن. ﴿١٢٣﴾

سوره‌تی ﴿يُوسُفَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرٰ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، را) دەخوێنرێتەوە وخوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی زیربن و لێ ی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ ٱلْقَصَصِ﴾ جوان ترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِۦ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ ٱلْغَٰفِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیربان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی وت ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِى سَٰجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ﴾ ووتی ئه‌ی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰٓ إِخْوَتِكَ﴾ بۆ برا کانت ﴿فَيَكِيدُوا۟ لَكَ كَيْدًا﴾ ئەوەك بەهۆیەوە قینڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿لِلْإِنسَٰنِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئابەو شێوەیە هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ وە فێری لێکدانەوەی خەونەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چۆنێک تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ﴾ کە ئیبراهیم و ئیسحاقن ﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِى يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِۦٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و برا کانی دا ﴿ءَايَٰتٌ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ بەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذْ قَالُوا۟﴾ کاتێك (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف و برا کەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویسترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿ٱقْتُلُوا۟ يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ ٱطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یانفڕنی بدەنە زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت ﴿وَتَكُونُوا۟ مِنۢ بَعْدِهِۦ قَوْمًا صَٰلِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەدە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ﴾ قسەکەرێك لەوان ووتی ﴿لَا تَقْتُلُوا۟ يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِى غَيَٰبَتِ ٱلْجُبِّ﴾ بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ ٱلسَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە) وەهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ (پاش کێشانی نەخشەیە وپیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان دڵنیانیت و(بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆزو خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾ ﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆدەروەدەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّى لَيَحْزُنُنِىٓ﴾ (باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمبارەدەبم ﴿أَن تَذْهَبُوا۟ بِهِۦ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان) ﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ ٱلذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَٰفِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێمی بێ ئاگابن وگورگ بیخوات ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا۟ لَئِنْ أَكَلَهُ ٱلذِّئْبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّآ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەندین (ڕووزەردی تۆ دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئه‌مجا کاتێك یوسفیان برد له‌گه‌ڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾ وه هه‌مو بڕیاریاندا بیخه‌نه بنی بیره‌که‌وه ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وه ئێمه وه‌حی و سروشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند به‌خوا هه‌والی ئه‌م کاره‌یان پێ ده‌ده‌یت (که‌پێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ له‌کاتێکدا ئه‌وان هه‌ست ناکه‌ن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێواره دره‌نگانێك (براکانی یوسف) به‌گریانه‌وه هاتنه‌وه بۆلای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئه‌ی باوکی ئێمه ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ به‌راستی ئێمه ڕۆیشتین پێشبڕکێمان ده‌کرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومه‌که‌کانمان به‌جێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ بۆیه گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وه تۆ قه‌ت باوه‌ڕ به‌ئێمه ناکه‌یت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هه‌رچه‌ند ئێمه ڕاستگۆش بین ﴿١٧﴾ ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسه‌که‌ی (یوسف)یان هێنابوو که خوێنی درۆینه‌ی پێوه بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) ووتی به‌ڵکو دڵ و ده‌روونی خۆتان ئه‌م کاره‌(نابه‌سه‌نده)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (ووتی جا ئارام ده‌گرم) به‌ئارام گرتنێکی چاك و به‌سه‌ند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمه‌تی ده‌رمه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی باسی ده‌که‌ن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنه‌ره‌که‌یان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئه‌ویش دۆلچه‌که‌ی داهێلا بۆ ئاو بیره‌که ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (که دۆلچه‌که‌ی هێنایه سه‌ره‌وه) ووتی ئه‌ی خه‌ڵکینه موژده بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئه‌مه کوڕێکه ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وه ئه‌وان (یوسف)یان شارده‌وه کردیانه کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وه خوا زانایه به‌وه‌ی ئه‌وانه ده‌یکه‌ن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان به‌نرخێکی که‌م ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ که چه‌ند ده‌رهه‌مێك بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئه‌وان بێ نیاز بوون لێی (چونکه ده‌ترسان پارزیان ده‌رکه‌وێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وه ئه‌و که‌سه‌ی له میسر یوسفی کڕی ووتی به ژنه‌که‌ی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگره (شوێنی حه‌وانه‌وه‌ی جاکی بۆ ئاماده بکه) ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ به‌ڵکو سوودمان پێ بگه‌یه‌نێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان ببێکه‌مین به کوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئاوه‌ها جۆره یوسفمان جێ گیر کرد (و پله‌و پایه‌مان پێبدا) له زه‌وی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئه‌مه‌مان کرد) تا فێری خه‌و لێکدانه‌وه‌ی بکه‌ین ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وه خوا به‌سه‌ر کاری خۆیدا زاڵ و به‌ده‌سه‌ڵاته ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وه کاتێك بوو به‌پیاو و پێ گه‌یی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فه‌رمان ڕه‌وایی و زانیاریمان پێبدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وه ئاوه‌ها جۆره پاداشتی چاکه‌کاران ده‌ده‌ینه‌وه ﴿٢٢﴾

﴿وَرَٰوَدَتْهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِۦ﴾ ئه‌و ژافره‌ته‌ی یوسف له‌ماڵیدا بوو ده‌ست تێکه‌ڵاوی (وخیانه‌تی) له‌یوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ ٱلْأَبْوَٰبَ﴾ و هه‌موو ده‌رگاکانی داخست ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ ووتی ده‌ی وه‌ره پێشه‌وه بۆ ته‌وه‌ی بۆت ئاماده‌کراوه ﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی من په‌نا ده‌گرم به‌خوا ﴿إِنَّهُۥ رَبِّيٓ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و(خوا) به‌ڕوه‌ردگاری منه ﴿أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ به‌ڕاستی ستەم کاران ڕزگاربان نابێت ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِۦ ۖ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند به‌خوا بێگومان ئه‌و ژنه به‌ته‌واوی نیازی (تێکه‌ڵی ژن و میێردی) یوسفی کرد، یوسفیش نیازی ئه‌و ژنه‌ی ده‌کرد به‌خه‌ته‌ره‌ی ئه‌فسی به‌شه‌ری ﴿لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَٰنَ رَبِّهِۦ﴾ ئه‌گه‌ر ئه‌و به‌ڵگه ڕوونه‌ی په‌روه‌ردگاری نه‌دیبایه ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا به‌و جۆره (به‌ڵگه‌مان نیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصْرِفَ عَنْهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلْفَحْشَآءَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خراپه‌و داوێن پیسی لێ دوور بخه‌ینه‌وه ﴿إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ چونکه به‌ڕاستی ئه‌و(یوسف) له‌به‌نده پاك وهه‌ڵبژاوه‌کانی ئێمه‌یه ﴿وَٱسْتَبَقَا ٱلْبَابَ﴾ (یوسف و ئافره‌ته‌که) هه‌ر دووکیان به‌ڕاکردن گه‌شتنه لای ده‌رگاکه (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنه‌که‌ی (عزیزی میصر) یش بۆ ئه‌وه‌ی بگات به یوسف (بۆ به‌جێهێنانی مه‌به‌ستی خۆی) ﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٍ﴾ (ئافره‌ته‌که) کراسه‌که‌ی (یوسفی) دڕاند له‌دواوه ﴿وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هه‌ردووکیان تووشی میێردی (ئافره‌ته‌که) بوون ﴿لَدَا ٱلْبَابِ﴾ له‌به‌رده‌م ده‌رگاکه (ی ده‌ره‌وه) دا ﴿قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوٓءًا﴾ (ئافره‌ته‌که بۆ ئه‌وه‌ی خۆی له‌و تاوانه به‌دوور بگرێنت وخیانه‌ته‌که‌ی ده‌رنه‌که‌وێت) به‌پله ووتی: سزای ئه‌و که‌سه چیه که ویستبێتی خراپه (داوێن پیسی) له‌گه‌ڵ خێزانه‌که‌ت‌دا بکات ﴿إِلَّآ أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ جگه له‌وه‌ی به‌ند بکرێت یان سزایه‌کی سه‌خت بدرێت ﴿قَالَ هِيَ رَٰوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي﴾ (یوسف)ووتی له‌و (ژنه) داوێن پیسی له‌من ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَآ﴾ له‌وسا شایه‌تێك له‌که‌س و کاری ئه‌و (ئافره‌ته) شایه‌تی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ (ووتی) له‌گه‌ر کراسه‌که‌ی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٍ﴾ له پێشه‌وه دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتْ﴾ ئه‌وه ئافره‌ته‌که ڕاست ده‌کات ﴿وَهُوَ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وه (یوسف) له دڕۆزنان (خراپه‌کارانه) ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ وه‌ئه‌گه‌ر کراسه‌که‌ی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ له‌دواوه دڕێنرا بێت ﴿فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئه‌وه ئافره‌ته‌که درۆ ده‌کات و (یوسف) له‌ڕاست گۆیانه ﴿فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ﴾ که‌مجا کاتێك (عه‌زیز) بینی کراسه‌که‌ی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ له‌دواوه دڕاوه ﴿قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيْدِكُنَّ﴾ ووتی به‌ڕاستی ئه‌مه له‌فڕ و فێڵی ئێوه‌ی (ئافره‌تانه) ﴿إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ﴾ به‌ڕاستی فڕوفێڵی ئێوه زۆر گه‌وره‌یه ﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ (عه‌زیز ووتی) یوسف وازبێنه له‌م کاره‌و باسی مه‌که ﴿وَٱسْتَغْفِرِي لِذَنۢبِكِ﴾ و (ژنه‌که) تۆش بۆ گوناهه‌که‌ت داوای لێبوردن بکه ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلْخَاطِـِٔينَ﴾ چونکه به‌ڕاستی تۆ له‌بێڕی تاوانباڕانی ﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي ٱلْمَدِينَةِ﴾ (ده‌سته‌یه‌ك) له‌ژنانی شار (باش ئه‌وه‌ی هه‌واڵه‌که‌یان بیست به‌ته‌شه‌ره‌وه) ووتیان ﴿ٱمْرَأَتُ ٱلْعَزِيزِ﴾ ژنه‌که‌ی عه‌زیز(ی میصر) ﴿تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفْسِهِۦ﴾ ده‌یه‌وێت (هه‌وڵ ده‌دا) له‌گه‌ڵ غوڵامه‌که‌ی داوێن پیسی بکات ﴿قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا﴾ به‌ڕاستی خۆشه‌ویستی (ئه‌و غوڵامه) چووه‌ته ناو به‌رده‌ی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَىٰهَا﴾ به‌ڕاستی ئێمه ئه‌و (ژنه) ده‌بینین ﴿فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ له گومڕاییه‌کی ڕوون دایه ﴿

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا کاتێك ژنه‌كه (ی عه‌زیز) تانه‌وته‌شه‌ری ئه‌وانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ نارده‌یه‌دوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً﴾ ئاماده‌ی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَءَاتَتْ كُلَّ وَٰحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هه‌ریه‌ك له‌وان چه‌قۆیه‌کی پێدان (بۆ میوه‌لمه‌ت کردن) ﴿وَقَالَتِ ٱخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئه‌وسا ووتی (به‌یوسف) وه‌ره بۆ ناویان (بابێنین) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُۥٓ أَكْبَرْنَهُۥ﴾ هه‌ر که ئه‌و (یوسف) یان بینی حه‌یه‌سان (له‌جوانی ئه‌ودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هه‌موویان (له‌کاتی مبوه له‌تکردندا) ده‌ستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلْنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ ووتیان پاکی وبێگه‌ردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئه‌مه ئاده‌می نییه ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئه‌مه ته‌نها فریشته‌یه‌کی به‌رزو به‌ڕێزه ﴿۳۱﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنه‌که) ووتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِى﴾ ئه‌مه ئه‌و که‌سه‌یه که ﴿لُمْتُنَّنِى فِيهِ﴾ ئێوه سه‌رزه‌نشتی منتان ده‌کرد له‌سه‌ری ﴿وَلَقَدْ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفْسِهِۦ﴾ وه سوێندم به‌خوا بێگومان وبێستم ده‌ستم له‌گه‌ڵ تێکه‌ڵ کات ﴿فَٱسْتَعْصَمَ﴾ به‌ڵام ئه‌و خۆی گرتووه (نه‌یکرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَآ ءَامُرُهُۥ﴾ وه سوێندم به‌خوا ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی فه‌رمانی پێ ده‌کەم نه‌یکات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ﴾ ئه‌وه بێگومان به‌ند ده‌کرێت و له‌ڕیسوایان ده‌بێت ﴿۳۲﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱلسِّجْنُ أَحَبُّ إِلَىَّ﴾ (یوسف) ووتی ئه‌ی په‌روه‌ردگارم به‌ندکردنم لا خۆشتره ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِىٓ إِلَيْهِ﴾ له‌وه‌ی که‌ئه‌وانه داوای ده‌که‌ن لێم (که یکه‌م) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ﴾ وه ئه‌گه‌ر پیلانی ئه‌و ژنانه‌م لێ لانه‌ده‌ی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ له‌وانه‌یه دڵم بۆلایان بڕوا (حه‌زیان لێ بکه‌م) ﴿وَأَكُن مِّنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ پاشان له‌نه‌فامان ده‌بم و ده‌چمه ڕیزیانه‌وه ﴿۳۳﴾ ﴿فَٱسْتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ ئه‌وسا په‌روه‌ردگاری دوعاکه‌ی لێ وه‌رگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانه‌که‌ی ئه‌و (ژنانه) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر خوا بیسه‌ری زانایه ﴿۳۴﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا رَأَوُا۟ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ ئه‌مجا بۆیان ده‌رکه‌وت و بیانی چاك بوو پاش ئه‌وه‌ی ئه‌و هه‌موو به‌ڵگه‌یان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ئاماوه‌یه‌ك به‌ندی بکه‌ن ﴿۳۵﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئه‌وسا دوو کوڕی لاو (خزمه‌تکار) له‌گه‌ڵی چوونه به‌ندیخانه ﴿قَالَ أَحَدُهُمَآ﴾ یه‌کێکیان ووتی (به‌یوسف) ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ به‌ڕاستی له‌خه‌ومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ ترێم ده‌گوشی که‌ده‌بێ به‌عه‌ره‌ق ﴿وَقَالَ ٱلْءَاخَرُ﴾ وه‌ئه‌وی تریان ووتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ بێگومان له‌خه‌ومدا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا﴾ نانم هه‌ڵده‌گرت به‌سه‌ر سه‌رمه‌وه ﴿تَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵنده‌ لێی ده‌خوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِۦٓ﴾ لێکدانه‌وه‌ی ئه‌و (خه‌و)مان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ به‌ڕاستی ئێمه تۆله‌چاکه‌کاران ده‌بینین ﴿۳۶﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِۦٓ﴾ (یوسف) ووتی : (سبه‌ینێ) هیچ خۆراکێکتان بۆ نادرێت که بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِۦ﴾ به‌هه‌ر دووکتان ده‌ڵێم چی وچێتان بۆ ده‌هێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئه‌وه‌ی بگاته لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّى﴾ ئه‌مه‌ش له‌وه به‌هه‌رانه‌یه که‌په‌روه‌ردگارم فێری کردووم ﴿إِنِّى تَرَكْتُ﴾ به‌ڕاستی من وازم هێناوه ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ له‌ئاینی گه‌ڵێك ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ که‌بڕوایان به خوا نه‌هێنا ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ وه ئه‌وان بێ بڕواش بوون به ڕۆژی دوایی ﴿۳۷﴾

﴿وَٱتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِىٓ﴾ وه شوێنی ئایینی باوو باپیرانم که‌وتووم ﴿إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ که (ئایینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یه‌عقوبه ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایسته و شیاوتی یه بۆمان (بۆ شوێنکه‌وتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ که‌هیچ شتێك بکه‌ین به‌هاوبه‌ش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا﴾ ئه‌مه‌ش چاکه‌و به‌هره‌ی خوایه به‌سه‌ر ئێمه‌وه ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وه به‌سه‌ر خه‌ڵکیشه‌وه ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵکی سوپاسی خوا ناکه‌ن ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئه‌ی دوو هاوڕێکه‌ی به‌ندینخانه‌م ﴿ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ﴾ ئایا چه‌ند خوایه‌کی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ یان خوایه‌کی تاکی به‌ده‌سه‌ڵات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوه بێجگه له‌خوا هیچ شتێك ناپه‌رستن ﴿إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگه‌له‌چه‌ند ناوێك نه‌بێت که‌ئێوه‌وباوو باپیرانتان ناوتان ناوون (خودا) ﴿مَّا أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ﴾ خوا هیچ به‌ڵگه‌یه‌کی ده‌رباره‌یان نه‌نارده‌تە خواره‌وه (که ئه‌وانه بپه‌رستن) ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار ته‌نها بۆ خوایه ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ فه‌رمانی داوه بێجگه له‌و هیچ شتێك نه‌په‌رستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئه‌وه‌یه ئایینی ڕاستی دامه‌زراوی نه‌گۆڕاو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئه‌ی دوو هاوڕێکه‌ی به‌ندینخانه‌م ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُۥ خَمْرًا﴾ یه‌کێکتان عاره‌ق ده‌خواردی گه‌وره‌که‌ی (پاشا) ده‌دات ﴿وَأَمَّا ٱلْءَاخَرُ فَيُصْلَبُ﴾ به‌ڵام له‌وی ترتان (ده‌کوژرێت و) هه‌ڵده‌واسرێت ﴿فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِۦ﴾ ئه‌وسا باڵنده له‌سه‌ر (و ده‌م چاو)ی ده‌خوات ﴿قُضِىَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ﴾ ئه‌و کاره‌ی که‌ئێوه ده‌رباره‌ی پرسیار ده‌که‌ن (له‌لایه‌ن خوداوه) بڕیاری له‌سه‌ر دراوه (وناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی به‌وه‌ی که‌ده‌یزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٍ مِّنْهُمَا﴾ ڕزگاری ده‌بێت له‌دوو به‌ندکراوه‌که ﴿ٱذْكُرْنِى عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکه لای گه‌وره‌و پادشاکه‌ت (که به‌ناهه‌ق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ به‌ڵام شه‌یتان له‌بیری برده‌وه ﴿ذِكْرَ رَبِّهِۦ﴾ که‌باسی (یوسف) بکات لای پادشاکه‌ی ﴿فَلَبِثَ فِى ٱلسِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾ بۆیه ماوه‌ی چه‌ند ساڵێك (یوسف) له‌به‌ندیخانه‌دا مایه‌وه ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْمَلِكُ﴾ وه پادشا (خه‌ونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ﴾ بێگومان من له‌خه‌ومدا حه‌وت مانگای ته‌ڵه‌وم بینی ﴿يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ که‌حه‌وت (مانگا)ی ڕه‌ڵ و لاواز ده‌یخواردن ﴿وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ﴾ وه حه‌وت گوڵه دانه‌وێڵه‌ی سه‌وزو حه‌وتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ ئه‌ی کاربه‌ده‌ست ودونیا دیدان ﴿أَفْتُونِى فِى رُءْيَىَ﴾ ئه‌م خه‌ومه بۆ لێك بده‌نه‌وه ﴿إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ﴾ له‌گه‌ر ئێوه ماناى خه‌و ده‌که‌ن و ده‌زانن خه‌و به‌ڕژین بکه‌ن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ وه‌تیان خه‌وی تێکه‌ڵ و پێکه‌ڵ (و پڕوپوچه) ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾ و ئێمه‌ش لێکدانه‌وه‌ی خه‌وی تێکه‌ڵ و پێکه‌ڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾ ته‌وسا ئه‌وه‌یان که‌ڕزگاری بوو له‌دوو (به‌ندکراو)ه‌که‌ پاش چه‌ند ساڵێك بیری که‌وته‌وه‌ ووتی ﴿أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ﴾ من بۆتان لێکده‌ده‌مه‌وه‌ مانای ئه‌و خه‌وه‌ ﴿فَأَرْسِلُونِ﴾ جا (فه‌رمو) بمنێرن (به‌ده‌وای یوسف دا که‌ له‌به‌ندیخانه‌دایه‌) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئه‌ی هاوڕێی ڕاستگۆ ﴿أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ مانای ئه‌و خه‌وه‌مان پێ بڵێ چی یه‌ ؟ حه‌وت مانگای قه‌ڵه‌و که‌حه‌وت مانگای لاڕوو لاواز بیانخوات ﴿وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ هه‌روه‌ها حه‌وت گوڵی دانه‌وێڵه‌ی سه‌وزو حه‌وت گوڵی وشك ﴿لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ﴾ تا من بگه‌ڕێمه‌وه‌ بۆلای خه‌ڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وان ئه‌وه‌ بزانن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا﴾ (یوسف) ووتی حه‌وت ساڵ کشتوکاڵ ده‌که‌ن به‌ده‌وای یه‌کداو به‌به‌رده‌وامی ﴿فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ﴾ جانه‌وه‌ی که‌دروێنه‌تان کرد بیهێڵنه‌وه‌ له‌گوڵه‌که‌یدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ﴾ که‌مێك نه‌بێت له‌وه‌ی که‌ده‌یخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ ئه‌مجا له‌پاش ئه‌و (حه‌وت ساڵه‌) حه‌وت ساڵی تردێت که‌سه‌خت وقات و قڕبیه ﴿يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ﴾ هه‌رچیتان پاشه‌ که‌وت کردووه‌ بۆ ئه‌م (حه‌وت ساڵه‌ سه‌خته) ده‌یخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ﴾ مه‌گه‌ر که‌مێك له‌وه‌ی قایم هه‌ڵی ده‌گرن (بۆ بنه‌ تۆو وناشتنه‌وه‌ی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ﴾ پاشان دوای ئه‌و (حه‌وت ساڵه‌ سه‌خته) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ﴾ خه‌ڵکی تێیدا (ڕزگار ده‌کرێن) بارانیان بۆ ده‌بارێنرێت و تێیدا دۆشاوه‌ی (ی میوه‌مات) ده‌گرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ پاشا ووتی ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئه‌و (بیاوه‌) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوه‌که‌ (ی پاشا) هاته‌ لای یوسف ﴿قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگه‌ڕێره‌وه‌ بۆلای گه‌وره‌که‌ت (پادشاکه‌ت) ﴿فَاسْأَلْهُ﴾ و پرسیاری لێ بکه‌ ﴿مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ هۆی چی بوو که‌ئه‌و ژنانه‌ ده‌ستی خۆیانیان بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ﴾ بێگومان په‌روه‌ردگارم به‌پیلانی ئه‌و (ژن) انه‌ ئاگادارو زانایه‌ ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ﴾ ووتی (به‌ژنه‌کان) مه‌به‌ستان چی بوو کاتێك ویستتان یوسف بخه‌ڵه‌تێنن و کاری خراپی پێ بکه‌ن ﴿قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ (ئافره‌ته‌کان) ووتیان پاك و بێگه‌ردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ ئێمه‌ هیچ خراپه‌یه‌کمان لێ نه‌دیوه ﴿قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنه‌که‌ی عه‌زیز ووتی ﴿الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ ئاشتبوا حه‌ق و ڕاستی ده‌رکه‌وت ﴿أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ من ده‌مویست (یوسف) ده‌ستم له‌گه‌ڵ بکات ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ و بێگومان ئه‌و له‌ڕاست گۆیانه‌ ﴿٥١﴾ ﴿ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی (پادشا) بزانی به‌ڕاستی من ﴿لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ﴾ به‌به‌نهانی ناپاکی وخیانه‌تم نه‌کردووه‌ لێی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ وه‌ به‌ڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگه‌یه‌نێته‌ ئه‌نجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ﴾ وە (یوسف ووتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ﴾ (چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ جا پادشا ووتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ﴾ دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی بەڕاستی تۆ ﴿ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾ ﴿قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزنە و دارایی زەوی (میسر) دایمنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە یوسفمان پایەدارو جێگیر کرد ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەخاك (ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ﴾ لەهەر شوێنێك(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکە کاران وون ناکەین ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان) ﴿٥٧﴾ ﴿وَجَآءَ إِخۡوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئەوسا چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ﴾ جا کاتێك کە ڕێکی خستن وئەوەی کە ویستیان پێی دان ﴿قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ﴾ ووتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوۡنَ أَنِّيٓ﴾ ئایا نابینن کەمن ﴿أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ﴾ پێوانەم نێرو تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي بِهِۦ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ﴾ ئەوە پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیك (ئەم وولاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ﴾ ووتیان هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ﴾ وە (یوسف) ووتی بە بەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ﴾ دراوەکانیان کە داویانە (بە دزی یەوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ﴾ کاتێك کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تا (بێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ﴾ جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یه‌عقوب) ووتی (پێیان) ﴿هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان ده‌رباره‌ی ﴿إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هه‌روه‌ك پێشتر دڵنیا بووم لێتان ده‌رباری (یوسفی) برای ﴿فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا﴾ که‌واته خوا چاکترین پارێزه‌ره ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وه‌ ئه‌و به‌زه‌یی دارترینیشی هه‌موو به‌زه‌یی دارانه ﴿۶۴﴾ ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا۟ مَتَٰعَهُمْ﴾ جا کاتێك باره‌کانیان کرده‌وه ﴿وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینی یان ده‌سمایه‌که‌یان بۆ گه‌ڕێنراوه‌ته‌وه ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئه‌ی باوکی به‌ڕێزمان ﴿مَا نَبْغِى﴾ چیمان ده‌وێت ﴿هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا﴾ ئه‌مه‌ ده‌راوه‌که‌مانه ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان نێرد ده‌راوه‌ته‌وه ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان ده‌هێنین ﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکه‌شمان ده‌پارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری ووشترێکیش (دانه‌ویلّه) زیاد ده‌هێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئه‌م (بارەش) پێوانه‌یه‌کی که‌مه (و به ئاسانی ده‌مان ده‌نێ) ﴿۶۵﴾ ﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ﴾ (یه‌عقوب) ووتی هه‌رگیز نایێرم له‌گه‌ڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ هه‌تا به‌ڵێنێکی پێ‌وم پێ نه‌ده‌ن له‌لایه‌ن خواوه (تا سوێندم بۆ نه‌خۆن به‌خوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِى بِهِۦٓ﴾ که‌بێگومان (به بۆوه‌ی) ئه‌ی هێنێنه‌وه بۆم ﴿إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مه‌گه‌ر ده‌ور بدرێن و چارتان نه‌هێنێت ﴿فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ ئه‌مجا کاتێك به‌یمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یه‌عقوب) ووتی خوا ئاگادار و چاودێره سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که‌ده‌یڵێین ﴿۶۶﴾ ﴿وَقَالَ يَٰبَنِىَّ﴾ وه‌ ووتی ئه‌ی کوڕه‌کانم ﴿لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ﴾ هه‌موتان له‌ده‌رگایه‌که‌وه‌ مه‌چنه‌ژووره‌وه ﴿وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ به‌ڵکو له‌چه‌ند ده‌رگایه‌کی جیاجیاوه بچنه‌ ژووره‌وه ﴿وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وه‌ من هیچ سوودتان پێ ناگه‌یه‌نم له‌به‌رانبه‌ر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هه‌موو حوکم و بڕیارێك ته‌نها بۆ خوایه ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هه‌ر به‌وه‌ ده‌به‌ستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان هه‌ر به‌و بسپێرن ﴿۶۷﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟﴾ جا کاتێك چوونه‌ ژووره‌وه ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ له‌و شوێنه‌وه‌ی که باوکیان فه‌رمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم﴾ ئه‌و (چوونه‌ به‌و جۆره) هیچ سوودی پێ نه‌گه‌یاندن ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ له‌ به‌رامبه‌ر (قه‌ده‌ری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ به‌ڵکو ئه‌وه‌ مه‌به‌ستێك بوو ﴿فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ﴾ له‌ ده‌روونی یه‌عقوبدا بوو ﴿قَضَىٰهَا﴾ (به‌م شێوه‌) ئه‌نجامی دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ﴾ وه‌ به‌راستی یه‌عقوب خاوه‌نی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ﴾ چونکه‌ ئێمه‌ فێرمان کردبوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵکی نازانن ﴿۶۸﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش که‌ چوونه‌ ژووره‌وه‌ بۆ لای یوسف ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکه‌ی بردە به‌نا خۆیه‌وه ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ﴾ ووتی به‌ڕاستی من براکه‌ی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ که‌واته‌ هیچ غه‌مبار مه‌به ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ به‌وه‌ی که‌ ئه‌وان ده‌یکه‌ن (له‌گه‌ڵت) ﴿۶۹﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك که‌ڕێکی خستن و ئه‌وه‌ی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ ٱلسِّقَايَةَ﴾ ئاوخۆری (پێوانه‌که‌ی) مه‌لیکی خسته ﴿فِى رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکه‌ی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾ پاشان جارِ چی یه‌ك جاری دا ﴿أَيَّتُهَا ٱلْعِيرُ﴾ ئه‌ی کاروانه‌که ﴿إِنَّكُمْ لَسَٰرِقُونَ﴾ به‌ڕاستی ئێوه دزن ﴿۷۰﴾ ﴿قَالُوا۟ وَأَقْبَلُوا۟ عَلَيْهِم﴾ ڕوویان تێکردن و ووتیان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتیان گوم کردوه؟ ﴿۷۱﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ ٱلْمَلِكِ﴾ ئاوخۆره‌که‌ی (پێوانه‌که‌ی) پادشامان دیارنیه ﴿وَلِمَن جَآءَ بِهِۦ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هه‌ر که‌سێك بیهێنێته‌وه باری ووشترێك (خۆراکی) ده‌دڕێنێ ﴿وَأَنَا۠ بِهِۦ زَعِيمٌ﴾ وه‌منیش ده‌سته‌به‌ری ئه‌م (باره) ده‌بم ﴿۷۲﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان ﴿تَٱللَّهِ﴾ سوێند به‌خوا ﴿لَقَدْ عَلِمْتُم﴾ به‌ڕاستی ئێوه ده‌زانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ که ئێمه نه‌هاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خراپه بکه‌ین له‌وولاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَٰرِقِينَ﴾ وه‌ئێمه پێنه‌شتر دز نه‌بووین ﴿۷۳﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ ووتیان ﴿فَمَا جَزَٰٓؤُهُۥٓ﴾ ده‌ی ئایا تۆڵه‌ی ئه‌وده‌زه‌چیه ﴿إِن كُنتُمْ كَٰذِبِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه دروزن بوون ﴿۷۴﴾ ﴿قَالُوا۟ جَزَٰٓؤُهُۥ﴾ ووتیان تۆڵه‌ی ئه‌وه‌یه ﴿مَن وُجِدَ فِى رَحْلِهِۦ﴾ له‌باری هه‌رکه‌سێکدا دوزرایه‌وه ﴿فَهُوَ جَزَٰٓؤُهُۥ﴾ هه‌ر ئه‌وکه‌سه خۆی تۆڵه‌ی بێت (واته : ئه‌وه‌ی دزیه‌که‌ی کردووه ئه‌بێته عه‌بد و کۆیله‌ی ئه‌وه‌ی دزیه‌که‌ی لێ کراوه) ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئاوه‌ها جۆره تۆڵه له‌سته‌مکاران ده‌سێنین ﴿۷۵﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئه‌وسا (یوسف) ده‌ستی کرد به‌پشکنینی جه‌واڵه‌کانیان (باره‌کانیان) ﴿قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ﴾ له‌پێش پشکنینی جه‌والی (بینامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ ٱسْتَخْرَجَهَا﴾ له‌پاشان (ئاو خۆر - پێوانه‌که‌ی) ده‌ری هێنا ﴿مِن وِعَآءِ أَخِيهِ﴾ له‌جه‌والی براکه‌یدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوه‌ بۆجۆره ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان نیشانی یوسف دا ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئه‌و نه‌یده‌توانی براکه‌ی بگرێت ﴿فِى دِينِ ٱلْمَلِكِ﴾ به‌پێی ئاینی و یاسایی پادشا (به‌لکو به‌پێی ئه‌و قسه بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر (کاتێك) که خوا بیه‌وێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هه‌ر که‌سێك بمانه‌وێت پله‌ی به‌رز ده‌که‌ینه‌وه ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و له‌سه‌ر هه‌موو ﴿ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوه‌ن زانستێکه‌وه زاناتر هه‌یه (مه‌به‌ست پێ خودایه) ﴿۷۶﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِن يَسْرِقْ﴾ ووتیان ئه‌گه‌ر ئه‌و (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُۥ مِن قَبْلُ﴾ ئه‌وه بێگومان براکه‌شی پێشتر دزی کردووه (واته یوسفیش دز بووه) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِى نَفْسِهِۦ﴾ به‌ڵام یوسف (پێناخۆشبوونی خۆی) به‌م (تۆمه‌ته) له‌ده‌رونی خۆیدا شاردیه‌وه ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ ده‌ری نه‌بڕی بۆ ئه‌وان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (ئه‌نها) ووتی ئێوه ﴿شَّرٌّ مَّكَانًا﴾ له‌وان خراپترن ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خواش چاك ده‌زانێ به‌وه‌ی که‌ئێوه ده‌یڵێن ﴿۷۷﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ﴾ ووتیان ئه‌ی عه‌زیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ به‌ڕاستی ئه‌و باوکێکی زۆر پیری به‌ته‌مه‌نی هه‌یه ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُۥٓ﴾ جابه‌کێك له ئێمه له جیاتی ئه‌و بگره ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ به‌ڕاستی ئێمه تۆ له‌چاکه‌کاران ده‌بینین ﴿۷۸﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأۡخُذَ إِلَّا مَن وَجَدۡنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسێ بگرین بێجگە لەوەی کە ئاو خۆر (پیاڵە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرا بوو) ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّظَٰلِمُونَ ۝٧٩﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ۝ ﴿فَلَمَّا ٱسۡتَيۡـَٔسُواْ مِنۡهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُواْ نَجِيّٗا﴾ چوونە کەناریك بەچپە ڕاوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمۡ﴾ بڕا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمۡ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنۡ أَبۡرَحَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نابەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأۡذَنَ لِيٓ أَبِيٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ نەدات ﴿أَوۡ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ لِيۡۖ﴾ یان خوا بڕیارم بۆ نەدات ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ هەرتەوبش باشترینی دادەرانە ۝ ﴿ٱرۡجِعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيكُمۡ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُواْ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وبێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبۡنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدۡنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمۡنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلۡغَيۡبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی بە کان نەبووین ۝ ﴿وَسۡـَٔلِ ٱلۡقَرۡيَةَ ٱلَّتِي﴾ (خۆ ئەگەر بروا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەئێمەی لێ بووین ﴿وَٱلۡعِيرَ ٱلَّتِيٓ أَقۡبَلۡنَا فِيهَاۖ﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆیین ۝ ﴿قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردون ﴿فَصَبۡرٞ جَمِيلٌۖ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَنِي بِهِمۡ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بونیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ۝ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوسا ڕوی لێ وەرگێران ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی داخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبۡيَضَّتۡ عَيۡنَاهُ مِنَ ٱلۡحُزۡنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٞ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ۝ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفۡتَؤُاْ تَذۡكُرُ يُوسُفَ﴾ وازنانهێنی هەربیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەکت دەکەوێت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوۡ تَكُونَ مِنَ ٱلۡهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ۝ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خواوەکەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ۝

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (به‌عقوب ووتی) ئه‌ی کوڕه‌کانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگه‌ڕێن و هه‌والی یوسف و براکه‌ی بزانن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ﴾ نائومێدیش مه‌بن له‌به‌زه‌یی و میهره‌بانی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ به‌ڕاستی نائومێد نابێت له‌ڕه‌حم و میهره‌بانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگه له‌وانه‌ی که‌بێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێك که چوونه لای ئه‌و (یوسف) ووتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئه‌ی عه‌زیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی خۆمان و مال و منداڵمان بووه ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی که‌ممان هێناوه (بۆ کڕینی خۆراك) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانه‌که‌مان به‌ته‌واوی بده‌ری ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێرێشمان پێ بکه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ به‌ڕاستی خوا پاداشتی خێرده‌مه‌ندان ده‌داته‌وه ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم﴾ ووتی ئێوه ده‌زانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ به‌یوسف و براکه‌ی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾ له‌وکاته‌دا که‌ئێوه نه‌زان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ ووتیان به‌ڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ ووتی (پێیان) من یوسفم و ئه‌مه‌ش برامه ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ به‌ڕاستی خوا منه‌تی نابه‌سه‌رماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ به‌ڕاستی هه‌رکه‌س خۆی بپارێزێت وله‌خوا بترسێت ودان به‌خۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئه‌وسا به‌ڕاستی خوا پاداشتی چاکه‌کاران وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان (به‌یوسف) سوێند به‌خوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ به‌ڕاستی خوا تۆی هه‌ڵ بژارد به‌سه‌ر ئێمه‌دا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وه به‌ڕاستی ئێمه له خه‌تاکاران بووین ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) ووتی نه‌مڕۆ هیچ سه‌رزه‌نشت و ته‌شه‌رێکتان له‌سه‌ر نییه (له‌لایه‌ن منه‌وه) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوالێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وه‌ئه‌و (خوا) له‌هه‌موو میهره‌بانان میهره‌بانتره ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئه‌م کراسه‌ی من ببه‌ن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیده‌ن به‌سه‌ر ده‌م و چاوی باوکم دا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (ده‌ست به‌جێ) چاوی چاك ده‌بێته‌وه ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ نه‌وسا هه‌موو که‌س و کارتان بێنن بۆ (له‌م ولاته‌ی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێك کاروانه‌که (له‌میسر) ده‌رچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ به‌ڕاستی من بۆنی یوسف هه‌ست پێ ده‌کەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ نه‌گه‌ر به‌خه‌ڵه‌فاو و بێ عه‌قڵم دانه‌نێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند به‌خوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هه‌ر له‌سه‌ر هه‌ڵه‌که‌ی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلْبَشِيرُ﴾ جا کاتێك مژده ده‌ره‌كه هات ﴿أَلْقَىٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ﴾ ئه‌و (كراسه‌)ی دابه‌سه‌ر ده‌م و چاویدا ﴿فَٱرْتَدَّ بَصِيرًا﴾ به‌كسه‌ر بینایی گه‌رایه‌وه (كه‌پێشتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (یه‌عقوب) ووتی من به‌ئێوه‌م نه‌ووت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ دڵنیابن من له‌لایه‌ن خواوه شتانێك ده‌زانم ئێوه نایزانن ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئه‌ی بابه ﴿ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش بوونی گوناهه‌كانمان بۆ بكه (لای په‌روه‌ردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ به‌ڕاستی ئێمه گوناهباربووین ﴿قَالَ سَوْفَ﴾ (یه‌عقوب) ووتی بێبیان دواتر ﴿أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيٓ﴾ داوای لێنبورد‌نتان بۆ ده‌كه‌م له‌پ‌ه‌روه‌ردگارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر ئه‌و لێنبورده‌ی میهره‌بانه ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا كاتێك چوونه لای یوسف (له‌واتی میسر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ﴾ دایك و باوكی برده نزیكی خۆی (و ده‌ستی كرده ملیان) ﴿وَقَالَ ٱدْخُلُواْ مِصْرَ﴾ و فه‌رمووی پێبان وه‌رنه میسر ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئه‌گه‌ر خوا بیه‌وێت شارام ده‌بن (هیچ زیانێكتان تووش نایه‌ت) ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ وه باوك و دایكی له‌سه‌ر ته‌خت (ی حوكمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدًا﴾ وه هه‌موو كه‌وتن به‌ڕووداو بۆی به‌سوژده بردنه‌وه ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئه‌ی باوكی خۆشه‌ویستم ﴿هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ﴾ ئه‌مه لێكدانه‌وه‌ی خه‌وه‌كه‌م بوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ كه‌له‌مه‌و پێش (بینیم) ﴿قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ بێگومان په‌روه‌ردگارم به‌ڕاستی گێڕا ﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِيٓ﴾ وه به‌ڕاستی خوا چاكه‌ی له‌گه‌ڵ كردم ﴿إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجْنِ﴾ كاتێ له زیندان ده‌ری هێنام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلْبَدْوِ﴾ وه ئێوه‌شی له لادێ وبیابانه‌وه هێنا (بۆ ناوشار) ﴿مِّنۢ بَعْدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ دوای ئه‌وه‌ی شه‌یتان ناخۆشی و ناكۆكی خسته ﴿بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِيٓ﴾ نێوان من و براكانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارم ﴿لَطِيفٌ لِّمَا يَشَآءُ﴾ میهره‌بانه به‌رامبه‌ر ئه‌وه‌ی بیه‌وێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر ئه‌و زانای كاردروسته ﴿رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي﴾ ئه‌ی په‌روه‌ردگارم به‌ڕاستی پێت به‌خشیووم ﴿مِنَ ٱلْمُلْكِ﴾ هه‌ندێك له‌ده‌سه‌ڵات و پاشایه‌تی ﴿وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ وه هه‌ندێكیش له لێكدانه‌وه‌ی خه‌ونت فێر كردووم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئه‌ی دروستكه‌ری ئاسمانه‌كان وزه‌وی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ تۆ پشتیوان و یارمه‌تی ده‌ری منی له‌دونیا و له‌ڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا﴾ به‌موسڵمانیتی بممرێنه ﴿وَأَلْحِقْنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ و بمخه‌ره ڕیزی پیاو چاكانه‌وه ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئه‌وه‌ی (كه باس كرا) له هه‌واله‌نه‌زانراو و په‌نهانه‌كانه ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ كه به‌وه‌حی بۆت ده‌نێرین (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ تۆ لای ئه‌وان (براكانی یوسف) نه‌بووی ﴿إِذْ أَجْمَعُوٓاْ أَمْرَهُمْ﴾ كاتێ كه‌هه‌موو بڕیاری خۆیان دا (به‌نهێنی) ﴿وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ و پیلانیان دارشت ﴿وَمَآ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وه‌زۆربه‌ی خه‌ڵكی هه‌رچه‌ند تۆ سووربیت (له‌سه‌ر باوه‌ڕ هێنانیان) باوه‌ڕ ناهێنن ﴿

﴿وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان ﴿۱۰۴﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وە زۆر بەلگەو نیشانە هەیە ﴿فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕووبان لێ وەردەگێڕن ﴿۱۰۵﴾ ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕناهێنن بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەوكاتەدا هاوبەشی بربار دەرن بۆ خوا ﴿۱۰۶﴾ ﴿أَفَأَمِنُوٓا۟ أَن تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە نائرسن پەخەیان بگرێت ﴿غَٰشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا ڕۆژی دوایبان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن ﴿۱۰۷﴾ ﴿قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕوشنی ﴿أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ وخواش پاك و بێگەردە ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەشدانەران نیم ﴿۱۰۸﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لەپیاوانێك ﴿نُّوحِىٓ إِلَيْهِم﴾ كەئێگامان بۆ دەكردن ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ﴾ لەخەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەی نایانە و (بۆ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن بووە ﴿عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن ﴿۱۰۹﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسْتَيْـَٔسَ ٱلرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ پێغەمبەرەكانیان نائومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا۟﴾ وە گەلەكەیان وایان زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردون ﴿جَآءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی ئێمەیسان بۆ هات ﴿فَنُجِّىَ مَن نَّشَآءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێنرێتەوە ﴿عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿۱۱۰﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ﴾ سوێندبێت بێگومان لەداستانی (پێغەمبەرانداعلیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەستراببێت ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە و گاوەرەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ هەروەها ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنمووئی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی كەبڕوا دێنن ﴿۱۱۱﴾

سورەتی ﴿ الرَّعْدِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِۗ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی(ئاسمانین) ﴿وَٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەی ﴿رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرزکردۆتەوە ﴿بِغَيْرِ عَمَدٍ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستونێك ﴿تَرَوْنَهَاۖ﴾ وەك دەیبینن ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِۖ﴾ پاشان بەرز بوەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوا بێت کەئێمە چونێتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَۖ﴾ وەخۆرومانگی ڕام هێناوە(بۆ خزمەتکردنی خەڵکی) ﴿كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّىۚ﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ هەموو کاروبارێك هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى مَدَّ ٱلْأَرْضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِىَ وَأَنْهَٰرًاۖ﴾ و چەندها چیا و ڕووباری تێدا داناوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وەلە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِۖ﴾ جوتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَۚ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٌ مُّتَجَٰوِرَٰتٌ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّٰتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ هەروەها باخاتی ترێ و ڕەز ﴿وَزَرْعٌ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٌ﴾ و(باخاتی) دارخورمای ﴿صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ﴾ دوو قەد(ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿يُسْقَىٰ بِمَآءٍ وَٰحِدٍ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن ﴿وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەچی فەزلی هەندێکیمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِى ٱلْأُكُلِۚ﴾ لەخواردندا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَإِن تَعْجَبْ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بوینەوە بەخاك ﴿أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍۗ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْۖ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَاقِهِمْۖ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ به‌پله‌ داوای سزات لێ ده‌که‌ن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکه‌و به‌زه‌یی ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ که‌ بێگومان له‌پێش ئه‌مانه‌وه‌ زۆر هه‌یوون تۆله‌یان لێ سه‌نراوه ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ و به‌راستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوه‌نی لێ بوردنه‌ بۆ خه‌لکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گه‌رچی سته‌مکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هه‌روه‌ها به‌راستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆله‌سێنێکی تونده‌ وتیژه‌ ﴿۶﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ی که‌ بێ باوەڕ بوون ده‌یان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئه‌وه‌ بۆ نه‌ێنێر دراوه‌ته‌ خواره‌وه‌ بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزه‌یه‌ك له‌لایه‌ن پەروەردگاریه‌وه‌ ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ﴾ ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ تۆ هه‌ر ترسێنه‌ری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هه‌موو گه‌لێك ڕێنیشانده‌رێك هه‌یه‌ ﴿۷﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا ده‌زانێ هه‌موو مێینه‌یه‌ك (له‌ منالدانیدا) چی هه‌لگرتووه‌ (کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وه‌ هه‌روه‌ها ده‌زانێت منداڵدانه‌کان چی لێ که‌مده‌بێته‌وه‌ ﴿وَمَا تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد ده‌کات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وه‌ هه‌موو شتێك لای ئه‌و (خوا) ئه‌ندازه‌ی (دیاری کراوی خۆی) هه‌یه‌ ﴿۸﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایه‌ به‌هه‌موو دیار و نادیارێك ﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گه‌وره‌ و به‌رزه‌ وبڵنده‌ ﴿۹﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ به‌کسانه‌ (بۆ خوا) ئه‌وه‌تان به‌نهێنی قسه‌ بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وه‌ ئه‌وه‌تان به‌ئاشکرا (قسه‌) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾ و ئه‌وه‌ی که‌له‌شه‌ودا خۆی ده‌شارێته‌وه‌ ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئه‌وه‌ی که‌له‌ ڕۆژدا ده‌ردەکه‌وێت ﴿۱۰﴾ ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئه‌و (ناده‌می) هه‌یه‌ چه‌ند فریشته‌یه‌ك که‌ به‌دوای یه‌کدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ له‌پێش و له‌دوایه‌وه‌ ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ به‌فه‌رمانی خوا ده‌ی پارێزن له‌زیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ به‌راستی خوا ﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گه‌ڵێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هه‌تا نه‌وان خۆیان (بار و حاڵی) خۆیان نه‌گۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وه‌ کاتێك خوا بیه‌وێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گه‌ل وهۆزێك تووشی به‌ڵا وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگه‌ له‌(خوا) هیچ یارمه‌تی ده‌ر و پشتیوانێکیان نی یه‌ ﴿۱۱﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئه‌و زاته‌یه‌ ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾ بروسکه‌تان نیشان ده‌دات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ که‌هۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانه‌ ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ هه‌روه‌ها هه‌وری قورس (به‌ناوی باران) به‌دی ده‌هێنێت ﴿۱۲﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ وه‌ هه‌وره‌ گرمه‌ سوپاس و ستایشی ئه‌و (خوا) ده‌کات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هه‌روه‌ها فریشته‌کانیش له‌ هه‌یبه‌ت و ترسی ئه‌و (ستایشی ده‌که‌ن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وه‌(به‌ره‌وه‌ردگار) هه‌وره‌ بروسکه‌کان ده‌نێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و ده‌یدات له‌ هه‌رکه‌سێ که‌بیه‌وێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ له‌ کاتێکدا ئه‌وانه‌ ده‌مه‌ ده‌مێ (وموجاده‌له‌) ده‌که‌ن ده‌رباره‌ی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئه‌و (خوا) هێز و توانای زۆر به‌تینه‌ ﴿۱۳﴾

﴿لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّۖ﴾ نـزاو پاڵـنه‌وه‌ی هه‌قیـش هه‌ر بـۆ (خوایـه) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ له‌وانـه‌ش ده‌ڵێـنه‌وه و نـزا لای غه‌یری خـوا ده‌که‌ن ﴿لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ﴾ هیچ وه‌ڵامێکیـان ناده‌نه‌وه (نابـه‌ن به‌هاوارياننه‌وه) ﴿إِلَّا كَٰبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ﴾ مه‌گه‌ر وه‌ك که‌سێك (که‌تینوی بێت له‌دوور‌ه‌وه) هه‌ردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێـنك دریـژ کردبێ ﴿لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦ﴾ بۆ ئـه‌وه‌ی (ئاو) بگاته ده‌می بـه‌ڵام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ﴾ نـزاو دوعـای بـێ بڕوایـان (له‌بـه‌کانیـان) هیچ نیه جگـه له گومڕایی و سـه‌رلێ شـێوان ﴿۞ وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ﴾ سـوژده بـۆ خوا ده‌بـات ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ هه‌رچی له‌ئاسـمانه‌کان و زه‌ویدایه ﴿طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا﴾ بیانـه‌وێ و نه‌یانـه‌وێ ﴿وَظِلَٰلُهُم بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ هه‌ره‌وهـا سـێبه‌ره‌کانیان له‌به‌یانـان و ئێواراندا (سوژده ده‌به‌ن) ﴿۩ قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ کێ پـه‌روه‌ردگاری ئاسـمانه‌کان و زه‌وی یـه ﴿قُلِ ٱللَّهِۚ﴾ بڵێ خـوا ﴿قُلۡ﴾ جا بڵـێ ﴿أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ ده‌ی ئێوه بێجگه له‌(خـوا) پشتیوانانێکتان هه‌ڵبـژاردووه ﴿لَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗا﴾ که‌خاوه‌نـی هیـچ سـوود و زیانێـك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلۡ﴾ بڵێ ﴿هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ ئایا کوێر و چاو ساغ یه‌کسـانن؟ ﴿أَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُ﴾ یـان ئایـا تاریکیـه‌کان و ڕووناکی وه‌ك یـه‌ك وان؟ ﴿أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ نه‌خێـر ئه‌وانه هاوبه‌شـێکیان بۆ خوا داناوه؟ ﴿خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ﴾ (گوایه) وه‌ك دروستکراوانی خوایان دروسـت کردبێت؟ ﴿فَتَشَٰبَهَ ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ ئه‌وسا دروسـت کراوه‌که‌یان لێ شێواوه!! ﴿قُلِ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ بڵێ خوا ﴿وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ و هەر ئه‌وبـه‌شه تاك و ته‌نیای زاڵه به‌سـه‌ر هه‌موو شتێکدا ﴿۩ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ بارانی له‌ئاسمانه‌وه باراندووه ﴿فَسَالَتۡ أَوۡدِيَةُۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هه‌ر شـێو و دۆڵێك به ته‌ندازه‌ی خۆی لافاوی هه‌ڵده‌سـێت ﴿فَٱحۡتَمَلَ ٱلسَّيۡلُ﴾ ئه‌وسا لافاوه‌که هه‌ڵی ده‌گرێنـت ﴿زَبَدٗا رَّابِيٗاۚ﴾ که‌فێکـی به‌رزبـووه (به لافاوه‌کـه‌وه) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيۡهِ فِي ٱلنَّارِ﴾ هه‌ره‌وهـا لـه‌و (کانزایانـه‌ش پـه‌یداده‌بـێ) که ئاگری بۆ تاوده‌ده‌ن (ده‌یتوێنه‌وه) ﴿ٱبۡتِغَآءَ حِلۡيَةٍ﴾ به‌مه‌به‌سـتی دروسـت کردنی خشـڵ (زێر وزیوو) ﴿أَوۡ مَتَٰعٖ﴾ یان شتوومه‌کی تر (وه‌ك قـاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٞ مِّثۡلُهُۥۚ﴾ که‌فێك وه‌کـو ئـه‌و (که‌فی لافاوه پـه‌یدا ده‌بـێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئـا به‌و جۆره ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلۡحَقِّ وَٱلۡبَٰطِلَۚ﴾ خـوا نمونه‌ی حه‌ق و به‌تاڵ دێنێته‌وه ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذۡهَبُ جُفَآءٗۖ﴾ جا که‌فه‌که ده‌ڕوات و له ناو ده‌چـێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ به‌ڵام ئه‌وه‌ی که سوود ده‌گه‌یه‌نێت به‌خه‌ڵکی ﴿فَيَمۡكُثُ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ له‌زه‌ویدا ده‌مێنێته‌وه ﴿كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ ئاب‌ه‌و جـۆره خـوا نمونـه‌کان ده‌هێنێته‌وه ﴿۩ لِلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمُ﴾ بـۆ ئه‌وانـه‌ی وه‌ڵامی بانگه‌وازی پـه‌روه‌ردگاریان دایه‌وه ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ (پاداشتی) هه‌ره چاك (به‌هه‌شت) هه‌یه ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُۥ﴾ ئه‌وانه‌ش وه‌ڵامی بانگه‌وازی (پـه‌روه‌ردگار) یان نه‌دایه‌وه ﴿لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ ئه‌گه‌ر هه‌رچی واڵـه زه‌ویـدا هه‌مووی هـی ئه‌وان بـێ ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئه‌وه‌نده‌ی تریشـی لـه‌گـه‌ڵ بێت ﴿لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦٓۚ﴾ ده‌یـه‌دن لـه بڕینـی و به‌ده‌ڵـی سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ ئه‌وانه بۆیـان هه‌یه ﴿سُوٓءُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپـرسـینه‌وه‌یه‌کی سـه‌خت و خراپ ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ و جێگایان دۆزه‌خه ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای که‌چه‌ند شوێنێکی به‌د و خراپه ﴿۩﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ جا ئایا که‌سێك که بزانێت (زیری بخاته کار) ﴿أَنَّمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ به‌راستی ئه‌وەی نێرراوه‌ته خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ﴾ له‌لایه‌ن یه‌روەردگارته‌وه حەق وڕاسته ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰٓ﴾ وەك ئەو که‌سه‌یه که کوێرێت (زیری خۆی نه‌خاته کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بێگومان هەر ئه‌وانه بیر ده‌که‌نه‌وه که خاوەنی زیرین ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی که به‌یمانی خوا ده‌به‌نه سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ ٱلْمِيثَٰقَ﴾ وه به‌ڵێن ناشکێنن و هه‌ڵس ناوەشێننه‌وه ﴿٢٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وه ئه‌وانه‌ی که پەیوەندی خزمایه‌تی به‌جێ ده‌هێن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ به‌وەی خوا فه‌رمانی داوه که‌پەیوەست بکرێت له‌گه‌ڵیاندا (وەك به‌سه‌رکردنه‌وەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وه له یه‌روەردگاریان ده‌ترسن ﴿وَيَخَافُونَ سُوٓءَ ٱلْحِسَابِ﴾ وه له‌خرابه و سه‌ختی لێپرسینه‌وه ده‌ترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ وه ئه‌وانه‌ن که دانیان به‌خۆیاندا گرت ﴿ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ به‌مه‌به‌ستی ڕەزامه‌ندی یه‌روەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وه نوێژیان به‌جێ هێناوه ﴿وَأَنفَقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ﴾ وه له‌وە ڕۆزیه‌ی پێمان داوون به‌خشیوویانه ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ به‌نهێنی و به‌ئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ وه به‌چاکه به‌رگری له‌خرابه ده‌که‌ن (به‌چاکه خرابه‌کانیان ده‌سڕنه‌وه و لای ده‌به‌ن) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سه‌ر ئه‌نجامی چاکی ئه‌و دونیا هەر بۆ ئه‌وانه ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ به‌هه‌شتانێك جێگای مانه‌وەی هه‌میشه‌یی یه ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ که ئه‌وان ده‌چنه ناوی‌ه‌وه ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هه‌روەها ئه‌وانه‌ش که چاك بوون ﴿مِنْ ءَابَآئِهِمْ﴾ له‌باو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ﴾ وهاوسه‌رانیان و وه‌چه و نه‌وه‌کانیان ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشته‌کانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ ده‌چنه ژوره‌وه بۆ لایان له هه‌مو ده‌رگایه‌که‌وه ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان ده‌ڵێن) سه‌لامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ چونکه ئارامتان گرت (له دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ جا چه‌نده سه‌ر ئه‌نجامێکی چاکتان بوو ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ی که به‌یمانی خوا هەڵ ده‌وەشێننه‌وه ﴿مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ له‌پاش به‌ستن و گرێ دانیی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئه‌و پەیوەندی خزمایه‌تی‌ه‌ی که خوا فه‌رمانی پێ داوه به‌جێی ناهێنن و ئه‌یبڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و خرابه‌کاری ده‌که‌ن له‌زه‌ویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئه‌وانه نه‌فرین و دووریی له‌به‌زەیی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هه‌وەها بۆ ئه‌وانه سه‌ر ئه‌نجامی خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان ده‌کات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکه‌سێك خۆی بیه‌وێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وه‌که‌میی ده‌کات (بۆ هەرکه‌سێك بیه‌وێت) ﴿وَفَرِحُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وه ئه‌وانه دڵخۆش بوون به‌ژیانی دونیا ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ له‌کاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نیه ﴿فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ له‌چاو ڕۆژی دوایی‌دا ﴿إِلَّا مَتَٰعٌ﴾ جگه له ڕابواردنێکی چه‌ند ساتێکی کەم نه‌بێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئه‌وانه که بێ بڕوا بوون ده‌ڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نه‌نێردرا بۆی ﴿ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ موعجیزه‌یه‌ك له‌لایه‌ن یه‌روەردگاریه‌وه ﴿قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ به‌ڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ هەر که‌سی بیێت گومڕای ده‌کات (که‌شیاوی گومڕاکردنه) ﴿وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وه ڕێنموونی هەر که‌سێك ده‌کات که بۆلای خۆی گه‌ڕابێته‌وه ﴿٢٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئه‌وانه‌ی که‌بڕوایان هێناوه ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام ده‌بێت ﴿بِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ به‌یادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ ئاگادار‌بن که‌هەر به‌یادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ﴾ دڵه‌کان ئارام ده‌گرن ﴿٢٨﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئه‌وانه‌ی بڕوایان هێناوه ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کرده‌وه چاکه‌کانیان کردووه ﴿طُوبَىٰ لَهُمْ﴾ خۆش به‌حتی بۆ ئه‌وانه ﴿وَحُسْنُ مَـَٔابٍ﴾ له‌گه‌ڵ سه‌ره‌نجامی چاك ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ هه‌ر به شێوه‌ی (پێغه‌مبه‌رانی تر) تۆمان ڕه‌وانه کردوه ﴿فِىٓ أُمَّةٍ﴾ له‌ناو گه‌ل و ئوممه‌تێکدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَآ أُمَمٌ﴾ که له‌پێش ئه‌وانه‌وه گه‌ل و ئوممه‌تی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ ٱلَّذِىٓ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بیخوێنیته‌وه به‌سه‌ریاندا ئه‌وه‌ی ﴿أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ نیگامان کردووه بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِٱلرَّحْمَٰنِ﴾ له‌کاتێکدا ئه‌وانه بڕوانامێنن به‌خوای میهره‌بان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّى﴾ بڵێ ئه‌و به‌ڕوه‌ردگاری منه ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ به‌رستراوێکی به‌هه‌ق نی یه بێجگه له ئه‌و ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هه‌ر به‌و به‌ستووه ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گه‌ڕانه‌وه‌شم هه‌ر بۆلای ئه‌وه ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانًا﴾ به‌ڕاستی ئه‌گه‌ر قورئانێك (به‌خوێندنه‌وه‌ی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ ٱلْجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ ببرایه (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ ٱلْأَرْضُ﴾ یان زه‌وی پێ له‌ت له‌ت بکرایه ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ یان له‌گه‌ڵ مردووانداو قسه‌ی بکردایه (ئه‌مجا باوه‌ڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ ٱلْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ به‌ڵام هه‌موو کاروباره‌کان به‌ده‌ست خوان ﴿أَفَلَمْ يَاْيْـَٔسِ﴾ ده‌ی ئایا بێ هیوا نه‌بوون (ونه‌یان زانیوه) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئه‌وانه‌ی که‌بڕوایان هێناوه ﴿أَن لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ که‌ئه‌گه‌ر خوا بیویستایه ﴿لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعًا﴾ هه‌موو خه‌ڵکی ده‌خسته سه‌ر ڕێگه‌ی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وه ئه‌وانه‌ی که‌بێ باوه‌ڕ بوون هه‌میشه ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا۟ قَارِعَةٌ﴾ به‌ڵای سه‌ختیان تووش ده‌بێت به‌هۆی ئه‌وه‌ی کردوویانه ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ﴾ یان ئه‌و (به‌ڵایه) له نزیك ماڵه‌کانیانه‌وه ڕووده‌دات ﴿حَتَّىٰ يَأْتِىَ وَعْدُ ٱللَّهِ﴾ هه‌تا به‌ڵێنی خوا دێته دی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ﴾ به‌ڕاستی خوا به‌ڵێنی خۆی به‌دی ده‌هێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سوێندبه‌خوا بێگومان گاڵته وسووکایه‌تی کرا ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ به پێغه‌مبه‌رانی زۆر له‌پێش تۆوه ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ منیش (ماوه‌یه‌ك) مۆڵه‌تم دا به‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان ئه‌وانم گرت (تۆڵه‌م لێ سه‌ندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵه‌ی من (ده‌رباره‌یان) ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌۢ﴾ ده‌ی ئه‌و (خوایه)ی چاوده‌ێره ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ﴾ به‌سه‌ر هه‌موو که‌سه‌وه هه‌رچی کردووه (وەك بتانێکه ئاگای له هیچ نی یه) ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ ئه‌وانه هاوبه‌شانێکیان بۆ خوا بڕیار داوه ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ ناوی ئه‌و (بت و هاوبه‌شانه‌م) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّـُٔونَهُۥ﴾ یان ئێوه هه‌واڵ ده‌دەن به‌خوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ به‌وه‌ی که(به‌خه‌یاڵی ئێوه) نایزانێت له‌زه‌ویدا ﴿أَم بِظَٰهِرٍ مِّنَ ٱلْقَوْلِ﴾ یان قسه‌ی ڕووت و (بێ مانا) ده‌که‌ن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مَكْرُهُمْ﴾ (نه‌خێر خوا هاوبه‌شی نی یه) به‌ڵکو ئه‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنراوه‌ته‌وه ﴿وَصُدُّوا۟ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وه له‌ده‌غه‌کران له‌ڕێگه‌ی ڕاست ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ هه‌ر که‌سێش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئه‌وه هیچ ڕێ نیشانده‌رێکی بۆ نی یه ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمْ عَذَابٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئه‌وانه له ژیانی دونیادا سزایان بۆ هه‌یه ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وه به‌ڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سه‌خت تر و گران تره ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وه بێگومان هیچ پارێزه‌رێك نی یه بۆ ئه‌وان له (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وێنه‌ی ئه‌و به‌هه‌شته‌ی که‌به‌ڵێن دراوه به‌ پارێزکاران و له‌خوا ترسان ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕوباره‌کان ده‌ڕۆن به‌ژێر باخه‌ کانیدا ﴿أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوه‌ وسێبه‌ره‌کانی (به‌هه‌شت) هه‌میشه‌یین ﴿تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ﴾ ئه‌و (به‌هه‌شته) ئاکامی ێ ئه‌وانه‌یه که خۆیان پاراست (له دونیادا) وله‌خوا ترسان ﴿وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ﴾ و ئاکامی ێ باوه‌ڕانیش هه‌ر ئاگره ﴿۝٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئه‌وانه‌ش کتێبمان ێ دابوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد ده‌بن به‌وه‌ی نێرراوته‌ته خواره‌وه بۆت ﴿وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن﴾ و هه‌ندێ له گرۆ و تاقمه‌کان هه‌ن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُۥ﴾ هه‌ندێك له‌وه ئینکار ده‌که‌ن ﴿قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ﴾ بڵێ من ته‌نها ئه‌مرانم به‌وه پێدراوه ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ﴾ که خوا بپه‌رستم ﴿وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ﴾ و هیچ هاوبه‌شێکی بۆ دانه‌نێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُواْ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ﴾ هه‌ر بۆلای خوا (خه‌ڵکی) بانگ ده‌که‌م گه‌ڕانه‌وه‌شم ته‌نها بۆلای ئه‌و(خوایه) ﴿۝٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ به‌و شێوه ئه‌و (قورئانه)مان ناردۆته‌خواره‌وه(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ که ئه‌رمانێکی عه‌ره‌بییه ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێندبه‌خوا به‌ڕاستی ئه‌گه‌ر تۆ شوێنی ئاره‌زوه‌کانی ئه‌وانه‌ بکه‌وی ﴿بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ له‌دوای ئه‌و وه‌حی و شاره‌زاییه‌ی که هاتووه بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ پارێزه‌رێکت نابێت له(سزای) خوا ﴿۝٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند به‌خوا پێگومان پێش تۆ پێغه‌مبه‌رانێکمان ناردووه ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسه‌ر و نه‌وه و وه‌چه ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وه بۆ هیچ پێغه‌مبه‌رێك نه‌بووه ﴿أَن يَأْتِىَ بِـَٔايَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانه‌یه‌ك (موعجیزه‌یه‌ك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مه‌گه‌ر به‌ڕێزنی خوا نه‌بێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هه‌موو کاتێك وه‌خته‌کی تایبه‌تی هه‌یه که‌نووسراوه ﴿۝٣٨﴾ ﴿يَمْحُواْ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئه‌وه‌ی خوا بیه‌وێ ده‌یسڕێته‌وه و (ئه‌وه‌ش بیه‌وێ) ده‌یهێڵێته‌وه ﴿وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ﴾ سه‌رچاوه‌ی کتێبه‌کان لای ئه‌و (خوایه که لـوح المحفوظ)ه ﴿۝٣٩﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئه‌گه‌ر نیشانت ده‌ین ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى﴾ هه‌ندێك له‌و ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هه‌ڕه‌شانه‌ی لێمان کردون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (بێنش ئه‌وه) بێنمر تێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ بێگومان تۆ هه‌ر ڕاگه‌یاندنت له‌سه‌ره ﴿وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ﴾ و لێپرسینه‌وه‌ش له‌سه‌ر ێمه‌یه ﴿۝٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْاْ﴾ ئایا (بێباوه‌ڕان) سه‌رنجیان نه‌داوه ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ که‌ێمه ڕه‌وی که‌م ده‌که‌ینه‌وه له هه‌موو لایه‌کانی یه‌وه ﴿وَٱللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (به‌ویستی خۆی) بڕیار ده‌دات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ﴾ که‌س ناتوانێ بڕیاری ئه‌و (خوا) بگۆڕێ (یا هه‌ڵوه‌شێنێته‌وه) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ و ئه‌و (خوا) لێپرسینه‌وه‌ی خێرایه ﴿۝٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وه پێگومان ئه‌وانه‌ی پێش ئه‌مانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ به‌ڵام هه‌موو پیلان و (نه‌خشه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتوو) بۆ خوایه (له‌به‌رامبه‌ر نه‌خشه و پیلانی ئه‌واندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) ده‌زانێت هه‌موو که‌س چی ده‌کات ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ﴾ و له‌مه‌و دواش ێ باوه‌ڕان ده‌زانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سه‌رئه‌نجامی (هه‌ر دوو جیهان) بۆ کێ ده‌بێت ﴿۝٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وه ئه‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕ بوون پێت ده‌ڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلاً﴾ تۆ ڕه‌وانه‌کراو (وپێغه‌مبه‌ری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ تۆش (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ پێیان) بڵێ خوا به‌سه ﴿شَهِيداً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایه‌ت بێت له‌نێوان من و ئێوه‌دا ﴿وَمَنْ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ هه‌روه‌ها ئه‌و که‌سه‌ش که‌شاره‌زایی کتێبی (ئاسمانی) لایه ﴿٤٣﴾

سوره‌تی ﴿إِبْرَٰهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿الر﴾ به‌(ئه‌لیف لام ڕا) ده‌خوێنرێته‌وه خوا زاناتره به ماناکه‌ی، بۆزانباری زیاتر سه‌یری سه‌ره‌تای سوره‌تی (البقره) بکه ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ﴾ ئه‌مه به‌ڕاوێکه نارد ومانه‌ته خوارده‌وه بۆ تۆ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خه‌ڵکی ڕزگار بکه‌یت ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ له‌تاریکی یه‌کانه‌وه بۆ ڕووناکی (له‌تاریکی بێ باوه‌ڕیه‌وه بۆ ڕووناکی باوه‌ڕ وئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ به‌ئیزنی پەروه‌ردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ (ڕێنمونیان بکه‌یت) بۆ ڕێگای (خوای) به‌ده‌سه‌لات وزاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ئه‌و خوایه‌ی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ که هه‌رچی له‌ئاسمانه‌کان وزه‌ویدایه هی ئه‌وه ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوه‌ڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ له سزایه‌کی سه‌خت ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئه‌وانه‌ی که ژیانی دونیایان لا خۆشتره له ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وقه‌ده‌غه‌ی(خه‌ڵکی) ده‌که‌ن له‌ڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجاً﴾ ده‌یانه‌وێت ئه‌و (ڕێگای خوا) لارو چه‌وت نیشان ده‌ن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ ئه‌وانه له گومڕاییه‌کی دوور(له ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وه هیچ پێغه‌مبه‌رێکمان ڕه‌وانه نه‌کردووه ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ﴾ به‌زمانی گه‌له‌که‌ی خۆی نه‌بێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی (ئایینه‌که‌یان) بۆ ڕوون بکاته‌وه ﴿فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئه‌وسا خوا هه‌رکه‌سی ویستبێت گومڕای کردووه (به‌هۆی سه‌رکه‌شی خۆیه‌وه) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هه‌رکه‌سێکیشی ویستبێ ڕێنمووئی کردووه ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ هه‌ر ئه‌ویش زاڵ وبه‌ده‌سه‌ڵاتی کاردروسته ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی موو‌سامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ به‌موعجیزه‌کانمانه‌وه ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فه‌رمانمان پێدا) که‌گه‌له‌که‌ت ڕزگار بکه ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ له‌تاریکیه‌کانی (بێ باوه‌ڕیه‌وه) بۆ ڕووناکی (باوه‌ڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّٰمِ ٱللَّهِ﴾ ڕۆژه (پیرۆزه) کانی خودایان به‌بیر بهێنه‌ره‌وه (یا نه‌زڵه‌کانی خوایان بیر بخه‌ره‌وه) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٍ﴾ به‌ڕاستی له‌و (بیرخسته‌وه)دا به‌ند و به‌ڵگه‌ی زۆر هه‌یه ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هه‌مو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخه‌ره‌وه) کاتێك موسا به‌گه‌له‌که‌ی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یه‌ری ئه‌و فه‌زڵ و به‌هره‌ وچاکه‌ی خودا بکه‌نه‌وه که به‌سه‌رتانه‌وه‌یه ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾ (ئه‌ویش ئه‌وه بوو) کاتێك که‌رزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ له دارو ده‌سته‌که‌ی فیرعه‌ون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ که‌سزای خراپیان پێ ده‌چه‌شتن (به‌هه‌میشه‌یی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وکوڕانی ئێوه‌یان سه‌رده‌بڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافره‌تانی ئێوه‌یان به‌زیندوویی ده‌هێشته‌وه (بۆ خزمه‌ت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ له‌وه‌تانداتاقی کردنه‌وه‌یه‌کی گه‌وره بوو له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارتانه‌وه ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخه‌ره‌وه) کاتێك که په‌روه‌ردگارتان ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندیئ بێنگومان ئه‌گه‌ر ئێوه سوپاسی (چاکه‌ی) من بکه‌ن بۆتان زیاده ده‌کەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ به‌ڵام بێنگومان ئه‌گه‌ر نا سوپاسی بکه‌ن له‌وه به‌ڕاستی سزای من زۆر به‌تینه ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ موسا فه‌رمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه ناسوپاسی (نیعمه‌ته‌کانی خوا) بکه‌ن ﴿وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ش له‌زه‌ویدان ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئه‌وه به‌ڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوه ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نه‌هاتووه ﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هه‌والی ئه‌و گه‌لانه‌ی که له‌پێش ئێوه‌دا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وه‌ك گه‌لی نووح و عاد و سه‌موود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ی که له‌پاش ئه‌وان بوون وهاتنی ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگه له‌خوا هیچ که‌س نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغه‌مبه‌ره‌کانیان بۆهات به موعجیزه وبه‌ڵگه‌ی ئاشکراوه ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئه‌مجا ئه‌وان ده‌ست و به‌نجه‌ی خۆیان گه‌ست له ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان به‌ڕاستی ئێمه بێ باوه‌ڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ به‌و (په‌یامه)ی که به‌ئێوه‌دا نێردراوه ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وه به‌ڕاستی ئێمه له‌گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ له‌وه‌ی ئێوه بانگمان ده‌که‌ن بۆلای و دوو دڵین ﴿٩﴾ ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغه‌مبه‌ره‌کانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا له (بوونی) خوادا گومان هه‌یه ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ که به‌دیهێنه‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌ویه ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان ده‌کات ﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی له‌گوناهه‌کانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دوانتان بخات ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوه‌ش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هه‌ر ئاده‌میه‌کی وه‌ك ئێمه‌ن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ ده‌تانه‌وێت به‌رگری ئێمه بکه‌ن و لامان ده‌ن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ له‌(په‌رستنی) ئه‌وه‌ی که باوو باپیرانمان دیه‌یان په‌رست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ ده‌ی ئیسانه وبه‌ڵگه‌یه‌کی ڕوونمان بۆ بێنن (ئه‌گه‌ر ڕاست ده‌که‌ن پێغه‌مبه‌رن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغه‌مبه‌ره‌كانیان پێیان ووتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمه هه‌ر ئاده‌میه‌كین وه‌كو ئێوه ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ به‌لأم خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منه‌ت ده‌نێت به‌سه‌ر هه‌ركام له‌به‌نده‌كانیدا كه‌بیه‌وێت (ده‌یكاته پێغه‌مبه‌ر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وه ئێمه هه‌رگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزه و به‌لگه‌یه‌كتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مه‌گه‌ر به‌ئیزنی خوا نه‌بێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وه بابڕواداران پشت هه‌ر به‌خوا ببه‌ستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وه ئایا بۆچی پشت به‌خوا نه‌به‌ستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ كه بێگومان ئه‌و (زاته) ڕێگای ڕاستی نیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وه‌به‌ڕاستی دان به‌خۆماندا ده‌گرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ له‌سه‌ر هه‌ر ئازارێك كه بمان ده‌ن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ ده‌با خۆسپێران پشت هه‌ر به‌خوا ببه‌ستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ ڕواكان ووتیان ﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ به‌پێغه‌مبه‌ره‌كانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ به‌ڕاستی له‌خاك و ولاته‌كه‌مان ده‌رتان ده‌كه‌ین ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان به‌ڕاستی ده‌بێ بگه‌ڕێنه‌وه ناو ئایینه‌كه‌ی ئێمه ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا په‌روه‌ردگاریان نیگای بۆ (پێغه‌مبه‌ران) كرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ كه بێگومان سته‌مكاران له‌ناو ده‌به‌ین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوه نیشته‌جێ ده‌كه‌ین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ له‌و خاكه‌دا پاش (ئیاچوونی) ئه‌وان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئه‌وه‌ش بۆ كه‌سانێكه له‌وه‌ستانی به‌رده‌م من ده‌ترسن (له‌قیامه‌تدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وه (بیشتر) ترسابێت له‌هه‌ڕه‌شه (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وه (پێغه‌مبه‌ران) داوای سه‌ركه‌وتن و ڕزاڵ بونیان كرد (له‌خوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هه‌موو ملهوڕو یاخیبه‌ك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ له‌دوای (ئیاچوونی جیگای) ئه‌و دۆزه‌خه ﴿وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ وله كێم و زووخاو ئاو ده‌دڕێت (ده‌كرێت به‌گه‌ڕوویاندا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ كه قوم قوم (زۆر به قیزه‌وه) ده‌یخواته‌وه ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ به‌لأم ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی بۆ دێنت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ له‌هه‌موو لایه‌كه‌وه ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و كه‌چی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾ و له‌دوای ئه‌وه‌ش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سه‌خت (ده‌رێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ ئه‌وانه‌ی بێ بڕوابوون به‌په‌روه‌ردگاریان نمونه‌ی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ كرده‌وه‌كانیان وه‌ك خۆڵه‌میشێك وایه ﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ به‌توندی با لێی هه‌ڵكرد بێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ له ڕۆژێكی ڕه‌شه‌با سه‌ختدا ﴿لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئه‌وان هیچیان ده‌ست ناكه‌وێت له‌وه‌ی كه‌له دونیادا كردویانه ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئه‌وه‌یه گومڕابوونی دوور له ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نه‌تان زانیوه (نه‌تانبینیوه) که یێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئاسمانه‌کان و زه‌وی به‌هه‌ق و ڕاستی دروست کردوه ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر بیه‌وێت ئێوه لا ده‌بات و ناتان هێنێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وه (له جێ ی ئێوه) دروست کراوێکی تر ده‌هێنێت ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئه‌وه‌ش بۆ خوا گران و زه‌حمه‌ت نی یه ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وهه‌مووبان (له گۆڕه‌کانیان دێنه ده‌ره‌وه) بۆ خوا ده‌رده‌که‌ون و ناشکرا ده‌بن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾ ئه‌مجا (له‌ڕۆژی دواییدا) یێ ده‌سه‌لاته‌کان ده‌ڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ به زۆر داروخۆز به‌زل زانه‌کان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ به‌ڕاستی ئێمه له دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن که‌وتووی ئێوه بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ ئێوه ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ به‌رگری ده‌که‌ن له ئێمه ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ هه‌ندێک له سزای خوا ﴿قَالُوا﴾ (نه‌وانیش) ده‌ڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ نه‌گه‌ر خوا ئێمه‌ی ڕێنمونی بکردایه ئێمه‌ش ئێوه‌مان ڕێنمونی ده‌کرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناله بکه‌ین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یه (له سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾ جا شه‌یتان ده‌ڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێک که کار ته‌واو ده‌بێت (ولێپرسینه‌وه‌یان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ یێگومان خوا به‌ڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ به به‌ڵێنێکی هه‌ق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش به‌ڵێنم پێدان به‌ڵام درۆم کرد له‌گه‌ڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم﴾ وه‌من نه‌م بوو به‌سه‌رتاندا ﴿مِن سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسه‌ڵاتێك ﴿إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ ته‌نها ئه‌وه نه‌بێت که بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوه‌ش به‌ده‌نگمه‌وه هاتن (و به گوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ که‌واته لۆمه‌ی من مه‌که‌ن ﴿وَلُومُوا أَنفُسَكُم﴾ به‌ڵکو لۆمه‌ی خۆتان بکه‌ن ﴿مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ به‌ڕاستی من ناتوانم یێم به هاواری ئێوه‌وه ﴿وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوه‌ش ناتوانن بێنن به‌هاواری منه‌وه ﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ به‌ڕاستی من بڕوام نه‌بوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ به‌وه‌ی که پێنشتر (له دونیادا) متتان کرد بوو به هاوبه‌ش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ به‌ڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سه‌ختیان بۆ هه‌یه ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وه ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه و کرده‌وه چاکه‌کانیان کردووه ده‌خرێنه ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو به‌هه‌شتانێك که ڕوباره‌کان دێن و ده‌چن به ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ به هه‌میشه تیایدا ده‌مێننه‌وه به ئیزنی په‌روه‌ردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ به‌خێرهاتنیان له‌و (به‌هه‌شته)دا به‌ووته‌ی سه‌لامه ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نه‌ت زانیوه؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نمونه‌ی هێناوه‌ته‌وه ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ که ووته‌ی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك دره‌ختێکی چاك و به‌سوود وایه ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕه‌گی قایم (له زه‌ویدا) دا کۆتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپه‌کانیشی (به‌رز بووبێته‌وه) به ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەربگرێت ﴿كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێك بەئیزنی پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی ووتەی خراپ و پیس و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ﴾ هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِن قَرَارٍ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ﴾ بە ووتەی بەڕێ وجێ (کە شایەتومانە) ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دوایشدا ﴿وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەخواستەم کارانیش گومڕادەکات ﴿وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ وەخوا هەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا﴾ لە جیاتی (سوپاسی) بەهرە وچاکەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا۟ قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کەدەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆخوا بڕیاردا ﴿لِّيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) گومڕابکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا۟﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنوستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾ ﴿قُل لِّعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و ئاشکرا ﴿مِّن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێك بێت ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ﴾ نەکڕین وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَّكُمْ﴾ کە ڕزق وڕۆزیە بۆ ئێوە ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِىَ فِى ٱلْبَحْرِ بِأَمْرِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْأَنْهَٰرَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ ڕام هێناون (ولە خزمەتاندایە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتاندایە) ﴿ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە کەداواتان کردووە پێ ی بەخشیوون ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی خودا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك ئیبراهیم ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ ءَامِنًا﴾ ئەم شارە (مەککە) بکە بەشارێکی ئارام و ئاسایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾ وە خۆم و کوڕەکانم بپارێزە و دوورخەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەکان بپەرستین ﴿٣٥﴾ ﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا کردوە (و لایان دان لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەرکەسێك (لەڕۆڵەکانم) شوێن من کەوت ئەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەرکەسیش سەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارمان من هەندێك لەڕۆڵەکانم نیشتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شیوێکی بێ کشتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێزگیراوەکەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا بە چاکی نوێژ بەجێ بێنن وئەنجامی بدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکو دڵی خەڵکانێك وا لێبکەیت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سۆزی ومەیلیان ببێت بۆلایان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەموو بەر و میوەیەکیش ڕۆزیان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شوکرانە بژێربن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ نەلەزەوی و نەلەئاسماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ ئەو خوایەی ﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسماعیل وئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەکانم وا لێبکەی بەچاکی نوێژەکان بەجێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و نزاکەم وەرگرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی پەروەردگارمان لەمن و باوکم و دایکم و هەموو بڕواداران ببورەو خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە ﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لەو(زوڵم و ستەمەی) کەستەم کاران دەیکەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾ بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچاوەکان تێیدا ئەبڵەق دەبن (و ناینوقێن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهْطِعِينَ﴾ به‌خێرایی ده‌ڕۆن (به‌ده‌م بانگ که‌ریانه‌وه) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سه‌ریان به‌رز کردۆته‌وه (بۆ ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان ناتروکێنن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَآءٌ﴾ و دڵیان خاڵی یه (له‌تینگه‌شتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وه (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) خه‌ڵکی ئاگادار بکه‌ و بترسێنه ﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ له‌و ڕۆژه‌ی که سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئه‌مجا ئه‌وانه‌ی که‌سته‌میان کردووه ده‌ڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م دوامان بخه ﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وه‌ڵامی بانگه‌وازه‌که‌ت بده‌ینه‌وه ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغه‌مبه‌ران بکه‌وین ﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئه‌ی ئێوه نه‌یوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَّا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾ که هه‌رگیز له‌ ناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هه‌ر له‌جێ و شوێنی ئه‌وانه نیشته‌جێ بوون ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ که‌سته‌میان له‌خۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و به‌ڕوونی بۆتان ده‌رکه‌وت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ که چیمان به‌سه‌ر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونه‌ی زۆرمان بۆتان هێنابه‌وه ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئه‌و (بێ باوه‌ڕانه) پیلانی گه‌وره‌ی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغه‌مبه‌ره‌کانیان) ﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گه‌وره ئاگاداره به‌ پیلانه‌کانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وه هه‌ر چه‌نده پیلانه‌که‌یان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخه‌کانی پێ بترازێنێت (و له‌بن بنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾ جا وا گومان مه‌به به‌خوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئه‌و ملێنه‌ی داوه‌تی به‌پێغه‌مبه‌رانی به‌دی نه‌هێنێت ونایهێنێته جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ به‌ڕاستی خوا به‌ده‌سه‌ڵاتی خاوه‌ن تۆڵه‌یه ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ له‌و ڕۆژه‌دا که ئه‌م زه‌وی یه ده گۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ به‌زه‌وی یه‌کی تر وئاسمانه‌کانیش (ده‌گۆڕێن به ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئه‌وسا هه‌موو (له‌گۆڕه‌کانیان دێنه ده‌ره‌وه) ده‌رده‌که‌وێن بۆ خودای ته‌نهای زاڵ وبه‌ده‌سه‌ڵات به‌سه‌ر هه‌موو شتێکدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و له‌و ڕۆژه‌دا تاوان باران ده‌بینی ﴿مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ له کۆت و زنجیردا پێکه‌وه به‌ستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قه‌ترانی ڕه‌شه ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و ده‌م و چاویشیان تاگر دایپۆشیوه ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خوا تۆڵه و پاداشتی هه‌موو که‌سێك بداته‌وه به‌گوێره‌ی ئه‌وه‌ی که‌ کردوویه‌تی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ به‌ڕاستی خوا (موحاسه‌ه‌کردن) ولێپرسینه‌وه‌ی خێرایه ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئه‌م (قورئانه) ڕاگه‌یاندن وجارێکه بۆ هه‌موو خه‌ڵك ﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وه هه‌تا پێی بیندار بکرێنه‌وه ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وه بۆ ئه‌وه‌ی بزانن بێگومان ئه‌و (خوا) په‌رستراوێکی تاك و ته‌نهایه ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوه‌ن ژیرییه‌کان بیربکه‌نه‌وه و په‌ند وه‌ربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجۡرِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرٰۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ وَقُرۡءَانٖ مُّبِينٖ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکەران ① ﴿رُّبَمَا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون (لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَّوۡ كَانُواْ مُسۡلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان بوونایە. ② ﴿ذَرۡهُمۡ يَأۡكُلُواْ وَيَتَمَتَّعُواْ﴾ لێیان گەڕێ بایخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلۡهِهِمُ ٱلۡأَمَلُۖ﴾ وئومێد وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەو دوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ③ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٞ مَّعۡلُومٞ﴾ مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ④ ﴿مَّا تَسۡبِقُ مِنۡ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئومەتێک پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ﴾ لەکاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ⑤ ﴿وَقَالُواْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلذِّكۡرُ﴾ کە قورئان نێردراوەتە خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجۡنُونٞ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ⑥ ﴿لَّوۡ مَا تَأۡتِينَا بِٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ⑦ ﴿مَا نُنَزِّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت ﴿وَمَا كَانُوٓاْ إِذٗا مُّنظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ⑧ ﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ﴾ بێگومان هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ⑨ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ سوێندیبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ لەناو هۆزو کۆمەڵە پێشووەکاندا ⑩ ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتیان پێ کردووە ⑪ ﴿كَذَٰلِكَ نَسۡلُكُهُۥ فِي قُلُوبِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ ئاوبەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوان بارانەوە ⑫ ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِهِۦ﴾ کەچی ئەوان باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدۡ خَلَتۡ سُنَّةُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان باوو ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ⑬ ﴿وَلَوۡ فَتَحۡنَا عَلَيۡهِم﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە ﴿بَابٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ دەرگایەک لەئاسمانەوە ﴿فَظَلُّواْ فِيهِ يَعۡرُجُونَ﴾ و ئەوان بیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە ⑭ ﴿لَقَالُوٓاْ إِنَّمَا سُكِّرَتۡ أَبۡصَٰرُنَا﴾ ئەوسا دەیان ووت بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلۡ نَحۡنُ قَوۡمٞ مَّسۡحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادووومان لێ کراوە ⑮

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّٰهَا لِلنَّٰظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرنج دەران و تەماشاکەران ﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظْنَٰهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پارستووە ﴿مِن كُلِّ شَيْطَٰنٍ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ٱسْتَرَقَ ٱلسَّمْعَ﴾ مەگەر لەوانەی کەبەدزییەوە گوێی دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُۥ شِهَابٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گڕوئاگرێکی دیاردوای دەکەوێت (وڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَٱلْأَرْضَ مَدَدْنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراوەمان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ وە لەو(زەوی)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ تێوە ڕەخساندوە ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُۥ بِرَٰزِقِينَ﴾ هەروەها بۆ ئەوانەش کەلێوە ڕزق وڕۆزیان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَآئِنُهُۥ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُۥٓ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ و ئای نێرین و نایەدین بەئەندازەی دیاری کراو نەیێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَا ٱلرِّيَٰحَ لَوَٰقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان نارد ووە کە پیتبەرێی دارو درەخت پێت ﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان بارانـدووە ﴿فَأَسْقَيْنَٰكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێراو کـردووە ﴿وَمَآ أَنتُمْ لَهُۥ بِخَٰزِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە نەتان دەتوانـی ئەو(ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْىِۦ وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژینین وەدەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ ٱلْوَٰرِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموانین ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانـەی لەپێش ئێوەوە بـوون ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَـْٔخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومـان هـەر پەروەردگـارت هەمـوویان کـۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد ﴿مِن صَلْصَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلْجَآنَّ خَلَقْنَٰهُ مِن قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان پێشتـر دروسـت کرد ﴿مِن نَّارِ ٱلسَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّى خَٰلِقٌۢ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم ﴿مِّن صَلْصَٰلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم کـرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى﴾ و فـوم بە بەریدا کـرد لە ڕوحێك کە خۆم دروسـتم کردووە (مەبەسـت لەدانە پاڵی ڕوح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ دەبێ بەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکڕا سـوژدەیان بـرد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَبَىٰٓ أَن يَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەوەی کەلەگەڵ سوژدەبەرانـدا بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٖ﴾ (ئیبلیس) ووتی: من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ بەشەرێك ﴿خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەلەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەبەزەیی من دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە تاڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە تاڕۆژێ (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی تۆ لەمۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تاڕۆژێ کەکاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان خۆشی (دونیا)یان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت نیە بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾ ﴿لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیشیان لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزو لە خواترسان لەناو باخات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ﴾ (پێیان دەووترێت) بچنە ناویانەوە بەهێمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلّٖ﴾ هەر ڕق و کینەیەك لەدڵیاندا بووبێت دەرمان هێناوە ﴿إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون ﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ﴾ و هەرگیز لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئۡ عِبَادِيٓ﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کە بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا﴾ کاتێك چوونە ژورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟ لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان(پێی) مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِى عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ ووتی ئایا مژدە گێنێم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم ﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئێستر چی مژدەیەکم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا۟ بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ﴾ جالە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی بەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ئەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) ج کارێکی گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگەلە لەمانی و منداڵی لووط کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت کەبێگومان بەجێماوداوە لەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێك نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی ئێوە دەسنەبەکی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ جِئْنَٰكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ ئەو(سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ ئۆ هێناوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گوێین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَٱتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ﴾ و خۆت دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامیان لانەکەنەوە ﴿وَٱمْضُوا۟ حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو شوێنەی کەفەرمانتان پێندراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ ٱلْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەنیگا بە لووط ڕاگەیاند ﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیانەدا ئەوانە دوا بڕاو دەبن (هەموویان لەناو دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَآءَ أَهْلُ ٱلْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (نێرباز)ی شارەکە هاتن (بەڕەو مااڵی لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن ﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕووم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام مەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نایێ بەرگری لە کەس بکەیت (نایێ کەس توخنت بکەوێت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (لـوط) فەرمـووی ئایەوانـە کچانـی منـن (مارەیان کـەن) ﴿إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە (ئـەوکارە) ئەنجـام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ﴾ سـوێند بەتەمەن و ژیـانی تۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسـەر خۆشـی خۆیانـدا سـەرگەردانن ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ﴾ جـا لەکاتـی خـۆر هەڵهاتنـدا شـریخەیەکی بەهێـز گرتنـی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجـا ئەو (شـارە)مان سـەرو ژێر کـرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردینمان بەسـەردا بارانـدن ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاسـتی لەمـەدا بەڵگـەی زۆر هەیـە بـۆ ئەوانـەی بیرەکەنـەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ﴾ وە بێگومـان ئەو (شـارە ویـران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان) دایـە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگـەی گرنـگ هەیـە بـۆ بـڕواداران ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخاتە زۆر پـڕەکانیش (قەومی شـوعەیب) لەسـتەمکاران بـوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جـا تۆڵەمـان لـێ سـەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ﴾ جـا بەڕاسـتی ئـەم دووانە لەسـەر ڕێگایەکی ئاشـکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومان خەڵکـی حیجرییـش (گەلەکـەی صالـح) بڕوایـان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکـرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾ بەڵگـەو نیشـانەکانی خۆمانمـان پێـدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بەڵام ئەوان ڕووبـان لـێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾ ﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ﴾ ئەوانە لەشـاخەکاندا دەیانتاشـی ﴿بُيُوتًا آمِنِينَ﴾ خانـووی زۆری (قایـمی) بـێ تـرس و بـیم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجـا دەنـگ و پیاهەڵشـاخانێکی بەهێـز گرتنی لەبەرەبەیانـدا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سـوودی پـێ نەگەیانـدن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسـمانەکان و زەویمان دروسـت نەکردوە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ نەوەش لەنێوانیانـدا یە بەهـەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان ڕۆژی دوایـی دێـت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ تـۆش بەجوانی جاوپۆشـی بکـە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاسـتی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی حـەوت ئایەتـی دووبـارە کراوەمان پـێ بەخشـیت (مەبەسـت لـە سـورەتی الفاتحـە یـە کە چـەند جارێك لـە نوێـژدا دووبـارە دەبێتـەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەهـا قورئانی گـەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) چاوت مەبـڕە ئەو نـازو نیعمەتی (دونیـا) کەدامانـە بـە ﴿أَزْوَاجًا مِنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوێ باوەڕانـە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخـۆ ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵـی بەزەبـی ڕاخـە بۆ بـڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵـێ بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەنان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾ وێنەی ئەو (سزایە)ی نارد مان بۆ دابەشی کەران (مەبەسـت بـێ جولەکە وگاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد بەهەندێکی قورئان وبـێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ جَعَلُوا۟ ٱلْقُرْءَانَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشـەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی وکافربـوون بـەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سـوێند بە پەروەردگارت پرسـیار لەهەموویـان دەکەیـن ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لـەوەی کەدەیانکـرد (لەدونیـادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَٱصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾ جـا هـەر فەرمانێکت پێ دەدرێـت بەئاشـکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و گـوێ بەهاوبەشـ دانـەران مـەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَـٰكَ ٱلْمُسْتَهْزِءِينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە تـۆ دەپارێزیـن لەشـەڕ وبیلانـی ئـەو کەسـانەی گاڵتـە ولاقرتی دەکەن بـە ئایەکـەت ﴿٩٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَـٰهًا ءَاخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ خوادا پەرسـتراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەیـن) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ﴾ سـوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانیـن ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاسـتی تۆ دڵت تەنگ دەبـێ بـەوەی ئەوانە دەڵێـن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەوائە نەسـبیحاتی پەروەردگـارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلسَّـٰجِدِينَ﴾ و لەسـوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَٱعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرسـتە ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ ٱلْيَقِينُ﴾ هەتا مردن پەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿النحل﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشـندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰٓ أَمْرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ لـەوا فەرمانـی خوا(بـە سـزادانیان)هات بۆیـە پەلـە مەکـەن (لەهاتنـی) ﴿سُبْحَـٰنَهُۥ وَتَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پـاك و بێگـەردی بـۆ خـوا لەهەر شـتێك ئەوانـە دەیکەن بەهاوبەشـی ﴿١﴾ ﴿يُنَزِّلُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِۦ﴾ فریشـتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦٓ﴾ بـۆ هـەر کەسـێك لەبەندەکانـی کەخـۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنذِرُوٓا۟﴾ بـەوەی کەخەڵکـی بترسـێنن ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ﴾ کەبەڕاسـتی بێجگـە لەمـن هیـچ پەرسـتراوێکی تـر نـی یـە کەوائـە هەر لەمن بترسـن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسـمانەکان و زەوی بەهەق دروسـت کرد ﴿تَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بـەرزو بڵنـدە لە هەرچـی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشـی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِن نُّطْفَةٍ﴾ (خوای گەورە) ئادەمی دروسـت کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بۆتە دوژمنێکی ئاشـکرای (بەرنامەکـەی خـودا) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلْأَنْعَـٰمَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشـی بۆ ئێوە دروسـت کردووە ﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَـٰفِعُ﴾ کـە (هـۆی) گەرمایـی و کەڵکیـان تیدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە(گۆشـتی) ئـەوان دەخـۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بـۆ ئێوە هەیـە لـەو (ئاژەڵانـەدا دیمەنی) جوانـی و ڕازاوە ﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیبان هێنەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیبان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایە ﴿لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەناڕەحەت نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردون) ﴿لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) تەنها بۆ خوایە ﴿وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ وە هەندێك لەڕێگاکان لارو ناڕێکە ﴿وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕوەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەرو میوەیەك ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوکەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (لەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردوەتەوە ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ نیشانەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێك لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي ٱلْأَرْضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە (خوا) لەزەویدا چەند شاخێکی داماەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسەری بژین ﴿وَأَنْهَٰرًا﴾ وەچەم و ڕووباری (ئیداناوە) ﴿وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەها ڕێگای زۆر(ی بەدی هێناوە) بۆ ئەوەی ئێوە ڕێ ی پێ دەرکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَعَلَٰمَٰتٍ وَبِٱلنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەرئەکەن (لەشەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ﴾ جا ئایا زاتێک (کەمانە) دروست دەکات وەک کەسێک وایە کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ﴾ وە ئەگەر (بتانەوێت) نیعمەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دە شاردنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ و چی ئاشکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەش هاواریان لێ دەکەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێک دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَٰتٌ غَيْرُ أَحْيَآءٍ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئەو بتانە) هەست ناکەن کەی (خۆیان وخەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵە کانیان بێ باوەڕەو هەمیشە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ بەزل زاتانی خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێك بەوانە بوترێت ئایا بەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە ﴿قَالُوٓا۟ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێن حیکایەت ونەفسانەی پڕو پوچی پێشووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوٓا۟ أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگەڵ هەندێك لەباری گوناهی ئەوانەی کە ئەمان گومڕایان دەکردن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ زانیاری ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بێدارین زۆر بەدە ئەوەی کەهەڵیدەگرن (و دەیگرنە ئەستۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا ﴿فَأَتَى ٱللَّهُ بُنْيَٰنَهُم مِّنَ ٱلْقَوَاعِدِ﴾ جا خوا کۆشك و خانووەکانیانی لەبن و بناغەوە دەرهێنا ﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ ٱلسَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسا سەربانەکانیان لەسەربانەوە ڕوخا بەسەریاندا ﴿وَأَتَىٰهُمُ ٱلْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ﴾ و(خوا بێبیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَٰٓقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەتێوە لەبەر ئەوان مللمانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ ئەوانەی زانیاریان پێ درا بوو دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخِزْيَ ٱلْيَوْمَ وَٱلسُّوٓءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ستەم کار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا۟ ٱلسَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەج دەبن ﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوٓءٍ﴾ (و ئەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰٓ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ناگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی و(هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەندناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراستبوو (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ چیان دابەزاند بۆ پەروەردگارتان ﴿قَالُوا۟ خَيْرًا﴾ وەڵامیان دایەوە ئەوە پەروەردگارتان چی نارد ئەوە خواڕاستی فەرموو؟ دەڵێن خێرو چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کەلەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەمال و شوێنی پارێزکاران ولەخوا ترسان ﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوەی هەمیشەبین کەئەوان دەچنەناوی ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسرو درەختەکان)یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ﴾ لەو بەهەشتانەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِى ٱللَّهُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ ئاباەو جۆرە خوا پاداشتی خۆپارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی (گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد(لەدونیادا) ﴿٣٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێ ی چی ئەکەن جگەلەوەی فریشتەکان بۆتان بێن و(گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِىَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت (بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمانیان کرد ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و خواستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا عَمِلُوا۟﴾ لەناکامدا تۆڵەی ئەو خراپانانەیان تووش بوو کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدۡنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَحۡنُ وَلَآ ءَابَآؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمۡنَا﴾ وە حەراممان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەبان دەکرد ﴿فَهَلۡ عَلَى ٱلرُّسُلِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە پێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿ٱلۡمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئایتی یەکتابەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئومەتێکدا پێغەمبەرێکمان نارد دووە ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوور کەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئومەمەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُۚ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕاییی پەخەی گرتن ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحۡرِصۡ عَلَىٰ هُدَىٰهُمۡ﴾ هەر چەند زۆر سووڕیی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بەوی) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخواردە بەخوا ﴿لَا يَبۡعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُۚ﴾ (دەبان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِي يَخۡتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی تێیدا جیاوازن ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوۡلُنَا لِشَيۡءٍ إِذَآ أَرَدۡنَٰهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وبەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش بەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ فِي ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێنی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ بێگومان لەدونیادا نیشتەجێ یسان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ڕەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡ﴾ بێجگە لە پیاوانێ کە نیگامان بۆ نارەدوون ﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٤٣﴾ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو بەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ نۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو تێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ فِي تَقَلُّبِهِمۡ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ ئێتر ناتوانن خۆیان قوتارکەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖۚ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز و میهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کردووە ﴿يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سێبەرەکانیان دەگەڕێنت ﴿عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیاندا ﴿سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە دانانێن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەرووباینەوە ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ﴾ و هەر فەرمانێکیان پێ بکرێت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بێگومان پەرستراو (ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالادەستە) ﴿فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە نەنها مولکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبٗاۚ﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەیێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێک دووچاری زیان و ناڕەحەتیەک بین ﴿فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ﴾ ئەوە بەناو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ﴾ لەپاشان کاتێک ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش بریار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەدەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین ﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان) ﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕوی ڕەش دائەگەڕێت و بۆ خۆی پیش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾ خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾ یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێداربن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾ ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا) زاڵی بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) یێکی لەسەر (زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەوان شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ ﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ﴾ ڕاستە وگومانی تێدا نی یە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾ ﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ ﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ وە تاڕێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وە خوا لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە (ڕاستی) دەبیستن ﴿۶۵﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِى ٱلْأَنْعَٰمِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە بەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِى بُطُونِهِۦ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِنۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ لەنێوان سپڕوان (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان بێ دەنۆشێت ﴿۶۶﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلْأَعْنَٰبِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی دار خورما و ڕەزەکانیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەر خۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وەڕۆزی و بژێوی پاك و چاکیشی لێ دروست دەکەن وەك مێوز و دۆشاو ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿۶۷﴾ ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى ٱلنَّحْلِ﴾ وە پەروەردگارت سڕووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ ٱتَّخِذِى مِنَ ٱلْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) ساز بدە ﴿وَمِنَ ٱلشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە (کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)انەی کەخەلکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿۶۸﴾ ﴿ثُمَّ كُلِى مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بمژە ﴿فَٱسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەمل کەچی ﴿يَخْرُجُ مِنۢ بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُۥ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تیدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿۶۹﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّىٰكُمْ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووەو پاشمان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرْذَلِ ٱلْعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبن تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاوازترینی تەمەن ﴿لِكَىْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەپیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿۷۰﴾ ﴿وَٱللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِى ٱلرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا لەپێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا ٱلَّذِينَ فُضِّلُوا۟ بِرَآدِّى رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ جاخەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە وڕزق وڕۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن ﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان بەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئێنکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿۷۱﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَٰجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕزق وڕۆزی پاك و خۆشی پێدان ﴿أَفَبِٱلْبَٰطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بەناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعْمَتِ ٱللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿۷۲﴾

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ ئه‌وان له‌جیاتی خوا شتانێ ده‌په‌رستن ﴿لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ که‌خاوه‌نی هیچ رزق و ڕۆزیه‌کی ئه‌وان نین ﴿مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ شَيْـًٔا﴾ ئه‌له ئاسمانه‌کان و ئه له‌زه‌ویدا ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزیان بده‌ن) ﴿۝٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ﴾ که‌وائه وێنه بۆ خوا مه‌هێننه‌وه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ به‌ڕاستی خوا ده‌زانێت و ئێوه نازانن ﴿۝٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾ خوا نمونه‌ی هێناوه‌ته‌وه به‌به‌نده‌یه‌کی خاوه‌ن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ که‌توانای به‌سه‌ر هیچ شتێکدا نیه ﴿وَمَن رَّزَقْنَٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ له‌گه‌ڵ که‌سێکی (باوه‌ڕدار) که‌ڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ دابێت له‌لایه‌ن خۆمانه‌وه ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئه‌ویش له‌و (ڕۆزیه)ی ببه‌خشێت به‌نهێنی و ناشکرا ﴿هَلْ يَسْتَوُۥنَ﴾ ئایا ئه‌و دووانه یه‌کسانن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌یان نازانن ﴿۝٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وه هه‌روه‌ها خوا نمونه‌ی هێناوه‌ته‌وه به‌دوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَآ أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ یه‌کێکیان لاڵی زگماکی یه که‌توانای به‌سه‌ر هیچ شتێکدا نییه ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَىٰهُ﴾ و ئه‌و (پیاوه) ئه‌ڕک و باره به‌سه‌ر خاوه‌نه که‌یه‌وه ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ به‌ره‌و هه‌رشوێنێك بینێرێ هیچ خێرو چاکه‌یه‌ك ناهێنێته‌وه ﴿هَلْ يَسْتَوِى هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ﴾ ئایا ئه‌و که‌سه یه‌کسانه له‌گه‌ڵ که‌سێك فه‌رمان به‌داد گه‌ری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئه‌و (که‌سه) له‌سه‌ر ڕێگه‌یه‌کی ڕاست بێت ﴿۝٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وه هه‌ر بۆ خوایه نهێنی و په‌نهانبه‌کانی ئاسمانه‌کان و زه‌وی ﴿وَمَآ أَمْرُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وه هاتنی ڕۆژی دوایش (به‌لای خواوه) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ ٱلْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هه‌ر وه‌کو چاو تروکانێك وایه یان نزیك تر له‌وه‌ش ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ به‌ڕاستی خوا به‌سه‌ر هه‌مو شتێکدا به‌توانایه ﴿۝٧٧﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ خوا ئه‌و خوایه یه که ئێوه‌ی له‌سکی دایکتان ده‌هێناوه ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا﴾ که هیچتان نه‌ده‌زانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وه (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ له‌وه‌ی سوپاسی (خوا) بکه‌ن ﴿۝٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ﴾ ئایا ئه‌وان سه‌رنجی باڵنده‌یان نه‌داوه؟ ﴿مُسَخَّرَٰتٍ فِى جَوِّ ٱلسَّمَآءِ﴾ که‌چۆن له‌هه‌وای ئاسماندا ڕام هێناون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگه له‌خوا کێ ڕایان ده‌گرێت (به‌و ئاسمانه‌وه) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ به‌ڕاستی له‌و (ڕاگیر کردنه) دا چه‌ند نیشانه و به‌ڵگه هه‌یه بۆ ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕدێنن ﴿۝٧٩﴾

﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۢ بُيُوتِكُمۡ سَكَنٗا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ بُيُوتٗا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسۡتَخِفُّونَهَا يَوۡمَ ظَعۡنِكُمۡ وَيَوۡمَ إِقَامَتِكُمۡ﴾ (هەڵدەدرێت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتانداو لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنۡ أَصۡوَافِهَا وَأَوۡبَارِهَا﴾ وە (سازاندویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی (ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشۡعَارِهَآ أَثَٰثٗا وَمَتَٰعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن ﴿إِلَىٰ حِينٖ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَٰلٗا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡجِبَالِ أَكۡنَٰنٗا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا وئەشکەوتی بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمۡ سَرَٰبِيلَ تَقِيكُمُ ٱلۡحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَٰبِيلَ تَقِيكُم بَأۡسَكُمۡۚ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمنان) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تُسۡلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان ببن ﴿٨١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر تۆیە تەنها ﴿ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعۡرِفُونَ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكۡثَرُهُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَبۡعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدٗا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤۡذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوسا مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە وسزای دۆزەخ دەبینن ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ﴾ نەسزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نەمۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا رَءَا ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ شُرَكَآءَهُمۡ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان دەبینن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمانن ﴿ٱلَّذِينَ كُنَّا نَدۡعُواْ مِن دُونِكَۖ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلَ إِنَّكُمۡ﴾ ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) ووتەیان ئاڕاستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَٰذِبُونَ﴾ درۆزنن ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلۡقَوۡاْ إِلَى ٱللَّهِ يَوۡمَئِذٍ ٱلسَّلَمَۖ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست (لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیشیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ﴾ جگە لە سزا کەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دە کەین ﴿بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خراپەکاریان دە کرد ﴿۸۸﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئومەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە ئۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئیمە قورئانمان نارد تۆ کە خواوەند بۆت ﴿تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وەڕێنمونی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿۸۹﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دە کات لەداوێن پیسی و خراپەو دەست دریژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریشان دە کات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿۹۰﴾ ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ﴾ و بەڵێن وپەیمانەکانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیمان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿۹۱﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەنەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو بەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرنرو بەهێزترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾ خوا بەوە تاقیتان دە کاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دوایيدا بۆتان ڕوون دە کاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەنێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿۹۲﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دە کرد بەیەك ئومەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دە کات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیش بوێت ڕێنمونی دە کات ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دە کرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿۹۳﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ أَيْمَٰنَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ غەدرو ناپاکی لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەر) هەڵنەخلیسکێ ﴿وَتَذُوقُوا۟ ٱلسُّوٓءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی نەچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی کردنتان لەپێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابن) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿۹۵﴾ ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿۹۶﴾ ﴿مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەوەتێنت ونامێنێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓا۟ أَجْرَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە کردەوەکانیان ﴿۹۶﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ هەرکەس لەنێر یان لەمێ کردەوەی چاکی کردبێت وبیکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً﴾ و بڕوادارێش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا بەژیانێکی خۆش دەیان ژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر ﴿مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿۹۷﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێک وبستت قورئان بخوێنی ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین لێکراو و دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿۹۸﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَيْسَ لَهُۥ سُلْطَٰنٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دەسەڵاتی نی یە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وتەنها پشت بە بەروەردگاریان دەبەستن ﴿۹۹﴾ ﴿إِنَّمَا سُلْطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە ﴿يَتَوَلَّوْنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو (شەیتان) کەئەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر ﴿۱۰۰﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَآ ءَايَةً مَّكَانَ ءَايَةٍ﴾ هەر کاتێک ئایەتێک لەجێی ئایەتێکی تردا دابەزێنین ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مُفْتَرٍۭ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو زۆر بەیان هیچ نازانن ﴿۱۰۱﴾ ﴿قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دابەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دامەزراویان بکات ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنمونی و مژدەش بێت بۆموسوڵمانان ﴿۱۰۲﴾

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن ﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی ڕاڕاو و ڕوون (دابەزیوە) ﴿۱۰۳﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنمووننیان ناکات، وسزای سەختی بۆ ئامادەکردوون ﴿۱۰۴﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ وهەر خۆیان درۆزنن ﴿۱۰۵﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێک زۆری لێ کرابێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی دامەزراو ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتووە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿۱۰۶﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە ﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیایان لا خۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿۱۰۷﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿۱۰۸﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر زەرەرمەندن ﴿۱۰۹﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان کردوە ﴿مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزادران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد ﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێ بوردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿۱۱۰﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێنت ﴿تُجَٰدِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە هەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿۱۱۱﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ ءَامِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ رزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ ٱللَّهِ﴾ کەچی بەرانبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپلە بوون ﴿فَأَذَٰقَهَا ٱللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکە کە) یدا ﴿لِبَاسَ ٱلْجُوعِ وَٱلْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿۱۱۲﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلْعَذَابُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەم کاربوون ﴿۱۱۳﴾ ﴿فَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ جا لەو بژێویەی خوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَٰلًا طَيِّبًا﴾ کەحەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱشْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکەو نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿۱۱۴﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَٱلدَّمَ وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ و ئەوەی (کەسەربراوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو(لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست دریژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿۱۱۵﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ ٱلْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەبەزمانانەدا دێنت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَٰلٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەڵاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿۱۱۶﴾ ﴿مَتَٰعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابوردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿۱۱۷﴾ ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجوولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەرامممان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردووە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿۱۱۸﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان به‌راستی به‌روه‌ردگارت بۆ ئه‌وانه‌ی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خرابه‌یان کردووه به‌نه‌فامی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئه‌وه گه‌راونه‌ته‌وه و توبه‌یان کردووه ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووه ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ به‌راستی به‌روه‌ردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ له پاش ئه‌وانه ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبورده‌ی میهره‌بانه ﷺ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ به‌راستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئومه‌تێك بوو گوێرایه‌ڵ وفه‌رمانبه‌ردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لا ده‌ربوو له‌هه‌موو ئاینێکی ناهه‌ق و هه‌رگیز له‌هاوبه‌ش دانه‌ران نه‌بووه ﷺ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانه بژێری (خوا) بووه له‌به‌رامبه‌ر نازو نیعمه‌ته‌کانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئه‌ویش هه‌ڵی بژارد و ڕێگه‌ی ڕاستی نیشان دا (که ئیسلامه) ﷺ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وه ئێمه له دونیادا نیعمه‌ت و به‌هره‌ی چاکمان پێ به‌خشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وه به‌راستی ئه‌و له‌ڕۆژی دوایشدا له‌ڕیزی چاکاندایه ﷺ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگاسان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ که‌پەیره‌وی ئایینی ئیبراهیم بکه ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکه پاك و ڕاست بوو به‌هیچ جۆرێ له‌هاوبه‌ش دانه‌ران نه‌بوو ﷺ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێزگرتنی) ڕۆژانی شه‌مه ته‌نها له‌سه‌ر ئه‌وانه دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ که‌جیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وه به‌راستی به‌روه‌ردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوه‌ری ده‌کات له‌نێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ له‌ڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ له‌وه‌ی که‌ئه‌وان تیایدا جیاواز بوون ﷺ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خه‌ڵکی) بانگ بکه بۆ ڕێبازی به‌روه‌ردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ به دانایی وبه ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وه له‌گه‌ڵیان بدوێ (موجاده‌له‌بکه) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ به‌جاکترین شێوه ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان به‌روه‌ردگارت خۆی چاك ده‌زانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ به‌وانه‌ی گومڕا بوون ولایانداوه له‌ڕێگاکه‌ی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وه هه‌ر خۆشی زانایه به‌وانه‌ی له‌سه‌ر ڕێگای ڕاستن ﷺ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وه ئه‌گه‌ر تۆڵه‌تان سه‌نده‌وه ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئه‌وه به‌ئه‌ندازه‌ی ئه‌و سته‌مه‌ی دژتان کراوه تۆڵه بکه‌نه‌وه ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وه ئه‌گه‌ر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئه‌وه باشتره بۆ ئارام گران ﷺ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وه (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) دان به‌خۆتدا بگره ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنه‌که‌شت هه‌ر به(یارمه‌تی) خوایه ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خه‌فه‌تیان بۆ مه‌خۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و به‌و فێل و پیلانانه‌ش دەیکەن دڵ ته‌نگ مه‌به ﷺ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ به‌راستی خوا له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌یه که خۆیان پاراستووه (له تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌شدایه که خێرخواز وچاکه‌کارن ﷺ

سوره‌تی ﴿ الإِسْرَاءِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگه‌ردی بۆ ئه‌وزاته‌ی که شه‌وڕه‌وی کرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ به به‌نده‌ی خۆی له شه‌وێکدا ﴿مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ له مزگه‌وتی حه‌رامه‌وه (له‌شاری مه‌ککه) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ بۆ مزگه‌وتی (الاقصی) له (بیت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ که ده‌وروبه‌ریمان پیرۆز و نه‌ڕدار کردووه ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئه‌وه‌ی هێندێك له به‌لگه‌و نیشانه ڕوونه‌کانی خۆمانی نیشان بده‌ین ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر ئه‌و بیسه‌ری بینایه ﴿١﴾ ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وه ته‌وراتیشمان به‌خشی به موسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وه ئه‌و(ته‌وراته)مان کرده هۆی ڕێنموونی بۆ ئه‌وه‌ی ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان ووتن) که هیچ‌جگه له من که‌س مه‌که‌نه پشتیوانی خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئه‌ی) ئه‌وه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که‌له‌گه‌ڵ نووح (له که‌شتیدا) هه‌ڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ به‌ڕاستی نووح به‌نده‌یه‌کی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ ئه‌وه‌کانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هه‌واڵمان پێدان له‌نامه‌که‌یاندا ﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ که سوێند به‌خوا ئێوه خرابه‌کاری ده‌کەن له‌زه‌وی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان به‌رز ده‌بنه‌وه‌و زاڵ ده‌بن (به‌سه‌ر خه‌ڵکی دا) به‌به‌رز بونه‌وه‌یه‌کی زۆر گه‌وره ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا کاتێك یه‌که‌مین له‌ئێمن (له‌و دووانه) هات (که‌به‌ڵێنتان پێدراوه) ﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا﴾ ده‌ینێرینه سه‌رتان چه‌ند به‌نده‌یه‌کی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ که خاوه‌نی ده‌ست وه‌شاندنێکی به‌تین له‌جه‌نگ دا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئه‌مجا ئه‌وانه ده‌گه‌ڕێن به‌ناو وڵاته‌که‌تاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا﴾ وه ئه‌وه به‌ڵێنێکی به‌دی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ﴾ له‌باشان جارێکی تر ئێوه به‌سه‌ریاندا زاڵ ده‌که‌ینه‌وه ﴿وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وه دارایی وکوڕی زۆرتان پێ ده‌به‌خشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وه له‌شکر و که‌ستان (له جاری پێشوو) زۆرتر ده‌که‌ین ﴿٦﴾ ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه چاکه بکه‌ن ئه‌وا چاکه بۆ خۆتان ده‌که‌ن ﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وه ئه‌گه‌ر خرابه‌ش بکه‌ن ئه‌وا (سزاکه‌ی) هه‌ر بۆ خۆتانه ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێ به‌ڵێنی (سزا و تۆڵه‌ی) دووهه‌م هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی به‌ژاره و خه‌فه‌ت به‌ڕوخسارتانه‌وه ده‌ر که‌ویت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وه بۆ ئه‌وه‌ی بچنه‌وه ناو مزگه‌وتی ئه‌قصاوه ﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هه‌رچۆنیك له‌جاری یه‌که‌مدا چوونه ناویه‌وه ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾ وه بۆئه‌وه‌ی وێرانی بکه‌ن به‌وێران کردنێکی گه‌وره ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَٰفِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کرد بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْءَانَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ﴾ و موژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿يَعْمَلُونَ الصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆئامادەکردون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَٰنُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَآءَهُۥ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆخێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَٰنُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ءَايَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی دەسەڵاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا ءَايَةَ الَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (یا سڕیبەوە) ﴿وَجَعَلْنَا ءَايَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ و بەڵگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَٰهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوون و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَٰنٍ أَلْزَمْنَٰهُ طَٰٓئِرَهُۥ فِي عُنُقِهِۦ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُۥ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنن ﴿كِتَٰبًا يَلْقَىٰهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) ودەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَٰبَكَ﴾ (پێ ی دەووترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسبت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِۦ﴾ هەرکەس ڕێنموونی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنموونی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا بووبێت ئەوە بێگومان (زیان وسزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەبن (بەگوێڕایەڵی وکردەوەی چاك) بە دەوڵەمەندە خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار وگوندانە ﴿فَدَمَّرْنَٰهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بەوێران کردنێکی ئەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و مبللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِنۢ بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ ی دەدەین ﴿مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەرکەسێك ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان بۆ سازداوە ﴿يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لەمیهرەبانی خوا ﴿١٨﴾ ﴿وَمَنْ أَرَادَ ٱلْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بووبێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای بەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾ دەبەخشین بەهەموان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی دوایبیان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخشینی بەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆژی وبەخشراوی بەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لەدونیادا) فەزڵی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَٰتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان لە ڕۆژی دوایبدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ (ئەی نادەمی) لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ تەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی سووك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە بەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ کەهیچ شتێك نەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت)یان هەردووکیان لای تۆ پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ﴾ قسەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت تۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتێیان مەخورەو پێیانبڵێ هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) ووتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا) بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیتیان بۆ ڕابخە ﴿وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی بەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێك ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمندالّی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ﴾ بەروەردگارتان چاك دەزانێت بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا۟ صَٰلِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و نیازی چاکەتان بێت ﴿فَإِنَّهُۥ كَانَ لِلْأَوَّٰبِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بوردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾ ﴿وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ وەمافی خزمانت بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژار و ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان ﴿كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ دۆست وبرای شەیتانە کانن ﴿وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر (ناز و نیعمەتەکانی) بەروەردگاری هەمیشە سڵەمینە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر ڕووت وه‌رگێڕا له‌وانه‌ (له‌بەر نه‌داری) ﴿ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾ چاوه‌ڕوانی به‌خششی و ڕۆزیه‌كْ بوویت له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاره‌وه‌ ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئه‌وه‌ قسه‌ی جوان و نه‌رمیان له‌گه‌ڵدا بكه‌ ﴿۲۸﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وه‌ ده‌ستت مه‌كه‌ كۆت به‌ گه‌ردنتدا (وانه‌ ده‌ست قووچاوو مه‌به‌ له‌خێركردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ وكراوه‌ وبه‌ره‌ڵاشی مه‌كه‌ به‌ته‌واوی (هه‌رچیت هه‌یه‌ بیبه‌ده‌ی به‌خه‌ڵكی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ تا نه‌بێته‌ كه‌سێكی لۆمه‌كراوی هیچ به‌ده‌سته‌وه‌ نه‌مـاو ﴿۲۹﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارت ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان ده‌كات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هه‌ر كه‌سێك كه‌بیه‌وێت و وه‌تەنگی ده‌كات بۆهه‌ركه‌سێ بیه‌وێت ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ به‌ڕاستی ئه‌و هه‌میشه‌ ئاگا و بینابه‌ به‌بەنده‌كانی ﴿۳۰﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ وه‌ ڕۆڵه‌كانتان مه‌كوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ له‌ترسی هه‌ژاری و نه‌داری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمه‌ ڕۆزی ئه‌وانیش و ئێوەش ده‌ده‌ین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾ به‌ڕاستی كوشتنی ئه‌وانه‌ (ئه‌و منداڵانه‌تان) هه‌ڵه‌و تاوانێكی گه‌وره‌یه‌ ﴿۳۱﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ﴾ و نزیكی زینـاش مه‌كه‌ونه‌وه‌ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾ به‌ڕاستی ئه‌وه‌ كرده‌وه‌یه‌كی زۆر ناشرین ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگه‌یه‌كی پیس و خرابه‌ ﴿۳۲﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ﴾ وه‌ كه‌سێك مه‌كوژن ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ كه‌خوا كوشتنی ئه‌وی حه‌رام كردوه‌ مه‌گه‌ر به‌ (هۆیه‌كی) ڕاست و ڕەوا نه‌بێت (وەك ئه‌گه‌ر هاتوو كه‌سێكی كوشتبووو، یـان له‌ئاین پاشگه‌ز بوبووه‌، یان شـووی كردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان كرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هه‌ر كه‌سێك به‌نـا هـه‌ق و ستەم لێ كـراوی كـوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا﴾ ئه‌وه‌ ده‌سه‌ڵاتمان داوه‌ به‌خاوه‌نه‌كه‌ی (به‌سه‌ر بكوژه‌كه‌دا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّي الْقَتْلِ﴾ جـا بـا خاوه‌نه‌كه‌ی زیاده‌ڕۆیـی نه‌كات لـه‌ تۆڵه‌سه‌ندنه‌وه‌دا (ئه‌گه‌ر عه‌فـوی كـرد باش ئـه‌وه‌ نه‌چێته‌ تۆڵـه‌ی لێ بسـه‌نێته‌وه‌، وه‌ ئه‌گه‌ر كوشتیشیـه‌وه‌ به‌ جوانترین شـێوه‌ بیكوژێته‌وه‌ وەڕازی بێت به‌ بڕیـاری خـودا هه‌رچۆنێـك بێـت) ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونكه‌ به‌ڕاستی ئـه‌و (خاوه‌نـه‌) یارمه‌تی دراوه‌ ﴿۳۳﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وه‌ نزیكی مالـی هه‌تیـو مه‌كه‌ونـه‌وه‌ ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مه‌گه‌ر به‌جاكترین شـێوه‌ نه‌بێت (كه‌ بڕیتی یه‌ له‌ پاراستن و به‌رهه‌م هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ هه‌تا (هه‌تیوه‌كـه‌) ده‌گاتـه‌ كه‌مالـی ژیـری و لێزانـی ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وەفـا بكـه‌ن بـه‌ لێـن وپه‌یمانه‌كانتان ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ به‌ڕاستی (خاوەن) به‌لێن و پەیمان لێپرسراوه‌ به‌رامبه‌ر به‌لێنه‌كانی ﴿۳۴﴾ ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وه‌ كاتێك كـه‌ پێوانـه‌ ده‌كـه‌ن (بـۆ خه‌ڵكـی) به‌ڕێنـك و پێكـی پێوانـه‌ بكـه‌ن ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ و كێشـانه‌شی پێكه‌ن به‌ته‌رازوی ڕاسـت ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئه‌مه‌ (بۆ ئێوه‌) چاكترو ئاكامیشـی باشـتره‌ (له‌ دونیا و قیامه‌تیشـدا) ﴿۳۵﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ وه‌ شـوێن شـتێك مه‌كـه‌وه‌ كه‌زانیاریـت ده‌رباره‌ی نـی یه‌ ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ به‌ڕاسـتی گـوێ و چـاو و دڵ ﴿كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هـه‌مـوو ئه‌وانه‌ (خاوەنه‌كانیان) به‌رپرسـیارن لێیان ﴿۳۶﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ وه‌ مـه‌ڕۆ به‌ڕەوەیدا به‌فیز زلی وشـانازیه‌وه‌ ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ﴾ (چونكه‌) به‌ڕاسـتی تۆ نه‌ده‌توانی زەوی كون كه‌یت ﴿وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ وه‌ نه‌ده‌گه‌یته‌ شـاخه‌كان له‌دڕێژیدا ﴿۳۷﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ﴾ هه‌مـوو ئه‌وەی باسكرا خرابه‌كانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای به‌ڕەوەردگارت نابه‌جێ و بێزراوه‌ ﴿۳۸﴾

﴿وَذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ﴾ ئه‌وه‌ (ی که‌باس کرا) هه‌ندێکه‌ له‌و دانایی وحیکمه‌تەی که‌ په‌روه‌ردگارت نیگای کردووه‌ بۆت ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وه‌ هیچ په‌رستراوێکی تر له‌گه‌ڵ خوادا مه‌په‌رسته‌ ﴿فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ له‌گێنا فڕێ ده‌دریته‌ ناو دۆزه‌خه‌وه‌ ﴿مَلُومٗا مَّدۡحُورًا﴾ به‌ لۆمه‌کراوی ودوور خراوه‌ی له‌به‌زه‌یی خوا ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَصۡفَىٰكُمۡ رَبُّكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ ئایا به‌وه‌رده‌گارتان ڕه‌گه‌زی کوڕی تایبه‌تی کردووه‌ به‌ تۆوه‌ ﴿وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًاۚ﴾ له‌ فریشته‌کانیشی دا کچانی بۆخۆی هه‌ڵبژاردووه‌ ﴿إِنَّكُمۡ لَتَقُولُونَ قَوۡلًا عَظِيمٗا﴾ به‌ڕاستی ئێوه‌ووته‌یه‌کی زۆر گه‌وره‌ (وناپه‌سن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَا فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ وه‌ سوێند به‌خوا بێگومان (مه‌به‌سته‌کانمان) به‌چه‌ند جۆر هێناوه‌ له‌م قورئانه‌دا ﴿لِيَذَّكَّرُواْ﴾ بۆ ئه‌وەی پیربکه‌نه‌وه‌ و ئامۆژگاری وه‌رگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا نُفُورٗا﴾ به‌ڵام (خوانه‌ناسان) هه‌ر دوور کەوتنه‌وه‌یان زیاتر ده‌بێت (به‌و یاسکردنه‌) ﴿٤١﴾ ﴿قُل لَّوۡ كَانَ مَعَهُۥٓ ءَالِهَةٞ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ ئه‌گه‌ر له‌گه‌ڵ خوادا به‌رستراوانێکی تر بوایه‌ ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئه‌و (بت په‌رستان) ده‌ڵێن ﴿إِذٗا لَّٱبۡتَغَوۡاْ﴾ ئه‌و کاته‌ ده‌گه‌ڕان به‌ دوای ﴿إِلَىٰ ذِي ٱلۡعَرۡشِ سَبِيلٗا﴾ ڕێگایه‌کدا بۆلای خاوه‌نی عه‌رش (که‌ خوایه‌) ﴿٤٢﴾ ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ﴾ پاك و بێ گه‌رد و به‌رز و بڵنده‌ ئه‌و (خوایه‌) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ له‌وەی ئه‌و (بت په‌رستانه‌) ده‌ڵێن (ده‌رباره‌ی خوا) ﴿عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ زۆر به‌رز وبڵنده‌ تره‌ ﴿٤٣﴾ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ﴾ هه‌ر حه‌وت ئاسمانه‌کان ته‌سبیحاتی خۆیدا ده‌که‌ن ﴿وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ و زەوی و هه‌رچی له‌ ناویانداییه‌ ﴿وَإِن مِّن شَيۡءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ﴾ وه‌ هیچ شتێك نیه‌ ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ﴾ که‌ ته‌سبیحات و سوپاس وستایشی ئه‌و نه‌کات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ﴾ به‌ڵام ئێوه‌ تێ ناگه‌ن له‌ ته‌سبیحاته‌که‌یان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورٗا﴾ به‌ڕاستی خوا هه‌میشه‌ به‌ئارام وله‌سه‌رخۆ ولێبورده‌یه‌ ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ وه‌ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) کاتێك قورئان ده‌خوێنیت (به‌سه‌ریاندا) ﴿جَعَلۡنَا بَيۡنَكَ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ﴾ داده‌نێین له‌نێوان تۆو ئه‌وانه‌دا ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ که‌ باوه‌ڕیان به‌ڕۆژی دوایی نیه‌ ﴿حِجَابٗا مَّسۡتُورٗا﴾ به‌رده‌به‌کی نادیار (داپۆشه‌ر) ﴿٤٥﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وه‌ ده‌بڕین به‌سه‌ر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چه‌ند به‌رده‌به‌کی زۆر ته‌ستوور ﴿أَن يَفۡقَهُوهُ﴾ بۆ ئه‌وەی له‌قورئانتان تێ نه‌گه‌ن ﴿وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗا﴾ و گوێنشیان که‌ڕ ده‌که‌ین (تانه‌بیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرۡتَ رَبَّكَ﴾ وه‌ هه‌ر کاتێك ناوی به‌وه‌رده‌گارت ده‌به‌یت (لای ئه‌و بێ باوه‌ڕانه‌دا) ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِ وَحۡدَهُۥ﴾ له‌ قورئاندا به‌ناك و ته‌نیایی ﴿وَلَّوۡاْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِمۡ نُفُورٗا﴾ به‌ بێزاری پشتت تێ ده‌که‌ن ﴿٤٦﴾ ﴿نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَسۡتَمِعُونَ بِهِۦٓ﴾ ئێمه‌ چاك ده‌زانین بۆچی ئه‌وان گوێ ده‌گرن ﴿إِذۡ يَسۡتَمِعُونَ إِلَيۡكَ﴾ کاتێك گوێ ده‌گرن له‌تۆ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) ﴿وَإِذۡ هُمۡ نَجۡوَىٰٓ﴾ هه‌روه‌ها کاتێك پێکه‌وه‌ چپه‌ ده‌که‌ن ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کاره‌کان ده‌ڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلٗا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوه‌ ته‌نها شوێنی پیاوێکی جادولیکراو ده‌که‌ون ﴿٤٧﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سه‌رنج بده‌ چۆن ﴿ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ نمونه‌ی جۆرا وجۆرت بۆ دێنێنه‌وه‌ ﴿فَضَلُّواْ﴾ سه‌رئه‌نجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلٗا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنه‌وه‌ ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا وَرُفَٰتًا﴾ ده‌شڵێن ئایا کاتێ بووینه‌ ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پتوڕکاو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ خَلۡقٗا جَدِيدٗا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو ده‌کرێینه‌وه‌ و ده‌بینه‌وه‌ به‌دروسکراوێکی نوێ ﴿٤٩﴾

﴿قُلْ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بێبان بڵێ ﴿كُونُوا۟ حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوه‌ ببن به‌به‌رد یابه‌ئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ خَلْقًا مِّمَّا﴾ یان هه‌ر درست کراوێکی تر‌له‌وه‌ی ﴿يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ﴾ له مێشك و دڵتاندا گه‌وره‌یه ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئه‌وانه ده‌ڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندووومان ده‌کاته‌وه ﴿قُلِ ٱلَّذِى﴾ بڵێ ئه‌و زاته‌ (زیندووتان ده‌کاته‌وه) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ که یه‌که‌م جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾ جا (به‌لاقرتیه‌وه) سه‌رت بۆ ده‌ڵه‌قێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و ده‌ڵێن ئه‌وه‌کەی ده‌بێت ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ له‌وانه‌یه ئه‌و (ڕۆژه هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئه‌و ڕۆژه‌ی که بانگتان ده‌کەن (له گۆڕه‌کانتانه‌وه) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِۦ﴾ جاێێوه‌ش ده‌ست به‌جێ دێن به‌ده‌م بانگ کردنه‌که‌وه به سوپاس و سه‌ناکردنه‌وه ﴿وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ﴾ و وا ده‌زانن ئه‌ماوینه‌ته‌وه (له دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوه‌یه‌کی که‌م نه‌بێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِى﴾ وه (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ به‌به‌نده‌کانم ﴿يَقُولُوا۟ ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ قسه‌یه‌ك بکەن که جوانتر و باشترینی قسه بێت ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ به‌ڕاستی شه‌یتان ﴿يَنزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ ناکۆکی و ئاژاوه ده‌خاته نێوانیان ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ كَانَ لِلْإِنسَٰنِ﴾ به‌ڕاستی شه‌یتان هه‌میشه بۆتاده‌می ﴿عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ دووژمنێکی ڕون و ئاشکرایه ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ به‌ڕوه‌ردگارتان زاناتره به‌ئێوه ﴿إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر بیه‌وێ ڕه‌حمتان پێ ده‌کات ﴿أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئه‌گه‌ر بیه‌وێ سزاتان ده‌دات ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ وه ئێمه‌ تۆمان نه‌ناردووه ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ به‌جاودێر و بەرپرسیار به‌سه‌ریانه‌وه ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وه به‌ڕوه‌ردگارت زاناتره ﴿بِمَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ به‌هه‌ر چی له ئاسمانه‌کان ولە زه‌وی دایه ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ وه سوێند به‌خوا بێگومان فه‌زڵی هه‌ندێ له‌پێغه‌مبه‌رانمان داوه ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ به‌سه‌ر هه‌ندێکی تریاندا ﴿وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا﴾ و زه‌بوورمان به‌خشی به داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ (یێ باوه‌ڕان) هاوار بکەن له ئه‌وانه‌ی ﴿زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ که ئێوه به خوا‌تان ده‌زانین بێجگه له‌خوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئه‌وانه ده‌سه‌ڵاتیان نیه ﴿كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ﴾ به‌ڵا و زیانتان له‌سه‌ر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وه(ده‌سه‌ڵاتی) گۆڕانیشیان نی یه ﴿٥٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ ئه‌وانه‌ی که ئه‌و (نه‌فامانه) هاواریان لێ ده‌کەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾ ئه‌وانه به‌دوای هۆکارێکدا ده‌گه‌ڕێن که نزیکیان کاته‌وه له‌به‌ڕوه‌ردگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیك تره (له خواوه و بڵه‌و پایه‌ی به‌رزتره). ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ﴾ وه به‌هیوا و ئومێدەو ڕه‌حمی ئه‌ون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ﴾ و له سزایشی ده‌ترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ به‌ڕاستی سزای به‌ڕوه‌ردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هه‌میشه ده‌ترسی لێکراوه وخۆلێپارێزراوه ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وه (خه‌ڵکی) هیچ شارو گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ که ئێمه له ناویان ببەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان سزایان بده‌ین به سزایه‌کی سه‌خت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئێلا ئه‌و (سزادانه یان له‌ناو بردنه) ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ مَسْطُورًا﴾ له (لوح المحفوظ) دا نوسراوه ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَآ﴾ وه هیچ شتێك به‌رگری ئێمه‌ی نه‌کردووه ﴿أَن نُّرۡسِلَ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ که ئه‌و موعجیزانه بنێرین ﴿إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا ٱلۡأَوَّلُونَۚ﴾ جگه له‌وه‌ی که پێشینه‌کان به دڕیان ده‌زانی ﴿وَءَاتَيۡنَا ثَمُودَ ٱلنَّاقَةَ﴾ ناردمان بۆ(هـوزی) سه‌موود ئه‌و حوشتره‌ی ﴿مُبۡصِرَةٗ﴾ که (موعجیزه‌یه‌کی) ئاشکرا بوو ﴿فَظَلَمُواْ بِهَاۚ﴾ که‌چی (باوه‌ڕیان نه‌هێنا و) سته‌میان لێکرد و(سه‌ربان بڕی) ﴿وَمَا نُرۡسِلُ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وه ئێمه موعجیزه‌کان نانێرین ﴿إِلَّا تَخۡوِيفٗا﴾ مه‌گه‌ر بۆ ترساندنی (ئه‌و گه‌له نه‌بێت) ﴿۵۹﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لَكَ﴾ (بیربکه‌ره‌وه) کاتێ پێمان وتنی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارت ﴿أَحَاطَ بِٱلنَّاسِۚ﴾ ده‌وری هه‌موو خه‌ڵکی داوه (ده‌سه‌ڵاتی هه‌یه‌به‌سه‌ریاندا) ﴿وَمَا جَعَلۡنَا ٱلرُّءۡيَا ٱلَّتِيٓ أَرَيۡنَٰكَ﴾ وه ئه‌و خه‌و بینینه‌ی که‌پیشانی تۆماندا (له‌وشه‌و ڕه‌وینه‌دا) ﴿إِلَّا فِتۡنَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ هه‌رله‌به‌ر تاقی کردنه‌وه‌ی خه‌ڵکی بوو ﴿وَٱلشَّجَرَةَ ٱلۡمَلۡعُونَةَ﴾ هه‌روه‌ها ئه‌و دره‌خته ته‌فرین لێ کراوه‌ش ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ که له‌قورئاندا باسمان کردووه ﴿وَنُخَوِّفُهُمۡ﴾ وه ئێمه (به‌و جۆره به‌لگانه) ئه‌وانه ده‌ترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا طُغۡيَانٗا كَبِيرٗا﴾ که‌چی ئه‌و (ترساندنه) هیچیان بۆ زیاد ناکات جگه له یاخی بوون و سه‌رکه‌شی نه‌بێت ﴿۶۰﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ وه باسی ئه‌وکاته‌بکه که‌ئێمه به‌فریشته‌کانمان ووت ﴿ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ سوژده‌به‌رن بۆئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ ئه‌وانیش یه‌کسه‌ر هه‌موویان سوژده‌یان برد بێجگه له ئیبلیس (شه‌یتان نه‌بێت) ﴿قَالَ ءَأَسۡجُدُ﴾ ووتی ئایامن سوژده‌به‌رم ﴿لِمَنۡ خَلَقۡتَ طِينٗا﴾ بۆ که‌سێك که له‌قوڕ دروستت کردووه ﴿۶۱﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيۡتَكَ﴾ (ئیبلیس) ووتی پێم بڵێ و هه‌والم بده‌ری ﴿هَٰذَا ٱلَّذِي كَرَّمۡتَ عَلَيَّ﴾ له‌بیاره‌ی ئه‌مه‌وه که‌ڕێزی ئه‌وت داوه به‌سه‌رمنداا؟! ﴿لَئِنۡ أَخَّرۡتَنِ﴾ سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر دوام بخه‌یت ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی (نه‌مرم) ﴿لَأَحۡتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ به‌ڕاستی زاڵ ئه‌بم به‌سه‌ر نه‌وه‌کانیدا (به‌گومڕاکردن) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ که‌مێك له‌وان نه‌بێت (که به‌نده تایبه‌تیه‌کانی خوان) ﴿۶۲﴾ ﴿قَالَ ٱذۡهَبۡ﴾ (خوا به‌شه‌یتانی) فه‌رمووی بڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ﴾ ساهه‌ر که‌س له‌وان شوێنی تۆکه‌وت ﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمۡ﴾ ئه‌وه به‌ڕاستی تۆڵه‌ی هه‌مووتان دۆزه‌خه ﴿جَزَآءٗ مَّوۡفُورٗا﴾ که تۆڵه‌یه‌کی پڕبه‌پڕه ﴿۶۳﴾ ﴿وَٱسۡتَفۡزِزۡ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتَ مِنۡهُم﴾ وه هه‌رکه‌س له‌وانه که ده‌توانی گومڕای بکه ﴿بِصَوۡتِكَ﴾ به‌ده‌نگت وسه‌ده‌ای (ناهه‌قت) ﴿وَأَجۡلِبۡ عَلَيۡهِم﴾ و بده به‌سه‌ریاندا و تێ بان خوره ﴿بِخَيۡلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ به‌سوار وپیاده‌ی له‌شکره‌که‌ته‌وه ﴿وَشَارِكۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِ﴾ وه هاوبه‌شیان بکه له‌مال و سامان و منداڵیاندا ﴿وَعِدۡهُمۡۚ﴾ به‌ڵێنیشیان پێ بده ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ به‌ڵام شه‌یتان به‌ڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾ به‌خه‌ڵه‌تاندن نه‌بێت ﴿۶۴﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان به‌نده‌کانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٞۚ﴾ ده‌سه‌ڵاتت به‌سه‌ریاندا نیی یه (و ناتوانی گومڕایان بکه‌یت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلٗا﴾ وه به‌ڕوه‌ردگارت به‌سه پارێزه‌ر و چاودێر بێت ﴿۶۵﴾ ﴿رَّبُّكُمُ ٱلَّذِي﴾ په‌روه‌ردگارتان له‌و زاته‌یه ﴿يُزۡجِي لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ که که‌شتی له ده‌ریادا هاتوچۆ پێده‌کات بۆ ئێوه ﴿لِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌ڕێن به‌دوای هه‌ندێکیه‌وه‌ و ڕۆزی ئه‌ودا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ به‌ڕاستی ئه‌و (خوایه) هه‌میشه‌یی میهره‌بان وبه به‌زەیی یه به‌ڕامبه‌ر به ئێوه ﴿۶۶﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ﴾ جا كاتێك له‌ده‌ریادا ئووشی به‌لاو زیان بێن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ هه‌موو ئه‌و (به‌رستراوانه‌)ی هاواریان لێ ده‌كه‌ن وون ده‌بن بێجگه له‌خوا ﴿فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ﴾ كه چی كاتێك كه (خوا) ڕزگارتان ده‌كات و ده‌گه‌نه ووشكانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕوو وه‌رده‌گێڕن (له‌خودا) ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا﴾ (چونكه) ئاده‌مه‌ی هه‌میشه سپڵه‌و ناسوپاسه ﴿۬ أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوه ناترسن و بێباكن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ ٱلْبَرِّ﴾ له‌وه‌ی كه له ووشكاییدا (بوومه‌له‌رزه) بتانبات به‌ناخی زه‌ویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن له‌وه‌ی) بای توندتان بنێرێته سه‌ر به‌ووردە زیخه‌وه ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟ لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزه‌ر یكبشتان ده‌ست نه‌كه‌وێت ﴿۝ أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئه‌ی ئایا دڵنیا و بێباكن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ له‌وه‌ی بتان گێڕێته‌وه ناو ده‌ریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێكی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئه‌مجا بێنێرێته سه‌رتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ ٱلرِّيحِ﴾ بایه‌كی توندوتیژ و ڕێران كه‌ر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئه‌وساله‌ده‌ریاكه‌دانقوتمتان بكات له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بێ باوەڕ و سپڵه بوونه‌تان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟﴾ پاشان ده‌ستتان ناكه‌وێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِۦ تَبِيعًا﴾ هیچ كه‌سێك كه داوای تۆڵه‌ی ئێوه له ئێمه بكات ﴿۝ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ ءَادَمَ﴾ سوێند به‌خوا بێنگومان ڕێزمان له‌نه‌وه‌ی ئاده‌م گرت ﴿وَحَمَلْنَٰهُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ و له ووشكانی و له‌ده‌ریادا هه‌ڵمان گرتن (به‌سواری و گه‌ڕانماتن) ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی پاك و خاوێنمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وه‌فه‌زڵمان داون به‌سه‌ر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ له‌و شتانه‌ی كه‌دروستمان كردون به‌فه‌زڵێكی گه‌وره ﴿۝ يَوْمَ نَدْعُوا۟ كُلَّ أُنَاسٍۭ﴾ (بیریان بخه‌نه‌وه) ئه‌و ڕۆژه‌ی كه ئێمه هه‌موو ئاده‌میه‌ك بانگ ده‌كه‌ین ﴿بِإِمَٰمِهِمْ﴾ به‌ناوی پێغه‌مبه‌ره‌كه‌یانه‌وه (به‌ناوی پەیامه‌كه‌یانه‌وه) ﴿فَمَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ جا هه‌ر كه‌سێك نامه‌ی كرده‌وه‌كه‌ی بدرێت به‌ده‌ستی ڕاستیه‌وه ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَٰبَهُمْ﴾ ئاوه‌ها نامه‌كه‌یان ده‌خوێننه‌وه ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وه‌سته‌میان لێ ناكرێت ﴿فَتِيلًا﴾ به‌ئه‌ندازه‌ی ئه‌و تاڵه باریكه‌ی به‌ده‌وری ناوكی خورمادایه ﴿۝ وَمَن كَانَ فِى هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ﴾ وه‌ك هه‌ر كه‌سێك له‌م (دونیایه‌)دا كوێر بووبێت (وڕێگه‌ی ڕاستی نه‌بینابێت) ﴿فَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئه‌وه ئه‌و كه‌سه له‌ڕۆژی دوایشدا كوێره ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگره له كوێربوش گومڕاتره ﴿۝ وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وه‌به‌ڕاستی نزیك بوو ئه‌وانه لات ده‌ن ﴿عَنِ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ له‌وه‌ی كه نیگامان كرد بوت ﴿لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی جگه‌له قورئان شتێك به‌دەم ئێمه‌وه هه‌ڵبه‌ستێنیت ﴿وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (له‌گه‌ر گوێرایه‌ڵیان بووبنایه) ئه‌وه له‌و كاته‌دا ده‌یان كردیت به‌دۆست و خۆشه‌ویستی خۆیان و (گومڕایان ده‌كردیت) ﴿۝ وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ﴾ خۆ ئه‌گه‌ر ئێمه تۆمان دامه‌زراوبه‌كردایه ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ به‌ڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا﴾ كه‌میك به‌لایاندا بچی ﴿۝ إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ﴾ جا بێگومان ئه‌وكاته پێمان ده‌چەشتی ﴿ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ﴾ دوو به‌رانبه‌ر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ﴾ دوو به‌رانبه‌ر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان ده‌ستت نه‌ده‌كه‌وت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمه‌تی ده‌رێك به‌رانبه‌ر به‌ئێمه (كه به‌رگری ئه‌و سزایه‌ت لێ بكات) ﴿۝﴾

﴿وَإِن كَادُوا﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾ جا ئەوکاتە ئەوانە نەدەمانەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾ ﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ رێگا ونەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن. ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ باوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ بێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا ﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە ﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدەوار بەپەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگایەکی پەسەندکراو (کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ (لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاك پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی بێنە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆبڕوا داران ﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆستەم کاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارۆمەندی نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێك چاکە ونیعمەتی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا) ﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێڕێت (لە زیکری ویادی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ودوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە کاتێك ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەمووکەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سرووشت و(ڕێبازی)خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕۆحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح لەکارو فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێك لە زانیاریتان پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو (قورئانەی)نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت ﴿بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێك کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مه‌گه‌ر میهره‌بانییه‌ك له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه‌نه‌بێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُۥ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾ به‌راستی فه‌زڵ و چاکه‌ی ئه‌و به‌سه‌رته‌وه‌ گه‌وره‌یه ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ سوێند به‌خوا ئه‌گه‌ر ئاده‌می و جنۆکه‌ هه‌مو کۆببنه‌وه ﴿عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی وێنه‌ی ئه‌م قورئانه‌ بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ﴾ ناتوانن وێنه‌ی ئه‌و بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ هه‌رچه‌نده‌ پشتیوانی یه‌کتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وه‌ سوێند به‌خوا ئێمه‌ هێناومانه‌ته‌وه‌ بۆ خه‌ڵکی ﴿فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ له‌م قورئانه‌دا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ له‌هه‌مو جۆره‌ نمونه‌یه‌ك ﴿فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ﴾ که‌چی زۆربه‌ی خه‌ڵکی نایانه‌وێت ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگه‌ له‌ سڕله‌یی و بێ باوه‌ڕی نه‌بێت ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ ووتیان هه‌رگیز باوه‌ڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ يَنۢبُوعًا﴾ هه‌تا له‌م زه‌ویه‌دا کانیاوێکمان بۆ هه‌ڵنه‌قوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێکت بێت له‌ دارخورما و تری ﴿فَتُفَجِّرَ ٱلْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چه‌ند ڕوبارێك هه‌ڵقوڵێنیت له‌ نێوان دره‌خته‌کانیدا به‌خوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ ٱلسَّمَآءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾ به‌سه‌رماندا هه‌رچۆن لافت لێداوه‌ که‌ به‌پارچه‌ پارچه‌ ده‌کرێت ﴿أَوْ تَأْتِىَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ یان خوا فریشته‌کان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو به‌ڕوو (بیان بینین). ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان کۆشك و ماڵێکت ببێت ﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوه‌ به‌نه‌خش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ یان به‌رزببێته‌وه‌ بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾ وه‌ هه‌رگیز باوه‌ڕ ناهێنین به‌به‌رز بوونه‌وه‌که‌شت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ﴾ هه‌تا به‌یانێکمان بۆ نه‌هێنیته‌ خواره‌وه‌ خۆمان بیخوێنینه‌وه ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ پاکی وبێگه‌ردی بۆیه‌ په‌روه‌ردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێکی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگه‌ له‌ئاده‌میه‌کی نێرراو و پێغه‌مبه‌ر (واته‌ من ده‌سه‌ڵاتی ئه‌و شتانه‌م نیه‌ به‌ڵکو من ته‌نها مرۆڤێکم و خودا کردوومی به‌ پێغه‌مبه‌ر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ﴾ هیچ شتێنك به‌رگری خه‌ڵکی نه‌کرد ﴿أَن يُؤْمِنُوٓا۟﴾ له‌وه‌ی که‌باوه‌ڕ بێنن ﴿إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ﴾ کاتێك که‌ڕێنموونی و ئایینی حه‌قیان بۆ هات ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟﴾ بێجگه‌ له‌وه‌ی ده‌یان ووت ﴿أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئاده‌میه‌ك به‌ پێغه‌مبه‌ر ده‌نێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِى ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئه‌گه‌ر له‌زه‌وی دا فریشته‌ هه‌بوایه‌ وبه‌ دڵنیاییه‌وه‌ (تایبه‌دا) بگه‌ڕانایه‌ (به‌ وێنه‌ی ئاده‌می) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ بێگومان له‌ ئاسمانه‌وه‌ ده‌مان نارده‌خواره‌وه‌ بۆیان ﴿مَلَكًا رَّسُولًا﴾ فریشته‌یه‌کی پێغه‌مبه‌ر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا﴾ بڵێ پێیان خوا به‌سه‌ که‌ شاهید بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ له‌ نێوان من و ئێوه‌دا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ به‌راستی خوا هه‌میشه‌ به‌ئاگادار و بینایه‌ به‌ به‌نده‌کانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوارێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێك ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێرو لاڵ وکەڕن ﴿مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێك (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا﴾ و دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا﴾ ئێسك و پروسکی پارەپارەی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى ٱلظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان ناوێت بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەنانگرێتەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و تەواو بوون ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژدە و چروکە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەمووسا ﴿تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون وئاشکرا ﴿فَسْـَٔلْ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕوداوی مووسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَآءَهُمْ﴾ کاتێ (مووسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُۥ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی مووسا من واگومان دەبەم کە تۆ جادو لێ کراو بیت ﴿١٠١﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (مووسا علیه السلام) فەرمووی سوێندبەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی کەوا (مووسا وکۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ﴾ نیشتە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێ ی) ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ جا کاتێك بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِٱلۡحَقِّ أَنزَلۡنَٰهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەهەق ناردۆتە خوارەوە ﴿وَبِٱلۡحَقِّ نَزَلَ﴾ وە بەحەق و ڕاستیش هاتووەتە خوارەوە ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ بەموژدە دەرو ترسێنەر نەبێت ﴿١٠٥﴾ ﴿وَقُرۡءَانٗا فَرَقۡنَٰهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقۡرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكۡثٖ﴾ بە لەسەر خۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلۡنَٰهُ تَنزِيلٗا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾ ﴿قُلۡ ءَامِنُواْ بِهِۦٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان) بڵێ باوەڕبێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوۡ لَا تُؤۡمِنُوٓاْۚ﴾ یان باوەڕی پێ نەهێنن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبۡلِهِۦٓ﴾ لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ کاتێک (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلۡأَذۡقَانِ سُجَّدٗا﴾ بەچەسپانی دەکەون بەڕودا بەسوژدە بردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبۡحَٰنَ رَبِّنَآ﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان ﴿إِن كَانَ وَعۡدُ رَبِّنَا لَمَفۡعُولٗا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلۡأَذۡقَانِ يَبۡكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا ودەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمۡ خُشُوعٗا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱللَّهَ﴾ بڵێ نزا و هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ٱدۡعُواْ ٱلرَّحۡمَٰنَۖ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (بەکسانە) ﴿أَيّٗا مَّا تَدۡعُواْ﴾ بەهەر کامیان نزاو هاوار داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجۡهَرۡ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتدا دەنگ بەرزمەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتۡ بِهَا﴾ و بەنهێنیش مەیکە ﴿وَٱبۡتَغِ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلٗا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿ٱلَّذِي لَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا﴾ زاتێك کەهیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي ٱلۡمُلۡكِ﴾ لە موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ وَلِيّٞ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ ٱلذُّلِّۖ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی ﴿وَكَبِّرۡهُ تَكۡبِيرَۢا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿ الكهف ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِهِ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمۡ يَجۡعَل لَّهُۥ عِوَجَۢا﴾ و هیچ جورە لاریەکی تێدا دانەناوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمٗا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأۡسٗا شَدِيدٗا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنۡهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات بەو باوەڕ دارانەی ﴿ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمۡ أَجۡرًا حَسَنٗا﴾ بەمەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّٰكِثِينَ فِيهِ أَبَدٗا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ ٱلَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسێنێت ﴿قَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نه‌خوێیان زانابوون پێی ﴿وَلَا لِءَابَآئِهِمْ﴾ نه‌باو و باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسه‌یه‌کی (بوختانێکی) گه‌وره‌یه ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ که له‌ده‌میان ده‌رده‌چێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگه له‌درۆ هیچ شتێکی تر ناڵێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا له‌وانه‌یه خۆت له ناوه‌ری له‌به‌ر که‌رده‌وه‌ی ئه‌وان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ نه‌گه‌ر ئیمان نه‌هێنن ﴿بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ به‌م قورئانه له‌داخ و خه‌فه‌تدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ﴾ به‌راستی ئێمه هه‌رچی وایه‌سه‌ر زه‌وی یه‌وه کردووومانه ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ به‌زینه‌ت و جوانی بۆ زه‌وی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خه‌ڵکی تاقی بکه‌ینه‌وه ﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کرده‌وه‌ی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وه به‌راستی له‌وه‌ی وایه‌سه‌ر زه‌ویه‌وه ئێمه هه‌مووی ده‌که‌ین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ به زه‌ویه‌کی ته‌ختی ووشک و برنگ ﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ﴾ که هاوه‌ڵانی ئه‌شکه‌وت و تابلۆ (له‌و به‌رده‌ی ناوبانی تیا نوسرا بوو) ﴿كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا﴾ ئه‌وان له‌ناو نیشانه‌کانی ئێمه‌دا شتێکی سه‌ر سوڕهێنه‌ر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمه‌ڵه گه‌نجێك به‌ناپان برده‌به‌ر ئه‌شکه‌وته‌که ﴿فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئه‌ی به‌ره‌وردگارمان له‌لایه‌ن خۆته‌وه ڕه‌حمه‌تێکمان پێ ببه‌خشه ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وه فه‌راهه‌م بێنه بۆمان له‌م کاره‌ی که‌وایین تیایدا ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ جا ئێمه‌ش (دوعاکه‌یانمان گیرا کردو) به‌رده‌مان هێنا به‌سه‌ر گوێیاندا ﴿فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ له‌و ئه‌شکه‌وته‌دا چه‌ند ساڵ (خه‌ومان لێ خستن) ﴿١١﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ له‌ناشان خه‌به‌رمان کردنه‌وه ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئه‌وه‌ی ده‌ر یه‌خه‌یمان ﴿أَىُّ ٱلْحِزْبَيْنِ﴾ له‌دوو تاقمه کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا۟ أَمَدًا﴾ چاکتر ماوه‌ی خه‌وی خۆیان ده‌زمێرن (له ئه‌شکه‌وته‌که‌دا) ﴿١٢﴾ ﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمه بۆت ده‌گێڕینه‌وه ﴿نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ هه‌واڵی ئه‌وان به‌ڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه کۆمه‌ڵه لاوێك بوون ﴿ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ﴾ باوه‌ڕیان هێنابوو به‌به‌ره‌وردگاریان ﴿وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى﴾ ئێمه‌ش ڕێنموونیمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان به‌هێز کرد (له‌سه‌ر ئه‌و باوه‌ڕه) ﴿إِذْ قَامُوا۟﴾ له‌کاتێکدا هه‌ستان و ڕاپه‌ڕین ﴿فَقَالُوا۟ رَبُّنَا﴾ ووتیان به‌ره‌وردگاری ئێمه ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ به‌ره‌وردگاری ئاسمانه‌کان و زه‌وی یه ﴿لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا﴾ ئێمه هه‌رگیز بێجگه له‌و به‌رستراوێکی تر ناپه‌رستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا﴾ (له‌گه‌ر جگه له‌خوا شتێ تر بپه‌رستین) سوێند به‌خوا ئه‌وکاته درۆمان ووتووه ﴿١٤﴾ ﴿هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا﴾ ئاڵه‌وانه گه‌له‌که‌ی ئێمه‌ن ﴿ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگه له‌خوا به‌رستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوه ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ ده‌ی با بۆیان بهێننه‌وه ﴿بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ﴾ به‌ڵگه‌و نیشانه‌ی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ ده‌ی کێ ستەم کارتره‌له‌و که‌سه‌ی ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ که درۆ هه‌ڵبه‌ستێ به‌ده‌م خوداوه ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ ٱعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئه‌ی هاوه‌ڵانی ئه‌شکه‌وت) کاتێك ئێوه‌ دووره‌ په‌ریزیتان گرت له‌وان (له‌و بێ باوه‌ڕانه‌) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ و له‌و (په‌رستراو) انه‌ش بێجگه‌ له‌ خوداوه‌ندیان په‌رستن ﴿فَأْوُۥٓا۟ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ وه‌ی که‌وایه‌ په‌نا به‌رنه‌ ئه‌شکه‌وه‌که‌ ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ﴾ په‌روه‌ردگارتان بڵاوی ده‌کاته‌وه‌ بۆتان به‌زه‌یی ورده‌حمه‌تی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فه‌راهه‌م ده‌هێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا﴾ له‌م کاره‌تانداهۆی گوزه‌ران و ژیانتان ﴿١٧﴾ ﴿وَتَرَى ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر ده‌بینی کاتێك که‌هه‌ڵدێت ﴿تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ﴾ له‌لای ڕاستی ئه‌شکه‌وته‌که‌یان ده‌دات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾ کاتێکیش ئاوا ده‌بێت لای ده‌دا لێیان ﴿ذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ به‌لای چه‌پدا ﴿وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ له‌کاتێکدا ئه‌وان له‌ ناو بۆشایی فراوانی ئه‌شکه‌وته‌که‌دان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وه‌ هه‌ندێکه‌ له‌ به‌ڵگه‌ و نیشانه‌کانی خوا ﴿مَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هه‌ر که‌سێ خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ ته‌نها ئه‌و که‌سه‌ ڕێنموونی کراوه‌ ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هه‌ر که‌سێش گومڕا بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئه‌وه‌ ده‌سته‌ت ناکه‌وێ بۆی هیچ پشتیوان و ڕێ نیشانده‌رێك ﴿١٨﴾ ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئه‌گه‌ر بیان بینیت) وا ده‌زانیت به‌خه‌به‌رن ﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ که‌ چی خه‌وتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وه‌ ئه‌و (خه‌وتنو)انه‌ ئه‌م دێو و دیویان پێ ده‌که‌ین (بۆ ئه‌وه‌ی لاشه‌یان تێك نه‌چێت) ﴿ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ به‌لای ڕاست و به‌ لای چه‌پدا ﴿وَكَلْبُهُم بَٰسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سه‌گه‌که‌یان هه‌ردوو ده‌ستی درێژ کردبوو ﴿بِٱلْوَصِيدِ﴾ له‌به‌ر ده‌رگای ئه‌شکه‌وته‌که‌دا ﴿لَوِ ٱطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئه‌گه‌ر سه‌یریانکرد بکردنایه‌ ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان به‌ ڕاکردن به‌ره‌و دوا ده‌گه‌ڕابته‌وه‌ ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ به‌ دل لێیان ده‌ترسایت ﴿١٩﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ ئاوه‌ها شێوه‌ (له‌ خه‌و) خه‌به‌رمانکرده‌وه‌ ﴿لِيَتَسَآءَلُوا۟ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی پرسیار له‌ یه‌کتری بکه‌ن ﴿قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ﴾ یه‌کێکیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چه‌نده‌ ماوه‌ته‌وه‌ (به‌ خه‌وتوویی) ﴿قَالُوا۟﴾ (هه‌ندێکیان) وتیان ﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێك یا که‌متر له‌ ڕۆژێك ماوینه‌ته‌وه‌ ﴿قَالُوا۟ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هه‌ندێکی تریان) ووتیان به‌ڕوه‌ردگارتان زاناتره‌ به‌ماوه‌ی ماوه‌ته‌وه‌تان ﴿فَٱبْعَثُوٓا۟ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِۦٓ﴾ ده‌به‌کێکتان به‌م دراوه‌ (زیوه‌) تان بنێرن ﴿إِلَى ٱلْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَآ أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ باسه‌یرکات کێ (له‌ خه‌ڵکی شار) خۆراکی پاکتره‌ ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئه‌وه‌ بالێوه‌ خۆراکتان بۆ بهێنێت ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نه‌رم و نیان و له‌سه‌رخۆ بێت له‌هه‌لسوکه‌وتیدا (تا نه‌ناسرێته‌وه‌) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا﴾ و که‌س له‌ێوه‌ ئاگادار نه‌کات ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا۟ عَلَيْكُمْ﴾ چونکه‌ بێگومان ئه‌گه‌ر ئه‌وان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ به‌ره‌و یارانتان ده‌کەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ﴾ یان ده‌تان گێڕنه‌وه‌ بۆناو ئایینه‌که‌ی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوٓا۟ إِذًا أَبَدًا﴾ ئه‌و کاته‌ ئێوه‌ هه‌رگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سه‌دان سال) ئا به‌و شێوه خه‌ڵکمان ئاگادار کرد به‌سه‌ریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بزانن که‌بێگومان به‌ڵێنی خوا ڕاسته ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وه‌دڵنیابن که‌ڕۆژی دوایی گومانی تێدانیه ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خه‌ڵکی مان ئاگادارکرد به‌سه‌ریاندا) له‌کاتێکدا ئه‌و خه‌ڵکه کێشه‌یان بوو له‌نێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ ده‌باره‌یان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا﴾ جا (هه‌ندێکیان) ووتیان چه‌ند خانوبه‌کیان به‌سه‌ره‌وه دروست بکه‌ن ﴿رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ به‌ڕوه‌ردگاریان ئاگادارتره بێ یان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئه‌وانه‌ی که‌زاڵ بوون به‌سه‌ر کار و باری ئه‌وکۆمه‌ڵه‌دا ووتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾ بێگومان مزگه‌وتێکیان به‌سه‌ره‌وه دروست ده‌که‌ین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئه‌وسا هه‌ندێکیان ده‌ڵێن (ئه‌و لاوانه) سێ که‌سن و چواره‌میان سه‌گه‌که‌یانه ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وه‌هه‌ندێکی تریان ده‌ڵێن پێنج که‌سن و شه‌شه‌میان سه‌گه‌که‌یانه ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئه‌مانه قسه‌ی بێ به‌ڵگه‌ن (تفه‌نگ به تاریکه شه‌وه‌و ده‌ڤێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هه‌ندێکی تریان ده‌ڵێن ئه‌وانه حه‌وت که‌سن هه‌شته‌مه‌که‌یان سه‌گه‌که‌یانه ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناتره به‌ژماره‌یان ﴿مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ که‌مێک نه‌بێت له‌خه‌ڵکی که‌س ژماره‌یان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ که‌واته (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) له‌باره‌یانه‌وه ده‌مه‌قاڵێ مه‌که ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگه‌له ده‌مه‌قاڵه‌به‌کی ئاشکرا و ئاسان (ته‌نها ئه‌وه‌بڵێ که‌له قورئاندا بۆت هاتووه) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا﴾ وه له‌باره‌یانه‌وه پرسیار له‌که‌سیان (خاوه‌ن نامه‌کان) مه‌که ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێک مه‌ڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئه‌و شته ده‌که‌م ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر (له‌گه‌ڵی دا بڵێیت) ئه‌گه‌ر خوا بیه‌ویت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هه‌ر کاتێ (إن شاء الله) ت له‌بیر چوو که‌ی بیرت هاته‌وه بڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێده‌وارم په‌روه‌ردگارم ڕێنموونیم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایه‌کی نزیکتر (له ڕاستی) له‌مه ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (که‌و کۆمه‌ڵه لاوه) ماونه‌ته‌وه له ناو ئه‌شکه‌وته‌که‌یاندا (به خه‌وتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوه‌ی سێ سه‌د ساڵ (به ساڵی هه‌تاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئه‌گه‌ر به‌ساڵی مانگی عه‌ره‌بی حیساب بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناتره به‌ماوه‌ی مانه‌وه‌یان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ته‌نها بۆ خوایه زانینی نهێنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسه‌ره ﴿مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ﴾ بێجگه له (خوا) هیچ پشتیوانێکیان بۆنیه ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ که‌سیش ناکات به هاوبه‌شی خۆی له فه‌رمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنه‌ره‌وه ئه‌وه‌ی که وه‌حیت بۆ کراوه ﴿مِن كِتَابِ رَبِّكَ﴾ له قورئانی په‌روه‌ردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ که‌س نیه بتوانێت ووته‌کانی ئه‌و بگۆڕێنت ﴿وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هه‌رگیز په‌ناپه‌کت ده‌ست ناکه‌وێت بێجگه له خوا په‌نای بۆ به‌ریت ﴿٢٧﴾

﴿وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگره‌ له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ له‌به‌رده‌م پەروەردگاریان ده‌پاڕێنه‌وه‌ ویادی ئه‌و ده‌که‌ن (و ده‌یپه‌رستن) ﴿بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ﴾ به‌یانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ که‌مه‌به‌ستیان ڕەزامەندی خوایه‌ ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوه‌کانت له‌وان لامه‌ده‌و وەرمه‌گێڕه‌ (بۆ که‌سانی بێ باوەڕی ده‌وڵه‌مەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ که‌ جوانی و ڕازاوه‌یی ژیانی ئەم دونیای ده‌ویت ﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ وبه‌گوێی که‌سێك مه‌که‌ ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُۥ عَن ذِكْرِنَا﴾ که‌ دڵیمان له‌یادی خۆمان بێ ئاگا کردووه‌ ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێنی هەواو ئارەزووی خۆی که‌وتووه‌ ﴿وَكَانَ أَمْرُهُۥ فُرُطًا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و له‌سنوور ده‌ڕچووه‌ ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ ٱلْحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانه‌) ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ له‌لایەن پەروەردگارتانه‌وه‌ هاتووه‌ ﴿فَمَن شَآءَ فَلْيُؤْمِن﴾ جا هەرکه‌سێ ده‌یه‌وێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَآءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ و هەرکه‌سیش ده‌یه‌وێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکه‌ له‌ هەڕەشه‌ وسه‌رزەنشت) ﴿إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ به‌ ڕاستی ئێمه‌ ئاماده‌مان کردووه‌ بۆ سته‌مکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێك که‌ بڵێسه‌کەی (وەکو پەڕشماڵ) ده‌وریان ده‌دات ﴿وَإِن يَسْتَغِيثُوا﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر (له‌ تینواندا) هاواری ئاو بکه‌ن ﴿يُغَاثُوا بِمَآءٍ كَٱلْمُهْلِ﴾ ئاوێکیان بۆ ده‌هێنرێ وەك مسی تواوه‌ (یا وەك چلك و چه‌په‌ڵی ڕۆن و زێت وایه‌) ﴿يَشْوِى ٱلْوُجُوهَ﴾ ڕوو ده‌م و چاوه‌کان ده‌برژێنێ ﴿بِئْسَ ٱلشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنه‌وەیه‌کی پیس و خرابه‌ ﴿وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایه‌کی خرابه‌ ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی که‌باوەڕیان هێناوه‌ ﴿وَعَمِلُوا ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کرده‌وەی چاکه‌یان کردووه‌ ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمه‌ پاداشتی ئه‌وانه‌ وون ناکه‌ین که‌ کرده‌وەی چاکیان کردوه‌ ﴿٣٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وانه‌ هەیه‌ ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ به‌هەشتانێکی هەمیشه‌یی ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ که‌ ڕوباره‌کان به‌ ژێریاندا دێن و ده‌چن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ ده‌ڕازێنرێنه‌وه‌ له‌و (به‌هەشتانه‌)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ﴾ به‌ بازنی زۆری ئالتون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وه‌ پۆشاکی سه‌وز ده‌پۆشن ﴿مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ له‌ ئاوریشمی ته‌نك و ئه‌ستور ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ﴾ بالێ ده‌ده‌نه‌وه‌ له‌و (به‌هەشته‌) دا به‌ سه‌ر کورسی وبالێشته‌ کانه‌وه‌ ﴿نِعْمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چه‌ند پاداشتێکی چاکه‌ و جێگایه‌کی خۆشه‌ ﴿٣١﴾ ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بۆیان بگێڕه‌وه‌ نموونه‌ی ﴿رَّجُلَيْنِ﴾ له‌و دوو پیاوه‌ ﴿جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان به‌ یه‌کێکیان (که‌ بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَٰبٍ﴾ دوو باخ له‌ هەموو جۆره‌ ترێیه‌ك ﴿وَحَفَفْنَٰهُمَا بِنَخْلٍ﴾ به‌ دار خورما ده‌وری هەردوو باخه‌که‌مان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾ له‌نێوان له‌و دوو باخه‌دا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلْتَا ٱلْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو باخه‌که‌ بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْـًٔا﴾ هیچیان لێ خه‌سار نه‌بوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرًا﴾ و له‌ نێوان له‌و دوو باخه‌دا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاوداتیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٌ﴾ هەروەها (خاوەنی ئه‌و دوو باخه‌) مال و سامانی زۆری هەبوو (له‌ ئالتون و زیوو شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ جا به‌ هاوڕێ (ئیماندارە هەژارە)که‌ی ووت له‌ کاتێکدا که‌ قسه‌ی له‌گه‌ڵدا ده‌کرد ﴿أَنَا۠ أَكْثَرُ مِنكَ مَالًا﴾ من مالّ و سامانم له‌ تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمه‌تکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى﴾ سوێند بێ خۆ ئەگەر (پاش مردن) بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیماندارە) کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایا تۆ بێ باوەڕیت بەو زاتەی کە تۆی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا﴾ پاشان کردوێتی بە پیاو ﴿٣٧﴾ ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە ﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾ وە باکاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لەتۆ کەمتریش. ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾ ﴿فَعَسَىٰ رَبِّىٓ﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم ﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و بەڵا و بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆباخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت بەزەویەکی ووشکی ساف و خلیسك ﴿٤٠﴾ ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا ﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾ ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و بەر و بوومەکەی لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابراش لە داخا دەسەکانی دەپرواند ودەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کرد بوو (لەباخەکەیدا) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾ (جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت : خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُۥ﴾ کەسانێك نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱلْوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلْحَقِّ﴾ لەو شوێنانەدا پشتیوانی تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ وسەرئەنجامی باشیش (بەئیمانداران) دەدات ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕۆن بەناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ ٱلرِّيَٰحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پوش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بە توانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿ٱلْمَالُ وَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ مال و کوړ و کال جوانی و زینه‌تی ژیانی دونیان ﴿وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ کرده‌وه چاکه‌کان که (یادداشتیان) ده‌مێنێته‌وه ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکتره لای به‌ڕوه‌ردگارت ﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و زیاتر جێگه‌ی ئومێدن (له‌مالّی دونیا) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ ٱلْجِبَالَ﴾ وه (یادیان خه‌ره‌وه) ڕۆژێ که شاخه‌کان ده‌خه‌ینه ڕێ ﴿وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زه‌وی به ڕوونی و ته‌ختی ده‌بینی ﴿وَحَشَرْنَٰهُمْ﴾ و هه‌مووی (خه‌ڵکی) کز ده‌که‌ینه‌وه ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ که‌سیان به‌جێ ناهێڵین ﴿١٠٥﴾ ﴿وَعُرِضُوا۟ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هه‌مووی (ئاده‌می) له‌به‌رده‌م به‌ڕوه‌ردگارتدا ڕیز ده‌کرێن ﴿لَّقَدْ جِئْتُمُونَا﴾ سوێند به خوا دینه‌وه بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍۭ﴾ هه‌ر به‌و شێوه‌یه‌ی که یه‌که‌م جار دروستمان کردن (به ڕووتی و بێ به‌رگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ به‌ڵام ئێوه گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا﴾ که ئێمه کاتێك دانانێین بۆ (لێپرسینه‌وه) تان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ نامه‌ی کرده‌وه‌کان داببه‌ش ده‌کرێت (ده‌درێته ده‌ستی ڕاست چاکان و ده‌ستی چه‌پی تاوانباران) ﴿فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئه‌مجا تاوانباران ده‌بینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾ زۆر ده‌ترسن له‌و (هه‌موو تاوان و خراپه‌ی) که تێیدایه ﴿وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا﴾ و ده‌ڵێن ئای هاوار بۆ ئێمه ﴿مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم نامه و ده‌فته‌ره چیه؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا﴾ هیچ کرده‌وه‌یه‌کی بچووك و گه‌وره‌ی به‌جێ نه‌هێشتووه و تۆماری کردووه ﴿وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا﴾ هه‌ر کرده‌وه‌یه‌کیان کردبێت (تیایدا) ئاماده‌یه ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و به‌ڕوه‌ردگارت ستەم له که‌س ناکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ (بیریان بهێنه‌ره‌وه) کاتێك به فریشته‌کانمان ووت سوژده به‌ره‌ن بۆ ئاده‌م ﴿فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ ئه‌وانیش هه‌موو سوژده‌یان برد جگه له ئیبلیس (شه‌یتان) نه‌بێت ﴿كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ﴾ که له پێڕی جنۆکه‌کان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ﴾ بۆیه له فه‌رمانی به‌ڕوه‌ردگاری ده‌ڕچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه (ئه‌ی ئاده‌میزاده‌کان) ئه‌وو نه‌وه‌ی ده‌که‌نه ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى﴾ دۆست و پشتیوانی خۆتان له جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌۢ﴾ له کاتێکدا که ئه‌وان دوژمنی ئێوه‌ن ﴿بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای ج گۆڕینه‌وه‌یه‌کی خراپه بۆ سته‌مکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ من ئه‌وان (شه‌یتان و نه‌وه‌ی)م ئاماده‌ی دروست کردنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی نه‌کردووه ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هه‌روه‌ها له (کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئاماده‌م نه‌کردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وه من هه‌رگیز گومڕاکه‌رانم نه‌کردووه به یارمه‌تی ده‌ری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا۟ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێك ده‌بێت که خوا ده‌فه‌رموێ بانگی ئه‌و بتانه بکه‌ن که لاتان وابوو هاوبه‌شی منن (با یارمه‌تیتان بده‌ن) ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئه‌وانیش بانگیان ده‌که‌ن به‌ڵام وه‌ڵامیان نادنه‌وه (و نایه‌ن به هاواریانه‌وه) ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وه ئێمه له نێوانیاندا شوێنکی پڕ تاڕامان داناوه ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ﴾ وه تاوانباران ئاگری دۆزەخ ده‌بینن ﴿فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هه‌موو ده‌زانن و دڵنیان که ده‌چنه ناوی وتنی ده‌که‌ون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایه‌کیان ده‌ست ناکه‌وێ بۆ گه‌ڕانه‌وه له‌و (ئاگره) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێندبه‌خوابه‌ڕاستی ئێمه‌لەم قورئانه‌داهێناومانه‌ته‌وه ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە وەدەماقاڵێ دەكات ﴿۵۴﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕبهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنمونیان بۆهات ﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بوردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە لەوەی وەك ئومەتانی پێشینانیان لێ بێت و(سزای خودا لە ناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ یان سزا ڕوو بە ڕووبان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿۵۵﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان نارەدووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها مووژدەدەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾ ئەوانەی كە بێباوەڕن بەناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی پێ لە ناو بەرن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەرشتانەی پێی ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانین ﴿۵۶﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە ئامۆژگاری كرابێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێی پێ نەداو ﴿وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردوویەتی لە بیری خۆی بباتەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستوورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە) ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وەقوڕسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تاڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن ﴿۵۷﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەگەر توڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (ناوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە ﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێنجگە لەو (خوایە) هیچ پەناپەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) ﴿۵۸﴾ ﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەربادو وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك (دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناو بردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان دانا بوو ﴿۵۹﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (یادسی ئەو كاتە بكە) كە موسا بەلاوە بەردەستەكەی خۆی ووت ﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە ﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿۶۰﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسیی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك تۆبڵێی بۆ سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسیەكە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ نەدەهاتەوە ﴿۶۱﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا كاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بەلاوە بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەراستی لەم سەفەرەماندا دووچاری ماندووبی و زەحمەت بووین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيْتَ﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە ﴿إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ﴾ جا بەراستی من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لەبیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسیەکە زیندوو بوبەوە و) بەشێوەیەکی سەیر رێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی ئێمەش لەوەمان دەویست ﴿فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج دان ﴿٦٤﴾ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ﴾ جا بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ﴾ شارەزاشمان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی خۆمان ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحەی) ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بکەم و) شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیاریەیە ڕاسیەی فێری بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە موسا) بە ڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ منداا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا﴾ شتێ کەلە ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا﴾ (موسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ﴿٦٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى﴾ ووتی (بە موسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە ﴿حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی تەسەت بۆ دەکەم (لەنهێنییەکەی ئاگادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِى ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕوێشتن هەتا سواری کەشتییەك بوون ﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (موسا) وونی کەشتییەکەت کون تێ کرد ﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا بەراستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من نەم ووت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ منداا ﴿٧٢﴾ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِى بِمَا نَسِيتُ﴾ (موسا) ووتی لێم بیبورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی داسان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِى مِنْ أَمْرِى عُسْرًا﴾ ئەم زانیاریی فێربوونەم لەسەر قورس مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕوێشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ بەکەسەر (پیاو چاکەکە) لەو(تازە لاوەی) کوشت ﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ﴾ (موسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهیت هەروا کوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەراستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەواتت کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی (بە مووسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێکم لێ کردی (ڕەختەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَٰحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە ﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە بیانووت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەشتنە لای خەڵکی شارێك (لەو کاتەدا برسیان بوو) ﴿ٱسْتَطْعَمَآ أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لەخەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوْا۟ أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوان داریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجا بینیان دیوارێك لەودا (لەوشارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُۥ﴾ (بەندە چاکەکە) دیوارەکەی ڕاستی کردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتی ئا لێرەدا کاتی جیا بوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم لەحیکمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ﴾ هۆی (کوون کردنی) کەشتییەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَٰكِينَ﴾ (ئەو کەشتییە) هی چەند کەسێکی هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي ٱلْبَحْرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە کون کردنی) عەیب داری بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونکە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتیەکی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلْغُلَٰمُ﴾ وە تازە لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَآ أَن يُرْهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەولاوە) باڵیان پێوە بنێت ﴿طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدْنَآ أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەوا) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا مِّنْهُ زَكَوٰةً﴾ (بەمنداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناهـ ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بەسۆزو بەزەیی تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وەهۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي ٱلْمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُۥ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کەهی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحًا﴾ وە باوکی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبْلُغَآ أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورەو بەهێز بین ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (لەبەر باوکیان) ﴿وَمَا فَعَلْتُهُۥ عَنْ أَمْرِي﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردەوانە بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ کە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسەر (کردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَن ذِي ٱلْقَرْنَيْنِ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُوا۟ عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ وە هۆکاری هەموو شتێکمان پێ دابوو (کە پاشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەردەگرت (بۆ گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ ٱلشَّمْسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکە ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغْرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا﴾ جا لەو جێگادا ڕێی کەوت لە گەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلْنَا يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنین) ﴿إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ یان چاکەیان لە گەڵدا بکە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنین) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابًا نُّكْرًا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلْحُسْنَىٰ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاك (لە دوارۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ و کارو فەرمانی خۆمانی بۆ سووك و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، وئەو هۆکارانەی گرتەبەرکە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ ٱلشَّمْسِ﴾ هەتا کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و نەتەوەیەك ﴿لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا﴾ کەهیچ پەردەو پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لەخۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنین) ﴿وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبیریدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنین) ڕۆیشت، وەئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەرکە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ ٱلسَّدَّيْنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دووبەربەست (نێوان دووچیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا﴾ لەنزیك ئەودووبەربەستەدا گەلێکی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا﴾ لەهیچ ووتەیەك تێ نەدەگەیشتن (بەزمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰذَا ٱلْقَرْنَيْنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنین) ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن ﴿فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لەنێوان ئێمەو ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا بەربەستێك دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿ءَاتُونِي زُبَرَ ٱلْحَدِيدِ﴾ پارچە ئاستم بۆ بێنن (لەسەر یەك داینێن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ ٱلصَّدَفَيْنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردو ڕێکی یەك بوون ﴿قَالَ ٱنفُخُوا۟﴾ ووتی: (بەموشەدەمە) فوو بکەن (لەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارًا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بەئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنین) ووتی ﴿ءَاتُونِيٓ أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا ٱسْطَٰعُوٓا۟ أَن يَظْهَرُوهُ﴾ ئەمجا (یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەرکەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لوسی یەوە ﴿وَمَا ٱسْتَطَٰعُوا۟ لَهُۥ نَقْبًا﴾ وە نەیان دەتوانی کونی تێبکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنین) وتی ئەم (دروست کردنە) رەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەرکات بەڵێنیی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە زەوییەکی تەخت ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بڵێنیی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَتَرَكْنَا﴾ واز (لەخەڵکی) دێنین ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێنین و دەچنە بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆڵی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ و فوو دەکرێ بەشەپیور دا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرایا (کەسیان لێ جێ نامێنێت) ﴿١٠١﴾ ﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ بەنیشان دانێکی تەواو ﴿١٠٢﴾ ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ کە ئەوانەی کە (لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لەبیادی من ﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠٣﴾ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕن وا گومان دەبەن (سوودی هەبێ بۆیان) ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەک فریشتە و عیسا) بکەن ﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بەجێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەینێ ﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لەکارو کردەوەکانیاندا ﴿١٠٥﴾ ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانەی) ئەو کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ﴾ وانیان گومان دەبرد بەڕاستی ئەوان ﴿يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکیی زۆر چاکیان دەکەن ﴿١٠٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بێ باوەڕ بوون ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بەنیشانەکانی پەروەردگاریان و گەیشتن بەخزمەتیی (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان بوچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەوائە لەڕۆژی دوایی دا هیچ ئرخ و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵە و سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی بێ باوەڕبوون ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵەیان دەکرد بەنیشانەکان و پێغەمبەرانیی ئێمە ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە کەئیمان و باوڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وەکردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەردەوامیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو(بەهەشتەدا) ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ بەمرەکەب بۆ (نوسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو بێت ﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەینە بە مرەکەب زانیاری خوا ئەوا وا نایێت) ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش ئەمانا ئادەمیزادێکم وەک ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاک و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا هەر کەس بەئومێدە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لەقیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاک بکات ﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لەپەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی ﴿١١٠﴾

سوره‌تی ﴿مَرْيَمَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿كٓهيعٓصٓ﴾ به (کاف، ها، یا، عەین، صاد) ده‌خوێنرێته‌وه خوا زاناتره به ماناکه‌ی، بۆزانیاری زیاتر سه‌یری سه‌ره‌تای سوره‌تی (البقره) بکه ﴿١﴾ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئه‌مه‌ی ده‌خوێنرێته‌وه به‌سه‌رتدا) باس ویادی به‌زەیی پەروەردگارنه ﴿عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ﴾ به به‌نده‌ی خۆی که‌زه‌که‌ریایه ﴿٢﴾ ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ له‌کاتێکدا بانگیه‌وه له‌پەروەردگاری ﴿نِدَآءً خَفِيًّا﴾ به‌بانگه‌وه‌یه‌کی نهێنی و پەنامه‌کی ﴿٣﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى﴾ ووتی ئه‌ی به‌روەردگارم به‌پاستی من ﴿وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّى﴾ ئێسکم لاواز بووه ﴿وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا﴾ له‌بەر پیری سەرم (به‌مووی سپی) گڕی گرتووه (ئه‌مه جۆرێکه له‌وه‌وانیێژی زمانی عەره‌بی به‌کاردێنێت به‌مه‌به‌ستی ئه‌وەی که مووی سپی له‌کاتی پیریدا گڕی به‌داوه له مور وەشه‌کانی سەره‌دەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ به‌روەردگارم هەرگیز له‌بانگه‌وەم لێت بێ هیوا نه‌بووم ﴿٤﴾ ﴿وَإِنِّى خِفْتُ ٱلْمَوَٰلِىَ﴾ به‌پاستی من ده‌ترسم که‌س و کاره‌کەم (له‌ئایندە خوا لادەن) ﴿مِن وَرَآءِى﴾ له‌پاش (مردنی) خۆم (چونکه که‌سێکیان تێدانیه جێنگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى عَاقِرًا﴾ وخێزانه‌که‌شم نه‌زۆکه (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِى مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ سا تۆ له‌لایه‌ن خۆته‌وه منداڵێکی چاکم پێ ببه‌خشه ﴿٥﴾ ﴿يَرِثُنِى وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغه‌مبه‌رێتی) من وبنه‌ماڵه‌ی یه‌عقوب بێ ﴿وَٱجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئه‌ی به‌روەردگارم واشی لێ بکه که‌خۆت لێی رازی بیت ﴿٦﴾ ﴿يَٰزَكَرِيَّآ إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەوره فەرموی) ئه‌ی زه‌که‌ریا به‌پاستی موژده‌ت ده‌ده‌ینێ ﴿بِغُلَٰمٍ ٱسْمُهُۥ يَحْيَىٰ﴾ به‌منداڵێ که‌ناوی یه‌حیایه ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُۥ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر که‌سمان به‌و ناوه ناونه‌ناوه ﴿٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ ووتی ئه‌ی به‌روەردگارم چۆن منداڵم دەبێ ﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى عَاقِرًا﴾ له‌کاتێکدا خێزانم نه‌زۆکه ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ ٱلْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان خۆشم له پیریدا گەیشتووەته ئه‌و پەڕی پیری ﴿٨﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتی (بڕیار) به‌و جۆرەیه ﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ به‌روەردگاریشت فەرموویه‌تی ﴿هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ﴾ ئه‌و (کاره) به‌لای منه‌وه زۆر ئاسانه ﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووه ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا﴾ که‌شتێک نه‌بوویت (پێش ئه‌و دروستکردنه) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ (زه‌که‌ریا) ووتی ئه‌ی به‌روەردگارم نیشانه‌یه‌کم بۆ دابنێ (کاتێ ئه‌و مژده هاته دی) ﴿قَالَ ءَايَتُكَ﴾ (خوای گەوره) فەرموی نیشانه‌ی تۆ ئه‌وەیه (له‌سه‌ر بوونی ئه‌و کوڕه) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ له‌گەڵ خه‌ڵکدا بکه‌یت ﴿ثَلَٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شه‌و له‌سه‌ر یه‌ک (به رۆژه‌کانیه‌وه هەر چه‌نده) ساغیت و لاڵ نیت ﴿١٠﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنَ ٱلْمِحْرَابِ﴾ باشان زه‌که‌ریا له‌پەرستگاکه‌ی هاته دەر بۆ ناو گەله‌که‌ی ﴿فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ﴾ جا به‌ئیشاره‌ت پێی وتن ﴿أَن سَبِّحُوا۟ بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ که به‌یانیان و ئێواران ته‌سبیحاتی خوا بکه‌ن ﴿١١﴾

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖۖ﴾ (خوا دەفەرموێت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بەتووندو گرنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالیدا ﴿١٢﴾ ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗۖ﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو(یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ﴿١٣﴾ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ هەڵسو کەوتی لەگەڵ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆ بەزل زان و سەر پێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ﴿١٤﴾ ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو رۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی رۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس دا خوا پەرستی دەکرد) ﴿١٦﴾ ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ﴿١٧﴾ ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (ترست نەبێ) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ﴿١٩﴾ ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منداڵم دەبێت!! ﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردوم (بەحەڵاڵی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرە یە (کە پێم ووتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞۖ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ﴾ و ڕەحمەتێکی نایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە(لەلایەن خواوە) ﴿٢١﴾ ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منداڵ بوون ناچاری کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوومەنەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم (ڕوداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ﴿٢٣﴾ ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەییووت بەسەردا دەبارێت ﴿٢٥﴾

﴿فَكُلِي وَٱشۡرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورما) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيۡنٗاۖ﴾ چاوو دڵ ڕۆشنبە ﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلۡبَشَرِ أَحَدٗا﴾ جا تەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی) ﴿فَقُولِيٓ إِنِّي نَذَرۡتُ لِلرَّحۡمَٰنِ صَوۡمٗا﴾ بە (ئیشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسە خۆم نەزر کردووە بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنۡ أُكَلِّمَ ٱلۡيَوۡمَ إِنسِيّٗا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَتَتۡ بِهِۦ قَوۡمَهَا﴾ جا بەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحۡمِلُهُۥۖ﴾ ئەو (منداڵەی) گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُواْ يَٰمَرۡيَمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدۡ جِئۡتِ شَيۡـٔٗا فَرِيّٗا﴾ بەڕاستی شتێکی زۆر خراپ و ئابڕو بەرت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأُخۡتَ هَٰرُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون وایت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمۡرَأَ سَوۡءٖ﴾ نەباوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس بووە ﴿وَمَا كَانَتۡ أُمُّكِ بَغِيّٗا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتۡ إِلَيۡهِۖ﴾ جا(مەریەم) ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُواْ كَيۡفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِي ٱلۡمَهۡدِ صَبِيّٗا﴾ لەگەڵ منالێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّي عَبۡدُ ٱللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) ووتی بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿ءَاتَىٰنِيَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيّٗا﴾ و دەمکات بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيۡنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و فەڕداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم ﴿وَأَوۡصَٰنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمۡتُ حَيّٗا﴾ هەتا لە ژیاندام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَتِي﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکارو گوێرایەڵ بۆ دایکم ﴿وَلَمۡ يَجۡعَلۡنِي جَبَّارٗا شَقِيّٗا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەد ڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ﴾ سڵاوی خوام لەسەر بێت ﴿يَوۡمَ وُلِدتُّ وَيَوۡمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوۡمَ أُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ﴾ ئەوە (کە باس کرا) عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوۡلَ ٱلۡحَقِّ﴾ کە ووتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿ٱلَّذِي فِيهِ يَمۡتَرُونَ﴾ کە ئەوان (گاوور و جوولەکەکان) تێیدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٖۖ﴾ ناگونجێ و شایەن نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبۡحَٰنَهُۥٓۚ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرٗا﴾ هەرکاتێ بیەوێ کارێك ببێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمۡ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَٱعۡبُدُوهُۚ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَٱخۡتَلَفَ ٱلۡأَحۡزَابُ مِنۢ بَيۡنِهِمۡۖ﴾ بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جوولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە) ﴿فَوَيۡلٞ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا سزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشۡهَدِ يَوۡمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی ڕۆژە زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسۡمِعۡ بِهِمۡ وَأَبۡصِرۡ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو بێ باوەڕانە) ﴿يَوۡمَ يَأۡتُونَنَاۖ﴾ لەڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ ٱلظَّٰلِمُونَ ٱلۡيَوۡمَ﴾ بەڵام ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو (ستەمکار)انە لە بڕۆژی داخ و خەفەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێ کارو باری (خەڵکی) کۆتایی پێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕپێش ناهێنن (بەڕۆژی دواپسی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾ دەبێنە میراتگری زەوی و ئەوەی لەسەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئێمە دە گەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە قورئاندا باسی ئیبراهیم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئیبراهیم) زۆر ڕاستگۆ و بێغەمبەر بوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾ وە هیچ سوودێکت بۆ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە زانست و زانیارێکم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شوێنم کەوە و گوێبرایەڵیم بکە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموونیت دەکەم بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٤٣﴾ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم شەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە سەرپێچی کەر و یاخی بە لە خوای میهرەبان ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دەترسم (گەر بەکافری بمری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشی سزایەک بێی ﴿مِّنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئینر ببێتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لەدۆزەخدا) ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکی) ووتی تۆ واز لە پەرستراوەکانی من دێنی (وناباپەرستی)؟! ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سوێندبێ ئەگەر واز نەهێنی (لەقسە ووتن بە پەرستراوەکانم) دڵنیا بە بەردباران دەکەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بڕۆ ماوەیەکی زۆر دوور کەوەرەوە لێم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) ئەرموی سەلامت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لە مەودوا داوای لێ بوردنت بۆ دەکەم لە پەروەردگار ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی تەو پەروەردگار) لەگەڵمدا میهرەبانە (و دوعام گیبرا دەکات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێزم دەبم لە ئێوەو ئەو شتانەش دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنها بەپروەردگارم دەپەرستم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم ﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لە پەرستن و نزای پەروەردگارم دا بێ هیوا و نائومێد نەبم (وەکو ئێوە) ﴿٤٨﴾ ﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوور کەوتەوە لێیان (لە گەلە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ولەو شتانەش دەیان پەرست جگە لە خوای گەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمە نیسحاق ولە نیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەکێ لەوانیشمان کرد بە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لە ڕەحمەتی خۆمان ئەوانمان پەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ باسی چاکەی ئەوانمان خستە سەر زمانی (ئادەمیزادەکان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسی موسا بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و نێردراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَٰدَيْنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبْنَٰهُ نَجِيًّا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیك کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥ مِن رَّحْمَتِنَآ﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيًّا﴾ هاروونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْ فِى ٱلْكِتَٰبِ إِسْمَٰعِيلَ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلْوَعْدِ﴾ بێگومان ئەو لە پەیمان و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و ئەو نێرراوو پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُۥ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرْضِيًّا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَٱذْكُرْ فِى ٱلْكِتَٰبِ إِدْرِيسَ﴾ وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعْنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم﴾ ئەوانەی (کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَٱجْتَبَيْنَآ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان داون هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ تا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّوا۟ سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بەسوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ ئەمجا لە پاش ئەوان کەسانێك (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ و شوێن هەواو ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ و کارو کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ﴾ تا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْـًٔا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لەپاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿ٱلَّتِى وَعَدَ ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ کەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ بِٱلْغَيْبِ﴾ بە بەندەکانی کە نادبارو پەنهانە وبەچاو نەیانبینبوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعْدُهُۥ مَأْتِيًّا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمًا﴾ تەنها سەلام کردن دەبیستن ﴿وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلْكَ ٱلْجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿ٱلَّتِى نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيًّا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخوا ترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ﴾ ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ و ئێستا مان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ که به‌روه‌ردگاری ئاسمانه‌کان و زه‌وی و هه‌رچی له‌نێوانیاندایه ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦۚ﴾ که‌واته به‌پیه‌رسته و زۆر خۆگر به له به‌رستندا ﴿هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾ ئایا ئاگاداریت وێنه‌ی ئه‌و (خوایه‌کی تر) هه‌بێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئاده‌می (بێ بڕوا) ده‌ڵێ ﴿أَءِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا که مردم ﴿لَسَوۡفَ أُخۡرَجُ حَيّٗا﴾ له داهاتوودا به زیندوویی (له گۆڕ) ده‌رده‌هێنرێم ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَا يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئه‌وه ئاده‌میزاد بۆ بیرناکاته‌وه ﴿أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ﴾ که بێگومان ئێمه له سه‌ره‌تاوه ئه‌ومان دروست کردووه ﴿وَلَمۡ يَكُ شَيۡـٔٗا﴾ که ئه‌و شتێك نه‌بوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ﴾ ئه‌مجا سوێند به‌ په‌روه‌ردگارت ئه‌و (بێ بڕوایانه) کۆ ده‌که‌ینه‌وه (له بڕۆژی دوابیدا) ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ﴾ (له گه‌ڵ) ئه‌و شه‌یتانانه‌ی (که گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ﴾ پاشان به‌ڕاستی هه‌موویان ئاماده ده‌که‌ین ﴿حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيّٗا﴾ به‌ده‌وری دۆزه‌خدا به‌سه‌ر ئه‌ژنۆیاندا که‌وتوون (له‌بەر ترسناکی ئه‌و رۆژه) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان ده‌ری دێنین (و ده‌بخه‌ینه دۆزه‌خه‌وه) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ له هه‌ر بڕێره‌ده‌سته‌یه‌ك ﴿أَيُّهُمۡ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيّٗا﴾ کامه‌یان تاوانباتر (یاخی تر) بووه له به‌رانبه‌ر خوای میهره‌بانداا ﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ﴾ ئه‌مجا بێگومان ئێمه زاناترین ﴿بِٱلَّذِينَ هُمۡ أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيّٗا﴾ به‌وانه‌ی که شیاوترن بخرێنه دۆزه‌خ و بسوتێنرێن ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمۡ﴾ که‌س نییه له ئێوه ﴿إِلَّا وَارِدُهَاۚ﴾ نه‌ڕوات و تێنه‌په‌ڕێت به‌سه‌ر دۆزه‌خدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ (ئه‌و تێنه‌ڕینه) بڕیارێکی ڕاوه‌به له په‌روه‌ردگارته‌وه ﴿٧١﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ﴾ دواتر ئه‌وانه ڕزگار ده‌که‌ین که پارێزکار وله‌خواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيّٗا﴾ و ستەم کاران له‌سه‌رچۆك له‌ناو (دۆزه‌خ) دا ده‌هێڵینه‌وه ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ هه‌ر کاتێ ئایه‌ته ڕوون و ئاشکراکانی ئێمه به‌سه‌ریاندا بخوێنرایته‌وه ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئه‌وانه‌ی بێ بڕوا بوون ده‌یان ووت ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ به‌وانه‌ی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ مَّقَامٗا﴾ کام لەم دوو کۆمه‌ڵه جێ و شوێنی (خانوو به‌ره‌ی) خۆشتره ﴿وَأَحۡسَنُ نَدِيّٗا﴾ و کۆڕو مه‌جلیسی چاکتره ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم﴾ وه‌پێش ئه‌مان چه‌ندینمان له‌ناو برد ﴿مِّن قَرۡنٍ﴾ له‌گه‌ڵه (بێ باوه‌ڕه‌کان) ﴿هُمۡ أَحۡسَنُ أَثَٰثٗا وَرِءۡيٗا﴾ که‌ڵ و په‌ڵی ناومال ولاشه وتیافه‌تیشیان له‌مان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ ئه‌وه‌ی له‌گومڕایی دابه ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَدًّاۚ﴾ باخوای میهره‌بان مۆڵه‌تی بێ بدات و ته‌مه‌نی درێژ بکات (تازیاتر تاوان بکه‌ن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوۡاْ مَا يُوعَدُونَ﴾ هه‌تا کاتێ ئه‌و هه‌ڕه‌شانه‌ی که‌راوه لێیان ده‌بینن (دێته دی) ﴿إِمَّا ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَۚ﴾ (ئه‌وه‌ش) یان سزایه (له دنیادا) یان (هاتنی) بڕۆژی دوایيه ﴿فَسَيَعۡلَمُونَ﴾ جا له داهاتوودا ده‌زانن ﴿مَنۡ هُوَ شَرّٞ مَّكَانٗا﴾ کێ جێگاو شوێنی (خانوو به‌ره‌ی) خراپ و ناخۆشه ﴿وَأَضۡعَفُ جُندٗا﴾ وه‌کێ سه‌ربازو له‌شکری بێ هێزتره (کافران یان یاوه‌ڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗىۗ﴾ ئه‌وانه‌ی له‌سه‌ر ڕێبازی هیدایه‌ت بوون خوا هیدایه‌تیان بۆ زیاد ده‌کات ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ ئه‌و کرده‌وه چاکانه‌ی له (بڕۆژی دوابیدا) ده‌مێنێنه‌وه ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ لای به‌روه‌ردگارت پاداشتی چاکتره ﴿وَخَيۡرٞ مَّرَدّٗا﴾ وئاکامیشی باشتره ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئه‌و که‌سه‌ت دیوه ﴿كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو به نیشانه و ئایه‌ته‌کانی ئێمه ﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (له ڕۆژی دوایيشدا) مال و کوڕم پێ ده‌دری ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾ ئایا به‌هێنیه‌کان ئاگاداره ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ یا به‌ڵێنی له خوای میهره‌بان وەرگرتووه ﴿كَلَّا﴾ نه‌خێر (وانیه) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ له‌مه‌وباش ئه‌وەی ده‌یڵێ ده‌ینووسین (له‌سه‌ری) ﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ دێژ ده‌که‌ینه‌وه ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئه‌وەی ئه‌و ده‌یڵێ (له‌مال و منداڵ) به‌میراتی لێ‌ی وەرده‌گرینه‌وه ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (له ڕۆژی دوایيدا) به‌ته‌نها دێته‌وه لامان ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وانه ێنجگه له خوا بڕیاریان داوه بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چه‌ند په‌رستراوێك ﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئه‌وەی ئه‌و به‌رستراوانه ببنه یارمه‌تی ده‌ر (و تکا کار) بۆیان ﴿كَلَّا﴾ نه‌خێر (وانیه) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ به‌ڵکو به‌رستراوه‌کان (له قیامه‌ت دا) ئینکاری به‌رسته‌که‌ی ئه‌وان ده‌که‌ن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وه ده‌بنه دژمان و به‌ره‌به‌رچیان ده‌ده‌نه‌وه ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نه‌تدیوه (سه‌رنجت نه‌داوه) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ﴾ که بێگومان ئێمه شه‌یتانه‌کانمان ڕاڵ کردووه ﴿عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ به‌سه‌ر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان ده‌ده‌ن (بۆ کوفر و تاوان) ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾ جا (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) به‌ڵه‌یان لێ مه‌که ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمه به‌ژمار دانێکی ورد (ڕۆژانی ته‌مه‌نیان) ده‌ژمێرین ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئه‌و ڕۆژه بکه که پارێزکاران وله‌خواترسان کۆ ده‌که‌ینه‌وه ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَـٰنِ وَفْدًا﴾ ده‌سته ده‌سته و کۆمه‌ڵ کۆمه‌ڵ به‌ڕێز وحورمه‌ته‌وه ده‌یانبه‌ین بۆ لای خوای میهره‌بان ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش ده‌ده‌ینه بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ به تینوێه‌تی (به‌وێنه‌ی گه‌له تاژەل) ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَـٰعَةَ﴾ ده‌سه‌ڵاتی تکاوو لاڵه‌یان نی یه ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگه له‌و که‌سه‌ی ﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ به‌ڵێنی له خوای میهره‌بان وەرگرتووه (وەك پێغه‌مبه‌ران و شه‌هیدان) ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور وجوولە‌که‌کان) ده‌یان ووت خوا منداڵی بۆخۆی داناوه ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی شتێکی زۆر نابه‌جێ و سه‌یر ده‌ڵێن ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ﴾ نزیکه ئاسمانه‌کان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ له‌ت له‌ت و پاره پاره بین له‌بەر ئه‌و (قسه‌یه) ﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکه) زەویش شه‌ق به‌رێنێت و بقلیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکه) چیاکان به یه‌ك جار بڕوخێنن ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَـٰنِ وَلَدًا﴾ له‌بەر ئه‌وەی (بێ باوەڕان) منداڵ ده‌ده‌نه پاڵ خوای میهره‌بان ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَـٰنِ﴾ بۆ خوای میهره‌بان شیاو نیه ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ که منداڵی هه‌بێ ﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هه‌موو ئه‌وانه‌ی له ئاسمانه‌کان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَـٰنِ عَبْدًا﴾ به‌بەندەیی دێنه لای خوای میهره‌بان (هیچ که‌سێ له‌وانه نیه بەنده‌ی خوای میهره‌بان نه‌بێ) ﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی هه‌موویانی سه‌ژمێری کردووه به ژماردن ﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَرْدًا﴾ هه‌ر هه‌موویان به تاك و ته‌نها دێنه‌وه بۆ لای (خوا) له ڕۆژی قیامه‌تدا

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لەدڵی باوەڕداراندا) ﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنێت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟ ﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًۢا﴾ یان هیچ وورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿ طٰهٰ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا، ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰٓ﴾ بۆ ئەوەی دوو چاری ناڕەحەتی غەم و پەژارە ببیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلًا مِّمَّنْ﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن زاتێکەوە ﴿خَلَقَ ٱلْأَرْضَ وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرزو بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت ئێمە چۆنیەتییەکەی نازانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ ٱلثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾ ﴿وَإِن تَجْهَرْ بِٱلْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ﴿٧﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾ ﴿وَهَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگویاسی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ رَءَا نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی سارددا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ جا (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چڵۆسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى ٱلنَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشان دەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا﴾ جا کەگەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِىَ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ بانگی لێ کرا: ئەی مووسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّىٓ أَنَا۠ رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَٱخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ دەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەبەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِٱلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هه‌ڵبژارد‌ووه (بۆ پێغه‌مبه‌رایه‌تی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ که‌وا‌ته‌ گوێ بگره‌ بۆ ئه‌وه‌ی نیگا‌ده‌کرێ (بۆت) ﴿۱۳﴾ ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر من خوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ به‌رستراوێکی ڕاست نییه‌ جگه‌ له‌ من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ که‌واته‌ من بپه‌رسته‌ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ به‌ جاکی نوێژ به‌جێ بێنه‌ تامنت بێته‌وه‌ یاد ﴿۱۴﴾ ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت ﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیک بوو (کاتی هاتنی له‌خۆیشم) بشاره‌وه‌، (چاجای له‌فریشته‌وپێغه‌مبه‌ران، که‌واته‌ زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی ته‌نها به‌ره‌وه‌ردگار ده‌یزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی پاداشت بدرێته‌وه‌ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هه‌مو‌و که‌سێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ به‌ گوێره‌ی ئه‌و کرده‌وه‌ی که‌ ده‌یکات ﴿۱۵﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾ جا بباڕیگری نه‌کات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ له‌و که‌سه‌ی باوه‌ڕی نی یه‌ به‌و (قیامه‌ته‌) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێن هه‌وا و ئاره‌زووی خۆی که‌وتووه‌ ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئه‌وسا تیا ده‌چیت ﴿۱۶﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فه‌رموی) ئه‌ی موو‌سا ئه‌وه‌ چیه‌ به‌ده‌ستی ڕاسته‌وه‌ ﴿۱۷﴾ ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (موو‌سا فه‌رمو‌وی ئه‌وه‌ گۆچانه‌که‌مه‌ ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم ده‌دەم به‌سه‌ریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گه‌ڵای دره‌ختی پێ ده‌وه‌ڕێنم بۆ مه‌ڕه‌کانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وه‌ چه‌ند کارو پێویستی تری پێ ده‌کەم ﴿۱۸﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا) فه‌رمو‌وی ئه‌ی موو‌سا گۆچانه‌که‌ت فڕێ بده‌ ﴿۱۹﴾ ﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئه‌ویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ ده‌ست به‌جێ گۆچانه‌که‌ بووه‌ به‌ مارێك به‌خێرایی ده‌ڕۆیشت (موو‌سا ترسا) ﴿۲۰﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گه‌وره‌) فه‌رمو‌وی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگره‌و مه‌ترسه ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابه‌ ده‌ی گێڕینه‌وه‌ بۆ شێوه‌که‌ی یه‌که‌م جاری (ده‌یکه‌ینه‌وه‌ به‌ گۆچان) ﴿۲۱﴾ ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ ده‌ستت بخه‌ره‌ بن باڵت (پاشان ده‌ری بێنه‌) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾ که‌ ده‌ردێت سپیه‌ (وەك کافور ده‌ده‌ره‌وشێنه‌وه‌) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئه‌وه‌ی به‌ڵه‌کی و نه‌خۆشی بێت ﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئه‌مه‌ش) موعجیزه‌یه‌کی تره‌ (جگه‌ له‌ گۆچانه‌که‌ت) ﴿۲۲﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ندێ له‌موعجیزه‌و به‌ڵگه‌ گه‌وره‌کانی خۆمانت پیشان بده‌ین ﴿۲۳﴾ ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ لای فیرعه‌ون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکه‌ به‌ڕاستی له‌سنوور ده‌ڕچووه‌ وباخی بووه‌ ﴿۲۴﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾ (موو‌سا) ووتی به‌ره‌وه‌ردگارم سنگم (دڵ و ده‌رونم) فراوان بکه‌ ﴿۲۵﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾ وه‌ئیش و کارم بۆ ئاسان بکه‌ ﴿۲۶﴾ ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم به‌ره‌ڵا بکه‌ ﴿۲۷﴾ ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾ بۆ ئه‌وه‌ی له‌ قسه‌کانم تێبگه‌ن ﴿۲۸﴾ ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وه‌ له‌خزم و که‌سی خزم که‌سێك بکه‌ره‌ پشتیوانم ﴿۲۹﴾ ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ که‌ هارووني برامه‌ ﴿۳۰﴾ ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایسم و به‌هێز بکه‌ ﴿۳۱﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بێنکه‌ره‌ هاوبه‌شم له‌کاره‌که‌مدا (گه‌یاندنی پەیامی خوا) ﴿۳۲﴾ ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾ بۆ ئه‌وه‌ی زۆر ستایشت بکه‌ین ﴿۳۳﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وه‌ یاد و زیکری زۆرت بکه‌ین ﴿۳۴﴾ ﴿إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ به‌ڕاستی تۆ بینای به‌ (هه‌مو شتێکی) ﴿۳۵﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای گه‌وره‌) فه‌رمو‌وی به‌ڕاستی ئه‌وه‌ی داوات کرد بێت درا ئه‌ی موو‌سا ﴿۳۶﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی ئێمه‌ جارێکی تر منه‌تمان ناوه‌ته‌ سه‌رت ﴿۳۷﴾

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمه‌ ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئه‌وه‌ی پێویست بوو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ که‌ بۆ (موسای شیرەخۆرە) بخه‌ره‌ ناو سندوقێکه‌وه‌ ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئه‌مجا فڕێی ده‌ره‌ ده‌ریاوه‌ ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا باده‌ڕیاش بیهاوێته‌ که‌ناری ئاوه‌که‌ ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ ئه‌ ئاکامدا: دوژمنی من و دوژمنی ئه‌و (که‌فیرعه‌ونه‌) بگرێته‌وه‌ ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ له‌لایه‌ن خۆمه‌وه‌ جۆره‌ خۆشه‌ویستییه‌کم پێدابهشت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆئه‌وه‌ی پەروەرده‌ بکرێیت له‌ پێش چاوی خۆم (به‌ چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾ ﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (له‌بیرت بێ) کاتێ که‌ خوشکه‌که‌ت ده‌ڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (به‌ فیرعه‌ون و دەسته‌که‌ی که‌ موسا ده‌گریا و شیری هیچ ئافره‌تێکی نه‌ده‌خوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ که‌سێکتان نیشان بده‌م که‌ به‌خێوی کات وبیگرێته‌ ئه‌ستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ به‌و هۆیه‌وه‌ ئۆمان گێڕایه‌وه‌ بۆ لای دایکت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ تا چاو ودڵی گەش بێته‌وه‌و خه‌فه‌ت له‌خۆت ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وه‌ که‌سێکت کوشت (له‌ ناقمی فیرعه‌ون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾ بەڵام ئێمه‌ ڕزگارمان کردی له‌و غه‌مو په‌ژاره‌یه‌ ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وه‌ دووجاری چەندەها تاقی کردنه‌وه‌مان کردی ﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ که‌مجا چەند ساڵێک مایته‌وه‌ ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ له‌ناو خه‌ڵکی مه‌دیه‌ندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان ئه‌ی موسا له‌ کاتی دیاری کراودا (بۆ پێغه‌مبه‌رایه‌تی) هاتووێته‌ ئێره‌ ﴿٤٠﴾ ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وه‌ تۆم هه‌ڵبژارد بۆ خۆم (تاکو پێغه‌مبه‌ریت و په‌یامبه‌ری من ڕاگه‌یه‌نیت) ﴿٤١﴾ ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ بڕۆ خۆت و براکه‌ت به‌ بەڵگه‌ و موعجیزه‌کانمه‌وه‌ ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی نه‌که‌ن له‌ زیکر و یادی منـدا ﴿٤٢﴾ ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هه‌ردووکتان بڕۆن بۆلای فیرعه‌ون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکه‌ به‌ڕاستی له‌سنوور ده‌رچووه‌ و یاخی بووه‌ ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾ جا قسه‌ی له‌گه‌ڵ بکه‌ن به‌ نه‌رم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ به‌ڵکو بیربکاته‌وه‌ یا بترسێ (له‌ سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا رَبَّنَا﴾ هه‌ردووکیان ووتیان ئه‌ی په‌روەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ به‌ڕاستی ئێمه‌ دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾ ده‌س درێژی بکاته‌ سه‌رمان پێش ئه‌وەی ئێمه‌ هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سه‌رکه‌ش ببێت ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فه‌رمووی مه‌ترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ به‌ڕاستی من له‌گه‌ڵتانم ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ ده‌بیستم و ده‌بینم ﴿٤٦﴾ ﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ که‌وابوو بچنه‌ لای و (پێی) بڵێـن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمه‌ هه‌ردووک نێـردراوی پەروەردگاری تۆین (بۆ سه‌ر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا واز له‌ به‌نی ئیسرائیل بهێنه‌ (با بڕۆن) له‌گه‌ڵ ئێمه‌دا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾ وه‌ ئازاریان مه‌ده‌ ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ به‌ڕاستی ئێمه‌ له‌ لایه‌ن پەروەردگارته‌وه‌ بەڵگه‌و موعجیزه‌مان بۆ هێناوی ﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سڵاویش له‌سه‌ر که‌سێک بێت که‌ شوێن ڕێنگای ڕاستی ده‌که‌وێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾ به‌ڕاستی ئێمه‌ بێگومان بۆ کراوه‌ ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ که‌ بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ که‌سێکه‌ (پێغه‌مبه‌ران) به‌درۆ ده‌زانێ و ڕوو وەرده‌گێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی باشه‌ موسا پەروەردگاری هه‌ردووکتان کێ یه‌؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (موسا) فه‌رمووی پەروەردگاری ئێمه‌ ئه‌وڕاته‌یه‌ که‌ هه‌موو شتێکی به‌شێوه‌یه‌کی ڕێك وبێك وجوان دروستکردووه‌ ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنمووێنیشی کردووه‌ (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی ئه‌ی خه‌ڵکاتی سه‌رده‌مه‌ پێشووه‌کان حاڵیان چیی‌ه‌و چۆنه‌ (له‌ پاشمی مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (موسا) فه‌رموی زانیاری ئه‌وه لای پەروەردگارمه ﴿فِي كِتَابٍ﴾ له‌ پەراوێکدایه ﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی له‌بیر ناچێ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ (پەروەردگارم) زاتێکه که زەوی بۆ کردونه‌ته شوێنی حه‌سانه‌وه (وه‌کو بێشکه) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وه‌ له‌ناویدا چەندەها ڕێگای بۆ فه‌راهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وه‌ له‌ئاسمانه‌وه باران ده‌باراندی (بۆتان) ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا به‌و بارانه‌ی ڕواندومانه ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جۆری جۆراو جۆر له‌ڕووەک (که جیاوازن له‌ تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤ‌کان) بخۆن و ئاژەڵ وماڵاته‌کانیشتان بله‌وەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ به‌ڕاستی له‌وەدا (که باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ به‌لگه و نیشانه‌ی زۆر هەیه بۆ نه‌وانه‌ی خاوەنی ژیرین ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ له‌م زەویه دروستمان کردون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ دووباره ده‌تانگێڕینه‌وه ناو زەوی (به‌مردووبی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر له‌و زەویه ده‌رتان دێنینه‌وه (به‌زیندووبی بۆ لێپرسینه‌وه) ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێندیش به‌خوا به‌ڕاستی ئێمه هەموو به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خۆمان نیشان فیرعه‌ون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ که‌چی باوەڕی نه‌هێناو سه‌رپێچی کرد ﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعه‌ون) ووتی هاتوویت بۆ ناومان بۆ ئه‌وەی ده‌رمان که‌یت ﴿مِّنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ له‌خاکه‌که‌مان به‌جادوو گه‌ڕبه‌که‌ت ئه‌ی موسا ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندیش جادووبه‌کت بۆ (به‌کار) بێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئه‌و (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێک له‌ نێوان ئێمه و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نه ئێمه و نه‌تۆ خۆمانی لێ نه‌بوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (یا) جێگایه‌کی ته‌خت بێ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (موسا) فه‌رموی کاتی دیارکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنه‌وه (ڕۆژی چەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ به‌مه‌رجێ له‌ کاتی چێشته‌نگاوادا خەڵکی کۆبکرێنه‌وه ﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئه‌مجا فیرعه‌ون ڕۆیشت له‌و جێگایه ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وهه‌موو جادوو گه‌ڕه‌کانی کۆکرده‌وه ﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ موسا به‌ جادوو گه‌ڕاتی ووت ﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوەبێ دڕۆ به‌دەم خواوە نه‌که‌ن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ که‌ گینا به‌سزایه‌ك له‌ناونان ده‌بات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ به‌ڕاستی هەر که‌سێ دڕۆ هەڵبەستێ به‌دەم خواوە ڕەنجه‌ ڕۆ ده‌بێت ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئه‌مجا (جادوو گه‌ڕه‌کان) سه‌باره‌ت به‌کاره‌که‌یان له‌ نێوانیان دا جیاوازی پەیدا بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و به‌نهێنی چرپه‌یان ده‌کرد ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان به‌ڕاستی ئه‌مانه دوو جادوو گه‌رن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ ده‌یانەوێ ده‌رتان به‌ڕێتن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ له‌ خاك و ووڵاته‌که‌تان به‌جادووه‌که‌یان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وه‌ڕێباز و نه‌ریته هەره باشه‌که‌تان له‌ناوبه‌رن ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾ جا که‌واته هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکه‌نه‌وه ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان به‌ یه‌ك ڕیز بێته (گۆڕەپانه‌وه) ﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ به‌ڕاستی هەر که‌سێ ئه‌مڕۆ سه‌رکه‌وێ ڕزگاری ده‌بێ و سه‌رفرازه ﴿

﴿فَأَلْيُمُوسَىٰ﴾ (ساحیره‌کان) وونیان ئه‌ی موسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِيَ﴾ یانۆ (جادووه‌که‌ت) فڕێ بده ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمه له‌سه‌ره‌تاوه فڕێ ی ده‌ده‌ین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا۟﴾ (موسا) فه‌رمووی نه‌خێر ئێوه (له‌پێشه‌وه) فڕێ ی بده‌ن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (نه‌وانیش فڕێنانه‌دا) جا له‌ناکاوا گوریس و دار ده‌سته‌کانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وه‌ها هاته‌ پێش چاوی (موسا) به‌هۆی جادووه‌که‌یانه‌وه که‌به‌ڕاستی ده‌جوڵێن و ده‌ڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِۦ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا موسا له‌دڵی خۆیدا ته‌مێ ترسا ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ ووتمان پێی مه‌ترسه‌و بێ باك به ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هه‌ر تۆ سه‌رکه‌وتوو ده‌بی ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَلْقِ مَا فِى يَمِينِكَ﴾ ئه‌وه‌ی له‌ده‌ستی ڕاستدایه (که‌گۆچانه‌که‌ته) فڕێی بده ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓا۟﴾ هه‌رچی (جادوو) ئه‌وان کردوویانه قوتی ده‌دات (هه‌ڵی ده‌لوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا۟ كَيْدُ سَٰحِرٍ﴾ بێگومان ئه‌وه‌ی ئه‌وانه کردوویانه ته‌نها فڕوفێڵی جادوو بازه ﴿وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادوو بازیش سه‌رکه‌وتوو نابێ له‌هه‌ر کوێ وه‌هاتبێ (هه‌رچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئه‌وسا جادووگه‌ره‌کان خڕان به‌ڕووداو به‌سوژده بردنه‌وه (بۆ خوا) ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِرَبِّ هَٰرُونَ وَمُوسَىٰ﴾ ووتیان بڕوامان هێنا به‌په‌روه‌ردگاری هارووون و موسا ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی پێیان ﴿ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوه بڕواتان پێ هێنا پێش ئه‌وه‌ی مۆڵه‌تتان بده‌م ﴿إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى﴾ بێگومان ئه‌و موسا گه‌وره‌تانه ﴿عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ﴾ که‌فێری جادووی کردوون ﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت ده‌یبڕم (ده‌یقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ﴾ ده‌ست و قاچتان به‌پێچه‌وانه‌وه (ڕاست و چه‌پ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ﴾ وه‌بێگومان به‌قه‌دی دارخورمادا هه‌ڵتان ده‌واسم (ده‌تانکه‌م به دار) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (له‌وسا) به‌ڕاستی ده‌زانن ﴿أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کامه‌مان (من یان خواکه‌ی موسا) سزامان سه‌خترو به‌رده‌وام تره ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا۟ لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیره‌کان) ووتیان ئێمه هه‌رگیز ئۆ هه‌ڵنابژێرین ﴿عَلَىٰ مَا جَآءَنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ به‌سه‌ر ئه‌و نیشانه‌و موعجیزانه‌دا که‌بۆمان هاتووه ﴿وَٱلَّذِى فَطَرَنَا﴾ (وه ئۆ هه‌ڵنابژێرین به‌سه‌ر) ئه‌و خوایه‌ی که له‌نه‌بوون ئێمه‌ی دروست کردووه ﴿فَٱقْضِ مَآ أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هه‌ر چیت له‌ده‌ست دێت بیکه ﴿إِنَّمَا تَقْضِى هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ ته‌نها له‌م ژیانی دونیا ده‌ست ده‌ڕوات و بڕیار ده‌دەیت ﴿٧٢﴾ ﴿إِنَّآ ءَامَنَّا بِرَبِّنَا﴾ به‌ڕاستی ئێمه باوه‌ڕمان هێنا به‌په‌روه‌ردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَٰيَٰنَا﴾ بۆ ئه‌وه‌ی له‌تاوانه‌کانمان خۆش ببێت ﴿وَمَآ أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ ٱلسِّحْرِ﴾ هه‌روه‌ها له‌و جادووه‌ش که به‌زۆر پێت ده‌کردین ﴿وَٱللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ وه‌خوای گه‌وره (پاداشتی) چاکتره‌و به‌رده‌وامتره ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُۥ مَن يَأْتِ رَبَّهُۥ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر که‌سێ بگه‌ڕێته‌وه لای به‌روه‌ردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ به‌تاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ﴾ له‌وه بێگومان دۆزه‌خ جێگایه‌تی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ نه‌ده‌مڕێ تێیدا نه‌ده‌ژی (به‌ناسوده‌یی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا﴾ وه ئه‌و که‌سه‌ی به‌باوه‌ڕداری بگه‌ڕێته‌وه لای (خوای گه‌وره) ﴿قَدْ عَمِلَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ به‌ڕاستی کرده‌وه‌ی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلدَّرَجَٰتُ ٱلْعُلَىٰ﴾ ئاته‌وانه پله‌و پایه‌ی به‌رزو بڵندیان هه‌یه ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ که به‌هه‌شتانێکه جێگای مانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یی به ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووباره‌کان ده‌ڕۆن به ژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانه‌وه ده‌مێنێته‌وه تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا۟ مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئه‌وه پاداشتی که‌سێکه خۆی پاك و خاوێن ڕابگرێ (له کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِى﴾ کە بەندەکانم بە شەو ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَٱضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِى ٱلْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور) دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَٰفُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەختکان لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِۦ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ ٱلْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ داپۆشینێك ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُۥ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموونیی نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَٰكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَٰعَدْنَٰكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ ٱلطُّورِ ٱلْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی موسا بۆ) لای ڕاستی کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکانەی پێمان داون ﴿وَلَا تَطْغَوْا۟ فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِى﴾ ئەگینا خەشم و قاری من دەتانگرێتەوە ﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِى﴾ جا هەر کەسێك قار و خەشمی من دایگرێ ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووەو هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردوم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ ﴿وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ ٱهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام بوبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَآ أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُو۟لَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِى﴾ (مووسا) فەرمووی گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم ﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِنۢ بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِىُّ﴾ وەسامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَٰنَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بە بەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ ٱلْعَهْدُ﴾ بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ تووڕەیی وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەخەتان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِى﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا۟ مَآ أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَآ أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کۆڵ و بارێ درابوو بەکۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ ٱلْقَوْمِ﴾ لەخشڵی قیبتییەکان ﴿فَقَذَفْنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى ٱلسَّامِرِىُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لێتر (سامیری له‌و خشڵه‌ تواوانه‌) په‌یکه‌ره‌ی گوێره‌که‌یه‌کی بۆ دروست کردن ﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ بۆڕه‌یه‌کی هه‌بوو(وه‌ك بۆڕه‌ی گوێره‌که‌) ﴿فَقَالُوا﴾ ئه‌مجا ووتیان ﴿هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ﴾ ئه‌مه‌ خوای ئێوه‌و خوای مووساشه‌ ﴿فَنَسِيَ﴾ ئه‌وه‌ (موسا) له‌بیری چووه‌ (ده‌گه‌ڕێ به‌شوێن خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئه‌وان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئه‌و گوێره‌که‌یه‌) وه‌ڵامی هیچ ووته‌یه‌کیان ناداته‌وه ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وه‌خاوه‌نی هیچ زیان و قازانجێك نییه‌ بۆیان ﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی هاروون پێی ووتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ له‌وه‌و پێش ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ﴾ بێگومان ئێوه‌ بەم(گوێره‌که‌یه‌) تاقی کرانه‌وه‌ (گومڕا بوون) ﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگاری ئێوه‌ خوای میهره‌بانه‌ ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ که‌واته‌ شوێنی من بکه‌ون ﴿وَأَطِيعُوا أَمْرِي﴾ گوێڕایه‌ڵی فه‌رمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ﴾ ووتیان هه‌رگیز واز ناهێنین و به‌ده‌وریدا دێین و ده‌یپه‌رستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هه‌تا موسا بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ لامان ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا هَارُونُ﴾ (موسا) ووتی ئه‌ی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك به‌رگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا﴾ کاتێ بینیت ئه‌مانه‌ گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (له‌وه‌ی) که‌شوێن من بکه‌وی ﴿أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي﴾ ئایا سه‌ربێچی فه‌رمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبْنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فه‌رمووی ئه‌ی کوڕی دایکم ﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي﴾ موی ڕیش و سه‌رم مه‌گره‌و ڕایمه‌ کێشه‌ ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ به‌ڕاستی ترسام که‌(هاتیه‌وه‌ پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ تۆجیاوازیت خسته‌ نێوان به‌نی ئیسرائیله‌کانه‌وه‌ ﴿وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي﴾ و چاوه‌ڕوانی فه‌رمانی منت نه‌کرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (موسا) ووتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ﴾ ئه‌ی سامری تۆ ئه‌م کاره‌ ترسناکه‌ چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ﴾ (سامیری) ووتی من شتێکم زانی ئه‌وان نه‌یانزانی (یامن شتێکم بینی ئه‌وان نه‌یان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ﴾ ئه‌مجا من مشتێکم له‌شوێن پێی (وڵاخه‌که‌ی) جوبره‌ئیل هه‌ڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ وه‌ ڕژاندم (به‌خشڵه‌ تواوه‌که‌دا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ به‌و جۆره‌ نه‌فسم شه‌و کاره‌ی بۆ جوان و شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَاذْهَبْ﴾ (موسا) ووتی ده‌ڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَن تَقُولَ﴾ ئه‌وسا بێگومان تاماوی له‌م ژیانه‌دا (هه‌ر که‌س لێت نزیك بۆیه‌وه‌) ده‌بێ بڵێیت: ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مه‌که‌وه‌ره‌وه‌، وه‌دەستم لێ مه‌ده‌ ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ﴾ وه‌بێگومان به‌ڵێنێکیشت هه‌یه‌(له‌ڕۆژی دوایدا) هه‌رگیز ڕزگار نابیت لێی ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ﴾ وه‌سه‌یری په‌رستراوه‌که‌شت که ﴿الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾ که‌به‌رده‌وام ده‌تپه‌رست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُ﴾ دڵنیابه‌ چاڵ ده‌یسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان (خۆڵه‌میشه‌که‌ش) هه‌ڕژو بڵاو ده‌که‌ینه‌وه‌ به‌ده‌ریادا ﴿نَسْفًا﴾ به‌هه‌ڕژو بڵاوێکی وه‌ها (که‌ شوێنه‌واریشی نه‌مێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ﴾ به‌ڕاستراوی (ڕاسته‌قینه‌ی) ئێوه‌ ته‌نها خوایه‌ ﴿الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ که‌ هیچ به‌ڕاستراوێکی ڕاست نی یه‌ ئه‌و نه‌بێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئه‌و هه‌موو شتێکی گرتۆته‌وه‌ ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردون ﴿وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر کەسێ پشتی تێ بکات ﴿فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ﴾ ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێکی قورس (لەتاوان) ﴿١٠٠﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێکی خراپ و بێفەڕیان بەکۆڵەوەیە لەڕۆژی دواییدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم) ﴿وَنَحْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوان باران کۆدەکەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە ﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەوو ڕۆژ لەدونیادا) ماونەتەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ کاتێ (ئەوەیان) کە ژیرتریانە و نزیك تریانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ ماونەتەوە ﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن سەبارەت بەشاخەکان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبێخیان دێنی و وردو خاشیان دەکات ئەمجا باپرژو بڵاویان دەکاتەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاوو گژوگیاو دەیهێڵێتەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا ﴿عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ﴾ هەموو دەکەونە شوێن جاڕدەری (کۆکردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُۥ﴾ لارە جڵەوی ناکەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەکان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شتێك نابیستی ﴿١٠٨﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ﴾ تکا کردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر کەسێ خوای میهرەبان ڕێگای بدات ﴿وَرَضِىَ لَهُۥ قَوْلًا﴾ و لەووتەکەشی ڕازی بێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا کردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو شتێك نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ ٱلْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەکان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل کەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَىِّ ٱلْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەرە ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ئەوەی کەباری ستەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوەش کردەوە چاکەکانی کردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (لێی بکرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾ نەلە کەم کردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێکی عەرەبیمان دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ ٱلْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەودا باسکردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدارکردنەوەیان لەغەفڵەت وبێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرزو بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلۡمَلِكُ ٱلۡحَقُّۗ﴾ کەدەسەڵات دارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعۡجَلۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبۡلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقۡضَىٰٓ إِلَيۡكَ وَحۡيُهُۥۖ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ عَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبۡلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِيَ﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمۡ نَجِدۡ لَهُۥ عَزۡمٗا﴾ وە ئێمە لەودا لێبڕانمان نەدی (کە بیەوێت بێ فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بەفریشتەکانمان ووت: ﴿ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد(و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلۡنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوّٞ لَّكَ وَلِزَوۡجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخۡرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ کەواتە (ئاگاداربن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشۡقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو(بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعۡرَىٰ﴾ وڕووت و قوت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظۡمَؤُاْ فِيهَا﴾ وبێگومان لەوێدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضۡحَىٰ﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسۡوَسَ إِلَيۡهِ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نبازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلۡ أَدُلُّكَ﴾ ئایا نیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلۡخُلۡدِ﴾ دەرەختی نەمری (هەر کەس لێ ی بخوات هەرگیز نامرێ) ﴿وَمُلۡكٖ لَّا يَبۡلَىٰ﴾ و موڵك و دەسەڵاتێ هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنۡهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتۡ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدراو) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوۡءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخۡصِفَانِ عَلَيۡهِمَا مِن وَرَقِ ٱلۡجَنَّةِۚ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەرێتی) ﴿فَتَابَ عَلَيۡهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کردو ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهۡبِطَا مِنۡهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعَۢاۖ﴾ بەیەکەوە ﴿بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوّٞۖ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَايَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشۡقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دوایشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنۡ أَعۡرَضَ﴾ وە هەرکەسێ ڕوو وەرگێرێ ﴿عَن ذِكۡرِي﴾ لەڕێبازو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لەگۆڕدا) ﴿وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعۡمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خوا) دەفەرموێ هەر بەو شێوەی ﴿أَتَتْكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە(و کوێر بوویت لەئاستیدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ ٱلْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمان شێوە تۆش ئەمڕۆ گوێت بێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەستێنین لەوەی زیادەڕۆی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بەئایەتەکانی پەروردگاری ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰٓ﴾ بەتین ترو بەردەوام ترە (لەسزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ دەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لە ناو برد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ لەگەل و نەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِى مَسَٰكِنِهِمْ﴾ کە(ئەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێن و هات و چۆ دەکەن بەجێ و شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەیاسکرا) ﴿لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِى ٱلنُّهَىٰ﴾ چەند بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەژیرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر لەبەر بەڵێن و بڕیارێك نەبوایە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتەوە پێشتر دراوە(بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناو بردنی بێ باوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراویش نەبوایە (کەقیامەتە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە(ئەی موحەممەد ﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمد و سوپاس و ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ ءَانَآئِى ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَارِ﴾ وەلە سەرەتاو کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتێ بدرێیتەوە) کەپێی ڕازی بیت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِۦٓ﴾ ئەو نازو نیعمەتانەی داومانە ﴿أَزْوَٰجًا مِّنْهُمْ﴾ بەتاقم و دەستەیەك لەوان (لەبێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکە ئەوە) زینەت و جوانی ئەم ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەیە تاقییان بکەینەوە تیایدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیایە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکترو بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) فەرمان بدە بەئەندامانی خێزانەکەت ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن، وە خۆیشت خۆڕاگرو بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕۆزیت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وسەرەنجامی چاك بۆ پارێزکاران و خواناسانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بێ باوەڕان) ووتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّهِۦٓ﴾ بەڵگەو موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو (وەك تەورات و ئینجیل) ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنَٰهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِۦ﴾ بەسزایەك پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیان ووت ئەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ تاشوێنی بەرنامەو ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەموو چاوەڕوانین (چ لایەکمان سەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا۟﴾ دە ئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِىِّ﴾ چ کەسێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿الأنبياء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهربان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیك بۆتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێکەر و ڕوو وەرگێڕن (لە ئایینی خوا) ﴿١﴾ ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِم مُّحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە) ﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن ﴿٢﴾ ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد ﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەر بەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادوودا ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەبینن (دەزانن ئەوەی موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چ بە یەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە وتویان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد هێناویەتی نیگانییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەد خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾ ئایەڵکو ئەو (موحەممەد) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبانیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردرابوون ﴿٥﴾ ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿قَبْلَهُم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان کەلەناومان بردوون ﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان نارد وە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سروشمان بۆ کردوون ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکە لە خاوەنی کتێبیەکانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەکە) ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ نەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە پەیکەرێك ﴿لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنجَيْنَاهُمْ وَمَن نَّشَاءُ﴾ جا ئەوانە و هەرکەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿لَقَدْ أَنزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا نارد ومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾ کتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیر ناکەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە(خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو نازو نیعمەتانەی كە ڕۆچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت(لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت: هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾ ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو بەبێ هودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان وویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (واز لەوە بێنە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و لەناو دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەتین) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەبڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە) ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خودا دەكەن) ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوونابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان نیە مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆدەكرێنەوە وزیندوو دەكرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەختەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەهەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن (لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام وپەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بوونی چەند پەرستراوێك بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا﴾ وەئێمە نەمان ناردووە ﴿مِن قَبۡلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ﴾ مەگەر نیگامان بۆ ناردووە ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەوانە تەنها من بپەرستن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُواْ﴾ (وەبێ باوەڕان) ووتیان ﴿ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗاۗ﴾ خوای میهرەبان منداڵی بۆ خۆی بڕیارداوە (کە فریشتەکانن) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۚ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بَلۡ عِبَادٞ مُّكۡرَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەوفریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو (ی خوا) ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسۡبِقُونَهُۥ﴾ لە خوا پێش ناکەون ﴿بِٱلۡقَوۡلِ﴾ بەقسەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمۡرِهِۦ﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يَعۡمَلُونَ﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بە ئەوەی لەدونیا لەبەر دەستیاندایە ﴿وَمَا خَلۡفَهُمۡ﴾ وە بە ئەوەی لەڕۆژی دواییدا بۆیان ئامادەکراوە ﴿وَلَا يَشۡفَعُونَ﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنۡ خَشۡيَتِهِۦ﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس وهەیبەتی خوا ﴿مُشۡفِقُونَ﴾ زۆر دەترسن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلۡ مِنۡهُمۡ﴾ وە هەرکام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إِنِّيٓ إِلَٰهٞ مِّن دُونِهِۦ﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجۡزِيهِ جَهَنَّمَۚ﴾ ئەو یە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەربەوجۆرە ﴿نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە(تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَ﴾ ئایا نەیان دی (ئەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانە بێ بڕوا بوون ﴿أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کەئاسمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتۡقٗا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (ویەك پارچە بوون) ﴿فَفَتَقۡنَٰهُمَاۖ﴾ ئەمجا لەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وَجَعَلۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ وە فەراهەممان هێنا لەئاو ودروستمان کردووە ﴿كُلَّ شَيۡءٍ حَيٍّۚ﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤۡمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وەدروستمان کردووە (ودامان ناوە) لەزەویدا ﴿رَوَٰسِيَ﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمۡ﴾ بۆ ئەوە جووڵە جوڵ نەکات بەوانەی(بەسەر پشتیوەن) ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان) دا ﴿فِجَاجٗا سُبُلٗا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سَقۡفٗا مَّحۡفُوظٗاۖ﴾ بەسەقفێکی (سەرێکی) پارێزراو ﴿وَهُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِهَا﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿مُعۡرِضُونَ﴾ پشت تێکەرو ڕوو وەرگێر بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كُلّٞ﴾ هەریەك لەوان ﴿فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلۡنَا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لِبَشَرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿ٱلۡخُلۡدَۖ﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أَفَإِيْن مِّتَّ﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فَهُمُ ٱلۡخَٰلِدُونَ﴾ (دوا مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفۡسٖ﴾ هەموو کەسێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ﴾ مردن دەچێژێت (ودەمرێت) ﴿وَنَبۡلُوكُم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فِتۡنَةٗۖ﴾ تادەرکەوێت (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَءَاكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتی کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا ٱلَّذِى﴾ (بەسەرسامیەکەوە دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ ءَالِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان بەباسکردنی (قورئان) وزیکری خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلە کردن بەدێ هێنراوە ﴿سَأُو۟رِيكُمْ ءَايَٰتِى﴾ بەزوویی تۆڵەی خۆمتان نیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەوائە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەبەر دەمیاندایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ ٱلنَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لەدەم وچاو و بشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەئەوان یارمەتی نادرێن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾ وسەرسامیان دەکات (بەشێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەدەتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وەنەمۆڵەتیشیان دەدرێت (تەوبە بکەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتی کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ لەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتە کەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾ کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ بەشەوو بەڕۆژ ﴿مِّنَ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵتەکەن لەیاد وزیکری بەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ ءَالِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند بەرستراوێکیان هەیە ﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگەلە ئێمە ڕێگری (سزا) یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەوبەرستراوانە) ناتوانن ﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیامان ژیاندووە بە خۆشی (ناز و نیعمەتی دونیامان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی زۆریان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (قورەیشییەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاك و ولاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَآ﴾ لە هەموو لایەکی یەوە کەمی دەکەینەوە (بەڕزگار کردن لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یانێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِٱلْوَحْىِ﴾ بەنیگا و وەحی ﴿وَلَا يَسْمَعُ ٱلصُّمُّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق) نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێک کە دەترسێنرێن ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سوێند بەخوا تەگەر دوو چاریان بێت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێک ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئەوان دەڵێن ﴿يَٰوَيْلَنَآ﴾ هاوار و تیاچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان ستەمکار بووین ﴿۴۶﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری (کەکردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا﴾ ئەمجا هیچ کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقەدەر تۆزی خەرتەلەپەکێش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ﴾ وە بەسە کەئێمە ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿۴۷﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ٱلْفُرْقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (کەجیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە موسا و هارون، ﴿وَضِيَآءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون کەرەوە و یاد خەرەوەشە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لە خواترسان ﴿۴۸﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی کەدەترسن ﴿رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسانێکن) ﴿مِّنَ ٱلسَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿۴۹﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یاد خەرەوەیەکی بەفەر وبیرۆزە ﴿أَنزَلْنَٰهُ﴾ نارد وماندانە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدانا نێنێن (باوەڕی پێ ناکەن) ﴿۵۰﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان ﴿إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی وشارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ﴾ وەئێمە لە (شیاوی) ئەو ئاگادار بووین ﴿۵۱﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێک وتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ﴾ بە باوکی وگەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چیین ﴿أَنتُمْ لَهَا عَٰكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن (بەلایانەوە ماوتەتەوە)؟ ﴿۵۲﴾ ﴿قَالُوا۟﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَٰبِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە ﴿۵۳﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمْ﴾ خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿۵۴﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِٱلْحَقِّ﴾ ئایا بەڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ ٱللَّٰعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿۵۵﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیم) ووتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەویییە ﴿ٱلَّذِى فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وەبێگومان من لەسەر ئەوانە (کەباسم کرد) ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە شاهید وبەناگایانم ﴿۵۶﴾ ﴿وَتَٱللَّهِ﴾ سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَٰمَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناو بردنی) بتەکانتان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا۟﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿۵۷﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتە کانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە تومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێتەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم تەویش ڕاستیان پێ بڵێ: بەڵکو باوەڕیێتن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتە کانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بە ڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە (دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو ﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتە کانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی خەڵك (بیبەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەینامەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿ءَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ تەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتە کانمان) ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای بە کتری (سەریان کرد بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لەناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بە ڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾ هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر سەختی و نەفامیەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بە ڕاستی تۆدەتزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەوبتانە قسە ناکەن (ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ جگە لەخوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ لۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسوتێنن ﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و بارمەتی خواکانتان (بتە کانتان) بدەن وسەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوەو بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان ویستیان پیلان بگێڕن لە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە ﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولووطمان ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (نارد مانن) بۆ ئەو زەویە (بۆ وڵاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾ کە بیت و فەرمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾ ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد) ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە ئەرمانی ئێمە رێنموونی (خەلکیان) دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاک ﴿وَإِقَامَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَآءَ ٱلزَّكَوٰةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا۟ لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَٰبِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ ٱلْقَرْيَةِ﴾ لە (دەست خەلکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿ٱلَّتِى كَانَت تَّعْمَلُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ﴾ کە (خەلکەکەی) کردەوەی پیس و دڕێویان دەکرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَٰسِقِينَ﴾ گەلێکی خرابی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَٰهُ فِى رَحْمَتِنَآ﴾ وە لووطمان خستەناوڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەبیشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمەش وەلامماندایەوە وبەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَٰهُ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا لە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ کە بەدڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا۟ قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێک بوون ڕۆچوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکان (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ﴾ (باسی) داوودو سولەیمان بکە ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەدرکرد ﴿فِى ٱلْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ ٱلْقَوْمِ﴾ کە بەشەو ئاژەڵی کەسانێک تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ داوەری بڕیارەکەیان ﴿شَٰهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَٰهَا سُلَيْمَٰنَ﴾ لەوسا ئێمە ئەوەمان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان وونی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەنی کشتوکاڵەکە، کەڵک لەشیر وبەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەڕبووەمەکەی بخۆن و خزمەتی بکەن تا وەک پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێنەوە، پاشان هەرێەک لەئاژەڵ وکشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا ءَاتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەک لەدووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (وداوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕامماندا هێنا ﴿مَعَ دَاوُۥدَ﴾ لە گەڵ داوودا ﴿ٱلْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَٱلطَّيْرَ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێپی (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّنۢ بَأْسِكُمْ﴾ تابنان پارێزێت لەکاتی شەڕو کوشتاردا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَٰكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَٰنَ﴾ وە (ڕامان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿ٱلرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِى بِأَمْرِهِۦٓ﴾ بەفەرمانی سولەیمان دەڕۆشت ﴿إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵاتە وزەویەی ﴿ٱلَّتِى بَٰرَكْنَا فِيهَا﴾ کە پڕ بیست و بەرەکەتمان کرد بوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَىْءٍ﴾ بە هەموو شتێک ﴿عَٰلِمِينَ﴾ ئاگادار بووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان بۆ ڕام هێنایو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سوڵەیمان (تا گەوهەر و مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەک کۆشک دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (یاسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ناساغی ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ الضُّرُّ﴾ زیان و تازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ جا ئێمەش هاوارو نزاکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفْنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِ مِن ضُرٍّ﴾ لەو زیان و تازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ﴾ وە هەموو منداڵ و منداڵیمان پێی بەخشیەوە (کەپێشتر مردبوون) ﴿وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ و لەوەندەی تریش لە گەڵیاندا ﴿رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ لەوەڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ﴾ وەبیر خەرەوە و ئامۆژگاری بۆ بۆ خوا پەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس وذەلکیفل (بکە) ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە لەوانمان خستە ﴿فِي رَحْمَتِنَا﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ لە چاکەکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا النُّونِ﴾ وە (باسی) زەنون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێک ڕۆیشت ﴿مُغَاضِبًا﴾ بە نوورەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردوە وفرێندرایە ناو دەریا وئەهەنگێک قوڕتی دا) جا لە تاریکیەکانەدا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی ئەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیراکرد ﴿وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ و لەو غەم وخەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئێمەدڵنیایی ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرْنِي فَرْدًا﴾ بە تەنها مەمهێڵەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ چاکترین میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەلام دایەوە ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاک کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی (یاسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشی بڕکێیان دەکرد ﴿فِي الْخَيْرَاتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدْعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبًا وَرَهَبًا﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) ولە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُوا﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَاشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وەنەرسن لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَٱلَّتِيٓ﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕۆحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمۡ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ﴾ بەڵام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گرۆهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارزووی خۆیان) ﴿كُلّٞ﴾ (بەڵام) هەموویان ﴿إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی وون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهۡلَكۡنَٰهَآ﴾ کە کاولمان کردن ولەناومان بردن ﴿أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٖ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَٱقۡتَرَبَ﴾ وەنزیك بۆتەوە ﴿ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەناکاودا ﴿هِيَ شَٰخِصَةٌ﴾ ئەبڵەق و زەق دەبێ ﴿أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَٰوَيۡلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدۡ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعۡبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەتانپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿ءَالِهَةٗ﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَاۖ﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلّٞ﴾ وە هەموو (بت وبت پەرستان) ﴿فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمۡ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە)هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٞ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمۡ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰٓ﴾ کە بەختەوەرین (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بڵێسەو قرچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾ وەئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ غەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژیە ﴿كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لول کردنی تۆماری کتێب وپەتروکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك یەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕوت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) ئەو (دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە نووسیوومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(لوح المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر زەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی وبەمیراتی دەیبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا﴾ بێگومان لەمەدا (لەوەی لەم سورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا پەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و ناشزانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یادوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وە دەشزانێت بەوقسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (ببەوێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕابوێرن ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیاربدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهربانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابە جێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿ الحج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە (سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە بەراستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ﴿١﴾ ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ تاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کانیٰ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەئەو (منداڵە)ای شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ﴾ هەموو دوو گیانێک (مێینەیەکی سک پڕ) ﴿حَمْلٍ حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆربەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾ (وەک) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردون) ﴿٢﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ لەمرۆڤەکانیدا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێک ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ﴾ وە شوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ﴿٣﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێک خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وە ڕێنمونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ﴾ لەگومانداون دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُم﴾ ئەوسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٍ﴾ لە خاک (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان (نەوەکان) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیيو ﴿ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گوشتێک ﴿مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لەمنداڵدانا دەیهێڵینەوە (رایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾ ئەو (بێچوە)ی بمانەوێت (لەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەمنداڵیی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێز و توانایتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە (لەم نەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێنرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێنە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەو بەرەی پیری، بێ کەڵکترینی تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێتەوە ﴿مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کەدەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە وشکە و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێک بارانمان بەسەردا بارانd ﴿اهْتَزَّتْ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنبَتَتْ﴾ و(زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆزە (گیا و گوڵێکی) جوان ﴿٥﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستەو ﴿وَأَنَّهُۥ يُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ وە بێگومان مردووەکان زیندو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ و بێگومان ئەو (خوایە) توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ۝٦ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وەبەڕاستی قیامەت ﴿ءَاتِيَةٌ﴾ دێت (وبەڕیا دەبێت) ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ گومانی تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ودڵنیابن بن خوا ﴿يَبْعَثُ﴾ زیندو وی دەکاتەوە ﴿مَن فِى ٱلْقُبُورِ﴾ هەموو ئەوکەسانەی لەناو گۆڕەکاندا (مردوون) ۝٧ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەنا و خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يُجَٰدِلُ فِى ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەک (بەڵگەیەک) ﴿وَلَا كِتَٰبٍ مُّنِيرٍ﴾ وە بەبێ کتێبێکی ڕوونکەرەوە (لەلایەن خواوە) ۝٨ ﴿ثَانِىَ عِطْفِهِۦ﴾ (کەمبێکە) ڕوو وەردە گێڕێت (وحەق وەرنا گرێت) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵک لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا بەنی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ سزای سوتێنەر ۝٩ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (بێ دەوترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وبێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّٰمٍ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلْعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ۝١٠ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يَعْبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرْفٍ﴾ لە قەراغدا (لەنێوانێکدا) ﴿فَإِنْ أَصَابَهُۥ خَيْرٌ﴾ جا ئەگەر نووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطْمَأَنَّ بِهِۦ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ لەخوابەرستی دا) ﴿وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ﴾ وەئەگەر نووشی تاقیکردنەوەو بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ﴾ بەرەو دوا هەڵدەگەڕێتەوە پاش گەڕ دەبێتەوە لەئایین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةَ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ ئەمانەئەوەیە ﴿ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ۝١١ ﴿يَدْعُوا۟﴾ ئەو دەپارێتەوە (ودەیەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێک نەزیانی پێدەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ﴾ وە نە سوود و قازانجیشی پێدەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ ئەمانە ئەوەیە ﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلْبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی) زۆر دوور لەڕاستی ۝١٢ ﴿يَدْعُوا۟﴾ ئەو هاوارەکات، ودەیەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾ (لە) کەسێک کەزیانی ﴿أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِۦ﴾ لەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئْسَ ٱلْمَوْلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئْسَ ٱلْعَشِيرُ﴾ وچ هاوڕێ و هاودەمێکی خراپە ۝١٣ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٍ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ۝١٤ ﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەرکەس واگومان دەبات (لەبەر بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کەهەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەنێک بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لْيَقْطَعْ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (نا دەختکێت) ﴿فَلْيَنظُرْ﴾ ئەوسا ببینێ (سەرنج بدا و ببڕکانەوە) ﴿هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارەئەو ڕق وتوڕەییەی (لە دڵیدایە) لایدەبات (ونایهێنێتێ) ۝١٥

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕون وئاشکران ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِى مَن يُرِيدُ﴾ هەرکەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات. ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و کەسانێك کەبوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ و گاوورەکان (نەسرانیەکان) ﴿وَٱلْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتی یەکان) ﴿وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە. ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَسْجُدُ لَهُۥ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَٱلنُّجُومُ وَٱلْجِبَالُ وَٱلشَّجَرُ وَٱلدَّوَآبُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ ٱلْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿ٱلْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِۦ﴾ دەتوێنرێنەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِى بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟﴾ هەرکاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو (دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دەگێڕێنرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ وە (پێیان دەووترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ تەو (بەهەشتیانە) ڕێنمونیی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو ووتەی کەڕاست وجوانە (ووتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنمونیی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) ستوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِي جَعَلْنَٰهُ﴾ کە ئەوێمان داناوە (بۆ خوا پەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ﴾ ج ئەوانەی لەوێدان یان لە دورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم وستەم بکات ﴿نُذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا﴾ (بیمان ووت) هیچ شتێك مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِىَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاك بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژگەران (بەپێوە و کورنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ﴾ وە جاربدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە. ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشْهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بێن ﴿وَيَذْكُرُواْ ٱسْمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا ببەن (کاتێك قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنْهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُواْ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ﴾ وە بیبەدن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لْيَقْضُواْ تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵك و پیسی (موو ونینۆك) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلْيُوفُواْ نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەڕێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو باسیی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس بیاڕێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەك مردارەوە بوو، یان بۆغەیری خودا سەربڕراو) ﴿فَٱجْتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجْتَنِبُواْ قَوْلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆو ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەج بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو پیرۆ باوەڕێکی لار دوور بگرن) ﴿غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ﴾ هاوبەش بڕیارەدەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخْطَفُهُ ٱلطَّيْرُ﴾ ئەمجا بالندە (لە هەوادا) بە پەلە بیڤڕێنێت (وپارچەی پارچەی بکات) ﴿أَوْ تَهْوِى بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆلەوانی) ﴿۳۱﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا نموونەی هاوبەش دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بە گەورە ڕاگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقْوَى ٱلْقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانیانەوەیە (وتەقواکارن) ﴿۳۲﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەلانەدا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَآ﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى ٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿۳۳﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ وە بۆ هەموو ئومەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا ببەن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەلانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ جا خوای ئێوە بەڕستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُۥٓ أَسْلِمُوا۟﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُخْبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بەملکەچان و خۆ بەکەم زانان ﴿۳۴﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا بڕا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ عَلَىٰ مَآ أَصَابَهُمْ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی) ﴿وَٱلْمُقِيمِى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانیی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق ڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ﴿۳۵﴾ ﴿وَٱلْبُدْنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبڕێن لەبیت الحرام سەربڕین) ﴿جَعَلْنَٰهَا لَكُم مِّن شَعَٰٓئِرِ ٱللَّهِ﴾ لێمە کردومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ بۆ ئێوەیە لەوانەدا خێر وچاکە هەیە ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَآفَّ﴾ لە کاتێکدا لەسەر سێ پەڵ وەستاون و دەستی چەپیان بەسراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشترە بە پێوە سەر دەبڕدرێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەڕچوو) ﴿فَكُلُوا۟ مِنْهَا﴾ ئەوە لە گۆشتە کەیان بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا۟ ٱلْقَانِعَ وَٱلْمُعْتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سوالکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَٰهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿۳۶﴾ ﴿لَن يَنَالَ ٱللَّهَ﴾ هەگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نەخوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقْوَىٰ مِنكُمْ﴾ بەڵام تەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونیی کردوون (بۆ سەر ئایینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکە کاران ﴿۳۷﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ﴿۳۸﴾

﴿أُذِنَ﴾ رێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ﴾ بە ئەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لە گەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بە توانایە ﴿۳۹﴾ ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە مال و ولاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّا أَن يَقُولُوا﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا اللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەیروخێترا (وێران دەکرا) ﴿صَوَامِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کلیسا ﴿وَصَلَوَاتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَاجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێک دەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُ﴾ کە یارمەتیی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وبالادەست و بەتوانایە ﴿۴۰﴾ ﴿الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێبدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ و سەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنها بەدەست خوایە ﴿۴۱﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆیە دروزن دەزانن وباوەڕت پێ ناکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەک) گەلی نووح و عاد و سەمود ﴿۴۲﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿۴۳﴾ ﴿وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وە موساش بە دروزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەک) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن وگرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژا چوونی ئێمە (لەوان) ﴿۴۴﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان وێران کرد ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەوە (شارانە دیواری خانوەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیر بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿۴۵﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نە گەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَا﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو وێران بوونە) ﴿أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ﴾ لەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿۴۶﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەبەڵە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لە کاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان ڕۆژێک لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەک هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە (خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن) ﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێتەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾ بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجانەو کەسانەی بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکە کانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون و ڕۆزیبەکی بەنرخ وفراوانیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان داوە بۆ (دژایەتی) ئایەتە کانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ئاتوانا ودەستەپاچەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی دۆزەخەن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆنەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو یەک پێغەمبەرینک ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێک (بەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی ﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێندراوەکەیەوە (تا خەڵک باوەڕی پێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ نەمجا خوا لایدەبات (پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ ئەوەی شەیتان داویێتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە وددڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾ پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە (دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾ (هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی) دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتیی بەکی زۆر دوورن (لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستیەکە لە لایەن بەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام بێبۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گومانداون دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لەناکاوا ڕۆژی دوایی یەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆک و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ دەسەلات و پاشایەتی لەو رۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی بڕ نازو نیعمەت دان ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟﴾ وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوٓا۟ أَوْ مَاتُوا۟﴾ پاشان کوژران(شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرْزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ بێگومان خوا ڕزق وڕوزیەکی چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ چاکترینی ڕوزی دەرانە ﴿٥٨﴾ ﴿لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُۥ﴾ سوێندبەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەک کەپێی ڕازی دەبن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت) ﴿وَمَنْ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێک تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی کەر) ﴿بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ﴾ بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِىَ عَلَيْهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر ﴿لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستەی خوا) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەلاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك شەو درێژ تر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینابە ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری لێ دەکەن (وەدەیپەرستن) ﴿هُوَ ٱلْبَٰطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبەڕاستی خوا ﴿هُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ﴾ کەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصْبِحُ ٱلْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾ (بەهۆی ئەو بارانەوە) زەوی سەوز دەبێت (بەڕووەك) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا وورد بینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە لەوەی لە ئاسمانەکانە ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و لەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەندە وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام هێناوە بۆتان) وەدەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا) ﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ تا نەکەوێت بەسەر زەویدا ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروسکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سڕەڵن ﴿٦٦﴾ ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە ﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن نابینەکانی تر) لەکاری ئایینداکێشە و ناژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵك بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئایینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ وموجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش بڵێ خوا خۆی چاك دەزانێ بەو کردەوانەی کەئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەوشتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خواەدزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانارییەی باسکرا) بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێك دەپەرستن ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان خۆشیان هیچ زانیارییان دەربارەی ئەو (بەڕستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەمکاران نیە ﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی پێ باوەڕ نەهێنن ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و تووڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنێتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕووگرژی و تووڕەییەی) ئێوە جێی پە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگەو ئاکامێکی خراپە (کە پێ ی دەگەن) ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥٓ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن يَخْلُقُوا۟ ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بکەن ﴿وَلَوِ ٱجْتَمَعُوا۟ لَهُۥ﴾ هەرچەند هەموو شیان بۆی کۆببنەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بفڕێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾ ناتوانن لێی بسێنەوە ﴿ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ﴾ داواکار و داواڵێ کراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ﴿۷۳﴾ ﴿مَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوا بناسن نەیان ناسیوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بە توانای بەدەسەڵاتە ﴿۷۴﴾ ﴿ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا لە فریشتەکاندا نێردراو هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەروەها لە خەڵکیش دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿۷۵﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە (رووی داوە) و بەوەی لە دواپانەوەبە (دواتر ڕووەدات) ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ و هەموو کارەکان هەر بۆ لای خوا دەگەڕێنەوە ﴿۷۶﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟ وَٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ کڕنوش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَٱفْعَلُوا۟ ٱلْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە کاری چاك بکەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿۷۷﴾ ﴿وَجَٰهِدُوا۟ فِى ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦ﴾ جیهاد و تێکۆشان بکەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە وشیاوەیتی ﴿هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ﴾ ئەو (خوا) ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئایینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لە ئایندا هیچ کارێکی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەمە ئایینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە ﴿هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِى هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناونواوە وەلەم قورئانەشدا ﴿لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر بێبێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە ئێوەش بێنە شاهید لەسەر خەڵکی ﴿فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ کەواتە بە چاکی نوێژەکانتان بکەن وزەکات بدەن ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا بەستن ﴿هُوَ مَوْلَىٰكُمْ﴾ چونکە هەر ئەو پشتیوانتانە ﴿فَنِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێکی چاکە ﴿۷۸﴾

سورەتی ﴿ المؤمنون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾ ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەرواڵ پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یابۆ کەنیزەکێك کەبووبن بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ نیازی جگەلەو (دووجۆرە ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئەوانەن میرات گران ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری (بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ﴾ لەخۆلاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ لەئارامگایەکی قایم (مناڵدانی دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەییو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾ ئەمجا خوێنە مەییوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جووا و ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بەگۆشت (پەیکەرە) ئێسکەکەمان داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾ پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەموونان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾ وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّٰهُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێڵایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍۭ بِهِۦ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی ئەو (ئاوە)دا. ﴿لَقَٰدِرُونَ﴾ بەتوانایین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِۦ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە (ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَٰبٍ﴾ چەند باخی خورما و ترێ ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَٰكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی بژێوی وەك مێوژ و خورما) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَآءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە)جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت ﴿تَنۢبُتُ بِٱلدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْءَاكِلِينَ﴾ کەڕۆن و پێخۆرێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِى ٱلْأَنْعَٰمِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِى بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین ئەو (شیر)ەی لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَٰفِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى ٱلْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر (پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نووحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ جا پێی ووتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا ووتیان ﴿ٱلْمَلَؤُا۟ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزەکەی (نووح) ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نووحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً﴾ تەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك بنێرێ) فریشتەی دەنارد خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِىٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ﴾ لە باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌۢ﴾ ئەم (نووحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِۦ جِنَّةٌ﴾ شێتی لەگەڵدایە ﴿فَتَرَبَّصُوا۟ بِهِۦ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەرد گارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ﴾ ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ ٱصْنَعِ ٱلْفُلْكَ﴾ کە کەشتیەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین - هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ؛ شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا (نیشانەی دەسپێکردنی توفانەکەیە) ﴿فَٱسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتی یەکەوە (سواری کە) ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك)جوتێك (نێر ومێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی)خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە (کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَٰطِبْنِى﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟﴾ لەبارەی ئەوانەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێترێن ﴿٢٧﴾

﴿وَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی بەکە بوون ﴿فَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوابەکی ئەو تۆ ﴿نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِى مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامبەزێنە (لە کەشتی بەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەبەرەدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دابەزێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند ونیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر وهۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵک) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرْنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لەنا و ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (پێی وونن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ﴾ جگە لەو (خوایە) بەرستراوێکی تر تان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەسە لاتداران وناودارانی (هوود علیە السلام) ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان تەنیاو تەنیا بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَٰهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وەلە ژیانی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەک ئێوە ﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێبایەڵی بەشەرێکی وەک خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾ ئایا ئەو (هوود علیە السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ وە بوون بەخاك و ئێسک (ی پزیوو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی پە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ ژیان (یکسی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین ودەژین (ئەوە لە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بەدەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُۥ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (هوود علیە السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَٰدِمِينَ﴾ بێگومان بەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّيْحَةُ بِٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا شربخە و دەنگێکی زۆ بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَٰهُمْ غُثَآءً﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ جا دووری (لە بەحەمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا ءَاخَرِينَ﴾ چەند گەل وئومەمەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ نەدواش دەکەون ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَىٰ﴾ لەپاشیان پێغەمبەرانی خۆمان بەك لەدوای بەك نارد ﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لە خۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد) ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وەئاسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند بەسەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێوان خۆیان باسی یەکەن) ﴿فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجادووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلێ باوەڕ ناهێنن ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾ لەپاشان موسا و هاروونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بەنیشانە کانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿١٥﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿١٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾ ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین. ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلە کەیان (بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿١٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر نەوە باوەڕیان پێ نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناو بران ﴿١٨﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەورامان بەخشی بەموسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنمونون بین ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك ﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ﴾ و هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو هۆیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٢٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی نێر راوانی خودا ﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەلاڵ) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٢١﴾ ﴿وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان هەر ئەمەیە ئایین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وەمنیش بەپروەردگارتانم کەوانە خۆتان بپارێزن (لەتوڵەم) ﴿٢٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾ (شوێنکەوتوانیان) ئایئنە کەیان (کەبەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیانـدا بەچەند پارچەیەك ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٢٣﴾ ﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕاییە یەی دایپۆشیون ﴿حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (بابزین) تاماوەیەك ﴿٢٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِن مَّالٍ وَبَنِينَ﴾ لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (هەوێی شەباباینەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر و خۆشبەکاندا ﴿بَل لَّا يَشْعُرُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئەوانە هەستـ ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ هُم مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) بەروەردگاریان هەمیشە دەترسن ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی بەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ بەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ ءَاتَوا۟﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەیبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەبێ) بیبەخشن ﴿وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَٰجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ ئا ئەوانە (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَٰبِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَٰبٌ يَنطِقُ بِٱلْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِى غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم (کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَٰلٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاوازە لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَٰمِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەریانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِٱلْعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆش گوزە رانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْـَٔرُونَ﴾ لەناکاودا ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْـَٔرُوا۟ ٱلْيَوْمَ﴾ (پێ یان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن ﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان (پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِۦ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی ﴿سَٰمِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین ووتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا۟ ٱلْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمْ جَآءَهُم﴾ یاشتێکیان بۆهاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا۟ رَسُولَهُمْ﴾ یاپێغەمبەرەکەیان نەناسیووە ﴿فَهُمْ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِۦ جِنَّةٌ﴾ بادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو حەق وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزێنەری حەق و ڕاستین (ڕقیان لێیەتی) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلْحَقُّ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَّفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیاباندایە دەشێوان و تێك دەچوون بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَٰهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی) یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾ ﴿أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆئەوان بانگ دەکەیت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ ٱلصِّرَٰطِ لَنَٰكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوْ رَحِمْنَٰهُمْ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وەئەو ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا۟ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (نەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن وبەسەر گەردانی دەمێننەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی سزا و ئازار کرد (ئاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا نەخۆیان بەکەم زانی (ملکەچ بوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتێ دەرگایەکمان بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ لەوێدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاوو دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بڵاوی کردونەتەوە بەزەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ ٱخْتِلَٰفُ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وەجیاوازی شەوو ڕۆژیش هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا۟ مِثْلَ مَا قَالَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ (نەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَءِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردیین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیوو) ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا هَٰذَآ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پوچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾ ﴿قُل لِّمَنِ ٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەناویدایە هی کێ یە؟ ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بییر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئاینی خوا بەناحەق دەزانن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان دڕۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تری لە گەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لە گەڵدا بوایە) ئەوکاتە هەر پەرستراوێك چی دروست کردووە (بۆ خۆی) دەبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە هەندێکیان زاڵ دەیبوون بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك وبێگەردە لەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشکراکانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە بەرزو بڵندە لەوەی کەئەوان (بت پەرستان) دەیکەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرنیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی کەبەوان بەڵێن دراوە ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمکاراندەوە ﴿٩٣﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتوانایین ئەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان داوە نیشانت بدەین ﴿٩٤﴾ ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاکترین شێوە بەرگری بکە لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆزت و ئایینەکەت) ﴿٩٥﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەنەرەو (پاڵنەرو) وەوسوەسەی شەیتانەکان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەکان) نامادەبن لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (یێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێنەوە) هەتا کاتێ سەردێت بۆ هەر کامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾ ﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵکو کردەوەی چاك بکەم (لە بڕی ئەوەی نەمکردوە) لەو تەمەنەی لە دەستم چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (کەدەیڵێت) تەنها قسەیەکە ئەو دەیڵێ (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەیێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا کاتێ فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتەك تامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەکتری ناکەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەرکەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی سووك بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسوتێنێ ﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەکانیان دەرکەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (بێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لەدونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێندرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿۱۰۵﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕابووین ﴿۱۰۶﴾ ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی بەروەردگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕایینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ﴿۱۰۷﴾ ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بە ڕیسوایی بمێننەوە لەدۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخساً: بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەڕی دەکەیت و پێتی دەڵێیت چغە) ﴿۱۰۸﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومان لەدونیادا کۆمەڵێک لەبەندەکانی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان خۆشبە و ڕەحممان بێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿۱۰۹﴾ ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (لەو گاڵتە کردنەتان بە) تەواوتان یادی منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ﴿۱۱۰﴾ ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانن سەرکەوتوو ﴿۱۱۱﴾ ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند ساڵ لەسەر زەوی دامانەوە؟ ﴿۱۱۲﴾ ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێک یا کەمتر لەڕۆژێک ماینەوە ﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ لەو (فریشت)انە بپرسە کەژمێریارن ﴿۱۱۳﴾ ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) ئەرمووی نەماوتەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿۱۱۴﴾ ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وابووە کەبێگومان ئێمەمان بەبێ هودە دروست کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿۱۱۵﴾ ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾ جا بەڕزو بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ بەرستراوێک نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کەبەروەردگاری عەرشی بەڕێزو بەرزە ﴿۱۱۶﴾ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس بپەرستێ ﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ بەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کەهیچ بەڵگەیەکی نەبێ لەسەری ئەو (بەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی ئەنها لای بەروەردگارێتی ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ﴿۱۱۷﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی بەروەردگارم لێم خۆش بەو ڕەحمم بێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی میهرەبانانی ﴿۱۱۸﴾

سورەتی ﴿النُّور﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە نارد‌ومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کرد‌ووە (گوێرایەڵی بریارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لە (سورەتە) دا هێنامانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە ﴿١﴾ ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زینا‌کەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەیی هانتەوەنان پێیانا‌دا (ژن و پیاوی زینا‌کەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێ بەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ لەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو دوانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێک لەباوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زینا‌کەر مارە ناکات ئەنها ئافرەتی زینا‌کەر و ئافرەتی موشریک نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زینا‌کەر مارەی ناکات پیاوی زینا‌کەر یا پیاوی موشریک نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شوو‌کردن بەزینا‌کەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بوهتانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێنپاک ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەبەاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوهتانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون ﴿٤﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاک دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێیانخۆش بووی بەبەزەیی بە ﴿٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوهتان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەک لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بەبێوە زینای کردووە) ﴿٦﴾ ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وەلەپێنجەم جارد‌ا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر دروزن بێ ﴿٧﴾ ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەئاوان بار کراوە لەلایەن میرد‌ەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لاد‌ەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان میرد‌ەکەی لەدروزنانە (درۆ دەکات) ﴿٨﴾ ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جارد‌ا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر میرد‌ەکەی لەڕاست گۆیان بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهەرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران دروزن بن خوا دەری دەخست و سزای دەد‌ا لەدونیاد‌ا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە ﴿١٠﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومان کەسانێ کە ئەو بوهتانەیان (بۆ عائیشەی خێزانی پێغەمبەر ﷺ) هەڵبەست ﴿عُصْبَةٌ مِّنكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (وموناڤیقینشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم﴾ وا مەزانن ئەو (بوهتانە)شەڕو خرابە بۆتان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (وانی یە)بەڵکو خێرو چاکەیە بۆتان ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم﴾ بۆهەر یەك لەوانە هەیە ﴿مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لەتاوان بەو ئەندازەی هەوڵی داوە (لەو بوهتانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسەیان کەبەشی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەستۆ (کەعەبدوڵڵای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سزای هەرە گەورە ﴿۱۱﴾ ﴿لَّوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبوا کاتێ ئەو بوهتانەتان بیست ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا﴾ پیاوان وئافرەتانی ئیماندار گومانی چاکیان بەخۆیان ببردایە ﴿وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾ وەبیان ووتایە ئەمە بوهتانێکی ئاشکراو ڕوونە ﴿۱۲﴾ ﴿لَّوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دەبۆچی ئەو بوهتان کەدانە چوار شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا نە گەر شایەنەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ کەوانە هەر ئەوانەن لای خوا درۆزن ﴿۱۳﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە وڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دواییدا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾ دوو چارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿۱۴﴾ ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتێ ئەم بوهتانەتان بەدەماو دەم لە یەکتروە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم﴾ وە بەزمانتان شتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیارێتان دەربارەی نەبوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾ واتان دەزانی شتێکی سووک و ئاسانە ﴿وَهُوَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا لای خوا زۆر گەورەیە ﴿۱۵﴾ ﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم﴾ بۆچی کاتێ ئەمەتان بیست نەتان ووت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئێمە شیاو نی یە ﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسەی(وبوهتانی)ای وا بکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێنگەردی بۆ تۆخوایە، ئەمە بوهتانێکی زۆر گەورەیە ﴿۱۶﴾ ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿أَن تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾ کە هەرگیز نە گەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕواداون ﴿۱۷﴾ ﴿وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿۱۸﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پێیان خۆشە ﴿أَن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ زینا (کرداری ناشیرین) بڵاوبێتەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەناو خەڵکی ئیماندارەدا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خوا دەزانێ وئێوە نازانن ﴿۱۹﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (دووچاری سزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەکە کرا بۆ عائیشە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وەبێگومان خوا بەسۆزی میهرەبانە ﴿۲۰﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی شەیتان دا مەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعۡ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۚ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین (زینا) و خراپە ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ أَبَدٗا﴾ هەرگیز کەسێ لەئێوە پوخت و پاك نەدەبۆ وە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَآءُۗ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەری زانایە. ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا يَأۡتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُوْلُواْ ٱلۡفَضۡلِ مِنكُمۡ وَٱلسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە وسەروەت و سامانن ﴿أَن يُؤۡتُوٓاْ﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُوْلِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ بەخزمان وهەژاران وکۆچەران لەپێناوی خوادا ﴿وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ﴾ دەبا لێ بووردەین و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ﴾ ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش ببێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو و میهرەبانە. ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡغَٰفِلَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُواْ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وەبۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات لەسەریان ﴿أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەوکردەوانەی کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلۡحَقَّ﴾ خواپاداشتی تەواوی کاروکردەوەیان بەڕاستی ودادگەرانەوە دەداتەوە ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی ئاشکراو دیارە (بۆخۆی وسیفات وکرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلۡخَبِيثَٰتُ لِلۡخَبِيثِينَ﴾ (واڕاستە) ئافرەتانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك ﴿وَٱلۡخَبِيثُونَ لِلۡخَبِيثَٰتِۖ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾ وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِۚ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَۖ﴾ ئەو پاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ بُيُوتِكُمۡ﴾ مەچنە هیچ ماڵێك جگەلەماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ تَسۡتَأۡنِسُواْ﴾ هەتا پرس دەکەن (بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهۡلِهَاۚ﴾ وە (دوای ئەوەی موڵەت دران) سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا۟ فِيهَآ أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوەمەچنە ژورەوە بۆ ئەومالە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان ووترا ﴿ٱرْجِعُوا۟ فَٱرْجِعُوا۟﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو مالانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَٰعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نی یە و کەل و پەلی خۆتانی تیا بێت (وەک ئوتێل) ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا۟ مِنْ أَبْصَٰرِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەپر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا۟ فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیماندارەیش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَٰرِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەرپر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشە کانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ ءَابَآئِهِنَّ﴾ بۆ میزدەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ ءَابَآءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکسی میزدەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَآئِهِنَّ أَوْ أَبْنَآءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کوڕەکانیان یا کوڕی میزدەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَٰنِهِنَّ أَوْ بَنِىٓ إِخْوَٰنِهِنَّ﴾ یا برا کانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِىٓ أَخَوَٰتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَآئِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکە کانیان ﴿أَوِ ٱلتَّٰبِعِينَ غَيْرِ أُو۟لِى ٱلْإِرْبَةِ مِنَ ٱلرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتەو پیاوانەی کەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەت کار و پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و میردایەتیان نییە) ﴿أَوِ ٱلطِّفْلِ ٱلَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا۟ عَلَىٰ عَوْرَٰتِ ٱلنِّسَآءِ﴾ یا ئەو منداڵە کورانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (بالغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خرخاڵ و پاوانەکانیان بێت و) بزانرێت بەو جوانییەی بێیان کەشاردوویانەتەوە ﴿وَتُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەموو تان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەرکەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە ببرن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ میردیش بدەن بەشوو (میرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها تەوانەی ئیمان دار و چاکن لە کۆیلەکان (ژنان بۆ پیاوان) و کەنیزەکەکان (پیاش بدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ تەگەر تەوان هەژارو کەم دەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوالەبەخشندەی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەکات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهەرە) فراوان و زانا و دانایە ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ تەوانەی کەتوانای (تەرکی) ژن هێنانیان نیە پاکژ خۆیان راگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و ڕۆزی) خۆی بێ نیازیان دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە تەوانەی داوای نوسراو دەکەن (بۆ کرینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەبەندەو کەنیزەکەکانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئەوە نوسراویان لێ گەلدا بنوسن (بۆ کرینەوەو ئازاد بوونی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ تەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەکرد (کەبڕیتی یە لەتوانای دانی ئەو پارەی تەبێ بیدات بەخاوەنەکەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو مالّەی کەخوا بەتۆوەی داوە پێیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە کەنیزەکەکانتان زۆر لێ مەکەن (ئاچاریان مەکەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسەر زینا کردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ تەگەر بەباڵویست داوێن پاک بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا مالّ وسامانی ژیانی دونیاتان دەست کەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەرکەس ئاچاریان بکات (ژۆریان لێ بکات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ کەمجا بەڕاستی خوا دوای ئەو ژۆر لێ کردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە (بەو کەنیزەکانە کە بەژۆر زینایان پێ کراوە) ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نارەدوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند نمونەو بەسەرهاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەها بەندو ئامۆژگاری بۆ پارێزکاران ولەخوا ترسان ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خوا نوروڕوناکی یەو ڕوناکەکەرەوەی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی ڕوناکیکردنەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەک تاقێنک ولیە چرایەکی تێدا بێت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شوشەیەکدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شوشەیەش وەک ئەستێرەیەکی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) دانەگیرسێ بەڕۆنی) درەختێکی زەیتونی بەهرەو بەرەکەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ کە نەڕۆژهەلاتی بێ نەڕۆژ ئاوایی بێ (سێبەر ناپگرێ لە کاتی هەڵهاتنی خۆر نەکاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (ڕۆنەکەی ئەوەندە پاک بێت) نزیکە ڕۆنەکەی داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ با ئاگریشی بەر نەکەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ ڕووناکی لەسەر ڕووناکی (ڕووناکی زەیت و ڕووناکی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت ڕێنمونیی دەکات بۆلای ڕووناکی (ئایینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندێن نمونەو دەمێنێتەوە بۆ خەلکی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێک ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەمزگەوانێکدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ کە بەگەورەو پاک ڕاگیردێ (بەڕۆو بڵند دروست کرێت) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیکرو یادی خوای تێدا بکرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەکەن بەبەیانیان و ئێوارانەدا ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَٰرَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ وَإِقَامِ ٱلصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءِ ٱلزَّكَوٰةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ ٱلْقُلُوبُ وَٱلْأَبْصَٰرُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترینی ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِۦ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەدانێ ﴿وَٱللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار، بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە تەوانەی كەبێ بڕوان ﴿أَعْمَٰلُهُمْ كَسَرَابٍۭ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك وایە (سەراب نیشكێكە كاتی زۆر گەرما لەبیاباندا وەك ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ ٱلظَّمْـَٔانُ مَآءً﴾ (كەسێكی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَهُۥ﴾ (بەپەلە دەڕوات بۆی) كاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا﴾ هیچ بەدی ناكات ﴿وَوَجَدَ ٱللَّهَ عِندَهُۥ﴾ (لەقیامەت كافر) دەبینێ خوا ئامادەیە لەلایدا ﴿فَوَفَّىٰهُ حِسَابَهُۥ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (كردەوەكانی) دەداتێ ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوا بە پەلەو چەسپانە لەلێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَٰتٍ فِى بَحْرٍ لُّجِّىٍّ﴾ یا (كردەوەی بێ بڕوایان) وەك چەند تاریكییەك وایە لەناو دەریایەكی قوڵدا ﴿يَغْشَىٰهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِۦ مَوْجٌ﴾ كەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشابێت ﴿مِّن فَوْقِهِۦ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێكی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریكیەكان نیشتبنە سەر یەكتری ﴿إِذَآ أَخْرَجَ يَدَهُۥ لَمْ يَكَدْ يَرَىٰهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیكە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریكی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ ٱللَّهُ لَهُۥ نُورًا﴾ جا هەر كەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیبێ ﴿فَمَا لَهُۥ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لەئاسمانەكان و زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەكەن ﴿وَٱلطَّيْرُ صَٰٓفَّٰتٍ﴾ هەروەها باڵندەكان كاتێ باڵیان كردۆتەوە (بەئاسماندان تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُۥ وَتَسْبِيحَهُۥ﴾ هەر یەك لەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیكەن زانا وئاگادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يُزْجِى سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُۥ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور)انە پەیوەست دەكات بەیەكەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُۥ رُكَامًا﴾ دوانر دەیان خاتە سەر یەكتری ﴿فَتَرَى ٱلْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَٰلِهِۦ﴾ لەنێو هەورەكەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِنۢ بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەكان كەوەك كێون تەرزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەرزەیە) هەر كەسێ خوا بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُۥ عَن مَّن يَشَآءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر كەسێ كەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِۦ يَذْهَبُ بِٱلْأَبْصَٰرِ﴾ نزیكە ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ خوا شەوو ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەڕۆژ بوونەوەو شەو داهاتن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِّأُولِي ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ بەندێک هەیە بۆ خاوەن زیرەیی یەکان ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّن مَّآءٍ﴾ وەخوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروست کردووە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِۦ﴾ ئەمجا هەندێ لەوانە لەسەر سکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریان لەسەر دووقاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰٓ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشیانە لەسەر چوار پێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَآ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾ چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر کەسی بوێ ڕێنمونیی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانە دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخوا و بەپێغەمبەرو گوێرایەڵیمان کردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشان کۆمەڵێک لەوان پشتی تێ دەکەن ﴿مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوەی (ووتیان بڕوامان هێناوە) ﴿وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانە (لەڕاستیدا) ئیماندار نین ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓا﴾ وە کاتێ بانگ بکرێن ﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەکسەر کۆمەڵێک لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوٓا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە) بەو پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرْتَابُوٓا﴾ یا لەگومانداڵ بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ﴾ یان دەترسن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن ﴿بَلْ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (نەخێر هیچ لەوانە نی یە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ قسەی ئیمانداران تەنها ئەمەیە ﴿إِذَا دُعُوٓا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێ بانگ بکرێن بۆ لای (بەرنامەی) خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێرایەڵین ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جا هەر کەس گوێرایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخوا بترسێ و خۆی لە(سەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانە سەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بەهەو پەڕی سوێندە خواردنیان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کەئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت (بەدەرچوون بۆ غەزا) بێگومان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُوا﴾ بڵێ: سوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾ ملکەچی و گوێرایەڵی ئێوە زانراوە (قسەتان پێچەوانەی کردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ ئەرمانبەرداری خوا ئەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەلکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێرایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە لەگەیاندنی ڕوون و ئاشکرا(ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبێگومان دەیانکاتە جێ نیشینی (خەڵکی تر) لەڕووی دا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەروەک ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئایینە کەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ کەو (ئایینە)ی کەخوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا﴾ وە ترس وبیمان بۆ دەگۆڕێ بۆ ئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەوکاتەدا ئێتر) هەر من دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشێکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بێ بڕوا بێ دوا ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن دەرچوو لەڕێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وەنوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێرایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕبن وانەزانن ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەتۆڵەی خوا ڕزگاریان دەبێ لەزەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی بەدوخراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾ دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ کەوکەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان) ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کەهێشتا بالّغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لەسێ کاتدا (بۆ جوونە ژوری نوستنی ژن و میّرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لەپێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لەکاتی نیوەڕواندا ﴿وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نەبۆ نیوەو نەبۆ ئەوان هیچ گوناهێک نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بەدەوروبەرتاندا دێن (بۆخزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئاوەها بۆ جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ﴾ وەکاتێ کەمندالە کانتان بالغ بوون ﴿فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ لەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئایەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٨﴾ ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەکار کەوتوو ﴿اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوکردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە(هەندێک لە) بۆشاکەکانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ بەلآم زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لابنەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نیە ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نیە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نیە (ئەم جۆرە کەسانە گوناە نیە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناە نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە)ماڵی باوکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشکەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی باوک) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەکانتان (خوشکانی دایک) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکانیان بەئێوەیە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا کاتێ چوونە (هەر ماڵێک لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ لەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کەوەک خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێک لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُّبَارَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێکی جوان وچاک و پاک ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئایەو شێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەلکو ژیربێتان بخەنە کار و بیربکەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی تیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کەبڕوایان بەخوا پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰٓ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾ لەکاریکی گرنگدا کەکۆبان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا۟ حَتَّىٰ يَسْتَـْٔذِنُوهُ﴾ ناڕۆن بەهیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە بەخوا پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا ٱسْتَـْٔذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمُ ٱللَّهَ﴾ وە داوای لێبوردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا۟ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ وەك بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ لەناو خۆتاندا دامەنێن (نابێ) ﴿كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان لەیەکتری (دەبێت بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی تردەوە دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ﴾ جا بابترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ﴾ کەپێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەلاو تاقیکردنەوەیەکیان تووش بێت ﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش بێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێندارنەوە بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو(کارانەیشی کە دەیکەن) ﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟﴾ ئەوسا ئاگاداریان دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿ الْفُرْقَانِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ﴾ کەقورئان (قورئان)ی بۆ سەر بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و مولکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە ﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیارنەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی نییە لە ئەرمانڕەوایی و مولکدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ینجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا﴾ کەهیچ شتێک دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾ دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ نەزیان نەسوودور قازاج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نیە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ إِفْكٌ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان ئەم قورئانە هیچ نیە جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُۥ عَلَيْهِ قَوْمٌ ءَاخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدْ جَآءُو ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی گەورەیان کردوە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات و داستانی پێشووەکانە ﴿ٱكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِىَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٥﴾ ﴿قُلْ أَنزَلَهُ ٱلَّذِى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ نادوبەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ ٱلسِّرَّ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کە هەموو نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَالِ هَٰذَا ٱلرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ ٱلطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِى فِى ٱلْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕیدا دەڕوات ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی فریشتەیەک نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾ ﴿أَوْ يُلْقَىٰٓ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یـا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فـرێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُۥ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾ یـا باخێکـی ببوایـە لێـی بخواردایـە ﴿وَقَالَ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیـان ووت (بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەتوونـو ﴿٨﴾ ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا۟ لَكَ ٱلْأَمْثَالَ﴾ سەیرکە چۆن نموونـەی (پـووچ) بۆ تـۆ دێنەوە ﴿فَضَلُّوا۟﴾ بـەو هۆیەوە گومـڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتـر ناتوانـن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِىٓ إِن شَآءَ﴾ گەورە و پیـرۆزە ئەو زاتـەی ئەگەر بیـەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾ چاکتـر لـەوە(ی بێ بڕوایـان لەدڵێن) بـۆت سـاز دەدات ﴿جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ باخاتێـک کـە ڕوبـارەکان بەژێربانـدا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا﴾ وە چەنـد کۆشکـت بـۆ ئەراهـەم دێنـێ ﴿١٠﴾ ﴿بَلْ كَذَّبُوا۟ بِٱلسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکـەن وانیـە) بەڵکو ئەوانـە باوەڕیـان بـەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِٱلسَّاعَةِ﴾ وە ئێمـە ئامادەمـان کردووە بۆ کەسـێ باوەڕی بـەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ نرکە ونالەی گرِ وبلێسەی دەبیسن (کە ئیشانەی ڕق و قینی زۆرینەتی لێبان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾ وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەوە بەسراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێک مەکەن ﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواتر سان ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت وسەرئەنجام و ئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وەلەو ڕۆژەدا خوا ئەو (بت بەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوونیان جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ ءَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بەپەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکردو گومڕا بوون ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (بەرستراوەکان) دەڵێن پاک و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەبێجگە لەتۆ پەرستراوێک بۆ خۆمان دا بنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام نازو نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەس بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وەهەر کەس لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بەبازاڕدا ڕۆشتوون ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێک لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو شتێک) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەنین (لەڕۆژی دوایی دا) دەڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود بەروەردگارمان ئابینین ﴿لَقَدِ ٱسْتَكْبَرُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەرونی خۆیاندا خۆیان بە گەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد. ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ ئەورۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ مژدەیەک بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (بەنامان بدەن) بەبەناداتی بارێزراو ﴿وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکرد بوو ﴿فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاوڵێ کرد ﴿أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾ لەچاکترین جێگاداون ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿وَيَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلْغَمَٰمِ﴾ وە ڕۆژێ ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەوریکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێتە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ. ﴿ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ ٱلْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار قەپ دەکات بەهەر دوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿يَٰوَيْلَتَىٰ﴾ ئای نیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلانەکەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم. ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وەڵا کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى﴾ دوا ئەوەی قورئانم بێ گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِلْإِنسَٰنِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت بەردەرە بۆ نادەیمزاد ﴿وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ﴾ وە پێغەمبەر(ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِى﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿ٱتَّخَذُوا۟ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی بێ نادەن ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێک ﴿عَدُوًّا مِّنَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێک لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾ بەسە پەروەردگارت ڕێنمووئی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ ٱلْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَٰحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەک جار بۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئایەوجۆرە (داماننەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَٰهُ تَرْتِيلًا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمم بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشنیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەبەسەر ڕوخساریاندا دەبڕێن (ڕادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەورات‌مان دا بەموسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هاروونی برایشیمان کردە یارمەتیدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا ووتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نووحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاوا) نوقمیان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردنمانن بەپەندو عیبرەت بۆ خەڵک ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عادو سەمودە و خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام پەیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قورەیش) تێپەڕبوون بەئەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردبارانکراوە)یان نەبینیوە ﴿بَل كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانی یە بیانبوویانە) بەڵکو ئەوان بەئەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا نارد وویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیک بوو لە بەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبوویناید ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبێتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزوی نەکەویت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵین ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵکو ئەوان گومڕاترینن ﴿٤٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژکردۆتەوە (لەبانگی بەیانیانەو تا خۆر هەڵاتن) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی (سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشێوەیی و کەمە کەمە نایهێنین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا) زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردون بەئاپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕەسمی پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکۆکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی مردووی پێ دەبژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوڕیندە بەخوا بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (ئیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگەلە سپلەیی (پێ باوەڕی) هیچیان ناوێت ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بەبڵگەکانی) تەم قورئانە بەربەرەکانی پەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەیەك بەکدا ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕوبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆف) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ نەمجا ئەو (ئاوە)ی کردۆتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی نێرینە دەگەن بەمرۆف وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆف وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوانە جگە لەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەسوودیان نەزیان بەوان ناگەبەنن ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان بشتیوانی یەکترین (بۆ ئاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ کەمژدە دەرو ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی رێگەی پەروردگاری بگرێ (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو ﴿ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِهِۦۚ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ لەپاشانیش بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێبەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ فَسَـَٔلۡ بِهِۦ خَبِيرٗا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زاناو ئاگایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿ٱسۡجُدُواْ لِلرَّحۡمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆخوای میهرەبان ﴿قَالُواْ وَمَا ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسۡجُدُ لِمَا تَأۡمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی) کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمۡ نُفُورٗا﴾ وە(بەم داوای سوژدە بردنە) دورکەوتنەوەیان (لەڕێگای ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا﴾ کە لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجٗا﴾ ودایناوە لەئاسماندا خۆرێکی پڕشنگدار ﴿وَقَمَرٗا مُّنِيرٗا﴾ و مانگێکی ڕووناك کەرەوە(بۆ زەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿جَعَلَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ خِلۡفَةٗ﴾ کەشەوو ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنۡ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروسکراوەکانی خوا) ﴿أَوۡ أَرَادَ شُكُورٗا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا﴾ بە ویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەووتەی ناشیرن) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمۡ﴾ وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدٗا وَقِيَٰمٗا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَۖ﴾ سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَآءَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێن مانەوەیەکی زۆر خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان) ﴿لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ﴾ نەزیادە ڕۆی و نەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا﴾ (بەڵکو) مام ناوەندیە لەونێوانەدا ﴿٦٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ﴾ وەکەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ(حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ بەهەق و پەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿۶۸﴾ ﴿يُضَٰعَفْ لَهُ ٱلْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارەدە کرێتەوە ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِۦ مُهَانًا﴾ وەبێ بڕانەوە وەبەبێ ڕێز وڕیسوایی لەدۆزەخ دادەنرێتەوە ﴿۶۹﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ بێجگەلەکەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ﴾ خوا خراپەو ناوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿۷۰﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿۷۱﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّوا۟ بِٱللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سوودەوا (تەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّوا۟ كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (پێ گوێدانە نەفامان) ﴿۷۲﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا۟﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ يَخِرُّوا۟ عَلَيْهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿۷۳﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان بەخشە بیمان ﴿مِنْ أَزْوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا﴾ لەهاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَٱجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿۷۴﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کەئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجْزَوْنَ ٱلْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا۟﴾ پاداشت دەدرێتەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لەبەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَٰمًا﴾ وەلەو شوێنەدا سڵاوێکیان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بە گەرمی) ﴿۷۵﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەن جێگا وشوێنێ وماندەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿۷۶﴾ ﴿قُلْ مَا يَعْبَؤُا۟ بِكُمْ رَبِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە بەپەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نی یە لای ﴿لَوْلَا دُعَآؤُكُمْ﴾ لەگەڵ دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی (زۆربەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا ناببێتەوە ﴿۷۷﴾

سورەتی ﴿الشُّعَرَاء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای‌کەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لەنایەتە کانیی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ خەریکە خۆت لەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککەیە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِن نَّشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِم﴾ گەر بمانەوێت ﴿مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ دێنینە خوارەوە بۆیان ﴿فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردن نیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِّن ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ بەیامێکی تازە دابەزینراو (کەقورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت تێکەڕوو ڕوو وەڕگێڕن لێی ﴿٥﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردبوومان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەزووییی بۆیان دێت ﴿أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاتڕتنیان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵک ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕووەوە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادارنین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ تەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ﴾ (یاس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خواکەی‌کەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕۆم پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِي﴾ وەسینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي﴾ وەئەترسم بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ﴾ کەوانە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هاروون (و بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنبٌ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆمەتی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کەبمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) نەمروی نەخێر (ئەوەی باسست کرد هیچی ڕووندادات) ﴿فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا﴾ کەوانە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەلتانداین گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا﴾ کەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (تیراوین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەڕەلا کەیت لە گەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێنمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمندالی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە ئۆ چەند ساڵێک لەئەمەنت لەناو ئێمەدا نەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوەت (خراپە) شت کرد کەکردت (کەکوشتنی قبتی یەک بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە، تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکرن ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (موسا) ووتی ئەوکارەم کرد (ئەو بیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتێ کەمن لەڕیزی نەزاناندا بووم ﴿۲۰﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ کەمجا رام کردو هەڵهاتم لەتۆیشە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ ترسام لێتان (نزۆلەم لێ بسەندن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەرایەتی) پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ منی خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ﴿۲۱﴾ ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیست بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ ئەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (لەترسا دایکی مووسا مووسای بەخێو نەکرد) ﴿۲۲﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (کەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری جیهانیان کێن یە ﴿۲۳﴾ ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (موسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ﴿۲۴﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنەکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ) ﴿۲۵﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (موسا) ووتی پەروەردگاری ئێوەو پەروەردگاری باوک وباپیرە پێشووەکانتانە ﴿۲۶﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە کەنێردراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ﴿۲۷﴾ ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (موسا) ووتی پەروەردگاری ڕۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوایەو ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە وڕابرسن ﴿۲۸﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر بەڕاستراوێ نرجگە لەمن دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوەو زیندانیت دەکەم ﴿۲۹﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (موسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی) ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەبڕاستیە پێغەمبەرم) ﴿۳۰﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە بێنە (بینوێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿۳۱﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ کەمجا موسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیارو ئاشکرا ﴿۳۲﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی وپرشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿۳۳﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو بیاوە گەورانەی لەدەوڕەی بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ﴿۳۴﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾ دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەوڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جافەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ﴿۳۵﴾ ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ موسابراکەی وازی لێ بێنە (دوایانخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە وبیانێرە بۆهەموو شارەکان ﴿۳۶﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ تاهەموو جادووگەرێکی زۆر زانت بۆ بهێنن ﴿۳۷﴾ ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ کەمجا ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژی دیاری کراودا ﴿۳۸﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ﴿۳۹﴾

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون ﴿٤٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ﴿٤١﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەرمانن (لەجادوو) ﴿٤٣﴾ ﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبڵ و دار دەستەکانیان فڕیدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان سوێندە بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەتووین ﴿٤٤﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا موسا دارەستەکەی فڕیدا (و بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوبیان کردبوو هەڵی لوشی ﴿٤٥﴾ ﴿وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادوو گەرەکان خران (کەوتن) بەرووداوەکە بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئەوا باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٧﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کەپەروەردگاری موسا و هارووندە ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ آمَنتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێ هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (موسا) جادوو گەرەکەتانە کەفێری جادووی کردون ﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەموتان هەڵ دەواسم (بەدار) ﴿٤٩﴾ ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نیە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ تەنەوێ بیکەی) ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی ئێمە بەئەمایین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببوڕێ ﴿أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەلەکەماندا) ﴿٥١﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وەحیمان نارد بۆ موسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کەبەشەو بەنەدە (باوەڕدارەکانم) کانم بەبە (و میصر بەجێ بێڵن) ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دوانان دەکەون ﴿٥٢﴾ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆکەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆکۆکردنەوەی لەشکرو هێز) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (موسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ نرخین ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە وڕێ ئێمە هەڵدەسێنن (بەووتارو کرداریان) ﴿٥٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بینادار و ئاگادارین (بەپیلانە کانیان) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ﴿٥٧﴾ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان کردن) لەو هەموو گەنج و غەزنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (لەئامان بردن) ﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەوەکانی یەعقوب (جوولەکە) مان لەجێگایان دانا ﴿٥٩﴾ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا (فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن ﴿٦٠﴾

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلْجَمْعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵە کە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصْحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ هاوەڵەکانی موسا ووتیان ﴿إِنَّا لَمُدْرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین، (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّآ﴾ (موسا) ووتی نەخێر پێتان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ﴾ بێگومان من بەروردگارم لە گەڵە دڵنیابن ڕێگای (ڕزگار بوونم) نیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سروشمان کرد بۆ موسا ﴿أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْبَحْرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەدەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَٱلطَّوْدِ ٱلْعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەک شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ ٱلْـَٔاخَرِينَ﴾ وە ئەوانیش تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیک کردەوە لەوێ (لەدەریاکە) ﴿٦٤﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجْمَعِينَ﴾ جا موسا و هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿٦٥﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا ٱلْـَٔاخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لەدەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەبامسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ وبە بەزەیی بە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ﴾ کاتێ ووتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعْبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا۟ نَعْبُدُ أَصْنَامًا﴾ ووتیان بتانێنک دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذْ تَدْعُونَ﴾ کاتێک هاوار ونزیایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یازیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا كَذَٰلِكَ﴾ ووتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ﴾ ئاوەو شێوەی (ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ ووتی ئایا ئێوە دەزانن چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ﴾ ئێوە و باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ﴾ جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ جگە لەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾ ﴿ٱلَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهْدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنمونیم دەکات ﴿٧٨﴾ ﴿وَٱلَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱلَّذِى يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِ﴾ وە زاتێکە کەمن دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِىٓ أَطْمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم) زاتێکە بەئەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغْفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى يَوْمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببوڕێ لەهەڵە کانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِى حُكْمًا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلْحِقْنِى بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باس کردنم بەچاکە لەناوگەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾ ﴿وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە بم گێڕی لەوەرگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ﴾ وە لەباوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەگومڕابانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ﴾ وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە(خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ﴾ ڕۆژێ کەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ﴾ بێجگە لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِلۡغَاوِينَ﴾ دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وە پێیان دەوترێت ﴿أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کەئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلۡ يَنصُرُونَكُمۡ أَوۡ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبۡكِبُواْ فِيهَا هُمۡ وَٱلۡغَاوُۥنَ﴾ ئەمجا هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبۡلِيسَ أَجۡمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُواْ وَهُمۡ فِيهَا يَخۡتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ئاژاوەیانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لەگومڕایی یەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان دەبردەریزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕانەکردتاوانباران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ﴾ وەهیچ تکاکارێ بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٖ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی دڵسۆزمان نیە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو بەڵگە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ نُوحٌ﴾ کاتێ کەنووحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆئێوە ﴿١٠٧﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وەمن داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر تەو (ڕێنموونیی کردنەتان) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ رایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین ﴿وَٱتَّبَعَكَ ٱلۡأَرۡذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتون پەسترین کەسن (هەژارو داماو ونەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (نوح علیه السلام) ووتی من چۆزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەکەن ﴿۱۱۳﴾ ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست بکەن (یزانن) ﴿۱۱۴﴾ ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و من دەر کەری باوەڕداران نیم ﴿۱۱۵﴾ ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ من تەنیا ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم ﴿۱۱۶﴾ ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نوح ئەگەر کۆتایی نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی ﴿۱۱۷﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ﴾ (نوح) ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم ﴿۱۱۸﴾ ﴿فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکم دانێکی یەکجاری ﴿وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و من و ئەو باوەڕدارانەی لە گەڵمدان ڕزگار بکە ﴿۱۱۹﴾ ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ﴾ ئێمەش نوح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کردن (لەخنکان) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ لەو کەشتی یەی کەپڕ کراو بوو (لەمرۆف و هەموو جۆرە گیاندارێك) ﴿۱۲۰﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ﴾ لەپاشان لەدوا (ڕزگار کردنی ئیماندااران) ئەوانەی کەماندوە نوقمماں کردن (لە ئاوی تۆفانەکەدا) ﴿۱۲۱﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿۱۲۲﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی بەبەزەییە ﴿۱۲۳﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانسا (باوەڕیان پێ نەکردن) ﴿۱۲۴﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ﴾ کاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) ﴿۱۲۵﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿۱۲۶﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بگەن ﴿۱۲۷﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێیەك لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿۱۲۸﴾ ﴿أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو شوێنێکی بەرز(ی سەربڕێکا) بورجێك دروست دەکەن بەبێ هوودە ﴿۱۲۹﴾ ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند کۆشک و قەڵایی بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو نەمرن ﴿۱۳۰﴾ ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ﴾ وە هەر کاتێ دەست بوە شێنن ﴿بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ سەتەمکارانە دەس دەوە شێنن ﴿۱۳۱﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿۱۳۲﴾ ﴿وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن چی پێ بەخشیون ﴿۱۳۳﴾ ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و مااڵت و منداڵ و ﴿۱۳۴﴾ ﴿وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ باخ و کانیاوی زۆری پێ داون ﴿۱۳۵﴾ ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوارو پڕ لەسزا) ﴿۱۳۶﴾ ﴿قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای ئێمە یەکسانە ﴿أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت ﴿۱۳۷﴾

﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەمەی (ئەو هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە سزا نادرێین ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَٰهُمْ﴾ ئینجا باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بێگومان لەوەدا (باسکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدەسەڵاتە و بەبەزەیی یە ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەمود پێغەمبەرانیان بەدرۆزن زانی ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَٰلِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا) خۆتان ناپارێزن ﴿إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ و من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لێناوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿أَتُتْرَكُونَ فِى مَا هَٰهُنَآ ءَامِنِينَ﴾ (وادەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا بەهێمنی (دەژین) ﴿فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەیوودا ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ ٱلْجِبَالِ بُيُوتًا فَٰرِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دا خانوو دادەناشن زۆر بەلێزانانە ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿وَلَا تُطِيعُوٓا۟ أَمْرَ ٱلْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن ﴿ٱلَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاك ناکەن ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو لێکراوان ﴿مَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمە ﴿فَأْتِ بِـَٔايَةٍ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاست گۆیانی ﴿قَالَ هَٰذِهِۦ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه السلام) ووتی ئەم وشترە مێینە (موعجیزە)یە ﴿لَّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا۟ نَٰدِمِينَ﴾ کەچی ئەوان سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای (خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) نیشانەیەکی گەورە هەیە بەلام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەڵاتە و بە بەزەیی یە

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆزنا پارێزن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر (پێغەمبەر پێتکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر بازی دەکەن ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی دروست کردون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکن دەرچوو لەسنوری ئارەزوو ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان: بەڕاستی ئەی لووط لەگەڕ واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط) ووتی بێگومان من زۆر قەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) لەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنێ (خێزانی لووط) کە لەچێماوان و(تیاچوان) بوو ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو بردە ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا بارانەد ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراب بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ لْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن: ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتەبوو لەخوا بترسن و گوێرایەڵی من بکەن ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتی لەئێوە داوا ناکەم لەسەر پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە ﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ پێنک وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا ناتەواو بپێون) ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازووبەکی ڕاست و ڕێک کێشانە بکەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتە کانی خەڵکیدا (هیچ مافێکیان زێر پێ مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕێوەمچن لەزەویدا بەخرابەکاریتان ﴿

﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱلَّذِى﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَٱلْجِبِلَّةَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووە ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەک ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە واگومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ دەی چەند پارچەیەک لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّىٓ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) وتی پەروەردگارم چاک دەزانێ بەهەر کردەوەیەک کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ ٱلظُّلَّةِ﴾ بەو هۆیەوە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِىٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَفِى زُبُرِ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ ءَايَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قورەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُۥ عُلَمَٰٓؤُا۟ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَٰهُ عَلَىٰ بَعْضِ ٱلْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بنارداید ئەم خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُۥ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوە بەوبەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَٰهُ فِى قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)مان خستۆتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاوا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا۟ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ دەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان بەئەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَءَيْتَ إِن مَّتَّعْنَٰهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَآءَهُم مَّا كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەلێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان دراببوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ تەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین (لەسزادانیاندا) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بەدوورگراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە هیچ بەرستراوێکی تر نەپەرستی لە گەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ تەگینا لەسزا دراوان دەبی ﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا بێبان بڵێ: بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە بەستە کەزاڵ و بەبەزەیی یە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾ ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژگەراندا (کەپێش نوێژبیان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی ئەنها ئەوە بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەرکێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی) زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ باش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان) وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) شاعیر نسی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾ ﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەیان بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەك دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿النمل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای کەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە ﴿١﴾ ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنمووئیی و مژدەدانەبۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە) کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێ ی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە ﴿٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ﴾ (بیربان خەرەوە) کاتێ موسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدیدەکەم ﴿سَآتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدانەبن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەزووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ آتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بزوسکێ (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە ﴿٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (موسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وە پاک و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٨﴾ ﴿يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەی موسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٩﴾ ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەک تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (موسا) هەڵهات و ناوڕی نەدایەوە. ﴿يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرموی) ئەی موسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کەستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاک ﴿فَإِنِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەیم ﴿١١﴾ ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ بەڵەکی ﴿فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنۆ موعجیزە بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕووناکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿١٣﴾

﴿وَجَحَدُوا۟ بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا وئینکاریان دەکرد ﴿وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەبەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانینیان (ئینکاریان دەکرد) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپە کاران چۆن بوو ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ عِلْمًا﴾ سوێندبە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هەردووکیان ووتیان: هەموو سوپاس و سەنایە بۆ ئەو خوایەی ﴿فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارە کانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَٰنُ دَاوُۥدَ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەریتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ ٱلطَّيْرِ﴾ فێرێ زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە لە هەموو شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بەمن دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَٰنَ جُنُودُهُۥ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن) بەرگیری دەکران (و بەڕێز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْا۟﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ﴾ سەر شیوی مێرووڵە (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ﴾ مێروولەیەک ووتی: ئەی مێروولەکان ﴿ٱدْخُلُوا۟ مَسَٰكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیانـدا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوپرمانەوە) زەردەخەنەی کرد لەقسەی ئەو مێروولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابینە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و نیعمەتەتانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایک باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بێنە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بێت ﴿وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بەباڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبوانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێندبە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَا۟ذْبَحَنَّهُۥٓ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبونی). ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ﴾ جا (هاتەوە و بەسولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (وڵاتی) سەبەئەوە هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ ٱمْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پادشای ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پادشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی) زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە) کانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەڕگری کردون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾ بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا۟ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی ﴿يُخْرِجُ ٱلْخَبْءَ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات (دەردەنێ) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ بەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەیوەکەی) وت لێمە لێ کۆلێنەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت (لەو هەواڵەدا) یا لە دروزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿ٱذْهَب بِّكِتَٰبِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی منیان بۆ بەرە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَٱنظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەچ وەڵامێك دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَؤُا۟﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّيٓ أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَٰبٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِن سُلَيْمَٰنَ﴾ کەبێگومان لە سولەیمانەوە (هاتووە). ﴿وَإِنَّهُۥ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات): بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعْلُوا۟ عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمدا و بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَؤُا۟﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆک وئەشرافەکان ﴿أَفْتُونِي فِيٓ أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُوا۟ نَحْنُ أُو۟لُوا۟ قُوَّةٍ﴾ ووتیان: ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەربازن) ﴿وَأُو۟لُوا۟ بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا) خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَٱلْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَٱنظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾ کەوائە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتْ إِنَّ ٱلْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا۟ قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراب و وێرانی دەکەن ﴿وَجَعَلُوٓا۟ أَعِزَّةَ أَهْلِهَآ أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵات دارەکانی ئەو (شارە) ڕیسوا و سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌۢ بِمَ يَرْجِعُ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەئێنردراوەکان بەچی بەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمَٰنَ﴾ ئەمجا کاتێک (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان) ووتی: ئێوە مالّ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَآ ءَاتَىٰنِۦَ ٱللَّهُ﴾ دەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِّمَّآ ءَاتَىٰكُم﴾ چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیاریەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿ٱرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ﴾ (بە دیاریەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕووبەڕووبوونەوەیان نی یە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِّنْهَآ أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا بەزەلیلی و ڕێزدەستی لەوولاتەکەیان دەربیان دەکەین ﴿وَهُمْ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان پیسواو سەرشۆڕن ﴿قَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَؤُا﴾ (سولەیمان) وونی ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِى بِعَرْشِهَا﴾ کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیەم بۆ دێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتُونِى مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێنن بۆلام ﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان ووتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ﴾ من ئەو (تەختەیت) بۆ دێنم ﴿قَبْلَ أَن تَقُومَ مِن مَّقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خوێت هەستیت ﴿وَإِنِّى عَلَيْهِ لَقَوِىٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام بەسەر ئەو (هێنانەدا) و دەیپاکیشم ﴿قَالَ ٱلَّذِى عِندَهُۥ عِلْمٌ مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو ووتی ﴿أَنَا۠ ءَاتِيكَ بِهِۦ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت بترووکێتیت ﴿فَلَمَّا رَءَاهُ مُسْتَقِرًّا عِندَهُۥ﴾ (تەختەکەی هێنا) جا کاتێک سولەیمان تەختەکە کەی (بەلقیس) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَٰذَا مِن فَضْلِ رَبِّى﴾ ووتی ئەمەلەفەزلی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِىٓ ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆئەوەی تاقیم بکاتەوە ئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم یان پێ نەزان و سپڵە دەیم ﴿وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاکردنی خوای گەورە نیعمەتە کانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّى غَنِىٌّ كَرِيمٌ﴾ وە هەر کەسیش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەولەمەند و بێ نیازە ﴿قَالَ نَكِّرُوا۟ لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) ووتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنظُرْ أَتَهْتَدِىٓ﴾ سەرنج دەین (بزانین) دەیناسیتەوە (کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ ٱلَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسیتەوە ﴿فَلَمَّا جَآءَتْ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا کاتێک (بەلقیس) هات پێی ووترا تەختەکەی تۆ وەک ئەمە وایە ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُۥ هُوَ﴾ (بەلقیس) ووتی وەک ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا ٱلْعِلْمَ مِن قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) ووتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو ﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ موسڵمان بووین ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعْبُدُ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی پێچگەلە خوا دەی پەرست بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِن قَوْمٍ كَٰفِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لەگەلی کافران بوو ﴿قِيلَ لَهَا ٱدْخُلِى ٱلصَّرْحَ﴾ ووترا بە (بەلقیس) بچووڕە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾ ئەمجا کاتێک کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَن سَاقَيْهَا﴾ وەهەر دوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت) ﴿قَالَ إِنَّهُۥ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی ووت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە ﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پەروەردگارم بەراستی من ستەمم لە خۆم کردو ﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا ملێش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ سوێند بەخوا نارمان بۆ گەلی سەمود صالح پێغەمبەری برایان (علیه السلام) ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەک ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلە کەم بۆچی بەلە دەکەن ﴿بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆلە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ﴾ بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد بەهیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ﴾ ووتیان (بەبەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی (صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح) ﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان دارشت بەپیلاندانێکی خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا (بۆ لەناو بردنیان) بەپیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات ﴿أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چۆن ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەمووو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾ ﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا بەندوو ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێک کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە شەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەیبینن و دەزانن (چەند پیس وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (کاتتان)؟ ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەلامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا﴾ جگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوٓا ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەسوکار و(شوێن کەوتوانی) لەشارەکەتان دەرکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکن خۆیان پاک ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسەرەکەی ﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کەبڕیارمان دا ئەو(هاوسەرەکەی) لەچیماوان بێت لەسزادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمان (لەبەرد) بەسەریان دا بارانـد ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردوون (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێک کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لەئاسمانەوە بارانی بۆ بارانـدون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُوا۟ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕواوی ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لەگەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ (نەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و نیشتەجێ بـوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند ڕوبـاری بـەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِيَ﴾ وە چەنـد چیای گەورەی بـۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە(بۆ ئـەوەی تێکەڵ نەبن) ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگـەڵ خـوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و داماوەوە کاتێـک هـاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا (نەخێـر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیـر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایـا زاتێ کە ڕێنمووننیی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شـتی تـر) لەتاریکی بەکانی ووشکانی و دەریادا (لەشەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێک کە (با) دەنێریت بـە مـوژدەدەر پێش بارانـی ڕەحمەتـی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرسـتراوێکی تر هەیە لەگـەڵ خوادا ﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ یا ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جاریکی تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی بەوە بڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ بەڕستراوی تر هەیە لە گەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بهاوەڵەکەتان بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا ٱللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە وبڕ ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای) یەوە ئەوان لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَآ﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین بەخاک ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەرهێنرێنن (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم (زیندوو کردنەوە)مان پێ دراوە ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ) لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەڵەسەی گەلە پێشووەکانە (کەنوسراوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتان دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چیان بەسەر هاتووە) ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خرابانەی دەیکەن (دژبەتۆ) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ دەڵێن ئەم پەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیک بووبێتەوە ﴿بَعْضُ ٱلَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەرخەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان سوپاس(ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت تاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەونیانادا دەیشارنەوە وبەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نییە لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لە کتێبی ڕوون (لوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەراستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿۷۷﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُم بِحُكْمِهِۦ﴾ بەراستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەلاتی زاناییە ﴿۷۸﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ کەوا بوو پشت هەر بەخوا بەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ﴾ بەراستی تۆ لەسەر ئایینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿۷۹﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ بەراستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بەسەر دووەکان بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە ناتوانیش بانگەوازت بەوانەی کەڕن بژێنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿۸۰﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِ ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ﴾ وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار کەیت لەگومڕاییەکەیان (ڕێنموونیان بکەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەکەسێ دەژنەوێنی کەبڕوا بەئایەت و نیشانەکانی تێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ هەق) ﴿۸۱﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ (کەمێک پێش ڕووداتی قیامەت) گیان لەبەرێک لەزەوی دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (وەڵێ) بەراستی ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿۸۲﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بکەلەهەموو میللەتێک بۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕێز دەڕۆن) ﴿۸۳﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو﴾ هەتا کاتێ دێنن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿۸۴﴾ ﴿وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا۟﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمکاری بانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسەناکەن ﴿۸۵﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (ێ بڕوایان) نەیان زانیوە و نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِيَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ ئێمە شەومان ساز ئاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناک کردووە (ئیش و کاری تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانەیەکی هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿۸۶﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژەبکە فوو دەکرێ بەشەپێوردا ﴿فَفَزِعَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ جا هەرچی کەس لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ وڕادەچڵەکێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (بەنارام بن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَٰخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملکەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿۸۷﴾ ﴿وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو کێوو چیانە دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ﴾ (کاتێ خوڕکرا بەشەپێوردا) چیاکان وەکو ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ ئەمە دروست کراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو پەڕی ڕێک و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر کردەوەیەک ئێوە دەیکەن ﴿۸۸﴾

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داجڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾ ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕووەوت وەدەم و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر (ی دۆزەخ) ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَآ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێن: پێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ﴾ کەئەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) پەرستم ﴿ٱلَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندی) ئەم شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖ﴾ و هەموو شتێك ئەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنۡ أَتۡلُوَا۟ ٱلۡقُرۡءَانَۖ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر خەڵکی دا) ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو پێگومان ئەنها بۆ خۆی هیدایەت وەردەگرێ ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی) ﴿فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ: بەڕاستی من ئەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ﴾ ئەو (خوایە) بەزووبی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەوەی کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿ القصص ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە(طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە مانای بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾ ﴿نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی موسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و (ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا﴾ وە خەڵکەکەی (میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێك ﴿يَسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و زێر دەستە دەکرد ﴿يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوبی دەهێشتەوە (دەیکردنە خزمەتکار و کەنیزەك) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەسەر ئەوانەی کەلاواز و ژێر دەستە کرابوون لەوواڵتی (میصر)دا ﴿وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە بیان کەینە پێشەوا و بیان کەینە میراتبەران (ی کەلەپووری فیرعەون و و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەلآت داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ وەنیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردوکیان بدەین ﴿مِنْهُم مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە (بەنو ئیسرائیلی یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی موسامان ڕاگەیاند (ئیلهامیان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەموسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیلە)وە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی) وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی موسای خستە ناوی نیلەوە) ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبار و هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾ (وبستیان موسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ﴾ مایەی چاو وخۆشی بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی موسا خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) کەو منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەنەوە (وە بەهێزمان نەکردایە) ﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ﴾ (دایکی موسا) ووتی بەخوشکەکەی (موسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَصُرِّيهِ عَن جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە موسای بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾ ﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەموسا (مەمکی کەسیانی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (موسا) ووتی پێیان ئایا مالێکتان نیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن(و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆز بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا موسامان گێڕایەوە بۆلای دایکی ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوە وخەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ وە بۆئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاستە و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ﴾ کاتێ موسا گەشتە تەوبەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێرو تەواو بوو ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی وزانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ هەربەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (موسا) پڕۆشتە ناو شارێ تەوەی خەڵکی شار ئاگایان لێ نێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد ﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ تەمەیان لەتایفەی خۆی بوو تەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ تەمجا تەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ تەمجا موساش بۆکزینکی لێدا و تەو (قیبتی یەی) کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (موسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی شەیتانە ﴿إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ﴾ دەی لێم خۆشبە جا تەویش (خودا) لێ ی خۆش بوو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە ونیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتدەداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیارێن هەرگیز نەبم بەپشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لەشارەدا بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانیش چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ﴾ لەناکاوادا ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (موسا لەگەڵ یەکێکی تردا شەڕیەتی) هاناى بۆ موسا هێنا فریاری کەوێت ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ﴾ موسا بەو (بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ﴾ تەمجا کاتێ کە(موسا) وێستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دووژمنی هەردووکیانە ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى﴾ ووتی ئەی موسا ئایا دەتەوێ بم کوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ﴾ هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دارو مەلهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ تەمجا پیاوێک لەو بەرێی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای موسا) ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی موسا (ئاگادارببە) کاربەدەست وسەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ تەوەی بتکوژن ﴿فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ کەواتە دەرچۆ لەشار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ تەویش لەشار دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يَهْدِيَنِي﴾ ووتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنمونیم بکات ﴿سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ ٱلنَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێك لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمْرَأَتَيْنِ﴾ وە لەنزیك ئەو (خەڵك)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (ناهێڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ ووتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ ٱلرِّعَآءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ﴾ لەپاشان (مووسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێك ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەك بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَآءَتْهُ إِحْدَىٰهُمَا﴾ ئەمجا یەکێك لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسا ﴿تَمْشِي عَلَى ٱسْتِحْيَآءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (مووساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَآءَهُۥ وَقَصَّ عَلَيْهِ ٱلْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتی مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە)و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) ووتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَىٰهُمَا يَٰٓأَبَتِ ٱسْتَـْٔجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) ووت ئەی باوە گیان بەکرێ ی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ ٱسْتَـْٔجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿ٱلْقَوِيُّ ٱلْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) ووتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ٱبْنَتَيَّ هَٰتَيْنِ﴾ کە یەکێك لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰٓ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَٰنِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پیاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (مووسا) ووتی ئەوەی ووتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا ٱلْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) یەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَٰنَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکرێ ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك موسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ﴾ لە گەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی یەکی بینی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا﴾ (موسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ یان چلوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَٰطِئِ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لە کەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِى ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی یە بەفەڕو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی موسا ﴿إِنِّىٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ موسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرەمار دەجوڵێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرموی) ئەی موسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلْءَامِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسن ﴿ٱسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ڕێز باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرْهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئانەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦٓ﴾ (بنێراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من بەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەبم کوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿وَأَخِى هَٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ﴾ جا ئەوم لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَٰنًا﴾ وە دەسەڵاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەسنیان بەئێوە ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ ئەتانە ئێوە (موسا و هاروون) و لەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَـٰتِنَا بَيِّنَـٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێک کەموسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ مَا هَـٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان ووتیان ئەمە (تۆ هێناوتە موسا) تەنها جادوویەکی دەستە هەڵبەستە ﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَـٰذَا فِىٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لەباو و باپیرە پێشوەکانمان ﴿۳۶﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّىٓ أَعْلَمُ﴾ موسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِۦ﴾ بەو کەسەی کەڕێنمونیی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَـٰقِبَةُ ٱلدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرنجام وەدوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّـٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿۳۷﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی: ئەی کاربەدەستوودەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرِى﴾ وا نازانم جگەلەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِى يَـٰهَـٰمَـٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ﴾ جا (بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاوەدە خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم ﴿فَٱجْعَل لِّى صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەوخشتە) کۆشکێکی بەڕزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّىٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَـٰهِ مُوسَىٰ﴾ (بەڵکەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی موسا بکەم و ببینم ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلْكَـٰذِبِينَ﴾ وەبەڕاستی وا دەزانم ئەو (موسا) لەدرۆزنانە ﴿۳۸﴾ ﴿وَٱسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا ﴿وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوە و ناگەڕێنرێنەوە بۆلای ئێمە ﴿۳۹﴾ ﴿فَأَخَذْنَـٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذْنَـٰهُمْ فِى ٱلْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی سەندو تووڕمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿۴۰﴾ ﴿وَجَعَلْنَـٰهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانمان کردە پێشە وایانێک کەخەڵک بانگ دەکەن بۆ ناگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿۴۱﴾ ﴿وَأَتْبَعْنَـٰهُمْ فِى هَـٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایان دا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا ئەوانە لەبێزراو و دوورخراوەکانن ﴿۴۲﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَـٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَآ أَهْلَكْنَا ٱلْقُرُونَ ٱلْأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشوەکانمان لەناوبرد ﴿بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا بەرچاو ڕوونی و ڕێنمونیی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿۴۳﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆرئاوای (شاخی طور) نەبوویت ﴿إِذْ قَضَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَ﴾ کاتێك کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەموسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو رووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّآ أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و سەردەممان دروست کرد (لەپاش موسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِىٓ أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت ﴿تَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت کاتی بانگ(ی موسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییبە کە لە پەروەردگارتەوە (بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێك بترسێنی کەپێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەلکوو بیربکەنەوەو پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم﴾ وەئەگەر (پێش نارەنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەك بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُوا۟ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەنارد‌ین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێن ئایەتەکانت بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ ڕاستیان بۆهات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا۟ لَوْلَآ أُوتِىَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە ﴿مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ﴾ وێنەی ئەوەی بەموسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی درابوو بەموسا ﴿قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات) دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێك لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاست تر بێت لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێن هەواو ئارەزوی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێ ڕێنمووئیی لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنمووئیی گەلی ستەمکار ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا بەند وەرگرن و بیریکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ دابوون ﴿هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ کە ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستەوڕاستە لایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئان دا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ ئەوانە دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپەدەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕوزی یەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی ناپەسەند و هیچ و پوچ بیستن پشتی تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەنجامی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانەو (ئەنجامی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنمونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەرکەسی بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنمونی وەرگرن ﴿٥٦﴾ ﴿وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنمونی (ئەو ئایینە) بکەوین کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەفڕێندرێین لەخاک و وڵاتمانەوە (وەدەرەکرێین وماڵ وسامانمان بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە وەدەفەرموێت) ئایا ئێمە ئەوانمان جێنگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاسایشی (وەک شاری مەککە کە هەموو کوشت وبڕ وخراپەکاریەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆدەکرێتەوە دەبەری بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێک ﴿رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێ ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار و دێیەتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەبەر خۆشگوزانیان یاخی بوون (و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (تیا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بوینە میراتگریان ﴿٥٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار وگوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەنارد بێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێک نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو نەبڕاوەیە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئابا ژیر نابن ﴿۶۰﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَٰهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی چاك ﴿فَهُوَ لَٰقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَٰهُ﴾ وەکو کەسێك وایە خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿۶۱﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان) دەڵەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿۶۲﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە بڕیاری سزادانیان بەسەردا دەچەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغْوَيْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئا ئەوانەن کە ئێمە گومڕمان کردن ﴿أَغْوَيْنَٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕمان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ ئەکەین ﴿مَا كَانُوٓا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەوانە ئێمەیان نەدەپەرست ﴿۶۳﴾ ﴿وَقِيلَ ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەدانتان نابوو بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە ﴿وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە) خۆزگە تەنها ڕێنگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿۶۴﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات و (پێیان) دەڵەرموێ ﴿مَاذَآ أَجَبْتُمُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ چیتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿۶۵﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَنۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجالەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەلگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿۶۶﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە (لەبێ باوەڕی)و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەڕزگار بووان دەبێ ﴿۶۷﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری خوادا) ﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿۶۸﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەنەوەی لەسینگیان (دڵیان)دا دەیشارنەوەو بە ئەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿۶۹﴾ ﴿وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگەلەو ﴿لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوا لەدونیا و لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیاروحوکم هەر بۆ ئەوە و هەموتان تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿۷۰﴾

﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەوێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بمن بڵێن ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ کێیە پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کەشەوتان بۆ دێنێ ئارامی تیا بگرن ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو (خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن لەشەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وبۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات تۆمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی متمان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو ئومەمەتێکدا شایەتێک دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێن بەلگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوٓا۟ أَنَّ ٱلْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێنگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) لێیان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَٰرُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێنگومان قاروون لەگەلەکەی موسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ مِنَ ٱلْكُنُوزِ﴾ ئەوندەمان گەنج (تاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە) ﴿لَتَنُوٓأُ بِٱلْعُصْبَةِ أُو۟لِى ٱلْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ قَوْمُهُۥ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ (ئیماندارانی) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ﴾ بێنگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆیایی بوون بەسەرووەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر نەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆنێ خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ ٱلْفَسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِيٓ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانیی پێنش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ کەسانی وا کە لەوە (قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەوە زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسْـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ (کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿۷۸﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ فِى زِينَتِهِۦ﴾ ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ أُوتِىَ قَٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە ئێمەش بمان برایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿۷۹﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان ﴿وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا الصَّٰبِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿۸۰﴾ ﴿فَخَسَفْنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ﴾ ئەمجا ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان بردبەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿۸۱﴾ ﴿وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُۥ بِالْأَمْسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ﴾ دەیان ووت وای وا دیارە خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەسی خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەسی خۆی بیەوێ) ﴿لَوْلَآ أَن مَّنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَا﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيْكَأَنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ الْكَٰفِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕ هێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافرن) ﴿۸۲﴾ ﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَالْعَٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿۸۳﴾ ﴿مَن جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکانیان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کەکردویانە ﴿۸۴﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِى فَرَضَ عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ نارد‌ووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ مَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنمونیی (ئایینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو کەسەی لەگومڕایی بەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُوٓا﴾ وە نۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەهیوا نەبووبت ﴿أَن يُلْقَىٰٓ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ کەئەم (قورئانە) ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَٱدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ بانگی (خەڵك) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەشی دانەران مەبە ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەبەرستە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نی یە جگەلەخوا ﴿كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ﴾ هەموو شتێك لەناو دەچێ جگەلە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەی وتەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچوواندن ولێکدانەوەیەك، بڕوامان پێبەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیار و حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿العنكبوت﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای کەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓا﴾ ئایا خەڵك وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوٓا ءَامَنَّا﴾ تەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ دروزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیووە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خوا (با بەندایەتی خوا بکات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَءَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا هەردێت ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زانا و ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفْسِهِۦٓ﴾ وە هەرکەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ بێگومان خراپەکانیان دەسڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ بەباشترین لەوەی کەکردوویانە پاداشتیان دەدەینەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایک و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایک و باوکت) هەوڵیان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوبەشم بۆ بڕیار بدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیارییەکت نی یە دەربارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَآ﴾ ئەوە بە گوێیان مەکە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ تەوسا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی دەتانکرد ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بێگومان دەیان خەینە ڕیزی بەباو چاکانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ هەندێ لەخەڵکی دەڵێن باوەڕمان پێخوا هێناوە ﴿فَإِذَآ أُوذِيَ فِي ٱللَّهِ﴾ ئەمجا کاتێ سزا بدرێ لە پێناوی خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ ٱلنَّاسِ كَعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ ئازارو سزای خەڵکی وەکو ئازارو سزای خوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَآءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سەرکەوتنێک بێت ﴿لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابە ئەوانە دەڵێن بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بووین ﴿أَوَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو کەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سوێند بێ خوا چاك دەزانێ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ وەچاك دەزانێ دووڕوانیش کێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوایبون وونیان بەوانەی ئیمان دار بوون ﴿ٱتَّبِعُواْ سَبِيلَنَا﴾ شوێن ڕێگا و ڕێبازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ و تاوانە کانتان بە تەستۆی ئێمە ﴿وَمَا هُم بِحَٰمِلِينَ مِنْ خَطَٰيَٰهُم مِّن شَيْءٍ﴾ کەوانە (بێ بڕوایان) هیچێك لەتاوان و گوناهی ئەوان (باوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سوێند بەخوا (بێباوەڕان) باری گرانی (کوفرو تاوانی) خۆیان هەڵدەگرن ﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەباری گرانی (خەڵکانی) تریش لەگەڵ باری گرانی خۆیان دا (هەڵدەگرن) ﴿وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُواْ يَفْتَرُونَ﴾ لەو درۆ و دەڵەسانەی کەدونیادا هەڵیان دەبەست ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ سوێند بەخوا نووحمان نارد بۆلای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش مایەوە لەناویان دانۆسەد و پەنجا ساڵ (هەزار ساڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱلطُّوفَانُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ لەئاکامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَصْحَٰبَ ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانیك لەکەشتیيەکەدا بوون ڕزگارمان کردن ﴿وَجَعَلْنَٰهَآ ءَايَةً لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەك بۆ جیهانیان ﴿۱۵﴾ ﴿وَإِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بکەکاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ﴾ خوا بپەرستن وڵێ ی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن ﴿۱۶﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن ﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە بدەن ﴿فَٱبْتَغُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بکەن ﴿وَٱعْبُدُوهُ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥٓ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) ﴿۱۷﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا۟﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ کەوە ئومممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندی ئاشکرا ڕوونی لەسەرە ﴿۱۸﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيْفَ يُبْدِئُ ٱللَّهُ ٱلْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓ﴾ لەپاش (نەمان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿۱۹﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ بَدَأَ ٱلْخَلْقَ﴾ وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ لەپاشان هەر خوا بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿۲۰﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ مَن يَشَآءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەبیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە ﴿۲۱﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿۲۲﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی کە بەنیشانەکانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن رَّحْمَتِى﴾ ئائەوانەبەبەزەیی من (خوا) ناتومێد دەبن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆز وسەختیان بۆ هەیە ﴿۲۳﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا﴾ ئەمجا وەلامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کەووتیان ﴿اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ﴾ خواش ئەوی ڕزگار کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿۲۴﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ وە (ئیبراهیم) ووتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکن ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەبەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەبانپەرستن) ﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بیزاری دەربڕن لەهەندێکی ترتان (دان ناتنێن بەبەکتری دا) ﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری دۆزخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرنکیشتان نی یە ﴿۲۵﴾ ﴿فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ﴾ ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە(ئیبراهیم) ووتی بێگومان من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿۲۶﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە پێغەمبەریتی و کێتێمان بریارداو لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکانە ﴿۲۷﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی ووت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿۲۸﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ﴾ وە ڕێگا دەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنكَرَ﴾ وە لەنادی و شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەک دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا﴾ کەچی وەلامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە ووتیان (بە لووط) ﴿ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿۲۹﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (لووط) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿۳۰﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانمی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مُهْلِكُوٓاْ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) ووتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُواْ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ ووتیان ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی خێزانەکەی رزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کە لەجێنماوان (تیاچوون) دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّآ أَن جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و نارەحەت بوو ﴿وَقَالُواْ لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾ ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت ڕزگار دەکەین جگەلە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کەئەو لەجێنماوان (تیاچوون) دەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهْلِ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوورو فەرمانی (خوا) دەڕچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَآ ءَايَةًۢ بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا) نیشانە وپەندێکمی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیربن ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ وونی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَٱرْجُواْ ٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ﴾ وە بەهیواو ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا تَعْثَوْاْ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُواْ فِى دَارِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لە خانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دا دابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَا﴾ وە گەلمی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی (ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوەبۆتان لەشوێنەوارەکانیان ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُواْ مُسْتَبْصِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (زیر بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَٰرُونَ وَفِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَۖ﴾ هه‌روه‌ها قاروون و فیرعه‌ون و هامانیشمان (له‌ناو برد) ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُمۡ مُّوسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی موسا هات بۆ ناویان به‌چه‌ند موعجیزه‌یه‌که‌وه ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ به‌ڵام ئه‌وان خۆیان به‌گه‌وره زانی له‌زه‌ویدا ﴿وَمَا كَانُواْ سَٰبِقِينَ﴾ نه‌شیانتوانی له‌ده‌ستمان ده‌رچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذۡنَا بِذَنۢبِهِۦۖ﴾ ئه‌وسا ئێمه هه‌ریه‌ك له‌وانمان به‌تاوانی خۆی سزادا (له‌ناومان بردن) ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ أَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِ حَاصِبٗا﴾ جا هه‌ندێكیان بایه‌كی به‌هێزمان نارده سه‌ریان به‌ورده به‌رده‌وه ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَخَذَتۡهُ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وه هه‌ندێكی تریان پیاهه‌ڵشاخانێك و ده‌نگێكی گه‌وره له‌ناوی بردن ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ خَسَفۡنَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ وه هه‌ندێكیشیانمان به‌ناخی زه‌وی دابرده خواره‌وه ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَغۡرَقۡنَاۚ﴾ وه هه‌ندێكی ترمان له‌وان له‌ده‌ریادا نوقم كرد ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ خوا سته‌می لێ نه‌كردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ به‌ڵكو خۆیان سته‌میان له‌خۆیان كرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ﴾ وێنه‌ی كه‌سانێ كه‌بێجگه له‌خوا به‌رستراوانیك بۆ خۆیان داده‌نێن ﴿كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ﴾ وه‌كو جاڵجاڵۆكه وایه كه‌ماڵێكی (بۆ خۆی) ره‌خساندووه ﴿وَإِنَّ أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۖ﴾ كه به‌ڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆكه‌یه ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئه‌گه‌ر بزانن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بێگومان خوا ده‌زانێ ﴿مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖۚ﴾ ئه‌وان له‌جیاتی خواجی ده‌یه‌رستن و هاواری لێ ده‌كه‌ن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ و هه‌ر ئه‌و (خوایه) زاڵی به‌ده‌سه‌ڵاتی كار دروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِۖ﴾ ئه‌و وێنه‌و نموونانه بۆ خه‌ڵكی دێنینه‌وه ﴿وَمَا يَعۡقِلُهَآ إِلَّا ٱلۡعَٰلِمُونَ﴾ ته‌نها زانایان له‌وانه تێده‌گه‌ن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ خوا ئاسمانه‌كان و زه‌وی به‌حه‌ق و ڕاستی دروست كردووه ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ به‌ڕاستی له‌وه‌دا به‌ڵگه هه‌یه بۆ بڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿ٱتۡلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بیخوێنه‌ره‌وه ئه‌و قورئانه‌ی كه‌وه‌حی كراوه بۆت ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَۖ﴾ وه نوێژ بكه ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ﴾ بێگومان نوێژ به‌رگری (نوێژكه‌ر) ده‌كات له‌كاری ناشیرین و ناپه‌سه‌ند (خرابه) ﴿وَلَذِكۡرُ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۗ﴾ وه زیكر و یادی خوا گه‌وره‌تره (له‌هه‌موو شتێك) ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ﴾ خواش ده‌زانێت به‌هه‌ر كارێك كه ئێوه ده‌یكه‌ن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَٰدِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ دەمەقالێ و موجادەلە مەکەن لە گەڵ خاوەنی کتێبە ئاسمانییەکاندا ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡۖ﴾ جگە لەوانەیان کە ستەمیان کرد (لە ئیژە) ﴿وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا﴾ وە (بە خاوەن کتێبەکان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نیردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و (بەوەش) نیردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەکێکە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَۚ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نارەدەخوارەوە ﴿فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ جا ئەو کەسانەی کە کتێبمان پێداون ﴿يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۖ﴾ (هەندێکیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستە کانی عەرەب) کەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕانی (پڕتوجوو) دان نانێن بە ئایەتەکانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَۖ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنوسیووە ﴿إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ (لەگەڵ وابوایە) ئەو کاتە نارامستەکان (بێ بڕوایان) دەکەونە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵکو قورئان نیشانە کانی ئاشکران ﴿فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَۚ﴾ لە دڵ و دەرونی کەسانێکدایە کە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ تەنیا ستەمکاران دان نانێن بە نیشانە کانی ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزەو و بەڵگەیەك دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگارییەوە ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێناکە خوارەوەی) موعجیزەکان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە ئێمە قورئانمان نارد وتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗاۖ﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بەخوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِٱلْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەکەن ﴿وَلَوْلَآ أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَآءَهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاوادا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِٱلْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ دەوری کافرانی داوە ﴿يَوْمَ يَغْشَىٰهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بچێژن تۆڵەی ئەو کردەوانەی کە لە دونیادا دەتان کرد ﴿يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی بەندەکانم کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِى وَٰسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّٰىَ فَٱعْبُدُونِ﴾ کەوانە هەر من بپەرستن ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو کەس مردن دەچێژێ و دەمرێ پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ ٱلْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێندبەخوا لەکۆشکە بەرزەکانی بەهەشتدا نیشتەجێیان دەکەین ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریانداڕۆن و دەچن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هەمیشە ﴿نِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ﴾ بێ بڕانەوە چەندە چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان بەست ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵناگرێ و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿ٱللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕامهێناوە وخستوویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ بێگومان دەڵێن خوا دەی کەوانە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿ٱللَّهُ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ لَهُۥٓ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەندەکانی کە بیەوێ یا بۆی کەم دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ کێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ مِنۢ بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان ژیریان بەکار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منالانە) ﴿وَإِنَّ ٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ لَهِىَ ٱلْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی مالی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا۟ فِى ٱلْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ (و ترسان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە ﴿فَلَمَّا نَجَّىٰهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە ووشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا۟ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا۟﴾ (وازیان لێ بهێنە) با دان نەنێن بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت بیەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی ئەو کردەو خراپانەیان چی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا ءَامِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردۆتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس وبڕ ئاسایشیش ﴿وَيُتَخَطَّفُ ٱلنَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵک دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِٱلْبَٰطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ ٱللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپلەیی نەزانن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِٱلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُۥٓ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بەئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنمونیان دەکەین بۆ ڕێگا جاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّوم﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زانامرە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ ٱلرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ڕێز کەوتن (فارس زاڵ بوو بە سەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِىٓ أَدْنَى ٱلْأَرْضِ﴾ لە نزیك ترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە ووڵاتی فارسەوە) ﴿وَهُم مِّنۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون (بەسەر فارسەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِى بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا) ﴿لِلَّهِ ٱلْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِنۢ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش (سەرکەوتن) ولەدوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون) ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ ٱللَّهِ﴾ بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنصُرُ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت سەریدەخات ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وەهەرئەوزاڵی بالادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعْدَ ٱللَّهِ لَا يُخْلِفُ ٱللَّهُ وَعْدَهُۥ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەربخات) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ۞ ﴿يَعْلَمُونَ ظَٰهِرًا مِّنَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ ٱلْءَاخِرَةِ هُمْ غَٰفِلُونَ﴾ بەڵام پێ ناگان لە ڕۆژی دوایی ۞ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِم﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەهەق و پراستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان زۆرینك لە خەڵك ﴿بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (لەدوا ڕۆژدا) ۞ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدانە گەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجام ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا۟ ٱلْأَرْضَ﴾ و زەویان کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَآ أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هاتە سەر موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ۞ ﴿ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا۟ ٱلسُّوٓأَىٰٓ﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کەتاوان و خراپەیان کرد سەختترین سزا بە (کەدوزەخە) ﴿أَن كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا۟ بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ۞ ﴿ٱللَّهُ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ خوا لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ۞ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُبْلِسُ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران غەمبار و نائومێد دەبن ۞ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمْ شُفَعَٰٓؤُا۟﴾ بێگومان لە ناو بەڕستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ كَٰفِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە بەڕستراوەکانیان (کە کردبوونیان بە هاوبەشی خوا) ۞ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ۞ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کەباوەڕیان هێناوە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِى رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ۞

﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِـَٔايَـٰتِنَا وَلِقَآءِ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُو۟لَـٰٓئِكَ فِى ٱلْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزای (ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبْحَـٰنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا پاك و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ هەڵدێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە (باکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْىِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش مردن و وشك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێوەش دەردەهێنرین (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٌ تَنتَشِرُونَ﴾ لەپاش (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمیزن و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون ﴿مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا﴾ لە (ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان دا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستۆتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بۆ گەلێك و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیردەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەلاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱخْتِلَـٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَٰنِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەنگەزتان ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَـٰتٍ لِّلْعَـٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَٱبْتِغَآؤُكُم مِّن فَضْلِهِۦٓ﴾ و هەوڵدانتان (لە ڕۆژدا) بۆ بەهرەوەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵێ بیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْىِۦ بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ﴾ کە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ﴾ وە لەنیشانە کانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ پاشان کاتێ (لەڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموویان هەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە بەدی هێنانی دەس پێکردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ لەپاشان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسان تر ﴿وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرز و بلند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خوا) نموونەیەکتان لەخودی خۆتاندا بۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ﴾ ئایا لە بەندەکانتان دا هاوبەشانێك هەیە بۆ ئێوە ﴿فِى مَا رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ لەو ڕۆزی و سامانەی بە ئێوەمان دا بوو بە جۆرێ ئێوەو ئەو بەندانە تیایدا یەکسان بن ﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسی دەکەین) ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێ زیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کردشوێن نازەوزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و نەزانانە ﴿فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ لەمجا کێ (دەتوانێ) ڕێنمونیی کەسێ بکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ لە کاتێکدا بۆئەوان هیچ یارمەتی دەرێك نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئایینی ئیسلام وپاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا﴾ (شوێن ئایینی) یەکتاپەرستی بکەوە، ئەو ئایینەی کەخوای گەورە (لەسەرەتاوە) فترەتی پاکی مرۆڤی لەسەر دروست کردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ﴾ ئایین ودروستکراوەکانی خوا هیچ جۆر گۆڕانی بۆ نەیە ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەو (ئایینەی باسکرا) هەر ئەوە ئایینی ڕێك و ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی تاەمەی نازانن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەتۆبەکاربەوە شوێن ئایین بکەون، وە بۆلای خوا بگەڕێنەوە و هەر لەویش بترسن، وە بەجاکیی نوێژەکانتان لەنجام بدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و لە هاوبەشی دانەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئایینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ وەدەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئایینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلنَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر کاتێ زیان (وگرانی و بێ باراتی) بکەوێ لەخەلکی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای نەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان کاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وڕیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿١٦﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا۟ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ﴾ (لیبان گەڕێ) یا سپلە وبێ نەزان بن ودان نەنێن بەو چاکانەی کە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا۟﴾ جا بارابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چینان بەسەر دێت) ﴿١٧﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا﴾ ئایا بەلگەیەکەسمان بۆ نارد وون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا۟ بِهِۦ يُشْرِكُونَ﴾ کە دەربارەی ئەوەی ئەوان کردویانەتە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿١٨﴾ ﴿وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێ ڕەحمەت وچاکەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُوا۟ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ﴾ وە ئەگەر زیانێکیان تووش بێنێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ کتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿١٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان کەم دەکات بۆ هەر کەس کەبیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (باسکرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٢٠﴾ ﴿فَـَٔاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ کەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانیش کەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بۆ کەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاکترە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بووان ﴿٢١﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵکی) ﴿لِّيَرْبُوَا۟ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە مال و ساماتی ئەو خەڵکانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناکات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ﴾ وە هەر زەکات و خێرێك کەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ مەبەستتان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ﴾ ئانەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەکەبنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێکە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿هَل مِن شُرَكَآئِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خوانتان دانەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بکات ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاکی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٢٣﴾ ﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێوان ودەرد) لەوشکانی (زەوی) و دەریادا دەرکەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵکی کردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) کردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەکاری) ﴿٢٤﴾

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تەمجا سەرنج بدە سەرئەنجامی ئەوانەی لەپێش (ئێوەوە) بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کە زۆربەیان هاوبەش دانەر بوون بۆ خوا ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئایینی ڕێك و ڕاست ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لە پێش ئەوە ڕۆژێ بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ کە لایەنەوخواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی جیاکەنەوە لەیەکتر ﴿مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەسێ بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشتدا) ئامادە دەکەن ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسانێ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە پاداشتیان بداتەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە بەهرەبانی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بێ باوەڕانی خۆش ناوێ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) ﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە هەندێ لە (بارانی) بەزەیی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ وبۆ ئەوەی کەشتییەکان بەفەرمانی خوا(بەو بایە) بڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بەدوای ڕۆزی ئەو (خوا)دا بگەڕێن (لە دەریادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا شوکرانەبژێری خوا بن ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نارد ومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ تەمجا مرۆجیزە و بەڵگە ڕوونەکانیان بۆ هێنان (بەڵام باوەڕیان نەهێنا) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ تەمجا تۆڵەمان سەند لەوانەیان تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە یارمەتیدانی باوەڕداران وسەرخستنیان هەق ومافێکە لەسەرمان ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکە ئەو بایانە دەنێرێت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بجوڵێنن (بگەڕێنن) ﴿فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ تەمجا ئەو (هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ تەمجا دەبینی قەترەی بارانی لە نێوانی هەورەکەوە دەبارێت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ تەمجا کاتێ (خوا) ئەو بارانە ببارێنێ بۆ (وویلایت وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ بەڵام ئەگەر چی پێش ئەوەی باران بەسەریاندا ببارێ ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیوا و نائومێد بوون ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾ تەمجا سەیری نیشانەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژوگیا و درخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەرە ئەویش بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بایەکی تونـدی (زەرەمەند) بنێریـن ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هـەورە یـا کشتوکالەکەیان) دەبینـن بـەزەرد بوویـی ﴿لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئـەو (زیانە) هەر نا شوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بـە مردووان (کافـران) بیبیسـتێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکـەڕان (کافران) بیبیسـتێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت بەپشت تێکردنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تـۆ ڕێنمـوونیـی کـەری نابینایان نیـت (ڕزگاریـان کەیت) لـە گومڕایی یان ﴿إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەشنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ چونکـە ئەوانـە گەردن کەجن (بۆ بانگ و فەرمانی تـۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ﴾ خوا زاتێکە ئێوەی دروسـت کردووە لـە لاوازی (لاوازی نوتفەو پێچوو منداڵی شیرەخۆر..) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوزی بەهێـزی کـردون (بـوون بـە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لـەدوای بەهێز کردنتـان لاواز وپیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروسـتی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هـەر ئـەوە زانـای بـە دەسـەلات ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەسـێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سـوێند دەخـۆن (لە دونیادا یا لەبـەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ ئەنها سـاتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هـەر بـەو وێنە ئەوان لە دونیادا لادران لـە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کەزانیاری و ئیمانیان پێ دراوە ووتیان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تێوە لـە (بەرزەخدا یە پێی بڕیاری) نوسـراوی خـوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونـەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمـە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جالەو ڕۆژەدا کەسانێك کەستەمیان کردووە، بەهانەوبیانوو هێنانەوە سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاستی هێناوماونەتـەوە بـۆ خەڵکـی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ لـەم قورئانەدا لە هەمـوو جـۆرە نمـوونە و باسـێك ﴿وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشـانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابـن ئـەو بـێ بڕوایانـە دەڵـێن ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێـوە هەر ناڕاسـت وبەتاڵن (ئەمە سـیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ تا بـەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسـەر دڵـی ئەوانەی کەبـێ ناگـا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جـا دان بەخۆدا بگـرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستـە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ ناوەکـو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ناپینی) ڕاسـت لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ لُقْمَٰنَ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لەئایەتەکانی قورئانی پڕلە حیکمەت و دانایی یە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنمووئی و بەزەیین بۆ چاکەکاران ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ ئەوانە لەسەر ڕێنموونیین لەلایەن بەروەردگارییانەوە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوان ڕزگارن ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْتَرِى لَهْوَ ٱلْحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکرێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕ بکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتە و لاقرتی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەر یان بۆ هەیە ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا﴾ وەهەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینێکەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِىٓ أُذُنَيْهِ وَقْرًا﴾ هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەرێ بەسزایەکی سەخت ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ﴾ بۆ ئەوانە بەهەشتانی پڕنازونیعمەت هەیە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا﴾ هەتا هەتایە دەمێنەوە تێیدا ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی بالادەستی کارەبەجێ یە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلْقَىٰ فِى ٱلْأَرْضِ رَوَٰسِىَ﴾ وە لەزەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجوڵێ لەژێرتانەوە ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وەلەئاسمانەوە باڕانمان باراندوە ﴿فَأَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ﴿هَٰذَا خَلْقُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِى مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ﴾ دەی نیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چیبان دروست کردووە ﴿بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکراداون ﴿١١﴾

﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَٰنَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ سوێندت بەخوا بەڕاستی دانای و حیکمەتمانداوە بە لوقمان ﴿أَنِ ٱشْكُرْ لِلَّهِ﴾ (وپێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ﴾ جا هەرکەس شوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ هەرکەسێش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿۱۲﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتەبکە کە لوقمان بەکوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم هاوبەشبۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەشبەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿۱۳﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایکی هەڵی ئەگرێ بەدووگیانی (پێنی لاواز دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوا تەمەنی) دووسالیەوە ﴿أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان پێنادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿۱۴﴾ ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى﴾ وەئەگەر (باوك و دایکت) تەوبەری هەوڵیان دا لەگەڵت بۆتەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ کەهیچ زانیاری یەکست پێنی نیە ئەوە گوێرایەلییان مەکە ﴿وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەڵام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسوزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ﴿۱۵﴾ ﴿يَٰبُنَىَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم ﴿إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆو وە خەردەلەبەکێش بێت ﴿فَتَكُن فِى صَخْرَةٍ أَوْ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأْتِ بِهَا ٱللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا وورد‌بین و ئاگادارە ﴿۱۶﴾ ﴿يَٰبُنَىَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ﴾ هۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەوکارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کردووە ﴿۱۷﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەکەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونکەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەرێکخۆش ناوێ ﴿۱۸﴾ ﴿وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەبەلە) ﴿وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نزم بکەوەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆش ترینی دەنگەکان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿۱۹﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ﴾ ئایا نەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیارە ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاریەك یان ڕێنموونیەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (ئایینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئایینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕووبکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو ببێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گبیرەوە (کە یەکخواپەرستی وئاینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە ﴿٢٢﴾ ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە ﴿٢٣﴾ ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستی یەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٥﴾ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەلەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (یاسکرا) ببێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢٧﴾ ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و زیندوکردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە، دەگەڕێن وەدەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن پێچگەلە لەو(خوا) بەتاڵ وناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە (نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا ﴿لِيُرِيَكُم مِّنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیەک هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی شوکرانە بژێر ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەک هەورەکان دایان پۆشێ ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بیێت) هاوار لەخوا دەکەن، دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتی (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی ﴿فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆپارێزن لە (تۆڵەی) پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَّا يَجْزِي وَالِدٌ عَن وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی هەڵناگرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ کەواتە با ژیانی دونیا هەڵنان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بەخوا(بیانوی بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خوایە زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾ تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمندالدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٦﴾

سورەتی ﴿السَّجْدَة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای‌کەی بوزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانیە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ﴿٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن: موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموونی وەرگرن ﴿٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا ئاتیکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرشی و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکا کارێکتان نیە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیر ناکەنەوە و پەند وەرناگرن ﴿٤﴾ ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لەئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوای) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لەپاشان هەموو ئەو کاروبارەبەرز دەبێتەوە بۆلای خۆی ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لەقیامەتدا) کەئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ ڕاتیکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِن سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە بوختەیەکە لە ئاوی بێ نرخ و قیژەون دروست کردووە ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِ﴾ لەپاشان ڕێنك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەردا لەڕۆحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە بالّی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێزو نەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن: ئایا کاتێك (مردین و لەشمان ڕزاو) لە ناو زەویدا وون بووین ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نیە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی بێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١١﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتیك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لەخوزوری پەروەردگاریاندا (لەخەجالەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی بمانگێرەوە دنیا (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیابین (لەقیامەت) ﴿۝١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنمونیمان بەهەموو کەسێ دەدا ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ پڕدەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەتێکڕا ﴿۝١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾ کەوانە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەمان لەبیر کردبوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿۝١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن ئەکەسون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەباکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆیان بەگەورەدانانێن ﴿۝١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور ئەکەوێتەوە لەجێگای خەوتنیان (واتە: لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هاوار و نزاڵەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی پێمان داوون دەبەخشن ﴿۝١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ تەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم پاداشتە (دەدرێنەوە) بە هۆی ئەو کردەوانەی کە کردبوویانە ﴿۝١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾ هەرگیز چوونەك نین ﴿۝١٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێزو خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿۝١٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون ﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەبانگێرنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿۝٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ﴾ جگەلە سزای هەرە گەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێبەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەورامان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِى مِرْيَةٍ مِّن لِّقَآئِهِۦ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ) لە گەیشتنت بەموسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بە موسا) ﴿وَجَعَلْنَٰهُ هُدًى لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموونیی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە لەناو ئەواندا پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنمونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە ﴿لَمَّا صَبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی بتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی دا) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون ﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێنگای ڕاست) ڕوون نەبۆتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِى مَسَٰكِنِهِمْ﴾ کەمان (بێ باوەڕانی مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لە (نیاچوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ ٱلْمَآءَ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو دەبەرین بۆ زەوی وشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِۦ زَرْعًا﴾ کە دەچێتە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و گژوگیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَٰمُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن ﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْفَتْحُ﴾ وە(بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان) دەڵێن ئەم حوکمە و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ يَوْمَ ٱلْفَتْحِ لَا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِيمَٰنُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت باوەڕ هێنان سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ ﴿وَٱنتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (پەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە گوێی کافران و دووڕوەکان مەکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانای کار بەجێیە ① ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێن ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەدەیکەن ئاگادارە ② ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ پشت هەر بەخوا بەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پاریزەر بێت ③ ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾ خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (تادەمیەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناوسنگیدا ﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە(خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردوتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وەخوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردوتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەی سەر زارەکی تانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش ووتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش ڕێنمونیی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ④ ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بەناوی باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاستترە بەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر باوکیان نەناسین (تابەناوبانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئایینی و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە لەو (بانگ کردنەدا) کە بەزانیین گوتیبێتان (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەس ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ⑤ ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی بڕوادارانن بۆ خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەوانەی (بە نەسەب) خزمی یەکترن (لەگەڵ موسڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەقورئانی خودا بۆیە کتری لە پێشترن (میراث لە یەکتر بەرن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئیماندارانن و کۆچەران (کە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیێتی) بۆ دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح المحفوظ دا) نوسراوە ⑥

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنووح ولەئیبراهیم و لەموساو لەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێزوبتەومان وەرگرت ﴿١٧﴾ ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەراست گۆیان بکات دەربارەی راستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ و سزای بەر ئێش و ئازارێشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە چاکەو نیعمەتی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لە شکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا) ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ و لەشکری (فریشتەش) کە ئێوە نەتان بینین ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿١٩﴾ ﴿إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەروونتانەوە و لە خوارتانەوە (چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان تەپڵەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆربە جۆرتان بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ وە راوهێژان بەراوشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك دوو ڕووەکان ونەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو ووتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان بێ نەدایین ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ دەستەیە لەو (دوورووانە) ووتیان: ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان ووت: خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت و کەلێنارویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لە کاتێکدا واش نەبوو (کەدەیان ووت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە نەگەر هێرش بهێنرایەتە سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بە گوێیان دەکردن) ﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (لە غەزادا) پشت هەڵنەکەن و ڕانەکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانێ دراوە بە خوا (خاوەنەکەی) لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلْفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدوروروەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرْتُم مِّنَ ٱلْمَوْتِ أَوِ ٱلْقَتْلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان بدزنەوە) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جا لەوکاتەدا بەهەرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿قُلْ مَن ذَا ٱلَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپەیان بەزەیی و رەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەبڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن) ﴿وَٱلْقَآئِلِينَ لِإِخْوَٰنِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن: وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزنەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ کەواتە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلْخَوْفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ دەبان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ بەوپەنەی کەسێك لەسەرە مەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلْخَوْفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت ونەما ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ دڕێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلْخَيْرِ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرمانڵ وغەنیمەت ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پوچەڵ کردنەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿يَحْسَبُونَ ٱلْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا۟﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ ٱلْأَحْزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّوا۟ لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِى ٱلْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسْـَٔلُونَ عَنْ أَنۢبَآئِكُمْ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ فِيكُمْ﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓا۟ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ ﴿۞ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی جاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ﴾ بۆکەسێك بەهیوای خواو (باداشتی) ڕۆژی دوایی یەو ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿۝ وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ﴾ وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ووتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد ﴿۝﴾

﴿مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا۟ مَا عَٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان كرد لەگەڵ ئەو پەیمانەی كە دابوبان پەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ﴾ ئەمجا هەندێكیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێنا و (شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێكیشیان چاوەڕوانن (وهێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا﴾ هیچ گۆڕانێكیان (لەبەڵێنی خۆیان دا) نەكردووە ﴿۝٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِىَ ٱللَّهُ ٱلصَّٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆئەوەی (خوا) پاداشتی ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی یەكەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَٰفِقِينَ إِن شَآءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەكان بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا كات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿۝٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ﴾ وە خوا كافرەكانی (قورەیش كە لەشكریان هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ ولاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا﴾ هیچ خێر و ثاوابێكیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەكەوت ﴿وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فرێشتەوە كافرانی پرژو بڵاوكرد) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿۝٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ ٱلَّذِينَ ظَٰهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (بەنی قورەیزە) كەپشتگیری ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان كرد خوای گەورە هێنانیە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاكانیان ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ كۆمەڵێكیان دەكوژن ﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە كۆمەڵێكی تریان بەدیل دەگرن ﴿۝٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَٰرَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُمْ﴾ (دوای ئەچاوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی داپێتوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا﴾ هەروەها زەوی یەكیش كەپێتان پێنەنابوو ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شێكدا بەتوانایە ﴿۝٢٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەكانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەیی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ ئەی هەموتان وەرن موتعەتان پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەكێكە دەدرێتە ئافرەتی تەلاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەلاقتان بدەم بە تەلاق دانێكی چاك و بێ زیان ﴿۝٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلدَّارَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە خوا و پێغەمبەرەكەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَٰتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئامادەی كردووە بۆ چاكەكاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێكی گەورە ﴿۝٢٩﴾ ئەی خێزانەكانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر كام لەئێوە گوناهێكی گەورە بكات ﴿يُضَٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرامبەر دەكرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵكی تر) ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم كارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿۝٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئه‌ی خێزانه‌کانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ) هه‌ر کام له‌ئێوه له‌سه‌ر گوێرایه‌لی خواو پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی به‌رده‌وام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وه کرده‌وه‌ی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ ده‌ده‌ین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وه ڕۆزیه‌کی چاك و خۆشمان بۆ ئاماده کردووه (له‌به‌هه‌شت دا) ﴿۳۱﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِيِّ﴾ ئه‌ی ژنانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوه وه‌ك هیچ یه‌ك له‌ئافره‌تانی دیکه نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئه‌گه‌ر خۆتان بپارێزن و له‌خوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ که‌واته به‌خه‌مزه‌و ناز‌ه‌وه قسه مه‌که‌ن (وه‌ك ئافه‌ره‌تانی ڕه‌وشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نه‌وه‌کو ئه‌وه‌ی که‌دڵی نه‌خۆشه (ده‌رون نزمه) نیازی خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (که‌واته) قسه‌ی چاك و به‌جێ بکه‌ن ﴿۳۲﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وه له‌ماڵه‌کانی خۆتاندا بمێننه‌وه ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وه زینه‌ت و جوانی خۆتان ده‌رمه‌خه‌ن (له‌ناو خه‌ڵکی نامه‌حره‌مدا) وه‌کو خۆده‌رخستنی ئافره‌تانی سه‌رده‌می نه‌فامی یه‌که‌م (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکه‌ن و زه‌کات بده‌ن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وه گوێرایه‌لی خواو پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی بکه‌ن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ به‌ڕاستی خوا ده‌یه‌وێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئه‌ی ئال و به‌یتی (پێغه‌مبه‌ر ﷺ) هه‌ر جۆره پیسی و گوناهێك له‌ئێوه دووربخاته‌وه ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاته‌وه به‌ته‌واوی ﴿۳۳﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وه بیر بکه‌نه‌وه له‌وه‌ی ده‌خوێنرێت له‌ماڵه‌کانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ له‌ئایه‌ته‌کانی خواو دانایی (فه‌رموده‌کانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ به‌ڕاستی خوا ووردبینی ئاگاداره ﴿۳۴﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ به‌ڕاستی پیاوه‌موسڵمانه‌کان وئافره‌ته موسڵمانه‌کان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وه پیاوه باوه‌ڕداره‌کان و ئافره‌ته باوه‌ڕداره‌کان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هه‌میشه گوێرایه‌ڵ و ئافره‌تانی هه‌میشه گوێرایه‌ڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوه ڕاست گۆکان و ئافره‌ته ڕاست گۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافره‌تانی خۆگر و به‌ئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وه پیاوانی له‌خوا ترس و ژنانی له‌خوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافره‌تانی به‌خشنده ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافره‌تانی ڕۆژوه‌وان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافره‌تانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ که زۆر یادی خوا ده‌که‌ن و ئافره‌تانێ که‌زۆر یادی خوا ده‌که‌ن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئاماده‌ی کردووه بۆ هه‌موویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گه‌وره ﴿۳۵﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بـۆ هیچ پیـاوو ئافرەتێکی باوەردار نییـە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خـواو پێغەمبەرەکـەی بڕیـاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشـک بن لەکارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سـەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕابووە بەگومڕابونێکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (پیربکـەرەوە) کاتێك دەتووت بەکەسـێك (زەیدی کوڕی حارپثە) کەخوا نیعمەتی بەسـەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەتت لەگەڵدا کردبوو (بەئازاد کردنی و پەروەردەکردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾ خێزانست (زەینەب) لای خـۆت ڕاگرەو بهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسـە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شتێك دەشـارێتەوە کەخوا ئاشـکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾ وە لە(قسـەی) خەڵك دەترسی لەکاتێکدا خوا شیاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا کاتێ زەید پێویسـتی بە (زەینەب)نەما و تەڵاقیـدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارەکردیت ﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بـۆ تـەوەی هیچ ناڕەحەتـی (وتاوانـێ) نەبێت لەسـەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لەمارەکردنی) ژنانـی بەکـوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویسـتیان پێیـان نەمـاو تەڵاقیـان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانـی خـوا (بەمـارەکردنـی زەینـەب بـۆت) دراوە و بڕاوەیـە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیـچ ناڕەحەتـی (تـاوان) یەك لەسـەر پێغەمبـەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە(مارەکردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوەبۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ باوو سونەت وڕێگای (دانراوی) خوایـە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لە نـاو پێغەمبەرانی لەمەوپێشـدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ وە فەرمانـی خـواش بڕیارێکـی بڕاوەیـە (وەدەبێت جێ بەجـێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾ کەمسانێ کەپەیامەکانـی خـوا پادەگەیەنـن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە(خـوا) دەترسـن وبێجگە لەخوا لەکەسـی تر ناترسـن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسـە کـە چاودێر ولێپرسـراوەیە بێت ﴿٣٩﴾ ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممـەد ﷺ باوکـی هیـچ یـەك لەپیاوەکانتـان نیـە (نەزەیـدی کـوڕی حارپثە و نەهیچ کەسێك تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئـەو نێردراوی خواو کۆتا هەمینی پێغەمبەرانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بەهەمـوو شـتێك زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یـادی خوا بکـەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەباکـی یـادی خوا بکـەن بەبەیانیـان و ئێوارانـدا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئـەو زاتێکە بەزەبـی خـۆی دەڕژێنـێ بەسـەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشـتەکانی داوای لێبوردنتـان بـۆ دەکـەن ﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەو هۆیەوە (خوا) لەتاریکی یەکاتەوەدەرتان دێنێ بەرەوڕووناکی (ئیمان و ئیـسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بە بەزەییە بەئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُضَٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ ڕوژێنك باوه‌ڕداران ده‌گه‌نه خزمه‌ت ئه‌و (خوا) به‌خێر هاتنیان به‌(ووشه‌ی) سه‌لامه ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وه خوا پاداشتی چاکی بۆ ئاماده کردوون ﴿٣١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ بێگومان ئێمه تۆمان نارد‌ووه (بۆ خه‌ڵکی) ﴿شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ به‌شایه‌ت و مژده ده‌ر‌و ترسێنه‌ر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ﴾ و به‌بانگخواز بۆ (ڕێگه‌ی) خوا به‌فه‌رمانی ته‌و ﴿وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾ و چرایه‌کی ڕوونا‌ك که‌ر‌ه‌وه ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم﴾ وه مژده بده به‌ئیمانداران که‌بێگومان بۆ ئه‌وان هه‌یه ﴿مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ به‌هه‌ر‌و به‌خشینێکی گه‌وره له‌لایه‌ن خواوه ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ گوێ‌ڕایه‌ڵی کافران و دوو ڕووان مه‌که ﴿وَدَعْ أَذَىٰهُمْ﴾ گوێ مه‌ده به‌ئازار دانی ئه‌وان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وپشت هه‌ر به‌خوا ببه‌سته ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ وه خوا به‌سه که‌پشتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که‌باوه‌ڕتان هێناوه ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ کاتێ ئافره‌تانی ئیمانداڕتان ماره کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ له‌پاشمان له‌پێش ئه‌وه‌ی بچنه لایان ته‌ڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئه‌وه له‌سه‌ر‌یان نییه بۆ ئێوه هیچ عیبده‌یه‌ك هه‌ڵژمێرن ﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ که‌وابوو موته‌عه‌یان (پۆشاك و نوێن بۆ دڵخۆشییان) بده‌نێ و ته‌ڵاقیان بده‌ن ﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ به ته‌ڵاقدانێکی جوان و ڕێك وپێك ﴿٤٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ بێگومان ئێمه حه‌ڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَٰجَكَ ٱلَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئه‌و هاوسه‌ر‌انه‌ت که‌ماره‌یت پێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هه‌ر‌وه‌ها ئه‌و که‌نیزه‌کانه‌ی که‌خوا ده‌ستی تۆی خستن (به‌هۆی زاڵ بوونت به‌سه‌ر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ﴾ و (بۆمان حه‌ڵاڵ کرد‌ویت) کچانی مامت و کچانی پوورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و کچانی بوورت (خوشکی دایکت) ﴿ٱلَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئه‌وانه‌ی که‌کۆچیان کرد له‌گه‌ڵت ﴿وَٱمْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هه‌ر‌وه‌ها ئافره‌تێکی ئیماندار ئه‌گه‌ر خۆی ببه‌خشێ به‌پێغه‌مبه‌ر (به‌بێ ماره‌یی) ﴿إِنْ أَرَادَ ٱلنَّبِيُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا﴾ ئه‌گه‌ر پێغه‌مبه‌ر ﷺ وویستی ماره‌ی بکات ﴿خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئه‌مه‌یان) ته‌نیا بۆ تۆ دروسته به‌جیا له‌ئیمانداران‌ی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ به‌ڕاستی ئێمه ده‌زانین چیمان پێویست کرد‌ووه له‌سه‌ر ئیمانداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ ده‌رباره‌ی هاوسه‌ر کانیان و که‌نیزه‌که‌کانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هیچ له‌لات زه‌حمه‌ت و گران نه‌بێ (که‌شتانێکت به‌جیا له موسڵمانان بۆ دروسته) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وه خوا لێبوورده‌ی میهره‌بانه ﴿٥٠﴾

﴿تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی) هەریەکێك لەخێزانەکانت وویست دوای بخە ﴿وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ﴾ و هەر یەکێ لەوانت وویست (بێشی بخەو) بهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ﴾ وەهەر کامت بوێت (پێتە لات) لەوانەی بەر کەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نیە ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشک کردنە) نزیکترە کەچاوو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحْزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە خوا دەزانێ بەوەی کە لەدڵتانداپە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿۵۱﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِن بَعْدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەلاڵ نییە ﴿وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت ڕابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێنە خاوەنی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿۵۲﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێنگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێنگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾ وەمەمێنەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە بێ دەنگە) ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾ بەڵام خوا لەوانەی (ووتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناومااڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داواکەن ﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنتر تر بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیەك بۆ ئێوە دروست نی یە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەڵای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿۵۳﴾ ﴿إِن تُبْدُوا شَيْئًا﴾ لەگەڵ هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿۵۴﴾

﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَٰنِهِنَّ﴾ (تەگەریێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و برکانیان ﴿وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَٰتِهِنَّ﴾ وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاوديانیان ولای غولام وکەنیزانی خۆیان ﴿وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا چاودێرو ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّ﴾ بەڕاستی خوا وفریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خوا و پێغەمبەرەکەی دەدەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ وە سزای ڕیسوا کەری بۆ ئامادەکردوون ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار نەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوختان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبەکچانت و بە ئافرەتانی بروادارانی ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ﴾ با عابا وبالاپۆشەکانیان بدەن بەسەر خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَن يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاک) ﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾ ﴿لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دوو ڕووان ﴿وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە کەسانێک لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَٱلْمُرْجِفُونَ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ و بڕوبڵاوگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەرەدەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَّلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوٓا۟﴾ (نەوانە) نەفرین لێکراون لەهەر کوێ بەر دەستت کەوتن ﴿أُخِذُوا۟ وَقُتِّلُوا۟ تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾ ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و یاو ﴿فِى ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێک کەپێشتر بوون ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز باوو سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵک پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (بەرپابوونی) ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ تۆ چۆزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ﴿۝٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان کردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری هەڵگیرساوی بۆ ئامادە کردوون ﴿۝٦٤﴾ ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێنەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێکیان نیە ﴿۝٦٥﴾ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ﴾ ڕۆژێ کەدەم وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەکرێت ﴿يَقُولُونَ يَـٰلَيْتَنَآ﴾ دەڵێن: خۆزگە وکاشکای ﴿أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا﴾ گوێرایەڵی خوا و گوێرایەڵی پێغەمبەرمان بکردایە ﴿۝٦٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ﴾ وەدەڵێ: ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بە گوێی سەرانو گەورەکانمان کرد ﴿فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا﴾ ئێتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان کردین ﴿۝٦٧﴾ ﴿رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەی پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەبت ﴿۝٦٨﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو کەسانە مەبن کە موو سایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ کرد) ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟﴾ جا خوا موو سای پاك کردەوە لەوەی دەیان وت ﴿وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾ (موو سا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ﴿۝٦٩﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و باریزکار بن ﴿وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی ڕاست و دروست بکەن ﴿۝٧٠﴾ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَـٰلَكُمْ﴾ کردەوەکانتان چاك دەکات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ ولەتاوانە کانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وەهەر کەس گوێرایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنێکی گەورەی بەدەست هێناوە ﴿۝٧١﴾ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ﴾ بێگومان ئێمە سپاردەمان نیشانی ﴿عَلَى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و چیاکان دا (هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار کرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان ڕازی نەبوون کەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَـٰنُ﴾ کەچی ئادەمی ئەو (سپاردەی) هەڵگرت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمکار و نەزانە ﴿۝٧٢﴾ ﴿لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ وَٱلْمُنَـٰفِقَـٰتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَـٰتِ﴾ وە (سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَـٰتِ﴾ وە لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿۝٧٣﴾

سوره‌تی ﴿ سَبَإ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ﴾ هه‌موو سوپاس و ستایش بۆ خوایه ﴿ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ که‌هه‌رچی له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدایه ته‌نیا مولکی ئه‌وه ﴿ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ ﴾ وه له دواڕۆژیشدا ستایش هه‌ر بۆ ئه‌وه ﴿ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴾ وه ئه‌و (خوا) دروست کاری وورده‌بینه ﴿١﴾ ﴿ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ ﴾ (خوا) ده‌زانێ چی ده‌چێ به‌ناو زه‌ویدا ﴿ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا ﴾ و چی لێ ده‌رده‌چێ ﴿ وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ﴾ وه چی دێته خواره‌وه له‌ئاسمان ﴿ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ﴾ و چی بۆ سه‌ر ده‌که‌وێ ﴿ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴾ وه خوا میهره‌بانی لێبورده‌یه ﴿٢﴾ ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ بێ باوه‌ڕان ووتیان: ﴿ لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ﴾ ڕۆژی دوایيمان (به‌سه‌ردا) نایه‌ت ﴿ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ ﴾ (ئه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بڵێ (وانیه) سوێند به‌په‌روه‌ردگارم ئه‌و (قیامه‌ته)تان بۆ دێ ﴿ عَالِمِ الْغَيْبِ ﴾ (خوا) زاناى هه‌موو په‌نهانه‌کانه ﴿ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ ﴾ له‌خوا گوم نابێ ﴿ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ﴾ قورسایی گه‌ردیله‌یه‌ك له‌ئاسمانه‌کان وزه‌ویدا ﴿ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ ﴾ وه بچوکتر و گه‌وره‌تر له‌وه نییه ﴿ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾ ئیلا له‌کتێبێکی ئاشکرادا ڕوونداویه ﴿٣﴾ ﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی پاداشتی ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه و کرده‌وه‌ی چاکیان کردووه بداته‌وه ﴿ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ﴾ بۆ ئه‌وانه هه‌یه لێبوردنی (په‌روه‌ردگار) ﴿ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴾ و پاداشت و ڕزوزی به‌کی چاك ﴿٤﴾ ﴿ وَالَّذِينَ سَعَوْ فِي آيَاتِنَا ﴾ وه که‌سانێك که‌هه‌وڵ ده‌ده‌ن باوه‌ڕ به‌نیشانه‌کانی ئێمه نه‌کرێ ﴿ مُعَاجِزِينَ ﴾ ده‌سته‌ پاچه‌ن و هه‌یچیان پێ ناکرێت ﴿ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ﴾ بۆ ئه‌وانه‌یه سزای زۆر خراپ وسه‌خت ﴿٥﴾ ﴿ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ﴾ ئه‌وانه‌ زانیاریان پێ دراوه ده‌زانن ﴿ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ﴾ ئه‌وه‌ی له‌ په‌روه‌ردگارته‌وه بۆت هاتووه ﴿ هُوَ الْحَقَّ ﴾ ته‌نها ئه‌وه‌ ڕاسته ﴿ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴾ و ڕێنموونی (خه‌ڵك) ده‌کات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ وه ئه‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕ بوون ده‌یانووت ﴿ هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بده‌ین ﴿ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ﴾ که هه‌والتان پێ ده‌دات کاتێك (مردن و) به‌ته‌واوی ڕزین و پاره پاره بوون ﴿ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴾ به‌ڕاستی ئێوه سه‌ر له‌نوێ دروست ده‌کرێنه‌وه ﴿٧﴾

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةٌ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڵکو ئەوانەی بڕ باوەڕ بەدوا ڕۆژ ﴿فِى ٱلْعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلْبَعِيدِ﴾ لەناو سزاو گومڕاییە کی دوور (لەڕاستی) دان ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا۟﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەبن بەناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا ﴿كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ چەند پارچەیەک لەئاسمان ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەک ڕوو لەخوا بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضْلًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو ﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِى مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ﴾ ئەی چیا وبالندەکان لەگەڵ داوود زیکرو تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ﴿١٠﴾ ﴿أَنِ ٱعْمَلْ سَٰبِغَٰتٍ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ﴾ ولەچنینی زرێدا بەئەندازەیی تەلقەکان وەک یەک بن ﴿وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا﴾ وکردەوەی چاک بکەن ﴿إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ﴿١١﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وبۆ سولەیمان (با، هەوا) مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تانێوەڕۆ (با) بەئەندازەی مانگێک ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ وە (نێوەڕوان تا) نێوارانیش بەئەندازەی مانگێک ڕێگای دەبڕی ﴿وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ﴾ وەمسمان بۆ تواندەوەوەک کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ وهەندێ لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِۦ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری ﴿وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای ئاگری هەڵگرلوی پێ دەچێژین ﴿١٢﴾ ﴿يَعْمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی بوویستایە بۆیان دروست دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٍ كَٱلْجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەک حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٍ رَّاسِيَٰتٍ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجولان لەبەر گەورەییان) ﴿ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا﴾ ئەی نالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِىَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ﴿١٣﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَوْتَ﴾ ئەمجا کاتێک سولەیمانمان مراند ﴿مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێک مردنی سولەیمانی نیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلْأَرْضِ﴾ بێجگە لەخۆرەو مۆرباندەی زەوی ﴿تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُۥ﴾ کە دارەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد (کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلْجِنُّ﴾ بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُوا۟ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەردا نەدەمانەوە ﴿١٤﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ ءَايَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنەکەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ و سوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ وڵاتێکی پاك و خۆش و بەپەروەردگارێکی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە لافاوی وێرانکارمان بۆ نارد ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەڕوو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و کەمێك لەداری نەبك (تارگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی نا سوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە لەوانەی زۆر سڵەدن تۆڵە لەکەس ئەستێنین؟! ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پێتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾ چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك ولەبەرچاوەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی نزیکمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان) چەند شەوو ڕۆژ بەو (ڕێگایانەدا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئیمەش کردمانن بەداستانێ لەناو خەڵکدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ بڕۆ بڵاومان کردن (بەوڵاتانەدا) بەو پەڕی بڕۆ بڵاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکرانە بژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەوانەدا بەدی هێنا ﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێنت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وەکێ لەوان دەربارەی (دواڕۆژ) لەگومانداییە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەر هەموشتێکدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لەدروست کردنی) ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ﴾ وه تکا کردن لای خوا سوودی نبیه ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ﴾ مه‌گەر بۆ که‌سێ ئه‌و (خوا) ڕێگه بدات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هه‌تا کاتێ ترس و بیم له‌دڵی (تکاکاران) لاده‌بڕێ (به‌هۆی ڕێگه‌پێدانی شه‌فاعه‌ت) ﴿قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (به یه‌کتر) ده‌ڵێن: به‌ڕوه‌ردگارتان چی بڕیارێکی فه‌رموو ﴿قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ﴾ ده‌ڵێن: ووته ڕاسته‌که‌ی فه‌رموو (که‌ڕێگه دانه به‌تکا کردن) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾ وه ته‌نها (خوا) به‌رزو بڵندو گه‌وره‌یه ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان ده‌دات له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان ده‌دات) ﴿وَإِنَّآ أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمه یا ئێوه (به‌کێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ له‌سه‌ر ڕێنمووننین یان له‌گومڕاییه‌کی ئاشکراداین ﴿٢٤﴾ ﴿قُل لَّا تُسْـَٔلُونَ عَمَّآ أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ له‌تاوانێ که‌ئێمه کردوومانه ﴿وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئێمه‌ش پرسیارمان لێ ناکرێ له‌وه‌ی ئێوه ده‌یکه‌ن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ به‌ڕوه‌ردگارمان ئێمه‌و ئێوه کۆده‌کاته‌وه ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ﴾ له‌پاشان بڕیار ده‌دات له‌نێوانماندا به‌هه‌ق و ڕاستی ﴿وَهُوَ ٱلْفَتَّاحُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وه هه‌ر له‌وه داده‌وه‌ری زانا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلْ أَرُونِىَ ٱلَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِۦ شُرَكَآءَ﴾ بڵێ ئاده‌ی نیشانم ده‌ن ئه‌و هاوبه‌شانه‌ی بردوبوونانه ڕێزی خواوه ﴿كَلَّا﴾ بەڵکو ﴿بَلْ هُوَ ٱللَّهُ﴾ وانییه به‌ڵکو زاتی خوایه ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ زاتی دروست کاره ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وه ئێمه تۆمان نه‌ناردوه بۆ هه‌موو ئاده‌می به‌مژده‌دەر و ترسێنه‌ر نه‌بێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی ئاده‌می نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ وه ده‌ڵێن ئه‌م به‌ڵێنه (ڕۆژی دوایی)ه که‌ی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ به‌ڵێنی ئێوه ڕۆژێکه ﴿لَّا تَسْتَـْٔخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ نه‌ساتێك دوا ده‌که‌ون لێی و نه‌پێشیش ده‌که‌ون ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وه ئه‌وانه‌ی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ ئێمه هه‌رگیز باوەڕ ناهێنین به‌م ئوورانه ﴿وَلَا بِٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و به‌و کتێبانه‌ش پێش ئه‌م (قورئانه) هاتوون ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگه ده‌ت دی کاتێ ئه‌و سته‌مکارانه ﴿مَّوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕاده‌گیرێن له‌به‌ردەم (داد‌گای) به‌ڕوه‌ردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ ٱلْقَوْلَ﴾ قسه‌و تاوان ئاراسته‌ی یه‌کتر ده‌که‌ن ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ لاوازو زێرده‌سته کراوان ده‌ڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ به‌وانه‌ی خۆیان به‌گه‌وره ده‌زانی (ده‌سه‌ڵاتداره‌کان) ﴿لَوْلَآ أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه نه‌بوونایه بێگومان ئێمه باوەڕدار ده‌بووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ بەوانەی زێردەستە و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَٰكُمْ عَنِ ٱلْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنمونیی ﴿بَعْدَ إِذْ جَآءَكُم﴾ دوای ئەوەی بۆتان هات ﴿بَل كُنتُم مُّجْرِمِينَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿۳۲﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ زێر دەستەو چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون ﴿بَلْ مَكْرُ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین) ﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَآ أَن نَّكْفُرَ بِٱللَّهِ﴾ کاتێک فەرمانتان پێ دەدایین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُۥٓ أَندَادًا﴾ وە وێنە وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا۟ ٱلنَّدَامَةَ﴾ هەموویان بەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کاتێک کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا ٱلْأَغْلَٰلَ فِىٓ أَعْنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە زنجیرو تەوقمان کردە گەردنی بێبڕواەکان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆلەیان لێ نەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿۳۳﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەنارد دووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ﴾ مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان نیی بەبەو (ئایینەی) ئێوەی پێی نێردراون ﴿۳۴﴾ ﴿وَقَالُوا۟ نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا﴾ وە ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین ﴿۳۵﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّى﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ رۆزی فراوان دەکات وەیەکرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەی خەڵک نازانن ﴿۳۶﴾ ﴿وَمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُم بِٱلَّتِى﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰٓ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان نزیک بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ ٱلضِّعْفِ﴾ بۆ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا۟﴾ بەهۆی ئەو چاکانەی کەکردویانە ﴿وَهُمْ فِى ٱلْغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿۳۷﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی بوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ٱلْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو دەبن ﴿۳۸﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّى﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ لَهُۥ﴾ رۆزی هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَآ أَنفَقْتُم مِّن شَىْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُۥ﴾ ئەوە خوا جێگەی پردەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ئەو (خوا) چاکترینی رۆزی دەرانە ﴿۳۹﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك(خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەکان دەفەرموێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەوانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿۴۰﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنْتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِمْ﴾ تەنیا تۆ گەورە وپشتیوانیی ئێمەی ئەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾ زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿۴۱﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ ناتوانن هیچ سوودو زیانێك بەیەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بەستەمکاران دەڵێین: ﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچەژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿۴۲﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێین: ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی کەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە دەڵێین: ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لەدرۆیەکی هەڵبەستراو بەناوی خواوە ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کەبۆیان هاتبوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿۴۳﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێنێتەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون ﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿۴۴﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانێ پێش ئەمان (قورەیشییەکان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قورەیش) نە گەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿۴۵﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾ بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ کەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر خوا هەڵسن (وگوێرایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێتێ نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ تەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿۴۶﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾ بڵێ هەرکرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردووە تەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە تەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿۴۷﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی بەڕوەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ (خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿۴۸﴾

﴿قُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ ٱلْبَٰطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ (نەما) و دروست ناپێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَآ أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِى﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ ٱهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنمونیم ﴿فَبِمَا يُوحِىٓ إِلَىَّ رَبِّىٓ﴾ ئەوە بەهۆی ئەو(قورئانە)وەیە کەبەڕوەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن ﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نییە ﴿وَأُخِذُوا۟ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیک (دۆزەخەوە) دەبرێن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە) ﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ ٱلتَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا۟ بِهِۦ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِٱلْغَيْبِ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسەیان لەبەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دوورەوە (کەدونیایە). ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەر بەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبڕوا هێنان و تەوبە کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەماندا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ فِى شَكٍّ مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿فَاطِر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەبەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەویيە ﴿جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێرراوانێک ﴿أُو۟لِىٓ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ﴾ خاوەنی (چەند جۆرە) باڵن : دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ مَا يَشَآءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٥٥﴾ ﴿مَّا يَفْتَحِ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەک بۆ خەڵک بەڕەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ ئیتر شتێک نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهەرهیەک بگرێتەوە ﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُۥ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئیتر لەباش گرتنەوەی خوا بەڕەڵاکەر و نێرەری بۆ نییە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی بالادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەوە لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَٰلِقٍ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ ئایا بەدیهێنەرێک لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە ﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ بەڕستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخوابەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ هەموو کارو بارەکان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ﴾ وە باشەیتان بە(بەزەیی و لێبوردەی) خوا فریوتان نەدات ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بەدوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُواْ حِزْبَهُۥ﴾ بێگومان تەو (شەیتان) تاقم وکۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُواْ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ﴾ بۆ تەوەی بەبنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی (دۆزەخ) ﴿٢٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ کەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە تەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ دەی ئایا کەسێ کەکردەوەی خراپی خۆی بۆ جوان کراوە ﴿فَرَءَاهُ حَسَنًا﴾ و بەچاک و جوانی دەبینێ (وەک کەسێکە پێوەری چاک‌و خراپەی تایبەت بێت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەرکەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَآءُ﴾ وە هەرکەسێکی بوێ ڕێنمونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَٰتٍ﴾ دەی کەواتە بەخەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانی) تەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەتەوان دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ أَرْسَلَ ٱلرِّيَٰحَ﴾ خوا ڕاتێکە (با،هەوا) کانی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ تەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَٰهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ بەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەباری و) زەوی پێی زیندوو دەکەینەوە لەپاش ووشک بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ ٱلنُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی (مردوانیش لەقیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٢٧﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (لەخوای بوێ) ﴿فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ﴾ ووتەی پاک و چاک تەنها بۆ لای تەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ﴾ وە (ووتەی پاکو) کردەوەی چاک بەرز دەکاتەوە (بۆلای خۆی) ﴿وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە تەوانەی کەپیلانە خراپەکان دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُوْلَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی تەوانە لەناو دەچێ ﴿٢٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لەخاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لەنوتفەیەک ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَٰجًا﴾ نەمجا (خوا) کردوونی بەچەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ﴾ وە هیچ مێینەیەک (ئافرەتێک) دوو گیان نابێ و سکەکەی دانانی (نایبێت) مەگەر بەناگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ﴾ وە لەتەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لەکتێبێک (لوح المحفوظ) دانوسراوە ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿٢٩﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي ٱلْبَحْرَانِ﴾ ئه‌و دوو (جۆره) ده‌ریا وه‌ك یه‌ك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئه‌مه‌یان سازگار وشیرینه ﴿سَآئِغٌ شَرَابُهُۥ﴾ و خواردنه‌وه‌ی ئاسانه و خۆشه ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئه‌وی تریان سوێرو تاڵ و تفته ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و له‌هه‌ردووکیان گۆشتی ته‌ڕو تازه ده‌خۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سه‌ده‌ف و دوڕ له‌ده‌ریا) ده‌ڕنه‌هێنن و ده‌یپۆشن، وخوتانی پێ ده‌ڕازێننه‌وه ﴿وَتَرَى ٱلْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و که‌شتی یه‌کان ده‌بینی ئاوه‌که له‌ت ده‌که‌ن (کاتێ به‌ئاوپدا ده‌ڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ندێ ڕزق و ڕۆزی خوا په‌یدا بکه‌ن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وه تا سپاسیشی خوا بکه‌ن (له‌سه‌ر به‌هره‌کانی) ﴿١٣﴾ ﴿يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ﴾ (خوا) شه‌و ده‌کات به‌ناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ﴾ و ڕۆژ ده‌کات به‌ناو شه‌ودا ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ وه خۆرو مانگی ڕام هێناوه ﴿كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هه‌ریه‌که‌یان (له خولگه‌ی خۆیدا) تا ئه‌و ماوه‌یه‌ی بۆی دیاری کراوه ده‌گه‌ڕێت ودەسوڕێته‌وه ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئه‌وه‌یه خوای به‌ڕوه‌ردگاری ئێوه ﴿لَهُ ٱلْمُلْكُ﴾ بادشایه‌تی ته‌نها بۆ ئه‌وه ﴿وَٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ و ئه‌وانه‌ی ئێوه هاواریان لێ ده‌که‌ن بێجگه له‌خوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی تونێکڵه سپێکه‌ی ناوکی خورمایش نین ﴿١٤﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (ئه‌کان) ئه‌گه‌ر نزاو هاواریان لێ بکه‌ن ﴿لَا يَسْمَعُوا۟ دُعَآءَكُمْ﴾ هاواره‌که‌تان نابیستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا۟ مَا ٱسْتَجَابُوا۟ لَكُمْ﴾ و ئه‌گه‌ر بیشی بیسن وه‌لامتان نادەنه‌وه ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و له‌ڕۆژی قیامه‌تیشدا بێ باوەڕ دەبن به‌هاوبه‌ش دانانه‌که‌تان (وبه‌درۆتان ده‌خه‌نه‌وه) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وه دڵنیابه که‌س وه‌ك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناکات (له‌سه‌ر ئه‌نجامتان) ﴿١٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ أَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئه‌ی خه‌ڵکینه هه‌ر ئێوه هه‌ژاری لای خوان ﴿وَٱللَّهُ هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ﴾ وه ته‌نیا خوایه بێ نیازی ستایش کراو ﴿١٦﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر (خوا) بیه‌وێ له‌ناوتان ده‌بات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وه خه‌ڵکێکی تری تازه ده‌هێنێت ﴿١٧﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وه ئه‌مه‌ش بۆ خوا کارێکی گران نییه ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهباریک گوناهی که‌سێکی تر هه‌ڵناگرێنت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وه ئه‌گه‌ر بارگرانێ (گوناهباری) بانگی که‌سێ تر بکات بۆ هه‌ڵگرتنی (باره گوناهه‌که‌ی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَىْءٌ﴾ هیچ له‌و (باره گوناهه) هه‌ڵناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰٓ﴾ هه‌رچه‌نده (داوای کراوه‌که) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ ٱلَّذِينَ﴾ به‌ڕاستی تۆ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ته‌نها ئه‌وانه بیندار ده‌که‌یته‌وه ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ﴾ که به‌په‌نهانی له‌په‌ڕوه‌ردگاریان ده‌ترسن ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژه‌کانیان به‌ڕێکی به‌جێ ده‌هێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِۦ﴾ وه هه‌ر که‌س خۆی پاك ڕاگرێ (له تاوان) ئه‌وه به‌ڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنه‌که‌ی هه‌ر بۆ خۆیه‌تی ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ و گه‌ڕانه‌وەش ته‌نها بۆ لای خوایه ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نەکوێرو بینا یەکسانن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نەسێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نەزیندووان و مردووان بەرانبەرن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (بانگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کەبیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەڵام تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت) ببیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕاوو کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون قارم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بارانە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سورە (سپی و سورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەهات ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە. ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەکتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانییەکن هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێرو تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ وبەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وه ئه‌وه‌ی له‌قورئاندا نیگامان کردوه بۆ تۆ ﴿هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ هه‌ر ئه‌وه‌ ڕاسته‌و پشتیوانی کتێبه‌کانی پێش خۆیه‌تی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بێگومان خوا به‌ بەنده‌کانی ئاگادارو بینابه ﴿ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ﴾ له‌باشان ئه‌م قورئانه‌مان به‌خشی به‌که‌سانێك ﴿ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ﴾ که‌ له‌ناو به‌نده‌کانماندا هه‌ڵمان بژاردن ﴿فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ ئه‌مجا هه‌ندێکیان سته‌مکارن له‌خودی خۆیان ﴿وَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞ﴾ وهه‌ندێکیان مام ناوه‌ندین ﴿وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ وهه‌ندێکی تریان به‌فه‌رمانی خوا پێشکه‌وتوون به‌هۆی چاکه‌کانیانه‌وه ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئه‌م (قورئان) پێدانه‌ له‌خۆیدا به‌هره‌یه‌کی گه‌وره‌یه ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا﴾ ئه‌وانه‌ چه‌نه‌ ناو به‌هه‌شتانێك که‌ جێگای مانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یی یه‌ ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ﴾ له‌وێدا به‌بازنی ئاڵتونی و مرواری ده‌ڕازێنرێنه‌وه ﴿وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ﴾ وپۆشاکیشیان تێیدا ئاوریشمه ﴿وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ وه ئه‌وان ده‌ڵێن: هه‌موو سوپاس بۆ ئه‌و خوایه ﴿أَذۡهَبَ عَنَّا ٱلۡحَزَنَۖ﴾ که‌ خه‌فه‌تی لابردین و نه‌هێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٞ شَكُورٌ﴾ به‌ڕاستی به‌ڕوه‌ردگارمان لێبورده‌ی شایسته‌ی سوپاسه ﴿ٱلَّذِيٓ أَحَلَّنَا دَارَ ٱلۡمُقَامَةِ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ ئه‌و (خوایه) که‌ به‌چاکه‌و به‌هره‌ی خۆی نیشته‌جێی کردین له‌مانێ هه‌میشه‌یی (به‌هه‌شت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٞ﴾ له‌وێدا نه‌هیچ ماندوو بوونێکمان تووش ده‌بێ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٞ﴾ ونه‌هیچ ئه‌رك و زه‌حمه‌تێکمان دووچار ده‌بێ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَۖ﴾ ئاگری دۆزه‌خ بۆ ئه‌وانه‌یه‌ بێ ماوه‌و بوون ﴿لَا يُقۡضَىٰ عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوتُواْ﴾ بڕیاری مردن نادرێ به‌سه‌ردایاندا تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُم مِّنۡ عَذَابِهَاۚ﴾ هه‌روه‌ها هه‌ندێ له‌سزای (دۆزه‌خ)یان لێ سووك ناکرێ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي كُلَّ كَفُورٖ﴾ ئا به‌و جۆره‌ تۆڵه‌ ئه‌سه‌نین له‌هه‌موو بێ باوه‌ڕێك ﴿وَهُمۡ يَصۡطَرِخُونَ فِيهَا﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ له‌دۆزه‌خدا هاوار ده‌که‌ن ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا نَعۡمَلۡ صَٰلِحًا﴾ (ده‌ڵێن) ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان (له‌دۆزه‌خ) ده‌رمان بهێنه‌ تا کرده‌وه‌ی چاك بکه‌ین ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ﴾ جیاواز له‌وه‌ی ده‌مان کرد (له‌دونیادا) ﴿أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُمۡ﴾ (وه‌ڵام ده‌درێنه‌وه) ئایا نه‌مه‌نمان دریژ نه‌کردن ﴿مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ﴾ ئه‌وه‌نده‌ی ئه‌وه‌ی ده‌یه‌وێ بیر بکاته‌وه تیایدا بیر بکاته‌وه ﴿وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُۖ﴾ وه ترسێنه‌رتان بۆ نه‌هاتووه ﴿فَذُوقُواْ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ ده‌ی (ئه‌و سزا) بچه‌ژن چونکه‌ هیچ یارید‌ه‌ده‌ڕێك بۆ (بێ باوه‌ڕه) سته‌مکاره‌کان نییه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَٰلِمُ غَيۡبِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ به‌ڕاستی خوا به‌نهێنی ئاسمانه‌کان وزه‌وی زانایه ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا به‌نهێنی دڵان ئاگاداره

﴿هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُۥ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ نیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ ٱلظَّٰلِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُمْسِكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی راگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَآ﴾ بەڕاستی ئەگەر لەرێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەر خۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى ٱلْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەرێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿ٱسْتِكْبَارًا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لەبەر خۆ بەزل زانی لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ ٱلسَّيِّئِ﴾ و فێڵ وپیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە باوی خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و باوی خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان ونەلەزەویدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگرێ لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُوا۟﴾ لەبەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرًۢا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿ يسٓ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يسٓ﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر رێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە. ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أُنذِرَ ءَابَآؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَٰفِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ عَلَىٰٓ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِىٓ أَعْنَٰقِهِمْ أَغْلَٰلًا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) تەوقمان کردبێتە گەردنیان ﴿فَهِىَ إِلَى ٱلْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (تەوقانە) تا چەناکەیان هاتبێ (گەردنیانی بەتەواوی گرتبێتەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَٰهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِىَ ٱلرَّحْمَٰنَ بِٱلْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسن ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا۟ وَءَاثَٰرَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَىْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ فِىٓ إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسییوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلًا أَصۡحَٰبَ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بێنەرەوە بەخەڵکی شاری (أنطاكية) ﴿إِذۡ جَآءَهَا ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ کاتێ کەپێغەمبەرانیان بۆ هات ﴿١٣﴾ ﴿إِذۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱثۡنَيۡنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾ کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ ناویان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزۡنَا بِثَالِثٍ﴾ تەمجا بەنارەزی پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (وپشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ﴾ جا (هەموویان) ووتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالُواْ مَآ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ (خەڵکەکە) ووتیان ئێوە هەر تاەمبیە کی وەك ئێمەن ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مِن شَيۡءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەنێگا) نەنارد ئۆتە خوارەوە ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا تَكۡذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ﴿١٥﴾ ﴿قَالُواْ رَبُّنَا يَعۡلَمُ إِنَّآ إِلَيۡكُمۡ لَمُرۡسَلُونَ﴾ (پێغەمبەرەکان) ووتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بەپێغەمبەرێتی) نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيۡنَآ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئاینەکە)مان لەسەرە بەڕوونی ﴿١٧﴾ ﴿قَالُواْ إِنَّا تَطَيَّرۡنَا بِكُمۡۖ﴾ (خەڵکەکە) ووتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی بووین ﴿لَئِن لَّمۡ تَنتَهُواْ لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ﴾ سوێندم بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەردبارانتان دەکەین ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پر ئێش و ئازار دەبن ﴿١٨﴾ ﴿قَالُواْ طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمۡۚ أَئِن ذُكِّرۡتُمۚ﴾ (پێغەمبەرەکان) ووتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئێوە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ مِنۡ أَقۡصَا ٱلۡمَدِينَةِ رَجُلٞ يَسۡعَىٰ﴾ وە لەو پەڕی شارەکەوە پیاوێك بەپەلە هات ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُواْ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون ﴿٢٠﴾ ﴿ٱتَّبِعُواْ مَن لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ أَجۡرٗا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ کەخۆشتان رێنمونیی کراون ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا لِيَ لَآ أَعۡبُدُ ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ئایا بێجگە لەو (خوا) پەرستراوانێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدۡنِ ٱلرَّحۡمَٰنُ بِضُرّٖ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغۡنِ عَنِّي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بەمن ناگەیەنێ ﴿وَلَا يُنقِذُونِ﴾ و (لەسزای خوا) ڕزگارم ناکەن ﴿٢٣﴾ ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەشی دابنێم) ئەو کاتە لەگومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ﴿٢٤﴾ ﴿إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمۡ فَٱسۡمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم هێنا بەپەروەردگارتان و دەڵێمەش گوێتان لێبێ ﴿٢٥﴾ ﴿قِيلَ ٱدۡخُلِ ٱلۡجَنَّةَۖ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی ووترا: بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَٰلَيۡتَ قَوۡمِي يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) ووتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە ﴿٢٦﴾ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بەهۆی ئەوەی کەپەروەردگارم لێبم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ وەبردمیە ڕیزی ڕێز گیراوانەوە ﴿٢٧﴾

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە لە دوای ئەو نەمان ناردە خوارەوە بۆ سەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ هیچ لەشکرێك لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ (هۆی تیاچوونیان) تەنیا شریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ﴾ جا کتوپڕ ئەوانە هەموو جوڵەیان نەما و مردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ﴾ ئای پەشیمانی وداخی سەخت بۆ ئەو بەندانەی (کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا چەند گەلی (تاوانبار) مان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلّٞ لَّمَّا جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ هەر هەموو (لە ناوبراوان) کۆ دەکرێنەوە لای ئێمە (و لەقیامەت دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ﴾ وە نیشانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە ﴿أَحۡيَيۡنَٰهَا﴾ کە زیندوومان کردەوە ﴿وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمان لێ دەرهێنا (لێ ڕواند) کە لێی دەخۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ﴾ وە لەو (زەوییە) دا چەند باخ لەخورما و ترێمان بەدی هێنا ﴿وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ﴾ و چەند کانیاومان تیادا هەڵقوڵاندوە ﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأۡكُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ پاك وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێی) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ﴾ لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلَّيۡلُ نَسۡلَخُ مِنۡهُ ٱلنَّهَارَ﴾ شەویش بەڵگەو نیشانەیە بۆ ئەوان کە ئێمە ڕۆژی لێ دەردەهێنین ﴿فَإِذَا هُم مُّظۡلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلشَّمۡسُ تَجۡرِي لِمُسۡتَقَرّٖ لَّهَاۚ﴾ خۆریش بەرەو بنکەی خۆی (لەگەڕاندایە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاردراوی (خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرَ قَدَّرۡنَٰهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَٱلۡعُرۡجُونِ ٱلۡقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەتا وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشك بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا ٱلشَّمۡسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدۡرِكَ ٱلۡقَمَرَ﴾ خۆر بۆی نییە (ناتوانێ) بگات بەمانگ ﴿وَلَا ٱلَّيۡلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ﴾ و شەویش ناتوانێ پێشکەوێ لەرۆژ ﴿وَكُلّٞ فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان (خۆرو مانگ)لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە ﴿٤٠﴾

﴿وَءَايَةٌ لَّهُمْ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کەبێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لەکەشتی پڕکراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی تریشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێك پێیان بوترێت ﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لە بەردەمتان دایە و لەوەش لەپشتانەوەیە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تاڕەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیوویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسێتێك بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ وە (جارێ تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنەدەروەو ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا يَٰوَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێ ی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً﴾ تەنها شریخە ودەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ ٱلْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِى شُغُلٍ فَٰكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَٰجُهُمْ فِى ظِلَٰلٍ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا بۆیان ئامادەیەمیوەهات وهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَٰمٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت) بەووتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَٱمْتَٰزُوا۟ ٱلْيَوْمَ أَيُّهَا ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسێتم بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا۟ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ ٱعْبُدُونِى ۚ هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ وە (ئایا وەسێتم بۆ نەکردن) کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا۟ تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمەئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿ٱصْلَوْهَا ٱلْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی یەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿ٱلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰٓ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَآ أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰٓ أَعْيُنِهِمْ﴾ وەئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَٱسْتَبَقُوا۟ ٱلصِّرَٰطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبرکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنَٰهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾ خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ) ﴿فَمَا ٱسْتَطَٰعُوا۟ مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گوڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَن نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى ٱلْخَلْقِ ۚ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە ئەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و نائەوان دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَٰهُ ٱلشِّعْرَ وَمَا يَنۢبَغِى لَهُۥٓ ۚ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ) مان فێری شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْءَانٌ مُّبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ ٱلْقَوْلُ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و بەڵێنی (سزا) بسەپێنێت بەسەر بێ باوەڕاندا ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَٰمًا﴾ کە بێگومان ئێمە ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَٰلِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَٰهَا لَهُمْ﴾ وە ڕامەمان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی) هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَٰفِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشنی خواردنەوەشیان لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةً﴾ وە بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾ بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وملکەچی ئەو بتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەراستی ئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ ٱلْإِنسَٰنُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَٰهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾ کە ئەومان لە نوتفەیەک دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِىَ خَلْقَهُۥ﴾ وە نموونەمان بۆ دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چۆتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْىِ ٱلْعِظَٰمَ وَهِىَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو یێ بڕوایە) دەڵێ کێ ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا ٱلَّذِىٓ أَنشَأَهَآ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندووییان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بە دی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو دروست کراوێک زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلشَّجَرِ ٱلْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردون ﴿فَإِذَآ أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئینر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ ٱلْخَلَّٰقُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش دروست کەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا﴾ بەراستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ شتێک بە دی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: بیە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَسُبْحَٰنَ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ جا پاک و بێگەردە ئەو خوایەی کە مولکایەتی هەموو شتێک بەدەست ئەوەو ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿ ٱلصَّٰٓفَّٰتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) ① ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا ② ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێندەرانی قورئان ③ ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارو ئیوە تاک و تەنهایە ④ ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتنەکان ⑤ ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾ بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە ⑥ ﴿وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ﴾ وە لەهەموو شەیتانێکی سەرکەش پارێستومانە ⑦ ﴿لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ نانوێن گوێ بگرن بۆ لە وفریشتانەی لە بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (لەگەڵ بچن گوێ بگرن) لەهەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ناگر باران دەکرێنن ⑧ ﴿دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەترێنن زۆر بە تونەدی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە وسەختە ⑨ ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزییەوە هەواڵێک (لە فریشتەیەک بیستن و) بە پەلە بیفرێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ بزیەکی گڕدار وسوێنەڕی شوێن دەکەوێت (و دەی سوتێنێ) ⑩ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسە لەوانەی (کە بیانەوێن) ئایا ئەوان دروستکراوێکی گەورەمتر وگرنگتر و بەهێزترن ؟ ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە (لە ئاسمان و خوار و زەوی و...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوانمان (ئادەمی) مان دروست کرد لە قوڕێکی لینجی جێر ⑪ ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن یاوەڕ ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) ⑫ ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەر ناگرن ⑬ ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەک ببینن دەیکەنە گاڵتەجار ⑭ ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا ⑮ ﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! ⑯ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان ⑰ ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڵێ (هەموتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەر شۆڕن ⑱ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەک دەنگە تیتر دەست بەجێ زیندوون و دەڕوانن ⑲ ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن: وای بۆ خۆمان لەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن وپاداشتە ⑳ ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانەیە کە باوەڕتان پێی نەبوو ㉑ ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لە گەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن ㉒ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان نیشان دەن ㉓ ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ئەوانە ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ ㉔

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکراوەکان بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای ڕاستەوە هاتنە لامان (نەتان هێشت شوێنی کەوین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان) دەڵێن (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیمان دار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی بوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسزا دانمان) سەپا بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان (گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لەسزادا هاوبەشن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی (و ملکەچی نەدەبوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت: ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شاعیرێکی شێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوەو باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کەکردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە پاك و هەڵبژاردەکانی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەن ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە ﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کەمیوە هاتی جۆرا و جۆرە، وە ئەوان ڕێز لێگیراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لەبەهشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی یە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتر دانیشتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی پاك وخاوێن لە ڕووبارە ڕۆشتوەکانی بەهەشت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپیە لە ڕەنگدا، زۆر بەلەزەتە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە)نەمێشکیان تێك دەدات نەسەر خۆشیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس ناکەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ﴿٤٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ: من (لە دونیا) هاوەڵێکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَءِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!) ﴿۵۳﴾ ﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَإِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا بەڕاستی ئێمە (زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێن ﴿۵۴﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (بیاوە بەهەشتییەکە) ووتی ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿۵۵﴾ ﴿فَاطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ لەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿۵۶﴾ ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك بوو منیش هەڵدێری ﴿۵۷﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿۵۷﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە نامرین؟! ﴿۵۸﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وەئێمە سزا نادرێین؟! ﴿۵۹﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿۶۰﴾ ﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾ باتیکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی واتیبکۆشن ﴿۶۱﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێزگرتن و میوان داڕیبە باشە، یان(بەری) درەختی زەقنەموت ﴿۶۲﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران (کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿۶۳﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (زەقنەموونە) درەختێکە لە بنێخی دۆزەخ دا دەڕوێنت ﴿۶۴﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ بەڕووبوومەکەی هەروەك سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿۶۵﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو (دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن ﴿۶۶﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی لێڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخزێنەوە ﴿۶۷﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿۶۸﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿۶۹﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿۷۰﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش ئەو (گومڕابانەی ئەو)یش زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿۷۱﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿۷۲﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿۷۳﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿۷۴﴾ ﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری لێ کردین ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿۷۵﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿۷۶﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باس وناوبانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینە کاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و دروود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتووانی نووح بوو (لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بەباوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾ ﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا بەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن) ﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخۆ گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ﴾ کەمجا سەیرێکی کەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ کەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بەلێدانیان (ورد وردی کردن جگە بتە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) یەکسەر بە پەلە بەرەو ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێك دەپەرستن کە خۆتان دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و تەو بتانەشە دروستان کردون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست بکەن (پەری کەن لە ئاگر) و فڕێ ی بدەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾ وویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە نەوانمان زێڕ خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ (ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنمونیم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ لەو (کوڕەگەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابەگیان ئەوەی فەرمانت پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە وویستی خوا لە خۆگران دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّآ أَسۡلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلۡجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم ئیسماعیلی بەرووداً خستەسەر زەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ أَن يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم ﴿١٠٤﴾ ﴿قَدۡ صَدَّقۡتَ ٱلرُّءۡيَآۚ﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەراستی ئێمە ئاوەها پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلۡبَلَٰٓؤُاْ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی ئاشکرابوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيۡنَٰهُ بِذِبۡحٍ عَظِيمٖ﴾ وە بەرانبەکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باسکردن بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ دروود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئابەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەراستی ئەو لەبەندە ئیمان دارەکانی ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرۡنَٰهُ بِإِسۡحَٰقَ نَبِيّٗا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَٰرَكۡنَا عَلَيۡهِ وَعَلَىٰٓ إِسۡحَٰقَۚ﴾ جا فەرِ و بەرەکەتمان رشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحۡسِنٞ وَظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ مُبِينٞ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاک و ستەمکار لەدەروونی خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر موسا و هارووندا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُمَا وَقَوۡمَهُمَا مِنَ ٱلۡكَرۡبِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگانە گەورەکە رزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرۡنَٰهُمۡ فَكَانُواْ هُمُ ٱلۡغَٰلِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن (بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلۡمُسۡتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا بەهەردووکیان (بەموسا و هارووں) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُمَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ وە ڕێنمووئی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِمَا فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سەلام لەسەر موسا و هارووں بێت ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەراستی ئێمە ئابەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾ ﴿إِنَّهُمَا مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلۡيَاسَ لَمِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ بەراستی ئیلیاس (پێغەمبەرێک بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ بەگەلەکەی ووت ئەوەلە خوانانترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدۡعُونَ بَعۡلٗا وَتَذَرُونَ أَحۡسَنَ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ ئایا (بتی) بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾ ﴿ٱللَّهَ رَبَّكُمۡ وَرَبَّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینە کانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان تامادە دەکرێن (لە دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە یاسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەک کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئاوەو شێوەو پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس) لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێک بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێک خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێک (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو ﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ و بەشەودا ئایا تێتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بە ڕاستی یونس (پێغەمبەرێک بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتیەکی پڕ (لە خەڵک) ﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (لەو کەشتیە لەبەر ئەوەی بارێ قووڕس بوو، لەترسی نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو بیخەنە ئاو دەریاکەوە وبارێ کەشتیەکە سووکتر بێتەوە) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو لەقورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێک قووتی دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە باد کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بەهۆی ئەوەوە فڕینمان دایە زەویەکی ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی نارد مان بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەش باوەڕیان هێنا و بەو هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لەژیان تا ماوەیەک ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾ ﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بە دیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بەمێینە دروست کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێنداز بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەستی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووەو بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا (خوا) کچانی هەڵبژاردووەو (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (یەزدان) باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەبەرۆژی دواییدا) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاک و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (یەزدان) دەیڵێن ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ (هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری (کەس) بن ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لەئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی خۆی هەیە ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ هێنانی فەرمانی خوا) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر وپیادی ئەو دەکەین ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەبانووت ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبێک (ی ئاسمانی وەک کتێبی) پێشینانمان هەبوایە ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەبەندە پاک و خاوێنەکانی خوا دەبووین ﴿فَكَفَرُوا بِهِ﴾ بەڵام ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان بۆ هات) باوەڕیان پێ نەهێنا، جابەزووبی دەزانن (سەر ئەنجامی بێ بڕوایەکەیان چۆن دەبێ) ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەردەخرێن ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر سەربازانی ئێمە سەردەکەوون ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری کراوە بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا ئەوانیش دەبینن (چیان بەسەر دێت) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتاوە ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیبینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاک و بێگەردە، پەروەردگاری بالآ دەست لەوەی بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و دروودیش بۆ گشت پێغەمبەران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿

سورەتی ﴿ صٓ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای کەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن ڕێز و بەند و ئامۆژگاری ① ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕن ڕۆ چوون، لە خۆبەگەورە زانین و دژایەتیدا (بەرانبەر ئیسلام و شوێن کەوتووانی) ② ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەکەکە) لەناو بردە ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو ③ ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەرباز سوڕدەماکە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادوو گەرێکی زۆر درۆزنە ④ ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەرە) هەموو خواکانمی کردوەتە پەڵک خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەراستی ئەمە (کەپەڵک خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە ⑤ ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قورەیش لە گەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بەخەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەراستی ئەمەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ) شتێکە لە ئبوە داوا کراوە (هەتا پێیتە گەورەی هەموو عەرەب) ⑥ ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئاییندا (کە نەسرانی یە) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە ⑦ ﴿أَءُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی لە نێو هەموومان دابێ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گومانداون لە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو تەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) ⑧ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی بەڵادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ ⑨ ﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (لە گەر وایە) دەبا بەرز بێنەوە لە ئاو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش تەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) ⑩ ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قورەیش لەشکر و کۆمەڵێکی بێ ترخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەران بەزوویی) دەشکێنرێن و سەر شۆڕ دەبن ⑪ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن میخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ⑫ ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لْئَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەمود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە ناقم و کۆمەڵانێك بوون ⑬ ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەردا چەسپا (و لە ناو چوون) ⑭ ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (فوو کردن بە کەرەنادا) کەمترین ماوە دوا خستنی نییە ⑮ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێنکردنیکەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێ پرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) بێ بدە ⑯

﴿أَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود) ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان ڕام هێنا بۆ تەسبیحاتی خوایان دەکرد لە گەڵ ئەو (داوود) ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ بەئێواران و بەبانیانەوە ﴿وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ﴾ وە بالندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو (بۆ تەسبیحات) بۆلای ئەو دەگەڕانەوە (تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ وە پاشایەتیەکەی ئەومان بەهێز کرد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چیبەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری خەلوەتگاکەدا سەر کەوتن ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ لە ناکاوا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود ئەویش داچلەکا و ترسا لێیان ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ﴾ وتیان: مەترسە (ئێمە) دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بە کێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق وبەراستی بڕیار بدەوڵە ڕاستی لامەدە (لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ وە ڕێنمووتبمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەدونۆ سەرمەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ و منیش یەک مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ کە چی دەڵێت ئەو مەڕەش بدەبەمن (بیسپێرە بە من) وڵەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەیێ ئەوەی گوێ لەبراکەی تریان بگرێت وبەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی: سوێندبەخوا بەڕاستی ستەمی لێنکردوی کە داوات لێبەدەکات ئافە مەڕەکەت بخاتە ئاو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و بێگومان زۆر لەشەریک و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ﴾ بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾ داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە پەروەردگاری وکەوت بە ڕووەوە بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەیێ گوێگرتن لەکەسی بەرامبەر حوکم بدات وبەپەلەش بکات لەبڕیاردانا) ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرزەو نزیکە لە ئێمەوە وەداوڕۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿۞ يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێوان خەڵکدا بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ شوێن هەوا و ئارەزووی مەکەوە با لەڕێگای خوا لات نەدات ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لەڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان لەبیر کردبوو ۞

﴿وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَآءَ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَٰطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَٱلْمُفْسِدِينَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دانێین (لە دوا رۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ ٱلْمُتَّقِينَ كَٱلْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخوائرسان وەك بەد کرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری بەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُۥدَ سُلَيْمَٰنَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ ٱلْعَبْدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر ڕوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِٱلْعَشِىِّ ٱلصَّٰفِنَٰتُ ٱلْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا نیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّىٓ أَحْبَبْتُ حُبَّ ٱلْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّى﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم باودا بەسەر یاد و عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِٱلْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاوو گوم بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَىَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًۢا بِٱلسُّوقِ وَٱلْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَٰنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِۦ جَسَدًا﴾ و لاشەی (لەتە کوڕێ) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا ئەسوڕێتەوە وکۆ ئەبێتەوە لەگەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱغْفِرْ لِى وَهَبْ لِى مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتێکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنۢبَغِى لِأَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِىٓ﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی (هەموو شتێکی) ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ ٱلرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا وخستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِى بِأَمْرِهِۦ رُخَآءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بینا سازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَءَاخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِى ٱلْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕاممان هێنان بۆی) بە پێکەوە بەستراوی لە کۆت زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَآؤُنَا فَٱمْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت بیبەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەر ئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱذْكُرْ عَبْدَنَآ أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّى مَسَّنِىَ ٱلشَّيْطَٰنُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ٱرْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌۢ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێ ی وترا) پێت بدە یە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەیشی چاك بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منالەکانی و ئەوەندەی تریشمان لە گەڵیدا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بەڕەحم ومیهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیرو هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَٱضْرِب بِّهِۦ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شمولّ (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت پەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خواردبوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَٰهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعْمَ ٱلْعَبْدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱذْكُرْ عِبَٰدَنَآ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە یاسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُو۟لِى ٱلْأَيْدِى وَٱلْأَبْصَٰرِ﴾ کە خاوەنی هێزو توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّآ أَخْلَصْنَٰهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى ٱلدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دوایمان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمسان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ ٱلْمُصْطَفَيْنَ ٱلْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سیانیان) لای ئێمە لەبەند هەڵبژێردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱذْكُرْ إِسْمَٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَذَا ٱلْكِفْلِ﴾ وە یاسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو لکیفل یەک ﴿وَكُلٌّ مِّنَ ٱلْأَخْيَارِ﴾ کەهەموویان لە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ ۖ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَـَٔابٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) بەس و ناربانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ ٱلْأَبْوَٰبُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کەدەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا﴾ لەوێدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) بالّیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تێیدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆرییانی هاوتەمەنیان لایە (خێزانیانن) کەچاویان بڕیوەتە میّردەکانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (نازو نیعمەتانە)یە کە بەڵێنتان پێ درا بوو بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُۥ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٍ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشەڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناوییەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم وزووخاو، دەبا بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَءَاخَرُ مِن شَكْلِهِۦٓ أَزْوَٰجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوەیە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لە گەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًۢا بِهِمْ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُوا۟ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًۢا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕمانتان کردین) و ئەم سزانتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا۟ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن: ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِى ٱلنَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکە زەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێك نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەرکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕە قسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای بەدەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾ ﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێ ی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە) من هیچ ئاگام لەکۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە قاڵێیان دەکرد (دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ یان بوو) پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێك لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێك خست و فوم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە گیانێك کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوسا هەموو بەسوژدەبردن بۆی بکەون بەڕوودا ﴿٧٢﴾ ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جافریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ﴾ بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە سوژدەببەیت بۆ کەسێ کە بەهەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت بەگەورە زانی، یاخو لەبەرزو بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لەقوڕ درەستکردووە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەوانە لەو (بەهەشتە) دەرچۆ و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ دەرکراوی لەڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی (پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە (نەمرم) تا ڕۆژێ (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی: دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾ ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بەعیزەتت هەر هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کەبەندەی پاك و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خوا) فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕ دەکەم لە تۆ و ئەوانەی (لە ئادەمیان) شوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر گەیاندنی ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسانەش نیم کە درۆ هەڵبەستم و زۆر لە خۆم بکەم ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن

سورەتی ﴿ الزُّمَرِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەستی کار بەجێ وە ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ بێگومان ئێمە بەحەق و بڕاستی قورئانمان بۆ تۆ هێناوەتە خوارەوە ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بۆ ئەو ملکەچ بە ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بێدارە ئایینی (گەردن کەچی) پاك و خاوێن هەر بۆ خوایە ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە کەسانێ جگە لەو (خوا) چەند بەڕستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾ (دەڵێن) تەنها لەبەر ئەوە دەیان بەڕستین نزیکمان بکەنەوە لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان خوا بڕیار دەدات لە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەدا کەئەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنمونیی کەسێ ناکات کە درۆزنێی زۆر بێ باوەڕە ﴿لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ ئەوە لەناو دروست کراوەکانیدا کامەی بڕویستایە هەڵمی دەبژارد ﴿سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ پاك و بێگەردە هەر ئەوە خوای تەنهای زاڵ و بە دەسەڵات ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کردووە ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ﴾ شەو دەهێنێ بەسەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ بەسەر شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیان (لەخولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە ﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ بێدارە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلْأَنْعَٰمِ ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ﴾ وە بۆ ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بە دی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ ئێوە دروست دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّنۢ بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِى ظُلُمَٰتٍ ثَلَٰثٍ﴾ لەناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ ٱلْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر مولکی ئەوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئایینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾

﴿إِن تَكْفُرُوا۟﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لەئێوە ﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلْكُفْرَ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا۟ يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهباریەك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان کرد ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ضُرٌّ﴾ وە کاتێ تاقەتی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُۥ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُۥ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە ونیعمەتێکی دایە ﴿نَسِىَ مَا كَانَ يَدْعُوٓا۟ إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئەوەی لەپێش دەچێت کە لەپێناوی هاواری لە پەروەردگاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وهاوتایانێ بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو گومڕا کات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ : بە بێ باوەڕیەکەت کەمێك لەژمت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾

﴿أَمَّنْ هُوَ قَٰنِتٌ﴾ (هاوبەشدانەڕان چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ سَاجِدًا وَقَآئِمًا﴾ لە کاتەکانی شەوەدا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ ٱلْءَاخِرَةَ وَيَرْجُوا۟ رَحْمَةَ رَبِّهِۦ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگارەیەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا نەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگەڵ نەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیربنی ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلْ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ لە (سزای) پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە، پاداشتی جاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژمارەن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلْ إِنِّيٓ أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئومەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى﴾ ئەگەر سەر پێچی بەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُ دِينِى﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و تەنیا هەر بۆ ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَٱعْبُدُوا۟ مَا شِئْتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ (بە پێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان وویست بی بپەرستن ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾ کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ﴾ بێدار بن، هەر ئەوە زەرەر مەندی ئاشکرا و دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُم مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لەلای سەریانەوە چەند تەپەقێ (وەک هەورەی ڕەش) لەئاگر ﴿وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لەژێرپشانەوە چەند تەپەقێ هەیە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ﴾ ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱجْتَنَبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە گەڕاونەتەوە بۆ لای خوا ﴿لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُۥٓ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی زیرەکی و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ﴾ جا ئایا کەسێک بەڵێنی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرابێت) ﴿أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِى ٱلنَّارِ﴾ دەی ئایا تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ﴾ بەڵام کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِّن فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ﴾ (لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشک و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووباری ئاو بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ ٱللَّهِ لَا يُخْلِفُ ٱللَّهُ ٱلْمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر زەوی) ﴿فَسَلَكَهُۥ يَنَٰبِيعَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەدێنێ ﴿ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِۦ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَٰنُهُۥ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەبینی وشک دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُۥ حُطَٰمًا﴾ دواتر دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا) ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن زیرەکین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَٰمِ﴾ ەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی بەروەردگارییەتی (وەک کەسێکە دڵی ڕەق بووبێت لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُولَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئاگەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿۲۲﴾ ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی نارد تۆ کە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ﴾ قورئانێکە (کەئایەتەکانی) لەیەکچوونی دووبارە کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بەیادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە) ڕێنمووئی خوایە ﴿يَهْدِى بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێک بۆ نەو نییە ﴿۲۳﴾ ﴿أَفَمَن يَتَّقِى بِوَجْهِهِۦ سُوٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ﴾ دەی ئایا کەسێک بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای سەختی ڕۆژی دوایی (وەک کەسێک وایە کەلە بەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ ﴿ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿۲۴﴾ ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمان (پێش تۆ و ڕەیشیە کان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ الْعَذَابُ﴾ بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد ﴿۲۵﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿الْخِزْىَ فِى الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ الْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿۲۶﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا الْقُرْءَانِ﴾ سوێندم بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێنامانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەک ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا بەندوو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿۲۷﴾ ﴿قُرْءَانًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی یە هیچ خواری و لاری یەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وبینە لە خواترس ﴿۲۸﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ئاڕاوەیانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیابەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەک یەکن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿۲۹﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿۳۰﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ﴾ لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دوایدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن دژی یەکتری ﴿۳۱﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە باوەڕی بەڕاستی قورئان نی یە ﴿إِذْ جَآءَهُۥٓ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخ دا جێگەیەك نی یە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِۦٓ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ خراپترین (کردەوەیەك) کەکردوویانە ﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ) بەس نی یە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێباوەڕانە دەتترسێنن ﴿بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یە ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا ﴿قُلْ أَفَرَءَيْتُم﴾ بڵێ: دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَنِىَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا وویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَٰشِفَٰتُ ضُرِّهِۦٓ﴾ ئایا ئەو (پەرستراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر وویستی نیعمەت و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَٰتُ رَحْمَتِهِۦ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَٰقَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّى عَٰمِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کەڕیسوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ نارد تۆنە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵکی بەهەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێ هیدایەت وەر گرێت ﴿فَلِنَفْسِهِۦ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش لاڕی و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕا بوونەکەی هەر بۆخۆیەتی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ کارسێڕاو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تابڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردیێت ﴿فِى مَنَامِهَا﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تاکا کارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا﴾ نەهیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە نەتێنش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ: تاکا هەموی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ مولکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەکاتێک یادی خوا بکرێ بەتاک و تەنیا ﴿ٱشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ﴾ تێکدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ کەچی کاتێک ناوی بەرستراوانی بێجگە لەخوا بهێنرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ بەکەسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُمَّ﴾ بڵێ: ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَٰلِمَ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادەوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانمدا ﴿فِى مَا كَانُوا۟ فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاوازبوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە ﴿مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوٓءِ ٱلْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا۟ يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردوەتەوە و گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆشیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری گرتن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾ لەپاشان هەر کاتێ بەهرە ونیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ: بەڕاستی ئەم بەهرە ونیعمەتەم پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی وزانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وانی یە) بەڵکو ئەوە ئەزمون و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپانەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیان ستەمیان کرد (بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانبوە کەبێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیشیگرێتەوە لەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە ونیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی باوەڕ دێنن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بەندەکانم ئەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لەمیهرەبانی و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لەهەموو گوناهەکان خۆش دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ (بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾ نەکا ئەوسا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد ﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لەکارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وەبەڕاستی من لەو گاڵتە چییانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِي﴾ یان بلێیت: ته‌گه‌ر خوا ڕێنموونی بکردمایه ﴿لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ ئه‌وه بێگومان له‌پارێزکاران وله‌خواترسان ده‌بووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلْعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکه‌ی ده‌بینێت بڵێت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگه جارێکی تر بگه‌ڕامایه‌ته‌وه (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئه‌وسا له‌چاکه‌کاران ده‌بووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدْ جَآءَتْكَ ءَايَٰتِي﴾ (ڕاست ناکه‌یت) خۆ بێگومان به‌ڵگه‌و ئایه‌ته‌کانی منت بۆهات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَٱسْتَكْبَرْتَ﴾ به‌ڵام باوه‌ڕت پێ نه‌هێنا و خۆت به‌گه‌وره‌زانی ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وه‌ تۆ له‌بێ باوه‌ڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ له‌ڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ده‌بینی ئه‌وانه‌ی دڕۆیان بۆ خوا هه‌ڵده‌به‌ست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕووبان ڕه‌شه ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا له‌دۆزه‌خ دا شوێنێك نی یه بۆ خۆ به‌گه‌وره‌زانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ی خۆیان پاراست (له‌کوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان ده‌کات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکه‌ ڕێگه‌ی ڕزگاریان گرتبوه‌به‌ر ﴿لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ﴾ نه‌تووشی ناخۆشی ده‌بن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وه‌ نه‌خه‌م ده‌خۆن ﴿٦١﴾ ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ خوا به‌دی هێنه‌ری هه‌موو شتێکه ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ﴾ وه‌ هه‌ر ئه‌ویش پارێزه‌ری هه‌موو شتێکه ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کلیله‌کانی ئاسمانه‌کان و زه‌وی به‌ده‌ست خوایه ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ی به‌به‌ڵگه‌و نیشانه‌کانی خوا بێ باوه‌ڕن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هه‌ر ئه‌وانن زه‌ره‌مه‌ند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ ٱللَّهِ تَأْمُرُوٓنِّيٓ أَعْبُدُ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ: ده‌ی ئایا ئێوه‌ داوام لێ ده‌که‌ن من بێجگه‌ له‌خوا شتێکی تر بپه‌رستم ﴿أَيُّهَا ٱلْجَٰهِلُونَ﴾ ئه‌ی نه‌فام و نه‌زانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سوێند به‌خوا نیگا کراوه‌ بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وه‌بۆ پێغه‌مبه‌رانی پێش تۆش ﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئه‌گه‌ر هاوبه‌شی بۆ خوا دابنێیت به‌ڕاستی کرده‌وه‌ت هه‌ڵده‌وه‌شێته‌وه ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ وه‌ بێگومان له‌زه‌ره‌مه‌ندان ده‌بیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهَ فَٱعْبُدْ﴾ (وا مه‌که) به‌ڵکو ته‌نها خوا بپه‌رسته ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وله‌ سوپاسگوزاران به ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ﴾ (کافران) خوایان نه‌ناسیوه‌ (به‌ گه‌وره‌یان نه‌زانی) به‌و جۆره‌ی شیاوبێتی ﴿وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ له‌ ڕۆژی دوایی دا هه‌موو زه‌وی له‌ چنگی ئه‌و دایه (به‌ده‌ست خوایه) ﴿وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ﴾ وه‌ ئاسمانه‌کانیش به‌ده‌ستی ڕاستی ئه‌و پێچڕاوانه‌ته‌وه (له‌م ئایه‌ته‌دا جێگیر کردن سیفه‌تی ده‌ستی ڕاست بۆ خودا هاتووه‌ ئێمه‌ باوه‌ڕمان پێیه‌تی، به‌بێ هیچ لێچوواندن ولێکدانه‌وه‌یه‌ك وشێوه‌که‌ی نازانین، ته‌نها خودا ده‌یزانێت) ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵنده‌ تره‌ له‌وه‌ی که‌ ده‌یکه‌نه‌ هاوبه‌شی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ کاتێك فوو کرا به‌که‌ڕه‌نادا (به‌شه‌پوورد) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ﴾ یه‌کسه‌ر هه‌مو ئه‌وانه‌ی له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدان ده‌مرن ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر که‌سانێ خوا بیه‌ویت (نه‌مرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو ده‌کرێ به‌که‌ڕه‌نادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾ جا له‌پڕ هه‌مو ڕاسته ده‌بنه‌وه ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوه‌ڕوان ده‌که‌ن ﴿۝٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ وه‌زه‌وی له‌و ڕۆژه‌دا به‌نووری به‌ڕوه‌ردگاری ڕووناك ده‌بێته‌وه ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ وه‌نامه‌ی کرده‌وه له‌به‌رده‌مبان داده‌نرێت ﴿وَجِاْىٓءَ بِٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلشُّهَدَآءِ﴾ و پێغه‌مبه‌ران و شاهیدی (سه‌ر گه‌له‌کان) ده‌هێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وه له‌نێوانیانه‌دا به‌هه‌ق دادوه‌ری ده‌کرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وه ئه‌وان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿۝٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وه (له‌و ڕۆژه‌دا) هه‌مو که‌سێك چی کردووه به‌تێرو ته‌واوی پاداشت ده‌درێته‌وه ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وه خوا خۆشی ئاگاداره (به‌ێ شایه‌ت و نامه‌ی کرده‌وه‌کان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ به‌و کرده‌وانه‌ی که‌ده‌یکه‌ن ﴿۝٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا﴾ ئه‌وسا ئه‌وانه‌ی بێباوه‌ڕ بوون ڕاپێچ ده‌کرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزه‌خ کۆمه‌ڵ کۆمه‌ڵ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنه (نزیکی) دۆزه‌خ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ ده‌رگاکانی ده‌کرێنه‌وه ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ﴾ وه ده‌رگاوانه‌کانی دۆزه‌خ (به‌لۆمه‌کردنێکه‌وه) به‌وان ده‌ڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغه‌مبه‌رانتان له‌خۆتان بۆ نه‌هات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ﴾ که‌ئایه‌ته‌کانی به‌ڕوه‌ردگارتان به‌سه‌ردا بخوێنێته‌وه ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وه بتانترسێنن ﴿لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ له‌گه‌شتنتان به‌م ڕۆژه ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ ده‌ڵێن: به‌ڵێ (هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ﴾ به‌ڵام بڕیاری سزا دراوه ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ به‌سه‌ر (ئێمه‌ی) بێباوه‌ڕان دا ﴿۝٧١﴾ ﴿قِيلَ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان ده‌وترێ: له‌ده‌رگاکانی دۆزه‌خدوه بچنه‌ژوورەوه ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ به‌همیشه‌یی له‌وێدا بمێننه‌وه ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپه جێگه‌وه‌منزڵگای خۆبه‌زل زانان ﴿۝٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وه که‌سانێ (که خواناس بوون) و له‌به‌ڕوه‌ردگاریان ده‌ترسان بۆل بۆل ده‌برێن بۆ به‌هه‌شت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنه (نزیکی) به‌هه‌شت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ و ده‌رگاکانی ده‌کرێنه‌وه ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وه ده‌رگاوانه‌کانی به‌وان ده‌ڵێن ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ سه‌لامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوه پاك و خاوێن بوون (له‌تاوان له‌دونیادا) ﴿فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ﴾ که‌واته بڕۆنه ناو به‌همیشه‌یی ﴿۝٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ (له‌وانیش) ده‌ڵێن: سوپاس بۆ ئه‌و خوایه‌ی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ﴾ هه‌ر به‌ڵێنێکی به‌ێمه‌دا ڕاست بوو ﴿وَأَوْرَثَنَا ٱلْأَرْضَ﴾ وه زه‌وی (به‌هه‌شتی) به‌میراث بۆ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ﴾ له‌هه‌ر شوێنێکی به‌هه‌شتدا بمانه‌وێت نیشته‌جێ ده‌بین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ﴾ ئای چه‌ند چاکه پاداشتی چاکه‌کاران ﴿۝٧٤﴾

﴿وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ وە قریشتەکان دەبینی ﴿حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە وخوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە دەربارەی واتاکەیان ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە ﴿٢﴾ ﴿غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە) ﴿شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ﴾ (لەو خودایە) تۆلەی سەخت وبەتینە ﴿ذِى ٱلطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە ﴿٣﴾ ﴿مَا يُجَٰدِلُ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشمەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەوولاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) ﴿٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح باوەڕیان نەهێنا (بەنووح) ﴿وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍۭ﴾ و هەموو گەلێک وڕیستوویەتی (نیازی کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ وە دەمەقاڵییان (لەگەڵ) دەکرد بەناڕەوا ﴿لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و نەیهێنن ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئینجا (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆلەسەندنی من لەوان ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئایەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەسەر ئەوانەی پێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُۥ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ وە باوەڕیان پەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن:) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ دەی خۆش بە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ﴿٧﴾

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّٰتِ عَدْنٍ﴾ ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان بیشیان خه‌ره به‌هه‌شتانێکی هه‌میشه‌یی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾ که به‌ڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئه‌و که‌سانه‌ش چاکه‌کار بوون ﴿مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ﴾ له‌باوو باپیران و هاوسه‌ران و ڕۆڵه‌کانیان (نه‌وه‌ی کانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ به‌ڕاستی هه‌ر تۆ زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وه بیانپارێزه له‌(تۆڵه‌ی) تاوانه‌کان ﴿وَمَن تَقِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ﴾ چونکه هه‌ر که‌سێك له (تۆڵه‌ی) خراپه‌و تاوان بپارێزی له‌و ڕۆژه‌دا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُۥ﴾ ئه‌وه بێگومان ڕه‌حمه‌ت پێ کردووه ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ وه هه‌ر ئه‌وه‌یه سه‌رکه‌وتنی زۆر گه‌وره ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يُنَادَوْنَ﴾ به‌ڕاستی که‌سانێ بێ باوه‌ڕ بوون (له‌باشه‌ڕۆژدا) بانگ ده‌کرێن ﴿لَمَقْتُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ که‌به‌ڕاستی توڕه‌یی و خه‌شمی خوا (له‌دونیدا) گه‌وره‌تر بوو له‌ڕق و توڕه‌بیتان له‌خۆتان (له‌قیامه‌تدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَىٰ ٱلْإِيمَٰنِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێك بانگ ده‌کران بۆ باوه‌ڕ هێنان به‌ڵام باوه‌ڕتان نه‌ده‌هێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا۟ رَبَّنَآ أَمَتَّنَا ٱثْنَتَيْنِ﴾ ده‌ڵێن ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان تۆ دوو جارت مراندووتین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا ٱثْنَتَيْنِ﴾ وه دوو جاریش ژیانت به‌به‌ردا کردووین ﴿فَٱعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾ جا دانمان نا به‌تاوانه‌کانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ ده‌ی ئایا ڕێگایەك هه‌یه بۆ ده‌رباز بوون ﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُۥٓ إِذَا دُعِىَ ٱللَّهُ وَحْدَهُۥ كَفَرْتُمْ﴾ ئه‌م سزایه‌تان له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که به‌ڕاستی هه‌رکاتێ خوا به‌تاك و ته‌نیایی به‌هه‌رسزایه ئێوه بێ باوه‌ڕ ده‌بوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِۦ تُؤْمِنُوا۟﴾ وه ئه‌گه‌ر هاوبه‌شی بۆ دابنرایه باوه‌ڕتان ده‌هێنا (به‌و هاوبه‌ش دانانه) ﴿فَٱلْحُكْمُ لِلَّهِ ٱلْعَلِىِّ ٱلْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هه‌ر بۆ خوای بڵندو به‌رزو گه‌وره‌یه ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى يُرِيكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئه‌و زاتێکه نیشانه‌کانی خۆیتان نیشان ده‌دات ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ رِزْقًا﴾ وه له‌ئاسمانه‌وه ڕزق و ڕۆزیتان بۆ ده‌نێرێته خواره‌وه ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ که‌س بیرناکاته‌وه (به‌ند وه‌رناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مه‌گه‌ر که‌سێك ڕوو له‌خوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَٱدْعُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ که‌واته له‌خوا بپارێنه‌وه‌و به‌پاکیی ودڵسۆزی و بۆی گه‌ردن که‌ج بن ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هه‌ر چه‌نده بێ باوه‌ڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ ٱلدَّرَجَٰتِ ذُو ٱلْعَرْشِ﴾ (خوا) پله‌و پایه زۆر به‌رزی خاوه‌ن عه‌رشی مه‌زنه ﴿يُلْقِى ٱلرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِۦ﴾ به‌فه‌رمانی خۆی وه‌حی ده‌نێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ بۆ هه‌ر که‌س له‌به‌نده‌کان که‌بیه‌وێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ ٱلتَّلَاقِ﴾ تا(خه‌ڵك) بترسێنێ له ڕۆژی به‌یه‌کتر گه‌یشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَٰرِزُونَ﴾ ڕۆژێ که هه‌موو (له گۆڕه‌کانیان دێنه ده‌ره‌و ئاشکرا ده‌بن) ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنْهُمْ شَىْءٌ﴾ هیچ شتێکیان له خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ﴾ (خوا ده‌فه‌رموێ:) ئه‌مڕۆ پادشایه‌تی و ده‌سه‌ڵات بۆ کێیه (وه‌ڵام نادرێته‌وه) ﴿لِلَّهِ ٱلْوَٰحِدِ ٱلْقَهَّارِ﴾ (خۆی وه‌ڵام ده‌داته‌وه و ده‌فه‌رموێت) هه‌ر بۆ خوای تاك و ته‌نهایه که به‌سه‌ر هه‌موو شتدا زاڵه ﴿١٦﴾

﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئه‌مرۆ هه‌موو که‌س پاداشت یان سزا ده‌دریته‌وه ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ به‌گوێره‌ی ئه‌وه‌ی کردوویه‌تی ﴿لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ﴾ ئه‌مرۆ ستەم ناکرێ نی یه (له که‌س) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ به‌راستی لێپرسینه‌وه‌ی خوا به‌په‌له‌و خێرایه ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْآزِفَةِ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ئه‌وان له‌رۆژه نزیکه‌که (قیامه‌ت) بترسێنه ﴿إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ﴾ له‌و کاته‌ی دڵه‌کان (له‌ترسا) گه‌شتوونه‌ته گه‌روو ﴿كَٰظِمِينَ﴾ هه‌موو پڕ ده‌خزنه‌وه ﴿مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ سته‌مکاران نه‌هیچ دۆستێکیان هه‌یه ﴿وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وه‌ نه‌ تکاکارێك به‌گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ﴾ (خوا) ده‌زانێ به‌خیانه‌تی چاوان و ﴿وَمَا تُخْفِي ٱلصُّدُورُ﴾ هه‌رچی دڵان ده‌یشارنه‌وه ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقْضِي بِٱلْحَقِّ﴾ وه‌ خوا به‌هه‌ق و ڕاستی داده‌ڕی ده‌کات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ی جگه له‌خوا هاواریان لێ ده‌کەن (ده‌یانپه‌رستن) ﴿لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ﴾ ناتوانن بریارى هیچ شتێك بده‌ن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ به‌ڕاستی هه‌رخوا بیسه‌ری بینایه ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا به‌زه‌ویدا نه‌گه‌ڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سه‌ره‌نجامی ئه‌وانه‌ی که‌پێش ئه‌مان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئه‌وانه‌ له‌مان به‌هێزتر بوون ﴿وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وه‌ شوێنه‌واریان له‌زه‌ویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ به‌ڵام خوا به‌هۆی تاوانه‌کانیانه‌وه گرتنی وتۆڵه‌ی لێ سه‌ندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وه‌ که‌س پارێزه‌ریان نه‌بوو له (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئه‌مه له‌بەر ئه‌وه بوو که‌بێگومان ئه‌وان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغه‌مبه‌ره‌کانیان بۆ ده‌هات ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ به‌نیشانه ئاشکراکانه‌وه ﴿فَكَفَرُوا۟﴾ که‌چی باوه‌ڕیان نه‌هێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئه‌مجا خوا قاری لێ گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِىٌّ﴾ به‌ڕاستی خوا به‌هێزی ﴿شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ تۆڵه‌سێنی به‌تینه ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ سوێند به‌خوا بێگومان موسامان نارد به‌چه‌ند موعجیزه ﴿وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ و به‌ڵگه‌ی ڕوونه‌وه (به‌ته‌وراته‌وه) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعه‌ون و هامان و قارووون ﴿فَقَالُوا۟ سَٰحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هه‌موو ووتیان: جادوو گه‌رێکی دروزنه ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئه‌مجا کاتێ موسا (ئایینی) ڕاستی له‌لایه‌ن ئێمه‌وه بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ووتیان کوڕانی ئه‌وانه‌ی له‌گه‌ڵ ئه‌و(موسا) باوه‌ڕیان هێناوه بکوژن ﴿وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ﴾ وه‌ ژنه‌کانیان به‌زیندوویی بهێڵنه‌وه (بۆ کاره‌که‌ری) ﴿وَمَا كَيْدُ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ به‌ڵام فێڵی بێ باوه‌ڕان هه‌ر مایه‌ی سه‌ر لێ شێتوانه (هه‌رگیز سه‌رناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِيٓ﴾ وه‌ فیرعه‌ون ووتی: لێم گه‌رێنن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با موسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُۥٓ﴾ ئه‌وسا بانه‌وا هانا بۆ به‌ره‌وردگاری به‌ری (رزگاری بکات) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ به‌راستی من ده‌ترسم که‌ئاینه‌که‌تان بگۆڕێنێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْفَسَادَ﴾ یان له‌ز ویدا ئاژاوه‌ و خرابه‌کاری بنێته‌وه‌ ﴿٢٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذْتُ﴾ وه‌ موسا ووتی: به‌راستی من په‌نا ده‌گرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ به‌په‌روه‌ردگاری خۆم و به‌روه‌ردگاری ئێوه‌ش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ له‌هه‌موو خۆبه‌زل زانێك ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ﴾ که‌ باوه‌ڕی به‌ڕۆژی لێ‌ هرسینه‌وه‌ نی یه‌ ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وه‌ پیاوێکی باوه‌ڕدار ووتی: ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ له‌که‌س و کاری فیرعه‌ون بوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ﴾ که‌ باوه‌ڕه‌که‌ی شارد بوه‌وه ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا (چۆن) پیاوێك ده‌کوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ﴾ له‌بەر ئه‌وه‌ی ده‌ڵێ: خوا به‌روه‌ردگارمه‌ ﴿وَقَدْ جَآءَكُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ که‌ به‌راستی چه‌ند به‌ڵگه‌ و موعجیزه‌ی ڕوونی له‌ به‌روه‌ردگارتانه‌وه‌ بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَٰذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُۥ﴾ خۆ ئه‌گه‌ر دروزن بێ (که‌ده‌ڵێ پێغه‌مبه‌رم) ئه‌وه‌ (ئاوانی) دروێکه‌ی به‌ئه‌ستۆی خۆیه‌تی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئه‌گه‌ر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمْ﴾ هه‌ندێ له‌و (سزایه‌ی) به‌ڵێنی پێ داوون تووشتان ده‌بێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان خوا ڕێنمووئی که‌سێ ناکات که‌ زیاده‌ڕۆ و دروزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰقَوْمِ لَكُمُ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ﴾ (موسا ووتی): ئه‌ی گه‌له‌که‌م فه‌رمان ڕه‌وایی ئه‌مڕۆ هی ئێوه‌یه‌ ﴿ظَٰهِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ و به‌ده‌سه‌ڵات و زاڵن له‌سه‌ر زه‌ویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأْسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَا﴾ ده‌ی کێ یارمه‌تیمان ده‌دات ئه‌گه‌ر سزای خوامان بۆ بێت ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ أُرِيكُمْ إِلَّا مَآ أَرَىٰ﴾ فیرعه‌ون ووتی: چی خۆم به‌چاکی ده‌بینم هه‌ر ئه‌وه‌تان نیشانه‌ ده‌ده‌م ﴿وَمَآ أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ وه‌ ته‌نیا بۆ ڕێنگای ڕاست ڕێنمووئیتان ده‌که‌م ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوْمِ﴾ وه‌ ئه‌و (پیاوه‌ی) باوه‌ڕی هێنا بوو ووتی: ئه‌ی گه‌له‌که‌م ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ به‌ڕاستی من له‌وه‌ ده‌ترسم به‌سه‌رتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ﴾ وێنه‌ی (سزای) له‌و ڕۆژه‌ی به‌سه‌ر کۆمه‌ڵان و گه‌لانی پێشوو هات ﴿٣٠﴾ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك ئه‌و (سزایه‌ی) هات به‌سه‌ر گه‌لی نووح و عاد و سه‌موود و ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ که‌وانه‌ش له‌دوای ئه‌وان بوون ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وه‌ خوا زوڵم و ستەمی ناوێ بۆ به‌نده‌کانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ ٱلتَّنَادِ﴾ وه‌ ئه‌ی گه‌له‌که‌م به‌ڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و بانگ له‌یه‌کتری کردنم هه‌یه‌ لێتان (ئه‌و ڕۆژه‌ی که‌ هه‌موو که‌س هاوار و داوای یارمه‌تی له‌یه‌کتری ده‌که‌ن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئه‌و ڕۆژه‌ی پشت هه‌ڵده‌که‌ن و هه‌ڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ په‌ناگه‌یه‌ك بۆ ئێوه‌ نی یه‌ له‌ (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وه‌ هه‌ر که‌سێ خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئه‌وه‌ هیچ ڕێنمووئی که‌ڕێکی بۆ نی یه‌ ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند به‌خوا بێگومان پێشتر یوسف پێغه‌مبه‌رتان بۆهات به‌ڵگه‌ ڕوونه‌کانه‌وه ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِى شَكٍّ﴾ که‌چی ئێوه‌ هه‌ر له‌گوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ﴾ له‌وه‌ به‌ڵگانه‌ی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وه‌فاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِهِۦ رَسُولًا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئه‌و خوا هیچ پێغه‌مبه‌رێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ﴾ ئا به‌و جۆره‌ خوا گومڕای ده‌کات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ﴾ ئه‌و که‌سه‌ی زیاده‌ ڕۆی دوو دڵه‌ ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی ده‌رباره‌ی نیشانه‌کانی خوا ده‌مه‌ده‌ڵێ ده‌که‌ن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ﴾ به‌بێ ئه‌وه‌ی به‌ڵگه‌یه‌کیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئه‌و ده‌مه‌ده‌ڵه‌یان) هۆی تووڕه‌یی یه‌ لای خوای گه‌وره‌ ﴿وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وه‌لای ئه‌وانه‌ش باوه‌ڕیان هێناوه ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ﴾ ئا به‌و جۆره‌ خوا مۆر ده‌نێ ﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ به‌سه‌ر دڵی هه‌موو خۆبه‌زل زانێکی زۆردارا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰهَٰمَٰنُ﴾ فیرعه‌ون ووتی ئه‌ی هامان ﴿ٱبْنِ لِى صَرْحًا﴾ کۆشکێکی به‌رزم بۆ دروست بکه ﴿لَّعَلِّىٓ أَبْلُغُ ٱلْأَسْبَٰبَ﴾ به‌ڵکو بگه‌مه‌ ئه‌و ڕێگایانه ﴿٣٦﴾ ﴿أَسْبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ که‌ڕێگاکانی (به‌رز بوونه‌وه‌ن بۆ) ئاسمانه‌کان ﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی (له‌وێوه) سه‌یری خواکه‌ی مووسا بکه‌م ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبًا﴾ وه‌ به‌ڕاستی من وا گومان ده‌به‌م ئه‌و (مووسا) درۆزنه ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئا به‌و جۆره‌ ڕازێنرایه‌وه‌ بۆ فیرعه‌ون ﴿سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ کرده‌وه‌ی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وه‌ (به‌ هۆیه‌وه‌) ڕێگری کرا له‌ڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِى تَبَابٍ﴾ وه‌ هه‌ر فێڵ و پلانێکی فیرعه‌ون هه‌بوو به‌فیڕۆ چوو ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِىٓ ءَامَنَ﴾ وه‌ ئه‌وو (پیاوه‌ی) باوه‌ڕی (به‌ مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَٰقَوْمِ ٱتَّبِعُونِ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م شوێن من بکه‌ون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان ده‌ده‌م ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰقَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا مَتَٰعٌ﴾ ئه‌ی گه‌له‌که‌م به‌ڕاستی ژیانی ئه‌م دونیایه‌ ڕابواردنێکی که‌مه ﴿وَإِنَّ ٱلْءَاخِرَةَ هِىَ دَارُ ٱلْقَرَارِ﴾ وه‌ به‌ڕاستی هه‌ر پاشه‌ڕۆژ جێی حه‌سانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یی یه ﴿٣٩﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً﴾ هه‌ر که‌سێك کاری خراپه‌ی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هه‌ر به‌ئه‌ندازه‌ی خراپه‌که‌ی سزا ده‌درێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا﴾ هه‌ر که‌سێش چاکه‌ی کرد بێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافره‌ت بێت یان پیاو (به‌و مه‌رجه‌ی) باوه‌ڕدار بێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ﴾ ئا ئه‌وانه‌ ده‌چنه‌ به‌هه‌شته‌وه‌ ﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ له‌وێدا به‌بێ ژماره‌ و حیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ ده‌درێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَٰقَوْمِ مَا لِيٓ أَدْعُوكُمْ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ﴾ وه ئه‌ی گه‌له‌که‌م ئه‌وه چی یه من بانگتان ده‌که‌م بۆ ڕزگاربوون ﴿وَتَدْعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ که‌چی ئێوه من بانگ ده‌که‌ن بۆ ئاگری دۆزه‌خ ﴿٤١﴾ ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِٱللَّهِ﴾ بانگم ده‌که‌ن بۆ ئه‌وه‌ی بێ باوه‌ڕیم به‌خوا ﴿وَأُشْرِكَ بِهِۦ مَا لَيْسَ لِي بِهِۦ عِلْمٌ﴾ وه شتێ بکه‌مه هاوبه‌شی خوا که‌هیچ زانیاری یه‌کم لێ ی نیه ﴿وَأَنَا۠ أَدْعُوكُمْ إِلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلْغَفَّٰرِ﴾ له‌کاتێکدا من بانگتان ده‌کەم بۆ لای خوای به‌ده‌سه‌لاتی لێبورده ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِيٓ إِلَيْهِ﴾ ڕاسته و گومانی تێدا نی یه ئه‌وه‌ی ئێوه منی بۆ بانگ ده‌که‌ن ﴿لَيْسَ لَهُۥ دَعْوَةٌ فِي ٱلدُّنْيَا وَلَا فِي ٱلْءَاخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کردن نیيه نه له دونیا و نه له دوا ڕۆژدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وه به‌ڕاستی گه‌ڕانه‌وه‌مان هەر بۆ لای خوایه ﴿وَأَنَّ ٱلْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و بێگومان زیاده‌ڕۆیان هاوه‌ڵانی ئاگری دۆزه‌خن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا له‌مه‌ودوا ئه‌وه‌ی من پێتان ده‌ڵێم بیرتان ده‌که‌ونێته‌وه ﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وه من کاری خۆم به‌خوا ده‌سپێرم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ به‌ڕاستی خوا بینایه به‌به‌نده‌کانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُوا۟﴾ جا خوا ئه‌و (پیاوه ئیمانداره) ی پاراست له‌زیانی ئه‌و فڕو فێلانه‌ی ده‌یان کرد ﴿وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرْعَوْنَ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ﴾ وه سزای سه‌خت هات و داروده‌سته‌ی فیرعه‌ونی گرته‌وه ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾ به‌یانیان و ئێواران (فیرعه‌ون وده‌مست وپێوه‌نده‌که‌ی) ده‌برێنه دیاری ئاگری دۆزه‌خ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامه‌ت هه‌ڵده‌سێت ﴿أَدْخِلُوٓا۟ ءَالَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ ٱلْعَذَابِ﴾ (فه‌رمان ده‌درێ داروده‌سته‌ی فیرعه‌ون بخه‌نه سه‌خترین سزاوه ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذْ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ﴾ وه‌کاتێک (دۆزه‌خیه‌کان) له‌ناو ئاگره‌که‌دا ده‌مه قاڵێ ده‌که‌ن ﴿فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُا۟ لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟﴾ لاوازه‌کان به‌وانه‌ی خۆ به‌زل زان بوون ده‌ڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ به‌ڕاستی ئێمه شوێن که‌وتووی ئێوه بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ ده‌ی ئایا ئێوه له‌جیاتی ئێمه له‌ئه‌ستۆ ده‌گرن ﴿نَصِيبًا مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ به‌شێك له‌م ئاگره ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟﴾ ئه‌وانه‌ی خۆ به‌زل زان و زۆردار بوون ده‌ڵێن: ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَآ﴾ به‌ڕاستی هەموومان له‌ئاگردابین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ ٱلْعِبَادِ﴾ بێگومان خوا له‌نێوان به‌نده‌کانیدا دادوه‌ری کردوو (وحوکمی ته‌واو بوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وه ئه‌وانه‌ی له‌ئاگری دۆزه‌خدان به‌دەرگاوانه‌کانی دۆزه‌خ ده‌ڵێن ﴿ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ داوا له‌په‌روه‌ردگارتان بکەن ﴿يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ته‌نها یەك ڕۆژ سزامان له‌سه‌ر سووك بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓا﴾ دەڵێن: ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆ لاتان؟ ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەجەندین بەڵگەی ڕوون و ناشکراوە؟ ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا۟ فَٱدْعُوا۟﴾ بێبیان دەڵێن دەی خۆتان بیارێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُا۟ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان بەڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿۵۰﴾ ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو دەکەین ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿۵۱﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین جێگایان هەیە ﴿۵۲﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەورانمان دا بەموسا ﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میراتگری تەورات ﴿۵۳﴾ ﴿هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ (کەهێزی) ڕێنمووئیی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری بەکان ﴿۵۴﴾ ﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگرببە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە دی ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِبْكَٰرِ﴾ بەئێوارانو وبەبانیاندا ﴿۵۵﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِى صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿۵۶﴾ ﴿لَخَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ خَلْقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم ئەمە نازانن ﴿۵۷﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلْمُسِىٓـُٔ﴾ لەگەڵ بەدکاران وەک یەک نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿۵۸﴾

﴿إِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ به‌راستی رۆژی دوایی دێت ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یه ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ به‌لآم زۆربه‌ی خه‌لکی باوه‌ر ناکه‌ن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِيٓ﴾ وه‌ پەروەردگارتان فەرموویەتی: لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەلآمتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾ به‌راستی ئه‌وانه‌ی خۆ به‌گه‌وره‌ ده‌زانن که‌ببه‌رستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان به‌سه‌ر شۆڕی ده‌چنه‌ دۆزه‌خه‌وه‌ ﴿٦٠﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ خوا ئه‌و زاته‌یه‌ شه‌وی داناوه‌ بۆ ئێوه‌ ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تاناڕامی تێدا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وه‌ ڕۆژیشی ڕوناك كردۆته‌وه‌ (بۆ ژیان به‌دا كردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ به‌راستی خوا خاوه‌ن چاكه‌و میهره‌بانی یه‌ به‌سه‌ر خه‌لكه‌وه‌ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ به‌لآم زۆربه‌ی ئاده‌می سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئه‌مه‌یه‌ خوای پەروەردگاری ئێوه‌ ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دروستكه‌ر وداهێنه‌ری هه‌موو شتێكه‌ ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی به‌هه‌ق وڕاست نییه‌ جگه‌ له‌ ئه‌و ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ده‌ی كه‌وائه‌ چۆن لائه‌ده‌ن له‌ڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ تا به‌م جۆره‌ لائه‌درێن ﴿ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌دان نانێن به‌بەڵگه‌و نیشانه‌كانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێكه‌ كه‌زه‌وی بۆ كردوونه‌ته‌ نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وه‌ ئاسمانیشی بۆ كردوون به‌سه‌ربان ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و به‌جوانترین شێوه‌ی دروست كردووه‌ ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ له‌وشتانه‌یش كه‌حه‌ڵاڵ و پاكن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئه‌مه‌یه‌ خوای پەروەردگاری ئێوه‌ ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ به‌رزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ ٱلْحَىُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هه‌ر زیندووەو هیچ پەرستراوێكی به‌هه‌ق وڕاست نییه‌ جگه‌ له‌ ئه‌و ﴿فَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ كه‌وائه‌ خوا بپه‌رستن به‌دڵسۆزی وته‌نها بۆ ئه‌و ملكه‌چ بن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ: به‌راستی من ڕێگری كراوم له‌به‌رستنی ﴿ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی ئێوه‌ دەیان به‌رستن جگه‌ له‌خوا ﴿لَمَّا جَآءَنِىَ ٱلْبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّى﴾ دوای ئه‌وه‌ی به‌ڵگه‌ی ڕوونم بۆ هاتووه‌ له‌پەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وه‌ فه‌رمانم پێ كراوه‌ كه‌ گه‌ردن كه‌چ بم ﴿لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمندالی (ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێزو لاویەتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان ناپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون دەمرێنرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿۶۷﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژینێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ جا هەرکاتێك (بیەوێت) بریارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەڵەرموێت ببە، دەست بەجێ دەبێ ﴿۶۸﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت بە بەڵگە ونیشانەکانی خواوەمە قاڵێ وموجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾ چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێنن ﴿۶۹﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا ﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (پەڕاوانەی) بەپێغەمبەرەکانماندا ناردومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿۷۰﴾ ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیرو تەوقیان لەگەردنداید ﴿يُسْحَبُونَ﴾ بێ ی ڕادەکێشرێن ﴿۷۱﴾ ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا ﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿۷۲﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت: ﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿۷۳﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن: وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وانی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا (بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان لەڕێگە لادەدات ﴿۷۴﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەبەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە زیزو کەشخەتان دەکرد لەزەویدا ﴿۷۵﴾ ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی و ئیجگاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان ﴿۷۶﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی بێیان دەدەین نیشانت دەدەین ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموتان هەر بۆلای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿۷۷﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِّنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆباس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیانمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە تاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (تاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە یگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەروونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە) و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان نیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگە کانی خوا دەکەن؟! ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی نایا بەزەویدا نە گەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەساێتك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆر تروە بەهێزترێش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نە گەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتنە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ ووتیان: باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە پێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانە کەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ بەاوو سونەتی خوا هەر وا بووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا پێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿ فُصِّلَتْ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە ﴿٢﴾ ﴿كِتَٰبٌ فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥ﴾ پەڕاوێکە بەڵگەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن ﴿٣﴾ ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (ئێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾ لەئەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي ءَاذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە ﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَٰمِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری خۆت بکە و بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین ﴿٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ: بەڕاستی من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (هەندە هەیە من) نیگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە باڕووتان هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾ وە سزاو لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەزەکات نادەن و ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ بڕانەوەیان بۆ هەیە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ: ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نی یە؟ ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُۥٓ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَٰلَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَٰرَكَ فِيهَا﴾ وە فەڕ و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَٰتَهَا﴾ وە بژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَآءً لِّلسَّآئِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ﴿١٠﴾ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا بەئاسمان و بەزەوی فەرموو: وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەوویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم) ﴿قَالَتَآ أَتَيْنَا طَآئِعِينَ﴾ هەر دووکیان وونیان بەوویستی خۆمان هاتین ﴿١١﴾

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ ئه‌وسا حه‌وت ئاسمانی له‌دوو رۆژدا دروست کرد (که‌واته خوای گه‌وره زه‌وی و ئاسمانه‌کانی به‌شه‌ش رۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوۡحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمۡرَهَا﴾ وه هه‌ر ئاسمانه‌ی فه‌رمان (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفۡظٗا﴾ وه‌ئاسمانی دونیامان به‌ئه‌ستێره دره‌وشاوه‌کان رازانده‌وه، وپارێزراوه (له‌گوێ گرتنی شه‌یتانه‌کان) ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئه‌وه بڕیاری خوای زاڵی به‌ده‌سه‌ڵاته ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنۡ أَعۡرَضُواْ﴾ جا ئه‌گه‌ر ڕوویان وه‌رگێڕا ﴿فَقُلۡ أَنذَرۡتُكُمۡ صَٰعِقَةٗ﴾ ئه‌وه بڵێ وه‌هه‌وره تریشقه‌یه‌ک ده‌تانترسێنم ﴿مِّثۡلَ صَٰعِقَةِ عَادٖ وَثَمُودَ﴾ وه‌ک هه‌وره تریشقه‌ی (گه‌لی) عادو سه‌موود ﴿١٣﴾ ﴿إِذۡ جَآءَتۡهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغه‌مبه‌ره‌کانیان هاتنه لایان ﴿مِنۢ بَيۡنِ أَيۡدِيهِمۡ وَمِنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ له‌به‌رده‌میان و له پشتیانه‌وه (له‌هه‌مو لایه‌که‌وه) ﴿أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ (پێیان ووتن) که‌جگه له‌خوا نه‌په‌رستن ﴿قَالُواْ لَوۡ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةٗ﴾ ووتیان: ئه‌گه‌ر په‌روه‌ردگارمان بیویستایه فریشته‌یه‌کی ده‌نارده خواره‌وه (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیه به‌ڕاستی ئێمه به‌ره‌ی ئێوه‌ی پێ نبڕاوین باوه‌ڕ ناکه‌ین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٞ فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ ئه‌مجا (گه‌لی) عاد به‌ناڕه‌وا خۆیان به‌گه‌وره زانی له‌زه‌ویدا ﴿وَقَالُواْ مَنۡ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةٗ﴾ وه ووتیان: کێ له‌ئێمه به‌هێز تره ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نه‌یان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِي خَلَقَهُمۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ بێگومان ئه‌و خوایه‌ی که‌نه‌وانی دروست کردووه له‌وان به‌هێز تره ﴿وَكَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وه ئه‌وان دانیان نه‌ده‌نا به‌له‌گه‌کانی ئێمه‌دا وئینکاریان ده‌کرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا صَرۡصَرٗا﴾ ئه‌وسا ئێمه بایه‌کی زۆر به‌هێزی ساردمان بۆ ناردن ﴿فِيٓ أَيَّامٖ نَّحِسَاتٖ﴾ له‌ڕۆژانێکی به‌رده‌وام (شوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمۡ عَذَابَ ٱلۡخِزۡيِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی سزای ئابڕو به‌ربان پێ بچه‌ژین ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ له‌ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَخۡزَىٰۖ﴾ بێگومان سزای هاشه ڕۆژیان ئابڕو به‌ر (وڕیسواکه‌ر) تره ﴿وَهُمۡ لَا يُنصَرُونَ﴾ وه ئه‌وان یارمه‌تی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيۡنَٰهُمۡ﴾ وه (هۆزی) سه‌موودمان ڕێنمووئی کرد ﴿فَٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡعَمَىٰ عَلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ به‌ڵام ئه‌وان زیاتر حه‌زیان له‌کوێری وگومڕایی کرد تا شاره‌زایی و ڕێنمووئی ﴿فَأَخَذَتۡهُمۡ صَٰعِقَةُ ٱلۡعَذَابِ ٱلۡهُونِ﴾ جا بۆیه هه‌وره بروسکه‌ی سزای ڕیسواکه‌ر لێی دان ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ به‌هۆی ئه‌و (خراپانه‌وه) که‌ده‌یانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وه ئه‌و که‌سانه‌شمان ڕزگارکرد که‌باوه‌ڕدار و پارێزکار وله‌خواترس بوون ﴿١٨﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُحۡشَرُ أَعۡدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وه ڕۆژێك هه‌موو دوژمنانی خوا به‌ره‌و ئاگری دوزه‌خ کۆده‌کرێنه‌وه ﴿فَهُمۡ يُوزَعُونَ﴾ جا ئه‌وان (له پێش که‌وتن و دواکه‌وتن) به‌رگری ده‌کرێن (تا هه‌موو پێکه‌وه به‌ڕیز بڕۆن) ﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ ده‌گه‌نه لای ئاگری دوزه‌خ ﴿شَهِدَ عَلَيۡهِمۡ﴾ شایه‌تی ده‌دات له دژیان ﴿سَمۡعُهُمۡ وَأَبۡصَٰرُهُمۡ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی له‌شیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ به‌و کرده‌وانه‌ی که کردویانه (له‌دونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن: ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان ﴿قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي﴾ دەڵێن: ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وتەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناە) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەبەشایەتی دانی گوێ و چاوو پێستی لەدژتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بەزۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئاەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَاكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارەمەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ ئەوانبە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاوەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی دونیاو (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لەجنۆ کە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە ﴿وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دەی سوێند بەخوا بیگومان ئەوانەی بێباوەڕ بوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایە کی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترینی ئاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دوزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ مالێی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەرنین) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی بەروەردگارمان ئەو دوانەمان نیشان بدەن کە گومڕایان کردبون ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆ کە وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُوا۟﴾ لەپاشان ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا۟ وَلَا تَحْزَنُوا۟﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسن و خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا۟ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێتتان پێ درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَآؤُكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِىٓ أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی لێ بکەن بۆتان ئامادەیە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ پێڕێلێنان و میواندارییە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ کێ ووتەی چاکترو بەجێترە لەوکەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی گەردن کەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە وەڵامی (خراپەی) بدەرەوە ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و تەودا دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بە گیانی لێ دێت (ئەمەش دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز وکارو کردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ بەم تاستە ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕادەگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەبەاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر لەهۆشیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەلاتی) خوایە شەو و ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن بۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ڕێزە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾ ﴿فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ جا ئەگەر خۆیسان بەگەورە زانی (من بپەرستن) ﴿فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ دەی ئەوانەی لای پەروەردگارتسن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ۩﴾ بەشەو و بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندو وەڕەمس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشك و ماتە ﴿فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ﴾ کەچی کاتێك بارانمان باراند بەسەریدا ﴿ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەڕواندنی ڕوەك) دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە (بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی ووشك) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە ﴿أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان وویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین) ﴿وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرزو جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ﴾ بەتاڵ وناڕاستی ڕوی تێ ناکات ﴿مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ﴾ نە لەئێستا و نەلە دووا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن) ﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾ ﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی بەرلەتۆ ووتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران) ﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆبێ باوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی بناردایە ﴿لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی ئایەتەکانی بەڕوونی شینەکراونەتەوە ﴿ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: قورئان بۆ کەسانێ باوەڕیان پێی هێناوە ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەنن لەگوێیاندا گرانی و کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَٱخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جوولەکەکانەوە) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرایە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان دوا بخرێت) ﴿لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزا دانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوادە گەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾ وە هەر بەروبوومێك کە لە پێست و قەباغەکەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ و هەر مێینەیەك ئاوس دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (سکەکەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾ وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا کەران) بانگ دەکات ﴿أَيْنَ شُرَكَاءِي﴾ هاوبەشانێ (کەداتان نابوو بۆ) من لەکوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ کەس لەئێمە شایەت نین (تۆهاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوولێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان کە هیچ پەنایەکیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾ ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواکردنی خێرو خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی یەك دووچاری ببێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێمان بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی کەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت: ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وەگومان نابەم ڕۆژی دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامە وە بۆلای پەروەردگارم (زیندووبونەوە هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاکم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی کردوویانە (لەدونیا) ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخودا پێیان دەچەژین ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەکی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێ چاکە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام کاتێ ناخۆشی تووش بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزاو هاواری زۆر دەکات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەکرد ﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕا ترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو کەسەی کەلە دژایەتی یەکی دوور لەڕاستیدا بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە کانی خۆمانیان نیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون بێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە ﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ کە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لەدیدار وگەشتن بە پەروەردگاریان ﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست وزانیاری) خوا دەوری هەموو شتێکی داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿ الشُّورَىٰ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە ﴿١﴾ ﴿عٓسٓقٓ﴾ بە (عەین، سین، قاف) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر و واتاکەشیان سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە ﴿٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ﴾ ئاوەو جۆرە خودا نیگاکەت بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی) پێش تۆش ﴿اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی بااڵدەستی کاردروستە ﴿٣﴾ ﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچەبین ﴿مِن فَوْقِهِنَّ﴾ لە سەرویانەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوانەی لەزەویدان ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئاگادارین کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە ﴿اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پارێزەر و چاودێر نیت بەسەریانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێک (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە و کەسانی دەوروبەریی بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ﴾ وە (خەڵک) بترسێنی لەڕۆژێی کۆکردنەوە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێک لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ وە کۆمەڵێک لەئاگرێی بڵێسە دادان ﴿٧﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ دەیکردن بەیەک نەتەوە (باوەڕداریان بێ باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست و یارمەتیدەرێکیان نیە ﴿٨﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە؟ ﴿فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو بەدەسەاڵت و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرشتێک کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بریارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاریی منە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿١٠﴾

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ (خـوا) بەدیهێنەری ئاسـمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا﴾ بـۆی بەدی هێناون هاوسـەران لەخودی خۆتـان ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشـدا جووتی (دروسـتکردووە) ﴿يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ﴾ لەجـووت بووندا ژمارەتـان زۆر دەکات ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ﴾ هیچ شـتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسـیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسـەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان وزەوی ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ ڕزق و ڕۆزی فـراوان دەکات و دەیگرێتـەوە لە هەرکەسـێ کە بیەوێـت ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئاگـادارە بەهەموو شـتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئەو ئایینـەی بـۆ دانـاوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا﴾ کـە فەرمانـی داوە بە نـووح و ﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ ئەوەش نیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموو‌سا وعیسا ﴿أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ﴾ کە لەسەر ئەو ئایینەبن بەڕێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ زۆر قورس وگرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوٓاْ﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانبانەوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تا کاتێ دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ ئـەوە بڕبـار لەنێوانیاندا دەکرا (بەسـزادانیان) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانەی لـەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ﴾ لە گومـان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَٱدۡعُۖ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَٱسۡتَقِمۡ كَمَآ أُمِرۡتَۖ﴾ ڕاست وڕاوەستاوبە لەسـەر ئایینەکـەت بـەو جـۆرەی فەرمانـت پێکـراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡۖ﴾ وە شـوێن ئارەزووەکانی ئـەوان مەکـەوە ﴿وَقُلۡ ءَامَنتُ﴾ وەبڵـێ بـاوەڕم هێنـاوە ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٖۖ﴾ بەهەرنامەیـەك کـە خـوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَعۡدِلَ بَيۡنَكُمُۖ﴾ وە فەرمانـم پـێ دراوە کـە داد پەروەریـم لـە نێوانتاندا ﴿ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمۡۖ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشـە ﴿لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا﴾ (پاداشـتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡۖ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُۖ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لەنێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿ٱللَّهُ يَجۡمَعُ بَيۡنَنَاۖ﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِي ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەدەمێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ٱسۡتُجِيبَ لَهُۥ﴾ لەدوای ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دابەوە و (موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمۡ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ بەڵگە کانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَٱلۡمِيزَانَۗ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ قَرِيبٞ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر نزیک بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسۡتَعۡجِلُ بِهَا ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نیە پەلەی هاتنی دەکەن ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مُشۡفِقُونَ مِنۡهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّهَا ٱلۡحَقُّۗ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُمَارُونَ فِي ٱلسَّاعَةِ﴾ بێدارین بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾ ﴿ٱللَّهُ لَطِيفُۢ بِعِبَادِهِۦ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرۡزُقُ مَن يَشَآءُۖ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێزو بالادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەرکەس بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدۡ لَهُۥ فِي حَرۡثِهِۦۖ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە هەرکەسێک بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤۡتِهِۦ مِنۡهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ﴾ تاخۆ ئەو (بیپاوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئایینێکیان بۆ داناوون ﴿مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ﴾ کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری بەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۗ﴾ لەنێوانیان دا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بەڕاستی بۆ ستەم کاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ مُشۡفِقِينَ مِمَّا كَسَبُواْ﴾ تۆ ستەمکاران دەبینی زۆر دەترسن لەتاوەی کردوویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعُۢ بِهِمۡۗ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان دەبێت ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿فِي رَوۡضَاتِ ٱلۡجَنَّاتِۖ﴾ لە ناو باخ و باخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ﴾ لە لایەن پەروەردگارییانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ لە وەیە چاکەو بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەمو (بەخششە) ئەوەیە کە خوا مـوژدە دەدات بـە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانـەی کـە باوەڕیـان هێنـاوەو چاکەکانیان کـردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەمـمـەد ﷺ) بڵـێ داوای هیـچ پاداشـتێکتان لـێ ناکـەم لەسـەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگـەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کـەس هەر چاکەیەک یەکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ اللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لە ناوەبەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە وتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵانداییە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئەو خوا زاتێکـە تەوبـە لە بەندەکانـی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانـێ بـە هەرچی کەتێـوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە بەهرەو بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەلام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ خۆئە گەر خوا ڕزق وزۆری فراوان بکردایە بۆبەندەکانی ﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد وسەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بـەو ئەندازە دەنێرێتەخوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەوزاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾ لـە پـاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (بارانی) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وەهەر ئە و پشتیوان و سوپاسکراو وە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایـە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئـەوەی بـڵاوی کردوەتـەوە لە گیانلەبەران لە هـەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خـوا هەر کاتێک بیەوێت بەتوانایە بەسـەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش بووبـێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆیی کردەوەیـی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە لە زۆربەکیش چاوپۆشـی کـردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێـوە ناتوانن لە زەویـدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیـانە بێجگـە لـە خـوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیـچ پشـتیوان و یارمەتـی دەرێک ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان لە دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ﴾ تەگەر خوابیەوێ (یا = هەوا) ڕادە گرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ﴾ ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟﴾ یان بەهۆیی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش (لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵی دەکەن دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ﴾ جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ وە ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟﴾ وە کاتێ ڕق و قینیان هەڵدەستێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێ دەبووردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە گوێیان لەبەرەوەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ وە کارو باریی نێوانیان بەبڕس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزی یەی پێمان داوون دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست دێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾ تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەردانا ناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك خراپەیەکە بەڕێنەی خۆیی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەسێ ببوڕێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ﴾ وەهەرکەس تۆڵەبسەنێ لە پاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾ ئا ئەوانە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ﴾ تاوان و گوناهە هەر لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی دەکەن لە زەویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾ وە هەرکەس خۆ گرۆلێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بەڕاستی لەمەلە کارە پڕ بایەخ و پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوە پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێنەوە بۆ دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەبیان بینی پیشانی دوزەخ دەدرین ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەمل کەچی و زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بەگۆشەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بەڕاستی زیانبارەکان ئەوانەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەس داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ بێدارین بەڕاستی ستەمکاران لە سزایەکی هەمیشەیی دان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ أَوْلِيَآءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار بوونی بۆ نی یە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسْتَجِيبُواْ لِرَبِّكُم﴾ گوێبایەڵ بن بۆ پەروەردگارتان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی ڕۆژێك بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کە گەڕانەوەیی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەو ڕۆژەدا هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ تێنگەیشتنێکتان پێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُواْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر وچاودێر نەناردووە بۆسەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمە لەلایەن خۆمانەوە بەهرەونیعمەتێك بە کەسێك بچەژێنین ﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر ناخۆشیەکیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خۆیانەوە ﴿فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ﴾ ئەوە بەڕاستی نادەمی پێ نەزان و سەڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە مولك وپاشایەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ هەرچی بیەوێت بەدی دەهێنێت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا﴾ بۆ هەرکەسێك بیەوێت کچی پێ دەبەخشێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بۆ هەرکەسیش بیەوێت کوڕی پێ دەبەخشێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا﴾ یان کوڕ و کچی بەیەکەوە پێ دەبەخشێت ﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشی بوێت نەزۆکی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانایی دەسەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بۆ هیچ کەس نەبووە کەخوا قسەی لەگەڵدا بکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بە وەحی نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ﴾ یان لەپشت پەردەوە ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یان نێرراوێك بنێرێت ﴿فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ﴾ و بەفەرمانی خۆیی ئەوەی کە بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوەیە (کە وەحی پێ دێست) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِى مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەوەمان کردە ڕووناکی یەک ﴿نَّهْدِى بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنمونی هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەڵک) ڕێنمونی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿۵۲﴾ ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾ بێدارین هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿۵۳﴾

سورەتی ﴿الزخرف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿۱﴾ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿۲﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿۳﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەتابلۆیەی پارێزراوایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندەو بڕە لەدانایی ﴿۴﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی نایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینەوە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن ﴿۵﴾ ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِىٍّ فِى ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەکان نارد ﴿۶﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِىٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿۷﴾ ﴿فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا کەسانێ کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشینان ﴿۸﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی بالادەستی زانا دروستی کردوون ﴿۹﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿۱۰﴾

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وه ئه‌و خوایه‌ی که له‌ئاسمانه‌وه به‌ئه‌ندازه بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا ولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو ده‌که‌ینه‌وه ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئاوه‌و جۆره ئیوه‌ش زیندوو ده‌کرێنه‌وه ﴿۱۱﴾ ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وه ئه‌و خوایه‌ی که هه‌موو جوره‌کانی به‌دی هێناوه ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وه که‌شتی و ولاخی بۆ ئه‌راهه‌م هێناون که سواریان ده‌بن ﴿۱۲﴾ ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ له‌پاشان بیر له‌به‌هره و نیعمه‌تی په‌روه‌ردگارتان بکه‌نه‌وه ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وه‌بڵێن پاك و بێگه‌ردی بۆ ئه‌و (خوایه‌ی) که ئه‌مه‌ی بۆ رام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ که پێشتر ئێمه توانامان به‌سه‌یدا نه‌بوو ﴿۱۳﴾ ﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وه به‌ڕاستی ئێمه بۆ لای په‌روه‌ردگارمان ده‌گه‌ڕێینه‌وه ﴿۱۴﴾ ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وه بێگومان له‌ناو به‌نده‌کانی خوادا هه‌ندێك (منداڵیان) بۆ به‌روه‌ردگار داناوا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وه‌به‌ڕاستی مرۆف (ی کافر) پێ نه‌زان وسپڵه‌ی ناشکرایه ﴿۱۵﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا له‌ناو دروست کراوه‌کانیدا کچانی بۆ خۆی هه‌ڵبژاردوه ﴿وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ﴾ وه کوڕانی تایبه‌ت کردووه به‌ئێوه‌وه ﴿۱۶﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وه کاتێ مژده به‌به‌کێ له‌وان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ به‌وه‌ی به‌نموونه بۆ خوای داده‌نێت (واته : ئه‌گه‌ر پێی بوونرێت کچتان بووه) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هه‌ڵده‌گه‌ڕێ و پیش ده‌خوانه‌وه ﴿۱۷﴾ ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئه‌و (کچه)ی له‌ناو ئاڵتون و خشڵا به‌خێوو کرابێ و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ له‌کاتی ده‌مه‌قاڵیدا ناتوانێ مه‌به‌ستی خۆی ده‌ربڕێت (بۆ خوای بڕیار ده‌دەن) ﴿۱۸﴾ ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا﴾ وه‌ئه‌و فریشتانه‌ی که به‌نده‌ی خوای به‌خشنده‌ن به‌مێینه‌یان داده‌نان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئه‌وان به‌دیاری دروستکردنیانه‌وه بوون ﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئه‌و شایه‌تیانه‌یان ده‌نوسرێت و پرسیاریان لێ ده‌کرێ ﴿۱۹﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ﴾ وه ده‌ڵێن ئه‌گه‌ر خوا بیویستایه ئێمه ئه‌و (فریشتانه‌مان) نه‌ده‌په‌رست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری به‌کیان نی یه له‌و باره‌یه‌وه ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئه‌وانه هه‌ردرۆ ده‌که‌ن ﴿۲۰﴾ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وه ئایا له پێش قورئان به‌رتوکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ که ئه‌وان ده‌ستیان پێوه گرتبێ ﴿۲۱﴾ ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾ (نه‌خێر وانی یه) به‌ڵکو ده‌یانووت به‌ڕاستی ئێمه باوو باپیرانمان له‌سه‌ر ئایینێك دیووه (له‌سه‌ربه‌ڕستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وه بێگومان ئێمه‌ش به‌پێوه‌ی ڕێبازی ئه‌وانین ﴿۲۲﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئایینێک دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەسەر ئایینی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَٰلَ أَوَلَوۡ جِئۡتُكُم بِأَهۡدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئایینی) پاستریشم بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمۡ عَلَيۡهِ ءَابَآءَكُمۡ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئایینەی) بەئێوەدا نێردراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡۖ﴾ بۆیە تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی دڕۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ وەکاتێک ئیبراهیم بەباوکی وگەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ بێگومان من بەڕیم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگەلەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُۥ سَيَهۡدِينِ﴾ چونکە هەرئەویش ڕێنمووئیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةَۢ بَاقِيَةٗ فِي عَقِبِهِۦ﴾ ئەو (یەکخوایەرستی) لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلۡ مَتَّعۡتُ هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمۡ﴾ بەڵکو من ئەوانە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ لەگەڵ پێغەمبەرێی ناشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان بۆ هات ﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وەووتیان بۆچی ئەم قورئانەنەنێردراوەتەخوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنَ ٱلۡقَرۡيَتَيۡنِ عَظِيمٖ﴾ بۆ پیاوێکی گەورەی (ناوداروداڕا) لەم دوو شارە (مەککەو طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمۡ يَقۡسِمُونَ رَحۡمَتَ رَبِّكَۚ﴾ ئایا ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحۡنُ قَسَمۡنَا بَيۡنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعۡنَا بَعۡضَهُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ وەهەندێکیانمان چەندبلەبەرزکردۆتەوەبەسەرهەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعۡضُهُم بَعۡضٗا سُخۡرِيّٗاۗ﴾ تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحۡمَتُ رَبِّكَ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ وە بەزیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوۡلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەک ئومەتی بێ باوەڕ بوونایە ﴿لَّجَعَلۡنَا لِمَن يَكۡفُرُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمۡ سُقُفٗا مِّن فِضَّةٖ﴾ سەقفی خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيۡهَا يَظۡهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی دابەزن دەکەوێن (بۆمان دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا﴾ وەدەرگای زۆرمان بۆ خانووەکانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ﴾ وە کورسی و قەنەفەی زۆر تالەسەری دانیشن وبالّ بدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق وڕازاندنەوەی مالّی دونیا (لەئالتون و زیوو) (خوای گەورە واز دەهێنێت لەو بێباوەڕانە کە لەزەت لەمالّ وسامان وخوشی دونیا وەربگرن، بەڵام باشەڕۆژ هەر دە گەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ جا هەموو ئەوانە چەند ساتێکە لەبەهرەو خۆشی ژیانی دونیا ﴿وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڵام (پاداشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخوا ترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەرکەس پشت لە یادیی خوا هەڵگات ﴿نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا﴾ شەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەین ﴿فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیانەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە (شەیتانەکان) لەڕێگایی ڕاست ڕێگربیان دەکەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانن کەبێگومان هەر ئەوانن کە هیدایەتدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە(مەرگ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەلّات و خۆرئاوا بوایە ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ ئای چ هاوڕێ بەکی خراپ بوویت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ ئەم خۆزگەیە هیچ سوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کرد ﴿أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان ئێوە لەسزایی سەخت دا هاوبەشن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەمەد ﷺ) دەتوانی بەکەر بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ یان کوێر ڕێنمووئی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو کەسەی کەلە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ﴾ جا ئەگەر تۆ بمرێنین ﴿بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە هەر تۆڵە لەوان دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ یان ئەو هەرەشەی لێمان کردوون پیشانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێمە بەدەسەڵاتین بەسەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ کەواتە دەست بگرە بەو قورئانەوەی بۆت نێردراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وەبێگومان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَسْئَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ تۆ پرسیار بکە لە و پێغەمبەرانەی پێش تۆ نارد وومانن ﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿آلِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراوانێک کە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موروسامان بەبەڵگەکانمانەوە نارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وونی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بەبەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وه هیچ به‌لگه‌یه‌کمان نیشان نه‌داون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مه‌گه‌ر نه و به‌لگه‌یه گه‌وره‌تر بوو له‌هاوتاکه‌ی ﴿وَأَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ﴾ وه‌توشی به‌لا و سزامان کردن (چونکه باوه‌ریان نه‌هێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌ڕێنه‌وه (له‌بێ باوه‌ڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَ ٱلسَّاحِرُ﴾ ووتیان (به‌موسا) ئه‌ی جادوو باز ﴿ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکه له‌ پەروەردگارت ئه‌وه‌ی به‌لێنی پێ داوی (به‌دی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئه‌وسا به‌ڕاستی ئێمه باوه‌ڕده‌هێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ ٱلْعَذَابَ﴾ جا کاتی به‌لا و سزاکه‌مان له‌سه‌ریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانه‌که‌یان هه‌ڵده‌وه‌شانده‌وه ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهِۦ﴾ وه فیرعه‌ون جاڕی دابه‌ناو گه‌له‌که‌یدا ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئه‌ی گه‌له‌که‌م ئایا پادشایی میصر هی من نی یه؟ ﴿وَهَٰذِهِ ٱلْأَنْهَٰرُ تَجْرِى مِن تَحْتِىٓ﴾ وه (ئایا) ئەم ڕووبارانه به‌ژێر (کۆشک‌کانی) منداڕن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ مَهِينٌ﴾ به‌ڵکو من باشترم له‌و (موسا) که‌ڵاوار و بێ ڕێزه ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وه‌ناتوانێ به‌چاکی قسه بکات (زمانی ئه‌واو نی یه) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ أُلْقِىَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ ده‌بۆچی بازنی ئالتونی پێ نه‌دراوه؟ (له‌گه‌ڵ ڕاسته‌ دەکات) ﴿أَوْ جَآءَ مَعَهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشته‌ی (شایه‌تی ده‌ری) له‌گه‌ڵدا نه‌هاتووه ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱسْتَخَفَّ قَوْمَهُۥ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا به‌م قسانه گه‌له‌که‌ی هه‌ڵخه‌ڵه‌تان و نه‌وانیش گوێرایه‌لیان کرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بێگومان ئه‌وان هه‌میشه ﴿فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هه‌ڵساندین تۆڵه‌مان لێ سه‌ندن ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئه‌مجاهه‌موویانمان له‌ده‌ریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ﴾ و کردمانن به‌پەند و نموونه وتامۆژگاری بۆ که‌سانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ٱبْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وه کاتێ عیسای کوڕی مه‌ریه‌م به‌نموونه هێنرایه‌وه ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ ده‌سبه‌جێ گه‌له‌که‌ت ده‌یکه‌نه هاوار و قیره‌ی خۆشی (واده‌زانن قسه‌ی ئه‌وان به‌سه‌ر قسه‌ی پێغه‌مبه‌ردا ﷺ سه‌ر که‌وتووه) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ ءَأَلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وه ده‌ڵێن ئایا به‌رستراوه‌کانی ئێمه باشتره یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًۢا﴾ ئه‌وانه نموونه‌ی عیسایان ته‌نها بۆ ده‌مبازی و ده‌مه‌ده‌م‌ێ بۆ ده‌هێنایته‌وه ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیه که ده‌یڵێن) به‌ڵکو له‌وانه گه‌ڵێکی زۆر ده‌مه‌قاڵێ که‌رن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسا هیچ نی یه جگه له‌ بەنده‌ یەك که‌ نیعمه‌تی خۆمان ڕشتووه به‌سه‌ریدا ﴿وَجَعَلْنَٰهُ مَثَلًا لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وه کردومانه به‌نموونه بۆ نه‌وه‌ی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً﴾ نه‌گه‌ر بمانویستایه له‌جیاتی ئێوه فریشته‌مان داده‌نا ﴿فِى ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ له‌زه‌وید ابوونه جێ نشینی ئێوه ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَعِلۡمٞ لِّلسَّاعَةِ﴾ وه بێگومان (دابه‌زینی عیسا بۆ سه‌ر زه‌وی) یه‌کێکه له‌نیشانه‌کانی قیامه‌ت ﴿فَلَا تَمۡتَرُنَّ بِهَا﴾ که‌واته‌ دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نه‌بێ ڕاستە ﴿وَٱتَّبِعُونِۚ﴾ وه شوێنی من بکه‌ون ﴿هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ ئه‌مه ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُۖ﴾ وەباشه‌یتان ڕێگربێتان نه‌کات له‌ڕێنموونی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و (شه‌یتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ وه کاتێ عیسا به‌ڵگه ڕوونه‌کانی هێنا ﴿قَالَ قَدۡ جِئۡتُكُم بِٱلۡحِكۡمَةِ﴾ ووتی (به‌نه‌وەی ئیسرائیل) بێگومان به‌پێغه‌مبه‌رایه‌تی هاتووم بۆ ئاوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئه‌وەی ڕوونی بکه‌مه‌وه بۆتان ﴿بَعۡضَ ٱلَّذِي تَخۡتَلِفُونَ فِيهِۖ﴾ هه‌ندێ له‌وشتانه‌ی جیاوازن تێیدا ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ده‌ی له‌خوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ و گوێرایه‌ڵیم بکه‌ن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمۡ﴾ به‌ڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿فَٱعۡبُدُوهُۚ﴾ که‌واته‌ هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾ ﴿فَٱخۡتَلَفَ ٱلۡأَحۡزَابُ مِنۢ بَيۡنِهِمۡۖ﴾ جا کۆمه‌ڵه‌کان جیاواز بوون له‌نێوان خۆیاندا ﴿فَوَيۡلٞ لِّلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ سزا و له‌ناوچوون بۆ ئه‌وانه‌ی سته‌میان کرد ﴿مِنۡ عَذَابِ يَوۡمٍ أَلِيمٍ﴾ له‌سزای سه‌ختی ڕۆژی به‌ئازار ﴿٦٥﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ ئایا جگه‌ له‌ ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی ده‌که‌ن ﴿أَن تَأۡتِيَهُم بَغۡتَةٗ﴾ که‌ کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ له‌کاتێکدا ئه‌وان هەست ناکه‌ن ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلۡأَخِلَّآءُ يَوۡمَئِذِۭ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشه‌ویسته‌کان له‌و ڕۆژه‌دا دوژمنی یه‌کترن ﴿إِلَّا ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ جگه‌ له‌ پارێزکاران وله‌خواترسان نه‌بێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَٰعِبَادِ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (پێیان ده‌وترێت) ئه‌ی به‌نده‌کانم ئه‌مڕۆ هیچ مه‌ترسیه‌کتان له‌سه‌ر نی یه ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ خه‌فه‌تیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئه‌وانه‌ی باوەڕیان به‌ئایه‌ته‌کانی ئێمه هێناوه ﴿وَكَانُواْ مُسۡلِمِينَ﴾ و هەمیشه‌ گه‌ردن که‌ج بوون ﴿٦٩﴾ ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ﴾ (له‌و ڕۆژه‌دا پێیان ده‌ڵێن) بچنه‌ به‌هه‌شته‌وه ﴿أَنتُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ﴾ ئێوه و هاوسه‌ره‌کانتان ﴿تُحۡبَرُونَ﴾ (ڕێز ده‌گیرێن و) دڵ خۆش ده‌کرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيۡهِم بِصِحَافٖ مِّن ذَهَبٖ وَأَكۡوَابٖۖ﴾ به‌سینی وبه‌رداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنه‌وه) ده‌گێڕن به‌سه‌ریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشۡتَهِيهِ ٱلۡأَنفُسُ﴾ وه له‌و به‌هه‌شته‌دا هەیه ئه‌وەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ ٱلۡأَعۡيُنُۖ﴾ و چاو له‌ززەت له‌بینینی بهات ﴿وَأَنتُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وه ئێوه به‌هه‌تا هه‌تایی ده‌مێننه‌وه تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِيٓ أُورِثۡتُمُوهَا﴾ ئه‌وه ئه‌و به‌هه‌شته‌یه‌ که‌ بۆ ئێوه ماوەته‌وه (پێتان دراوه) ﴿بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ به‌هۆی له‌و کردەوانه‌وەی که ده‌تانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ كَثِيرَةٞ﴾ بۆ ئێوه هەمیه تێیدا میوه هاتبی زۆر ﴿مِّنۡهَا تَأۡكُلُونَ﴾ که‌لێیان ده‌خۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿۷۴﴾ ﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووک ناکرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن ﴿۷۵﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێکمان لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا۟ هُمُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڵکو هەر خۆیان ستەمکار بوون ﴿۷۶﴾ ﴿وَنَادَوْا۟ يَٰمَٰلِكُ﴾ وە هاوار دەکەن ئەی مالیک (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾ با بەرەوردگارت بمان مرێنێت (تارەزگاربین) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەکی زۆر وەڵامیان دەداتەوە و) دەڵێت : بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیابدا ﴿۷۷﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَٰكُم بِٱلْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی) هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەتان ڕاستیان پێناخۆشە ﴿۷۸﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوٓا۟ أَمْرًا﴾ بەڵکو ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێیران ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵەلێ سەندنیان) لێیران ﴿۷۹﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەکانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەکانیشمان کەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان) دەنوسن ﴿۸۰﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر بەرەوەردگار کوڕی ببوایە ﴿فَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْعَٰبِدِينَ﴾ ئەوە من یەکەمین کەس بووم دەمپەرست ﴿۸۱﴾ ﴿سُبْحَٰنَ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پاک و بێگەردی بۆ بەرەوەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ ٱلْعَرْشِ﴾ و بەرەوەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێکانەی) کە ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿۸۲﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی بڕوپوچی بن و گاڵتە بکەن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿۸۳﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى فِى ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە بەپەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە بەپەرستراوە لە زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە ئەنها ئەویش کار دروستی زانایە ﴿۸۴﴾ ﴿وَتَبَارَكَ ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە پاک و بەفەڕو گەورەیە ئەو خوایەی کە خاوەنی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ وە هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿وَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿۸۵﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ وە ئەوانەی بێجگەلە خوا دەیپەرستن (وهاواریان لێ دەکەرێت) ناتوانن تەکا بکەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِٱلْحَقِّ﴾ مەگەر کەسانێک شایەتیان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیبوە و ئاگاداری بوون ﴿۸۶﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ دروستی کردوون ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدرێن ﴿۸۷﴾ ﴿وَقِيلِهِۦ يَٰرَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ شکاتی کردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکن باوەڕ ناهێنن ﴿۸۸﴾ ﴿فَٱصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) ئۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ مەدە ﴿وَقُلْ سَلَٰمٌ﴾ وبێان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو باش دەزانن (چی یان بەسەردێت) ﴿۸۹﴾

سورەتی ﴿ الدُّخَانِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارە وە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە ترسێنەرین ﴿٣﴾ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو لە یەك جیادەکرێتەوە ﴿٤﴾ ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ﴿٥﴾ ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کەڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٦﴾ ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن ﴿٧﴾ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە پێشوەکانتانە ﴿٨﴾ ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن ﴿٩﴾ ﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ پەیدا دەبێ ﴿١٠﴾ ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی سەختە ﴿١١﴾ ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ﴿١٢﴾ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن تەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە ووتیان: فێرکراوێکی شێتە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لا دەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ باوەڕی) ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین ﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە دەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾ وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ﴿١٧﴾ ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا (بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە ﴿١٨﴾

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەبەرزو گەورە مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من بەڵگەو نیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون ﴿۱۹﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەگرم بەپەروەردگاری خۆم و بەپەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن ﴿۲۰﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خوابهەم دەربارە مەکەن) ﴿۲۱﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێکی تاوانبارن ﴿۲۲﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی ووترا) بەندەکانم بەشەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون ﴿۲۳﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای سوور) بەئارامی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنراو دەبن (تێیدا) ﴿۲۴﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿۲۵﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ ومەتوای چاک و خۆش ﴿۲۶﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە نازو نیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و پایان دەبوارد ﴿۲۷﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە ئەو (خۆشی یەمان دایە گەلێکی تر ﴿۲۸﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا ئەئاسمان و نەزەوی نە گریان بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا ﴿۲۹﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێندبەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿۳۰﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون ﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو ﴿۳۱﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێندبەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی (سەردەمی خۆیان)دا بەپێی ی زانیاری (خۆمان) ﴿۳۲﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە بۆ تاقیکردنەوەی ڕوون وناشکرا بەس بێت ﴿۳۳﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بەڕاستی ئاڵەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿۳۴﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر بۆیە بەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە ﴿۳۵﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوەو) بیان هێنەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿۳۶﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن ﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی تووبەع (ی پادشایی یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەمووبانمان لەناو بردن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانباربوون ﴿۳۷﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبیهودە و گاڵتە ﴿۳۸﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەهەق وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿۳۹﴾

﴿إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ﴾ بێگومان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَٰتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری کراویی هەموویانە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْـًٔا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سوود بگەیەنێ بە دۆستی خۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی بآلادەستی میهرەبانە ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ ٱلزَّقُّومِ﴾ بێگومان درەختی ژەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ ٱلْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسانی تاوانبار (کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَٱلْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِى فِى ٱلْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾ ﴿كَغَلْىِ ٱلْحَمِيمِ﴾ هەر وەکو کوڵانی ئاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَٱعْتِلُوهُ﴾ (ئەو کافرە) بیگرن و بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا۟ فَوْقَ رَأْسِهِۦ﴾ پاشان بیڕژن بەسەر سەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ ٱلْحَمِيمِ﴾ هەندێ لە ئاگر و ئاوی زۆر گەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾ (پێی دووترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْكَرِيمُ﴾ (بەگاڵتەو پێکردنێکەوە پێی دەوترێت) چونکە بەڕاستی تۆ بە دەسەڵات و بەڕێز بووبت (لەدونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِۦ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە ئەو سزایەیە کەئێوە گومانتان لێی هەبوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە شوێنێکی بێتۆمەی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و نزیک کانیاوادان ﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە ئاوریشمی ناسک و ئەستور دەپۆشن ﴿مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ ڕوبەڕووی یەکتری دادەنیشن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَٰهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە وجوان دەکەینە هاوسەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَٰكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەک داوا دەکەن ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئاسوودەیی و بێتۆمەیی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا ٱلْمَوْتَ﴾ لە بەهەشتدا هەرگیز مردن ناچەژن ﴿إِلَّا ٱلْمَوْتَةَ ٱلْأُولَىٰ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلەدونیادا بوو) ﴿وَوَقَىٰهُمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە (خوا) لەسزای دۆزەخ پاراستوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخششە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَٰهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئەم قورئانەمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَٱرْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورەتی ﴿ الجَاثِيَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حٰمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی ،بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَٰبِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی کاردروستەوە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وەلە دروست کردنی خۆتان دا ﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَآبَّةٍ﴾ وە ئەو گیان لەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿ءَايَٰتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕی بتەویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وەلە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَآ أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَآءِ مِن رِّزْقٍ﴾ وەلەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە بەهۆیەوە زەوی زیندووەدەکاتەوە (وەدەبوو زیندەبێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَٰحِ﴾ وەلە گۆڕانی بایەکاندا ﴿ءَايَٰتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ اللَّهِ﴾ ئایەمانە بەڵگەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینەوە بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بەچی قسە و گوفتارێک ﴿بَعْدَ اللَّهِ وَءَايَٰتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خوا بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ ءَايَٰتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ وبۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەهەر کافرێ) بەردەوامە چونکە خۆیەزل زانە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ لەئێ هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزا یەکی سەخت ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ ءَايَٰتِنَا شَيْـًٔا﴾ وە هەرکاتێ شتێک لەبەڵگە کانمان ئاگادار بێت ﴿ٱتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی دەگرێ ﴿أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَآئِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لەپێشیانەوە ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْـًٔا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَآءَ﴾ وەئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەلیان بژاردون (سوودی نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی ڕێنمونیی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەندێک بەخششی خوا بەهرەمەند بین ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە بۆ ئێوەی ڕێبڕار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەموی لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێک بیر بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بلێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی خەڵکانێ بداتەوە بە گوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿٤﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ چاکەی کرد ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەر کەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەباشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیانەدا ﴿١٦﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگەڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جا جیاواز نەبوون لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆهات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان بەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێواناندا دادەوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستەسەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئایینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێن هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت بێ ناگەیەنن ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەم کاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانە بینابیە وهۆی چاوڕشنی بە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنمونیی و میهرەبانیە بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسانێك دادەنین کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێنت ژیانیان و مردنیان ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادەوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿قُرَيْنَ﴾ ئاخۆ بینیوته ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەر چاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ﴾ ئەی جگە لە خوا کێ ڕێنمونیی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە هەمریین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّا أَن قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باوو باپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشمان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشمان کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووەکان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە مولکداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا بەتاڵ خاوەنەکان خەسارتۆمەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کزمەڵ کزمەڵ کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی ﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَابُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەک خۆی نوسیومانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانیی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ناشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (بێیان دەڵێین) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بووترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوای هیچ گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ﴾ دەتان ووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُم﴾ وە دەردەکەوێت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿۳۳﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ بپیان دەوترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر جۆنێ ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ و هیچ یارمەتی دەرێکتان نی یە ﴿۳۴﴾ ﴿وَلَٰكُمْ بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەرئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەلگەکانی خواتان بەگاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وەڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿۳۵﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿۳۶﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەیی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر تەو زاڵ وبەئادەست ودانا وکار سازە ﴿۳۷﴾

سورەتی ﴿ الأحقاف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حٰمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە مانای پێ زانیاری زیاتر سەربری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿۱﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی بەئادەستی کاربەجێوە ﴿۲﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان وزەوی وئەوەی لەنێوانیاندایە دروستمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسێنرابوون ڕوو وەردەگێڕن ﴿۳﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێی بینم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتانەی ئێوە دەیانپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چیان دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە(دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی بەڕاوێنکەر بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یان زانیاریەک کە لە پێشووان بەجێ مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿۴﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لەغەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی نادانەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکەر)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿۵﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵک کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً﴾ بەرستراوەکان دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَٰفِرِينَ﴾ وەبەرستراوەکان) بەبەردستنەکەیان بەاوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵمبەستبێ (خوا سزای بەتینم دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت ﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدًۢا﴾ ئەو خوایە بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێردراوم) ﴿وَمَآ أَدْرِى﴾ ناشزانم ﴿مَا يُفْعَلُ بِى وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ تەنها بەپێرەوی ئەوە دەکەم کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَآ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێتم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ ﴿وَكَفَرْتُم بِهِۦ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِۦ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەبە ﴿فَـَٔامَنَ وَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنمووننیی گەلێ ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە ﴿مَّا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ لەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا۟ بِهِۦ﴾ چونکە خۆیان بەو (قورئانە) ڕێنمووون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَآ إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە دەس هەڵبەستێکی کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِن قَبْلِهِۦ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەورات بوو پێشەوا و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ مُّصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبە کانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت ﴿لِّسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِّيُنذِرَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ ناستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان (الله) یە ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُوا۟﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری تادەمیی مان کرد ﴿بِوَٰلِدَيْهِ إِحْسَٰنًا﴾ بە چاکە کردن لە گەڵ دایک و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ كُرْهًا﴾ دایکی بە نارەحەتی و ناڕازاوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بەناڕازار و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دوو گیان بوون (ی دایك) بەی یەوە و لە شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ﴾ تا دەگاتە تافی لاوی (یێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری) ﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و نیعمەتانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە پشتوتە بەسەرمن و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کەتۆپێی ڕازی بیت ﴿وَأَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِىٓ﴾ ئەوەکانیشم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّى تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە ﴿وَإِنِّى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لەموسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ وە چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِىٓ أَصْحَٰبِ ٱلْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتیاندان ﴿وَعْدَ ٱلصِّدْقِ ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِى قَالَ لِوَٰلِدَيْهِ﴾ ئەو کەسەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَآ﴾ تۆزف لە دەس نیوە ﴿أَتَعِدَانِنِىٓ أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەرهێشم لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ ٱلْقُرُونُ مِن قَبْلِى﴾ لە کاتێکدا چەند چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ ٱللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی) هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ ءَامِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕبهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا ﴿فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئومەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمیی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا۟﴾ وە بۆ هەرەبەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾ ﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیربان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَٰتِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِى حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتانـدا ﴿وَٱسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ وەلەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ ٱلْهُونِ﴾ بەسزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە ﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ناهەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَٱذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُۥ بِٱلْأَحْقَافِ﴾ کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ ٱلنُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر رابوردوون ﴿مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦٓ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی تر نەپەرستن ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای رۆژێکی گەورە بۆ ئێوە (پێش بێ) ﴿۲۱﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان بدەیت ﴿عَنْ ءَالِهَتِنَا﴾ لە (پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ئەو (سزا)ی بەڵێنت پێ داووین ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ﴿۲۲﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایەوە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّآ أُرْسِلْتُ بِهِۦ﴾ وەمن تەنها ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّىٓ أَرَىٰكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی نەزان و نەفامن ﴿۲۳﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە) یان بینی پەلە هەورێك بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا ٱسْتَعْجَلْتُم بِهِۦ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە نەبو (سزایە) یە بەپەلە داوات دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی بەهێزە سزای سەختی پێیە ﴿۲۴﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَىْءٍۭ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا۟ لَا يُرَىٰٓ إِلَّا مَسَٰكِنُهُمْ﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰٓ إِلَّا مَسَٰكِنُهُمْ﴾ تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِى ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی تاوانباران دەدەین ﴿۲۵﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّٰهُمْ فِيمَآ إِن مَّكَّنَّٰكُمْ فِيهِ﴾ سوێندم بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان دابوو (لەسامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَٰرًا وَأَفْـِٔدَةً﴾ وە گوێ و چاوو دڵمان پێدابوون ﴿فَمَآ أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُهُمْ وَلَآ أَفْـِٔدَتُهُم﴾ نە گوێ و نە چاوو نە دڵیان ﴿مِّن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا۟ يَجْحَدُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿۲۶﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا ٱلْءَايَٰتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿۲۷﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ قُرْبَانًا ءَالِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوونیانە پەرستراوی (خۆیان) ﴿بَلْ ضَلُّوا۟ عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیشیان بوون لێیان ﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان دەبەستن ﴿۲۸﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند نفرێك لە جنۆکەیەکمان نارد بۆ لات ﴿يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ تا گوێ لەقورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جاکاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوٓا۟ أَنصِتُوا۟﴾ ووتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِىَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوْا۟ إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰقَوْمَنَآ﴾ ووتیان ئەی هەزرو قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَٰبًا﴾ بەڕاستی ئیمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش موسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموونی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی ﴿٣٠﴾ ﴿يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُوا۟ دَاعِىَ ٱللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگەخوازی خوا (موحەممەد ﷺ) بدەنەوە ﴿وَءَامِنُوا۟ بِهِۦ﴾ و بڕوا بەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لەتاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لەسزای سەخت دەتان پارێزێ ﴿٣١﴾ ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِىَ ٱللَّهِ﴾ هەرکەسێش وەڵامی بانگەخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لەزەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُۥ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءُ﴾ وە جگە لەخوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿٣٢﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْۦِىَ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ وە لەدروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰٓ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ وەڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ﴾ (بێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن: بەڵێ سوێند بەپەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٣٤﴾ ﴿فَٱصْبِرْ﴾ کەواتە خۆگرببە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆداگرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان) یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) پەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك لەڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَٰغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ﴿٣٥﴾

سورەتی ﴿ مُحَمَّدٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ① ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەوە لەلایەن پەروەردگارییانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێک و چاک کردوە ② ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێن بەتاڵ و پڕوپووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێن ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگارییانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەها شێوە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە ③ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەو گەر (لە جەنگدا) گەشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بەدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلە کانیان) قایم بەبەستەنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و بریتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (بان تا جەنگ کۆتایی دێت بە ئەمانی بت پەرستان) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقبنان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ④ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان ڕێنمونیان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ⑤ ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە ئەوبەهەشتەی بۆی یاس کردون ⑥ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوابدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافران دا) ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیە کانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ⑦ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ ئەوە نەگبەتی و سەرنشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پوچ و بێ مایە دەکات ⑧ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا نارد وویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچ کردنەوە ⑨ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بەزەوی دانەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لە ناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (دەی بێگومان بێ) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ⑩ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ⑪

﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) رادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وەک ئاژەڵ دەخۆن و دەڵەوەڕێن ﴿وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دوزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە﴿خەڵکی﴾ زۆر شار هەبوون ﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ ٱلَّتِيٓ أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو﴿خەڵکی﴾ مەککەیە کە نێوان دەیەرکرد ﴿أَهْلَكْنَٰهُمْ﴾ لە ناوماندا بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئا خۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگارییەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ وەک ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کراوێ و ڕازێنراوەتەوە ﴿وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبن ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِي﴾ شێوەی ناپایی ئەو بەهەشتە وایە ﴿وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَآ أَنْهَٰرٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّآءٍ غَيْرِ ءَاسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَٰرٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لەشەڕابی ناپاییە ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ بنۆشانی ﴿وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووبارێشی تێدایە لەهەنگوینی پاڵپەقە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگارییانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَٰلِدٌ فِي ٱلنَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێک وان کە لە ئاگری دوزەخ دابن بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُواْ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُواْ مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێک لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُواْ لِلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ ءَانِفًا﴾ ئەوە نێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْاْ﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیادەدەکات ﴿وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ﴾ وەئەتوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەین ﴿إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ یەخەیان بگرێت ﴿فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لەنیشانەکانی هاتۆتە دێ ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرَىٰهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) یەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ کەوابێ دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وبێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێرێ دڕێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێرابێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرابێ ﴿رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ ئەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ ٱلْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن لە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿۝٢٠﴾ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستبان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿۝٢١﴾ ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوٓا۟ أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیبڕێنن ﴿۝٢٢﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿۝٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئاخۆ تەماشە ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿۝٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ٱرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم﴾ پاشەو پاش گەڕانەوە لە ئایینەکەیان ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بووبەوە ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێند فریوی دابوون ﴿۝٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا۟ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ ٱلْأَمْرِ﴾ ئێمە لە مەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿۝٢٦﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتە کان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿۝٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە شوێن شتانێ کەوتبوون کە خوای توڕە کرد بوو ﴿وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿۝٢٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وادەزانن ﴿ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ أَضْغَٰنَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿۝٢٩﴾

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان نیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسییت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بەهەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێندە بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاریێ ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی یە تاشکرای کەین ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵک) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زووی (خوا پەیدان) وکردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێنەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵک) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاوازو سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (وەبەرپتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخواترس بن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیناڕین ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا لە پێناوی خوا مااڵ بەبەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕزەیی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسێش ڕزەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان نەنها ڕزەیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەش هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئایینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بەکەسانێکی تر(ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الْفَتْحِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کەپێکەوتنی حودەیبیەیە) ۝١ ﴿ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ ﴾ تا خوا خۆش بێت ﴿ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ﴾ لە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴾ وەڕێگای ڕاستت نیشان بدات (بەردەوامت کات) ۝٢ ﴿ وَيَنصُرَكَ اللَّهُ ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿ نَصْرًا عَزِيزًا ﴾ بەسەرکەوتنێکی بااڵدەستانە ۝٣ ﴿ هُوَ الَّذِي ﴾ کەو خوا زاتێکە ﴿ أَنزَلَ السَّكِينَةَ ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا ﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿ مَّعَ إِيمَانِهِمْ ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿ وَلِلَّهِ جُنُودُ ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ۝٤ ﴿ لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾ تا بیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ بەهەشتانێک کە ڕووبارەکان بەژێریانەدا دەڕوات ﴿ خَالِدِينَ فِيهَا ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿ وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ﴾ وەتا لەگوناهەکانیان خۆش بێت ﴿ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا ﴿ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ۝٥ ﴿ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاک و ﴿ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ﴾ گومان بەرانبی خراپ دەربارەی خوا ﴿ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ﴾ کەناو چوونەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿ وَلَعَنَهُمْ ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ۝٦ ﴿ وَلِلَّهِ جُنُودُ ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾ وەخوا هەمیشە بااڵدەستی کاربەجێیە ۝٧ ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) ئێمە نارد ووە ﴿ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ۝٨ ﴿ لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێوارادا ۝٩

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەوکەسانەی بەپیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ ٱللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچوواندن ولەبەکدانەوەیەک، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەرکەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسێش وەفا بکات ﴿بِمَا عَٰهَدَ عَلَيْهُ ٱللَّهَ﴾ بەو پەیمانەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەیی دەداتێ ﴿١٠﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ مابوون ﴿شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغوڵیان کردین (نەبان هێشت بێین بۆ غەزا) ﴿فَٱسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نیی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ فَمَن﴾ بڵێ جا کێ ﴿يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لەبەرانبەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت ﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یان سوودو قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلْ كَانَ ٱللَّهُ﴾ (واتیبە کەدەیڵێین) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچیبەک کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ أَن﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو گومانەلەدڵتاندا ڕازێنرابووبەوە ﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا﴾ و بەڕاستی ئێوە گەلێکن لەناو دەچن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِنۢ﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَٰفِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها مولکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ لەهەر کەس کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سزای هەرکەسێش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانیاران) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا ٱنطَلَقْتُمْ﴾ هەرکاتێک (لەمەدینە) دەڕچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی دەسکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن باشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا۟ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێ ووتەی خوا (کە دەسکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیبەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نایێت شوێنتمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرموو ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ کەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وانی یە) بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلْ كَانُوا۟﴾ (وانی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم تێنەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکی یەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾ لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُو۟لِى بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر ﴿تُقَٰتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا۟﴾ جائەگەر گوێرایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا پێیان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیەدا) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە (بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر کەس گوێرایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەڕوبارەکان بەژێریاندا دێن ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات ﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِىَ ٱللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴿وَأَثَٰبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیك (کەئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە غەنیمەتی زۆر کەبەدەستی دەهێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی باڵادەستی کاربەجێ بە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کەغەنیمەتی زۆر ﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەران) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِۦ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِىَ ٱلنَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کۆتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ ءَايَةً﴾ تا(ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وەتا ڕێنموونیتان بکات ﴿صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا۟ عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر هەیە کەهێشتا دەسەڵاتتان نی یە بەسەری دا ﴿قَدْ أَحَاطَ ٱللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَوْ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا۟ ٱلْأَدْبَٰرَ﴾ بێگومان (تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى﴾ ئەوە یاساو باوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کەبێگومان پێشتریش هەروابووە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت باو و یاسای خوا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەتێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەرئەواندازاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوابەهەرچی ئێوەدەیکەن بینایە ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەرئەوان (مەککەیەکان) بوون کافربوون ﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەڕێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿وَٱلْهَدْىَ مَعْكُوفًا﴾ وە(نەیانهێشت) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێیان پێبدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوەتووشی تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئاگەیی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا ببخاتە بەر بەزەیی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا) لەیەکتر جیابیوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزادانێکی سەخت ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار گیربیان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمار گیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش دڵنیایی و ئارامی خۆیی نارد بەخوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران ﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدانی پابەند کردبەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله)وە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاوتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وەخوابەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿لَّقَدْ﴾ سوێندبەخوابێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾ خوائەوخەوەی کەپێغەمبەرەکەی دیبووی بەڕاستی گێڕاوەتەوە ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە(ووتبووی) دڵنیابن دەچنە ناومزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەوویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئارامی و بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوەیان کورتان کردبێتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن) ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەپێکەوتن دایە) ﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونەمەککە) بریاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیك (بۆ ئێوەیە کەپێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی نارد ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەڕێنمونی و ئایینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر هەموو ڕێبازێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بە بەزەیین ﴿تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کوڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنْ أَثَرِ ٱلسُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ جا ئەو (هاوەڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِى ٱلْإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کرد بێ و قاییم بوو بێ ﴿فَٱسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ ٱلزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کرد بێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنْهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًۢا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الحُجُرَاتِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا۟﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَىِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا۟ لَهُۥ بِٱلْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێنەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَٰتَهُمْ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿ٱمْتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی زاخاو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا وخواناسین ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و تێ ناگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەڕۆشتیە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکارێ هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێی بکۆڵنەوە (ناڕوون بێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾ بەخەڵکێك بەنەزانین ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ تەوسا بەشیمان بن لەوکارەی کەکردوتانە ﴿٦﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆربەك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾ نووشی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتانیدا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراو ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزاو لەسەر ڕێبازی ڕاستن ﴿٧﴾ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە) بەخشش ونیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دوو کۆمەڵ لەئیماندار ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر هەڵگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست دێژی وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بۆ سەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە لێیە (ئەی موسوڵمانان) دژی ئەوەبن بجەنگن دەست دێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دوو برادانا (ئاڕاوە هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تارەحمتان پێ بکات ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە بیاوێك گاڵتە نەکەن بە کۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان باشترین (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێك گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشترین (لای خوای گەورە) ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشەر لەیەکتری مەدەن (لەنێو خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنێ کە گوناهە (بە موسوڵمان بڵێیت کافر، یان داوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی بەشیمان نەبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱجْتَنِبُوا۟ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆربەی گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێک لە گومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا۟﴾ سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ئاتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەخراپە باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوە پێ ی خۆشە ﴿أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئایینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ بەمردووی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێ ی دێتەوە و پێتان ناخۆشە ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَٰكُم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەک ﴿وَجَعَلْنَٰكُمْ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوٓا۟﴾ تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَىٰكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَٰكِن قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاسگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ لەئایینەکەتان ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لەکاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەوەکەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُوا۟﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُل لَّا تَمُنُّوا۟ عَلَىَّ إِسْلَٰمَكُم﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر منداڕ مەکەن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَىٰكُمْ لِلْإِيمَٰنِ﴾ کە ڕێنمونیی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەک کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخویندرێتەوە، مانایەکی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرێز و بەرز (تۆ نێردراوی خوای ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿١﴾ ﴿بَلْ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەرسام سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ لەوەی کەپێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَىْءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتْنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابًا﴾ بووین بە خۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجْعٌۢ بَعِيدٌ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی دوورەوە نابێ ﴿٣﴾ ﴿قَدْ عَلِمْنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلْأَرْضُ مِنْهُمْ﴾ زەوی چەندێ لە لاشەیان دەخوات (هیچیمان لێ وون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظٌ﴾ بەڕاوێکیشمان لایە کە بارێزەری هەموو شتێکە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ كَذَّبُواْ بِٱلْحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دوورنی یە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ کاتێک بۆیان هات ﴿فَهُمْ فِىٓ أَمْرٍ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان ﴿٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ﴾ ئەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيْفَ بَنَيْنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان کردووە و ڕازاندوومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ﴾ وەهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نیە ﴿٦﴾ ﴿وَٱلْأَرْضَ مَدَدْنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا﴾ ڕواندوومانە تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ﴾ هەموو جۆر ڕووەکێکی جوان ﴿٧﴾ ﴿تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ﴾ تابەر چاو ڕوونی و بەندو بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿٨﴾ ﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءً مُّبَٰرَكًا﴾ بارانێکی بەپیت و فەر ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕووەکی ڕواندوومانە ﴿جَنَّٰتٍ وَحَبَّ ٱلْحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵەی (بە دەو کشتوکاڵانەی) کەدروێنە دەکرێن ﴿٩﴾ ﴿وَٱلنَّخْلَ بَاسِقَٰتٍ﴾ هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ﴾ بە هێشووی تێنک پەستراوەوە ﴿١٠﴾ ﴿رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ﴾ (تابێتە) ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحْيَيْنَا بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشک) دەبۆژێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوەی (ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نووح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی) سەمود ﴿١٢﴾ ﴿وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَٰنُ لُوطٍ﴾ وەگەلی عادو فیرعەون و گەلی لوطیش ﴿١٣﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ﴾ هەروەها خاوەن باخانە چڕو پڕەکان و گەلی تووبەعیش ﴿كُلٌّ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەدژیان) هاتەدی ﴿١٤﴾ ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلْخَلْقِ ٱلْأَوَّلِ﴾ جا ئایا ئێمە لەدروستکردنی یەکەم جارەدا دەستەوسان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلْ هُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوان ﴿فِى لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ﴾ چاك ئاگادارین بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دڵێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وێنەما لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جومگەولۆپکەی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ﴿٦﴾ ﴿إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك لەو دوو فریشتە (کراری) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿٧﴾ ﴿مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر ووتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ چاودێرێکی بەسەرەوەیە (و دەینوسێ) ﴿٨﴾ ﴿وَجَآءَتْ سَكْرَةُ ٱلْمَوْتِ بِٱلْحَقِّ﴾ نارەحەتی و بێهۆشی مردن دێت لەگەڵ ڕاستیەکاندا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەوترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا ﴿٩﴾ ﴿وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپور) کەڕۆنادا ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی) هەڕەشەکانە ﴿١٠﴾ ﴿وَجَآءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لە گەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَآئِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو فریشتە، یەکێکیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەئەواوی ئەو کاروکردەوانەی کە کردوونی لە دونیادا) ﴿١١﴾ ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەوترێت) سوێندبەخوا بەڕاستی تۆ لەمە بێ ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَآءَكَ﴾ جا ئێمە پەردەت (ی قیامەت) مان لەسەر لادایی ﴿فَبَصَرُكَ ٱلْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُۥ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لە گەڵیدایە دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە ﴿١٣﴾ ﴿أَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ بەدوو فریشتەکە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی ﴿١٤﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُّعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گومانەوی ﴿١٥﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی فریشتەکان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ قَرِينُهُۥ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لە گەڵیدا بوو دەڵێ ﴿رَبَّنَا مَآ أَطْغَيْتُهُۥ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوەم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی لەگومڕایی یەکی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا۟ لَدَىَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای منداد دەمەقاڵێ و مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِٱلْوَعِيدِ﴾ چونکە پێگومان پێشتر هەرئەمەم (لەم بارەیەوە) نارد دووە بۆتان ﴿١٨﴾ ﴿مَا يُبَدَّلُ ٱلْقَوْلُ لَدَىَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك لەبەندەکانم ناکەم ﴿١٩﴾ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دەیڵێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ ٱمْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بووییت؟ ﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو ڕۆژەدا) نزیك کراوەتەوە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە (لێیان) ﴿٢١﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەکی خۆبارێزو ﴿٢٢﴾ ﴿مَّنْ خَشِىَ ٱلرَّحْمَٰنَ بِٱلْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسابێ لەپەنهانداو (وخوی لە گوناە پاراست بێت) ﴿وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕابێتەوە (بۆ لامان) ﴿٢٣﴾ ﴿ٱدْخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ﴾ (بێیان دەوترێت) هەموتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْخُلُودِ﴾ ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٢٤﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا﴾ لەوبەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بیبینی خوای گەورەیە) ﴿٢٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾ تایا هیچ پەنا گایەك هەبوو (بۆیان لەمردن) ﴿۳۶﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا) پەندەو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت بان ژیرین) ﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیربشی لەلای بێت ﴿۳۷﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش نەبوو ﴿۳۸﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگر بەبەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ پێش هەڵهاتنی خۆرو ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوا بوونیشی ﴿۳۹﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ﴿۴۰﴾ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جارچەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە بانگ دەکات ﴿۴۱﴾ ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەبیستن ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆڕەکان) ﴿۴۲﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ﴿۴۳﴾ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست تەوانە (ی مردوون) قلیش دەبات ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ﴿۴۴﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەلاتت بەسەریاندا نیی بە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ﴿۴۵﴾

سورەتی ﴿ الذَّارِيَاتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پەڕژو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ﴿۱﴾ ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ﴿۲﴾ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ئاو دەڕیادا) ﴿۳﴾ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو فریشتانەی کار دابەشکەرن ﴿۴﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ﴿۵﴾ ﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ﴿۶﴾

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێکی) ۞ ﴿إِنَّكُمْ لَفِى قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان ۞ ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) ۞ ﴿قُتِلَ ٱلْخَرَّٰصُونَ﴾ دەك بە کوشت چن ئەو درۆزنانە(و نەفرینبان لێ بێ) ۞ ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ فِى غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ ئاگان (لەهەموو شت) ۞ ﴿يَسْـَٔلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت ۞ ﴿يَوْمَ هُمْ عَلَى ٱلنَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن ۞ ﴿ذُوقُوا۟ فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بە پەلە داواتان دەکرد ۞ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان ﴿فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەنارى سەرچەشمەى ڕەواندا ۞ ﴿ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەى خوا پێى داوون وەرى دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار بوون ۞ ﴿كَانُوا۟ قَلِيلًا مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەوەدا ﴿مَّا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان دەکرد) ۞ ﴿وَبِٱلْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیانانداداوای لێخۆشبوونیان دەکرد ۞ ﴿وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ﴾ وە لەماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو ۞ ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ ءَايَٰتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران ۞ ﴿وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ وە لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن ۞ ﴿وَفِى ٱلسَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە ۞ ﴿فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُۥ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَآ أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن ۞ ﴿هَلْ أَتَىٰكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە ﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم ۞ ﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا قَالَ سَلَٰمٌ﴾ ووتیان سڵاو (لەویش) وتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون ۞ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا ۞ ﴿فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ ۞ ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا لێیان ترسا ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خوایین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ وە مژدگێنیان پێ دا بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) ۞ ﴿فَأَقْبَلَتِ ٱمْرَأَتُهُۥ فِى صَرَّةٍ﴾ جاژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕووەتی خۆیدا (وەك باووی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك (چۆن منداڵی دەبێ) ۞ ﴿قَالُوا۟ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) ووتیان بەڕووەردگارت وای فەرموو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ ی زانایە ۞

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێردراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بیارنێین بە سەریاندا بەردە گڵی سوورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە ئەماندی تێیدا بێجگە لەبەڵگ ماڵی موسڵمان نەبینت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً﴾ وەبەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لەبەسەر هاتی موساوا (چەند بەڵگەو پەند هەیە) کاتێ کەنارەمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕوی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەڵاتە کەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتی: (موسا) جادوبازگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئینمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت ﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي عَادٍ﴾ وە لە گەلی عادیدا بەلگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە نارەمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾ بای (گەرمی تونەدی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕێیشتایە وازی لێ نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەک ڕزیوی لێ لە کرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەمودیدا (پەند وئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ ئەمجا هەوڕە بروسکە لێیدان ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (تیاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی ﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی گەلێکی بەدکارو لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بەهێزو توانایەکی گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی ﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێک جووتێک (نێر و مێ) مان دروست کردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بەپەلە بەرەو لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لە گەڵ خوادا بەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێک نەهاتووە بۆ لای ئومەمەتانی پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُوا۟ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانەتەوە بە پێغەمبەرە) جادوگەرە یان شێتە ﴿أَتَوَاصَوْا۟ بِهِۦ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) پاسپاردەیان بۆیە کتری کردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمان گەڵێکی سەرکەش و یاخیبەن ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (لەی موحەممەد ﷺ) ڕووبان لێ وەرگێرە ﴿فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆلۆمە کراونیت ﴿وَذَكِّرْ﴾ وەئامۆژگاریان بکەوبیریان بخەرەوە ﴿فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەراستی ئامۆژگاری (نەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود ئەگەیەنێ بەبڕواداران ﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ تەوە دروست کردووە کەبەندایەتی من بکەن ﴿مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیچ ڕۆزبیەکم ناوێ لێیان. ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی دەرە ﴿ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ذَنُوبًا﴾ تەمجا بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەکردوون ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَٰبِهِمْ﴾ هەروەک چۆن بۆ هاوەڵ وهاوبیرەکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا) ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە

سورەتی ﴿ الطُّوْر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلطُّورِ﴾ سوێندبەکێوی طوور (بەو کێوەی موساڵەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە کرد) ﴿وَكِتَٰبٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بەکتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿فِى رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾ لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ﴿وَٱلْبَيْتِ ٱلْمَعْمُورِ﴾ وە سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور: جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا دێن ودەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿وَٱلسَّقْفِ ٱلْمَرْفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی دونیا) ﴿وَٱلْبَحْرِ ٱلْمَسْجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە تاوان تاگەری داگیرساو) ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَٰقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿مَّا لَهُۥ مِن دَافِعٍ﴾ هیچ بەرگری کەری نی یە ﴿يَوْمَ تَمُورُ ٱلسَّمَآءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێک کەئاسمان زۆر توند دەکەوێتە جوڵە و هاتوچۆ ﴿وَتَسِيرُ ٱلْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجوونێن و تونە دەڕۆن ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەوائە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ فِى خَوْضٍ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری نارەواداڕۆژدەچن و هەمیشە گاڵتەو گەپ دەکەن ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێک ﴿هَٰذِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِى كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە دڕۆتان دەزانی

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە ﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ یەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەنرێتەوە ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخوا ترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ لەبەن لە و شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (بێیان دەوترێنت) بخۆن و بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەو چاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیزکراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان دەگەیەنین پێیان (لەبەڵەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە) کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەرکەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەوەی ئارەزووی دەکەن ﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی بێهودە و نە گوناه کردن ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ وە گەڕێن بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی ئێسک سووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەک مرواری ناو سەدەفن (لە جوانی وپاکی دا) ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن: بەڕاستی ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ لەوەتە خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾ بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) بادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نەفالچیت ونەشێتیت ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نەبەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی دەکەین ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ بێگومان منیش لەگەڵتانداً لەچاوەڕوانانم

﴿أَمْ أَمْ لَهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا﴾ ئاخۆ فام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو تۆمەنانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ) خۆی هەڵیەبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ﴾ دەی با ئەوان (یەک بەاوەڕەکان) نموونەیەکی وەک قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ گەر بەڕاست ئەکەن، (کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوان (یەک خالقیان) لە خۆیانەوە دروست بوون ﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دڵنیانین و گومانمان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾ یان بەپێوەیە کیان هەیە (پێبدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟ ﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ جا (لە گەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بێنێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا ئێو (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ کەواتە ئەوانیش لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ کە (لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ دەی هەربێ باوەڕان فێڵ لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئەی ئایا بەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟ ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێک کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەک لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ لەڵێن: (لەمە هەورێکی بەسەریە کداکەوتووە (بارانمان بۆدەبارێنێ)) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا﴾ دەی لێیان گەرێ تاتووشی ﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لە ناودەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ ڕۆژێ کە فێڵە کانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و پێ بڕووا بوون) بۆیان هەیە ﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەک پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ جاوەڕوانی بڕیاری بەڕوەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونکە بێگومان تۆ لەبەرچاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیرکردن وباسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچوانـدن ولێکدانەوەیەک، وەشێوەکەی نازانین تەنها خـودا دەیزانێت) ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لە خەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی بەروەردگارت ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بەبەرستە و ستایشی بکە لە بەشێک لەشەودا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ وە کاتێک تەستێرەکان وون دەبن (وبشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ النَّجْمِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە لە هەوا و هەوسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ (قورئانەو) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾ ﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی بیرو هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیك بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو کەوان یان کەمتر(ی ماوە بوو لە گەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا) نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەك بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾ ئەوەی (موحەممەد ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا (بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لە گەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ﴾ لای درەختی (سیدرەتولمونتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون ﴿١٥﴾ ﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ وسەر سوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی داپۆشی چۆن داپۆشینێك ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاولادا نەبدەڕوانی (لە مەبەست تێ نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ گەورەترین بەڵگە ونیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە دووبتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاك دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتانە هەر ناوانێکی ڕوتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆك) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾ تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ یەتی. ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾ لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە خاوەنی دونیا و دواڕۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن ﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ﴾ بۆ هەرکەسێك کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەراستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ ٱلْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نیە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەزانینی هەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ﴾ ئەمە لەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاك دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چاك دەزانێ بەوەی کە ڕێنوونی بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنێتی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بە پێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ بِٱلْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ ئەوانەی کە لەگوناهی گەورە و کردەوەی دڕێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا ٱللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووك نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لە کاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ وە کاتێك کە ئێوە کۆرپەلەدن ولەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاك و پاك دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱتَّقَىٰٓ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەلکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰٓ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری بەنهانی لایەو ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِى صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی مووسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَٰهِيمَ ٱلَّذِى وَفَّىٰٓ﴾ (وە بەوەی کە لەبەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە بەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەوەی بەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێك گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُۥ سَوْفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ کۆششە کەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَىٰهُ ٱلْجَزَآءَ ٱلْأَوْفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێك سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەوپێش بەندەکان دەخەنە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندووشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُۥ خَلَقَ ٱلزَّوْجَيْنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جووتێ نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾ ﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لەنوتفەیەک کاتێک دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْأُخْرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر ئەمەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دوایبدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەوبشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ ٱلشِّعْرَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە بەپەروەردگاری ئەستێرەی شیعبرا (شیعبرا: ئەستێرەیەکە بوو خەڵکانێک لەسەردەمی نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُۥٓ أَهْلَكَ عَادًا ٱلْأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَا۟ فَمَآ أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەمودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشتن ﴿٥١﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وەگەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عادو سەمود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ هُمْ أَظْلَمَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان ستەم کارترو ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەر کەش تربوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَٱلْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وەگوندە سەروژێر کراوەکانی (بەزەویدا) بردەخوارەوە (کەگوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ﴾ ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشیبنک ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَىِّ ءَالَآءِ رَبِّكَ﴾ لەکام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵبیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ ٱلنُّذُرِ ٱلْأُولَىٰٓ﴾ ئەم (پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە پێغەمبەرە ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ ٱلْآزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر نزیک بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات (وبزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا ٱلْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾ ﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەنن و ناگریین! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَٰمِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾ ﴿فَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ وَٱعْبُدُوا۟﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿ القمر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقْتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیک بوویەوە ﴿وَٱنشَقَّ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا۟ ءَايَةً﴾ وە ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەک ببینن ﴿يُعْرِضُوا۟﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا۟ سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا۟ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وەئەو (بت پەرستانە) باوەڕیان نەهێنا و شوێن هەواو نارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لەکاتێکدا هەموو کارێک سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّنَ ٱلْأَنۢبَآءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەناوبردنی یاخیبانیان) پێ گەیشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌۢ بَٰلِغَةٌ﴾ (قورئان) هەموی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ ٱلنُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ گەلی بێ بڕوا) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە ﴿يَوْمَ يَدْعُ ٱلدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژەبکە کە جارچیەک بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَىْءٍ نُّكُرٍ﴾ بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕ دەرەکە دەکەون ﴿يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نووح بێ باوەڕ بوون، جابەندەی ئێمە (نووح)یان بەدرۆزن دانا ﴿وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتیان (نووح) شێتە ﴿وَٱزْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی ﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ﴾ جا (نووح) هاواری کردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّى مَغْلُوبٌ﴾ (ووتی) بەڕاستی من شکستم خواردووە(بێ دەسەڵاتم) ﴿فَٱنتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئێمەش هەموو دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ﴾ جائاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی ﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درا بوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ﴾ وە نووحمان (لەگەڵ شوێن کەوتووانی) هەڵگرت لەسەر کەشتییەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ﴿١٣﴾ ﴿تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (نەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نەکرا (کە نووحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تاببێتە پەندێك. ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جائایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵئەگرت وەك بنە دارخورمای لەبێخ هەڵکەندراوی (لێکردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟ ﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِٱلنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صاڵح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ﴾ جاووتیان: چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا ئێمە لەگومڕایی و شکست داین ﴿٢٤﴾ ﴿أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەموومانداتیگا هەر بۆ ئەو کراوە بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صاڵح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خود پەسەند و لوت بەرزە ﴿٢٥﴾ ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خود پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾ ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ ئاقی کردنەوەیان ﴿فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صاڵح) چاوەڕوانی سەر ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَمَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کەئاوەکە لەتێوانی (حوشترەکەو ئەو) اندا بەش کراوە ﴿كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرەئاوی خۆیدا حازربێ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەهم کارە بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە) کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆلەو ترساندنی من چۆن بۆ بوێسان؟ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەفروتونا بوون) بەوێنەی بووشی ژێر پێی ئاژەڵان ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێنت؟ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش نارەمانە سەریان بایەکی بەهێز بەورە زیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت ﴿نَجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیانەدا ڕزگارمان کردن ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەر بەو شێوەیە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط) گەلەکەی ترساند لەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەلام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە وبڕوایان پێی نەبوو ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێندەبەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێنکرد ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاوانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەرەشەکانم ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیانەدا سزایەکی بەردەوام ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەرەشەکانم ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوە و ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (موسا و هارون) هاتن بۆ سەر فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکردو بەدرۆیان زانی ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جاتێیەمش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کەباسکران) ﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە لە کتێبە ئاسمانی یەکاندا (وەدڵنیان کەسزادەرین) ﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان بۆ ڕۆژی دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت تر و تاڵ تر ە ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری دۆزەخدا بەسەر ڕوخسارەیاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێین) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە

﴿وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٞ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمۡحِۭ بِٱلۡبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (وایە لەخێرایبدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ﴾ سوێندبەخوا بێگومان زۆر لە كەسانی بێ باوەری وەك ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ﴾ جاناياكەسێك هەیەپەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ﴾ وە هەر چەكیان كردووە لە نامەی كردەوەكانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٞ﴾ وە وورد ودرشتی (كردەوەكانیان) هەموو نوسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَنَهَرٖ﴾ بێگومان پارێزكاران ولەخواترسان وان لە باخات و ڕووبارەكانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقۡعَدِ صِدۡقٍ﴾ لە جێگایەكی خۆش و پەسەندان ﴿عِندَ مَلِيكٖ مُّقۡتَدِرِۢ﴾ لای پاشایەكی بەدەسەلاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿ الرَّحۡمَٰنُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ كە قورئانی فێر(ی موحەممەد ﷺ وئادەمیزاد كرد، بەئاسانكردنی خوێندنەوە و لەبەركردن وتێگەیشتنی مانا و واتاكانی) ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمی دروست كرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ ٱلۡبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی كرد ﴿٤﴾ ﴿ٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٖ﴾ ڕۆژو مانگ بەحسابێكی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَٱلنَّجۡمُ وَٱلشَّجَرُ يَسۡجُدَانِ﴾ تەستێرە وگژوگیاو درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ ٱلۡمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵندو بەرزكردووەتەوە وە تەرازو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطۡغَوۡاْ فِي ٱلۡمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) كە هەرگیز زیادەڕۆی لەتەرازودانەكەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلۡوَزۡنَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ وە كێشانەتان بەڕێك بكێشن ﴿وَلَا تُخۡسِرُواْ ٱلۡمِيزَانَ﴾ لەتەرازودا كەم و كوڕی مەكەن (سووك مەیكێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ وَضَعَهَا لِلۡأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵكی ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَٱلنَّخۡلُ ذَاتُ ٱلۡأَكۡمَامِ﴾ تێدابە میوەهات و دارخورمای خاوەن پۆرك ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡحَبُّ ذُو ٱلۡعَصۡفِ وَٱلرَّيۡحَانُ﴾ وەدانەوێڵەی خاوەن كاوەڵ وپۆشدار وڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمیی دروست كرد ﴿مِن صَلۡصَٰلٖ كَٱلۡفَخَّارِ﴾ لەقوڕێكی ووشكەوە بووی وەك سوالەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱلۡجَآنَّ مِن مَّارِجٖ مِّن نَّارٖ﴾ وە جنۆكەی دروست كرد لە بڵێسەی ئاگرێكی بێ دووكەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ وَرَبُّ ٱلۡمَغۡرِبَيۡنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری هەردووڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەردوو ڕۆژ ئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەكام لە نیعمەتەكانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا کردووە کەدەگەن بەیەک ﴿۱۹﴾ ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ﴾ لەنێوانیاندا بەربەستێک هەیە تێکەڵی بەکتر نابن ﴿۲۰﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۲۱﴾ ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ لەو دووەدریایە مرواری و مەرجان دەردەچن (دروست دەبن) ﴿۲۲﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۲۳﴾ ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَئَاتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتی یە گەورە دروستکراوانەی کە وەک شاخن لەدەریادا دەگەڕێن ﴿۲۴﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿۲۵﴾ ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویدا هەمیە نامێنێ و نیادەچێ ﴿۲۶﴾ ﴿وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سێفەتی [وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەک کە شایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خوایەت، بەبێ هیچ لێچوواندن و لێکدانەوەیەک، وەبڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیە کەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت). ﴿ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی ڕێزدارە ﴿۲۷﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿۲۸﴾ ﴿يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەک دەمرێنێت، یەک لەدایک دەبێت، بەکێک سەردەخات وبەکێکی تر دەشکێنێت .... هتد..) ﴿۲۹﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۳۰﴾ ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گروێ ئادەمی و جنۆکە ﴿۳۱﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿۳۲﴾ ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا﴾ ئەگەر دەتوانیتان دەرچن ﴿مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَانْفُذُوا﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن. ﴿لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەلاتێک نەبێت ﴿۳۳﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۳۴﴾ ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ﴾ بلێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنْتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکتر تان پێ نادرێت ﴿۳۵﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۳۶﴾ ﴿فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ﴾ ئەمجا کاتێک ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ﴾ وەک گوڵی سوور بان ڕونی هەڵقرچاوی لێهات ﴿۳۷﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۳۸﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ﴾ هیچ ئادەمی و جنۆکەیەک (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەئاسرێتەوە کە تاوانبارە یان چاکەکار) ﴿۳۹﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۴۰﴾ ﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ خراپەکاران بەروخسارباندا دەناسرێنەوە ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا ڕانە کێشرێن بەموویی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) ﴿۴۱﴾

﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتە کانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِى يُكَذِّبُ بِهَا ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿١٤﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانٍ﴾ هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانیی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿١٨﴾ ﴿ذَوَاتَآ أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و درەختی زۆرن ﴿١٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٢٠﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تێیاندا هەیە دوو ڕووبار و کانیاووی ڕەوان ﴿٢١﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٢﴾ ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە ناویاندا لەهەر میوەیەک دوو جۆر ﴿٢٣﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٤﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشٍۭ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێک ﴿بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٢٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٦﴾ ﴿فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێک کەتەنها چاوبان بڕیوەتە میرد کانیان ﴿لَّمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان دەستی ناوەمی و جنۆکەیان لێ نەکەونووە ﴿٢٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆریانە) وەک یاقووت و مەرجان وان ﴿٢٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نیی یە؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٢﴾ ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٣٣﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٤﴾ ﴿مُدْهَآمَّتَانِ﴾ دوو باخیی ئەوەندە سەوزن (لەسەوزیدا ڕەش دەنوێنن) ﴿٣٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٦﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانیی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٣٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانیی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٨﴾ ﴿فِيهِمَا فَٰكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە و دارخورما و هەنارێکیان تێدایە ﴿٣٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانیی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٤٠﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەیە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕوالەت جوان ﴿۷۰﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام لە نیعمەتە کانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۷۱﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾ حۆریانێك لەناو خێوەت و چادرەکاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕیی هاوسەرەکانیان) ﴿۷۲﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام لە نیعمەتە کانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۷۳﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان نەدەستی ئادەمی و نەدەستی جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿۷۴﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام لە نیعمەتە کانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۷۵﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ باڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزایاوی ڕازاوە و نەرمشی زۆر جوانی ئایابەوە ﴿۷۶﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام لە نیعمەتە کانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿۷۷﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَٰلِ وَالْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی وبەخشش ﴿۷۸﴾

سورەتی ﴿ الْوَاقِعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ کاتێك کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿۱﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ لەبوونیدا هیچ درۆو گومانێك نی یە ﴿۲﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکەو) بەرزکەرەوەیە (بۆ کەسانێکی تر) ﴿۳﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێك کە زەوی هێنایە جوڵان بە جوڵانێکی توند ﴿۴﴾ ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد کران بەورد کردن ﴿۵﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بلاو ﴿۶﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَٰثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿۷﴾ ﴿فَأَصْحَٰبُ الْمَيْمَنَةِ مَآ أَصْحَٰبُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست ، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿۸﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ الْمَشْـَٔمَةِ مَآ أَصْحَٰبُ الْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿۹﴾ ﴿وَالسَّٰبِقُونَ السَّٰبِقُونَ﴾ وە پێشەکەوتووەکان هەر خۆیانن پێش کەوتوو ﴿۱۰﴾ ﴿أُولَٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿۱۱﴾ ﴿فِي جَنَّٰتِ النَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿۱۲﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿۱۳﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ وە کەمێکیشن لە پاشینان (لە ئومەتی موحەممەد ﷺ) ﴿۱۴﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و کورسی جنراو بە ئالتون ﴿۱۵﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾ باڵ دەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەکتری ﴿۱۶﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەرێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەپەرداخ و سوراحیی و گلاسی بڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾ نەسەریان پێ ی دەێشێت ونەسەرخۆش تێەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾ وەحۆریانیی چاو گەش و چاو بەڵەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَٰلِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مروارى ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾ ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کەئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نابیستن لەو بەهەشتانەدا نەقسەی بێهودە، وە نەتاوانبار کردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَٰمًا سَلَٰمًا﴾ جگە لەوتەی سڵاو سەلام کردن (لەبەکتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ الْيَمِينِ مَآ أَصْحَٰبُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِى سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارتاوگی بێ دڕکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾ وداری موزی هۆنراو بەهێشووە موز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآءٍ مَّسْكُوبٍ﴾ وەئاوی ئاڤگەیبی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتنی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ کە هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز ڕێڵندی تێدابە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّآ أَنشَأْنَٰهُنَّ إِنشَآءً﴾ ئێمە حۆرییەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان ﴿٣٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وە گێرانمانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە: هەرچەندهاوسەرکانیان پیرنە لایان خوای گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێنت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾ ﴿لِّأَصْحَٰبِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست) کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشیوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ الْءَاخِرِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشینان (لە ئومەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ الشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ الشِّمَالِ﴾ وە هاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە لە سێبەری چڕە دووکەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنکە و نە کەڵکیشی هەیە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا۟ يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەکە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَانُوا۟ يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو نەکرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَ ءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان (زیندوو نەکرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ کۆدەکرێنەوە وڕاپێنج دەکرێن بۆ کاتی ڕۆژی دیاری کراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئیوە ئەی گومرایانی بێ باوەڕان ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾ بێگومان لە(بەری) درەختی ژەقنەموت (دەخۆن) ﴿فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا وورگی خۆتانی لێ پڕدەکەن ﴿فَشَٰرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿فَشَٰرِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿نَحْنُ خَلَقْنَٰكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردون ئەی بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿أَفَرَءَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا بیتم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕێژنە ناو منداڵدانەوە؟ ﴿ءَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَٰلِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی هێنەرین؟ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتانداـ مردنمان داناوە، وەکەس پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَٰلَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە نەوەی تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن ﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئێستر بۆ بیرناکەنەوە ﴿أَفَرَءَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا بیتم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُۥٓ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّٰرِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَٰهُ حُطَٰمًا﴾ لەگەڵ بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بەپووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿أَفَرَءَيْتُمُ الْمَآءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ﴾ جا بیتم بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿ءَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکانەوە دەیبارێنن ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمەدەیبارێنین ﴿لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنَٰهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر سوێری تاڵ. ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئێستر بۆ سوپاسی خوانا ناکەن ﴿أَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِى تُورُونَ﴾ پنیم بڵێن ئەو ئاگرەی کە دایدەگیرسێنن ﴿ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَآ﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِـُٔونَ﴾ یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَٰهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە (ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَٰعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەوانە یاد وتەسبیحاتی بەڕوەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە ﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِمَوَٰقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿وَإِنَّهُۥ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە

﴿إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەرێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ﴾ دەی بۆچی کاتێ گیان (ی نەخۆشەکەتان) دەگاتە گەروی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ﴾ لەوکاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی لەسەرە مەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ﴾ بەلام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾ دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوە) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی (مردوەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ کەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی لە گیانە لەدایە) لەنزیکان بێ (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەلانی دەستی ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەلام ئەگەر لە بێ باوەڕانی گومڕا بێنت ﴿٩٢﴾ ﴿فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە (شوێنی) میواندارییەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە ﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ جا کەوا بوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەستی کار بەجێ ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە دەسەلات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژینێنی دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمینە (پێش هەموو شتێک هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و (پاشی هەموو شتێک دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ﴾ وە دیار و ناشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وفامەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان وزانایە بەناشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێک ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خودا) ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش رۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ باشان بەرزبوونەوە سەر عەرش و قەرارى گرت (باوەرمان پێبهێنن بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیە کەی نازانین، تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناوی زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچی لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچی بۆ سەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ﴾ وە لەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بەزانیاری و ئاگاداری) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن ① ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێک هەر بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ② ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەبات بەناو رۆژدا (لەهاوین و پایزدا) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە رۆژ دەبات بەناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە ئەو (خوا) ئاگادارە بەنیازی ناو دڵان ③ ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و ببەخشن لەو مال وسامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی پێشینان تیایدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێنناوە و دارایی یان بەخشیووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ④ ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا ناهێنن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان بهێنن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لەکاتێکدا کە بێ گومان خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ⑤ ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەیبێرێت بۆ بەندەی خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ تا لەتاریکستانی (گومڕایی وبێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان ونیسلام) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ⑥ ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا هەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ﴾ بەکسان نین ئەوانەتان ﴿مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ﴾ کە لەپێش گرتنی (مەککە)دا مالیان بەخشیوو و جەنگاون (لە گەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾ لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) مالیان بەخشیووە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بەهەر دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ⑦ ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزێکی جاك (مەبەست ئەوەیە مال بەبەخشینت لەپێناو خوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە ﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ⑧

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ بیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەرووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دوورووە دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕوناکیتان تروسکێك وەرگرین ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی بکەن بۆخۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی لەسزایە ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دوو ڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە لەگەڵتا نێوبوین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ لەگەڵماندا بووین ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیواو ئاوات فریووی دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بڕیتێك وەرناگیرێت نە لەئێوە ﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لەبێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرنەنجامێکی خراپە ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان ڕاچڵەکێنێت وملکەچ بێ بۆیادوزیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وەبۆئەو قورئانەی کەنازدوویەتیەخوارەوە؟ ﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوورووە دڕێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنوور دەچوو بوون ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (پارەمتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە ﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَ﴾ ئەوانە خۆیان ڕاست گۆیان ﴿وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری دۆزەخن ﴿١٩﴾ ﴿ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوتانداوا و لاف لێدانە بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەک بارانێک وایە ﴿أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ﴾ کە حاسڵاتەکەی جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان ووشک ببێ و بەزەردی بی ببینیت ﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًا﴾ لەپاشان ببێت بەبووش و بەڵاش ﴿وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لەڕۆژی دوایشدا سزای تووند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە جگەلە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت ﴿٢٠﴾ ﴿سَابِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبڕکێ بکەن بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێک کە پانتاییی بەکەی ﴿كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ﴾ ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە ﴿٢١﴾ ﴿مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و بەڵایەک ڕووی نەداوە ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ﴾ ئیلا لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ﴿٢٢﴾ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا۟﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا۟﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ بەوەی کە پێتی داوون ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەری خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چرووکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا) ﴿وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چرووک بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەس پشت هەڵکات لەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ﴿٢٤﴾

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد دووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی تونذی تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆرشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکاهێنانی لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزاریەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات ﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئایینی) خوا و پێغەمبەرانی دەدات کە پەنهانیشە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەلاتە ﴿۲۵﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نووح و ئیبراهیم مان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە ناو وەچەکانیشیاندا پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنمونیسان وەرگرت ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆرشیان یاخی و کافربوون ﴿۲۶﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دوانر عیسای کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشە گیری یەک کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان لەسەر پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەلام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەک پێویست پارێزگاری ئەو گۆشە گیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾ ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان. ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆرشیان لە سنوور دەرچوون ﴿۲۷﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕیتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾ دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ ﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنمونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوالێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿۲۸﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەراوە ئاسمانییەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەلاتیان نی یە بەسەر هیچێک لە بەخششی خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بە دەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿۲۹﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ وورتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی میردە کەیەوە گفتوگۆی لە گەڵ تە کردی ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا دەبرد ﴿وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ وە خوا گوێی لە ووتوویژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ① ﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار دەکەن ﴿مِّن نِّسَائِهِم﴾ لە گەڵ ژنە کانیانەدا (بێبان دەڵێین وەک دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورًا﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بوری لێ بوور دەبە ② ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ﴾ کە ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِن نِّسَائِهِمْ﴾ لە گەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوە وە (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُوا﴾ لەسەوەی کەووتویانە (واتە خێرا تەلاقیان نادەن) ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەک ئازاد بکەن ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ لەپێش ئەوەی بەیەک بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێ ی ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ③ ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ ئەمجا ئەگەر بەکێک (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەک بەرۆژوو بێت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەک ﴿فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ﴾ ئەگەر بەکێک نەیتوانی (دوومانگ بەرۆژوو بێت) ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ④ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿كُبِتُوا﴾ ڕیسواو سەرشۆر دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر وەک ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆر کران ﴿وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ (چۆن نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان نارد وئەو خوارەوە ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ⑤ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان تێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردوویانە ﴿أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ﴾ کەخوا (هەموی) ژمارەدووە وە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ⑥

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە چی لەزەوی دایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ﴾ چەپەی هیچ سێ کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چەپەی هیچ پێنج کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان نەبێت ﴿وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ﴾ وە نەکەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان لەگەڵدایە (بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا۟﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ پاشان لەرۆژی دوایدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ نُهُوا۟ عَنِ ٱلنَّجْوَىٰ﴾ لە نەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی لێیان قەدەغە کرا بوو ﴿وَيَتَنَٰجَوْنَ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ وە لە گەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ﴾ وبن فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ بێن بۆ لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ ٱللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت ﴿وَيَقُولُونَ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن: (لە گەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێ ی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ ئەوانە دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناوەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَٰجَيْتُمْ﴾ کە چپە تان کرد ﴿فَلَا تَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ بە چپە باسی گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾ وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزای ئەو خوایەی) ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلنَّجْوَىٰ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ بێگومان چپە نەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات ﴿وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا﴾ لە کاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێك پێیان ووترا ﴿تَفَسَّحُوا۟ فِى ٱلْمَجَٰلِسِ﴾ لە کۆڕ ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَٱفْسَحُوا۟ يَفْسَحِ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ ئیوەش فراوانی بکەن خوا خۆش گوشادەی بە ئیوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُوا۟ فَٱنشُزُوا۟﴾ وە کاتێك پێتان ووترا هەستن ، ئیوەش هەستن ﴿يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ﴾ خوا خۆش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئیوە کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پلەیان بەرز دەکاتەوە) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَٰجَيْتُمُ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان) قسەی پەنهانی لە گەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ صَدَقَةً﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان نەبوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿ءَأَشْفَقْتُمْ﴾ ئایا ئەترسان (لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ صَدَقَٰتٍ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ و خواش تەوبەی لێ گییرا کردن ﴿فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزابە بەوەی کە دەیکەن ﴿۝١٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێک نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا۟﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم﴾ لە گەڵ هۆزێک (ی جوولەکە) کە خوا غەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نەلە ئەوانیشن ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِبِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەدرۆ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) ﴿۝١٤﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو ﴿۝١٥﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە قەڵغانی (درۆ وخراپەکانیان) ﴿فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿۝١٦﴾ ﴿لَّن تُغْنِىَ عَنْهُمْ أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ مال و منداڵیان هیچ سوودێکی نی یە بۆیان ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە یار و هاوەڵەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿۝١٧﴾ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُۥ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ هەر چۆنێ سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیادا) ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ﴾ بەڵێ بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن ﴿۝١٨﴾ ﴿ٱسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ شەیتان بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێک) ﴿فَأَنسَىٰهُمْ ذِكْرَ ٱللَّهِ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونتەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱلشَّيْطَٰنِ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ بەڵێ بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿۝١٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دوژمنایەتی خوا و پێغەمبەمبەری خوا دەکەن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ٱلْأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسوا ترینی خەڵکن ﴿۝٢٠﴾ ﴿كَتَبَ ٱللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغْلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِىٓ﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای بالادەستە ﴿۝٢١﴾

﴿لَا يَعْلَمُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خواو بەڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (وانە : نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و برا و خزمیان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختە کانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێی بان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگادار بن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الْحَشْر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی بااڵدەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بەش باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆیە کەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە تەلاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ کە تەلاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆهات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ کە خانوەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا بەند وەرگرن ئەی خاوەن بیرو هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بریار نەدابایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿شَآقُّواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ دژایەتیی خوا و پێغەمبەریان کرد ﴿وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێک دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە سێتیی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دارخورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان ﴿قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بهێنێنەوە ﴿فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە ﴿وَلِيُخْزِيَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕکردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە) ﴿٥﴾ ﴿وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (پێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ﴾ بۆ پێغەمبەرەکەی لە مالی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی (ئەو مال وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکیان تاونەداوە (نەجەنگاون) ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ﴾ بەسەر هەرکەسدا کەبەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەلاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ ئەوەی خوا دەستی پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینە کافی جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خوا و بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج دەکرێت) ﴿وَلِذِي ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ وە بۆ خزمانیی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانیی کەم دەستە ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو مال وسامانە) تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانناندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُواْ﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغە کرد وازی لێ بهێنن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ﴾ (ئەو دەسکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانیی کۆچکەرانە ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ﴾ لەمالْ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا﴾ فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یارپدەدەرەکان) کە لەمالْ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا پێش (کۆچکردنی بڕا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُواْ﴾ وە شک ناباتە لە دڵ وەدەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە حەسوودی و بەخێلیەک لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و(بەشی ئەوان نەدرا لەوە مال وسامانەی کە گیرا لە جولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە فەزڵی ئەوان ئەدەن بەسەر فەزڵی خۆیاندا ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ لەگەڵ چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلیی دەروونی بپارێزێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ﴾ ئەو (یاوەرانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن: ﴿رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ﴾ کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێناندا ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەک مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی یاوەرادران ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا سەرنجیکت نەداوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ﴾ لەوانەی کە دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخۡوَٰنِهِمُ﴾ کەلێین بەو برادەرانەیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لە (جولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنۡ أُخۡرِجۡتُمۡ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ وخاک و ئاوتان) ﴿لَنَخۡرُجَنَّ مَعَكُمۡ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمۡ أَحَدًا أَبَدٗا﴾ وەهەرگیز گوێڕایەڵی کەس ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِن قُوتِلۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنصُرَنَّكُمۡ﴾ بێگومان ئێمە یارمەتی ئێوە دەدەین ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی دەدات کەئەوان درۆزنن ﴿١١﴾ ﴿لَئِنۡ أُخۡرِجُواْ﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخۡرُجُونَ مَعَهُمۡ﴾ کەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِن قُوتِلُواْ لَا يَنصُرُونَهُمۡ﴾ وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِن نَّصَرُوهُمۡ﴾ وە ئەگەر یارمەتیان بدەن ﴿لَيُوَلُّنَّ ٱلۡأَدۡبَٰرَ﴾ بێگومان (پشکین و) پشت هەڵدەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ﴿١٢﴾ ﴿لَأَنتُمۡ أَشَدُّ رَهۡبَةٗ فِي صُدُورِهِم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی یاوەرداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا تاخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ کەساتێکن تێ ناگەن ﴿١٣﴾ ﴿لَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ جَمِيعًا﴾ (جولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرٗى مُّحَصَّنَةٍ﴾ مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵایینداو نەبێت ﴿أَوۡ مِن وَرَآءِ جُدُرِۭ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە ﴿بَأۡسُهُم بَيۡنَهُمۡ شَدِيدٞ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحۡسَبُهُمۡ جَمِيعٗا﴾ تۆ وادەزانی کەئەوان کۆوپێکەوەن ﴿وَقُلُوبُهُمۡ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەک دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَعۡقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە ئەوان گەلێکی نەفامن ﴿١٤﴾ ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِينَ﴾ نمونەی (ئەم جولەکانە) وەک نمونەی ئەوانەن ﴿مِن قَبۡلِهِمۡ قَرِيبٗا﴾ کەلە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست بێنی موشریکەکانی قورەیش وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وەیۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿١٥﴾ ﴿كَمَثَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ (نمونەی ئەم ناپاکانە) وەک شەیتان وایە ﴿إِذۡ قَالَ لِلۡإِنسَٰنِ ٱكۡفُرۡ﴾ کە بەمرۆڤی ووت: بێ بڕوایە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان) ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای پەروەردگاری جیهانیان دەترسم ﴿١٦﴾

﴿فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا۟ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو کەسێک باسەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بۆ ئانی) چی پێش خۆی ناردووە بۆ پاشەرۆژی (لە کارو کردەوەی چاکە) ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ نَسُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەک ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش خۆیانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوون لە فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِىٓ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەک یەک ویەکسان نین ﴿أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ بەهەشتیان پزگاروسەرکەتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئەگەرئێمە قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێک ﴿لَّرَأَيْتَهُۥ خَٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێبینەکشتابە لەوەی کە تێبیدا هاتووە) دەتبینی بەملەکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَٰلُ﴾ ئەم جۆرە نمونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢١﴾

﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاک و بێگەرد ﴿ٱلسَّلَٰمُ ٱلْمُؤْمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو ﴿ٱلْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پاڕێزگار ﴿ٱلْعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەست و ﴿ٱلْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ ﴿ٱلْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە ﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەوە خوا و ﴿ٱلْخَٰلِقُ﴾ بەدیهێنەر و ﴿ٱلْبَارِئُ﴾ دامەزرێنەر و ﴿ٱلْمُصَوِّرُ﴾ وویناکێشەر ﴿لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە جوان وپاک ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەوەدەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ الْمُمْتَحِنَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ بنێرن ﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن لەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئایینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەوڵاتی خۆتان ﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لەڕێی منداا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی خۆشنودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕدارانیان) پێ دەڵێن بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەوەیشی ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەرکەسێک لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون کردووە ﴿۱﴾ ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بێن ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە دڕێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿۲﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾ نەخزمانتان و نەمنالانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا ئێوە و خزمەکانتان) لە یەک جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿۳﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاک ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ لە ئیبراهیم و ئەوانەی لە گەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کە بەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بەئایینی ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێک کەبڕوا بەخوای تاک و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگەلەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ نەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر بۆلای تۆیە ﴿۴﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەمایەی گومڕایی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی بالادەستی کاربەجێ ﴿۵﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕواداره‌کاندا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر مەشقێکی جوان ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازو دەوڵەمەندو ﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیتان لەگەڵ کردوون (بەئیمان هێنانی زۆربەیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبوی میهرەبانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُم﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِّن دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگا و شوێن وخاك و وولاتی خۆتان ﴿أَن تَبَرُّوهُمْ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ وەدادگەربن لەگەڵ یاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وباوەڕەکەتان) ﴿وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وولاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ﴾ وەیارمەتیان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَن تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیان لەگەڵ بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ نەئەو ئافرەتانە حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُم مَّا أَنفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ باوەڕی ماونەتەوە) ﴿وَسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە (بۆ ژنە موسوڵمان بوەکانیان کە هاتونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانیاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِن فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەی بێنەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ﴾ هەر کاتێك ئافرەتانی ئیمانداریان هاتن بۆلات ﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە بەپەیمانت لەگەڵ بەستن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەکەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزیی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَٰنٍ يَفْتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾ لەنێوان دەست و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِى مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن لەهیچ کارێکی چاکەدا ﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُنَّ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان بۆبکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێك کەخوا غەزەبی لێ گرتوون مەیکەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا۟ مِنَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (کە زیندوو بیێتەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿ الصَّفِّ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی بالادەستی کاربەجێ یە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی ئەڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و تووڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەك بڵێن کردەوەی پێ نەکەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا﴾ کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَٰنٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپیووی دامەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە موسا بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِى﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓا۟﴾ جا کاتێك لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێڕان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنمونی گەلی لەڕێ دەرچوو ناکات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَٰبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّي﴾ ئەی بەنو ئیسرائیل (ئەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ ئەو تەورانەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دائەنێم ﴿وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِي مِنۢ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە) یان بۆ هات ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکرا وە ووتیان ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ جاکێ لەو کەسەستەمکارترە ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ کەدرۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَىٰٓ إِلَى ٱلْإِسْلَٰمِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەم کار ناکات ﴿٧﴾ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بە(قوی) دەمیان ﴿وَٱللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِۦ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بە ڕێنموونیی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئایینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَٰرَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنجِيكُم﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار ﴿١٠﴾ ﴿تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَٰهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بە سامان وگیانی خۆتان ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١١﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّٰتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دان ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بەئیمانداران ﴿١٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوٓا۟ أَنصَارَ ٱللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی دەرانی (ئایینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّۦنَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا۟ ظَٰهِرِينَ﴾ بۆیە سەرکەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿١٤﴾

سورەتی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەوەی لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (تەو خوایەی) کە پاشایەکی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی بالادەستەتی کار بەجێ یە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا تەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ کە نارد وویەتی لە ناو نەخوێندەواراندا (عەرەبەکاندا) ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە بەسەریاندا نیشانەکانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاکیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان وتەرموودەی (پێرسوود)یان فێر دەکات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ هەر چەندئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادا بوون ﴿٢﴾ ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی کردووە بۆ) گەلانی تری جگە لەوان ﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا پێ یان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی بالادەستەتی کار دروستە ﴿٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ تەوە بەهرەیەکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەیدا بە هەر کەسێك کە(خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە وبەخششی گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نمونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ کە نەوراتیان درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەکرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾ وەك گوێ درێژێکە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ کە کتێبێکی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ) ﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نمونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نمونەیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی کە لەسەر دینی جوولەکەن ﴿إِنْ زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وابە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ کە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِنْ دُونِ النَّاسِ﴾ بێجگە لە خەڵکی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ کەوا بوو داوای مردن بکەن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر ئەو (گوناهانەی) کە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی کە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێ ی ڕادەکەن ﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشکرا و نهێنیەکان ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدات ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەتانکرد ﴿٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ ﴿مِن يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَٱسْعَوْا۟ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی) و ﴿وَذَرُوا۟ ٱلْبَيْعَ﴾ واز لە کڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئاڵەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿۹﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواوبوو ﴿فَٱنتَشِرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئینجا بڵاو بنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَٱبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارو سەر فەرازبین ﴿۱۰﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْا۟ تِجَٰرَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی پێهوەدە ببینن ﴿ٱنفَضُّوٓا۟ إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر منبەرەکەت) ﴿قُلْ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ ٱللَّهْوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿۱۱﴾

سورەتی ﴿ المنافقون ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ کاتێك کە دوورووان بێنە لات ﴿قَالُوا۟ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانە کراوی ئەوی ﴿وَٱللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بێگومان دوورووان درۆزنن ﴿۱﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کەرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی خراپیان دەکرد ﴿۲﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ ئەوە(ی کەووترا) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجا مۆر نرا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿۳﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هەر کاتێك دەیان بینیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾ لەشی و قەڵافەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُوا۟ تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگریبیت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵپێڕدراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ وا گومان دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەموو هاوار و قیرەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ ٱلْعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن ﴿فَٱحْذَرْهُمْ﴾ کەوانە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا بیانکوژێ (یان خوا لەناویان بەرێت) ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿۴﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێك پێ یان بووترێت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیان بینیت ڕوو وەرئەگێڕن ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانن ﴿٥﴾ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێ یان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ﴿٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن: ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بە ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و ئەم دینە بفەوتێت) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی هی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دوو ڕووەکان نازانن ﴿٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێندبێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەست پێی خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە دەردەکەن (مەبەست پێی بڕواداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت) :ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووان نازانن ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵانتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ﴿٩﴾ ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش ئەوەی مردن یەخە بە یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا بڵێت : خوایە خۆزگە مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە ﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التَّغَابُنِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ تەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەموی بۆ تەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلاتە ① ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا تەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ تەنجا هەندێکتان بێ باوەڕو ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێك کە تەنجامی دەدەن ② ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ لەجوانترین شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای تەوە (گەڕانەوە) ③ ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە ④ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ﴾ ئایا بێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی ﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەو بێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ تەوان هەیە سزای سەخت ⑤ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ لەو (سزایە) بێگومان بەهۆی ئەوە وەبوو ﴿كَانَتْ تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کەپێغەمبەرەکانیان بۆهاتە بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا﴾ کەچی دەیان ووت چۆن تەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نمونیمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾ ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویسان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان) ﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وەخوا دەڵەمەندەو شایستەی ستایشە ⑥ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی ﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بیڵێ بەڵێ : ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾ دڵنیابن پاشان هەواڵتان بێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر) ئاسانە ⑦ ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو ڕووناکیی یەی دامان بەزاندووە (کە تورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ⑧ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (یادئاشتن دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەوڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهەکانی وەدەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وهەتا هەتایی ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە ⑨

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ﴾ تێیدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿۱۰﴾ ﴿مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی یەک تووشی (خەڵک) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِۗ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا ئەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ هەر کەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُۥۚ﴾ خوا ڕێ نمووئی دڵی دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شت ئاگادارە ﴿۱۱﴾ ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتاتن تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە ﴿ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئایەنەکەیەتی) ﴿۱۲﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ خوا زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿۱۳﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَٰجِكُمْ وَأَوْلَٰدِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێک لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەئایەنەکەتان) ﴿فَٱحْذَرُوهُمْۚ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان نەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُواْ﴾ وە ئەگەر (لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُواْ﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُواْ﴾ وە (لێیان) خۆش بین ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە ﴿۱۴﴾ ﴿إِنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ فِتْنَةٌۚ﴾ بێگومان سەروەت وسامان ومناڵ و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ﴿۱۵﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ مَا ٱسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَٱسْمَعُواْ وَأَطِيعُواْ﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچی بن ﴿وَأَنفِقُواْ خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْۗ﴾ وە مااڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ﴿۱۶﴾ ﴿إِن تُقْرِضُواْ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاک (واتە بەببەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَٰعِفْهُ لَكُمْ﴾ چەند بەرانبەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْۚ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَٱللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ﴿۱۷﴾ ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی) زانا وئاگادارە بە شتە بەنهان و ئاشکراکان ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ زاڵی بااڵدەستی کارببەجێ یە ﴿۱۸﴾

سورەتی ﴿ الطلاق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئومەمەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێك ویستان ژنەکانتان تەلاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەلاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوە و لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەوردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾ وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئیدی ژنانە دەرمەکەن ﴿مِن بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی خۆیان (ناعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ ئۆ چووزانی لەوانەیە خوا بیشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارودۆخێکی تر (وژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان بێتەوە) ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەلاقێك یان دووتەلاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان لێیان جیا بێنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان ﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران بەئدیکن) ﴿يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا وڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەرکەسێ خوانەناس بێ ﴿يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا﴾ خوادەروازی لێ دەکاتەوە ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە وبیری لێ نەکردوەتەوە ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ ﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە ﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِن نِّسَائِكُمْ﴾ لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان پێیدا نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دوو گیان) ﴿أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردونەتە خوارەوە ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك خوانەناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دائەپۆشنێ و ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ﴿٥﴾

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی تەلاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە (خۆتان) دادەنێن ونیشتەجێ دەبن ﴿مِن وُجْدِكُمْ﴾ بە پێی ی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ﴾ وە زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا۟ عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُو۟لَٰتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُوا۟ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا سکەکەیان دادەنێن ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریەیان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێی یان بدەنێ ﴿وَأْتَمِرُوا۟ بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەنـاو خۆتانـدا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر تەنگیتان کرد(نەسازان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُۥٓ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیریی بدائێ ﴿۝٦﴾ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ﴾ پادەوڵەمەند بەپێی ی دەوڵەمەندییی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ﴾ وە هـەر کەسـێک کەم دەسـت وهەژار بـوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ﴾ با بەپـێ ی ئەوەی کەخـوا داویەتیە نەفەقـە بـدات ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە کـەس نـاکات ﴿إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا﴾ مەگەر بە پێی ئـەوە نەبێت کەپێی داوە (لـە توانـا) ﴿سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خـوا دوای تەنگانە ئاسانی دەنێرێت ﴿۝٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لـە گونـدنشـین و شـارنشـینەکان سـەربێچی یـان کـرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ﴾ لەفەرمانی پەروەردگار وپێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَٰهَا حِسَابًا شَدِيدًا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لـە گەڵ کردن ﴿۝٨﴾ بـە پرسینەوەیەکی سـەخت ﴿وَعَذَّبْنَٰهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سـزامان دان بەسـزایەکی دژوار ﴿۝٩﴾ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَٰقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سـەرئەنجامی کاریان بوو بەزیانباریی و خەسارەمەندی ﴿۝١٠﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووەبۆیان سزایەکی سەخت ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ کەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندون ﴿۝١١﴾ ﴿رَّسُولًا يَتْلُوا۟ عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەک بۆی نـاردون) پێغەمبەرێک کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿ءَايَٰتِ ٱللَّهِ مُبَيِّنَٰتٍ﴾ ئایەتەکانی خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا دەربهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کار وکردەوەی چاک ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تیادەمێننەوەبەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزْقًا﴾ بێگومان خـوا (لـەوێ) ڕۆزیی چاکی بـۆ ئامادەکردووە ﴿۝١٢﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ خـوا زاتێکە ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ﴾ کـە حـەوت ئاسـمانی دروسـت کـردووە ﴿وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشـی دروسـت کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ کەرمانی خـوا لـە نێوانیانـدا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ تا چاک بزانـن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسـەر هەمـوو شـتێکدا بە دەسـەلات و بـە توانایە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومـان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا﴾ (بەزانسـت وزانیاری) دەوری هەمـوو شـتێکی داوە (واتە : ئاگاداری هەمـوو بوونەوەرە) ﴿۝١٣﴾

سورەتی ﴿ التَّحْرِيمِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆیبوونەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش بەمەی زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو: تەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای کەس نەدرکێنیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاند، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا بۆی حەلاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت دەوێ ﴿ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ لەکاتێکدا خوا لێتخۆشبوری میهرەبانە ۝١ ﴿ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ ﴾ بێگومان خوا داینناوە بۆتان ﴿ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ﴾ خوا کارساز و دۆستی ئێوەیە ﴿ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە ۝٢ ﴿ وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی ﴿ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا ﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿ فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ ﴾ ئەمجا کە ئەو (ژنە) قسەکەی کرد (بۆ هەوکەی) ﴿ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَن بَعْضٍ ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان) ی باسکرد و پێ دەنگ بوولە ﴿ بَعْضٍ ﴾ هەندێکی تری ﴿ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ ﴾ ئەمجا کە پێی ی ووت (ژنەکەی) ووتی: ﴿ مَنْ أَنبَأَكَ هَٰذَا ﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿ قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێی ی گەیاندم ۝٣ ﴿ إِن تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە) ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (چێی ی خۆیەتی) ﴿ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ﴾ چونکە بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿ وَإِن تَظَاهَرَا عَلَيْهِ ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ ﴾ چونکە بێگومان پشگیری ئەوە خوا ﴿ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ جوبرەئیل و ئیماندارە چاکەکانیش ﴿ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون ۝٤ ﴿ عَسَىٰ رَبُّهُ إِن طَلَّقَكُنَّ ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەلاق بدات پەروەردگاری ﴿ أَن يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنكُنَّ ﴾ لەبری ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ ﴾ موسڵمانانی، بروادارانی ﴿ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ ﴾ ئزاکارانی، ئەوبەکارانی ﴿ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ﴾ خوابەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا ﴾ لەبێوەژنان و کیژان ۝٥ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿ قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا ﴾ خۆتان و کەس وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿ وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ ﴾ سەربەڕشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەن) چەند فریشتەیەکی زبر و تونڕەو تیژی وان ﴿ لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ ﴾ کە ئافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾ وەچ فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن ۝٦ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿ لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ﴾ ئەمڕۆ (کەڕۆژی دوایینە) عوزر وبیانوو مەهێنەوە ﴿ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ چونکە بێگومان پاداشت دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد ۝٧

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوٓا إِلَى ٱللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە ﴿تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی ئێجگاری (وڕاست ودروست، کەجاریکی تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ تا بەڕەوەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە دەڕوا بەژێریانداو جۆگە ئاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِى ٱللَّهُ ٱلنَّبِىَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُۥ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی (ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوەو ﴿وَبِأَيْمَٰنِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواویکەو ﴿وَٱغْفِرْ لَنَآ﴾ وەلێمان خۆش بە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەلاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕووادا ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا ٱمْرَأَتَ نُوحٍ وَٱمْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ باوەڕان ژنی نووح و ژنی لووطی بەنموونە هێناوەتەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو بەندەدا بوون ﴿مِّنْ عِبَادِنَا صَٰلِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ بەڵام خیانەتیان لێ کەلکردن (مەبەست پێی بێ باوەڕبوون پێیان) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ کەچی (میردەکانیان) نەیانتوانی شتێک لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ٱدْخُلَا ٱلنَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە ﴿مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەڕۆنە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوانموونەیەکی تری هێنایەوە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿ٱمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون ﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێک کەووتی ﴿رَبِّ ٱبْنِ لِى﴾ بەڕەوەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيْتًا فِى ٱلْجَنَّةِ﴾ لای خۆت ماڵێک لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِى مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِۦ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعون و کردەوەکانی ﴿وَنَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرْيَمَ ٱبْنَتَ عِمْرَٰنَ﴾ وە(بە) مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿ٱلَّتِىٓ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنێ خۆی پاک ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێک کە خۆمان دروستمان کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتە کانی پەروەردگاری خۆی وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ﴾ وە لەپەرێزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەردارانداو بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ المُلْكِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلاّت و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلاّتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ① ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە ودروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە بالاّ دەست و لێ خۆشبوو ② ﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەک لەسەر یەک ﴿مَا تَرَىٰ﴾ تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لەدروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِن تَفَاوُتٍ﴾ هیچ ناڕێکی یەک ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێرە و وردبەرەوە (بزانە) ﴿هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەک دەبینیت ③ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێرە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەک لە دوای یەک ﴿يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾ چاووت بەڕیسوایی و نائومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە وتاقەتی چووە ④ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە بەچرای زۆر(ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێرا وامانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ⑤ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەردگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ ئامادەیە، کە مەنزڵگایەکی زۆر خراپە ⑥ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێک کە فڕێ درانە ناوی یەکەوە ﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو تڕکەیەک دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو لەکوڵێ و جۆش دەخوات ⑦ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەڕقانا پارە پارە ببێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر کاتێ دەستەیەک فڕێ بدرێنە ناوی‌ەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەڕگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ⑧ ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان وت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان ⑨ ﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان ببیستایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان ئێ بگەشتنیایە ﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ⑩ ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ﴾ ئەوسا ئێتربەناچاری دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِّأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووربی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی دۆزەخ ⑪ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە بەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ⑫

﴿وَأَسِرُّوا۟ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُوا۟ بِهِۦٓ﴾ ئێوە قسە بە بەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایا ئەو خوایەی کە مەردووسی دروست کردووە ئاگای لە نهێنییان نییە ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە ئەو وورديبین وئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ ڕام کردوون ﴿فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ﴾ وە لە ڕۆزی خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ﴾ کە بای تووندتان بێرێتە سەر بە وورەو زیخەوە ﴿فَإِذَا هِىَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا کە زەوی (وەک دەڕیا) گێژ بخوات و (بێتە لەرزین)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای تووندتان بێرێتە سەر بە وورەو زیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئەو دەمە تێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێندبەخوا بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە دروزن دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گۆڕدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن بە زوور سەریانەوە ﴿صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و مێنانەوەیەک ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای نەگرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێک بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان دەدات لە جیاتی خوای میهرەبان ؟! ﴿إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردنان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزی خۆیتان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَل لَّجُّوا۟ فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بە نارەزوو) درێژەیان دا بەسەرکەشی و دوور کەوتنەوە (لە ڕێ ی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڵێ بەکنیک کە قنج و قیت بڕوا بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا ؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە گوێ و چاوو دڵی بێ داوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (نەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ: هەر خوایە کە تێوەی بڵاو کردوەتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خواش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن : ئەم بەڵێنە (بە هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ : زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ بڕوایان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێ یان) دەوترێ: ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: بیستم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِىَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِىَ﴾ ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لە گەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانییمان لە گەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾ وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی بەکەی ئاشکرا دایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: بیتم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاوی (ی خواردنەوە) تان ڕۆیچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍۢ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی زوڵاڵتان بۆ دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلْقَلَمِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿نٓ﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زانانرە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێندە بە پێتووس و بەو دێڕانەی دەینووسن ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەیی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان پاداشتی نەبڕانەوە هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوێیەکی بێجگار بەرزو گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾ ﴿بِأَيِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾ وە ئەو زاناترە بەو کەسانەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی نەوانە مەبە کە قسە کانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت ﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمیی (بەرانبەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە بۆ هیچ سوێندە خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ بەست و ڕیسوا (ی دروزن). ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيمٍ﴾ پیتك گری هاڵوچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەڵە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾ ﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ: ﴿أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ﴾ بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە ﴿إِذْ أَقْسَمُوا﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن (تا هەژاران نەزانن) ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوپایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە خەوتبوون ﴿فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ﴿فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی یەکتری بان کرد ﴿أَنِ ٱغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (ووتیان) : کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ﴾ ئەگەر ئەتانەوێ بیبڕنن ﴿فَٱنطَلَقُوا﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچڕبە بە یەکتریان ئەووت ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە نباو باخەکەدا ﴿وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن بێ بەشیان بکەن ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوٓا﴾ کە باخەکەیان دیی (بە سەناوی) ووتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە نیی یە) ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراوبین ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ بڕا ناوەنجی یەکەیان (لە زیرەیا) ووتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەووتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ﴿قَالُوا سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا﴾ هەمووو ووتیان: پاك وبێگەردی بۆ بەروەردگارمانە (ستەم لەکەسی نەکات) بێگومان ئێمە خۆمان ﴿ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کارین ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتریی ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾ بەسەرزەنشت کردن ﴿قَالُوا يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ ووتیان: وای بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ﴾ لومێدەوارین کە خوالە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە هیواماان هەر بە بەروەردگاری خۆمانە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا (ی خوالە جیهاندا) ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای بەروەردگاریان باخاتی پڕ لە نازو نیعمەت ﴿أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی (ئاسمانی) تان هەیە تەمەی تێدا دەخوێنەوە ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتمان پێ دراوە چیتان بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان بەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان (بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبەریان هەیە (لەم قسەیەدا) ﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ دەبا هاوبەرەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾ لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناوەحەقیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لەفەرموودەی ئیمامی بوخاری وموسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ، وە ئێمەش چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بەمن)

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕبو ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ﴾ ڕیسوایی دایان دەگرێ ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى﴾ بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەبان دەبرد) کە ساغبێش بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێ نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من توکمەو بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا) ﴿٤٥﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەرێتی) یان لێ دەکەیت ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووبەڕەی غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك هاوڕێی ئەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارییەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ ئێرێ دەدرایە دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵبژاردەو ﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾ لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت: بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿الحاقة﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە) ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چۆوزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخوڕێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا (گەلی) سەمود لە ناوبران بەدرۆ زانی ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش ﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی سارد و بەتینی بەگرمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا) زاڵی کرد بەسەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ڕووچان (لەناوی بردن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾ وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوڕزاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی دێهاتە) سەرەو ژێربووەکان هاتن ﴿بِٱلۡخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە ﴿٩﴾ ﴿فَعَصَوۡاْ رَسُولَ رَبِّهِمۡ﴾ وە بێ فەرمانیی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةٗ﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی تۆفان) سەرکەوت (باپییرەکانی) ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە ﴿١١﴾ ﴿لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ﴾ تا ئەم کردەوەیە بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾ وە تا لەگوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ﴿١٢﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك ﴿١٣﴾ ﴿وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ﴾ وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ بە جارێك دران بەیەکدا (وتەخت کران) ﴿١٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ﴾ ئەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات ﴿١٥﴾ ﴿وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ وە ئاسمان لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ﴾ وە فریشتەکان لە کەناری ئاسماندان ﴿وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەبان سەریانەوە هەڵ دەگرن ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (لە بەردەمی خوادا) هەمووتان نیشان دەدرێن ﴿لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی نامێنێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ حِسَابِيَهۡ﴾ بێگومان من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ﴿٢٠﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی پەسەندا دەبێ ﴿٢١﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ﴿٢٢﴾ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە ﴿٢٣﴾ ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا﴾ (پێ یان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ ٱلۡخَالِيَةِ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە نامە درایە دەستی چەپی دەڵێ: ﴿يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە مردنەکەم یەکجاری بووایە ﴿٢٧﴾ ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنِّي مَالِيَهۡ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم ﴿٢٨﴾ ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ﴾ لەدەستم چوو دەسەڵاتەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ دەووترێت) بییگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ دۆزەخ (بیسوتێنن لە دۆزەخدا) ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی حەفتا گەزیی بی بەستنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای گەورە نەدەکرد. ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَيۡسَ لَهُ ٱلۡيَوۡمَ هَٰهُنَا حَمِيمٞ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ﴿٣٥﴾

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وەنەخواردنیش (بیخوات) جگەلە کیم وزووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو شتانەی کە دەبان بینن ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نابان بینن ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەم قورئانە فەرموودەی پەوانە کراوێکی بەڕێزو گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نی یە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان) ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فالچی و زێنوانیش نی یە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (وتەی) هەڵبەستایە ﴿لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە باشان ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخوانرسان ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾ وە بەڕاستی قورئان ڕاست و دروستە و دڵنیا بەخشە ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە: (ئەی موحەممەد ﷺ) نۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە

سورەتی ﴿المعارج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێنک داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو دەدات ﴿لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نی یە هیچ باڵ پێوەنەرێک (کە بیان بارێزێت) ﴿مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە ئەندازەکەی بەنجا هەزار ساڵە ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا بوو خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ) بە خۆڕاگرتنێکی چاک و جوان ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور دەبینن ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە ئاسمان وەک مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەک خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێک ناپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی خزمەوبەستی خۆی

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە نیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری رزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژەدا ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بەژن و بە براکانی ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشییەوە کە پەنایان دەدا ﴿وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەموویی بدایە و) لەپاشان هەر خۆی ڕزگاری بێ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ یە بلێسەیە ﴿نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ﴾ داماڵینەری پێستی سەرە ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێک دەکات کە پشتی هەلکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکیکی تەنگەتیلکە ﴿إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ئاخۆشی یەکی تووش بێ هاوار و ناڵە دەست بێ دەکات ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژگەران نەبێت ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ﴾ ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییانەدا هەیە ﴿لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر وبێ نەوای داوانەکەر ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای بەروەردگاری خۆیان دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای بەروەردگاری ئەوان کەس لێی دڵنیا نیە ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ لە گەڵ ژنانی خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێک کە بوویین بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان ئەوانە لۆمە کراو نین ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست دێژکەرن ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان بە تەواوی دەدەن ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە یاس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ﴾ دەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەبەلە دێن بۆ لات ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپەوە دەستە دەستە دەبن ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ﴾ ئایا هەموو یەکێک لەوان بەتەمایە ﴿أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە ﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە: (وەک بەتەمان) بەڕاستی ئێمە درووستمان کردوون لەوەی کە دەیزانن ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێندم بە پەروەردگاری ڕۆژهەلاتەکان و ڕۆژئاواکان ﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەلاتین ﴿

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ﴿٤١﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێیاوەڕی وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ﴾ چاویان شۆڕو (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەوەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو ﴿٤٤﴾

سورەتی ﴿ نُوح ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نووحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان ووت) کە هۆزەکەت بێدارکەرەوە وبیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای سەختیان نووش ببێ ﴿١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نووح) ووتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من (پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ﴿٢﴾ ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خوا بپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾ و لێ ی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ﴿٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان ﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتێ سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بتانزانیایە ﴿٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم (بە پەنهانی) بانگ کرد بە شەوو بە ڕۆژ ﴿٥﴾ ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر دوور ئەکەوتنەوە لێم و هەڵئەهاتن ﴿٦﴾ ﴿وَإِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓا۟ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسْتَغْشَوْا۟ ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا۟ وَٱسْتَكْبَرُوا۟ ٱسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّىٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ﴿٩﴾ ﴿فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێم ووتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ﴿١٠﴾

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) باراتی خورەم و لێزەمتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە چیتانە ناترسن لە شکۆو گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت ئاسمانی دروست کردووە نۆنۆم لەسەر نۆنۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە ناوباندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾ وە خوا ئێوەی ڕووانەدووە لە زەوی بە ڕووادن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی ﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نوح وتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم یێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە مالّ و منداڵی قازانجی پێ نە گەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕو فێڵی زۆر گەورەیان کرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە ووتیان دەست هەڵ نە گرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست هەڵ نە گرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاو چاکێك بوون، جا کاتێك مردن، شەیتان هات ووتی بەشوێنکەوتوانیان کە چەند بەپەکەڕێکیان بۆ بتاشن تاوەکو هەمیشە لەبەرچاوتان بن، جا باش ماوەیەك کەبەسەر چوو شەیتان هات بەخەڵکی ووت ئەو ئەو پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾ (خوایە) ئەم ستەم کارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە بەزیان خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خانەئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾ لێیر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نوح فەرموی: ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن ﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆشی بێ لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو کەسە کە دێتە ماڵم بە بروادارێی پەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیمانداڕ ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ الجن ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بیگومان چەند کەسێك لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا ووتیان: بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەر سوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنمونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین بەهاوبەشی بەپەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی بەپەروەردگارمان - لە شتی ناشایستە - ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بیگومان گێل وندەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو لە ئادەمیی و جنۆکە هەرگیز درۆ ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمیی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾ پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر ماندوویان دەکردن ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە - ئەی جنۆکە - گومانتان بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان ووتیان : ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی دییمان پڕکراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بیگومان ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانیین ئایا خراپی وبەستراوە بۆ لەوانەی کە لە سەر زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنمونیی وبستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ وە بیگومان ئێمە هەندێکمان چاکیین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾ ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنمونیی (قورئان) مان بیست باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆرییی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانیین و هەندێکمان ستەمکار ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان) ﴿فَكَانُوا۟ لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای گەورە دەفەرموێت) : ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەرڕێگای ڕاست ﴿لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان دەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا تاقیان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ﴾ وە هەر کەسێک ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان بۆ پەرستنی خودان بەتەنهاجگە لەهو کەسی تری تێدا نەپەرستێت ﴿فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (موحەممەد ﷺ) کاتێک کە هەستا لە خوا بپارێتەوە (وەی پەرستێ) ﴿كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە) نزیک بوو دابارن بە سەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى﴾ بڵێ: دڵنیا بن من هەر خوای خۆم دەپەرستم. ﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِهِۦٓ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ: بەڕاستی من نەزیان و نەڕێنمونیی تێوەم بەدەست نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّى لَن يُجِيرَنِى مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ: بێگومان کەسێک نیە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەک شک نابەم ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَّا بَلَٰغًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَٰلَٰتِهِۦ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی تەو نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ تەوە بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ تەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ﴾ تا بەجاوی خۆیان دەبینن تەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾ تەمجا ئەوکاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِىٓ﴾ بڵێ من نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ أَمَدًا﴾ یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنیەکان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾ مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟ رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ المُزَّمِّل ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیووە ① ﴿ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت ② ﴿ نِّصْفَهُ أَوِ انقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە ③ ﴿ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێک وپێکی) دەوری بکەرەوە ④ ﴿ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران ⑤ ﴿ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو دوای خەو (بۆ خوا بەرستی) ﴿ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا ﴾ قورسترەو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿ وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴾ دروستترە لە ڕووی وتنەوە ⑥ ﴿ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴾ بەڕاستی تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆکردنێکی زۆردایت ⑦ ﴿ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ ﴾ هەمیشە یادی بەروەردگارت بکە ﴿ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو ⑧ ﴿ رَّبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ﴾ ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ هیچ بەرستراوێکی بەڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ ﴿ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴾ کەوابوو بیکە بە پاڕێزەر و پشتیوانی خۆت ⑨ ﴿ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ ﴾ دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴾ وە وازیان لێ بهێنەو لێیان گەڕێ بە واز لێهێنانێکی جوان ⑩ ﴿ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ ﴾ واز بهێنە لە من وئەو خاوەن ناز ونیعمەتانەی کە ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴾ وە کەمێک مۆڵەتیان بدە ⑪ ﴿ إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا ﴾ بێگومان لای ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿ وَجَحِيمًا ﴾ وە ئاگری هەڵ گیرساو ⑫ ﴿ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ ﴾ وە خواردنی گەرو گیر ﴿ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴾ هەروەها سزای پر لە داخ و دەرد ⑬ ﴿ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ ﴾ لەڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆلکە لە لمی هەڵڕژاو ⑭ ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە شایەتە لە سەرتان ﴿ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴾ هەروەک پێغەمبەرێکمان نارە بۆلای فیرعەون ⑮ ﴿ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی لەو پێغەمبەرەی کرد ﴿ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴾ ئێمەش تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت ⑯ ﴿ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی) منداڵان پیر دەکات ⑰ ﴿ السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختیی) ئەو ڕۆژەوە ﴿ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی ⑱ ﴿ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند و ئامۆژگاریین ﴿ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴾ ئەمجا هەرکەسێک کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای پەروەردگاری ⑲

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەسیت (بۆشەو نوێژ کردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ﴾ لە دووبەش لە سێ بەشی شەوو نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و رۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن وەدووی بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَءَاخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی ونیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وەکەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێنگای خوادا ﴿فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێنێنەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ ولاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەستی ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوەیشی لای خوایە چاکتر و گەورەترە لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبووبە کی میهرەبانە ۝٢٠

سورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت بێچاوەتەوە ۝١ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە ۝٢ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە بەوەوەردگارت بە گەورە بگرە ۝٣ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە بۆشاکت بە پاك ڕابگرە ۝٤ ﴿وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ﴾ بەردەوام وە لەوازهێنان لە بت بەرستی و گوناه ۝٥ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە و بەزۆری بزانیت ۝٦ ﴿وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ﴾ وە لەبەر بەوەوەردگارت خۆت ڕابگرە ۝٧ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِى ٱلنَّاقُورِ﴾ هەر کاتێك کە فوکرا بە کەرەنادا ۝٨ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت وگرانە ۝٩ ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ لەسەر کافران سووك و ئاسان نیی بە ۝١٠ ﴿ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و ئەو کەسە بینە کە دروستم کردووە بە تەنها ۝١١ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُۥ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم پێ داوە ۝١٢ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەی بەردەست ۝١٣ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا﴾ وە هەزی ژیانم بۆ ڕاخستووە بە چۆن ڕاخستنێك ۝١٤ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ۝١٥ ﴿كَلَّآ إِنَّهُۥ كَانَ لِءَايَٰتِنَا عَنِيدًا﴾ نەء (جاوەڕوان نەبێ) بە ڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانە کانی ئێمە بێباوەڕێکی کەلە ڕەقە ۝١٦ ﴿سَأُرْهِقُهُۥ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی بێ دەچەژم ۝١٧ ﴿إِنَّهُۥ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾ (چونکە) بیری کردەوە و هەڵێ سەنگاند (قسەکەی خۆی) ۝١٨

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بە كوشت چێ چۆنی هەڵ سەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشت چێ چۆنی لێكداوەتەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لە پاشان ئەماشایەكی كرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا ناوچەوانی گرژو ڕووی ترش كرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجا بە فیزێكەوە پشتی هەڵكرد ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جا ووتی ئەم قورئانە هیچی تر نی یە جادوویەك نەبێ كە وەرگیراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئەم قورئانە هەر گوفتاری مرۆڤە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسە) زوو دەیخەمە دۆزەخەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾ (ئاگرێكە) هیچ ناهێڵێتەوە و واز ناهێنێ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هاڵاو) پێست ڕەش دەكاتەوە ودەیبرژێنێ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾ هەر فریشتەمان كردووە بە كار بەدەستی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمارەی ئەو فریشتانەمان نەگێڕاوە مەگەر بۆ تاقی كردنەوەی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ تا ئەوانەی كتێبیان پێدراوە دڵنیا بن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بڕواداره‌كان بڕواكەیان زیاد بكات ﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش ﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە تا بڵێن ئەوانەی كە نەخۆشی (ناپاكیی) یان لە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾ وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەستە بەم ژمارەیە كە لە غەریبیدا وەك مەسەل وایە ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئابەوجۆرە خوا ئەو كەسەی كە بیەوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە ئەو كەسەی كە بیەوێ ڕێ نموونیی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر وسەربازانی پەروەردگاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نەء (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بەشەو كە پشت هەڵ دەكات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سوێند بە بەرەبەیان كە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لەشتە سامناكە گەورەكان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ﴾ ترسێنەرە بۆ هەموو خەڵكی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسەتان كە دەیەوێ ﴿أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەوێ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كارو كردەوەی خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ كە لە باخاتی بەهەشتدا پرسیار لە یەكتری دەكەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە (حاڵی) تاوان باران ﴿٤١﴾ ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەدانەوە كە دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوەی خستووەتە دۆزەخەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیش وتیان: ئێمە لە نوێژ گەران نەبووین ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین لەگەڵ ئەوانەی كە ڕۆ دەچوون (لە قسەی خراپەو بێ شەرعی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ﴾ لێبڕ تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە کێوی سڵ کەون ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر ، (یان لەدەست کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان لەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی بۆ بێتێردرێ(لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا بَل لَّا يَخَافُونَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ با چاوەڕوانی نەوە نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ﴾ با بەهێمان بنەوە بە ڕاستی قورئان پەندو ئامۆژگاریە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با بەندی لێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سورەتی ﴿ القِيَامَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ﴾ ئایا مرۆف وا دەزانێ کە ئێسقانە (ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُۥ﴾ بەڵێ : بە توانامان لە سەر ڕێك خستنەوەی (نەقشی) سەر بەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەپرسێ: کەی ڕۆژی دوایی دێ ؟. ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ﴾ کاتێ: کە چاو نەبڵەق بوو ؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیراو تاریك بوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ﴾ ئەوڕۆژە مرۆف دەڵێت: لە کوێوە هەڵبێین لە (سزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ بەناگەیەك نی یە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو ڕۆژەدا ئارامگا هەر لای بەڕەوەردگاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی هەوالی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکەو خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحیدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ﴾ تا پەلەی تیا بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ﴾ بە ڕاستی (وەك پێتمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوەی لە سنگتدار خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە هۆی جبریلەوە) ﴿فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ﴾ لە باشان دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿ كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ ٱلْعَاجِلَةَ ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾ ﴿ وَتَذَرُونَ ٱلْآخِرَةَ ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴾ زۆر ڕووخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن ﴿٢٢﴾ ﴿ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴾ وە زۆر ڕووخساریش لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿ تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ ٱلتَّرَاقِيَ ﴾ نەخێر (ئاوا ناچێتە سەر بڕوتان، جا بەشیمان بێنەوە!) چونکە کاتێک کە گیان گەیشتە گەرو (لەکاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿ وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ ﴾ کەوسا (هەندێک لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێک نیە چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿ وَظَنَّ أَنَّهُ ٱلْفِرَاقُ ﴾ (نەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیابە نەوە (ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿ وَٱلْتَفَّتِ ٱلسَّاقُ بِٱلسَّاقِ ﴾ وە تاج و لوولاقی بەیەکدا ئالا ﴿٢٩﴾ ﴿ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمَسَاقُ ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴾ جا (کافر) نەبڕوای هێناو نە نوێژی کرد ﴿٣١﴾ ﴿ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴾ بەڵکو ڕاپەنی بەدڕۆ دەزانی و پشتی تێ دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰٓ ﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾ ﴿ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (لەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰٓ ﴾ دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿ أَيَحْسَبُ ٱلْإِنسَٰنُ أَن يُتْرَكَ سُدًى ﴾ ئایا مرۆف وا دادەنێت کە هەروا بەڕەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿ أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِىٍّ يُمْنَىٰ ﴾ ئایا دڵۆپە ئاوێک نەبوو لەتۆو کە دەڕژێنرا (یەسە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴾ لە پاشان بوو بە پارچە خوێنێک، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿ فَجَعَلَ مِنْهُ ٱلزَّوْجَيْنِ ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو جۆری دروست کرد ﴿ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰٓ ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿ أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْيِۦَ ٱلْمَوْتَىٰ ﴾ ئایا نەو زاتە توانای نی یە بەسەر زەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿ الإنسان ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ هَلْ أَتَىٰ عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمی دا تێپەڕی ﴿ حِينٌ مِّنَ ٱلدَّهْرِ ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار ﴿ لَمْ يَكُن شَيْـًٔا مَّذْكُورًا ﴾ کە شتێکی وانەبوو ناوبرێ ﴿١﴾ ﴿ إِنَّا خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان دروست کرد ﴿ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ ﴾ لە دڵۆپێک ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ تۆخم ﴿ نَّبْتَلِيهِ ﴾ تا ئاقیی بکەینەوە ﴿ فَجَعَلْنَٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا ﴾ ئەمجا ژێنەواو وبینا مان کرد (چاو و گوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿ إِنَّا هَدَيْنَٰهُ ٱلسَّبِيلَ ﴾ بێگومان ئێمە ڕێنمونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە یان نا سوپاس و سڕلە ﴿٣﴾ ﴿ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان ﴿ سَلَٰسِلَا۠ وَأَغْلَٰلًا وَسَعِيرًا ﴾ زنجیرو تەوقی زۆر (کە دەکرێنە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾ ﴿ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب)دەخۆنەوە کە ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافوورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ که کانی یه‌که (له به‌هه‌شتدا) به‌نده‌کانی خوا لێ ی ده‌خۆنه‌وه ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ (له‌هه‌ر شوێنێکدا بیانه‌وێ) هه‌ڵیده‌قوڵێن وئواره ده‌کات ﴿٦﴾ ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وه‌فا به نه‌زر ده‌که‌ن ﴿وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وه له ڕۆژێکیش ده‌ترسن که به‌دی و سه‌ختی یه‌که‌ی هه‌موان ده‌گرێته‌وه ﴿٧﴾ ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وه خواردن ئه‌ده‌ن به هه‌ژاران و هه‌تیوان و دیلەکان هه‌رچه‌ند خۆیان حه‌زیشیان لێی بێت ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (ده‌ڵێن) به‌ڕاستی ئێمه ته‌نها له‌به‌ر ڕەزامه‌ندی خوا خواردنتان ده‌ده‌ینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوه‌ڕوانی ناکه‌ین له ئێوه ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ نه پاداشت و نه سوپاس ﴿٩﴾ ﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ به‌ڕاستی ئێمه له سزای به‌رده‌رگارمان ده‌ترسین له ڕۆژێکی ترش و تاڵ و دژوار ﴿١٠﴾ ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی له‌ده‌ی ئه‌و ڕۆژه ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ وه‌ڕووی گه‌ش و شادومانی پێ به‌خشین ﴿١١﴾ ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وه پاداشتی داونه‌ته‌وه به‌هۆی خۆڕاگرتنیان (له‌سه‌ر چاکه و دوور که‌وتنه‌وه له خراپه) به به‌هه‌شت و (پۆشاکی) ئاوریشم ﴿١٢﴾ ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ باڵی تیا ده‌ده‌نه‌وه له‌سه‌ر ته‌خت و قه‌نه‌فه‌ی زۆر ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تێیدا نه گه‌رمی ڕۆژ ﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وه نه سه‌رما (واته هه‌وایه‌کی زۆر خۆشی هه‌یه) ﴿١٣﴾ ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وه سێبه‌ری دره‌ختانی به‌هه‌شت به‌سه‌ریانه‌وه‌یه ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وه‌هێشوری میوه‌کانی نزیکه‌ده‌ست و ئاسان کراوه ﴿١٤﴾ ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ ده گه‌ڕێن به‌سه‌ریاندا به قاپی زیوبین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ وبه‌ردا خی شوشه‌وه ﴿١٥﴾ ﴿قَوَارِيرَا مِن فِضَّةٍ﴾ شوشه له زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ به ئه‌ندازه‌ی پێویست ئاماده‌کراون ﴿١٦﴾ ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ له به‌هه‌شتدا شه‌رابیان له به‌ردا خێکدا پێ ده‌ڵێن شه‌رابێکه زه‌نجه‌بیلی تێکه‌ڵاوه ﴿١٧﴾ ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (که ئه‌وپش) کانی یه‌که له به‌هه‌شت دا ناوده‌برێ به سه‌لسه‌بیل ﴿١٨﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ ده گه‌ڕێنن به سه‌ریاندا نه‌وجه‌وانانی هه‌میشه لاو و ڕوخۆش وپاك ﴿إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا ده‌زانیت دانه‌ی مرواری بڕژو بلاوون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾ وه کاتێك بڕوانیت له‌وێدا ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمه‌ت و ده‌سه‌ڵاتێکی گه‌وره ده‌بینیت ﴿٢٠﴾ ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ له به‌رياندایه به‌رگی نه‌رم و نۆڵی سه‌وزکار و پۆشاکی ئاوریشمین ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وه ڕازێنراونه‌ته‌وه به بازنی زیوو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وه پەروەردگاریان شه‌رابی پاك و ته‌میزی پێ نۆشین ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان ده‌وترێت) ئه‌م به‌هه‌شته پاداشتی ئێوه‌یه ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وه هه‌موو کۆششێکتان سوپاس کراوه ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾ بێگومان ئێمه ڤورئانمان بۆ نارد‌یته خواری به نارد‌نی (به‌ش به‌ش) ﴿٢٣﴾ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ که‌واته چاوه‌ڕوانی فه‌رمانی خوا بکه ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وه فه‌رمانبه‌رداری هیچ گوناهبار و بێ باوه‌ڕێك مه‌که ﴿٢٤﴾ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وه زیکر وبادی به‌ڕوه‌ردگارت بکه ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ به به‌یانیان وئێواراندا ﴿٢٥﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ﴾ وە لە شەوا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿۲۶﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە) ﴿۲۷﴾ ﴿نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیانمان قایم پێکەوە بەستووە ﴿وَإِذَآ شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا﴾ وە کاتێک بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەک خۆیان چۆن گۆڕینێک ﴿۲۸﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و بەندە ﴿فَمَن شَآءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بیەوێت ﴿ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿۲۹﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێ یە) مەگەر کاتێک کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿۳۰﴾ ﴿يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا﴾ وە ئامادەی کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿۳۱﴾

سورەتی ﴿ المرسلات ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا﴾ سوێند بە بای پەوانە کراوی، یەک لە دوای یەک ﴿۱﴾ ﴿فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا﴾ وە بەو (با) تونداندەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿۲﴾ ﴿وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا﴾ وە بەو بایانەی کە هەموو دەبەن وبڵاوی دەکەنەوە ﴿۳﴾ ﴿فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەجاکی حەق لە ناحەق جیا دەکەنەوە ﴿۴﴾ ﴿فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەنن ﴿۵﴾ ﴿عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا﴾ بۆ (نەهێڵانی) بەهانە (ولێخۆشبوونیان) یا بۆ ترساندن ﴿۶﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿۷﴾ ﴿فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ﴾ ئەمجا کاتێک کە ئەستێرەکان تاریک بوون ﴿۸﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ﴾ وە دەمێک کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿۹﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ﴾ وە کاتێک کێوەکان لە بنەخ هێنران و تەخت کران ﴿۱۰﴾ ﴿وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ﴾ وە ساتێک کە کات وشوێنی دیارکراو دانرا بۆ پێغەمبەران لە کۆڵ ئومەتەکانیاندا ﴿۱۱﴾ ﴿لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ﴾ بۆ ڕۆژێ دوا خراوە؟ ﴿۱۲﴾ ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿۱۳﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ تۆ چووزانییت ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿۱۴﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿۱۵﴾ ﴿أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿۱۶﴾ ﴿ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای ئەوانمان وەک ئەوان لێ نەکرد ﴿۱۷﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران ﴿۱۸﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿۱۹﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿٢٢﴾ ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەکی ڕێك وپێك دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی تەواو وچاکین ﴿٢٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾ ئایا ئێمە زەویمان نەکردۆتە کۆ کەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان ﴿٢٦﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾ وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشیین ﴿٢٧﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٨﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی ﴿٢٩﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوکەڵێکی سێ بەش. ﴿٣٠﴾ ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾ نە سێبەرێکی فێنکەو نەشتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾ بەڕاستیی دۆزەخ پزیسکی وەك کۆشك دەهاوێژێ ﴿٣٢﴾ ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕۆن) ئەڵێ ی کاروانی حوشتری زەردن ﴿٣٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٤﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردوەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن ﴿٣٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسان لە سێبەرو (قەراغی) کانیاوی زۆران ﴿٤١﴾ ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ دەکەن ﴿٤٢﴾ ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی کە دەتان کرد ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٥﴾ ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران) بخۆن و بەهرەمەند ببن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران ﴿٤٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە کاتێك پێ یان بوترێ (لەخوا بترسن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٩﴾ ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ ﴿٥٠﴾

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ① ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ② ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ③ ﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەخێر با بەشیمان بنەوە. لەمەولا تێ دەگەن ④ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە(دەڵێم) نەخێر لەمەولا تێ دەگەن ⑤ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون ؟ ⑥ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾ وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە میخ ؟! ⑦ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت ⑧ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نوستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ⑨ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ وە شەومان نەگێڕاوە بەکالا (داپۆشەر) ⑩ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان (و هەڵسوڕان و بەیداکردنی ژیوار) ⑪ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان دروست نەکردوە لە سەرتانەوە ؟ ⑫ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی درەوشاوە (کەڕۆژە) ⑬ ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخورمان نەنارد‌وتە خوارەوە لە هەورە گوشراوەکانەوە ⑭ ﴿لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا بێ ی بڕوێنین دانەوێلە‌و گڕوو گیاو ⑮ ﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی بڕ و چڕ ⑯ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ⑰ ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەکەڕەنادا‌نەمجا بۆل بۆل دێن ⑱ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وە ئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو بوو بەدەرگا ⑲ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب) ⑳ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ بەڕێزگای بێ بڕوایانە (وەدەمێکە چاوەڕوانیانە) ㉑ ﴿لِلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێ گەڕانەوەی یاخیبانە ㉒ ﴿لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێنەوە هەزاران ساڵ (ماوەیەکی زۆر) ㉓ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چەژن نەساردی و فێنکی و نەخواردنەوە ㉔ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کیسم و زۆخاو نەبێت ㉕ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداشتی دەدرێنەوە بەپێ ی کردەوەیان ㉖ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە نەبوون ㉗ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ㉘ ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژمارەدووە (لە سەریان) بە نوسیین ㉙ ﴿فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچتان بۆ زیاد ناکەین سزا نەبێت ㉚

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران ولە خواترسان ﴿٣١﴾ ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾ باخات و هەموو جۆرە تریێ یەک ﴿٣٢﴾ ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمک کەوتوی هاوتەمەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە بەرداخی پر (لە شەراب) ﴿٣٤﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهودە و دروێی تێدا نابیستن ﴿٣٥﴾ ﴿جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداش دەرێنەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و(قسە کردنی) نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾ لە رۆژێکدا کە جیبریل و فریشتە بەپێز دەوەستن ﴿لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن مەگەر ئەوە کەخوا پێ ی بدات و قسەی بەپێ و جێ بکات ﴿٣٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو رۆژە ڕاست و بێگومانە ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک وەیستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای بەروەردگاری خۆی ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە تێتوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزییک ﴿يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکدا وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کەپێشە کی بەدەستی خۆی ناردوونی ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ: خۆزگە گڵ بوومایە (نەک مرۆڤ) ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿ النَّازِعَاتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران(لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن ﴿١﴾ ﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن ﴿٢﴾ ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێ بەجێ دەکەن ﴿٣﴾ ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە پێش بڕکێ دەکەن (لە بەجێ هێنانی فەرماندا) ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەلێنتان پێدراوە دێتە دی) ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾ ڕۆژێکە بوومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ ﴿٦﴾ ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بوومەلەرزەیەکی تریشی بەدوادا دێت، مردووان زیندوو دەبنەوە ﴿٧﴾ ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ ﴿٨﴾ ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان سەر بەرەو ژێر دەبێ ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمرۆ بەگاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ تاخۆ ئێمە(لە پاش مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێستانی ڕزیو (چۆن زیندوو دەبنەوە) ﴿١١﴾ ﴿قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئاخەوە ئەگەر وایە گەڕانەوەیەکی بەزیانە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەک نەعرەتەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ﴾ لێنر کتوپر وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا ﴿١٤﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە ﴿١٥﴾ ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێک کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیوی پیرۆزی طووا وە ﴿١٦﴾

﴿ٱذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون(چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾ ﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاک ببیتەوە (لە گوناە) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾ وە ڕێنت نیشاندەم بۆ(ناسینی) پەروەردگارت تا لێتی بترسییت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَىٰهُ ٱلْءَايَةَ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا نیشانە هەرە گەورەکەی نیشان دا (گۆچان لە گەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾ ﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا(جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ پاشان ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلْءَاخِرَةِ وَٱلْأُولَىٰٓ﴾ ئەمجا خوا گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە ﴿لِّمَن يَخْشَىٰٓ﴾ بۆ کەسێك لە خوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُ بَنَىٰهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە یان ئاسمان ؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّىٰهَا﴾ بالآی بەرز کردەوەو ڕێکی خست ﴿٢٨﴾ ﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی تەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَىٰهَا﴾ دەری خست(ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَٱلْجِبَالَ أَرْسَىٰهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَٰمِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی وژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕوودداوی گەورە هات (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ﴾ لەو ڕۆژەی کە مرۆف کردەوەی خۆی تێدا ببیر دەکەوێتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾ (لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەر کەش بووبێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَءَاثَرَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلْجَحِيمَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری بۆ لێپرسینەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَنَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤١﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤٢﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بە گاڵتە ولاقرتەوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا﴾ کەی دەبێت وکەی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَىٰهَآ﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ﴿٤٤﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَىٰهَا﴾ بێگومان تۆ هەر ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٦﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ یێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سورەتی ﴿ عَبَسَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەلکرد ۝١ ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێك (عەبدوڵلای کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای ۝٢ ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چوروزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاك بێتەوە ۝٣ ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ بان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چۆنەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی پێ بگەیەنێت ۝٤ ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەستت پێی بت بەرستەکانی قوڕەیشە) ۝٥ ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت ۝٦ ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆنی یە کە ئەو بێ بڕوایە خۆی پاك نەکاتەوە ۝٧ ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆلات ۝٨ ﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لەخوا دەترسێ ۝٩ ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتێ لێ هەلە دەکەیت ۝١٠ ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە! بێ گومان ئەو ڕێنمونیی یانەی (کەبۆت هاتووە) بیدار کەرەوەی ئامۆژگاریە ۝١١ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات ۝١٢ ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ڕێنمونیی یانەش نوسراونەتەوە) لە چەند بەڕەبەکی بەڕێز و بەپیرۆزدا ۝١٣ ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ پایە بڵندی پاك ۝١٤ ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەست نوێنەرانی ۝١٥ ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی خێر خواوەن ۝١٦ ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بەکوشت چێ (خراپترین نەفرینی لێ بێ) ئادەمی، چەند بێ نەزان وسڵەبە ۝١٧ ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیریناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی کردووە؟ ۝١٨ ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لەدڵۆپێك ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە ۝١٩ ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾ لەپاشان ڕێگای (چاك و خراپی) بۆ ئاسان کردووە ۝٢٠ ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە ۝٢١ ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە وەیستی زیندووی دەکاتەوە ۝٢٢ ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمیی) بەجێ ی نەهێناوە ۝٢٣ ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆف سەیری خواردەمەنیەکەی بکات ۝٢٤ ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان داڕژاند چۆن داڕژاندنێك ۝٢٥ ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بەگیا) چۆن لەت کردنێك ۝٢٦ ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾ ئەمجا ڕووەندمان لەناوییدا دانەوێڵە ۝٢٧ ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و ترێ و سەوزە ۝٢٨ ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ وزەیتون و دار خورما ۝٢٩ ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخانی چڕوپڕ ۝٣٠ ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ ۝٣١ ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ۝٣٢ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێك کە شاخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات ۝٣٣ ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆف ڕادەکات لە برای ۝٣٤ ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی ۝٣٥ ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی ۝٣٦ ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو بەکێك لەوان لەو ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەڕژێ ۝٣٧ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەش و جوانن ۝٣٨ ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن ۝٣٩ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا، تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە ۝٤٠

﴿تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لە داماویدا ڕەشی داگیرساون ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿التَّكْوِير﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ کاتێک کە ڕۆژ پێچرابەوە (ڕووناکی نەما) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ﴾ وە ئەمێنک کە ئەستێرەکان هەڵ وەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریبک بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ﴾ وە کاتێک کە کێوەکان خرانەڕێ (واتە لە شوێنی خۆیان خزێندران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ وە کاتێک کە وشترە تاوسەکان وازیان لێ هێترا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ وە کاتێک کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾ ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ﴾ وە ئەمێنک کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾ وە ساتێک کە هەموو گیانێک جووتکرایەوە (لەگەڵ لاشەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ﴾ وە کاتێک پرسیارکرا لە کچانی زیندە بە چاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ کە بەچ گوناهێک کوژران ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ وە کاتێک کە نامەی (ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ﴾ وە ئەمێنک کە ئاسمان داماڵێترا و بێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ﴾ وە کاتێک کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ﴾ وە ساتێک کە بەهەشت نزیک خرایەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ﴾ ئەوکاتە هەموو کەسێک دەزانێ کە چی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ﴾ سوێند بەو (ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن ودیار نامێنن ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ﴾ وە بەشەو کەتاریک دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەو قورئانە گوفتاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشتەی وەحیە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ﴾ بەهێزە، لای خاوەنی عەرش (لای خوای گەورە)، وخاوەنی پلە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾ قسە ڕەوایە لەناو فریشتەدا ودەست پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ﴾ هاوڕێکەتان (کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەک ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ﴾ سوێندبەخوا بێگومان (فریشتەی وەحی) دییوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ﴾ وە ئەو ڕۆژە و چرووک نیە لەگەیاندنی وەحی وبەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ وە ئەو (قورئانە) قسەی شەیتانی دەرکراوە لە بەزەیی خوا نیی یە (وەک ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی کە بیانەوێ بەڕێ ی ڕاست دا بڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَاءُونَ﴾ ئێوە نارەزوو(ی ڕێ ی ڕاست) ناکەن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ مەگەر کاتێک کە پەروەردگاری هەمووان بیەوێت وە ناچارتان بکات بۆ ڕێ ی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو ۝١ ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وە دەمێك کە ئەستێرەکان (کەوتنە خوارەوە) بە بەرش و بڵاوی ۝٢ ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێك کە دەریاکان تێکەڵ کران ۝٣ ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێك کە گۆرەکان زێرە و ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) ۝٤ ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێك دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووەو (چیشی دوا خستوە (بۆ خۆی) ۝٥ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە بە پەروەردگاری بەڕێز وگەورەت (وا لێی یاخی بوویت) ۝٦ ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ کەو (پەروەردگار) ەی کە دروستی کردووییت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردوینەتەوە (لە گیان لەبەرانی تر) ۝٧ ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی یەکسی خستوویت ۝٨ ﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە تێ ی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن ۝٩ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە ۝١٠ ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو نووسەرن ۝١١ ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن ۝١٢ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران لەناو نازو نیعمەتدان ۝١٣ ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخان ۝١٤ ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناوبەوە ۝١٥ ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێی ی دەرناچن ۝١٦ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە ۝١٧ ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە ۝١٨ ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە ۝١٩

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان ۝١ ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێك پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (مالی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن ۝٢ ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ بەڵام کاتێك بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ ۝٣ ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! ۝٤

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە رۆژێکی گەورەدا ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ رۆژێنک کە خەڵک لەبەردەم پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن ﴿٦﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با بەشیمان بنەوە، چونکە بەراستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە چی یە ﴿٨﴾ ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نوسراوە ﴿٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو ڕۆژەدا بۆ بێ بروایان ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەم کارێکی گوناهبار ﴿١٢﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٣﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ﴾ نەخێر بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا، بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێ یان دەوترێت ئەمە ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ ﴿١٩﴾ ﴿كِتَابٌ مَّرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نوسراو(ی نەهێنراوە بەفەرە) ﴿٢٠﴾ ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە نازو نیعمەتدان ﴿٢٢﴾ ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی ﴿٢٤﴾ ﴿يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر بەموریان پێ دەدرێ بیخۆنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ کە دوا قومی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران ﴿٢٦﴾ ﴿وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیم. ﴿٢٧﴾ ﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیک کراوەکان لێ ی دەخۆنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێك کە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وە کاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتەکردن (بەموسوڵمانان) ﴿٣١﴾ وەدەگەڕانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیایە ئەیانووت: ئەمانە گومڕان ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە (ئەوان) بە چاودێر نە نێراون بۆ سەر موسڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) ﴿٣٤﴾

﴿فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ﴾ ئەمرۆ(کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسییەوە سەیر دەکەن ﴿هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد(لە دونیادا)؟

سورەتی ﴿ الانشقاق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ کاتێک کە ئاسمان لەت بوو ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ و ساتێک کە زەوی ڕاکێشراو بانکراوەوە (ڕاخرا) ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ﴾ وە ئەوەی تێیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودانەما ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەریت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان ! ئەوسا بێ ی دەگەیت ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی(کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ ئەوسا پرسینەوەیەکی سووک و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ ﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێنەوە بۆ لای کەس و کاری ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا﴾ ئەوە بە زووی داوای مردنی خۆی دەکات ﴿وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ (چونکە) بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد، کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) ﴿بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا﴾ نەخێر وانی یە ! چونکە بەڕاستی پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان ﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەوو ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ کاتێک کە پڕ دەبێتەوە ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ﴾ (ئینوە) تبێ ئەبەرن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر ﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن ؟ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ﴾ وە کاتێک کە قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بێ بڕوان بە درۆی دەزانن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاک ئاگادارە و زانایە بەوەی کە لەدڵی دەگرن ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت)

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ البُرُوج ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك(یا شایەت و شایەتی لەسەر دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (لە غەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلۡوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سوتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا قُعُودٞ﴾ کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمۡ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ شُهُودٞ﴾ وە ئەوان سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕواداەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُواْ مِنۡهُمۡ إِلَّآ﴾ وە ئەم سزایەش هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿أَن يُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەلاتی سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوخودایەی کە مولکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُواْ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕواداەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمۡ يَتُوبُواْ﴾ لەباشان پەشیمان نەبوونەوە ﴿فَلَهُمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ عَذَابُ ٱلۡحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای (ئاگری) سوتێنەر ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر بەڕوات بەژێریاندا ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطۡشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ يُبۡدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە(مرۆڤ) دروست دەکات و(دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿ذُو ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرز و پایەدار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡجُنُودِ﴾ ئایا پێنت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکانی ﴿١٧﴾ ﴿فِرۡعَوۡنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكۡذِيبٖ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون هەمیشە لە بەدرۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطُۢ﴾ وە خواش(بە دەسەلات و زانینی) لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڵکو ئەوە(ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو بەرێزە ﴿٢١﴾ ﴿فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الطَّارِقِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەوا دەردەکەوێ ① ﴿ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴾ تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ② ﴿ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون کەرە ③ ﴿ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ ④ ﴿ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴾ دەی با مرۆف سەرنج بدات لە چی دروست کراوە ⑤ ﴿ خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ﴾ دروست کراوە لە ئاوێکی فرێدراو (هەلقوڵاو) ⑥ ﴿ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴾ کە دەردەچێ لە ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) وە ⑦ ﴿ إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ⑧ ﴿ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە تاشکرا دەکرێ ⑨ ﴿ فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴾ ئەو نە هێزێک شک دەبات و نە پشتیوانێک ⑩ ﴿ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ⑪ ﴿ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴾ وە بەزەوی خاوەن درز و قڵیش ⑫ ﴿ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ⑬ ﴿ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴾ وە گاڵتە نی یە ⑭ ﴿ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چۆن فێڵ کردنێک ⑮ ﴿ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (ونەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چۆن پیلان ونەخشە کێشانێک ⑯ ﴿ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ ﴾ کەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان بدە ﴿ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴾ منیش کەمێک لێیان دەوەستم (باشان دەپێنبت چیان بەسەر دەهێنم بە سزادانایان) ⑰

سورەتی ﴿ الْأَعْلَىٰ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ① ﴿ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴾ ئەوەی (هەموو شتێکی) دروست کردووەو ڕێنک وپێکی کردووە ② ﴿ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی کێشاوە (بۆ هەموو شتێک) ئەمجا شارەزای کردووە ③ ﴿ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی دەرهێناوە ④ ﴿ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو ⑤ ﴿ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنینەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ⑥ ﴿ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان ئاگادارە ⑦ ﴿ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان ⑧ ﴿ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴾ ئەمجا تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ⑨ ﴿ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا بترسێ بەندەی لێ وەردەگرێ ⑩

﴿وَجَنَى ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە ﴿٢٣﴾ ﴿ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە ﴿٢٤﴾ ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ لەپاشان نە دەمرێ تێیدا (تا رزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە خۆی پاك ڕاگرت ﴿٢٦﴾ ﴿وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ﴾ وەناوی بەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن (وبارایەوە) ﴿٢٧﴾ ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ﴿٢٨﴾ ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشترو پایە دارترە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ بێ گومان ئەمەی (کەباسکرا) لە نامەی پێشوو کاندایە ﴿٣٠﴾ ﴿صُحُفِ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿ الْغَاشِيَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَٰشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە ﴿١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترسناك و ڕیسواو شەرمەزارن ﴿٢﴾ ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ هەموڵەرنکی ڕەنجەڕۆن ﴿٣﴾ ﴿تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە ﴿٤﴾ ﴿تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ﴾ ناو دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ﴿٥﴾ ﴿لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی حوشتر خوار(ی ئاگربینە) ﴿٦﴾ ﴿لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِى مِن جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات ﴿٧﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا بەراوە (جوان وگەشن) ﴿٨﴾ ﴿لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازین لەکۆششی خۆیان ﴿٩﴾ ﴿فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا ﴿١٠﴾ ﴿لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةً﴾ قسەی هیچ وپوچی تێدا نابیستن ﴿١١﴾ ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٢﴾ ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی زۆر قەنەفە و تەختی بەرز ﴿١٣﴾ ﴿وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ﴾ وە پەردا خی دانراو ﴿١٤﴾ ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی ڕیزکراو ﴿١٥﴾ ﴿وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ﴿١٦﴾ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ﴿١٧﴾ ﴿وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە لە ئاسمان کە چۆن بەرز کراوەتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ ﴿١٩﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە ﴿٢٠﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەواتە ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت ﴿٢١﴾ ﴿لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵات دار نیت بەسەریاندا ﴿٢٢﴾

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەلام لەو کەسەی کە پشت هەلکاو بێ بڕوا بێت ﴿٢٣﴾ ﴿فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَكْبَرَ﴾ ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ إِلَيْنَآ إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە گەڕانەوەیان ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان ﴿٢٦﴾

سورەتی ﴿ الفجر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان ﴿١﴾ ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) ﴿٢﴾ ﴿وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ﴾ وە بەتاك و جووت ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بەشەوگار کاتێك کە تێ دەبەڕێت ﴿٤﴾ ﴿هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خوراسایەتی سوێند پێ خواردن نبین لای کەسانی تێگەیشتوو ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا ناباینبت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد ﴿٦﴾ ﴿إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ﴾ وە بەهۆزی ئیرەم ؟ خاوەنی پایە (و دەسەلات) ﴿٧﴾ ﴿ٱلَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي ٱلْبِلَادِ﴾ کە وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا ﴿٨﴾ ﴿وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی سەمووداوەنەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشیی لە شیوو دۆڵە کاندا ﴿٩﴾ ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي ٱلْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی خاوەن سنگی زۆر(وەك ئەهرامەکان ،کە وەك سنگ چوون بە زەویدا) ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ طَغَوْا۟ فِي ٱلْبِلَادِ﴾ ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا ﴿١١﴾ ﴿فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ٱلْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خرابە تێدا کرد ﴿١٢﴾ ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ لەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەم کاراندایە ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ﴾ جا کاتێك کە خوا تاقەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ﴾ وە رێزی گرت و نازو نیعمەتی بەسەردا ڕشت ﴿فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم رێزی گرتووم ﴿١٥﴾ ﴿وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ﴾ وە نەگەر تاقی کردەوەو رۆزی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَهَٰنَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم پیسوای کردووم ﴿١٦﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەء وانی یە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە رێزی هەتیوان ناگرن ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ﴾ وە هانیی یەکتری نادەن لەسەر خواردەمەنی دان(و بەخێو کردنی) هەژاران ﴿١٨﴾ ﴿وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای تەمەش بەشە) میراتی (بەشداران) هەمووی(بە هەڵپە) دەخۆن ﴿١٩﴾ ﴿وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە مال و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش ویستێکی زۆر ﴿٢٠﴾ ﴿كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نایێ وابکەن ! کاتێك کەزەوی بە تونەی درابەیەکدا و پارە پارە کرا ﴿٢١﴾ ﴿وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی خەڵکی، هاتنێك شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێنەتی بەبێ هیچ لێچوواندن ولێکدانەوەیەك، وە چۆنیەتیە کەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن ﴿٢٢﴾

﴿وَجِاْیٓءَ یَوْمَىِٕذٍۭ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو رۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت(بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿یَوْمَىِٕذٍ یَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ﴾ لەو رۆژەدا ئینسان(کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ﴾ بەڵام ئەو بیرکەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿۲۳﴾ ﴿یَقُولُ یَٰلَیْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَیَاتِى﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستبایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿۲۴﴾ ﴿فَیَوْمَىِٕذٍ لَّا یُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئەمجا لەو رۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿۲۵﴾ ﴿وَلَا یُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەبچەی کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) ﴿۲۶﴾ ﴿یَٰٓأَیَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو رۆژەدا بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿۲۷﴾ ﴿ٱرْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِیَةً مَّرْضِیَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿۲۸﴾ ﴿فَٱدْخُلِى فِى عِبَٰدِى﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە چاکەکانی من ﴿۲۹﴾ ﴿وَٱدْخُلِى جَنَّتِى﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿۳۰﴾

سورەتی ﴿ البلد ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِیمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) ﴿۱﴾ ﴿وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بریار دراوە) ﴿۲﴾ ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوك (باوکە ئادەم) وئەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿۳﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِى كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست کردووە هەمیشە لەڕەنج وکێشە وناڕەحەتیدایە ﴿۴﴾ ﴿أَیَحْسَبُ أَن لَّن یَقْدِرَ عَلَیْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نیە ﴿۵﴾ ﴿یَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ مالێ زۆرم لەناو داوەو بەخشیووە ﴿۶﴾ ﴿أَیَحْسَبُ أَن لَّمْ یَرَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿۷﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَیْنَیْنِ﴾ ئایا دوو چاومان نەداوەتێ ﴿۸﴾ ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَیْنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێوومان پێ نەداوە؟ ﴿۹﴾ ﴿وَهَدَیْنَٰهُ ٱلنَّجْدَیْنِ﴾ وە ڕێ ی چاك و خراپمان نیشان نەداوە ﴿۱۰﴾ ﴿فَلَا ٱقْتَحَمَ ٱلْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆرێك لە خەڵکی) بەڵامارى بڵەی سەختی نەداوە ﴿۱۱﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانییت بڵەی سەخت کامەیە ﴿۱۲﴾ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿۱۳﴾ ﴿أَوْ إِطْعَٰمٌ فِى یَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ﴾ و نانەدانە لەڕۆژی گرانی و بڕسێتی دا ﴿۱۴﴾ ﴿یَتِیمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بەهەتیوی خزم ﴿۱۵﴾ ﴿أَوْ مِسْكِینًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا یە هەژاری خاکە سەر (کەفتە کار) ﴿۱۶﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِینَ ءَامَنُوا﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا بِٱلصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا بِٱلْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە بەزەیی و میهرەبانی ﴿۱۷﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْمَیْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿۱۸﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزە و نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەسنی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيۡهِمۡ نَارٞ مُّؤۡصَدَةٞ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿ الشَّمْسِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلشَّمۡسِ وَضُحَىٰهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵێ ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا طَحَىٰهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفۡسٖ وَمَا سَوَّىٰهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێنک و پێنک بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلۡهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقۡوَىٰهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاک و خوابەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدۡ أَفۡلَحَ مَن زَكَّىٰهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاك کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدۡ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا﴾ بێگومان نائومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی(بە گوناە) وون و تاوانبار کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ بِطَغۡوَىٰهَآ﴾ بروای نەهێنا هۆزی ثەمود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشۡقَىٰهَا﴾ کاتێك کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمۡ رَسُولُ ٱللَّهِ نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقۡيَىٰهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێی ووتن: واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایانپێ نەکردو حوشترەکەیان سەربڕی ﴿فَدَمۡدَمَ عَلَيۡهِمۡ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمۡ فَسَوَّىٰهَا﴾ ئەمجا بەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقۡبَٰهَا﴾ وە(خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿ اللَّيْلِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێك کە(زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناك دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ﴾ وە بەو زاتەی کە نێرو مێی دروست کردووە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعۡيَكُمۡ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراوجۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أَعۡطَىٰ وَٱتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی(مال) بەبەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکاربێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ وە بڕوای بێ بەوەی ڕۆژچاکە(لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡيُسۡرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسۡتَغۡنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات(لەمال بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی بەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی سەختی بۆ ئاسان دەکەین ۞ ﴿وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ﴾ وە سەروەت و سامانەکەی قازانجی پێ ناگەیەنێ کاتێک کە تیا دەچێ ۞ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی لەسەر ئێمەیە ڕێنمونی ۞ ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْءَاخِرَةَ وَٱلْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە ۞ ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دوزەخە) ۞ ﴿لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە ناو دوزەخەوە خراپترین کەس نەبێت ۞ ﴿ٱلَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی هەڵکردبێ (لە ئایینی ڕاست) ۞ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلْأَتْقَى﴾ وە لێ ی دوور دەخرێتەوە پارێزکارترین کەس ۞ ﴿ٱلَّذِي يُؤْتِي مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی مالی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاک ببێتەوە ۞ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەرەوە نی یە کەپاداشت بدرێتەوە ۞ ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی بەروەردگاری بەرزو بڵندە ۞ ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا(ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا پاڕای دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) ۞

سورەتی ﴿ الضُّحَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلضُّحَىٰ﴾ سوێند بە چێشتەنگاو ۞ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سوێند بەشەو کاتێک کە تارام دەگرێ (بزرنگێتەوە) ۞ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناوێت و لێنت دڵگیر نەبووە (ئەی موحەممەد ﷺ) ۞ ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە(پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆتۆ چاکترە لە دونیا ۞ ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰٓ﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ دەبەخشێ کە ڕازی ببیت ۞ ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَـَٔاوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیوی وحەواندیتەوە ۞ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تۆی نەدیی بەسەر لێ شێواوی وڕێنمونی کردیبیت ۞ ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایا تۆی نەدیی بەهەژاری وەدەوڵەمەندی کردیبت ۞ ﴿فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾ کەواتە (تۆش) هەتیوم مەچەوسێنەرەوە ۞ ﴿وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشاخێ بە پرسیارکەر (هەژارو سوالکەر) دا ۞ ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە (بەبارمەتیدانی هەژاران) ۞

سورەتی ﴿ الشَّرْح ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودەو گوشاد نەکردیبت ۞ ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾ وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی ۞

﴿الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبووی ﴿٢﴾ ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگتمان بۆ بەرز کردیتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٥﴾ ﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾ ئەمجا کە لەکارێک بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بەکارێکی تری چاکەوە) ﴿٦﴾ ﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێوە (بۆ کارەکانت) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿التين﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیر زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾ ﴿وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ لە پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێک ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەبە پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نیە ؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿العلق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنبەستوو ﴿٢﴾ ﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندە ترە ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾ ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بەقەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾ ﴿أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ﴾ کە خۆی بیبینێ وادەزانێ دەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جلەوگیری ئەکات ﴿٩﴾ ﴿عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ﴾ لە بەندەیەک کەنوێژ بکات ؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو کەسە) لەسەر ڕێنی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ﴾ یان فەرمانی بدایە بەپارێزکاریی ولەخوداترسان (باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا بینیت ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ﴿۱۳﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿۱۴﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ﴾ وانیە (کە بیری لێ دەکاتەوە)بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿۱۵﴾ ﴿نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿۱۶﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿۱۷﴾ ﴿سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿۱۸﴾ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب﴾ نەخێر،بە گوێ ی(ئەو کەسانە)مەکە ،وە کڕنوشوش بەرەو (لەخوا) نزیك بکەوەرەوە ﴿۱۹﴾

سورەتی ﴿ القَدْر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان نارد خوارەوە لەشەوی بەفەرو بەڕێزدا ﴿۱﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانیت کە شەوی بەفەرو ڕێز چی یە ﴿۲﴾ ﴿لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەفەرو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿۳﴾ ﴿تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جیبریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ﴿۴﴾ ﴿سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ﴾ لەو شەوەکاتی) هێمنی و ئاشتیی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ﴿۵﴾

سورەتی ﴿ البَيِّنَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنە گرت(لەوێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ﴿۱﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند بەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿۲﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تێیاندایە چەند نوسراو (سورەت) یکی بەنرخ ﴿۳﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿۴﴾ ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا إِلَّا لِيَعْبُدُوا ٱللَّهَ﴾ لە گەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرابوو مەگەر بەوەی کە بەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەرێکی خوارو خێنج ﴿وَيُقِيمُوا ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئایینی ڕاست ﴿۵﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ برِوابوون لە خاوەن پەیام و بت پەرستەکان ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ۝٦ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە برِوایان هێناو کردەوە چاکە کانیان کرد ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی هەموو دروستکراوێکن ۝٧ ﴿جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان بەهەشتانێکە جێ ی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ۝٨

سورەتی ﴿ الزلزلة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێک زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ۝١ ﴿وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾ وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ناوی) هەیە هەموی فڕێ دایە دەرەوە ۝٢ ﴿وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا﴾ وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ: ئەوە زەوی چی یەتی ؟ ۝٣ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی) دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ۝٤ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە ۝٥ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەبەڕاگەندە و بەشێوی ﴿لِّيُرَوْا۟ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ تا(پاداشتی) کردەوەی خۆیان نیشان بدرێ ۝٦ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ﴾ تەمجا هەرکەسێک بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەک چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ۝٧ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ﴾ وە هەر کەسێک بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەک خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ۝٨

سورەتی ﴿ العادیات ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْعَٰدِيَٰتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاوەر(کە دەپرمێنن) چۆن بڕمەیەک (لەکاتی غەزاکردندا) ۝١ ﴿فَٱلْمُورِيَٰتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەئالی سمیان ۝٢ ﴿فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا﴾ وە سوێند بە (ئەسپانی) هێرشبەران لەبەیانیانداً ۝٣ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا﴾ کەبەوەتەپ وتۆزەهڵدەستێنن ۝٤ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە، خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمنداً ۝٥

﴿إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٌ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری نا سوپاسە ﴿١﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ وە بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ خۆشەویستی مالّی دونیا زۆر بە گیرە ﴿٣﴾ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِى ٱلْقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانی کاتێك کە مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و(هێنرانە دەرەوە) ﴿٤﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِى ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە بە کردەوەیان ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ القَارِعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلْقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟ ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانییت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ﴾ ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپوڵەی پەراگەندە بڵاوەدەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ﴾ وە شاخەکان وەك خوری شکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا ئەوەی کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٌ﴾ ئەوە جێی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا هِيَهْ﴾ تۆ چوزانییت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ حَامِيَةٌ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التَّكَاثُر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ﴾ تا دەمەن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وامەکەن ! لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ دووبارە وامەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ﴾ وانی یە (وەکو خۆتان دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن بە چاوی ڕاستەقینە دەی بینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر هەموو ناز و نیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لەدونیادا) لێپرسینەوەتان لە گەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العَصْر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند بەکات ﴿١﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێنابێت و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردبێ بە ئایینی ڕاست (ودەست پێوەگرتنی وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الهُمَزَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو نەنگ گرێکی بەدگۆ (عەیب گرێکی تانە دەر) ﴿١﴾ ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئەوەی کە هەرماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێرێ ﴿٢﴾ ﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا دەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر وانی یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چی یە ﴿٥﴾ ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێکی تاودراوی خوایی یە ﴿٦﴾ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ کە دێ بەسەر دڵاندا (هوروژم دەباتە سەر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (و دەرچوونیان نی یە) ﴿٨﴾ ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆتێکی ڕاکشاودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستونێکی بەرزو بڵندەوە) ﴿٩﴾

سورەتی ﴿ الفِيل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان (بە ئەبرەهە ولەشکرەکەی کە وویستی کەعەبەی پیرۆز بڕوخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فڕوفێڵەکەیانی پوچەڵ نەکردەوە ﴿٢﴾ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وە ناردبە سەریان باڵندەی زۆر پۆل پۆل ﴿٣﴾ ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە وورده زیخی گڵین ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەك کای خوراو لێ کرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قُرَيْشٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشکری ئەبرەھەی لە ناو برد ونەفر وتونای کردن) لەبەر هۆگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿إِيلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ هۆگریان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەموو ناز ونیعمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ﴾ لەو زانەی کە لەبرسێتیەکی بەکجار نوند (برگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الْمَاعُونَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وای بۆ نوێژکەران ﴿٤﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾ ئەوانەی کە ڕووپامایی دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵک نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الْكَوْثَرِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێرێ زۆر گەورە و بەفرە لەدونیا ودواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الكَافِرُونَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بێ بڕوایانە ۝١ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ۝٢ ﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وەئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن کە من دەی پەرستم ۝٣ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ﴾ وەمن ئەو خوا بەرستی یە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ۝٤ ﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وەئێوەش ئەو خوا بەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ۝٥ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ۝٦

سورەتی ﴿ النَّصْرُ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) ۝١ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دیی کە بۆڵ بۆڵ دێنە ناو ئایینی خواوە ۝٢ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گیراکەری بەشیمانی یە ۝٣

سورەتی ﴿ المَسَدِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ۝١ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی بێ نە گەیاند دارایی یەکەیی و نەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پێغەمبەر ﷺ) ۝٢ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسە دار ۝٣ ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو درك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ) ۝٤ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو (لەپەلمی خورمابنی ئاگرینن) وا لە گەردنیدا ۝٥

سورەتی ﴿ الإِخْلَاصِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (اللە) یە خوای تاك و تەنیا ۝١ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە ۝٢ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووەو لە کەس نەبووە ۝٣ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ۝٤

سورەتی ﴿ الْفَلَقِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر (بەبەرەوەردگاری بەرەبەیان) ۝١ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە دروستی کردووە ۝٢ ﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ۝٣ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وە لە زیان وخراپەی (جادووگەران) کەبەت وەدزوو گرێ دەدەن وفووی پێدا دەکەن ۝٤ ﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ۝٥

سورەتی ﴿ النَّاسِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی ۝١ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ۝٢ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ۝٣ ﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لە زیان وشەڕی وەسوەسە پەیداکەر (کە کاتێك ناوی خوا ببرێت) خۆی پەنهان دەکات ۝٤ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ۝٥ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ۝٦

فهرس أسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێڕست وناوەڕۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان وڕوونکردنەوەی
مەککی و مەدەنی نیشاندا

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبإ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يسٓ	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
صٓ	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصّلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورىٰ	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
قٓ	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمٰن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبإ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلىٰ	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحىٰ	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع به الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد

لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە

کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە

بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەوەرە

خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکردن

وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی

ماناکانی بۆ زمانی کوردی

داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بن وپاداشتی

بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز

نائی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ

وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی

بەرزی بەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان وپارمەتیدەرە

حقوق الطبع محفوظة
لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

ماڵی چاپکردنی پارێزراوە
بۆ کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

ستاندۆقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی منەوەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

© مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف، ١٤٣٣ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر.

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية. / مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف. - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ
١٢٢٤ ص؛ ١٦ × ٢٣ سم
ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان
ديوي ٢٢١،٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٢
ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨